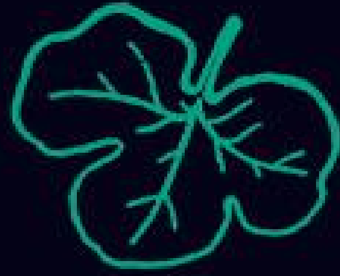
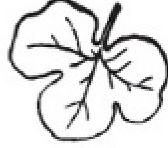
Seks ve Ceza

Arzuyu Yargılamanın Dört Bin Yıllık Tarihi

ERIC BERKOWITZ

Seks ve Ceza

Arzuyu Yargılamanın Dört Bin Yıllık Tarihi

ERIC BERKOWITZ

kolektif kitap

Kolektif Kitap -20
İnceleme ve Araştırma-1
Seks ve Ceza, Arzuyu Yargılamanın 4000 Yıllık Tarihi
Özgün Adı: *Sex and Punishment, Four Thousand Years of Judging Desire*

Son Okuma: Elif Ersavcı
Sayfa Düzeni: Kolektif
Kapak Tasarımı: Deniz Akkol
2. Baskı, Mayıs 2013, İstanbul
Kolektif Kitap Bilişim ve Tasarım Ltd. Şti.
Caferağa Mah. Ressam Şeref Akdik Sok.
No: 10 Kadıköy, İstanbul
www.kolektifkitap.com | info@kolektifkitap.com
T: 0216 337 05 18 | F: 0216 337 03 18

Bu kitap ilk olarak Counterpoint Press tarafından yayımlanmıştır.
Kitabın hakları Anatolialit Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Yazar, hukukçu ve gazeteci **Eric Berkowitz**, Southern California Üniversitesi'nde gaze-tecilik okudu. Yazıları *The Los Angeles Times* ve *The Los Angeles Weekly*'de yer aldı. Bir dönem *The Los Angeles Daily Journal*'ın editörlüğünü de yapan Berkowitz San Francisco'da yaşıyor.

Jennifer’a

GİRİŞ

1956'da, Kuzey Rodezya'nın bir köyünde, çaresiz bir kadın evliliğini yoluna koymak için kabilenin ileri gelenlerinden oluşan yerel bir mahkemeden yardım istedi. Kocasıyla ilişkisi sallantıdaydı. Yakın zamanda hem kocasına hem de kendine zührevi bir hastalık teşhisi konmuştu. Kocası hastalığı ondan kaptığında ısrar ediyordu ama kadın kendisinin asla sadakatsizlikte bulunmadığını, bilakis hatalı olanın kocası olduğunu savunuyordu. Adam bir keresinde kadını bıçaklamakla ve daha kötüsü, ona büyü yapmakla tehdit etmişti. Ne var ki, bütün bunlar çifti mahkemelik etmeyecekti, ta ki kadını o gün mahkemeye koşturacak kadar dayanılmaz, o derece çirkin bir şey yaşanana kadar. Şafak vakti kadın uyandığında memesini kocasının ağzında buldu. Kocasının büyü yapma tehdidini anımsayıp korkuya kapıldı.

Mahkemedeki oturumda yörenin ileri gelenlerinden akil biri kocaya sordu: "Karınızın memesini emerken ne düşünüyordunuz? [Salondaki bir bebeği işaret ederek] bunun gibi küçük bir çocuk musunuz?.. Bunu neden yaptınız?"

Kocanın cevabı durumu daha da kötüleştirmekten öteye geçmedi. "Sevdiğimden," dedi.

Akil adam kuşkuluydu. "Sevgi ha! Karınız uykudayken sevginizi bu şekilde gösteriyorsanız garip biri olmalısınız." Akil adam kocayla bir süre tartıştı. Koca ithamlara karşı çıkıp yalnızca karısına duyduğu müşfik sevgiyi sergilediğini söylerken, akil adam, kocanın büyü yaptığından giderek daha fazla kuşkulanmaya başladı. Sonunda şöyle dedi: "Hayır, hayır… Karınızla giderseniz onu öldürürsünüz diye korkuyorum." Kadın geceleyin polis nezaretinde tutuldu ve sonrasında mahkeme işlemleri devam etti.

20. yüzyılın ortasında Kuzey Rodezya'da bu tür tartışmaların mahkeme müdahalesini gerektirdiği tek vaka bu değildi. Başka bir adam karısının memelerini emerek onu kısırlaştırmakla suçlanmıştı. Keza kadınlar, kocalarının kendilerine oral seks yapmalarına veya kendileri uyurken ilişkiye girmelerine bir son vermek için sık sık mahkemeye başvuruyorlardı. Kocalarını âdet çamaşırlarını çalıp kumarda şans getirsin

diye tılsım olarak kullanmakla suçladıkları vakalara da rastlanıyordu. Kabilenin yargıçları bu suçlamaları ciddiye alıyordu. Onlara göre uyuyan bir kadınla cinsel ilişkiye girmek, bir cesetle seks yapmaya benzerken, günün herhangi bir vaktinde bir kadının memelerini emmek, yetişkinin rolüyle çocuğun rolünü birbirine karıştırıyordu. Bu toplumda bir kadının âdet kanının bulaştığı çamaşırlar basit bez parçaları değildi; çoğalmanın iyiye veya kötüye kullanılabilecek muazzam gücünü taşıyorlardı. Bu kıyafetleri kumarhanelerde şans getirsin diye kullanmak, evrenin koruyucu güçlerini ziyan etmek demekti. Bu bağlamda mahkemenin memeyi emen kocayı karısından uzak tutmak için koruyucu tahsis etmesi, tartışmalı durumlarda makul bir tepkiydi.

Öte yandan mahkeme kararlarını gözden geçiren Britanyalı kolonyal görevliler bu inançların hiçbirini paylaşmıyorlardı. Evlilik içi seksin sadece karı kocayı ilgilendirdiğini ve dolayısıyla mahkeme müdahalesinin yakışıksız olduğunu düşünerek, genellikle bu tür davaları başlarından savıyorlardı. Karısı uyurken onun bedeninin tadını çıkaran bir adam sadece hakkı olan erotik hazzı alıyordu ve kaba güç kullanmadığı sürece hukuka düşen bir rol kalmıyordu. Güç, büyücülük ve şansa dair bütün bu konuşmalar ilginç ama yersizdi. Bölgedeki yerel mahkemeler Avrupalıların bu davaları ciddiye almamalarından şikayet ediyorlardı fakat onlara aldırış eden yoktu.[1]

Hukukun cinsel meseleleri nasıl ele alması gerektiğine dair çatışan görüşler arasındaki parlama noktasında bu olaylar yaşanıyordu. Kuzey Rodezya sakinlerine göre bu bir erdemlilik taslama, özgürlük ya da ahlak meselesi değildi. Seks, yeryüzü ve gökyüzünün deveranını sağlayan temel kuvvetlerden biriydi. Uygunsuz yapılan seks, tehlikeye davetiye çıkarıyor ve herkesin zarar görmesine neden oluyordu. Bu tür bir cinselliği yasaklayarak tüm toplumu felaketten koruyorlardı.

Hiç kimse sözünü ettiğimiz talihsiz çifte kıs kıs gülmesin diye seks ve hukuk üzerine “modern” ve “ilkel” görüşler arasındaki farklılıkların çok belirgin -her halükarda kendini beğenmişlik taslamaya yetecek kadar açık- olmadığını belirtmemiz gerek. Seks her yerde ve her dönemde dava konusu olmuş ve şimdiye kadar çok az cinsel suç bu ya da şu mahkemenin müdahalesini gerektirmeyecek kadar önemsiz olmuştur.

Kuzey Rodezya’daki kadıncağız, geç kolonyal döneme ait adalet boşluğunun gazabına uğramıştı. Davası, bir seks iddianamesinin nasıl olması gerektiğini söyleyen 1956 tarihli Batı modeline uymuyordu. Oysa o ve kocası, mahkemelerin yatak odasında olan bitenlerle düzenli olarak ilgilendiği birkaç asır öncesinin Avrupa’sında yaşıyor olsalardı, kadın daha anlayışlı bir celsede yer alabilirdi. Avrupa kayıtları, evli eşlerin cinsel büyücülükle suçlandığı -ve birbirlerini suçladıkları- davalarla doludur. Suçluları cezalandıran hakimler, çoğu zaman, verdikleri kararları toplumu Tanrı’nın gazabından korumak için gerekli bularak haklı göstermişlerdir. Aslında Rönesans Avrupası’nda gerek evlilik içi gerekse evlilik dışı düzinelerce cinsel ilişkinin ilahi intikamı kışkırtığına inanılıyordu. Cinsel davranışın vebali herkesin üzerineydi çünkü bir kişinin yanlış cinsel adımlar atması, kayda değer ölçüde feciyse savaşa, kıtlığa ve cehennem azabına yol açabilirdi.

Dahası, sözünü ettiğimiz Afrikalı çift günümüz ABD üniversitelerinden birinin -evli veya bekar- öğrencisi olsaydı, kadının id-diası memnuniyetle kabul edilirdi. Lise sonrası eğitim kurumlarının çoğu, öğrencilerinin cinsel davranışlarını yöneten ayrıntılı kurallara sahiptir ve bu kuralları Engizisyon’un en sadık görevlilerinin gayretkeşliğiyle uygularlar. Gettysburg Koleji’nin 2006 öğrenci kılavuzunda her türlü seksin “karşılıklı anlaşmaya dayalı”, yani “belli cinsel davranışlara girme üzerine sözlü mutabakat (örneğin, “evet” diyerek) ve “gönüllülük” esasına göre yapılmasını öngörür. Aynı kılavuz, insanlar uyurken bedenlerine erotik temasta bulunulmasını yasaklar. Dolayısıyla, uyuyan bir kadınla “cinsel ilişki başlatmak” isteyen bir adam onu uyandırmalı ve kadının kararının açık olduğundan emin olmalı ve sonra sözgelimi “Memelerini emebilir miyim?” diye sormalıdır. Eğer bunu yapmazsa, okuldan atılır ve polise ihbar edilir.[2]

Antioch Koleji’nin 2006 tarihli Cinsel Suçları Önleme Politikası, benzer ifadelere daha ayrıntılı yer vermektedir: “Dans salonunda dans etmek olası cinsel etkinliğin onayı değildir”; ne beden hareketleri ne de “inilti gibi sözsüz tepkiler” de onay sayılmaz diye uyarmaktadır zikrettiğimiz politika. Uyuyan, sarhoş veya “akıl hastalığı” olan insanlarla seks yapmak yasaktır.[3]

Amerikan üniversitelerinin aşırı bağnaz seks yasalarının alay konusu olmasına ve üniversite disiplin kurullarının düzmece mahkemeler olarak algılanmasına rağmen, bu kurullar hâlâ varlığını sürdürmektedir. Artık bu kurullar cinsel suçlamalar söz konusu olduğunda daha çok uzlaştırıcı forum işlevi görmektedir. 2011'de ABD hükümeti, her ne kadar cinsel suç işleme meselesi genellikle ilgili taraflar arasındaki güç ilişkilerini tanımlama gibi bir belirsizliğe bağlı olsa da, seks davalarında suçlayanların "kanıt üstünlüğü" -yani yüzde 51- sağlamaları halinde davayı kazanacakları konusunda halkın finanse ettiği üniversiteleri bilgilendirdi. (ABD'deki ceza mahkemelerinde kanıt ölçütü, "makul şüpheyi ortadan kaldırmak"tır.) Duke Üniversitesi'nin kuralları, gayriihtiyari bir baskı ortamı yaratabilecek "bireyler arasında güç farklılıklarının" olduğu yerde cinsel suçlar işlenebileceğini belirterek belirsizliği iyice artırmaktadır. Bu ölçütler doğrultusunda adaletin nasıl dağıtılacağını tasavvur etmek zor.

Ortam ne olursa olsun, yasanın cinsel çatışmaları çözmedeki öncelikli rolünü kimse sorgulamıyor. Modern Batı toplumlarında, cinsel davranışların değişken kurallarını çiğneyen bir kişi büyücülükle suçlanmaz; bu sadece bir terminoloji meseledir. Ne kadar yüksek bir mevkide olursa olsun, yaygın tavırlara uygun düşmeyen bir cinsel temasa girmiş biri, hukuk sistemi tarafından şeytanlaştırılıp alenen aşağılanma riskini de üstlenmiş olur. Görevlerini suistimal eden nüfuzlu ama hödük adamları ele alalım. Seçkin Fransız ekonomist ve politikacı Dominique Strauss-Kahn'ın New York'taki bir otel odasında Afrikalı göçmen bir hizmetçi kadınla kurduğu söylenen cinsel ilişki, özellikle Fransa'da sınıf ayrıcalıklarının sınırlarının çok tartışıldığı uluslararası bir olaya dönüştü hemen. Başkan Bill Clinton'ın Beyaz Saray'da bir stajyerle oynaşması, bir cinsel taciz durumunu açığa çıkardı ve 1998'de ABD Temsilciler Meclisi'nde kendisine dava açılmasıyla sonuçlandı, ama Senato tarafından beraat ettirildi. Keza Polonya kökenli Fransız film yönetmeni Roman Polanski'nin on üç yaşındaki bir kızla ilişkiye girdiği için 1978'de California'da suçlu bulunduğu ortaya çıkmıştı. Firari durumdaki Polanski 2009'da ABD yetkililerinin isteği üzerine İsviçre yetkililerince tutuklandığında, suç teşkil eden cinsel tecavüzün evrensel sembolüne dönüştü. (Daha sonra serbest bırakıldı.) Güçlü şirketlerin bile kasıtsız ihlallerle suçlandığı görülmektedir. 2004'te Amerikan Futbol Ligi Finali yayınında şarkıcı Janet Jackson'ın göğsünün kısa süre görünmesi, devletin finali yayınlayan CBS'ye beş yüz

bin dolardan fazla para cezası kesmesine yol açtı ve Amerikan radyo televizyon yayın organına, cinsel “ahlaksızlık” suçlamasıyla pek çok dava açıldı.

Seks hukukunda bağlam her şeydir ve tutarlılık beklenmemelidir. Biraz farklı koşullarda bu olayların hiçbiri tartışma çıkarmazdı. Çoğu insan hâlâ Strauss-Kahn’ın bir hizmetçiyi sekse zorladığı için yakalanıp hapse atılmasını kabullenemiyor. Onu savunanlardan biri, tüm olayı fazlaca önem taşımayan bir *troussage de domestique* (kabaca söylersek, “hizmetçinin eteğini kaldırmak”) olarak nitelendirip davayı dikkate değer görmedi. Uzun boylu baktığımızda bu yorum iğrenç olsa da bir mantık taşıyor. Çok eski zamanlardan beri evde çalışan kadın hizmetçiler efendilerinin cinsel iştahları için hazır lokma olarak görülmüştür. Bedenleri üzerinde fiilen hak sahibi olamadıkları gibi, güçlü bir adamı tecavüzle suçladıklarında da polis ve mahkeme tarafından pek ciddiye alınmamışlardır. Strauss-Kahn’ı suçlayanın geçmişiyle ilgili soru işaretleri ortaya çıktıktan sonra dava düştü ama bu durum Kahn’ın, kadının tarif ettiği gibi bir cinsel saldırıda bulunup bulunmadığı meselesini çözmedi. Eğer adam kadına karşı zor kullandıysa, hem yazar hem de bu kitabın okurları herhalde onun bir canavar olduğunu düşünecektir. Ne var ki, bu bakış açısının tarihsel bir istisna olduğunu hatırlamakta fayda var.

Jackson’ın göğsünün bir an için görünmesi genel bir televizyon yayını esnasında değil de bir paralı televizyon kanalında veya seyirlik bir filmde olsaydı, ceza gerektirmeyecekti. Jackson’ın “kıyafetin azizliğine uğraması” aynı zamanda ultra muhafazakar bir hükümetin iktidarda olduğu zamanda gerçekleşmişti. (Amerikan Futbol Ligi Finali’nden kısa bir süre sonra ülkenin yasa uygulayıcısı, Başsavcı John Ashcroft, yıllardır Adalet Bakanlığı’nın Büyük Salon’unda kendi halinde duran *Adaletin Ruhu* adındaki çıplak göğüslü alüminyum heykelin perdeyle gizlenmesini emretti.[4]) Bu arada Bill Clinton zina suçu işleyen ilk başkan değildi belki ama cinsel tacizden dolayı kendisine dava açılan ve sadakatsizliği konusunda yalan söylediği için meclis soruşturmasına uğrayan tek başkandı.

Polanski olayının hukuksal zamanlaması herhalde en talihsiz olanıydı. Kızla cinsel ilişkiye girdiğinde ırza geçmeye teşebbüs California’da suçtu, bu örnekte ise ciddi bir suç. Bu hadise ergenlik yaşının California’da on iki, İngiltere’de on üç ve Delaware’de yedi olduğu bir asır önce veya daha

eskiden yaşanmış olsaydı, Polanski'nin başı derde girmeyecekti. Ergenlik yaşı yükseltildikten sonra bile hakimler mahkum olanları nadiren hapse yolluyordu ve kızlara genellikle kurbandan ziyade baştan çıkarıcı gözüyle bakılıyordu. (Öte yandan Polanski'nin sadece ırza geçmeye teşebbüsle suçlanmadığı doğru. Kadın, yönetmenin kendisine uyuşturucu verip tehdit ettiği yönünde ifade vermişti [bu iddiayı yönetmen reddetti] ama ırza geçmeye teşebbüs iddiası yönetmenin geçen otuz yıl boyunca peşini bırakmadı.)

Farklı kültürel âdetlerin varlığı, kişinin cinsel suçlardan dolayı cezalandırılma riskini genellikle etkilemez. Yakın zamanda Californialı bir adam, on iki yaşında iki erkek çocukla seks yaptığı için yüz elli iki yıl hapse mahkum edildi. Bazı Yeni Gine kabilelerinin, oğlanların olgunlaşıp erkekliğe adım atmaları için eşcinsel ilişkiye girmelerinin gerektiği bilinseydi, mahkum olan adamın yasal savunması güçlenecek miydi?[5] Pek olası değil. Eşcinsel evlilik hakkındaki yığınla mahkeme tutanağında, yasama ve gazete yazılarında, genç oğlanların askerlerle evlenmesini destekleyen Sudanlı Azande kabilesinin geleneklerine işaret eden oldu mu? Hayır. Batılı seks hukukunda Yahudi-Hıristiyan olmayan kültürler dikkate alınmaz. Fazla namuslu görünmek bir yana, "yeterince" namuslu olarak kabul edilmezler. Ayrıca Batılı gözlemciler ne zaman Müslüman bir kadının zina işlediği için taşlandığını görseler öfkelerini dile getirirler, oysa Eski Ahit (Beşinci Kitap 22:22) hem eşini aldatan kadın, hem de onun sevgilisi için ölüm cezasını emreder. 2012'nin başında bu kitap yayına hazırlandığında, ABD'nin sekiz eyaletinde ve Kolombiya bölgesinde eşcinsel evliliğe izin verilirken, Tennessee eyaletinin ilk ve ortaöğretim veren devlet okullarında eşcinselliğini beyan etmenin yasallığı eyalet parlamentosunda tartışılıyordu.

Kayıtlı tarihin en eski zamanlarından bu yana yasa koyucular, insanların cinsel hazları nasıl yaşayacaklarına dair sınırlamalar getirmeye çalışmışlar ve bunları pekiştirmek için, Mezopotamya'da sadakatsiz kadınların yavaşça kazığa oturtulmasından tutun da, ABD'de mastürbasyon yapanların kısırlaştırılmasına varıncaya kadar bir dizi denetim ve cezaya başvurmuşlardır. Tarihin her döneminde bazı cinsellik biçimleri teşvik edilirken, diğerleri amansızca cezalandırılmıştır. Bir ya da iki asır geriye veya ileriye gittiğimizde ya da bir ülke sınırını geçtiğimizde, bir toplumun

zararsız eğlencesinin bir başkasının en ağır suçu olduğunu görürüz. Bu kitap da size bu hikayeyi anlatmayı amaçlıyor.

Araştırmama çok geniş bir cephede başlayıp renkli vakaları örnek olarak kullanarak, genellikle Batı hukukunun izlerini sürmeye çalıştım. Eski Yakındoğu'dan ilk yasal tutanakları gözden geçirdiğimde, en eski yasa koyucuların seks meseleleriyle meşgul olduğunu fark ettim. Baktığım her yerde domuz, öküz, fahişe ve aile bireyleriyle nasıl cinsel ilişki kurulacağını belirleyen kurallara rastladım. Açıkçası o zamanlar seks günümüzdekinden daha fazla kontrol ediliyordu; bunun şaşırtıcı istisnası aynı cinsle kurulan ilişkilerdir. Nitekim eşcinsel ilişki, Museviler eşcinselliği cinayetle eşdeğer korkunç bir suç olarak görene kadar hukuk nazarında tamamen göz ardı edilmiştir. Bununla birlikte, bazen seksin kendisi de ceza olarak kullanılmıştır: Tecavüzde bulunmuş Asurlu bir kocanın işlediği suça karşı ceza olarak karısına tecavüz edilmesi, arazilerin sınır işaretlerine zarar verenlere, eşlerini ve çocuklarını eşeklerin kaba şehvetlerine teslim etme cezası sıkça rastlanan örneklerdendir.

Çok geçmeden seks hukukunun, seks dürtüsü gibi tutkulu ve değişken olduğunu ve kendi başına bir kitaba kaynaklık edebileceğini anladım. Sıradışı "et ve kan" vakaları -fazlaca et, fazlaca kan- tozlu raflardaki kitaplardan çıkıp anlatılmak için adeta yalvardı. Eva Cantarella'nın *Bisexuality in the Ancient World*'ü [Antik Dünyada Biseksüellik], Sarah B. Pomeroy'un *Goddesses, Whores, Wives, and Slaves*'i [Tanrıçalar, Fahişeler, Eşler ve Köleler] ve James A. Brundage'ın *Law, Sex, and Christian Society in Medieval Europe*'u [Ortaçağ Avrupası'nda Hukuk, Seks ve Hıristiyan Toplumu] gibi modern tarihçilerin çalışmalarının yanı sıra, özgün kaynakların çevirilerine başvurarak, hukuk ve libido açısından Batı uygarlığının hikayesini anlatmaya çalıştım.

Bölümler doğal olarak zaman dilimine göre düzenlendi. Sorun, ne zaman durulacağıydı. Herhangi bir tarihsel dönem söz konusu olduğunda, o dönemin bitip yeni bir dönemin başladığını ilan eden hiçbir tören yoktu. 19. yüzyılın son yarısında Oscar Wilde'ın genç sevgililerinden biriyle "büyük ahlaksızlık" yaşaması sonucu hapse atılmasıyla araştırmamı -oldukça keyfi bir şekilde- sonlandırdım. Son yüzyılımızın gürültüsü atalarımızın sesini boğar endişesiyle günümüze kadar yol almadım. Günümüz seks

meselelerine perspektif kurmak için zaman zaman değindim ama 20. ve 21. yüzyılların ayrıntılı şekilde ele alınması başka bir kitabı gerekli kılıyor.

Herhangi bir olayda uzak geçmişin deneyimleri, özellikle seks ve hukuk söz konusu olduğunda, kaçınılmaz olarak günümüz meselelerini aydınlatır. Sözgelimi eşcinsel evlilik meselesi ABD ve başka ülkelerde mahkemelere ve yasama organına girerken, bu meseleye dahil olan ve tarihin kendi yanlarında olduğunu iddia edenler haklıdır; hiç kimsenin eşcinselliği Michael Foucault'un ifadesiyle "ruhun çift cinsliliği" olarak görmediği yüzyıllar öncesinde, erkekler arasında sevgi dolu ve sadık birlikteliklerin gerek Hıristiyan hukuku gerekse seküler hukuk tarafından onaylandığını bilmekte fayda var. Aynı şekilde, "ahlaksız" görüntüler yayınladıkları için televizyon kanallarına ceza kesmeden önce, öncelikle müstehcenliğin devlet kontrolü altına nasıl girdiğini anlamak gerekir, çünkü müstehcen materyaller matbaa sayesinde kitlelere ulaşana kadar hiçbir zaman kontrolden geçirilmedi. Yasaları yazıp uygulayanlar hazmedebilecekleri her türlü müstehcenliğe her zaman erişebiliyorlardı. Son olarak, Strauss-Kahn ve Polanski gibileri çağdışı hödük yığınının tepesine koyarken, hukuk ve din geleneklerimizin bu tür seks avcılarına nasıl imkan tanıdıklarını bilmek iyi olacaktır.

Elbette tecavüz, zina, ensest ve seks hukuku alanına giren diğer tüm meseleler insanlığın varoluşundan beri vuku bulmuştur. Değişen tek şey, insanların birbirlerinin bedenlerini kontrol etmek için kullandıkları yöntemler ve bu yöntemleri kullanma gerekçeleridir.

1. BÖLÜM

DÜRTÜYÜ KANALİZE ETMEK:

İLK SEKS YASALARI

Mezopotamya'daki dört bin yıllık bir cinayet vakasının kayıtları çarpıcı bir şekilde günümüze kadar hiç bozulmadan gelmiştir. Yıllarca yapılan arkeolojik kazılar, vakayı ayrıntılarıyla anlatan çeşitli nüshaları ve çivi yazısı kil tabletleri ortaya çıkarmıştır. Kurbanın, bu uygarlığın en önemli tanrılarından Enlil'in başrahiplerinden Lu-İnanna olması ve cinayetin kutsal şehir Nippur'da işlenmesi göz önüne alındığında, kayıtların kopyalanması anlaşılırdır. Davanın açıldığı dönemde Nippur, binlerce yıldır mesken tutulagelmiş bir yerleşim yeridir.

Asıl mesele seks olsa da suçlama nedeni cinayetti. Suçlananlar azat edilmiş iki eski köle, bir erkek köle, bir de Lu-İnanna'nın dul karısı Nin-Dada'ydı. Suçun ciddiyeti ve kurbanın yüksek konumu göz önüne alındığında dava ilk olarak yakınlardaki Isin'de bulunan krala aktarıldı. Kral davayı iyice inceledikten sonra dokuz üyeli Nippur Meclisi'ne havale etti.

Dava meclise geldiğinde, hiç kimse ne Lu-Inanna'nın üç erkek zanlı tarafından öldürüldüğünden şüphe ediyor, ne de yaptıklarını Nin-Dada'ya anlattıklarından kuşkulanıyordu. Geriye kalan en önemli nokta ise Nin-Dada'nın neden hemen katilleri yetkililere teslim etmediğiydi. Bunun yerine kayıtlar "ağzını açmayıp örtbas etti," diyor. Cinayete o da mı karışmıştı? Eğer öyleyse, kazığa oturtularak infaz edileceği kesindi. Eğer öyle değilse, ağzını açmamış olması nasıl bir suç olabilirdi?

Öncelikle, biraz hukuk: Mezopotamya'da, özellikle de işin içinde seks varsa, başkalarının kötü davranışlarını bildirmemek yasaktı. (Fahişelerin peçe takmasına izin verilmeyen Asur'da da durum farklı değildi; eğer bir adam bir fahişenin peçe taktığını görüp de bildirmemişse kırbaçlanır, başına at yularına benzer bir ip dolanır ve alay edilsin diye şehirde dolaştırılırdı.) Mezopotamya'da garsonlardan içki içen müşterilerin konuşmalarına kulak misafiri olmaları istenirdi. Şayet suç teşkil eden bir şeyi duydukları halde bildirmezlerse, ölüm cezasına çarptırılırlardı. Zina, en azından kadınların işlediği, ağır ceza gerektiriyordu. Kocasına karşı entrika çeviren sadakatsiz kadın en feci cezaya çarptırılırdı: Uzun bir direğe bağlanarak halkın gözü önünde yavaş yavaş ölüme terk edilmek.

Nin-Dada'nın katillerden herhangi biriyle cinsel ilişkiye girdiği veya kocasının öldürülmesinde payı olduğuna dair herhangi bir kanıt yoktu. Meclis'in önünde iyi savunulsaydı, davadan kurtulabilirdi. Fakat "sözde" avukatları daha kötü bir iş çıkaramazlardı. "Zayıf kadın" savunması yaparak, Nin-Dada'nın çok çaresiz ve kolayca gözdağı verilen biri olduğu için sessiz kalmaktan başka çaresinin kalmadığını söylediler. Sanki bu sav yeterince beceriksizce değilmiş gibi, daha da ileri giderek cinayete karışmış olsa bile "bir kadın olarak… yapacak başka bir şeyi olmadığı için," masum sayılması gerektiğini savundular.

Aradan dört bin yıl geçtikten sonra, uzun zamandır ölü bir dilden yapılan tercümede, Meclis'in verdiği tepkinin öfkesi tabletlerden kor gibi yükselmektedir:

Kocasına değer vermeyen bir kadın, kocasının bir düşmanını tanıyor olabilir… O düşman da kadının kocasını öldürebilir. Daha sonra bunu kadına bildirebilir. Bu durumda kocasını öldüren kadın değil midir? Hatta kadının suçu adamı fiilen öldürenlerin suçundan daha ağırdır.

"Tanımak" sözcüğünün Sümercedeki karşılığı aynı zamanda "seks yapmak" demektir ve Nin-Dada'nın kocasının öldürülmesinden sonra sessiz kalması bu bilgiye ne denli aç olduğuna Meclis'in ikna olmasına yetmişti. Meclis, kadını zayıf görmeyi bir yana bırakın, cinayetin intikamını almak için her tür gözdağına cesurca karşı koyması gerektiğine kanaat getirmişti. Nin-Dada ölüm cezasına çarptırıldı.

Sözün kısası, Mezopotamyalı bir karı kocanın kısa hayatları ve ölümlerinde adam bilinmeyen bir nedenle, kadın da kocasının anısına saygısızlıktan öldürülmüştü. Onlar çoğumuzun bilmediği ve üstelik uzmanların da pek anlamadığı bir dünyada yaşıyorlardı.[6]

Elinizdeki kitabın en eski zamanların seks hukuku hakkındaki bu bölümü, Nin-Dada vakasıyla birlikte bilinen ilk yazılı dönemle başlıyor. Daha eski dönemlere de değinmeye çalıştım; ama belge yoksulluğu bu yolculuğumuzu tekinsiz kılıyor. Sözgelimi 1991'de İtalyan Alpleri'ndeki dağcılar, beş bin yıllık donmuş bir adam buldular. Ayaklarındaki kar ayakkabıları hâlâ duran adamın üzerinde elli yedi dövme vardı. Son anlarında ona pek faydasının dokunmadığı anlaşılan bakır bir balta taşıyordu. Şiddetli bir kavgada öldürülmüştü. Şimdi Buz Adamı Ötzi diye bilinen cesedin ilk başta penissiz

gibi görünmesi bir sürü soruya yol açmıştı (daha sonra penis çok fena bir halde bulundu). Penis bir ritüelle mi kesilmişti, yoksa adam kıskanç bir koca tarafından hadım mı edilmişti? Yoksa birkaç bin yıl aradan sonra çok soğumuş ve cansız kalmış cinsel organı büzüşmüş müydü sadece? İlave bilgi -okuyabileceğimiz bir şey- olmayınca onun hukuk yoluyla mı öldürüldüğünü, yoksa bu yazgısında seksin mi rol oynadığını söylemek imkansız. Ötzi nispeten yakın bir atamız olsa da, o ve onun gibi dövme seven komşularının hangi cinsel âdetlere göre yaşadıklarına dair bir çıkarımda bulunabilecek kadar bilgiye sahip değiliz.

Bu bölüm Mısır'a kadar uzanan doğudan, Türkiye ve Avrasya kıtasına ve şimdiki İran'a kadar uzanan geniş bir coğrafyaya ait vakalara dayanmaktadır. Odak noktasıysa Mezopotamya ile birlikte, günümüz İsrail ve Filistin bölgelerini kapsayan topraklardır. Bu geniş coğrafya, Roma ve Yunan gibi şehirleşmemiş medeniyetlere, Osmanlı İmparatorluğu'na kadar uzanan hilafetlere ve aynı zamanda göçebe yaşayan küçük avcı kabilelere evsahipliği yapmıştır. Halkları, şimdi çoğu kaybolmuş çeşitli dilleri ve lehçeleri konuşuyordu. Sümerler, Asurlular, Babilliler, Hititler, İbraniler ve Mısırlılar; köleler ve özgür insanlar, din adamları ve mahkumlar, fahişeler ve krallar, tanrılar ve cadılardan oluşuyordu. Birbirlerine karışmışlar, kız alıp vermişler ve birbirlerinin ırzına geçmişlerdi. Herkesin kendi toplumunda bir rolü vardı ve kötü davranışlar cezalandırılıyordu; özellikle işin içinde seks varsa. Seks bazıları için kutluyken, diğerleri için kazığa oturtulma sebebiydi.

Bütün eski uygarlıklar, insanların cinsel yaşamını kontrol etmeyi amaçladılar. İlk Sümer krallarından Ur-Nammu döneminden (MÖ 2100 dolayları) günümüze kalan en eski yazılı yasalar, cinsel meselelere epey dikkat çeker. Tarihi kayıtlardaki en eski ölüm cezalarından biri zinayla ilgilidir. Ur-Nammu'un 7. Yasası, başka erkekleri ayartan evli kadınların öldürülmesini, sevgililerinin ise serbest bırakılmasını emreder. Aslında Yakındoğu'da her "yollu" kadını ölüm beklerken, sevgililerinin kaderi çoğu zaman kocaların elinde olurdu.

Ur-Nammu yasaları gibi ilk yasalar epey eski ve zor dönemlerin âdetlerine dayanır. Küçük gruplar bir araya gelerek büyük şehirler oluştursalar bile her zaman işgal ve talan için fırsat kollayan çapulcuların saldığı tehditle karşı karşıyadır. Zina bir ailenin birliğini ve nesebini

bozuyor, bütün bir kabileyi veya yerleşimi çok savunmasız kılıyordu. Bu açıdan bakıldığında Ur-Nammu'nun zina yapan kadınlara verdiği ölüm cezası yeni bir şey değildi; bizim bildiğimiz ilk yazılı ceza yasasıydı sadece.

Eski toplumlar birbirlerini etkiler ve bir grubun yasaları çoğu zaman düşmanları tarafından da benimsenir ve sonrasında daha da geliştirilirdi. Aradan asırlar geçtikçe Ur-Nammu gibi Sümer krallarının ilk cinsel yasakları, İbranilerin hayli ayrıntılı kurallarına dönüştü ve sonuçta bu kurallar da kilisenin ve Hıristiyan devletlerin seks yasalarının temelini oluşturdu. Yakın zamana kadar Eski Ahit'in dünyanın ilk yazılı yasaları olduğu düşünülüyordu. Başka türlü olabilir miydi? Hem Eski Ahit'in ilk beş kitabını oluşturan Tevrat'ın kasırganın ortasında ve bir dağın tepesinde Musa'ya doğrudan Tanrı tarafından indirildiği söylenmiyor muydu? Öyleyse vahiy kaynaklı olan kutsal kitabın, en azından insanların yazdığı şekilde öncülü olamazdı. Tevrat'taki 613 kuralın evreni şekillendiren aynı "el" tarafından yazıldığına inanılıyordu ve kutsal kitabın Yakındoğu'daki başka toplumlardan bir şey aldığını söylemek, Tanrı'nın öğüt almak için pagan krallara yöneldiğini ima etmek demekti.

İbranilerin öncülsüzlük iddiası 1902'de sarsıldı. Nitekim bu yılda Fransız arkeologlar İran'daki eski Susa yöresinde, üzerinde çivi yazısı bulunan büyük siyah taşlar buldular. Taşlar bir araya getirildiğinde iki buçuk metrelik bir dikili taş oluşturuyordu. Yazının Babil kralı Hammurabi'nin hayli ayrıntılı ve kapsamlı yasalarını içerdiği daha sonra kanıtlandı. Dikili taş MÖ 1790 dolaylarında oyulmuştu. İlk inceleme Hammurabi yasalarının Musa ve Tevrat'tan en az beş asır öncesine denk geldiğini ortaya çıkarmakla kalmayıp aynı zamanda Yakındoğu hukukuna en az on beş yüzyıl boyunca hakim olduğunu da gösterdi. Dahası, Musa gibi Hammurabi de sadece elçiydi: Dikili taş, kralın yasalarının da semavi olduğunu beyan ediyordu.

Sonrasında Hammurabi döneminden çok önce hazırlanmış başka yasalarda bulundu (Ur-Nammu'nunki de dahil). Eski Ahit'in seks yasalarının çoğu, Tanrı'nın kelamından ziyade daha eski bölgesel yasaların kopyaları gibi görünmektedir artık. Örneğin Beşinci Kitap'ta, erkeğin testislerini koruyan bir yasa şöyle der:

Eğer iki adam… kavga ediyorlarsa ve onlardan birinin karısı araya girip dayak yiyen kocasını diğer adamın elinden kurtarmak için eliyle adamın

hayalarını tutarsa, kadının elini kesin; ona merhamet göstermeyin.

Bu kural gerçekten semavi miydi? İbraniler Beşinci Kitap'ın Yehova'nın vahyi olduğuna inanmak istemiş olabilirler ama gerçek çok daha sıradan: muhtemelen komşuları Asurlulardan alınmış. MÖ 1450 ile 1250 yılları arasına denk gelen Asurluların yasaları, testisler için benzer kaygıyı ve onlara zarar veren kadınları cezalandırmak için aynı hevesi sergilemektedir:

Bir kavgada kadın, adamın hayalarına zarar verirse, parmaklarından biri kesilsin. Eğer bir hekim o hayayı sararsa ve bu yüzden yanındaki haya da zarar görürse veya hastalık kaparsa; veya bir kavgada kadın diğer hayaya da zarar verirse, kadının iki gözü de oyulsun.

Her ne kadar Asurlular İbranilerle dost olmasalar da bu yasaların benzerliği apaçık ortada. Nitekim Asurlular MÖ 722'de İsrail Krallığı'nı işgal edip orada yaşayanları sürgün ettiler. Tevrat'ın evrenin yaratıcısı tarafından gönderilmeyip insanlar tarafından yazıldığını varsayarsak, bu İbrani yasası bölgesel testis saplantısının bir yansıması olarak görünür. İbranilerin düşmanlarının yasalarıyla örtüşen pek çok yasası daha var. Örneğin, Hammurabi yasalarının 117. bölümü, bir adamın borçlarını ödemek için aile fertlerini üç yıllığına köle olarak hizmet ettirebileceğini söyler. Benzeri bir İbrani yasası da altı yıla kadar bu köleliğe izin verir.

Dolayısıyla Batı seks hukuku, ya Asur testisleri ya da İbrani genelevleri aracılığıyla semavi kökenli olduğunu iddia ederek kurallarını meşrulaştıran eski insanlar tarafından oluşturulmuştur. Nin-Dada davasındaki çivi yazısı tabletler gibi yazılı kayıtlarla çalışmak en kolayıdır ama bunu yapmak da yanıltıcı olabilir. Eğer Nippur Meclisi'nde benzer temellere dayanan ama dul kadınların cezasız salıverildiği başka davaların da görüldüğü kanıtlanabilirse, o zaman Babil toplumu hakkında aynı çıkarımlara varamayız. Tarihsel süreçte kayıtları kaybolmuş belki binlerce seks davasının görüldüğünü düşünmek, akla daha yatkındır. Yalnızca ispat ettiğimiz ve deşifre edebildiğimiz şeylerle çalışmak durumundayız.

Belgelenmiş antik tarihi *tarihöncesinden* ayırmak bize fazla bir şey öğretmez. Hiçbir tören, güneş tutulması, melek ziyareti ya da takvim başlangıcı, tarihin "başlangıcını" işaret etmiyor. Hiç kimse hayatın hikayesinin muhazafa edilmesinin sonraki kuşaklar için önem taşıdığını bilmiyordu veya bunu umursamıyordu herhalde. Ayrıca töre ve ahlakta ani

bir değişim yaşanmadı; insanlar ilk kez yasalarını yazdıklarında, tarihöncesi kafa yapısı hâlâ geçerliydi. Ur-Nammu, Hammurabi ve Musa'nın yazılı yasaları uzun zamandan beri yerleşik olan yazıya geçmemiş toplumların etkileşimlerini yansıtır.[7]

Kan Bağları ve Kanlı İlişkiler: İlk Seks Suçları

Eski hukuku doğuran tarihöncesi geleneklerin tam olarak nelerden oluştuğuna dair çokça tahmin yürütülmüştür ama emin olduğumuz bir nokta var ki, o da cinsel dürtülerin bugün olduğu gibi hemen deneyimlendiği ve insanları ceza gerektiren bedensel eylemlerden alıkoyamadığıdır. Aziz Augustinus'a göre cinsel organların ısrarlı talepleri, Adem ve Havva'nın günahlarından ötürü Tanrı'nın insanlık üzerindeki lanetiydi; her seks eylemi ve düşüncesi, ilk erkekle kadının hatalarının yeni bir cezasıydı. Aynı konuya farklı bir açıdan bakan Platon da insanların sekse duyduğu yoğun arzuyu kabul edip *Yasalar*'da şöyle der: "Seks en azgın delilikle insan ruhunu etkiler; döl vermeye duyulan şehevi istek, azami şiddetiyle insanın içini yakar." Platon'a göre seks dürtüsü, insanın parçalanmış doğasını bütünlemek için giriştiği çılgınca bir bilinçaltı çabadır.

İlk insanlar seks dürtüsünü bu sözcüklerle ifade etmeseler de bunu kesinlikle hissediyorlardı. Eğer insanlar büyük gruplar halinde birlikte yaşayacaklarsa, bu "çılgınlığı" dizginlemek için bir şeyler yapmak gerektiğini elbette biliyorlardı. Seks dürtüsü terbiye edilip ortak ihtiyaçlara tabi kılınana kadar medeni hayat mümkün olamazdı. Erkekler için bu, kadının gizemine uyum sağlamak anlamına geliyordu. İlkel toplumlarda, erkekler doğaya nasıl huşu ve korkuyla bakıyorlarsa, kadınlara da öyle bakıyorlardı muhtemelen. İlk insanlar, ölümcül ve anlaşılmaz kuvvetleri olan doğayla sürekli savaş halindeydiler. Doğanın çekirdeği dişinin rahmiydi ve bu rahimden yeni insan yaşamı, fışkıran kanlar ve çığlıklar eşliğinde doğuyordu.

Milattan önce yaklaşık dokuz bin dolaylarına (*Homosapiens*'in veya modern insanın ortaya çıkışından kabaca yüz seksen beş bin yıl sonra) kadar cinsel ilişkiyle hamilelik arasındaki bağlantı tespit edilememişti. Muhtemelen seks ve doğum arasındaki uzun süre yüzünden insanlar aradaki bağlantıyı kuramıyor ve her halükarda kadınlar kısa yetişkinlik yaşamlarının çoğunu hamile olarak ya da çocuk emzirerek geçiriyorlardı. Çocuklar anne rahminde birden ortaya çıkıyor gibiydi. Daha da anlaşılmaz

ve belki de ürkütücü olanı, kadının bedeninden düzenli aralıklarla akan kandı. Kan bizzat hayattı, kaybedilmesi tehlikeli olan büyülü bir şeydi; ne var ki, kadınlar yara bere olmadığı halde günlerce oluk oluk kanıyordu ve hiç kimse bunun nedenini bilmiyordu. Tek bir husus aşikardı ki, âdet kanı sadece kadından ve kadında da insan yaşamının başladığı yerden geliyordu.

İlk cinsel yasaklar, âdet dönemlerinde kadınlarla cinsel ilişki kurmaya karşı Paleolitik tabular şeklinde tezahür etmiş olabilir pekala. (Reglin "pis" farz edilen doğasına dayanan bu kurallar pek çok kültürde hâlâ mevcut.) Öte yandan, bu yasaklar hijyenden çok daha derin esaslara dayanıyor olabilirdi; belki de âdet kanının birden akması, erkeklere, üstün fiziksel güçlerine rağmen kendi başlarına insan yaşamını meydana getiremediklerini hatırlatıyordu. Kadınlar hamile olmadıkları veya emzirmedikleri zaman kanadıklarından, âdet kanı, dişinin utancının veya kısırlığın bir işareti olarak görülüyordu belki de. Kadınların âdet görürken ilişkiyi reddetmesi, büyük ihtimalle bir tedbir niteliğindeydi ve erkeklerin bilinmeyenle karşılaştıklarında hissettikleri korkutucu ilahi varlığı yatıştırmanın bir yoluydu.

İlkel toplumlar ayın belirli zamanlarında seksi yasaklayarak, seks ve üreme kaosuna bir düzen getirebildiler. Zaman geçtikçe erkeklerin kadın korkusu, düpedüz düşmanlığa dönüştü ve âdet gören kadına hem tehlikeli hem de pis gözüyle bakılmaya başlandı. Bu inanç sonraki asırlarda değişik toplumlarda daha da güçlendi. Eski Hindulara göre âdet görmek, sıfır toplamlı bir oyundu: Muayyen zamanlarında kadınlarla cinsel ilişkiye girmenin erkeklerin "gücünü, takatini ve diriliğini" azalttığı düşünülürken, âdet gören kadınlarla cinsel ilişkiye girmekten sakınmanın erkeğin bilgeliğini ve canlılığını artırdığına inanılıyordu. Babil'de bir kadının özel günlerinde dokunduğu her şeyin -ister eşya ister insan olsun- kirlendiğine inanılıyordu ve Asurlularda "âdet" sözcüğü "yaklaşılamaz" sözcüğüyle eşanlamlıydı.[8]

Hiçbir toplum, âdet korkusunu İbraniler kadar takıntı haline getirmedi. Âdet döneminde kadınların ve onların dokunduğu şeylerin temiz olmadığını buyuran Tevrat, bu kirliliği, "âdet gören kadınların dokundukları erkeklerin dokundukları şeyleri" de içerecek şekilde genişletti. Sözgelimi eğer bir adam, âdet dönemindeki bir kadınla "yatar" ve sonra başka bir yatakta uyursa, bu yatak kirlenir. Tevrat, aynı zamanda kadının âdet döneminin

sonunda iki kumru veya güvercini adak olarak din adamına getirmesini emreder. Kuşlar kesilene kadar, kadının yaşadığı toplumdaki -kocası dahil-herkesten uzak durması gerekir. Kanama ne zaman durursa dursun, kadınlara âdet döneminin başlamasından sonraki yedi gün dokunulmazdı. Yahudi yasasının sonraki versiyonları, kadınların on beş gün boyunca "kirli" olduğunu beyan edip onlardan kocalarının yatağına dönmeden önce bir ritüel olarak yıkanmalarını ister ve cinsel ilişkiye girmeden önce bezle kan kontrolü yapmalarını emrederdi. Bu yasaların ihlali, erkekler ve kadınların tutuklanmasını ve en azından teoride ölüm cezasına çarptırılmasını öngörürdü.

âdet kanı asırlar boyunca, seks iksiri tariflerinin başlıca malzemelerinden biriydi. Ortaçağda Avrupa'nın çeşitli kültürlerinde anneler kızlarının ilk âdet kanlarını toplayıp muhafaza ederek daha sonra damatlarında arzu uyandırmak için afrodizyaklara kattılar. 15. yüzyılda Venedik'te alt sınıftan bir kız âdet kanını horoz kalbi, şarap ve unla karıştırarak, genç bir aristokratı aşktan "deliye" döndürmek için kullanmıştır. Mahkeme genç kızı ölüme mahkum ederken, genç adam bir kurban olarak görülmüştür. *The British Medical Journal* adlı bir dergi, 1878 yılına gelindiğinde bile, domuz budunun âdet gören kadının dokunmasıyla bozulup bozulmayacağına dair kapsamlı yazılara yer vermiştir.[9]

muhtemelen İlk resmi yasaya kaynaklık eden, tarihöncesi bir başka cinsel tabu da ensest ilişkiyi yasaklıyordu. Aile içi seksin itici olduğu herkes tarafından kabul edilse de enseste karşı koyulan kurallar o kadar basit değildir. Nispeten yakın zamana kadar insanlık tarihinin büyük bir kısmında ne şehirler vardı, ne de kasabalar. İnsanlar küçük gruplar halinde ve uzun süre başka kabilelerden insanlara rastlamadan yaşayabiliyorlardı. Bu durumda yakın akrabalar arasında üreme, tarihin her döneminde yaşanmış olsa gerek. Yine de yakın akrabalarla üremeye karşı yasaklar olmasaydı, insan DNA'sı, iklime ve atalarımızın karşılaştığı diğer zorluklara uyum sağlama gücüne asla kavuşamazdı. Yaklaşık elli bin yıl önce melez kabile toplumlarının oluşması, insanların "soydışı çiftleşmelerine" olanak tanıyarak genetik yapılarını çeşitlendirmiş ve insan evriminin son evrelerine ulaşmasını mümkün kılmıştır.

Antropolog Claude Lévi-Strauss, ensest tabusunu "kültürün kendisinin kritik bir unsuru" olarak görüyordu. Nitekim antik tarihin büyük bir kısmı

da onu desteklemektedir.

Sonuç olarak ensest sadece ilk değil, aynı zamanda evrensel ve “doğal” tek cinsel tabu gibi görünmektedir. Ama kimse bunu eski Hawai, Peru, Meksika ve özellikle Mısır ve Acem halklarına anlatmamıştı. Eski Mısırlılara göre ensest, insan yaşamının sadece doğal bir yanı değil, aynı zamanda en kutsal ve baki yaratılış mitlerinden birinin anahtarıdır. Söz konusu mit, yeryüzünü gökyüzünden ayıran ve milletlere diller tahsis eden ana ve fahişe tanrıça İsis mitidir. İsis, Güneş Tanrısı olan erkek kardeşi Osiris’le evlenir. Daha anne karnındayken bile ona hayran kalmıştır. Fakat Osiris, Karanlık Tanrısı olan kardeşi Set tarafından öldürülünce, İsis’le olan mükemmel birlikteliği sona erer. Set, Osiris’i lime lime keserek bütün parçalarını Mısır’ın üzerine savurur. Matem tutmaya başlayan İsis her yerde sevgilisini arar ve onun her bir parçasını bulmayı başarır, en önemli parçası hariç: Kutsal birlikteliğin simgesi olan penis. Yine de onu canlandırır ve cinsel organının bir kopyası sayesinde yeniden birleşen sevgililer bir çocuk yaparlar: Horus. Akdeniz havzasında sayısız değişik şekilde anlatılan bu hikaye, İsis’i yenilenmenin ve ölümsüzlüğün kutsal sembolü haline getirdi. Törenler sırasında Osiris dev bir fallusla temsil edildi.

Mısır firavunları, özellikle On Sekizinci Hanedanlık (MÖ 1570-1397) döneminde, öz veya üvey kız kardeşleri ve kızlarıyla evlenirlerdi. Burada yatan temel fikir, yabancıları soydan dışlamak ve işgallerle gelen ganimetleri kayınlarla paylaşmamaktır. Seqenenre Tao II ve Ahhotep I adlı firavunların ailelerinde olduğu gibi, (bazen yalnızca) kızların öz babalarıyla evlenmesine izin verilirdi. Öte yandan aynı sınırlamalar firavunları asla bağlamazdı. Çocuk yapacakları ikinci kraliçeleri ellerinin altında tutarlardı. Yeni krallara genellikle, bazen soyağacını epey karmaşıklaştıran, saray dışından kadınlar annelik ederdi.

Mısır’da ensest yalnızca toplumun üst tabakasıyla sınırlı değildi; alt tabakalarda da enseste yaygın olarak rastlanıyordu. MÖ 30’da Roma Mısır’ı işgal ettiğinde kız kardeşler genellikle öz ya da üvey erkek kardeşleriyle ve babalarıyla evleniyordu. Şehirlerde evlenilebilir kız kardeşi olan tüm genç erkeklerin üçte biri, kız kardeşiyle evleniyor ve ailenin dışından bir gelin bulmayı gerekli görmüyordu. (Arsinoe’de yaşayan erkeklerin neredeyse tamamı küçük kız kardeşiyle evliydi.) Romalılar, Mısırlıların ensest

âdetlerini paylaşmadıkları gibi onları bastırmak için de çok uğraştılar ve nihayet yaklaşık üç yüzyıl sonra başarılı olabildiler.

Perslerde ise yakın akrabalarla evlilik kutlu bir şey olarak görülüyordu. MÖ 2000 ile MÖ 600 arasında ortaya çıkmış Zerdüştlük dinine mensup hükümdar, ruhban ya da sıradan her aile ensesti yaşıyordu. Hukuksal ve dinsel metinlerde bu tür birliktelikler, cennette büyük mükafat kazandıracak ve neredeyse tüm günahları silecek "mükemmel" ameller olarak övülüyordu. Eski bir kaynak şöyle demektedir:

Kendi çocuğundan çocuk sahibi olan kişi ne kutlu kişidir… Kendi kızından peydahladığı oğlanı sevinç, hoşluk ve zevk bulur; bu oğlan aynı zamanda aynı annenin erkek kardeşi olur ve bir erkek evlatla bir anneden doğan oğlan da aynı babanın erkek kardeşi olur; bu ise çok daha büyük bir keyif, bir sevinç lütfudur… Bu aile daha kamildir; dert ve sıkıntı görmediği gibi, sevgiye gark olur.

Perslere göre ailedeki cinsel birliktelik öylesine yüceydi ki, ensest ilişki yaşayan çiftlerin salgıladığı sıvılar bile şifa gücüne sahipti. Zerdüştlüğün kutsal metinlerinin bir derlemesi olan Vendidad'dan bir pasaj cenaze levazımatçılarına, yakın akraba evliliği yapmış çiftlerin karışık idrarıyla kendilerini temizlemelerini salık verir. Diğer taraftan, erkeğin kız kardeş veya anneyle evlenmeye yönelik isteksizliği, kendine layık görülen geline başka bir koca bulma zahmetine katlansa bile, "en büyük laneti" hak eden günah olarak görülür. Akrabalarıyla evlenmeyi reddeden kadınların başınaysa daha feci şeyler gelir. Bir Zerdüştlük metninde, cehennemi ziyaret eden bir kişi, ağzının içinde ve kenarında sürünen bir yılanın verdiği acıyı sonsuza dek çekmeye mahkum edilmiş bir kadına rastlar. Ziyaretçiye şöyle söylenir: "Akraba evliliğine karşı çıkan günahkar kadının kötü ruhudur işte bu."

Mısırlılar gibi Persler de serveti elde tutmak için aile içi evliliklere başvuruyorlardı ama bu durum, -gerek antik gerekse modern dünyada çok ender görülen- böylesi birlikteliklerin niçin bu denli makbul olduğunu ancak kısmen açıklamaktadır. Meseleyi tam olarak anlamak için bu toplumların dinsel pratiklerini derinlemesine araştırmak gerekir ki, bu da elinizdeki kitabın boyunu aşmaktadır. Fakat buradaki önemli nokta, gerçekte "ebedi" veya "doğal" seks yasalarının olmayışıdır. Bir grup için doğaya ters olan şey, başka bir grup için lütuftur. Mısırlılar ve Persler, yakın

aile grupları içinde üremekten başka seçenekleri olmayan göçebeler ya da mağara sakinleri değildiler. Onlar insanlığın en payidar iki uygarlığını kurdular. Bu durumda Lévi-Strauss ensest yasağının bizzat kültür olduğunu söylerken yanılıyordu. Eşcinsellik, oral seks ve Tanrı'nın rızasına muhalif ve doğaya aykırı diye kınanan başka bir sürü seks eylemi gibi aile içi seks de bir tercih meselesiydi.

Âdet döneminde sekse ve enseste karşı tabular, neredeyse zıt yönlerde gelişti. Âdet dönemindeki kadınlarla cinsel temas kurmaya yönelik yasaklar bazı dinlerde varlığını sürdürürken, seküler hukuk tarafından umursanmadı. *Talmud*, bu tür eylemlere kırbaç cezasını öngörürken, hiçbir modern Batılı devlet konuya ilgi göstermemiştir. Öte yandan ensest "evrensel bir tabu" olarak varlığını sürdürerek neredeyse her yerde suç olarak kabul ediliyor. Ensest hemen hemen her Amerikan eyaletinde yirmi yıla kadar varan hapis cezasını gerektiren bir suçtur. Utah eyaletinde "üvey" kuzeniyle seks yapan birine beş yıl hapis cezası verilir. Ayrıca çoğu eyalet ensest seksi, üvey ya da evlat edinme ilişkilerinde olduğu gibi genetik zarar riski taşımasa bile cezalandırmaktadır. Bu ilişkilerin aynı soy içinde seks yapmaya benzemesi, suçluları toplumdan uzaklaştırmaya yetmektedir.[10]

Bakir Bölge

Antik dünyada kadınların bakireliği bir fiyatı, pazarı ve erkek sahiplerini koruyan yasaları olan bir metaydı. Antik Mısırlılar evlilikte kadının bakire olmasını pek önemsemeseler de genel eğilim böyle değildi. Aslında diğer her yerde "kocasının kucağından başka hiçbir yerde soyunmamış bir bakire" veya daha az şekilsel konuşursak, "hiç erkek tanımamış" bir kadın veya en azından onun bekareti değerliydi. Bir kızın bekaretini bozmak sadece kocasının hakkıydı ve bu hakkı çiğneyen herkes şiddetle cezalandırılırdı.

Ur-Nammu döneminde nişanlı bir bakireye tecavüz etmiş bir adam ölümle cezalandırıldı. Bu ceza, kıza karşı işlenen suçtan ziyade müstakbel damadın kıza sahip olacak ilk kişi olma hakkının elinden alınmasına işaret etmektedir. Yaklaşık bin yıl sonra, Asurlular dönemine gelindiğinde yasalar daha karmaşık ve, Asur geleneğine uygun şekilde, daha acımasızdı. Nişanlı kızlara tecavüzün cezası her zaman olduğu gibi ölümdü ama yasa henüz evlilik sözü almamış kadınlara tecavüze de dikkat ediyordu artık. Böyle durumlarda kızını bakireler için öngörülen yüksek fiyata evlendirme şansını

yitirmiş babaya da kefaret ödenirdi. Baba, tecavüzde bulunana dava açabilir ve eskiden bakire olan kızının başlık parasının üç katını alabilirdi; sonrasında tecavüzcüyü kızıyla evlenmeye zorlayabilir ya da kızını başka birine verebilirdi. Lekelenmiş bir kızın başlık parası “serbest piyasada” daha düşüktü ama yine de baba kârlı çıkıyordu. İşin içine tatlı bir intikam duygusu katmak için, Asurlu babalar böyle durumlarda tecavüzcünün karısını kendine köle olarak alıp istediği gibi kullanma seçeneğine de sahiptiler. Böylece bir adam bakire bir kıza tecavüz ettiğinde, iki masum kadın bundan zarar görüyordu: Belki de hayatının geri kalanını kendisine tecavüz eden adamla geçirmeye babası tarafından zorlanacak kurbanın kendisi ve tecavüzcünün, kurbanın ailesinin kin dolu çevresine teslim edilecek karısı.

Asurlu bir baba, kızı gönüllü olarak bekaretini kaybetse bile kayıp bekaretten kazanç elde edebilirdi. Bu durumda kızın sevgilisi başlık parasının üç katını ödemek zorundaydı ama kendi karısını istenildiği gibi kullanılsın diye vermesi icap etmiyordu. Onun yerine, baba öfkesini kızından çıkarmaya teşvik ediliyordu: “Baba kızına istediği gibi muamele edebilir.” Bu cümle, babanın çocuklarına yapabileceklerine sınır koymadığı gibi yasal bir aşırılığı da ifade ediyordu. Her halükarda evlendikten sonra kadınlara daha iyi davranılmıyordu. Bir kocanın karısını kırbaçlayarak, döverek, saçını çekerek ve kulağını keserek cezalandırabileceğine dair apaçık yasalar ortadaydı.

Asurlulardaki bekaretin bedelini babalara ödeme sistemini Tevrat da takip etti. Yakındoğu’nun diğer her yerinde olduğu gibi saygın İbrani kızların da cinsellik için eşlerini seçme hakkı yoktu. Yalnızca fahişeler bu hakka sahipti. Eğer bakire bir kız bir erkekle her ne surette olursa olsun sevişmeye karar verdiyse, bu seçimi kalıcı addedilirdi. Bakire bir kızla hangi erkek yatarsa, kızın başlık parasını (kızın bir bakire olarak bedelini) babasına ödeyip sonra da kızla evlenmesi şarttı. Asurlularda olduğu gibi babanın parayı alıp kızını muhtemelen daha düşük bir bedelle başka birine verme imkanı da vardı. Eğer kız zorla alıkonulmuşsa, iş biraz değişiyordu. Bu durumda kızı alıkoyan adamın yüklü miktarda para ödeyip kadınla ileride asla boşanmaksızın evlenmesi zorunluydu. Yine burada da kadının mutluluğu önemsizdi. Tecavüze uğramanın acısı, hayatının geri kalanını tecavüzcüsüyle geçirmesi ve karısı olarak onun iradesine tabi olma zorunluluğuyla katmerleniyordu.

İncil'in yasaları Asurlularınki kadar şiddetli değildi. Sözgelimi misilleme olarak diğer adamın karısına tecavüz etme cezası yoktu, ama kutsal mitoloji oldukça vahşiydi. Yaradılış Kitabı (Tekvin), Yakub'un kızı Dina'nın hikayesini anlatır. Dina evinden "çıkıp" Şekem adında komşu bir prens tarafından "alınır". Bu "alınmanın" tecavüz sonucu mu, yoksa ikna veya ikisi arasındaki bir şeyle mi olduğu konusunda metin açık değildir ama Şekem'in Dina'ya âşık olduğu ve onu evine aldıktan sonra evlenmeye karar verdiği kesindir. Ne var ki, onunla yatmadan önce ailesinin iznini almayarak korkunç bir hata işlemiştir. Evvela Yakub'un evine çaldığı bu kara leke, başka bir şey daha olmadan silinmelidir.

Şekem ve babası Hamor, ne kadar yüklü olursa olsun, kızın babasına istediği başlık parasını ödeme teklifinde bulunarak durumu düzeltmeye çalıştılar. Bu teklif normalde ailenin incinmiş gururunu ve kızın kaybolan bekaretini telafi etmeye yeterdi. Yakub'a göre de teklif makul görünüyordu ama Dina'nın erkek kardeşlerinin hıncı ancak şiddetle dindirilebilirdi. Şekem ve Hamor'a tekliflerini kabul ettiklerini söylediler ve sonra düşmanları savunmasız bir duruma düştüklerinde de saldırdılar:

Dina'nın erkek kardeşleri, Simon ve Levi, kılıçlarını kuşanıp savunmasız şehre saldırdılar ve her erkeği öldürdüler. Hamor ve Şekem'i kılıçtan geçirdiler ve Dina'yı Şekem'in evinden alıp oradan ayrıldılar. Yakub'un oğulları cesetleri soyup kız kardeşlerinin kirletildiği şehri yağmaladılar. Hayvan sürülerini, eşekleri ve şehirdeki tarlalarda kendilerine ait ne varsa alıp götürdüler. Bütün mallarını, kadınlarını ve çocuklarını yanlarında götürdüler, evlerdekileri de ganimet olarak aldılar. Oğullarının yaptıklarını duyan Yakub öfkelendi ve dahası, intikam alınmasından korktu ama Simon ile Levi'nin düşündüğü tek bir şey vardı: "[Şekem] O da kız kardeşimize fahişeymiş gibi davranmasaydı…"

Dina'nın erkek kardeşlerine göre Şekem'in şehrinin yıkılması, sakinlerinin öldürülmesi ve köle olarak alınması, kız kardeşlerinin kaybolan bekaretinin makul bedeliydi. Dina'nın akıbetinden önemsiz olduğu için söz edilmiyor. Asıl önemli olan, erkek aile fertlerinin kaybolan onuru ve onu tekrar kazanmak için yaptıklarıdır. Dina, Şekem'le kaçarak onunla gönüllü olarak sevişseydi, o zaman kötü niyetli olup olmadığı sözkonusu olurdu. Şanslıydı ki, böyle bir şey olmadı.

Düğün esnasında gelini bakire olmamakla suçlayan herhangi bir İbrani erkeği, bedeli ağır bir yasal süreci başlatabilirdi. Bu durumda gelinin babasından kızının iffetini kanıtlaması istenir. Bunun üzerine baba genellikle gerdek gecesi kirlenmiş yatak çarşafını şehrin ileri gelenlerine tetkik için verir. Eğer çarşaftaki kan izleri yetersiz görülürse gelin, babasının evinin önünde taşlanarak öldürülür. Nasıl ki Şekem kendine ait olmayanı alarak hata etmişse, cinsel deneyim yaşayan gelin de kiminle nasıl seks yapacağına kendi başına karar vererek ağır bir suç işlemiştir. (Uyanık babaların kızlarını temize çıkarmak için yatak çarşafına hayvan kanı sürdüklerini tahmin etmek güç değil.) Öte yandan eğer yatak çarşafı testten geçerse, suçlamada bulunan damat şehrin ileri gelenleri tarafından dövülür ve gelinin babasına yüz gümüş şekel [İsrail parası] ödemeye mahkum edilip gelinden boşanması yasaklanır. Yine burada da gelinin mutluluğu hiç hesaba katılmaz. Büyük olasılıkla kendinden nefret eden bir kocayla günlerini geçirmeye mahkum edilir. Ailesinin kaybolan onurunun küçük bir bedelidir bu.

Bakirelerle bakire olmayanlar arasındaki başlık parası farklılıkları göz önüne alındığında, gelinin gerdek gecesine bozulmuş olarak girdiği yönünde söylenti çıkarmanın her yerde yasadışı olmasını anlayabiliyoruz. Hammurabi'den önce gelmiş (MÖ 1900 dolayları) başka bir Sümer hükümdarı olan Lipit-Isthar'ın yasaları, böyle bir suçlama yapan erkeğin iddiasının asılsız olduğunun kanıtlanması halinde bir para cezası ödemesini öngörüyordu. Mesele kanıtlamanın nasıl yapılacağıydı. Bunun için İbraniler ve başkaları kanlı yatak çarşafını kullanıyorlardı ama bu evrensel bir test değildi. Komşu kültürler kanın her zaman kadının ilk cinsel ilişkisinden kaynaklandığına pek de ikna olmamışlardı. Kadının seks yaptığının kesin kanıtı ya onu iş üstünde yakalamak ya da karnının gebelikle şiştiğini görmekti.

Erkek eli değmemiş bir kadınla evlenmek, neden bu kadar önemliydi? Erkeklerin, çocuklarının gerçekten kendilerine ait olduklarından emin olmak istedikleri için zinanın yasaklanmış olmasını anlamak kolay olsa da cinsel deneyim yaşamamış bir kadınla evlenmek konusunda benzeri bir gerekçe söz konusu değildir. Eğer bir kadın, evliliğinin üzerinden dokuz ay geçmeden bir çocuk doğurursa, kocasının çocuğu sahiplenmeme hakkı vardı. Fakat antik hukuk bu yönde işlemiyor, kadınların ve kızların cinsel olanaklarını engelleyerek kuralları ihlal edenleri cezalandırıyordu. Bekaret

takıntısı hakkındaki açıklamalar, erkeklerin “sıkı bir bedene” duydukları arzunun yanı sıra satın aldıkları “malın” yepyeni olduğundan emin olma istekleriyle sınırlı görünmektedir. Öte yandan bekaret düşkünlüğü -pek çok kültürde günümüze kadar gelmiştir ve erkeklerin bakir olmaması asla sorun edilmemiştir- büyük olasılıkla, erkeklerin kadınları kontrol edip hakimiyet altına almalarının bir yoluydu. Bakire bir gelin almak, kocası için güç göstergesiydi ve onu evlilik öncesinde bozulmamış halde korumak, babalar ve erkek kardeşler için bir kontrol testiydi.[11]

Evliliğin Hazları

Antik toplumlarda kadınlara koyulan cinsel kısıtlamalar evlilikle birlikte gevşemiyordu. Baskıcı babalar kızlarından eş olarak sadakat görevini yerine getirmeleri için kendilerini terbiye etmelerini bekliyorlardı. Her yerde evli kadınlar çok sıkı kontrol altında tutularak disipline ediliyordu. Daha önce bahsettiğimiz Asur yasası, kocaların uygunsuz davranışta bulunan eşlerini dövmesine, kırbaçlamasına, sakat bırakmasına ve hatta öldürmesine izin veriyordu. Muhtemelen şehirde peçesiz dolaşmak da suç teşkil ediyordu. Yalnızca fahişeler ve köleler gibi cinsel olarak elde edilebilir kadınlar halkın arasında başlarını açabilirdi. Bunu yapan saygın bir eş, elde edilebilir olduğunu ve daha da kötüsü, kocasının kendi üzerindeki kontrolünü yitirdiğini ima ediyor sayılır ve şiddetli cezalara maruz kalırdı.

Peçe taktığı halde başka erkeklerle ilişki kuran Asurlu evli kadınlar gibi erkekler de büyük risk alıyordu. Akrabası olmayan bir kadınla “seyahat eden” erkek, kadının kocasına para ödemeli ve kadını cinsel bir amaçla yanına almadığını kanıtlamalıydı; bunun yollarından biri de atıldığı coşkun akan nehirden kurtulmayı başarmasıydı. Saray üyeleri de yasaklardan muaf değildi. Saraydan bir kadınla bir erkeğin başka kimse olmadan yan yana durması bile büyük bir suçtu. Eğer başka bir saraylı kadın bu birlikteliği görüp de hemen bildirmezse, fırına atılarak cezalandırılırdı.

Hammurabi yasaları da kadınların hayatını aynı ölçüde tehlikeli kılıyordu. “Kendini sakınmayan”, evden izinsiz ayrılan ya da kocalarını küçük düşürecek şekilde davranan evli kadınlar boğularak öldürülüyordu. Bu ceza iki amaca hizmet ediyordu: hem baş belası bir kadını ortadan kaldırıyor hem de erkeğin namusunu temizliyordu. Eğer bir kadın kocasının malını çalacak veya halkın içinde ona çamur atacak kadar terbiyesizse, adam onu

evden kovma ya da intikam duygusuyla yeniden evlenerek, eski karısını da yanında köle olarak tutma seçeneklerine sahipti.

Bu yasaların temel amacı, kadının zina işliyor *izlenimi* vermesini bile önlemekti. Aslında antik dönemde yasa koyucuları hiçbir şey kadınların aldatmasından daha fazla uğraştırmıyordu ve çok az suç zina kadar ağır cezalarla sonuçlanıyordu. İbranileri istisna tutarsak -ki Yahudi hukuku kadınlara karşı da çok sertti- evlilik dışı cinsel ilişkide bulunan erkekler asla ceza riskiyle karşı karşıya değildi. Evli Yahudi erkeklere başka kadınlarla cinsel ilişkiye girmesinler diye yasal olarak gözdağı veriliyordu ama asla eşleriyle aynı derecede cezalandırılmadıkları gibi antik İbrani toplumunda fuhuş yaygındı. Ayrıca erkeklerin birden çok kadınla evlenmelerine ve metres edinmelerine de izin veriliyordu.

Yakındoğu'da evlilik dışı ilişki yaşayan kadınlar ya ölüm cezasına çarptırılıyor ya da önce acı çektirilip sonra öldürülüyordu ve bu cezalar hiç sorgulanmıyordu. Asıl hukuksal meseleler cezanın ne zaman ve kim tarafından uygulanacağıyla ilgiliydi. Karısının sadakatsizlik gösterdiğini öğrenen bir koca, kiralık katil mi tutmalıydı, yoksa infazı devlet mi gerçekleştirmeliydi? Adamın karısını veya az bir ihtimal de olsa, karısının sevgilisini affetmesine izin verilmeli miydi? Onun kararı nihai miydi? MÖ yaklaşık 1770 dolaylarına denk gelen Sümerli Eshnunna krallığında affetmeye izin verilmiyordu. "[Bir eş] başka bir erkeğin kucağında yakalandığı gün yaşatılmamalı, öldürülmelidir." Sonraki Mezopotamya kültürleri, kocaların kafasına göre hareket eden eşlerini öldürmeyip affetmelerine -eşlerinin sevgililerini de affetme koşuluyla- izin verdi. Diğer durumlarda kralların kocanın kararını kabul etmeyip değiştirme gücü vardı: günahkar çifti kocanın öldürme isteğine rağmen affedebiliyor ya da tam tersini yapabiliyordu.

Zina cezaları biraz gelişmiş gibi görünse de cezalar çoğunlukla, en azından kadınlar için hâlâ ağırdı. Nitekim talihsiz Nin-Dada'nın, kocasının katilleriyle zina ettiği kuşkusu yüzünden mahkum edilip büyük ihtimalle kazığa oturtulduğundan söz etmiştik. Aynı dönemdeki başka bir vakada, Irra-malik adında bir adam evine geldiğinde karısı İştar-ummi'yi başka bir adamla sevişirken bulur. Irra-malik oracıkta şiddete başvurmak yerine aklını başına toplar, İştar-ummi ve sevgilisini iple yatağa bağlayarak dava için meclise sürükler.

Her ne kadar bu vakanın kaydında fazla ayrıntıya yer verilmese de meclis, önünde duran manzarayı -yatağa kıskıvrak bağlanmış iki sevgili- zinanın gerçekleştiğine dair kanıt olarak değerlendirir. Bu durum İştar-ummi'nin kaderini belirlemeye yeter. Öte yandan Irra-malik karısını daha fazlasıyla suçlamaya karar verir. Kilerden ekin çalmakla (herhalde sevgilisine hediye olarak vermek için) ve susam yağı kavanozunu açıp hırsızlığını örtbas etmek için tekrar bir bezle kapatmakla suçlar. Bu ilave suçlar zinanın yanında önemsiz kalsa da kadının suçunun önemli bir kısmını oluşturur. Kötü eşler sadece sevgili edinmekle kalmıyor, kocalarının kaynaklarını da ziyan ediyorlardı.

İştar-ummi'nin hayatı zalim bir sona doğru gidiyordu ama çekebileceği eziyet düşünülünce, ölüm onun için daha iyi görünüyordu. Meclis, önce cinsel organının çevresindeki kılların tıraşlanmasına karar verdi. Bunun, onu aşağılamak için mi, yoksa ömür boyu sürecek köleliğe hazırlamak için mi yapıldığını bilmiyoruz. Muhtemelen Irra-malik'in evinde, ona ve yeni eşlerine hizmet etmek üzere kölelik mertebesine düşürüldü. Öte yandan öncesinde, kadının burnunun bir okla delinmesine ve eşek gibi rezilce şehirde dolaştırılmasına karar verildi. Sevgilisinin akıbeti ise meçhul, ama kadın öldürülmediğine göre muhtemelen adam da öldürülmemiştir.[12]

Kocaları sevgili edindiğinde eşlerinin şikayet etme hakları yoktu -cinsel ilişkiye girme konusunda tamamen reddedilmedikleri veya toplum içinde aşağılanmadıkları sürece. Bu durumlarda bile, en azından Babil'de, kocalarını boşamaya yeltenebilirlerdi ama bu da riskli bir adımdı; mahkeme kadının cinsel davranışlarını da masaya yatırıyordu ve davada zina yaptıkları tespit edilirse, kadınlar ölmeleri için nehre atılıyordu. Bu riskler hesaba katıldığında kocalarının yanlış davranışlarını sineye çekmek, eşleri için acı olsa da bir hayli güvenliydi.

Kadınlar kesin kanıt olmadan da zinayla suçlandığında da nehre atılmaları gündeme gelebiliyordu. "Nehir sınavı" diye bilinen işkenceyle, kadınlar suya atılarak haklarındaki iddiayı temizleyebiliyorlardı: Eğer hayatta kalırlarsa, masum oldukları ilan ediliyordu; boğulurlarsa da suçlu olduklarına hükmediliyordu. Her iki durumda da mesele karara bağlanmış oluyordu. Sümerlerde Mari krallığı döneminde yaşanan bir vakada, ismi bilinmeyen bir kadın nehir sınavı başlamadan önce halkın önünde ayrıntılı bir açıklamada bulundu. Bir babayla seks yaptığını ve onunla evlenmeden

önce de oğluyla cinsel ilişkiye girdiğini itiraf etti. Düğünden sonra kocası uzaktayken oğlu gelip tekrar seks yapmak istediğini söylemiş. “Beni dudaklarımdan öptü,” diye naklediyor kadın. “Vajinama dokundu.” Öte yandan, asla tam cinsel ilişkiye girecek kadar ileri gitmediklerinde ısrar etti. “Penisini vajinama sokmadı.” Dahası, üvey oğlunun kendisine sahip olmasına izin vererek, kocasına bir daha asla “affedilemez bir zarar” vermeyeceğini söyleyerek oğlanı fırçalamış. Kadının bu demeci nehirden sağ çıkacağından kuşkulanıyor diye yorumlanmış. Açıkçası tanrılar kadının hikayesine inanmış olmalı ki, kadıncağız boğulmamış.

Asurlu evli bir kadının ilişkiye girmek için evine davet ettiği adamı, kadının kocası istediği gibi cezalandırabilirdi. Sevgili her zaman olmasa da genellikle sıvışıp giderdi. Eğer adam ilişkiye girdiği kadının evli olduğunu biliyorsa, her ikisi de ölümle cezalandırılırdı. Mahkemeler için sorun, kimin neyi bildiği ve ne zaman bildiğiydi; özellikle de herkesin hikayesi akla yatkınsa. Asurlularda hakkında karar verilmesi güç bir vakayı çözmek için nehir sınavına başvuruluyordu. Yatak arkadaşının evli olduğunu bilmediğinde ısrar eden veya birlikte olmadıklarını iddia eden adam nehre atılarak sınanıyordu. Eğer nehirden sağ çıkarsa masum olduğuna karar veriliyor ve kocaya kefaret ödüyordu. Şayet suçlanan adam boğulursa, mesele onun için her halükarda kapanmış oluyordu. Bu noktada kadının akıbeti kocasının kararına bağlıydı.

Asurlularda çetrefil bir seks vakası yaşandı: Kocasını terk eden bir kadın, başka bir adamın evine gidip ev sahibinin karısıyla birlikte birkaç gece kaldı. Kocası, kaçan kadının izini buldu. Bu noktada karısını evine alıp keyfine göre cezalandırma ve sakat bırakma hakkına sahipti. Kaçan kadına kol kanat geren kadınınsa sadakatsiz bir kadına yataklık ettiğinin bilindiği farz ediliyordu ve kulaklarının kesilmesiyle cezalandırılacaktı. Misafirinin evli olduğunu bildiğinin kanıtlanması halinde erkek ev sahibi, büyük bir para cezası ödemek zorundaydı. Eğer hiç kimse ona inanmazsa, nehir sınavına tabi tutulacaktı.

Binlerce yıl sonra bile bu davanın ilgi çekici ayrıntılarını hayal gücümüze bırakmak durumundayız. Kadın kocasını niye terk etti? Onu yeni eve getiren şey neydi? Ev sahibi adamla seks yapmak mı istiyordu, yoksa onun karısına mı sığınmıştı? Bu soruların her biri bize ne kadar önemli görünse de Asur adaleti için önemsizdi. Hukuk gereği kocalar kadınlarına *sahiptiler*

ve onlara istedikleri gibi davranma özgürlükleri vardı. Tek mesele, kaçan kadının kocasının zedelenen onurunu tamir etmenin bir yolunun olup olmadığıydı. Kocaların zina yapan eşlerine şiddette bulunma özgürlüğü, Yeni ve Geç Babil dönemlerinde (yaklaşık MÖ 7. yüzyıldan 6. yüzyıla kadar) yavaş yavaş ortadan kalktı. O zamanlar sevgili edinen kadınlara verilecek cezalar genellikle evlilik anlaşmalarında belirtilirdi. Günümüze kadar gelmiş çeşitli anlaşmalar kabaca çevirdiğimizde şu anlama gelecek bir cümleyi içermektedir: “Başka bir adamla birlikte olduğu saptanan [kadın] demir hançerle öldürülür.” Hukuk uzun zamandan beri kocalara zina yapan eşlerini öldürme hakkı verdiği halde, böyle bir cümlenin evlilik anlaşmalarına neden konulduğu asıl sorulması gereken sorudur. Anlaşmalar genç gelinlere, ihanet etmeleri durumunda onları bekleyen cezayı mı hatırlatıyordu sadece? Ama daha iyi bir yorum şu olsa gerek: “Demir hançerle öldürülür” ifadesi, sadakatsiz eşin artık öfkeli koca tarafından değil de *devlet otoriteleri* tarafından ve ibret olsun diye halkın gözü önünde cezalandırılacağı anlamına gelmesidir. “Demir hançerle” öldürülme gibi feci bir şeyin bu anlaşmalara konulmasının sebebi, gelinlerin ailelerinin, karısını başka adamla yakalayan kocaların tercihlerini sınırlandırma ısrarı olabilir. Anlaşmalar kocalara, sevgilileri derhal oracıkta öldürme izni vermek yerine, otoriteye teslim etmeye sevk etmektedir herhalde. Sadakatsiz bir kadının hayatını kurtarmak için babasının yapabileceği bir şey yoktu, ama en azından kızının adaletten payını alması uğruna müzakere edebilirdi.

Yunan tarihçi Heredot’a göre Mısır’da sadık bir kadın bulmak kolay değildi. Heredot, Nil’e saygısızlık ettiği için kör olmuş Pheros adında bir kraldan söz eder. Pheros’un karanlığa mahkumiyeti on yıl sürer ve sonrasında gelen bir kahin, Pheros’a sadık bir kadının idrarıyla gözlerini yıkarsa, yeniden görebileceğini söyler. Bunun üzerine Pheros önce kendi karısının yanına gider ama onun idrarı zinayla kirlenmiştir ve onu iyileştiremez. Sonra “çok sayıda” evli kadının idrarını peş peşe dener, ta ki sonunda sadık birine rastlayana dek; en sonunda bu sayede gözleri açılır. Test ettiği zina yapan bütün kadınları (muhtemelen kendi karısı da dahil) Kızıl Toprak diye bilinen bir şehirde toplar ve onları yakarak öldürür. Tedbir olsun diye şehri de yakıp yıkar ve sonra da idrarı sadakatin şifa dağıtan güçlerini kazandıran kadınla evlenir.

Heredot iyi bir hikaye için çoğu zaman doğruluğu feda edebilir elbette ama isabetli bir tespitte bulunuyor: Eski Mısır kültürü, evlilik dışı cinsel ilişkilere giren kadınlara karşı son derece hoşgörüsüzdü ve Mısır hukuku zina yapan eşleri cezalandırmaya her zaman hazırdı. Cezalar genellikle kocaların eliyle veriliyordu. Yeni Krallık zamanına (MÖ 16–11. yüzyıl) denk gelen bir vakada bir adam karısının, küçük kardeşini ayartmaya yeltendiğini öğrenince kadını lime lime edip köpeklere vermiş. Başka kayıtlar ise karısının zina yapmak için şehirli biriyle düzenli olarak buluştuğu Webaoner adındaki bir adamdan söz eder. Webaoner, adamı yakalayıp nehrin dibine çekmesi için sihirli bir timsah kiralamış. Kraldan gelen emir üzerine zina yapan kadın diri diri yakılmış. Yakma ve parçalama sadece acı verme değil, ebedi hasara uğratma amacı da taşımaktadır; zira bir cesedin bedenini bozmadan muhafaza edilemiyor olmasının, ruhun bu dünyadan öte dünyaya huzur içinde geçme şansını ortadan kaldırdığına inanılırdı.

Mısır’da zina yapan her kadın böylesine vahşi muamele görmezdi. Pheros ve Webaoner hikayelerindeki hokkabazlık sadece en uç vakaları ortaya sermektedir. Mısırlı bir kadın “iş üstünde” yakalanmadığı -bu durumda öfkesine kapılıp karısını öldüren koca affedilirdi- sürece, büyük olasılıkla burnu delinerek veya kesilerek cezalandırılır, sevgilisine ise bin kırbaç vurulurdu. Hoş değil tabii ama sihirli bir timsah tarafından nehrin dibine çekilmekten daha iyi olsa gerek.[13]

İyi Keçiler, Kötü Koyunlar ve Çilekeş Köleler

Antik dünyada kadınların zina yapması en ağır seks suçlarından biriydi ama cinsel suçlar sadece zinayla sınırlı değildi. Yazılı ilk seks yasaları, inekler ve atlarla cinsel ilişkiye girmekten tutun, başka birisinin kölesiyle seks yapmaya kadar geniş bir yelpazeye yayılmış cinsel davranışlara yer veriyordu. Seksin kendisi bir ceza biçimi olarak da kullanılırdı. Asurlularda bakire bir kıza tecavüz eden evli bir adam suçlu olarak görülürken, asıl cezayı karısı çekerdi. Hukuk, kadının tecavüz edilsin diye kurbanın babasına teslim edilmesini öngörüyordu. MÖ yaklaşık 1000 dolaylarında Mısır’da hayvanlarla cinsel ilişki, hayvana ve koşullara bağlı olarak hem lütuf hem de cezaydı. Arazilerdeki taştan sınır işaretlerine zarar veren bir adam, karısı ve çocuklarına eşek tarafından tecavüz edilmesiyle cezalandırılırken, keçilerle cinsel ilişkiye girmek ilahi adanmışlığın bir

biçimi olarak değerlendiriliyordu. Sonrasında Herodot, keçilerin çoğu zaman doğurganlık tanrısı Pan’ın bedenlenmiş hali olarak görüldüğünü söyler bizlere. Aynı zamanda, kadınların tapınaklarda özel olarak eğitilmiş hayvanlarla çiftleşerek keçi tanrıya tapındığı sayısız örnek vardır.

Hayvanlarla cinsel ilişkiye girenlere Hititlerin verdiği cezalar da ilgili hayvana bağlıydı. İnekler, köpekler ve koyunlar katı ceza sahası içindeydiler. Bu hayvanlardan herhangi birini zevkine alet eden bir adam ölümle cezalandırılırdı ve hayatı sadece kral isterse bağışlanabilirdi. Yine de adama kirlenmiş gözüyle bakılır ve “asil bir kişiyi lekelemesin” diye asla kralın yanına yaklaşmasına izin verilmezdi. Atlar ve katırlarla cinsel ilişkiye girilmesine, tasvip edilmese de izin verilirdi. Bu hayvanlarla yakın temas kuran bir insan ceza almaz ama krala yaklaşmaktan ve din adamı olmaktan menedilirdi. Öküzlere ve domuzlara potansiyel seks avcıları gözüyle bakılırdı. İşini bırakıp “cinsel uyarılmayla” bir insanın “üzerine atlayan” bir öküz öldürülürdü. Domuzlara gelince, yasa açıkça bir domuzun bir adama tecavüz etmesini “suç saymıyordu” ama adam cinsel tahrikte bulunmuşsa ölümle cezalandırılıyordu.

İnsanlar arası tecavüze gelince, kimin tecavüzde bulunduğu ve kimin kurban olduğuna bağlı olarak durum hakkında hüküm veriliyordu. Nişanlı bakirelere tecavüzün cezasından söz etmiştik zaten. Kocalar elbette eşlerine tecavüzle asla suçlanmazdı; bu fikir delice olmasa bile anlaşılmaz bulunurdu. Erkekler eşlerinin sahibiydi ve keyiflerine göre onları kullanma özgürlüğüne sahipti. Ayrıca erkeklerin köleleri de vardı ve köleler yasalara göre insan sayılmadığından çok daha az hakka sahipti. İnsanın kendini efendisinin kollarına teslim etmesi iş tarifinin bir parçasıydı. Hukuk açısından mesele, özgür bir adamın başka bir özgür adamın kölesiyle izin almadan cinsel ilişkiye girmesi durumunda ne yapılacağıydı. Bu konuda eski yasa koyucuların söyleyecek çok sözü vardı.

Ur-nammu zamanına kadar gidersek, MÖ üçüncü binyılda köle bir kıza tecavüz etmenin cezası günümüzdeki hız sınırını aşmanın cezası kadardı: beş gümüş şekel para cezası kesiliyordu, hepsi o kadar. Babil’de de durum bundan pek farklı değildi. Başka bir adamın bakire kölesine musallat olmanın cezası yirmi gümüş şekele yükseltilmişti; keza Hammurabi döneminde de öyle. Yine Nippur Meclisi’nin önünde yaşanmış ünlü bir Babil vakasında, Lugalmelam adındaki bir adam, köle sahibi Kuguzana

tarafından köle kızını alıkoymak ve “bekaretini bozmakla” suçlanmıştı. Lugalmelan bu suçlamayı tamamen reddetti ama Kuguzana suçlamasını destekleyen tanıklar buldu. Meclis, Lugalmelam’ın, kızı “sahibinin haberi olmadan” aldığına karar vererek yüklü bir para cezası kesti.

Hiç kimsenin Kuguzana’nın kölesine, Lugalmelam’la gönüllü olarak seks yapıp yapmadığını sormadığını belirtmeye gerek yok. Burada tek önemli olan köle sahibinin rızasıdır. Köleler hayvanlar gibi alınıp satılıyor, hediye olarak veriliyor, borç karşılığı olarak sunuluyor ve tüccarlar tarafından gemilerle yurtdışına götürülüyordu. Tehlikeli hayatlarının herhangi bir anında, sahipleri onları istedikleri gibi kullanabilirdi. Aile içi cinsel ilişkiye karşı kurallar bile, -kölelerin bu tür ailelere sahip olamayacağı kabul edildiği için- köleler söz konusu olduğunda yumuşatılırdı. Sözgelimi Hitit yasalarına göre eğer özgür bir adam, kız kardeşler ve onların anneleriyle cinsel ilişkiye girerse, “iğrenç” addedilirdi ama köle kız kardeşlerle ve onların anneleriyle yatması “suç” sayılmazdı.

Özellikle köleler efendileri için çocuk yaptıklarında müsamaha gösterilirdi. Hammurabi yasalarına göre efendisine çocuk veren bir köle cariye, efendisi öldükten sonra kendiliğinden azat edilirdi. Dahası, eğer bir köle sahibi borcunu ödemek için bir kölesini devretmek zorunda kalırsa ve eğer o köle adama çocuk vermişse adamın daha sonra kölesini geri alabilmesine izin verilirdi. Bu durum bir parça düzen sağlıyordu, zira kadın köleler çoğu zaman taşıyıcı anne olarak kullanılıyordu. Eğer özgür bir adamın karısından çocuğu olmuyorsa, köle bir kadın bulmasına izin verilirdi. Bu kadınlara kimi ilave haklar tanınsa da adamın karısının konumunu hiçbir şekilde tehdit etmiyordu. Lipit-Isthar yasaları, köle anneye efendisinin evinde yaşama izni vermiyordu. Babilliler bir adım daha atarak, adamın karısının köle anneye bir mal gibi davranmaya devam etmesine açıkça izin veriyordu.

Evli bir kadına tecavüz ancak açık alanda cereyan etmişse ve ancak kadın kuvvetle mücadele etmişse erkek için ölüm cezası gerektiriyordu. Hadisenin evin dışında gerçekleşmesi ve kadının engellemek için elinden geleni yapması gerçeği, kadının bir sürprizle karşılaştığı ve ilişkiye girmeye hevesli olmadığını gösteriyordu. Eğer cinsel ilişki evde yaşanırsa, kadın hakkındaki kuşkular kesinlikle kabul ediliyordu. Aslında Hititler evde tecavüzü, henüz gerçekleşmeden, kadının aleyhine çözmüşlerdi:

Eğer bir adam bir kadını dağlarda alıkoyarsa (ve ona tecavüz ederse], adam suçludur; ama eğer onu kadının evinde alıkoyarsa, bu sefer kadın suçludur ve ölmesi gerekir. Eğer kadının kocası onları iş üstünde yakalarsa, onları öldürmesi suç teşkil etmez.[14]

Kutsal Fahişelik ve Dindışı Fahişelik

Seks parayla satın alınabilir olduğunda kurallar değişti. Âdetlere göre yürütüldüğü ve saygın kadınlar işin içine sokulmadığı sürece, fahişelik diğer herhangi bir iş gibi yasal bir işti. Bir tavernada veya genelevde (ki ikisi genellikle aynı anlama geliyordu) evli bir kadınla seks yapan Asurlu bir adam, başka bir adamın karısını aldığı için ölümle cezalandırılıyordu. Tabii öncelikle adamın, kadının evli olduğunu bildiğinin kanıtlanması gerekiyordu ki, bu da şartlar düşünüldüğünde oldukça zordu. Eğer adam bekar bir kadınla birlikte olmak için para ödediğini sandığını kanıtlayabilirse, kadın aslında bir aristokratla evli olsa bile, hiç kimse adamın yakasına yapışamazdı.

Mısır'da din ve fuhuş yakından bağlantılıydı. Mısır tanrıçası İsis, diğer pek çok tezahürlerinin yanı sıra fahişe olarak da tezahür eder. İlk başta fahişelik dini ortamlardan menedilmişti. Ne var ki, coğrafyacı Strabo'nun MÖ 25'te Mısır'ı ziyareti sırasında âdetler artık değişmişti. Zeus tapınağında körpe kızlar erkeklerin zevkine hizmet ediyordu:

*En meşhur ailenin en güzel kızını Zeus'a adarlar… Kız fahişe olur ve istediği kişiyle cinsel ilişkiye geçer, ta ki bedeni [*âdet *görerek] arınana kadar. Arınmadan sonra bir adamla evlendirilir ama fahişelik zamanından sonra ve evlilikten önce onun onuruna evde bir… yas töreni yapılır.*

Herodot alışveriş nesnesi olmuş bir kızı yazmıştır: Firavun Khufu'nun (veya Cheops, MÖ 2589–2566) kızı. Ne var ki, kızın hayatı hiç de şatafatlı değildi. Babasının "ölüm anıtının" parasını ödemek için çalışmak zorunda kalmıştı:

[Khufu] parasız kaldığında kızını belli bir maaş karşılığında çalışması için geneleve gönderdi. Maaşının ne kadar olduğunu bana söylemediler. Kız bunu sahiden yaptı, ayrıca kendi isteğiyle fazla mesai de yaptı; babasının ölümünden sonra geriye onu hatırlatacak bir şey bırakmaya niyet ettiği için müşterilerinin her birinden bir taş istedi ve bu taşlar (hikayeye göre) büyük

piramidin önünde duran üç piramidin ortasındaki piramidi oluşturmaktadır ve yaklaşık kırk beş metre karedir.

Bu da çok taş ve çok müşteri demek.

Herodot'un naklettiği bir başka hikaye de Trakyalı fahişe Rhodipus hakkında. Rhodipus Mısır'da çok çalışmasıyla ün ve -bir kısmını Delphi'deki tapınaklara bağışladığı- servet kazanmış bir güzeldi. Seks ticareti, evlenmemiş kadınların "başarılı" olduğu az sayıdaki işten biriydi. Mısır'da kadınlar hukuk nazarında erkeklerle neredeyse eşitti, ama sadece teoride. Sadece para gerçek özgürlüğü satın alabiliyordu ve Mısır'da kadınların geçimini sağlamasının fazla yolu yoktu. Erkekler tarafından desteklenmedikleri sürece seçenekleri fahişelik, sahne sanatları ve çoğu zaman da bunların her birinden biraz yapmakla sınırlıydı. Rhodipus mertebesine ulaşmamış fahişe güruhları, genellikle inşaatlarda çalışanların peşine takılıyor veya dinsel mekanlara giden hacıları takip ediyorlardı. Bunu sürdürmek zordu ve zaten acılarla dolu olan hayatlarını daha da zorlaştırıyordu.

Hiçbir Mezopotamya uygarlığı fuhuşu damgalamamış ve kısıtlamamıştır. MÖ 1750'de Hammurabi döneminde, Babil şehrinin tapınaklarında ve caddelerinde çok yoğun ticaret (hem erkek hem de kadın ticareti) yapılıyordu. En çok arzu edilen ve en pahalı olanları da tapınak fahişeleriydi. Onların tam olarak nasıl bir dinsel işlev gördükleri belli değil ama görünüşe bakılırsa, hem becerikli haz vericiler hem de müşteri/tapınan ve tapınak tanrıları arasında aracılar olarak çalışıyorlardı. Dindarlığa giden hakiki yolun parayla seks yapan bir kadının bedeninden geçip geçmediği tartışılır olsa da, bunun kazançlı bir ibadet türü olduğu su götürmezdi. Kutsal fahişelerin ücretleri tapınak gelirlerinin önemli bir kısmını oluşturuyordu.

Babilliler *bütün* kadınları belirli bir zaman tapınak fahişesi olarak çalışmaya zorluyorlardı. Herodot'a göre: "Ülkenin yerlisi olan her kadın, hayatında bir kez de olsa Afrodit tapınağına gidip kendisini yabancı bir adama teslim etmeliydi." Ancak bu görevi yerine getirdikten sonra oradan ayrılmalarına izin veriliyordu. Tapınaktaki manzara, kadınlar ve sürekli girip çıkan müşterilerle curcunalıydı. Zengin sınıflardan kadınlar, ortalıkta dolaşan düzinelerce müşteriyle örtülü arabaların içinde iş pişirirken, diğer kadınlar da yaya olarak ortalıkta arz-ı endam ediyorlardı. Erkeklerin

toplanan kadınların arasından geçip seçebilmeleri için özel olarak dar yollar inşa ediliyordu. “Kadın bir kez oturduğunda, kucağına bir erkek gümüş bir para atıp yatmak için onu dışarı götürene kadar evine gitmesine izin verilmez,” diye devam ediyor Herodot. Çekici olanlar anında ayıklanırken, çirkinler bazen yıllarca tapınakta teşhir olunmaya zorlanıyordu. Kadınlar hizmetlerini sunduktan sonra tekrar yasaklar kapsamına alınıyordu.

Babil’in çekici kadınları, kendileri kadar ayartıcı olmayan komşularına eş bulmada da yardımcı oluyorlardı. Yılda bir kez, evlenme yaşına gelmiş bütün kızlar, koca adaylarının karşısında açık arttırmaya çıkarılıyordu. Genellikle, sıkı bir pazarlıktan sonra, ilk olarak iyi ailelerin güzel kızları alınıyordu. “Eşinde güzel görünüm aramayan mütevazı erkekler daha az para verip çirkin kızları alırlardı.” Bütün güzel kadınlar satıldıktan sonra, mezatçı en çirkin kadının ayağa kalkmasını ister ve ardından onunla evlenmek için en az parayı kimin vermek istediğini sorardı. Böylece kadın asgari parayı veren kişiye satılırdı. Güzellerin satışından gelen parayla “çirkin veya biçimsiz kız kardeşlerinin çeyizi hazırlanıyordu”.

Tapınak fahişelerini satın alma imkanı olmayan erkekler sık sık kalitesiz tavernalara ve şaraphanelere giderdi. Hem fahişeler hem de sahibeleri pasaklı çapulcu tayfası gibi görünürdü. Meyhaneler genellikle kaçak haydutların saklanma yerleriydi ve Hammurabi oraları kontrol edebilmek için taverna merkezli fahişeliğe hiçbir kısıtlama getirmiyordu. Arka odada pazarlanan meyhane fahişeleri ancak vergileri çıkarabiliyordu. Eğer suçtan söz eden müşterilere kulak misafiri olup onları ihbar etmeyi başaramazlarsa, büyük para cezasına çarptırılıyorlardı.

Katı kıyafet yasaları, hem fahişeleri aralıksız teşhir edebilme hem de hangi kadınların kiralanmaya müsait olduğunu açıklığa kavuşturma işlevlerini görüyordu. Sümerlerin en eski dönemlerinden beri evli kadınlar peçeliydi. Orta Asur döneminde bu gelenek, peçeyi üst sınıfların ayrıcalığı haline getiren katı bir yasaya dönüştü. Fahişelerin ve kölelerin peçe takmasına izin verilmezdi. Buna karşın bütün kız evlatlar, evli kadınlar, dullar ve mevki sahibi diğer kadınlar toplum içinde örtünürdü. Peçeyle yakalanan fahişelerin başından aşağıya sıcak zift dökülür ve elli kez vurularak dövülürdü. Bu cezalar onların bedenini deforme eder ve elbette fiyatlarını düşürürdü. Bu arada halkın içinde yüzlerini gizleyen köleler, kulaklarından ve elbiselerinden mahrum bırakılırdı.[15]

Ahlaktan Önce Eşcinsellik

İncil’den önce, seks hukukunun bizim bildiğimiz ahlakla bir ilgisi yoktu ve suçluluk psikolojisi oluşturan seks de yasaklanmamıştı. Asıl mesele mülkiyetin korunmasıydı. Seks mevzuatının temel ilkesi, kadınların evlenip çocuk doğurması veya seks yapılıp bir kenara atılması üzerine kuruluydu. Bir koca keyfine göre gayrimeşru ilişki yaşamakta serbestti, çünkü bunun onun malvarlığı üzerinde bir etkisi yoktu. Öte yandan aynı şeyi eşinin yapması halinde ölümle cezalandırılacağı kesindi.

Bu durumda sorulması gereken soru, erkeklerin başka erkeklerle gayrimeşru ilişki yaşama iznine sahip olup olmadıklarıydı. Bu soruya verilecek kısa cevap genellikle bu olanağa sahip olduklarıdır. İbraniler erkek-erkeğe cinsel ilişkiyi iğrençliğin daniskası diye yaftalamadan önce, bu konuda neredeyse hiçbir kısıtlama yoktu. Seks konusunda ilk yasalar ne kadar ayrıntılıysa, aynı cinsle ilişkiler de o kadar göz ardı edilmiştir; eşcinsel ilişki yaşanmadığı için değil (yaşanıyordu çünkü), onu fiilen kısıtlamanın bir gerekçesi olmadığı için. Anal seks genellikle tabu olarak görülmüyordu ve erkekler arasında cinsel çılgınlıkların evliliğe, dişi fahişeler veya kölelerle oynaşmaktan daha fazla zarar verdiği düşünülmüyordu. Hatta erkek fahişeler Erach’ta ana tanrıça İştar’ın Babil tapınağında çalışıyorlar ve orada “erkekliği İştar tarafından kadınlığa çevrilmiş” erkekler diye tanınıyorlardı.

Asurlular da Babillilerin müsamahalı tavırlarını benimsediler ama bir noktaya kadar. Başka bir adamın kendisiyle sevişmesine izin verdiği yönünde asılsız söylentiler yayan bir adam kırbaçlanıp saçları kesilerek para cezasına çarptırılıyordu. Bu cezalar Asur standartlarına göre hafiftir ve eşcinsel seksin yasadışı olduğu anlamına gelmez; sadece başka erkeklerin zevkine hizmet etmeye müsait olarak görülmenin bir erkeğin şanı için kötü olduğunu işaret eder. Daha kötüsü, bir erkeğin kendi sınıfından başka bir erkeğin tecavüzüne uğramasıydı. Bu durumda tecavüzcü tecavüzle cezalandırılıp ardından hadım edilirdi. Yine bu yasaların, eşcinsel ilişkilere binlerce yıllık yasal kayıtsızlıktan genel olarak vazgeçildiğine işaret ettiğini kesinkes söyleyemeyiz. Yasa her şeyden önce sadece aynı sınıftan erkekler arasındaki tecavüzü yasaklıyordu. Bir efendinin erkek kölesine tecavüz etmesi, tıpkı erkek fahişelerle ve rızası olan erkeklerle ilişki kurabilmesi gibi, yasaldı. Öte yandan bütün bunlar birlikte ele alındığında, aynı cinsle

seks yapmayı karşı cinsle seks yapmaktan daha aşağı gören zihniyete katkıda bulunuyordu herhalde. İbraniler bu düşünceyi, meşru çocukların doğması için yapılmayan her türlü seksi yasaklayan kurallarda aşırıya kaçtıkları gibi, uç noktalara taşıyacaklardı.[16]

Günah: İbranilerin Hediyesi

Kavgacı İbrani kabileler topluluğu MÖ yaklaşık 1047'den 597'ye kadar, Filistin'deki kıyı şeridi üzerinde istikrarsız bir kontrol sağlayarak kendi dinsel hukuklarına göre yaşadılar. İlk Yahudiler, savaş halinde oldukları başka etnik kabilelerle dolu bir bölgede hayatta kalma ihtiyacına dayanan kendi yasal sistemlerini geliştirdiler; ama yasalarının gerçek başarısı, yaptıkları her şeyin üzerine "Yahudilik" damgası basarak İbranileri ayrıştırmak oldu. Bu duyarlılığın bir unsuru da cinsel edimleri kısıtlamaya özen göstermekti. Yahudiler iş anlaşmalarından tutun da yeme içmeye, hatta seks yapma yöntemlerine kadar tüm hayatlarını kutsal kılma derdindeydiler. Bunu başarmak için geniş bir kurallar ve yasalar silsilesi geliştirdiler. İbrani krallıkları kısa ömürlü oldukları gibi, muazzam antik Pers ve Akdeniz imparatorluklarıyla kıyasladıklarında önemsizdiler. Yahudilik önce Hıristiyanlığı ve ardından İslamı doğurmasaydı, İbrani hukuku Batı tarihinde marjinal bir gelişme olarak kalacaktı. Babil ve eski Mısır yasaları gibi Tevrat da geç dönem akademisyenlerin başlıca ilgi alanı olacaktı. Doğrusu Tanrı gazabının verdiği korku ve utançla birlikte eski Yahudilerin ahlaki kısıtlamaları Batı'nın cinsel tutumları üzerinde diğer bütün fikirlerin toplamından daha fazla etkili olmuştur.

Yahudi hukukunun bütünü öylesine geniştir ki, aslında hiç kimse tek başına bilemez. Burada daha ziyade Tanrı'nın Musa'ya kelime kelime dikte ettiği varsayılan kurallar üzerinde duracağım, özellikle de Yahudiliğin seksle ilgili en önemli kurallarının çoğunun yer aldığı Levililer kitabına değineceğim. Tekrarlanıp duran istekler, tehditler ve lanetler karmaşasının çıldırtıcılığıyla Levililer, İbrani yaşamının temellerinden biridir ve Tevrat'ın geri kalanıyla birlikte dindar hayatın vazgeçilmez kılavuzu olarak görülmektedir. Beden, devlet ve kolektif ahlak anlayışı bu kitaptan ne önce ne de sonra böylesine etkin bir şekilde eşitlenip aynı dönemde ele alınmamıştır.

Yahudi hukuku, bedenle ruh arasına hiçbir mesafe koymaz. Tan-rı'nın bir uzantısı olarak görülen beden, kutsal bir milletin inşa edilmesinde

kullanılacaktı. “Günahlarınızdan arınıp kutsal olmalısınız, zira ben de kutsalım,” diye buyurur Tanrı ve Levililer kitabında bunun nasıl yapacaklarını İsrail’in çocuklarına söyler. Tanrı’nın buyruklarına uymak, yaşamak demekti; “verimli olup çoğalmak” (Tekvin 1: 28). O buyrukları göz ardı etmek ise belli belirsiz tutundukları topraklardan “atılacak” noktaya varacak kadar Tanrı’nın gazabını çekmek demekti. Bir İbrani’nin bedenen ve ruhen yaptığı her şeyin, yer verilen her düşüncenin, güçlü bir sosyal ve dinsel anlamı vardı. Dolayısıyla seks ve üreme, İbrani hayatının ve hukukunun merkezinde yer alıyordu.

Özellikle ağız ve cinsel organlar yoluyla bedene nelerin girip çıkabileceğine dair buyruklar ayrıntılı şekilde dile getiriliyordu. Tanrı onların kirlenmeye yol açtığını buyurduğu için pek çok yiyecek yasaklanmıştır. Ayrıca âdet kanı ve meni gibi bedensel sıvıların çoğu da kirletici olarak görülmektedir ve topluma zarar vermemeleri için dikkatlice kanalize edilmelidir. Cinsel ilişki, üreme buyruğunu yerine getirmek için gerekliydi ama seks eylemini yüceltilen üreme biçiminden bütün milleti riske sokacak bir günaha dönüştürmek zor değildi. Seks, evlilik için vazgeçilmez olduğu gibi siyasi bir eylemdi. Musa şeriatına göre seks yapmak (veya onu reddetmek), hem bir iman beyanıydı hem de İbranilerin düşman komşularının yadsınmasıydı.

Tanrı, Levililer kitabında çeşitli cinsel kısıtlamaları beyan ederken, “eskiden yaşadıkları Mısır’da yaptıkları gibi [seks]” *yapmamalarını* buyurur ve “ve sizi getirdiğim Kenan diyarında yaptıkları gibi de yapmayın. Onların amellerine uymayın,” diye emreder. Mısır’da yaygın olan ve ölüm cezasını gerektiren ensest, hayvanlarla ilişki ve Kenan ve Babil’de yaygın olan tapınak fahişeliği de dahil, reddedilecek çok sayıda “amel” vardır. İbranileri çevrelerindeki kültürlerden daha da ayırmak için Levililer, hem erkek hem de kadınlarla yapılan zinayı yasakladı. Bu yasakların herhangi birini çiğneyen kişi yalnızca Tanrı’nın nazarında ahlaksız olmakla kalmaz, diğer herkesin selametini de tehlikeye atar.[17]

Sünnet ve Sıvı Kontrolü

Yahudilerin komşularından aldığı âdetlerden biri de sünnetti; İbranilerden çok önce, MÖ 3000’den beri Mısırlılar oğullarını ve ergen erkeklerini sünnet ediyorlardı. Mısırlı “sünnetçilerin” yerine getirdiği bu âdetle, 120 erkeğe kadar varan kalabalık bir grup aynı anda sünnet ediliyordu. Her ne

kadar Tekvin 17:9-11'de İbrahim, erkeğin sünnet edilmesinin Tanrı ile takipçileri arasında bir "ahit" olduğu yönünde vahiy alsa da, bu âdetin muhtemelen İbranilerin Mısırlıların dayatmasıyla Mısır'dan çıkışıyla kurumsallaştığı söylenmektedir. Tedbir olsun diye İbraniler kendi kölelerinin yanı sıra parayla satın aldıkları bütün köleleri de sünnet ediyorlardı. Sünnet olmamak pis olmak demekti. Daha sonra sünnet geleneği Yakındoğu'ya yayıldı ve Müslümanlar arasında da yaygınlaştı (ancak İslam hukuku sünneti şart koşmadı).

Bir oğlanın üreme organının cerrahi operasyondan geçirilmesi imanın güçlü bir beyanıdır; ama bu operasyonun oğlanın sonraki erotik deneyimlerini etkileme amacı taşıyıp taşımadığı sorusunun ucu açık kalmaktadır. Ortaçağda yaşamış Yahudi âlim Musa İbn Meymun, sünnetin cinsel arzuyu azalttığını ve bunun da iyi bir şey olduğunu savunur. Bu fikri savunan tek kişi o değildir. 19. yüzyılda sünnet, mastürbasyon yapma dürtüsünü azaltmak için başvurulan "çarelerden" biriydi. Bazı modern araştırmacılar bu yöntemin cinsel uyarılmayı yok ettiğini ("erotik hasar") savunurlar. Sünnetin yaygın olduğu pek çok ülkede yetkililer "cinsel tepkilerini kışkırtmak için kadınların erkeklere oral seks (Berberilerin uyandırma çağrısı) yapmaya alışmaları gerektiğini" belirtirler.

13. yüzyıl Yahudi keşişi Isaac Ben Yedaya ise sünnetin, erkeğin erotik uyarılmasını erken boşalmayı tetikleyecek kadar *artırdığını* savunur:

Erkek işini çabucak yerine getirir halde bulur kendini, şeyinin başını sokar sokmaz tohumlarını yayar. Kadınla bir kez yatarsa, tatmin olmuş halde uyur ve gelecek yedi gün ona tekrar ihtiyaç duymaz… Kadınla ilişkiye geçer geçmez orgazma ulaşır. Kadın yattığında da, kalktığında da erkekten zevk almaz... Mahcup ve şaşkın bir halde kocasını arzulamaya devam eder.

Ben Yedaya'ya göre bu durum takdire şayandır çünkü sünnet olmamış erkekler kadınlara aşırı zevk verirler ve sonuçta bu durum bir sürü sorun doğurur:

Kadın da sünnet olmamış adama kur yapar ve büyük bir arzuyla onun göğsüne uzanır, adam da ilişki esnasında boşalmanın önünde bir engel teşkil eden sünnet derisi yüzünden uzun bir süre kadının içine girer. Böylece kadın zevk duyar ve önce kendisi orgazm olur. Sünnet olmamış bir adam kadınla yatıp daha sonra eve dönmeye karar verdiğinde, kadın arsızca

adamı kavrar, cinsel organlarına yapışır ve "Geri dön, benimle seviş," der. Bunun nedeni onunla girdiği ilişkiden, testislerinin gücünden -adeta demirin gücü gibi- ve rahmine bir ok gibi saplanan boşalmasının enerjisinden -atınkini andıran- aldığı hazdır.

Yunanlar ve Romalılar, uzun vadeli erotik etkileri ne olursa olsun, itici ve barbarca buldukları için sünnete karşı çıkıyorlardı. Yunanlar penisin sünnet derisini, erdemin ve gücün işareti olarak görüyorlardı; doğanın tasarımını değiştirmek, tuhaf mezheplerin acayip fetişizminden başka bir şey değildi. Yunan kralı Antiokus IV Epifanes (MÖ 175–164) sünneti tamamen yasakladı, keza sonraki Roma emirleri de sünneti ölümle cezalandırdı. Cezadan kurtulup pagan kültürlerle kaynaşmak isteyen bazı Yahudiler, sünnet derilerinin yerini doldurmak için kendilerini kestiler ama bu tip uygulamalar tarihi kayıtlarda nadir görülmektedir.[18]

Yahudi bir erkek olmak, öncelikle sünnetli olmak demekti her zaman. Sünnet derisi kesilmeyen Yahudiler kirli olarak görülüyordu. Öte yandan sünnet arınmış bir hayatın sadece ilk adımıydı; bütün cinsel eylemlerin etrafında kirlilik kol gezdiği için Tanrı'nın huzurunda *arınmış olarak* kalmak, ilelebet çaba istiyordu. Sözgelimi bir karı koca seks yaptığında meninin aktarımı her iki bireyi de başkalarıyla temas kurmaya elverişsiz kılıyor ve temizlenene kadar dokundukları her şey kirli sayılıyordu. Bazen erkeğin erotik rüyalarına eşlik eden meninin istemsiz akması bile bir faciaydı. Rüyanın görüldüğü yatak artık kirlenmişti, yatak örtüleri ovulup yıkanana kadar kullanılamazdı ve adamın dokunduğu herhangi bir kil kap pis sayılır ve paramparça edilirdi. Bu süreç bir hafta sürer ve ardından uykuda boşalan talihsiz erkek, kendisine yardım edecek bir din adamı bularak kumrularından veya güvercinlerinden birini kurban edererek Tanrı'nın affına sığınırdı. Âdet kanı da bir o kadar zararlıydı. Onunla kurulan herhangi bir temas, yoğun temizlik sürecini başlatır ve kadının arınana kadar toplumdan kesinkes uzaklaştırılmasını gerektirirdi.

Bedensel sıvılar yasak seksle kötüye kullanıldığında, tehlike riski çarpıcı bir şekilde artıyordu. Sadece bir ferdin kirlenmesi bile Tanrı'nın bütün Yahudi halkını helak etmesine yol açabilirdi. Tanrı'nın emri oldukça açıktı:

Kendinizi [seksle] kirletmeyin çünkü siz kirlenmeden önce gelen milletleri ben böyle def ettim. Toprak bile kirlenmişti; böylece onu günahından dolayı cezalandırdım, o da üzerinde yaşayanları kustu. Öyleyse, buyruklarıma ve

yasalarımıza uyun. Yerlilere ve onların aralarında yaşayan yabancılara bu iğrenç şeylerin hiçbirini yapmayın, çünkü bunların hepsi sizden önce topraklarınızda yaşayan kimseler tarafından yapıldı ve topraklar kirlendi. Eğer siz de toprağı kirletirseniz, toprak sizden önce gelen milletleri kustuğu gibi sizi de kusar.

Başka bir deyişle, "Benim emirlerimize uyarsanız, yaşarsınız. Uymazsanız, sizi yurdunuzdan atar ve hepinizi öldürürüm."

Eğer bir erkekle âdet gören bir kadının yaptığı seks her ikisini de kirletiyorsa, insanlarla hayvanların sıvılarının karışması daha da feci olsa gerekti; bu durumda hem suçlu olan insan hem de hayvan öldürülürdü.[19] Ensest de daha sonra herkesi etkileyecek aile içi bir ilişki olduğundan kötüydü. Anneyle oğlu arasında olduğu gibi en yakın ilişkilerde hukuk her iki tarafın da öldürülmesini emrediyordu.

Yukarıda söylediklerimizi göz önüne aldığımızda Tevrat'ta geçen bir hikayenin özellikle ironik olduğunu görüyoruz. Söz konusu hikaye, aile içi ilişkiye girmeyi reddeden bir adamın ödediği korkunç bedeli anlatıyor. Tekvin'e göre Er adındaki bir adamın ölümünün ardından Tanrı, Er'in erkek kardeşi Onan'a merhumun dul karısını döllemeyi emretmiş. Onan dul kadınla defalarca yatağa girecek kadar emre itaat etmiş ama her defasında kadının içine boşalmak yerine "menisini yere akıtmış". Tanrı bundan memnun kalmamış ve Onan'ı ölümle cezalandırmış. Antik hayatta Tanrı'nın isteği herkesin malumuydu. Eğer bir koca çocuğu olmadan ölürse, kardeşi dul yengesini alıp onunla çocuk sahibi olmak için elinden geleni yapması, pek çok toplumda yaygın bir âdetti ve Onan'ın günahı, erkek kardeşinin dul karısıyla evlenmeye karşı bir isyandı.

Söz konusu âdet yıllar içinde yok olmaya yüz tutarken, Onan'ın hikayesi de zamanla unutulmuş olmalı. Fakat Hıristiyan teologlar mastürbasyon, tamamlanmamış birleşme ya da başka bir yolla meniyi israf etmenin yasak olduğunu vurgulamak için bu hikayeye başvurduğunda, söz konusu hikaye yeniden canlandı. Hatta mastürbasyonu ifade etmek için "Onanizm" tabiri kullanılır oldu. 18. yüzyılda İsviçreli Doktor Samuel-Auguste Tissot, hayli popüler olan mastürbasyon karşıtı hicvine, yengesiyle cinsel ilişkisini tamamlamayı reddetmiş adamdan ilham alarak *L'Onanisme* adını vermişti.

Zinaya karşı bölgesel yasakları sertleştiren Yahudiler, zinayı çok iğrenç suçlar sınıfına sokarak bütün İbranileri öldürülme riskiyle karşı karşıya getirdiler. Diğer Yakındoğu yasaları, boynuzlanmış kocaya karısını ve sevgilisini cezalandırma izni veriyordu; karısının sadakatsizliğinden "yaralanan" kişinin koca olduğunu düşündüğümüzde bu izin mantıklıydı. Bir kadının kocasına ihaneti tüm topluma ihanet olarak değerlendirilerek tüm toplumun konuya dahil edilmesini sağlıyordu ve bu da toplumsal cezayı gerektiriyordu. Zina yapan kadınlar ve erkekler, herkesin yararı için alenen boğularak öldürülüyordu. Evlenmek üzere nişanlanmış bir kızla bir adam cinsel ilişkiye girdiğinde de yasalar olanca sertliğini gösteriyordu. Çift soyuluyor ve halka açık meydanlarda ölene kadar bedenlerine büyük taşlar düşürülüyordu.[20]

İbraniler zina yasasının kapsamını genişlettiler ama erkeklerin cinsel özgürlüğü pahasına değil. Evli erkeklerin bu tür ilişkiler kurmasına izin verilmedi ama istedikleri kadar kadınla evlenebilirlerdi. Kral Süleyman'ın yedi yüz resmi karısı olduğu ve cariyeler tutup fahişeleri ziyaret ettiği söylenir. Yahudi bir adamın bir fahişeyle evlenmesi yasaktı ama bu noktada bile yasa oldukça zayıftı. Bir kadının bir kez o işi yaptıktan sonra bütün hayatı boyunca fahişe diye damgalandığı diğer antik toplumlardan farklı olarak, antik Filistin'de bir fahişe en az üç ay kendine çekidüzen verdikten sonra Yahudi bir adamla evlenebiliyordu.

Evlilik öncesi cinsel deneyim peşindeki diğer kızlara gelince Yahudi hukuku nispeten hoşgörülüydü. Bekaretin kaybolması, kızı evlilikten sonsuza dek mahrum bırakırdı, ama Tevrat buna basit bir çözüm bulmuştu: Cinsel ilişkiye girmiş ama evlenmemiş kadınlar (fahişeler hariç) ve erkekler birbirleriyle evlenmelidirler. Erkeğin ailesi kıza azami başlık parasını (sanki kız bakireymiş gibi) ödemek zorundadır, kızın babası da hem başlık parasını hem de birlikteliği kabullenmekten başka seçeneğe sahip değildir. Evlilik öncesi seks babayı razı olmaya zorlarken, sevgililerin hayatlarının geri kalanını birlikte kararlılıkla geçirmelerini gerekli kılardı: Yeni çiftin boşanması yasaklanmıştı.

Diğer her yerde olduğu gibi İbranilerde de zinanın kanıtlanması çok zordu; bu nedenle Tanrı'dan medet umarlardı. Daha önce gördüğümüz gibi Babil ve Asur erkekleri, kadınlarının sadık olup olmadığını tespit etmek için "nehir sınavına" başvururlardı. Eğer kadınlar atıldıkları nehirden sağ

çıkarlarsa masum olduklarına kanaat getirilirdi, nehir tanrısı hükmünü vermişti. Diğer yandan eğer suçlularsa, mesele zaten her halükarda kapanıyordu. Sonuçta Yahudiler de suçlanan kadınların bedenlerinin *içinde* akan sıvılara odaklanmışlardı. İbrani hukukunda bilinen tek sınav, Tevrat'ın ihanetle suçlanan kadından "acı suyu" içmesini istemesiydi. İçeceğe vereceği tepki onun masum mu yoksa suçlu mu olduğunu belirleyecekti. Bir kocayı "kıskançlık hissi" kapladığında "ve karısından şüphelendiğinde" *sotah*'ın (yolunu kaybetmiş kadın) sınavı başlar. Koca, kadını bir adamın karşısına çıkarır. Din adamı da kutsal su, sinagog zemininin tozu ve bir tahılın yakılmış kalıntılarından oluşan bir karışımı kadına sunar. "Eğer başka hiçbir erkekle yatmadıysan ve yanlış yola sapıp kirlenmediysen," der kadına, "lanet getiren bu acı su sana zarar vermesin." Fakat eğer kadının temiz olmadığı düşünülüyorsa din adamı ona şöyle der: "O adam kalçanı yıpratıp karnını şişirirken, Tanrı senin halkını lanetlesin ve seni de kınasın." Başka bir deyişle, şayet düşüp kalkmışsan, Tanrı rahmini bedeninden kopararak seni teşhir etsin. Kadın karışımı içer ve sonra…

Sonra ne olduğunu bilmiyoruz. Tevrat diyor ki, eğer kadın masumsa, hamile kalır; yok eğer suçluysa, rahmini kaybeder. Herhalde daha sonra da diğer zina yapan kadınlar gibi alenen infaz ediliyordu. Açıklanmayan husus ise Tanrı'nın adaletini ne zaman ve nasıl yerine getirdiğiydi. Acı suyun "kimyasal içeriğini" bilmediğimizden, bu sıvının kadının kalçasını "yıpratıp yıpratmadığını" veya "karnını şişirip şişirmediğini" bilmiyoruz. Bu pek muhtemel görünmüyor.

Dahası, eğer kadının masumiyeti sonraki bir hamilelikle kanıtlanırsa, bunun anlamı kıskanç kocanın zinayla "kirletildiğinden" şüphelendiği halde karısıyla seks yaptığı mıydı? Bu kritik noktalarda da kitap sessiz kalıyor. Öte yandan zina suçlamalarının asılsız olduğu kanıtlandığında kocaları korumaya dair çok şey söylüyor. Yakındoğu'da başkalarını gereksiz yere sınavdan geçmeye zorlayan çoğu insan cezalandırılırdı. Oysa erkeklerin zina suçlamalarının mesnetsiz olduğu kanıtlandığında bile onların yanlış bir şey yapmadığı düşünülürdü. Dolayısıyla sırf bir kıskançlık kuruntusuyla bile eşlerine zor zamanlar geçirtmelerine izin verilirdi.[21]

Tanrı'nın Önünde Titremek: İbranilerde Eşcinsellik

En azından teoride, kocaların eşlerine sadık olmasını istemeleri dışında, İbraniler de zinaya komşuları gibi yaklaşıyordu. Öte yandan yaşadıkları

yerde eskiden olmayan yeni bir cinsel "nefretin" tohumlarını kendi yordamlarınca ektiler. Nitekim Tevrat, erkekler arasındaki anal seksi en adi suç sayıyor ve cezasını taşlanarak öldürülmek olarak tayin ediyordu. "Bir kadınla yatar gibi erkekle yatmayın; zira bu iğrençtir," diye buyurur Levililer. "Akan kanlarından kendileri sorumlu olacak." Öte yandan uygarlığın başlangıcından itibaren "birlikte olan" erkeklerin olduğuna şüphe yoktu. Ama bunu yaparak hayatlarını ilk kez tehlikeye atıyorlardı.

Dicle-Fırat havzasının büyük bir kısmında bin yıldan uzun zamandır toplumsal düzeni tesis etmiş olan Hammurabi yasaları, eşcinsellik hakkında bir şey söylemiyordu. Eshunna ve Mısır yasaları da bu konuda sessiz kalmıştı. Hititler baba-oğul ilişkilerini yasaklamıştı, ama bu enseste karşı genel bir kuralın parçasıydı. Asurlular bir adamın kendisini tekrar tekrar başka adamlara sunmasının utanç verici olduğunu düşünüyorlardı ve erkeklerin aynı sosyal sınıftan erkeklere tecavüz etmesini yasaklamışlardı. Buna karşın İbraniler, ayrım ve istisna gözetmiyordu. Nitekim erkekler arasında cinsel ilişki kim aktif kim pasif olursa olsun yasaktı. Yahudi Tanrısı bundan öylesine nefret ediyordu ki, bunu göstermek için Sodom ve Gomora şehirlerini helak etmişti.

Bu hikayeden (ve can alıcı noktası: hikaye doğru değil) önce, İbranilerin neden böyle bir tutum takındıklarına kısaca bir göz atalım. Daha önce gördüğümüz gibi kadim Yahudiler, manevi dile tercüme ettikleri bir fiziksel savunmasızlık duygusuyla malulldüler. Katı cinsel sınırlar çizen Yahudiler beden siyasetini büyütmeye çalışıyorlardı. Erkeklerle seks yapan erkekler, hemcinslerini, hayvanlarla seks gibi çocuk vermeyen cinsel faaliyetlerde kadınların "alıcı" rollerine büründürerek sınırları bulanıklaştırıyorlardı. Kocalar ve eşleri *daha fazla* İbrani dünyaya getirdikleri sürece İbraniler arasında cinsel haz asla yasaklanmamıştır. Buna karşın sırf erotik haz için birleşildiğinde veya gayrimeşru çocukla sonuçlanan cinsel ilişki kurulduğunda (zina ve ensestte olduğu gibi), bir bütün olarak İsrail milleti zayıflıyordu.[22] Tanrı Yahudileri helak etmekle tehdit etmişti: Eğer kendilerini içten güçsüz bırakırlarsa, dışarıdan mahva uğratılacaklardı.

Bu bağlamda kutsal kitaptaki eşcinsellik karşıtı yasalar aynı zamanda dış politikanın araçlarıydı. Sırf Yahudilerin komşuları erkek erkeğe sekse izin verdiği için bu tarz seks (kutsal kitaplar lezbiyen ilişkileri göz ardı eder) yasaklanmıştı. Nasıl ki, bölgede hayvanlarla seks yaygındı, aynı şekilde

hemcinslerle ilişkiye yönelik de yumuşak bir tavır takınılmıştı. Tanrı buyruğuna dayanarak, Yahudi olmayan diğer toplumlarda “yapılanları yapmamak” Yahudilerin misyonu olduğundan, eşcinsel seks Yahudilerin onları reddederek kendilerini tanımladıkları “kerih yabancı” uygulamalardan sadece biriydi.[23] Eğer İbranilerin düşmanları eşcinselliğe izin verdiyse, Yahudi hukukunun onu yasaklaması kaçınılmazdı.

Levililer kitabının Musa’ya doğrudan inen Tanrı kelamı olduğu sanıldığından, eşcinsel seksten dolayı helak etme tehditleri deyim yerindeyse hakikat olarak kabul ediliyordu. Ama basit bir yasa insanların davranışlarını değiştirmeye çoğu zaman yetmez. Mesele, Tanrı’nın tehdidini yerine getirişine dair dehşetengiz bir örnek vermenin gerekli olduğudur. Gariptir ki, Tevrat böyle örnekler vermez. Anekdotlar, alegoriler ve tekrarlarla dolu bir kitapta eşcinsellik konusu nispeten kuru bir dille ve sadece iki kez dile getirilir. Açığı kapatmak için sonraki dönemlerde gelen bazı âlimler Sodom ve Gomora şehirlerinin helak olması hakkındaki eski Tekvin hikayesini yeniden yorumlarlar. Bu çaba en hafif ifadeyle zorlamadır (çünkü bu şehirlerden ne birinin ne de ötekinin eşcinsel seksin yatağı olduğuna dair bir kanıt yoktur) ama sonunda başarılı olur. Lanetlenmiş bu iki şehrin hikayesi, eşcinsellik karşıtı önyargıyı yaymak için başvurulan en yaygın tarihsel mite dönüşmüştür.

İbrahim’im yeğeni Lut, Gomora’yla birlikte “Ovanın Şehirleri” diye bilinen Sodom şehrinin bir sakiniydi. Şehirlerin sapkınlığıyla ilgili haberler Tanrı’ya ulaşınca, Tanrı yabancı seyyah kılığındaki iki meleğini inceleme yapmaları için şehre göndermiş. Lut, meleklere gece konaklamalarını teklif etmiş ama bu durum şehir ahalisini rahatsız etmiş. Melekler geceleyin bir köşeye çekilmeden önce bir güruh insan Lut’un evinin dışında toplanmışlar. “Belki tanıyoruzdur,” diye seyyahları görmek istemişler. Lut’un bu isteği geri çevirmesi kalabalığın öfkesini arttırmış. Buraya kadarki hikayenin kilit noktası “tanımak” sözcüğüdür (özgün İbrani metinde *ve’nida’ah* diye geçer). Çoğu âlimin savunduğu gibi bu sözcük basitçe “tanışık olmak” anlamına mı gelmektedir? Yoksa doğrudan seksi mi ima etmektedir? Şehir ahalisi sadece ziyaretçileri görmek mi, yoksa onlara tecavüz mü etmek istemektedir? Bu sorulara cevap vermek imkansız, özellikle Lut’un verdiği karşılığı düşünürsek: “Hiçbir zaman bir erkekle yatmamış iki kızım var. Onları size getireyim ve onlara istediğinizi yapın. Fakat bu adamlara hiçbir şey yapmayın, çünkü onlar benim çatımın altına sığındılar.” Kalabalık

Lut'un kızlarının ırzına geçme derdinde değildi, onun misafirlerini "tanımak" istiyorlardı. Lut'un kapısını kırmak için ileri atıldıklarında melekler hepsini kör etti. Ertesi sabah Lut ailesiyle birlikte orayı terk etti ve Tanrı gökten cehennem ateşi yağdırarak Sodom ve Gomora şehirlerini sonsuza dek helak etti.

Sodomlu güruhun suçunun yabancılara misafirperverlik göstermek âdetini çiğnemeleri olduğu yolunda genel bir fikir birliği mevcuttur günümüzde. Lut evine aldığı iki meleği himaye ederek Bronz Devri'nde yaşayan edepli herhangi bir Yakındoğulu ev sahibinin yapacağı şeyi yapmıştır. Kalabalığın, yabancıları azgınca "tanıma" isteğine (onları bedensel olarak tanıma niyetleri olmasa bile) karşılık, kılık değiştirmiş melekler tarafından kabalıktan çok daha feci bir tepkiyle karşılaşmışlardır. Ama hakikat bunun iyi bir hikaye olmasını engellemediği gibi insanların bu hikayeyi eşcinselliğe dair eğitici bir hikaye haline getirmeleri de uzun zaman almamıştır. Bunu ilk kez bizzat Yahudiler, MS 1. yüzyılda Yunanlar ve Romalılar arasında her türlü eşcinsel seksin yaşandığını görüp dehşete kapıldıklarında yaptılar. Yeniden yorumlanan hikaye çok geçmeden Hıristiyan kilisesi tarafından benimsenir ve daha sonra tarihin en tehlikeli eşcinsellik-karşıtı yasalarının temeli olur. Henüz MS 6. yüzyılda, Hıristiyan Bizans İmparatoru Justinian, Sodom ve Gomora'yı eşcinselleri infaz edişinin sebebi olarak göstermişti. Justinian'ın yasalarından biri şöyle der: "Bu suçlar yüzünden kıtlık, depremler ve salgın hastalıklar vuku bulmaktadır."

Ortaçağa gelindiğinde "livata" (sodomi) sözcüğü yalnızca erkek erkeğe seksi değil, ayrıca listesi sürekli değişen başka yasak cinsel eylemleri de içeriyordu. Zaman zaman lezbiyen seks tanıma dahil ediliyordu ve elbette yasa koyucular lezbiyenliği de Sodom ve Gomora'nın varsayılan sapkınlığına bağlıyorlardı. Bu şehirlerin kadınları için "şehvetin anaları" denilir ve erkeklerle tatmin olamadıkları için diğer kadınlara yöneldikleri düşünülürdü. Livata her yerde farklı tanımlanırken, Tanrı'nın bu iki şehre yönelik gazabı, livata yaşayanların olası en acımasız yöntemlerle cezalandırılmasının ispatı olarak düşünülüyordu. 1407'de Venedik'i yöneten Onluk Konsey şöyle diyordu: "Tanrımızın livata günahından ne kadar tiksindiği herkesin malumudur, zira nihai hükmüyle onların [livatacıların] yaşadığı şehirleri ve içinde bulundukları halkları yıkıp harap etmiştir."

Sodom ve Gomora miti, İngiltere’nin en önemli hukuk otoritesi William Blackstone tarafından da benimsendi. Blackstone 18. yüzyılda şöyle bir yorum yapmıştı: “Doğaya karşı rezilce suç” öylesine tiksinç bir ayıp ki, “Hıristiyanlar arasında adı anılmamalı” ve ölümle cezalandırılmalıdır; zira Tanrı “cehennem ateşiyle iki şehri helak ederek,” tepkisini göstermiştir. Modern Amerikan mahkemeleri de hikayeyi hakikat diye benimsemeye hazırdı. 1966 tarihli bir livata davasına bakan Alabama mahkemesi şunu kaydeder: “Bu suçun ortaya çıktığı kadim Sodom ve sakinlerinin yaşadığı ilkel dehşeti hatırlamadan bu kayıtta yer alan tiksinç olgular üzerine düşünemeyiz.” 1968’de Kuzey Caroline Yüksek Mahkemesi bir adama karşı yöneltilen eşcinsel seks yaptığıyla ilgili suçlamaları değerlendirirken, “bu eylemin yaygın olduğu Sodom ve Gomora şehirlerinin cehennem ateşiyle helak edilmesiyle ilgili kutsal kitaptaki ünlü hikaye”ye atıfta bulunur. Söz konusu şehirlerin nasıl yıkıldığına dair şüpheler artık gün yüzüne çıkmıştı elbette; ama hâlâ livata “fiilinin” Tanrı’nın gazabının sebebi olduğuna kesinkes inanılıyordu.[24]

Seks hukukunun en güçlü hikayelerinin birinde “iyi adam” olarak yer alan Lut, aslında üçkağıtçı bir karakterdi. Bakire kızlarının ırzına geçilmesini teklif etmesi, kadim standartlara göre bile önceliklerin fena halde yanlış sıralandığını gösteriyordu. Ama şimdi bunların hiçbirinin önemi yok. Zira en azından iki bin yıldan beri Sodom ve Gomora hikayesi yasa koyucuların eşcinsel sekse karşı canavarca bir tavır takınmasını haklılaştırmaya yetmiştir. Yahudi hukuku Hıristiyan ahlakının mihenk taşı olmasaydı, Ova Şehirleri söylencesi eşcinsellik karşıtı küçük bir Yakındoğu diniyle sınırlı kalacaktı. Ama işler böyle yürümedi. Kadim İbranilerin eşcinsellik karşıtı takıntıları nesiller boyunca hoşgörüsüzlüğün temelini oluşturdu.

Fakat bu olmadan önce Akdeniz’e hakim olacak birtakım kültürel gelenekler, Batı kültürünü şekillendirmede erken Yahudilik kadar etkili olacaktı. Filistin sularının tam karşısında Yunanlar, Tanrı veya İbrani hukukuyla ilgisi olmayan bir takım faraziyeler doğrultusunda kendilerini organize ediyorlardı. Hiç kimse Yunan sanatının ve kültürünün zirvenin eşiğine ulaştığını reddedemezdi ama çok az Yunan böyle şeylere kafa yoruyordu. Çoğu Yunan günü kurtarma derdindeydi ve pek fazla bilinmeyen Yunan tutkusuyla ilgileniyordu: davalar. Yunan hukuku binlerce kişinin katılımıyla halkın ortasında icra ediliyordu. Yunanların en sevdiği şey, iyi bir seks davasıydı.

2. BÖLÜM

(ÇOĞUNLUKLA) ERKEKLER ARASINDA

ŞEREF: ESKİ YUNAN'DAN VAKALAR

Ne seks kölesinin ne de evli kadının şansı vardı. Tanrı Hermes heykelleri, Atina'daki her cadde başında kalkık penisiyle kadının güçsüzlüğüne işaret ediyordu. Köle, herhangi bir kuruntu üzerine satılır ya da işkence görürken, sahibi Philoneos'tan vefa bekleyemeyeceği gibi, Philoneos'un arkadaşının karısı da kocasından sadakat bekleme hakkına sahip değildi. Fahişeler, "Beni takip et" mesajı veren çivili lastik sandaletleriyle şehrin sokaklarına damgalarını vurmuşlardı. Ve erkekleri onların peşine takılıp doğrudan şehrin zevkhanelerine gitmekten hiçbir şey alıkoyamazdı. Dolayısıyla Philoneos bir kölesini geneleve satmaya karar verdiğinde ya da arkadaşı karısına duyduğu ilgiyi kaybetmeye başladığında, iki kadının erkeklerini ellerinde tutabilmek için başvuracakları fazla yol yoktu. Çaresizdiler.

Bir akşam iki erkek, evli adamın evinde birlikte kafaları çekerken adamın karısı, köleyi yanına çağırır. Erkeklerinin ilgisini tekrar üzerlerine çekecek bir iksir bulduğunu fısıldar köle kıza. Tek sorun iksiri onlara nasıl içirecekleridir. Erkekler köleleri veya eşleriyle değil, alışılageldik üzere metres ve fahişelerle ziyafet çekiyorlardı. Evli kadın, köleye iksiri onlara içirmesini önerince köle de kabul etti.

Philoneos ve evli adam Atina limanı Piraeus'ta birlikteyken beklenen fırsat doğdu. Philoneos Zeus'a bir adakta bulunacaktı; evli adamsa bir deniz yolculuğuna çıkmaya hazırlanıyordu. İki dost oturup güzel bir ziyafet eşliğinde kafaları çekmeye koyuldular. Sonrasında tütsü yakıp "semanın desteğini almak için" şarabı yere döktüler. Dualar edilirken köle, evli kadının kendisine verdiği aşk iksirini adamların şarabına döktü, aslan payını da efendisinin kadehine boşalttı.

İksir kadının umduğu "mutlu sonucu" vermedi. O gece Philo-neos'u öldü. Evli adamsa sadece birkaç hafta daha yaşayabildi.

Bunlar evli adamın oğlunun, üvey annesinin cinayet davasında ileri sürdüğü suçlamalardan bazılarıydı. Zaten davadan "Üvey Anneye Karşı" diye söz ediliyordu. Genç adam yaşanan kritik olayların hiçbirinde olay mahalinde bulunmamıştı; kanıtıysa seks kölesinin kendisine gereğinden daha sert davranıldığı yönündeki acılı itirafından geliyordu. Oğlan, üvey

annesini köleyi kandırıp babasını öldürtmekle suçluyor ama köle bunu kabul etmiyordu. Ne var ki, bütün davalar gerçeklerden çok hikayeler hakkındadır ve üvey oğlanın hikayesi ikna edicidir. Üye adedi 2501'i bulan jüri hiçbir olayda evli kadına huzur verecek gibi değildir. Zararsız olduğunu düşündüğü bir maddeyle bile olsa kocasının duygularıyla oynamaya çalışmış olması yeterince kötüdür.

Üvey oğlan dava konuşmasını yazması için Lysias adında meşhur bir hatip tuttu. Lysias, Atinalı erkeklerin fahişelik alışkanlıklarını ve kadın düşmanlığını gayet iyi biliyordu. Hem bizzat kendisi "sosyete genelevinin" ve muhtemelen Atina'daki başka genelevlerin de sadık bir müdavimiydi. Damarlarına basıp jüriyi öfkelendirebilecek bir konuşma metni yazdı.

Hiç kimseye zarar verme amacı taşımadığı konusunda herkesin fikir birliğine varmasına rağmen köle öldürüldü. "Hak ettiğini buldu," dedi Lysias. Evli kadının akıbetine dair ayrıntılar kayıtlarda yok ama hayatının geri kalanının kısa ve nahoş olduğu su götürmez. Eğer jüri kadının afrodizyaklarla kocasını baştan çıkartma değil de öldürme niyetinde olduğuna kanaat getirmişse, kadın muhtemelen boğularak öldürülmüştür. İdam edilmekten kurtulması durumunda muhtemelen ev hapsi cezası verilerek aileden erkek bir ferdin kontrolüne bırakılacaktı.[25]

Oğlanın üvey annesine yönelttiği cinayet suçlaması anlaşılır olsa da kadının niye kocasını kasten öldürmek istemiş olabileceği sorusu cevap beklemektedir. Kocasının "işini bitirmesi" her şeyden önce onu affetmesini sağlayabilecek tek kişiyi ortadan kaldırması demekti. Kadının eylemleri ancak kocasını kendisine yakınlaştırmaya çalıştığında bir anlam ifade ediyordu. Kadıncağız alışıldık hayatının sonuna yaklaşıyor ve zaten fazla tanımadığı dünyada kocası olmadan çaresiz kalıyordu. Yunanlarda evlenmek kocaya varis vermek demekti, ama zaten kocasıyla evlendiğinde adamın bir oğlu vardı. Kocasının arzusundan mahrum kalan kadın, yerini yeni bir kadının almasından çok daha aciz bir durumdaydı artık.

Atina'da saygın bir kadın, Sophokles'in "ekilecek toprak" dediği, salt sperm alıcısı olarak görülüyordu. Gebe kalmada asıl işi meninin yaptığına inanılıyordu; rahim sadece dölleniyordu. Aiskhylos, *Eumenides* adlı kitabında meseleyi açıkça şöyle ifade ediyordu:

Anne denilen kişi yavrusunun ebeveyni değil,

yeni döllenmiş ceninin bakıcısıdır sadece.

erkek [*üste çıkan*] *baba olur.*

Yunan kültüründe kadınların asıl işlevi fizikseldi. Bu nedenle onları eğitmek ve sosyal hayata karışmalarına izin vermek anlamsızdı. Bunun yerine, etrafı duvarlarla çevrili evlerin havasız iç odalarında, sadece köleler ve aile fertleriyle geçiyordu hayatları. Eşler kocalarının fahişelerle şenlenen "sempozyum" adındaki ziyafetlerine asla katılamadıkları gibi, günlük hayatta kocalarıyla fazla etkileşime de geçemezlerdi. Yaş ve yetişme açısından kocayla eşi arasındaki farklılıklara, erkeklerin evin dışında seks yapma olanakları eklenince, eşlerin birbirine yabancı kalmaları kaçınılmaz oluyordu. Bunu bilen ilk Atinalı yasa koyuculardan Solon, erkeklerden eşleriyle ayda üç kez ilişkiye girmelerini istiyordu. Böylece kocaların eşleriyle seks yapması yasal bir görev haline geliyordu.

Erkekler, çeyizi kayınpederlerine iade ederek eşlerinden basitçe boşanabilirlerdi. Öte yandan kadınların önce bir erkek akrabanın onayını alması, sonra mahkemeye gitmesi -hayatta bunu yapabilecekleri tek fırsat- ve şansını denemesi gerekiyordu. Hayatlarının onca zamanını dört duvar arasında geçirmeye ve az konuşup az düşünmeye zorlandıktan sonra böyle bir seyir izlemek, karanlık bir mağaradan gözü kör eden gün ışığına çıkmaya benzer.

Sadece üç kadının boşanmaya kalkıştığını biliyoruz. Bunlar arasında en dikkat çekici olanı, cinsel açıdan azgın ve hafifmeşrep komutan Alkibiades'in karısı Hipparete'di. Özellikle iyi bir ortamdan geldiği için onun feci deneyimi diğer kadınlar için ibretlik bir hikayedir. Zengin bir aileden geliyordu, parlak bir ünü vardı ve kocası tarafından sürekli aşağılanıyordu.

Hipparete ile Alkibiades arasındaki birliktelik kötü bir başlangıçtan ucuz sıyrıldı. Arkadaşlar arasında şakalı bir bahis üzerine Alkibiades, Hipparete'nin babası III. Hipponikus'un yüzüne yumruk attı. Şehrin geri kalanı şakayı anlamayıp Alkibiades'in ünü zedelenmeye başlayınca, Hipponikus'un yanına gidip kıyafetlerini çıkardı ve kendisini kırbaçlayıp istediği gibi dövmesi için yaşlı adama yalvardı. Hipponikus kabul etmedi ama genç aristokratın cesaretinden etkilendiği için Hipparete ile

evlenmesini teklif etti. Alkibiades, on talentlik bir başlık parası karşılığında kızı aldı. Daha sonra ailesi on talent daha ödemek zorunda kaldı.

Hipparete sorumluluk sahibi bir eşti ama Alkibiades'in bitmeyen zamparalıklarına, özellikle eve yabancı fahişe getirme alışkanlığına artık katlanamaz olmuştu. Dramatik bir hamle yaparak onu etkileyebileceğini düşünerek erkek kardeşinin yanına kalmaya gitti. Alkibiades bunu pek fark etmedi. Sonunda Hipparete boşanma talebiyle mahkemeye başvurdu. En azından bu yöntemle şansının büyük olduğunu biliyor olmalıydı. Alkibiades karısının ailesine yirmi talent ödemek zorunda kaldı ve böylece aklı başına geldi.

Mahkemeler agorada, şehrin tantanalı merkezinde yer alıyordu. Burada yiyecek satıcılarının etrafına sokak kadınları ve hakimler toplaşıyor, Fenikeli tüccarların bağrışları balıkçıların zil sesleriyle yarışıyordu. Alkibiades güçlü, zeki ve huysuz biri olarak tanınıyordu ve bir sözcü olarak -Atina'da buna çok önem verilirdi- hayranlık kazanmıştı. Ne var ki, bu sefer konuşmak için uygun ruh halinde değildi: karısından saygısızlık görmüştü ve bir servetin kontrolünü kaybetmek üzereydi; agoraya yürüdü, kadını kaptığı gibi evine götürdü.

Mutsuz çift, agoranın sınırını işaret eden Hermes heykelinin yanından geçerken, bir barbar gibi karısını peşinden sürükleyen seçkin bir adamın Atina'daki alışılmadık ama yasadışı olmayan bu görüntüsü karşısında kalabalık eğlenmiş olmalı. Alkibiades'i durdurmaya çalışmak bir yana muhtemelen yaptığını onaylamışlardı. 450 yıl sonra vakayı *Life of Alkibiades* [Alkibiades'in Hayatı] adlı kitabında ele alan Plutarkhos, Atinalıların yasa gereği doğru şeyi yaptıklarına inanıyordu:

Onun şiddete başvurmasının insanlıkdışı veya yasalara aykırı olarak değerlendirilmediğini açıklamalıyım. Kocasından ayrılmayı isteyen kadın şahsen mahkemeye başvurmalı diyen yasa, aslında kocaya karısıyla buluşup onu geri kazanma imkanı vermek için tasarlanmıştır.

Atinalı bir kadının kocasının sadakatsizliğinden şikayet etme hakkı buraya kadardı. Hipparete çok geçmeden Alkibiades'in evinde öldü. Yıllar sonra Alkibiades, bazı rivayetlere göre Türkiye'de, ayarttığı soylu bir kızın ailesi tarafından öldürüldü.[26]

Üvey Anneye Karşı vakasında, kadın kocasının şarabına yine kocasının kölesiyle iksir kattırarak evliliğini kurtarmaya çalışmışken, köleyse yasalara göre üzerine vazife olmayan bir yakınlığı korumaya çabalamıştır. Hukuka göre köleler himaye edilmeye değer varlıklar değildi; dolayısıyla onlar kendilerini sahiplenen veya kiralayan kimselerin avıydılar. Bütün köleler fahişe değildi, keza bütün fahişeler de köle; ama bu iki rol çoğu zaman çakışıyordu. Üvey Anneye Karşı vakasında köle büyük ihtimalle ziyafeti sohbet, müzik ve dansla şenlendirmek için tutulan yüksek tabakadan bir fahişe, bir metresti. Bunların performansları ve seks ücretleri -her ne kadar en arzulanır olanlar için yapılan çekişmelerde ücret sınırları aşılsa da- düzenlenmiş ve vergiye bağlanmıştı.

Metreslerin ilgilerinin temeli ticari olmasına rağmen, çoğu müşterisine yakınlaşarak bazen çocuk da yapardı. Fakat köle fahişeler sonuç itibarıyla köleydi ve dolayısıyla savunmasızlardı. Sahiplerinin onları satma, seks için kiralama ve geneleve gönderip unutma hakları vardı.

Özel bir konsey, müşterilerin fahişeler üzerindeki bazen karmaşıklaşan çekişmelerini yasal yollarla çözerdi. *Kasten Yaralama* adındaki çetrefil bir vakada, iki adam ismi bilinmeyen bir köle cariye nedeniyle yumruk yumruğa girmişlerdi. Sorun, mal takası yoluyla ortaya çıkan bir iş anlaşmazlığını çözmek için yapılan bir anlaşmanın ardından doğmuştu. Köle, öküz ve diğer mallarla birlikte verilmiş ama iki adam, köleden her ikisinin de ortaklaşa mı istifade edeceği -davalının iddia ettiği gibi-, yoksa kölenin sadece davacının malı mı olduğu konusunda anlaşmazlığa düşmüşlerdi.

Bir akşam “oğlanlar ve flüt çalan kızlarla” yaptığı içki âlemiyle moral bulan davalı, birkaç arkadaşıyla birlikte davacının evine damlayarak bir çömlek kırığını kaptığı gibi davacıya vurup gözünü kör etti. Adamcağız bunun üzerine dava açıp davalının kendisini öldürmeye çalıştığını iddia etti. Davalı böyle bir şeye niyetlenemeyecek kadar sarhoş olduğunu söyledi ve her halükarda kız kendi payına düştüğü için yaptığının haklı olduğunu savundu. Ayrıca yaşanan her şeye tanık olduğu için meseleyi çözebilecek tek kişinin köle olduğunu söyledi. Hukuk sadece işkenceyle alıkonma durumunda kölenin tanıklığına izin verilebileceğini buyurduğundan, yapılacak en iyi şeyin kadına acı çektirip söyleyeceklerini dinlemek

olduğunu da sözlerine ekledi. (Davalı kadını umursamış olabilir ama ona acı çektirmeden önce bir kez daha düşünecek kadar değil.)

Atina'daki çoğu davada olduğu gibi kayıtlar tam değil. Davalı sürgün edilirken, davacı kadın üzerindeki kontrolünü kaybetti. Eğer dava, davalı lehinde gelişecek olsaydı, muhtemelen davacı da köleye işkence yapılmasını kabul edecekti. Öte yandan Üvey Anneye Karşı davasındaki köleden farklı olarak, iki adam da hâlâ onu arzuladığı için, hayatı muhtemelen güvendeydi.[27]

Atina Seks Hukukunun Baskısı

Gerek Üvey Anneye Karşı gerekse Kasten Yaralama davasında suçun değil de suçlamanın nedeni seksti. Bu konuda ne Atina'da ne de eski Yunan'ın başka bir yerinde cinsel davranışları düzenleyen doğrudan bir yasa vardı. Var olan yasalar iki amaca hizmet ediyordu: erkek vatandaşların sosyal hayata şerefli katılımını korumak ve babaların mal varlıklarını oğullarına zorluk çekmeden bırakmalarını garantiye almak. Şeref ve miras etkilenmediği sürece cinsellik konusunda bir sorun yoktu.

Bir erkeğin şerefi, pohpohlanıp sergilenmesi gereken nazenin bir çiçekti. Çağdaş ABD ve İngiltere mahkemeleri "bir kişinin şanı, onun nasıl davranacağını göstermez" gerekçesiyle "karakter kanıtını" genellikle reddeder. Küçük dedikoducu Atina'da bunun tam tersi geçerliydi, bir kişinin şanı her zaman sorgulanmaya müsaitti. Çoğu davada verilen karar, sadece eldeki verilere değil, aynı zamanda jürinin davalının bütün geçmişi hakkındaki fikrine de dayanıyordu. Jürinin binlerce üyesinin olabileceği hesaba katılırsa, vatandaşların hatırı sayılır bir kısmı bu soruşturmalara katılıyordu.

Atina sağlam bireycilere uygun bir yer değildi. Mevki sahibi bir adam hayatını karısından uzakta alenen yaşardı. "Bu bizim tuhaflığımız," diyor Perikles. "Siyasetle ilgilenmeyen bir insan özel işlerini önemsiyordur, demiyoruz. Onun hiç işi yoktur, diyoruz."

Kadınlara dava açılıp ölüm cezası verilebilirdi ama mahkemede tanıklık yapmalarına izin verilmezdi. Bunun yerine mahkeme dışında tanıklık yaparlar veya onların yerine erkekleri tanıklık yapardı. Dahası, bir adamın etrafında çok fazla kadının bulunması şanını lekelerdi. "Kadının

etkisindeki” bir adama mahkemede tanıklık edemeyecek kadar yaşlı, deli veya hasta diye bakılırdı.

Erkekler önemsiz kadınlarla evlenip onları kapatabilirken, eşlerinin sadakatinden asla emin olamazlardı. Kadınların güvenilmez bir cinsel yapıya sahip olduğu ve bu yüzden erkeklerin daima uyanık olması gerektiği düşünülürdü. Her yerde fink atan hovardalar ve çapkınlar, aç eşlerin bacaklarının arasına atlamaya ve iyi bir adamın adını lekelemeye hazırdılar. Dahası, kadının sadakati erkeğin çocuklarının gerçekten ona ait olduğunu garantiye alıyordu. Sonuçta erkeğin onuru, bu saflığı koruyabilme gücüne bağlıydı.

Erken dönem Yunan’da bir *oikos*’un (ailenin) veya sülalenin reisi ailesinin şerefini yumruklarıyla savunurdu. Fakat aileler daha geniş topluluklara karışırken, kırda esip gürleyerek namuslarını lekelediğini sandıkları herkese saldırmak, öfkeli aile reislerinin ve klanlarının işine yaramıyordu artık. Şehir toplumunun kuralları kan davalarını önlerken bazı cinsel istismarlar için de kazıklar dikiyordu. Artık cinsel sadakatsizlik özel bir mesele olmaktan çıkıp herkesin meselesi haline gelmişti.[28]

İş Üstünde Yakalanmak

Zina Atinalı kocaların zihninin uzağında olmamıştır hiçbir zaman. Şehrin en eski yasa koyucusu Draco, MÖ yaklaşık 620’de ilk yazılı anayasayı hazırladığında, aile içi kavgaları “onurlu intikamlarla” uzlaştırmak için çaba sarf ediliyordu. Erkekler eşlerini aldatabilir ama başka bir adamın kadınını alamazlardı. Bunu yapmak, olay mahaline göre çeşitli cezaları gerektiriyordu. Eğer seks sokakta yaşanmışsa, ister zoraki ister gönüllü olsun, tecavüzcü sadece para cezası ödüyordu. Eğer bu kişi adamın evine girmiş ve kadınıyla iş pişirirken yakalanmışsa, oracıkta öldürülebilirdi. Kulağa gayet basit geliyor ama -karısının sevgilisi Eratosthenes’i öldürmekten dava edilen Euphiletus vakasında olduğu gibi- bu kuralın uygulaması her zaman o kadar basit olmuyordu.

Eratosthenes kadınları ayartmakta deneyimlidi. Avını yabancılar, köleler ve fahişelerden oluşan güvenli kesimlerden seçmeyerek risk de alıyordu. Yani cenaze alayları ve dini törenler gibi evli kadınların da bulunabildiği yegane ortamlara takılıyordu. Euphiletus’un karısını da bir cenaze töreninde gözüne kestirmişti. Daha sonra hizmetçisi aracılığıyla kadına mesajlar

gönderip onu arzuladığını ifade etti ve kadın da kayıtsız kalmayınca aralarındaki ilişki başladı.

Evli kadınların evlerinin planı yasak aşkların yaşanmasını kolaylaştırıyordu. Atina'da evli kadınlar ve erkekler, evin birbirine yalnızca bir merdivenle bağlanan farklı katlarında kalıyorlardı. Karısı alt kattaki bebeğe baksın diye Euphiletus de üst katta kalıyordu. Daha sonra karısının "şehrin en iffetli kadını olduğuna canı gönülden inandığı" ve onunla Eratosthenes'in alt katta iş pişirdiğini fark etmediği için huzur içinde uyuduğunu jüriye söyleyecekti. "Bu uzun bir süre devam etmiş," dedi, "ve ben en ufak bir şüpheye kapılmamıştım."

Bir gün Euphiletus şehir gezintisinden erken dönünce sevgililer yakalanmaktan kıl payı kurtuldular. Eratosthenes saklanırken, kadın Euphiletus'u güzel bir yemekle, sevgi dolu ve sıcak karşıladı. Her şey yolunda gidiyordu, ta ki alt kattaki bebek ağlayana kadar. Euphiletus karısına alt kata inip bebeği sakinleştirmesini söyledi. Kadın kocasına üst kattaki hizmetçi kızı iğfal etmesinden endişelendiğini söyleyerek karşı çıktı. "Daha önce de bir defasında sarhoşken onu rahatsız etmiştin," diye takıldı kadın. Euphiletus buna gülmesine rağmen karısının aşağıya inmesinde ısrar etti. Kadın da onun dediğine uyarak yatak odasını "şakacıktan" kilitledi ve merdiveni bir kenara koydu. Ertesi sabah süslü püslü bir şekilde kocasının yanına döndü. Kocası geceleyin duyduğu o kapı gıcırtıların neyin nesi olduğunu sorduğunda, kadın çocuğun odasındaki lambayı yeniden yakmak için komşunun evine gitmek zorunda kaldığını söyledi.

Euphiletus karısının sadakatsizliğinin böylesine bariz işaretlerini fark edemediği için yasak ilişki devam edip gidebilirdi. Lakin Eratosthenes'in reddettiği sevgililerinden biri ondan intikam almaya karar vermişti. "İhtiyar cadaloz" hizmetçisini gerçeği söylemesi için Euphiletus'un yanına gönderdi. "[Eratosthenes] sadece karınızı değil, başka bir sürü kadını da ayarttı. Bu işi bir sanat haline getirdi," dedi hizmetçi. Euphiletus kendi hizmetçisinin yanına gidip gerçeği söylemesini istedi, yoksa "kırbaçlanıp değirmene atılırsın". Kadın gerçeği anlatmayı seçti.

Euphiletus birkaç akşam sonra kurduğu tuzağı jüriye şöyle anlatıyordu:

Eratosthenes içeri girince hizmetçi beni uyandırıp onun evde olduğunu söyledi.

Kapıya göz kulak olmasını söyledim; aşağı kata inip sessizce dışarı sıvıştım.

Komşu evlere gittim peş peşe. Bazı evlerde birileri vardı; diğerlerinin şehrin dışında olduğunu söylediler. Evlerde ne kadar insan varsa hepsini toplayıp geri döndüm. Civardaki bir dükkandan fenerler edinip evime girdik. Hizmetçiyle anlaştığım için kapıyı açık bırakmıştı.

Yatak odasının kapısını açtık. Odaya ilk giren arkadaşımız adamı karımla hâlâ yataktayken gördü. Odaya ilk girenin peşinden gelenler de adamı yatakta çıplak gördüler. Sayın jüri üyeleri adamı tek yumrukla yere serdim. Sonra ellerini sırtının üzerinde bükerek bağladım. Ve ardından bana karşı bu suçu niçin işlediğini, evime neden girdiğini sordum?

Suçunu kabul ettiğini söyledi; ama onu öldürmemem, bunun yerine para kabul etmem için yalvardı. Fakat ben şöyle cevap verdim: "Seni ben öldürecek değilim, devletin hukuku öldürecek, zevkin için onu ihlal ederek değer vermediğin hukuk. Hukuka itaat edip iyi davranmak yerine karıma ve çocuklarıma karşı bu büyük suçu işlemeyi tercih ettin."

Böylece sayın jüri üyeleri, bu adam kendisi gibi suçlulara yasaların öngördüğü akıbetle karşılaştı.

Eratosthenes'in akıbeti oracıkta Euphiletus'un elinden ölmek oldu. Peşinden ölü adamın ailesi tarafından bir cinayet davası açıldı.

Mahkemede jüri, Euphiletus'un ya cani bir suçlu ya da masum ve mağdur bir koca olduğuna karar verecekti, bunun arası yoktu. Draco yasaları Euphiletus'a karısıyla adamı seks yaparken yakaladığını kanıtlaması halinde işlediği cinayetin yanına kâr kalmasına izin veriyordu. Eğer Euphiletus onları sevişmeden sonra yatakta uzanmış dinlenirken bulmuşsa, çok geç kalmıştı. Euphiletus çifti basarken yanına komşularını alması ve Eratosthenes'in "hâlâ karısının yanına uzandığı" ve başkalarının onu "yatakta çıplak olarak" gördüğü yönündeki beyanatı vakayı mahkemeye taşıma niyetini ortaya koyuyordu. İddiasının doğru olup olmadığını bilmeye olanak yok, jürinin kararını da bilmiyoruz ama Euphiletus özgür dolaşma şansını olabildiğince artırmak için elinden geleni yapmış.

Draco yasaları sadece hasımlarını öldürmüş adamlara verilen cezaları kısıtlıyordu. Diğer yasalar ise kadınlarla gayrimeşru seks yapmanın

sonuçlarını belirliyordu. Evlenmemiş bakireler, kendilerine tecavüz edilmiş olsa bile, başlık parası alma şanslarını kaybediyor ve kayıplarını telafi etmek için babalarının onları köle diye satmalarına izin veriliyordu. Zina yapmış evli kadınlar ise ya kocalarının onları boşamasına hak tanımış oluyor ya da vatandaşlık haklarını kaybediyorlardı. Bu madde çiftlerin erkekleri tongaya düşürüp para cezası ödemelerine engel olma niyetiyle hazırlanmıştı. “İş üstünde” yakalanan kadınlar süslü giyinmekten ve dini hayata katılmaktan menedilirdi. Ayrıca kutsal törenlerde boy gösteren zina suçlularını dövmek herkesin hakkıydı. Bu yaptırımlar sertti ama Babil, Tevrat ve Roma yasalarının zina yapan kadınlara öngördüğü ölüm ve sakatlık cezaları kadar değildi.[29]

Balık, Sebze ve Sıcak Zift

Euphiletus, Eratosthenes’i öldürerek büyük bir riske girmişti. Bütün davalar kumardı ve gürültülü Atina mahkemelerinde karar pekala onun aleyhine de olabilirdi. Kendini ve şerefini koruyup Eratost-henes’ten öç almak için, onu eve hapsedip ailesinden fidye istemek gibi başka seçenekleri de vardı. Bunun dışında Erastosthenes’i cezalandırılmak üzere yetkililere teslim edebilirdi. Bu durumda Eratosthenes suçlamayı reddettiği halde suçlu bulunsaydı, idam edilmezdi. Bunun yerine Euphiletus’un onu alenen dövmesine ve dikenli iskorpit balığı ve turp gibi nesneleri anüsüne sokmasına izin verilirdi. Hatta Euphiletus, Eratosthenes’in kasık kıllarını sıcak ziftle yakabilir veya kesip koparabilirdi. (Komik bir şair, “erkeklerin iş bitirirken Draco yasalarını hatırladıkları halde nasıl olup da evli kadınları düzebildiklerini” sormuştur.)

Acı ne kadar ağır olursa olsun, asıl vurgu Eratosthenes ve onun gibileri “kadınsı” özelliklere bürüyerek aşağılamak üzerineydi. Kıl alma kadın işiydi, dolayısıyla erkeğe kıl aldırmak onu kadınsılaştırmak demekti. Kadınların anal sekse razı olması kabul edilebilir bir şeydi ama aynı şey özgür doğmuş erkekler için alçaltıcıydı. Bu cezalar zina yapanın ismini lekelemekle kalmıyor, aynı zamanda mağdur kocaya meseleyi halletmek için temsili bir cinsel saldırıyla misillemede bulunma zevkini tattırıyordu.

Sparta’nın zinayla böylesi bir meşguliyeti yoktu. Oradaki erkekler askeri birimlerde çok fazla zaman geçirdiklerinden, kadınların onlara sadık kalıp düzenli çocuk yapmalarını beklemek zaten imkansızdı. Evlilik, babaya varis değil de devlete savaşçı sağlamayı amaçlayan bir kurumdu. Sparta devleti,

babası yurttaş olduğu sürece kadının çocuğunun nereden geldiğini umursamıyordu. Amaç bu olunca yaşlı bir adam genç bir adamdan karısına “iyi tohum” bırakmasını serbestçe isteyebiliyor veya kısır bir evlilik yapmış sağlıklı biri başka bir adamın karısını adamdan izin almak kaydıyla dölleyebiliyordu. (Yine de Sparta hukuku tutkulu evlilikleri teşvik ediyordu. Eşler birbirlerini özleyip arzulasınlar ve çocuklarını tutkulu sevişmeler sonucunda yapsınlar diye uzun süre ayrı tutuluyorlardı.)[30]

Eşcinsel Aşk ve Hayalar

Atinalılar için seks, sevginin ifadesinden ziyade bir müsabakaydı. Aktif roldeki eş üstün gelerek eril zaferini kazanırken, nüfuz edilen rolünü oynayan kadın da yenilmiş olurdu. Platon bu çetin müsabakanın bir yerinde sevginin en üst formunu görmüştür.

Yunan dünyasının büyük bir kısmı eşcinselliğe ve erkekler arasındaki sekse şaşırtıcı biçimde hoşgörüyle yaklaşmıştır. Modern bir bakış açısıyla baktığımızda eski Yunan’ın erkek erkeğe ilişkinin övüldüğü bir eşcinsellik cenneti olduğunu görüyoruz. Atina’nın saygın yasa koyucusu Solon, erkek çocuklarına erotik şiirler yazardı ve şehrin büyük adamları genç erkeklerle birlikte ortalıkta dolaşırlardı. Bu görüşü bir adım ileri götürürsek, ABD Atinalıların hoşgörüsüne ancak üç bin yıl sonra, 2003’te Yüksek Mahkeme livata karşıtı çoğu yasayı lağvettiği zaman ulaşabildi.

ABD’nin, milyonlarca eşcinsel vatandaşının toplumda heteroseksüellerle eşit konumda haklı yerlerini almasına izin vererek, eski Yunan örneğini takip etmeye başladığını söyleyebilir miyiz? Hiç de değil. Şimdi bile eski Yunan’da övülen türden bir eşcinsel ilişkiye (ergen erkek çocuklarla yaşlı adamların birlikteliği) girmiş halde yakalanan bir adam uzun süreli hapis cezası alır. Başka mahkumlar tarafından öldürülmeden mahkumiyetini tamamlamayı başarsa bile, seks suçluları listesine alınarak ikametine sınırlamalar getirilir ve prangalı bir hayat yaşar. Yalnızca en gürültücü sivil özgürlükçüler onu savunur, konuşanıysa hemen hemen hiç yoktur. Sosyal sapkınlığın en beteri olan pedofiliyle tanınır hep.

Buna karşın, 20. yüzyılda Batı mahkemelerinin yasallaştırdığı eşcinsel tavır ve hareketler yani “eşcinsel yaşam tarzında yaygın olan cinsel pratikleri uygulayan iki yetişkinin tavır ve hareketleri” eski Yunanların

çoğuna tiksindirici görünürdü herhalde. Çünkü ne bu tarz bir "eşcinsel yaşam tarzı" vardı, ne de böyle bir anlayış.

Yunanlar (ve diğer antik toplumlar) için kilit nokta almak ve vermekteydi. Aktif eş olmak, *erkek* özelliklerini taşımak, güçlü, disiplinli ve yetkili olmak demekti. Pasif roldeki eş, penisi olsa bile aslında *dişiydi*. Dolayısıyla aynı cinsten biriyle seks yapmaya karşı açık bir yasak yoktu aslında ama kişinin yaş, sınıf ve yataktaki konumuna bağlı olarak eşcinsel seks riskli olabiliyordu. Yanlış bir adamı dişi konumuna sokmak, ölümcül bir kumar olabilirdi, zira şehrin karmaşık yasa ve âdet örgüsü bu gibi durumları epey tehlikeli hale getirmişti.

Yunanların eşcinselliğe karşı tutumları seks dürtüsünün kökenlerine dair kültürel inançlarından kaynaklanıyordu kısmen. Platon bu dürtüyü insanlığın başlangıçta üç cinse ayrılmasına dayandırıyordu: erkek, kadın ve aynı anda her ikisi. Başlangıçta insanlar iki yüze, iki tür cinsel organa, dört ayağa ve dört kola sahipti. Bu ön-insanların başlangıçtaki beden yapısı öylesine iyi işliyordu ki, tanrıların huzurunda kibre kapıldılar. Bu da Zeus'u kızdırıp hepsini ikiye bölmesine yol açtı. Sonuç şimdiki insanlar oldu; ömürleri boyunca diğer yarılarını aramaya mahkum canlılar. Androjenlikten gelenler karşı cinsi özlemeye başladı. Çift dişiden yontulmuş kadınlar kadınları aradı, çift erkekten yontulanlar da erkeklere ilgi duydu. İnsanların kendileriyle aynı yalnızlığı çeken başkalarıyla birleştiklerinde hissettikleri rahatlığa *aşk* diyordu Platon.

Platon kendi tercihlerini de gizlememişti. Çift erkekten kesilip gelenler "soylarının en iyileridir," diyordu Platon: "cesur, mert ve eril". Doğal olarak onlar "her ne kadar âdet gereği bunu yapmaya mecbur edilseler de" kadınlarla evlenmeye ilgi duymuyordu.

Bu fikirler, Oscar Wilde'ın livata suçlamasından dolayı ilk kez mahkemeye çıkıp jüriye Platon'un *Sempozyum* kitabından söz ettiği 20. yüzyıl başı gibi geç bir tarihe kadar ağırlığını korumuştur. Wilde, Londra'da hıncahınç dolu mahkeme salonunda Platon'dan alıntılar yaparak, "adını koymaya cüret edemeyen aşkı" savunurken, eşcinselliği "sevginin en soylu formu" şeklinde tarif ederek "bunda doğadışı bir şeyin olmadığını" söylemiştir.[31] (bkz. 8. Bölüm).

Bütün Yunanlar Platon’la aynı fikirde değildi elbette, ama çoğu Yunan toplumu erkek erkeğe seksi eğitim sistemlerine dahil etmişti. Girit’de erkekler, oğlanları sembolik olarak kaçırıp kıra götürerek erkeklik eğitiminden geçiriyorlardı. Birkaç ay sonra askeri teçhizat kuşanan oğlanlar yetişkin olarak karşılanıyordu. Süreç katı ilkelerle yürütülüyordu. Oğlanlar hocalarının kendilerini cinsel açıdan tatmin edip etmediklerini rapor etmekle yükümlüydüler; eğer hocaları onları tatmin edemiyorsa, oğlanların onları kovma izni vardı.

Spartalı erkek çocukları on iki yaşına gelince saygın erkeklerin eğitimine teslim ediliyordu. Eğitim vermeyi reddeden ya da yetersiz eğitim veren erkekleri çeşitli cezalar bekliyordu. Aralarındaki ilişki su götürmez bir şekilde cinseldi. Eski Tera kolonisinin deniz kenarında bir taş duvarda bulunan 2600 yıllık oyma yazılar bu gerçeği ortaya koymaktadır. Eski Apollon tapınağının biraz ötesinde Spartalı erkekler yaptıklarını kaydetmek için uzman taş oymacıları getirmişlerdi. “Burada Krimon *pais*’i [oğlanı], Bathycles’in kardeşiyle anal ilişkiye girmiştir,” diye yazıyor bir yazıtta.

Eşcinsel ilişkiye izin veren kültürler -özellikle genç erkeklerin yasadışı tekliflerden korunduğu Atina’da- bunun nasıl ve ne zaman yaşanacağına dair düzenlemeler getirmiştir. Özgür oğlanlarla flört eden, hatta peşlerinden giden kölelere elli kırbaç vuruluyordu. Bir okula izinsiz giren adamı da ölüm cezası bekliyordu. Oğlanlara hocalık yapacak erkeklere kırk yaşın üstünde olmaları şartı koşuluyor, o yaşlarda şehvetin söndüğüne inanılıyordu. En güvenilmeyen hocalar atletik olanlardı. Bir kaynağa göre:

Bir güreş hocası parlak bir oğlana ders verirken fırsattan istifade edip oğlana diz çöktürttü ve oğlanın karnı üzerinde çalışmaya koyulurken bir eliyle de hayalarını sıvazlıyordu. Şans eseri ev sahibi geldi ve oğlanı çağırdı. Bunun üzerine hoca çabucak oğlanı sırtüstü yere atarak bacaklarını açtı ve boğazından kavradı. Fakat güreşten anlamayan ev sahibi “Dur, oğlanla tatmin mi oluyorsun,” diyerek hocaya çıkıştı.

Bunların hiçbiri, Sokrates ve hatip-devlet adamı Aeschines gibilerin, zamanının çoğunu spor salonunda güzel oğlanları süzerek geçirmelerine engel olmamıştır. Ayartılma, besbelli ki had safhadaydı.[32]

Bir Zamanlar Bir Fahişe…

Her ne kadar Yunan erkeklerin ideal birlikteliği eğitim ve sosyal ilişkiler için seks yapmak olsa da bu tür faaliyetler ender görülüyordu. Erkekler ve oğlanlar daha çok para için bedenlerini satıyorlardı. Bu erkek *pornai* (fahişeler) genelevlerde, sokaklarda, her köşe başında kölelere bile bedenlerini satıyorlardı. Daha üst sınıftan jigololar bir adam tarafından tutuluyor veya bir grupça paylaşılıyordu. Atinalı erkekler, evli olsun veya olmasın, yetişkin ya da soylu olmadıkları sürece erkek fahişeleri kullandıkları için ceza almıyor ve bundan utanç da duymuyorlardı. Yetişkin erkekler arasında seks fikri özellikle tatsız bulunur ve bekarlıktan sakınılırdı.

Fahişeler işlerini yasal olarak yapıyor ve vergi de ödüyorlardı, ama mahkemeler dahil sosyal hayata katılmaları sonsuza dek yasaklanmıştı. Eski erkek fahişelerin çoğu başına bela almamak için kendini gözlerden yeterince uzakta tutmuş olmalı; ama hepsi bunu yapamıyordu. İyi bilinen bir vakada, gençliğinde fahişelik yapıp Atina toplumunun en üst tabakasına yükselmiş bir adamın geçmişi ancak on yıllar sonra mahkemeye yansımış ve harcanmasına neden olmuştur. *Timarchus'a Karşı* diye anılan davanın fuhuşla bir ilgisi yoktu. Timarchus'u suçlayan, daha önce ismini zikrettiğimiz Aeschines, spor salonunda bir "baş belası" olduğunu ve oğlanlar için kavga ettiğini canı gönülden kabul ediyordu. Ayrıca şahsen erkek fahişelikle de bir sorunu yoktu. Öte yandan Timarchus'un mahkemede aleyhinde konuşması hakkına sahip olmasına şiddetle itiraz ediyordu. Hukuk tarihinin önemli "yakalanma" olaylarından birinin görüldüğü büyük bir davada Aeschines, Timarchus'un geçmişte liman fahişeliği yaptığı dönemi koz olarak kullanarak davayı kazanacaktı.

Davanın asıl konusu, Aeschines'in saldırgan bir yabancı güçle barış anlaşmasını müzakere ederken Atina'yı satıp satmadığıydı. MÖ 347'de Atina, Aeschines'le birlikte iki seçkin yurttaşını Makedonya Kralı II. Philip ile barış görüşmesi yapmak üzere gönderdi. Büyük İskender'in babası olan hiddetli kral daha iyi bir stratejik konumdaydı ve Atina'yı kendi aleyhine bir anlaşmaya zorluyordu. Anlaşma Atina'da kötü karşılandı ve diplomatların birbirlerini suçlamasına yol açtı.

Sonuçta Atina'nın en kodaman şahsiyetlerinden bazıları arasında mahkemelerde sürtüşmeler yaşandı. Davacı Demosthenes, Aeschines'e saldırdı ama ona yönelttiği suçlamalar, halihazırda yüz tane yasa çıkarmış

Timarchus’un itibarlı desteğini almasını gerektirecek kadar büyüktü. Timarchus ve Demosthenes, Aeschines’i ihanetle, yani Philip’ten rüşvet almakla suçladılar. Jürideki herkes mahkemedekilerin ününü biliyordu, dolayısıyla Aeschines’in konuyu, kendisine yöneltilen suçlamadan Timarchus’un seks geçmişine getirmesi büyük bir şaşkınlıkla karşılanmış olsa gerek.

Aeschines, davayı Timarchus’un aleyhine döndürmeyi başardı. Sadece birkaç saatlik konuşma hakkı olduğu için yirmi bin kelimelik konuşmasını canhıraş bir hızla yaptı ve Timarchus’un gençliğinde evden eve zıplayıp “gürbüz körpe bedenini” aç erkeklere ve hatta bir köleye nasıl sunduğunu ayrıntılarıyla jüriye anlattı. “Buradaki hain ve sefil adam kendisini kirletmekten rahatsızlık duymamış,” diye gürledi Aeschines, “tek bir şey düşünmüştür: kendi iğrenç arzuları için [köleyi] maaş katibi yapmak; ne erdemi ne de onuru asla aklına gelmemiştir.” Böylesine aciz bir adam, “bir kadının günahlarıyla kendini lekelemiş bir adam suretindeki yaratığa” dönüşmeye bu kadar hevesli bir adam, ne hasmını ihanetle suçlayabilir ne de mahkemede yüzünü gösterebilirdi.

Aeschines’i böylesine sert bir misillemede bulunmaya iten şey, ihanet suçlamasının ciddiyetiydi. Ayrıca şu hususu da düşünmüş olmalıydı: Timarchus bu suçu yıllar önce işlediğinden, jüri meseleyi hafife alabilirdi. Sebep her ne olursa olsun, hasmını sadece geçmişte hata işlemekle değil, sonrasında da doğru bir şey yapma yetisinden mahrum kalmakla itham ediyordu.

Stratejisi işe yaradı. Aeschines davayı kıl payı kazandı ve daha sonra Timarchus kendini astı. Bu tantana içinde, Atina’nın gerçekten tehlikeli bir düşmana satılıp satılmadığı yönündeki kritik soru, muzır seksin revaçtaki çekiciliğine kurban edilerek en azından bir süreliğine hasıraltı edildi. Tanınmış birinin seks yaşamının ifşa edilerek siyasi hayatının bitirildiği son dava bu değildi elbette ama *Timarchus’a Karşı* davası, kapsamı ve etkisi bakımından bir mihenk taşı olma niteliğini korumaktadır. Halkın gözü önünde yaşayan Timarchus gibi seçkin adamlar muhtemelen jüride oturan ortalama yurttaşa kıyasla daha sert davranış ölçütlerine tabi tutulmaktaydı. Keza yasalar, kendilerini para için “kadınsılaştıranları” veya bundan çok fazla zevk alıyor görünenleri sosyal hayattan kovuyordu. Timarchus’un hüsranı bütün Atinalılara ibretlik bir ders oldu.[33]

Dengeyi Bulmak

Ceza ve utancın mayın tarlası olduğu göz önüne alındığında, erkek erkeğe ilişkiler nasıl yürütülecekti? Herhangi biri pasif olduğunda da bir yurttaş profiline sahip olabilecek miydi? Eğer yetişkinse, bu yüksek bir ihtimal değildi. Gençler içinse, *Timarchus'a Karşı* davasının gösterdiği üzere, riskli olmakla birlikte, katı flört kurallarına uyulduğu sürece mümkündü.

"Kendi başına bir aşk ilişkisi ne doğru ne de yanlıştır; doğru yaşandığında doğru, yanlış yaşandığında yanlıştır," diyor Platon. İyi bir erkek sevgilinin duygularında "istikrarlı" olması ve oğlanın karakterini, bedenini sevdiği kadar sevmesi beklenirdi. Bu soylu amaç oğlanın bilgeliğe ulaşma isteğiyle buluşunca birliktelik "yüce" sayılıyordu. "[Ancak] o zaman bir erkek âşığın sevgilisini tatmin etmesi doğrudur."

Eşcinsel aşk, toplamı sıfır olan bir denklemdi; bir oğlanı elde etmenin erkeğe verdiği onur, elde edilmenin oğlana verdiği onursuzlukla dengeleniyordu adeta. Eğer oğlan kendini çok kolay teslim ederse, kadınsı ve hatta hayvani görünme riski almış oluyordu. Şayet çok fazla direnirse, dünyada yolunu bulmasında kendisine yardım edebilecek olgun erkeğin desteğinden mahrum kalabilirdi. Bir bakıma konumunu kaybetme riski pahasına, tutkusunu hayata geçiriyordu.

Ergen oğlanlar Atinalı erkeklerin başlıca arzu nesneleriydi ve onlara teslim oluyorlardı. Yunan oğlanlara (en azından seçkin zümreye ait olanlar) cinsel ilişkiyi saygın Viktoryen hanımefendilerin katlandığı şekilde, yani bir zevk olarak değil, görev olarak yaşamaları öğretiliyordu. Çabucak avlanmak yanlıştı ve oğlanlar taliplerini birbirine düşürerek avantajlarını en üst düzeye çıkarıyorlardı. Kedi fare oyunu, başarılı talibine onur kazandırırken oğlanı da koruyordu.

Hemen hemen her türlü durumda pasif rolü oynamak sefilceydi. Bir vazo resmi, mutlu bir Yunan askerini elinde sertleşmiş penisiyle, bir Pers askeriyle anal yoldan ilişkiye girmek üzereyken göstermektedir. Bu erotik bir resim olmaktan çok, Yunanların Persleri aşağılayıcı şekilde mağlubiyete uğratmasını "anlaşılır" bir dille ifade ediyordu. Sivil cephede, hiciv şairleri ve oyun yazarları anal seks yapan erkekler için bir sürü gülünç sıfat kullanıyordu. Pasif eşcinselleri çileden çıkarmaktan zevk almada

Aristofanes'in üstüne yoktu. Onların büzgen kaslarının sözde esnekliğine ve yapmacık kadınsılıklarına tekrar tekrar dikkat çekerdi.

Anal sekste işin zahmetli kısmını üstlenenler hakarete maruz kalmaz ve arzularını gizlemeye gerek görmezlerdi. Aslında Aristo-fanes'in neşeli bir halde alay ettiği anüs, şiirlerinde "nefis tomurcuk" ve "incir" diye yüceltiliyordu. Rhianus'un yazdığı bir şiirde endişeli bir âşık, güzelce yağlanmış bir "kıça" en çok kimi sevdiğini sorar ve cevap: "Menecrates, sevgilim,"dir. Bu âşığın duymak istemediği cevaptır.[34]

Sor, Söyleyeyim

Timarchus'a Karşı davasında Aeschines'in övdüğü ilişki türlerinden biri de askerler arasında yaşanan eşcinsel ilişkidir. Truva Savaşı kahramanı Aşil ile genç savaşçı Patroclus arasındaki güçlü bağı göklere çıkarır. Onların aşkını "kaynağını tutkuda bulan" ve hayranlık uyandıran her şeyi temsil eden bir aşk diye savunur, Aeschines. Bugün annelik erdemlerini veya bir savaşta kendi ülkenin askerlerinin kahramanlığını methetmek gibi, halk önünde yapılan bir konuşmada Aşil'e hürmet göstermek garantili bir işti. Durumla ilgisi olmasa bile iyi karşılanırdı elbette. Aeschines palavracının tekiydi ama Aşil ve Patroclus'tan söz etmesi askerler arasında aşk ve seksin cezalandırılacak değil, özenilecek bir şey olduğuna dair genel kanının altını çiziyordu.

ABD'nin 1942'de yaptığı gibi orduda eşcinselliği yasaklamak veya elli bir yıl sonraki "sorma, söyleme"[*1] politikasını benimsemek şöyle dursun, Yunan toplumları erkek erkeğe aşkla askeri disiplin arasında bir uyuşmazlık görmüyordu. Daha önce belirttiğimiz gibi Girit ve Sparta'da sübyancı reşitlik ritüelleri esasen askeri göreve hazırlık işlevi görüyordu. Öte yandan Thebai şehrinin eşcinsel savaşçıları ideal kutsallık mertebesine ulaşmıştı.

MÖ 378'de Thebai ordusu "şahsi sevgiyle birbirine bağlanmış genç erkeklerin" oluşturduğu 150 çiftlik elit bir birim kurmuştu. Bu birim, ordunun meşhur askeri personelinin çekirdeğini oluşturuyor ve *Kutsal Thebai Takımı* diye anılıyordu. Buradaki "kutsal" tabiri büyük ihtimalle Platon'un *Sempozyum* kitabına dayanıyordu. Zira bu kitapta Platon, erkek sevgiliden yüce dost diye söz ediyordu. Plutarkhos ise Kutsal Takım'ın taktik gerekçelerle organize edildiğini şu sözlerle açıklar:

Aynı kabileden veya aileden gelen erkekler tehlike gelip çattığında birbirlerine pek değer vermezler; ama sevgiye dayalı bir dostlukla yoğrulmuş bir takım asla dağılmaz ve yenilmez; âşıklar *maşuklarının gözü önünde aşağılık duruma düşmekten utandıkları için birbirlerinin kurtuluşu uğruna seve seve tehlikeye atılırlar.*

Önce Thebai piyadeleri arasına yayılan sevgili-asker çiftleri, sonrasında korku duyulan tek bir birlik içinde kümelendi. Yenilmezdiler, ta ki Atinalı müttefikleriyle birlikte MÖ 338'de Chaeronea Savaşı'nda II. Philip ve oğlu İskender'le karşılaşana kadar. Atinalılar bozguna uğratılınca Thebai ordusu yalnız kaldı ve kuşatılarak mağlup edildi. Onca ölüme rağmen teslim olmayı reddeden askerler yok olana kadar savaştılar. Philip mağlup askerlerle alay etmek veya bedenlerine kötü muamelede bulunarak zaferinin tadını çıkarmak yerine onlara saygı duyar:

Savaştan sonra Philip, kendi birliğine karşı savaşmış üç yüz kişinin birlikte ölü halde yattığı yere gelerek katledilenlere baktığında hayret etti ve onların sevgililerden oluşan bir takım olduğunu anlayınca gözyaşı döküp şöyle dedi: "Bu adamların alçakça bir şey yaptığını veya böyle bir şeye uğradığını sanan her kim olursa, ona yazıklar olsun."

Savaştan otuz sekiz yıl sonra Thebai halkı, Kutsal Takım'ın mezarlığına dev bir aslan heykeli dikti. Restore edilmiş heykel, onurları uğruna savaşmış son derece cesur -ve eşcinsel- askerlerin anıtı olarak hâlâ orada durmaktadır.[35]

Karanlık Arzular, Aydınlık Konuşmalar

Aristokrat erkeklerin gözünde ne kadar ayartıcı olursa olsun, on beş yaşındaki tüyü bitmemiş oğlanlarla uzun vakit geçirilemiyordu. Acemi ergenler kendilerinden eğitim ve deneyim açısından çok ileride olan erkekler için ilgi çekici arkadaşlar olamazdı. Bu noktada kadınlar, şehrin seçkin erkekleriyle uzun akşamlar geçiren üst sınıftan metresler olarak devreye giriyorlardı. (Demosthenes'in gözlemine göre Atinalı erkekler, "meşru çocuk yapmak için" eşlerini, "tensel ilgi" ve "zevk" arkadaşlığı içinse cariyelerini kullanıyordu.) Bu kadınların çoğu hem zihne hem de bedene hitap ediyordu. Yunanın sosyete fahişeleri, antik dünyada Atina'nın en iyi beyinleriyle aşık atma becerileri ve kibarlıklarıyla tanınıyorlardı. Bu

kadınların elit olanları, müşterilerinin eşlerinden daha iyi bir hayat sürüyordu.

Bu kadınlar ya fahişelerin çocukları ya da bebekken ölüme terk edildikten sonra genelev işletmecileri tarafından alınanlardı. Sonrasında becerilerini sergileyebilenler, müşterilerini, kendilerini satın alıp özgürlüklerine yatırım yapmaya ikna edebiliyorlardı. Bu koşullar altında ve resmi eğitimden yararlanmadan bile bazıları müzik, felsefe ve retorik öğrenmeyi başarabiliyor, Perikles gibi adamlara eşlik edip onların kavgacı zekalarına hitap edebiliyorlardı.

Sosyetik fahişelerin “isim yapmak” için fazla zamanları yoktu. Gençliğe günümüzden bile daha fazla önem veren bir kültürde, zaman en büyük düşmandı ve asıl kazanç sağladıkları dönemler genellikle köle fahişe olarak geçirdikleri yıllardı. Özgürlüklerini satın almaya yetecek kadar para biriktirdiklerinde, gülünç şair Philetairos’un deyişiyle “düzüşe düzüşe pörsüyor” ve artık daha düşük ücretle çalışmak zorunda kalıyorlardı. Daha az kazanmaya başladıklarında girişimci özelliğe sahip olanlar genelev işletmeye başlayarak, satın aldıkları küçük çocukların ve kızların sırtından geçiniyordu. Bu durumlar da gereğinden fazla dava açılmasına yol açıyordu.

MÖ 4. yüzyılın başlarında evli bir adamın, maiyetindeki yaşı geçkin bir fahişeye âşık olması bir miras kavgasına yol açtı. Euktemon adındaki bu adam, yıllar içinde durumunu iyileştirmiş, parası, ailesi ve kârlı genelevleri olmuştu. Meşhur fahişelerinden biri olan Alce, fazla para kazanamayacak kadar yaşlanana kadar Piraeus’taki genelevde çalıyordu. Sonrasında birkaç müşterisine hizmet verdiği bir evde kalmaya başladı. İki çocuğu olan Alce, ihtiyarlığında geçimini sağlayabileceği bir yol bulmuştu. Euktemon’u Atina’nın çömlekçiler semtindeki genelevi işletebileceğine ikna ederek onu yönlendirmeye başladı. Tarihi kayıtlara göre, adam doksan altı yaşında olmasına rağmen genelevde faturaları toplaması için gerekenden çok daha fazla zaman geçirmeye başlamıştı:

Bazen [Euktemon] yemeğini [Alce] ile beraber yer; karısına, çocuklarına ve evine gitmezdi. Karısının ve oğullarının itirazına rağmen geneleve gitmemek şöyle dursun, sonunda tamamen orada yaşamaya başladı ve ilaçlar, hastalıklar ya da başka sebeplerden dolayı öyle bir hale düştü ki, kadın iki oğlundan büyük olanını vesayetine geçirmesi için adamı ikna etti.

Euktemon’un oğlu babasının Alce’nin oğlunu vesayetine geçirme girişimine direnince, yaşlı adam Alce’yle evlenip oğlunu varisi ilan etme tehdidinde bulundu. Bunun üzerine Euktemon’un oğlu, kadının oğlunun mirasının tek bir çiftlikle sınırlandırılması şartıyla vesayeti kabul ederek, en az zararla bu işten sıyrıldı.[36]

Başka bir dava da Antigone adlı sosyetik bir fahişeden köle oğlan satın alan ama anlaşma sırasında cinsel açıdan çok uyarıldığı için kandırıldığını fark etmediğini savunan bir adamla ilgiliydi. Alıcı Epicrates’in jüriye söylediğine göre Antigone ve satıştaki ortağı Athenogenes, kendisini oğlanla birlikte babasını da satın almaya ve parfüm işindeki borçlarını üstlenmeye ikna etmişlerdi. Anlatıldığına göre Athenogenes, ona borçlarının “ufak bir meblağ olduğunu” ve “dükkandaki zeytinyağı, parfüm ve şifali bitki stoklarıyla kolayca kapatılabileceğini” söylemişti. Epicrates sözleşme kendisine okunduğu sırada fazla oralı olmadığı yönünde ifade veriyordu. Yalnızca köle oğlanın kendisine verileceği anı düşünüyormuş o sırada. Satış sona erdiğinde Antigone, kendisine düşen payla başka bir çocuk fahişe satın almış.

Çok geçmeden Epicrates’in aklı başına gelmiş ve karşılayabileceğinden fazla borç üstlendiğini idrak etmiş. Bazı arkadaşlarını da yanına alarak Athenogenes’in karşısına çıkmış. Kalabalık toplanmış ve sonu mahkemede biten bir kavga patlak vermiş. Mahkemede Epicrates kendisini sözleşmeden çıkarmaları için jüriyi ikna etmeye çalışmış. Bu konuda başarılı olup olmadığına dair bir kayıt yok ama jürinin, cinsel uyarılmanın alıcıyı imzaladığı şeyi okumaktan alıkoymuş olabileceğini kabul etmesi pek muhtemel görünmüyor.

Antıgone ve Athenogenes’in hukuki sorunları, Korintli cariye Neaera’nın çalkantılı hayatı karşısında önemsiz kalıyordu. *Neae-ra’ya Karşı* adındaki dava, bir yabancı olan Neaera’nın Atinalı bir erkekle yasadışı evlendiği ve kendi kızını Atina vatandaşlığına hileyle geçirdiği yönündeki suçlamalara karşı verdiği mücadeleyi anlatır. Bu dava, yıllarca seks ticareti yapmış kadının bütün hayatının soruşturulmasına neden oldu. Neaera’yı suçlayan Apollodorus’a göre kadın henüz küçük bir kızken, çocukların sırtından para kazanma konusunda “iyi bir göze” sahip olan Korintli madam Nikarete’ye satılmıştı. Neaera çocukluk yıllarını fuhuş girdabındaki Korint’te (ismini “gayrimeşru ilişkiye geçmek” anlamına gelen Yunanca *korinthiazzein*

sözcüğünden alır) bedeni henüz cinsel ilişki kurabilecek kadar gelişmediği halde çalıştırılarak, erkekleri nasıl tatmin edeceği ve işinde nasıl başarılı olacağını öğrenerek geçirdi. Dahası, Nikarete daha fazla para alabilmek için Neaera'yı kendi kızı olarak tanıtıyordu.

Zor işti ama en azından Neaera yolculuğa çıkabiliyordu. Neae-ra'nın "kız kardeşi" Metaneira'ya gönlünü kaptırmış Atinalı ünlü hatip Lysias, en iyi müşterilerinden biriydi (Üvey Anneye Karşı adlı davada üvey oğlun kiraladığı hatip). Adam hediye olarak Metaneira, Nikarete ve Neaerra'yı Eleusis'teki dini törene getirip orada Tanrıça Demeter'in kutsal gizemlerini tanımalarını sağlamıştı.

Neaera, Nikarete'nin emrinde yaklaşık yirmi yıl çalıştıktan sonra ortak seks kölelesi olarak iki ayrı müşteriye satıldı. Üç bin drahmilik satış bedeli, bir işçinin beş yıllık kazancına denk geliyordu. Alıcılar bu bedelin, kadınla her birlikte olduklarında ödeyecekleri paradan daha hesaplı olduğunu düşünmüş olmalılar. Bu durum yaklaşık bir yıl güzelce işledi. Derken adamlar üstlerindeki mali yükü hafifletmek için zengin kadınlarla evlenmeye karar verdiler. Neaera'ya da Korint'i terk etmesi için özgürlük bedeli olarak iki bin drahmilik yüklü bir para teklif ettiler.

Neaera'nın yıllarca beklediği fırsattı bu. Hiçbir şey, hatta özgür olmasını sağlayan Phrynion'un kaba sapkınlıkları bile, özgürlük yoluna taş koyamazdı. Adam onu Atina'ya getirerek "istediği zaman, istediği yerde alenen ilişkiye girdi"; yerel kıstaslara göre bile kusurlu bir muamele. Bir ziyafette Phrynion orada bulunan herkesin, hatta kölelerin bile, sarhoşluktan baygın düşerek uyuyan kadına istediğini yapmasına izin verdi.

Neaera aşağılanmaya alışmıştı ama bu son yapılan canına tak etmişti. Doğru zamanın gelmesini bekleyen Neaera, Phrynion'un ev eşyalarının bir kısmını da alarak, kölelerle birlikte Megara'nın yolunu tuttu ve orada kendi genelevini kurdu. İş fiyaskoyla sonuçlandı, ama kendisini ve çocuklarını Atina'ya geri götürmeyi kabul eden Atinalı Stephanos'la karşılaşınca hayatı yoluna girmeye başlayacaktı. Stephanos, Neaera'ya karşı -otuz yıllık ilişkileri bunun göstergesidir-Phrynion'dan daha iyi davranıyordu. Şehre geri dönen Neaera zengin adamları ayartıp seks için evine getirir, Stephanos da onları iş üstünde "tesadüfen yakalar"ve bu kozla adamlardan para sızdırırdı. Stephanos'un çok düşmanı vardı.

Phrynion ortaya çıkana kadar işler yolunda gitti. Adam, hem (kaçak bir köle addettiği) Neaera'yı aldığı için, hem de kadının kendi evinden çaldığı mal mülk için Stephanos'a dava açtı. Stephanos mahkemede her şeyi riske atmak yerine, Neaera'nın çaldığı malların çoğunu iade etmesine razı olduğu gibi belirli tarihlerde Neaera'yı Phrynion'la yatmak üzere evine göndermeyi de kabul etti.

Phrynion'u başlarından savmak Naera'yla Stephanus'un karşılaşacağı yasal sorunların en basitiydi. Aradan birkaç yıl geçtikten sonra Stephanos, Neaera'nın yabani kızı Phano'yu, Atinalı olduğu konusunda güvence vererek, ağırbaşlı Phrastor'la evlendirdi. Evlilik bir felaket oldu. Phano iyi bir Atinalı kadının uslu tavırlarını benimsemeyi reddedince Phrastor'un evinden atıldı. Adam, Phano'nun Korintli bir fahişenin kızı değil de bir Atina vatandaşı olduğu yönünde kandırıldığını iddia ederek dava açtı. Stephanos da Phano'nun yüklü çeyizinin iadesi için dava açtı ama davayı kaybedeceğini anlamış olmalı ki, anlaşma yoluna gitti. Para Phrastor'da kaldı.

Phano evine geri dönüp ailenin para sızdırma işine dahil olarak mahkeme yolunu aşındırmaya devam etti. Bu sefer Stephanos Phano'yu, Neaera'nın eski müşterisi Epainetos'la yatakta "yakaladı" ve adamı üç bin drahmi ödeme sözü verene kadar evde tuttu. Ne var ki Epainetos serbest kalır kalmaz Stephanos aleyhine bir dava açarak, Phano'nun sıradan bir Atina evinde yaşayan sıradan bir kız evladı olmadığını öne sürdü. Aslında Phano bir fahişe, ve yaşadığı ev de genelevdi. Bunun üzerine Stephanos davayı yine kazanamayacağını anlayınca iddiasından vazgeçti.

Apollodorus, Neaera'ya dava açtığı sırada başka meseleler yüzünden Stephanos'la mahkemede yüz yüze gelmiş ve ondan nefret etmişti zaten. Davasını Neaera'nın kendini saygın bir Atinalı eş ve anne olarak tanıtmasına dayandırması, herhalde Stephanos'a olan garezinden kaynaklanıyordu. Apollodorus'un Neaera'nın davranışlarından doğrudan etkilenmemesi gerçeği önem arz etmiyordu; vatandaşlık hukukunun ihlali için herkes dava açabilirdi. Apollodorus üç saat boyunca jüriye nutuk çekip Neaera'nın sunduğu "her türlü zevk hizmetinin" bütün ayrıntılarını anlatırken, eski cariye artık şansının kalmadığını hissetmiş olmalı. Eğer davayı kaybederse köleliğe dönmek zorunda kalacaktı. Dahası, Stephanos da Atina vatandaşlığını kaybedecekti. Elimizde ne savunmanın

konuşmalarına dair kayıtlar mevcut, ne de jürinin verdiği kararı biliyoruz ama kadıncağızın hayatının sonuna geldiği kuvvetle muhtemel.[37]

Neaera’dan sonra Atina’nın en meşhur sosyete fahişesi, Perik-les’in zeki metresi Aspasia’ydı. Büyük devlet adamının ona olan aşkı öylesine aşikar ve tutkuluydu ki, bazı tarihçiler onun karısını başından atıp Aspasia ile evlendiğine inanmaktadır. Atina’da evlilik ilişkilerinin çoğu yavandı, ama Perikles Aspasia’ya karşı müşfik bir sevgi besliyordu. “Her gün pazara gidip döndüğünde onu öpücükle karşılardı,” diye yazıyor Plutarkhos. Görülmekten bile utanan saygın Atinalı eşlere hiç benzemeyen Aspasia’nın hayatı halkın içinde geçti. Hatta Sokrates bile öğrencilerini retorik öğrenmeleri için onun yanına götürürdü.

Aspasia, Atina sosyetesinin özel havasını solumak için uzun bir yol katetmişti. Milet yerlisi olan kadın, büyük ihtimalle yabancı diyarlarda doğmuş diğer fahişeler gibi çetin koşullar altında şehre gelmiş, köle yapılıp sömürülmüştü. Sonunda özgürlüğüne kavuşunca üst düzey bir genelev açtı. Burası, iyi yemek ve cinsel serüven peşindeki soylu erkekler için hem bir felsefe salonu hem de seçkin bir kent konağı işlevi görecekti.

Aspasia’nın Perikles’e bağlılığı adam için hem menfaat hem de risk demekti. Timarchus davasının gösterdiği gibi, cinsel talihsizlikler Atina’da politikacılar için tuzaktı. Perikles’in çok sayıda düşmanı ona ulaşmak için Aspasia’yı kullanmakta fazla zorlanmadı. Kadın “bütün Yunan diyarını küçük orospularıyla doldurmuş” bir sapkınlık abidesi ve beden taciri olarak kötü nam salmıştı. Övülen siyaset bilgisine rağmen Perikles’i şehrin çıkarlarının aleyhine hareket etmeye teşvikle suçlanıyordu. Söylenenlere bakılırsa Perikles’i, Miletli hasmı Samos’la kavgaya tutuşturmuştu. Aristofanes bir hicvinde bu suçlamaları bir adım daha ileri götürerek, Aspasia’nın iki fahişesinin Sparta’nın müttefiki Megara sakinleri tarafından çalınması üzerine, Perikles’i faciayla sonuçlanacak Peloponez Savaşı’nı[*2] başlatmaya ikna ettiğini öne sürmüştür.

Sonunda Aspasia’ya “dinsizlik” suçlamasıyla dava açıldı. Suçlamalar arasında özgür kızları Perikles’in sapkınlıklarını tatmin etmeye teşvik ve tapınakları kirletmek de vardı. Fevkalade dramatik bir sahnede Perikles -şehrin mümtaz insanı, askeri ve siyasi lider, hatip ve Parthenon’un mimarı- kadını savunmak için bizzat mahkemeye gitti. Plutarkhos’a göre jürinin

önünde "gözyaşı seline boğuldu" ve Aspasia'yı beraat ettirmeleri için onlara yalvardı. Bunun üzerine jüri Perikles'in isteğine razı oldu.[38]

Günümüzde bir siyasi liderin jürinin önünde metresine duyduğu sevgiyi gözyaşları içinde itiraf etmesini bir kenara bırakın, jüriye merhamet göstermesi için yalvardığını hayal etmek bile imkansızdır. Arkansas'ta bir kamu görevlisine kendini teşhir edip seks yapmak istediği için hakkında dava açılan Bill Clinton örneğini düşünün. Adam her şeyi inkar etti ve Washington'ın en yetenekli avukatını tutup sonunda prosedürlerle ilgili teknik ayrıntılar sayesinde davayı kazandı. Öte yandan bu hadise gerçekleşmeden önce başka bir genç kadınla, Monica Lewinsky ile ilişkisi hakkında mahkemede yalan söyledi; bu inkar kolaylıkla çürütüldü ve Kongre'deki düşmanlarına koz verdi. Clinton'ın suçlamayı boşa çıkarıp başkanlığını daha güçlü bir halk desteğiyle tamamlaması bir paradoksu vurgulamaktadır: Lewinski ile cinsel ilişkiye girdiğini veya daha kötüsü onu sevdiğini itiraf etseydi, kendisine sadakat göstermiş olanlar -karısı da dahil- onun yanında kalır mıydı?

Muhtemelen kalmazlardı. (Başkan'ın, Walt Whitman'ın *Çimen Yaprakları* adlı manidar kitabını kıza neden hediye ettiği tedbir gereği hiç açıklanmadı.)

Perikles, Aspasia'yı savunarak risk aldı ama bu yasal mücadelelerinin sonu olmayacaktı. Karşılaştıkları bir sonraki engel, Perikles'in yıllar önce desteklediği, her ikisi de Atinalı olmayan ebeveynlerin çocuklarına vatandaşlık verilmesine karşı çıkan bir yasadan kaynaklanıyordu. Dinsizlik davasından bir süre sonra, Perikles'in kız kardeşi ve ilk karısından olan iki oğlu hastalıktan öldü. Geriye varisi kalmayınca hemşerilerinden, Aspasia'dan olan oğlunun varisi kabul edilmesini istedi. Atinalılar, adamın başına gelen talihsizliklerin "gurur ve küstahlığının cezası" olduğuna kanaat getirerek isteğini kabul ettiler.

Haydi Bir Anlaşma Yapalım

Eski Yunan'da Klasik Dönem, daha kozmopolit olan Helenistik Çağ'a kapı aralarken, parası olan kadınlar kocalarından daha fazla özgürlük talep etmeye başladılar. Örneğin, Mısır'da yaşayan iki Yunan arasındaki MÖ 311 tarihli evlilik sözleşmesi, kocanın en azından evde karısına sadık kalması şartını getiriyordu. Gelinin, yani Demetria'nın belli ölçüde pazarlık gücü

vardı: Bin drahmi değerinde elbise ve süsten oluşan bir çeyiz getirmişti ve bu çeyiz, kocası Heraklides'i Yunan kocaların asırlardır yapageldikleri şeyden sakındırmaya yetiyordu elbette:

Heraklides'in Demetria'yı küçük düşürürcesine eve başka bir kadın getirmesi, başka bir kadından çocuk yapması ve her ne sebeple olursa olsun, Demetria'nın arkasından iş çevirmesi meşru değildir.

Sözleşme gayet sertti. Heraklides sözleşmeyi ihlal ettiği takdirde çeyizi geri iade edeceği gibi bin drahmi de ceza ödeyecekti. Yine de hangi fahişeyi istiyorsa onu ziyaret etmesine izin verildi; ama fahişeleri eve getirmesi ve aile bütçesini gayrimeşru çocuklarının bakımına harcamaması şartıyla.

Elbette Heraklides'in diğer kadınlarla ilişkisine sınır koymak, Demetria'ya sınırlı da olsa aynı özgürlükleri tanımak anlamına gelmiyordu. Evlilik sözleşmesi onun tarafından sergilenecek her türlü sadakatsizliği katı bir dille yasaklıyordu. İlginç olan husus, kocasının salt yasaya güvenmekle yetinmeyip bunu yazıyla da onaylatma ihtiyacını hissetmiş olmasıydı. Ne var ki, en azından kadınların hayatını kontrol etme yetkisine sahip erkek sayısını düşüren yasal değişiklikler ufukta belirmişti. Yerel hukuk, babanın istediği zaman devreye girip kızının evliliğini bozmasına hâlâ izin veriyordu ama Mısır, Roma hakimiyetine girince, evli kadınlar isterlerse babalarının taleplerini reddedip kocalarının yanında kalabileceklerdi.

O zamanlar Roma, İtalyan yarımadasında durgun bir şehir devleti olmaktan sıyrılıp toprağa aç bir savaş makinesi olma yolunda ilerliyordu. MÖ 2. yüzyılın ortalarında Yunanistan'ı ele geçirip hemen Helenleştirmişti. Tarihçi Eva Keuls'un gayet güzel ifade ettiği gibi, Atinalı Yunan "fallokrasisi"[*3] Roma'nın pagan -ve daha sonra Hıristiyan- değerleriyle karışıp modern cinsel hukuk için uzun ömürlü bir model yaratacaktı.

3. BÖLÜM

İMPARATORLUĞUN YATAK ODALARI:

ESKİ ROMA’DA SEKS VE DEVLET

Tiber Nehri kıyılarında, Şarap Tanrısı Dionysos’a tapınanların kutsal saydığı bir koruda işler çığrından çıkıyordu. Buradaki ağaçların gölgesinde güç siyasetinin seks skandalıyla beslendiği bir olaylar zinciri başladı. Eski Roma’da bu tür olaylara sık rastlanırdı. Dionysos âlemlerine katılanlar ahlaken ve cinsel açıdan yozlaşmış olsalar da Roma için asla ciddi bir tehlike oluşturmadılar. Ancak sefahat âlemleri ve özellikle de soylu genç erkekleri davet ettikleri özgür eğlenceler, yıllar boyu sürecek bir devlet baskısı için bahane olacaktı. Neticede, MÖ 186’da çılgın Dionysos ayinlerinin ağaçlıktan taşan seslerinin yerini öldürülen binlerce insanın çığlıkları aldı.

Dionysos ayinleri ve bu mezhebin cinsel taşkınlıkla ilişkisi, Roma ve Akdeniz’in başka yerlerinde yeni bir şey değildi. Atina’daki Dionysos şenliklerinde içkinin su gibi aktığı, edepsizlikte sınır tanınmadığı herkesin malumuydu. Mısır’da tanrı, elli beş metreyi bulan altın *falluslar* taşıyan geçit alaylarıyla şereflendirilirdi. Öte yandan, bu mezhep hiçbir zaman Roma dininin resmi bir parçası olmamıştı ve şimdi başıboş bir halde hızla büyüyordu. İtalya’da mezhep önceden tamamen kadınlardan oluşurken, artık erkekler ve kadınlar birlikte tapınıyor, şarap banyosu yapıp bütün cinsel sınırlamaları aşıyorlardı. “Her birey, doğasına hakim olan tutkunun etkisiyle, meyilli olduğu zevk her neyse onu yaşıyordu,” diye yazar Romalı tarihçi Livy, “ve erkekler sık sık birbirleriyle birlikte olurlardı.”

Bu ayinlere katılanlar, cinsel ahlaksızlıktan büyücülüğe ve diğer suçlara kaymaya başladılar. “Bu rezalet yuvasından,” diyor Livy, “sahtekarlık ve dolandırıcılığa adım attılar, cinayet işleyip kara büyü yaptılar. Erkekler, yerde bedenleri büzülüp kalmış halde geleceği tahmin ettiler. Darmadağın saçlarıyla nehre koşan kadınlar yanan meşalelerini suya sokup söndürmeden çıkardılar.” Dionysos şenliklerine katılanlar kalabalık şehirde eğlencelerini saklayamıyor, bu yüzden “şiddete veya cinayete maruz kalanların attığı çığlıklar duyulmasın,” diye davul çalıyorlardı. Bu gürültülü kutlamalar sonraları daha da yaygınlaştı: törenler yılda üç günden ayda beş sefere çıkmıştı.

Diğer herkes gibi Roma'nın senatörleri de şamatayı duyuyordu, ama özellikle Roma'nın gözde oğlanlarının Dionysos şenliklerine katılımının eriştiği düzeyi öğrenince şaşırıp kaldılar. Soylu genç erkekler livatacı gruba katılmaya zorlanıyor, direnirlerse öldürülüyordu. Roma'nın en üst düzey iki yetkilisinden biri olan Konsül Spurius Postumius Albinus, Publius Aebutius adında genç bir aristokrat erkeğin ebeveynleri tarafından mezhebin hizmetine sokulmak üzere olduğunu öğrenince tüm mesele aydınlığa kavuştu.

Annesi ve üvey babası Aebutius'u bir süredir soyuyordu. Durumu fark etmeden önce Aebutius'u etkisiz kılmaları gerekiyordu. Öldürmek fazlasıyla riskli olduğu için Dionysos ayinlerinin seks rezaletiyle onu mahvetmeyi planladılar. Kendisini bekleyen felaketten habersiz olan Aebutius, gözde fahişesi Hispala'ya, kendisine duyduğu sevgiyi reddetmek zorunda olduğunu, çünkü Dionysos kurallarının bu mezhebe katılmadan önce seksten uzak durmayı şart koştuğunu söyledi. Dehşete kapılan Hispala ona feci bir oyun tezgahlandığını haykırdı. Mezhebe mensup din adamlarının genç erkeklere tecavüz ettiğini ve daha sonra bu erkeklerin "iğrenç olan her şeyi" kendi başlarına yapmaya başladıklarını, kendi kişisel tecrübelerinden bildiğini Aebutius'a anlattı. Dionysos ayinlerinden uzak duracağı konusunda kendisine söz vermesi için Aebutius'a yaşlı gözlerle yalvardı. Adam da onu dinleyip ailesinin yanına giderek mezhebe katılmayacağını söyledi. Bu haberden hoşnut kalmayan ailesi onu mezhebe ve tanrılara saygısızlık etmekle ve daha kötüsü, "yılan" Hispala'nın cinsel cazibesine birkaç günlüğüne bile karşı koyamayacak kadar zayıf olmakla suçladı. Aebutius evden tamamen kovuldu.

Dedikoducu Roma'da genç adamın sorunlarının Postumius'un kulağına gitmesi uzun sürmedi. Bildiklerini anlatması için Hispala'yı yanına çağırdı. Korkuya kapılan kadın, bir rahibenin kendi oğullarını ayine getirmesinden sonra mezhebin erkekleri de kabul etmeye başladığını söyledi. Artık İtalya'nın her yerinden genç erkekler mezhebe katılıyordu. Hatta yeni katılan erkeklerin yirmi yaşından büyük olmaması kuralı vardı. Hispala, bu yaştaki insanların "kandırılmaya ve kişisel istismara daha açık olduğunu" ve rahibelerin "her şeyin yasal olduğunu düşünün" telkinlerini daha kolay kabul ettiklerini açıkladı. Postumius olan biteni sorup soruşturunca elinde çok büyük -ve patlamaya hazır- bir skandal olduğunu anlayarak, mezhebi baskı altına almak için çalışmalara başladı.

Bu olayların yaşanmasından yaklaşık iki yüzyıl sonra Livy'nin anlattığı Aebutius ve Hispala hikayesi, tamamı doğru olamayacak kadar dramatiktir. Roma'nın umudu olan aristokrat bir genç adam, altın kalpli bir fahişe tarafından son anda hırsız ebeveynlerinin elinden kurtarılır ve kahraman bir konsül, genç adamı ve Roma'yı lanetlenmekten kurtarmak için harekete geçer. Fazlaca dramatik. Yine de Livy'nin hikayeyi abartıp abartmadığı önemli değil. Dionysos çılgınlıkları Postumius'un kulağına nasıl gelirse gelsin, devletin güvenlik otoritesinin kesin bir uygulamayla mezhebe çekidüzen vermesi gerekliydi. Sonuçta, Romalı genç erkekler işin içindeydi ve bu her şeyi değiştiriyordu.

Roma, Kartaca'yla yapılan savaşı neredeyse kaybetmiş olmanın anısıyla sarsılıyordu hâlâ. Şehir MÖ 216'da yapılan Cannae Savaşı'nda General Hannibal karşısında elli binden fazla adamını kaybetmenin karmaşasını yaşıyordu. Roma'nın İtalya üzerindeki kontrolü sallantıdaydı. Roma ordusundan daha önemli bir şey yoktu ve zayıflamasına asla izin verilemezdi. Ordunun safları sadece üst sınıftan Roma vatandaşlarına açıktı; Postumius, Dionysos mezhebini, Aebutius gibi gençleri bünyelerine katarak en güvenilir Romalı erkekleri zayıf düşürmekle suçlayabilirdi. Heyecan verici konuşmasında konsül, Roma silahlarının "müstehcenlik tapınağından gelen sefillere" teslim edilip edilemeyeceğini ve "ahmakça ahlaksızlıklarla kirlenmiş kimselerin [Romalı] kadınların ve çocukların iffetini koruyup koruyamayacaklarını" soruyordu.

Cevap "hayır"dı. Postumius, mezhebin Roma'ya bir hastalık gibi bulaştığı ve bastırılması gerektiği yolunda uyarıda bulundu. Senato, zanlıların kökünün kazınması ve sorgusuz sualsiz infaz edilmesi için Postumius ve Roma'nın diğer konsüllerine benzersiz yetkiler verdi. Bunun üzerine konsüller iki yıl süren büyük bir dehşet dalgası estirerek İtalya genelinde yedi bin kişiyi katlettiler. Siyasi düşmanları ve zina yapanları kapsayan baskılar, paniğe ve toplu intiharlara yol açtı. Roma'dan kaçmaya çalışan zanlılar yakalanarak hapse atıldılar. Çoğunluğu hemen ölüme mahkum edilen erkekler devlet eliyle infaz edilirken, kadınlar da cezalandırılmak üzere evlerine teslim ediliyordu.

O güne kadar Roma'da böylesine şiddetli bir dinsel baskı görülmemişti. Şiddetin kapsamı ve derecesi hesaba katıldığında, Dionysos mezhebine bağlı olanların Postumius'un da savunduğu gibi "devleti yıkmaya dönük"

bir tehdit oluşturduğu düşünülebilir. Fakat bu doğru değildi. Baskılar başladığında, Roma'da mezhebe epey zamandır müsamaha gösteriliyordu. Kartaca ve Hannibal'i yenmiş bir devletin seks manyağı kahinlerden ve fahişelerden korkmasına pek gerek yoktu. Eğer mezhep yalnızca kadınların katıldığı kırsal bir hareket olarak kalsaydı, muhtemelen, yarımadada asırlardır yaptığı gibi şenliklerini sürdürmeye devam edebilirdi.

Devlet, propagandalarında mezhebin cinsel sapkınlığına, özellikle soylu genç erkekleri "kadınsılaştırmasına" yüklendi. Erkek erkeğe seks yaygındı ama Yunanlar gibi Romalılar da hâlâ pasif eşcinselliği kınıyorlardı. Soylu gençlere livatanın dayatılması yönünde herhangi bir suçlamanın öfke uyandıracağı kesindi. Özellikle askerlik çağına gelmiş Aebutius gibi genç erkeklerin işin içine çekildiği yönündeki haberler patlak verdiğinde, şartlar bir güç oyunu için müsait olmuştu. Postumius ve Senato'ya, güç gösterisinde bulunmak ve tüm İtalyan yarımadası üzerinde kontrolü pekiştirmek için fırsat doğmuştu.

Daha önce belirttiğimiz gibi Dionysos mezhebinin gerçekten Roma'nın en iyi genç erkek sınıfına toplu tecavüz etmek için organize olması ihtimal dışıdır. Eğer öyle olsaydı, olaylar Postumius'un Hispala'yla konuşmasından çok önce patlak verirdi. Yine de mezhep muhtemelen birkaç delikanlıya ulaşmıştı ve özellikle de suçlu kadınsa, insanlar en kötü ihtimale inanmaya hevesliydiler. Mezhebin rahibelerinin kendi oğullarını bu rezaletlere teslim etmiş olmaları ya da Aebutius'un annesinin bu yolla ondan kurtulmayı denemiş olması, şaşırtıcı olsa da anlaşılırdır. Zira bu dönemde çoğu insan Roma kadınlarının sınırlarını aştığına ve bunun da devleti zayıflattığına inanıyordu. Yükselişe rağmen Roma'da bir şeylerin kayıp gittiğine dair rahatsız edici bir his vardı.[39]

Büyüyen Acılar: Haddini Aşan Kadınlar

MÖ 2. yüzyılda Roma hâlâ bir cumhuriyetti ama imparatorluğun değerli taşlarla süslü tacını takmayı deniyordu. Özellikle doğuya yaptığı seferlerden elde ettiği ganimetler şehrin zenginleşmesini sağlamıştı. Artık hayatın sert koşulları yumuşuyor, insanlar bronz divanlar, gösterişli Asya kilimleri ve duvar halılarıyla evlerini yeniden döşüyorlardı. Ziyafetler daha zengin ve ihtişamlıydı. Misafirperver ev sahipleri konuklarını pahalı dansçılar ve harpçıların bulunduğu eğlencelerle ağırlıyorlardı. Eskiden en değersiz

kölelerle denk tutulan aşçılar artık sanatçılardan sonra en fazla aranan insanlar olmuşlardı.

Her şey iyi hoştu ama bütün bu şatafatlı hayat, çoğu Romalıyı, Roma'nın lüks uğruna temel erdemlerini heba ettiğini ve yanlış öncelikler yüzünden inişe geçtiğini düşünmeye itiyordu. Yurttaşların, gerek tutkuları üzerindeki hakimiyetlerini, gerekse öteden beri Roma'nın ideal karakterini tanımlayan amaca sadakatlerini yitirmelerinden endişeleniyorlardı. Doğu'daki fetihçi Roma orduları artık yozlaşmış görülüyor, disiplinleri daha yurda dönmeden "bütünüyle bozulmuş"oluyordu. Yeni zengin olmuş veya daha da zenginleşmiş Romalılar yurda döndüklerinde budala, zalim ve cinsel açıdan yetersiz görünüyorlardı. Her ne kadar hiç kimse "kötü" imparatorların idaresi altında işlerin daha ne kadar kötüleşebilececeğini söyleyemese de, ahlaki çürümenin giderek arttığı ve bunun da etkili önlemler gerektirdiği yönünde bir kanaat oluşmuştu. Bu bağlamda Dionysos mezhebinden olanların bastırılması onca önlemden sadece biriydi.

Postumius'un cadı avı sona ererken, Denetçi İhtiyar Cato[*4] oğlan kölelere, pahalı mücevherlere ve şık at arabalarına ağır vergiler getiriyordu. Ayrıca ahlaksız davranışlarından dolayı yedi devlet adamını da Senato'dan kovdu. Kovulanlar arasında, Makedonyalılara karşı başarıyla savaşmış bir donanmayı komuta eden ve köklü bir aileden gelen Amiral Lucius Quinctius Flamininus da vardı. Başarılarından dolayı konsül seçilmiş ve Roma'nın Galya bölgesi üzerinde tam yetki sahibi olmuştu. Ne var ki, ihtirasları ve aşırılıkları yüzünden her şeyini kaybetti. Lucius'un, Philip adında Kartacalı genç bir fahişeye zaafı vardı ve bir Galya yolculuğu sırasında kendisine eşlik etmesi için oğlana fahiş miktarda para ödedi. Philip teklifi kabul etmekle birlikte, bu yolculuğu kendisini Roma'daki gladyatör müsabakasına katılmaktan alıkoyduğunu söylerek yakınıyordu.

Genç adamın homurdanmaları büyük ihtimalle refakat ücretini artırmak için oynadığı bir oyundu ama Lucius da kendini ekstra ödeme yapmak zorunda hissediyordu. Paylaştıkları çadırda çakırkeyif oldukları bir gece yerli bir soylu, çocuklarıyla birlikte sığınmacı olarak konsülden himaye talep etti. Adam ricasını bir tercüman aracılığıyla iletirken Lucius, Philip'e dönüp sordu: "Gladyatörlerin gösterisini kaçırdın ya, bu Galyalıyı ölürken seyretmek ister misin?" Philip istediğini söyleyince Lucius kılıcını kaptığı gibi Galyalının kellesine doğru savurdu. Soylu adam dönüp kaçarken

Lucius elinde kılıçla onu kovaladı. Bu hikayenin başka bir versiyonunda, Lucius Roma'da bir kadın fahişeye pezevenklik ediyordu. Gösterişli bir ziyafet sırasında kadın başını adamın göğsüne koyarak daha önce bir infaza hiç tanık olmadığını ve bu tanıklığı yaşamayı çok istediğini söyledi. Bunun üzerine Lucius bir mahkumu ziyafet salonuna çağırdı ve adamın kafasını oracıkta kesti. Hikayenin her iki versiyonunda da mesaj aynıdır: Zevk düşkünlüğü, iyi bir Romalıyı ziyan etmişti.

Cato, Lucius'u Senato'da bir güzel azarladı. Kendisini "şarap ve şehvetle" sarhoş ederek, laf olsun diye birini öldürmesinin, özellikle de bunu "tanınmış bir hafifmeşrep kadını" eğlendirmek için yapmasının "ayıp" olduğunu haykırdı. Böyle Romalı olmazdı.

Cato gibi Romalı erkekler, kadınların zaafa ve ahlaksızlığa dünden hazır olduğuna ve giderek kötüleştiklerine inanıyorlardı. On binlerce koca, savaştan evine dönememiş ve ne yazık ki, mallarını mülklerini eşlerine bırakmışlardı. Erkeklerin yokluğunda kadınlar da aile servetlerini çekip çevirmekle ve gösterişçi tüketim alışkanlıkları edinmekle meşguldüler. Üstelik çoğu, durumdan istifade edip kaçamak yapma fırsatlarını değerlendiriyordu. Hukuk gereği bütün kadınların hayatları boyunca belli bir adamın kontrolü altında olmaları gerekiyordu. Bunu yapacak bir aile ferdi yoksa, devlet onlar için koruma görevlisi atıyordu. Sorun şuydu ki, korumalar genellikle muhitlerinde asayişi sağlamak için gereken çabayı sarf etmeye pek istekli değillerdi. Yeni zenginlik ve özgürlükle birlikte kadınlar şehirde arabalarla gezebiliyor, süslü püslü elbiseler giyiyor ve hatta cinsel serüvenlerini gizlemeye bile gerek duymuyorlardı.

Bu durum onları hedef tahtası haline getirmişti. Kadınların cinsel alışkanlıkları birdenbire değişmemişti muhtemelen, ama artık onları göz ardı etmek kolay değildi. Roma dünyadaki üstün konumuna ayak uydururken, giderek büyüyen ahlaksızlık sorununda suç büyük ölçüde kadınlara, özellikle de yaşlı kadınlara atılıyordu. Kadınlar (ve kadınlar gibi seks yapan erkekler), Dionysos şenliklerindeki olduğu gibi, sorunun asıl kaynağı olarak görülüyordu. Roma'nın gücü, kadınları hizada tutmaya ve erkeklerdeki dişiliği engellemeye bağlıydı.[40]

Hayali bir geçmişe duydukları özlem, kadınlara karşı takınılan tutumları şekillendirmede büyük bir rol oynuyordu. Romalılar öteden beri zenginlik ve rahatlığın kendilerini yoldan çıkardığına inanıyordu. "Roma'da

yoksulluk ortadan kalktığından beri her türlü suça ve şehvete bulaştık," diye yazıyor, MS 1. yüzyılda yaşamış hicivci Juvenalis. "Adi para ilkin aramıza yabancı âdetler soktu, servet ahmakça düşkünlüklerle nesilleri zayıf düşürüp düzeni bozdu." Yeni Roma'nın kadınları, insanların "soğuk mağaralarda" yaşadıkları ve kırsal erdemlere bağlı kaldıkları idealleştirilmiş geçmişle kıyaslanıp kötülendi hep. Juvenalis'e göre geçmişte "ilkel" kocalar, ailelerinin üstünde mutlak kontrole sahiptiler ve "bayırların" sade kadınları yataklarını ithal edilmiş ipekten değil, yaprak, ot ve deriden yapardı.

Erkekler zayıflayıp kadınlar gevşemeden önce bir koca, şarap içmek gibi eften püften bir bahaneyle karısını ölümüne dövebiliyordu. Dahası, geçmişin erdemli kadınları, yanlış erkeklerin eline geçmek yerine ölmeyi tercih ederlerdi.[41] Kadın onuruyla ilgili efsanelerde, çoğunlukla erdemleri uğruna olağanüstü çileleri göğüslemiş soylu kadınlar vardı. Onların fedakarlıkları genellikle ailelerine yararken, Azize Lucretia'nın çektiği dayanılmaz çileler Roma'yı güçlendirmişti. Onun müthiş tevazusu, Roma'nın yozlaşmış ilk krallarını tahttan indirmiş, Cumhuriyet'in de temellerini atmıştı.

Lucretia, bir grup prens arasında yapılan, kimin karısı en erdemli konulu müsabakaya haberi olmadan dahil olmuştu. Prensler geceleyin birbirlerinin evlerine gidip eşlerine sürpriz yaptılar. Kadınların çoğu gecenin tadını çıkarırken, bir tek Lucretia iyi bir eşin yalnızken yapması gereken şeyi yapıyor, yün büküyordu. Zaferinden memnun olan Lucretia'nın kocası Konsül Lucius Tarquinius Collatinus, kraliyet erkanını evinde yemeğe davet etti. Ziyaret sırasında prenslerden birinin kafasında yemekten başka bir şey daha vardı. Eli kanlı Roma Kralı Lucius Tarquinius Superbus'un (Küstah Tarquin) oğlu Sextus Tarquinius erdemli Lucretia'nın cazibesine kapılmıştı. Sextus, kadından hoşlandığını ve ona sahip olması gerektiğini hissetti fakat sevgisini göstermek için garip bir yol seçecekti.

Birkaç gün sonra Sextus, Lucretia uyurken onun yatağına gitti. "Aşkla yanıp kavrulan" adam "Ses çıkarma, Lucretia!" diye fısıldadı kadının kulağına. "Ben Sextus Tarquinius'um. Kılıcım elimde. Ses çıkarırsan ölürsün." Ona duyduğu aşkı ilan etti ve kendisiyle sevişmesi için yalvardı. Kadın reddetti. Sonunda kadını öldürmekle ve yanına bir köle cesedi koyarak olaya zina süsü vermekle tehdit edince, kadıncağız Sextus'un

kendisine sahip olmasına izin verdi. Adam evden ayrıldıktan sonra kadın, kocasını ve babasını çağırarak olan biteni anlattı. Sonra bir bıçak alıp haykırdı: “Ben masumum ama cezamı kendim vereceğim. Lucretia iffetsiz kadınların hak ettikleri cezadan kaçmalarına örnek olmamalı!” Bu sözlerle canına kıydı.

Lucretia’nın ailesinin kederi çok geçmeden öfkeye dönüştü. İntikamlarını aldıktan sonra kadının kanlı cesedini şehir meydanında sergileyerek şiddetli bir isyan başlattılar. Böylece Tarquinius Superbus’u alaşağı edip Roma monarşisinin sonunu getirdiler. Lucretia’nın sarsılmaz erdemi Cumhuriyet’in -Roma’nın tiranlıktan kurtuluşunun- temeli oldu.

Kudretli Appius Claudius Crassus’un şehvetine teslim olmayı reddeden çekici ve genç bakire Verginia efsanesi de Lucretia’nınki kadar önemli bir örnektir. Appius, kadını okul yolunda tutuklatıp köle-soylu olmakla suçlayarak intikam alır. Kadın aslında köle soyundan gelmiyordu ama eğer böyle bilinirse ona tecavüz etmek serbest olacaktı. Kadının konumu üzerine yapılan sonraki mahkemenin sonucu belliydi çünkü hakim Appius’un ta kendisiydi. Mahkemeye son anda şehir dışından gelen Verginia’nın babasının, Appius’u “vahşi bir hayvan gibi” gelişigüzel geyrimeşru ilişkiye girmeye çalışmakla suçlayan ateşli konuşması bile sonucu değiştiremedi. Hakimden isteyebildiği tek şey, cezası infaz edilmeden önce kızıyla birkaç dakika baş başa kalmaktı.

Baş başa kaldıklarında Verginia’nın babası gizlediği bıçağı çıkarıp kızına doğrulttu. “Seni özgürlüğe kavuşturmamın tek yolu bu kızım,” dedi ve bıçağı kızın kalbine sapladı. Daha sonra Verginia’nın göğsünden kanlı bıçağı çıkararak Appius’a yöneldi ve yüksek sesle şöyle dedi: “Bu kanla, Appius, senin zihnindeki intikamı ben aldım.” Bu hadisenin ardından Kudretli Appius tahttan indirildi.

MÖ 195’te kadınların görünüş ve davranışları artık ciddi bir mesele olmaya başlamıştı. Kadınların gösteriş alışkanlıklarını yasaklayıp servetlerine vergi koyan ve Oppian Yasası adıyla bilinen kurallar hakkında tartışmalar başladı. Mesele aslında kadınların cinsel özgürlüğüydü. Oppian Yasası, Cannae Savaşı’nda Roma’nın Hannibal’in eline geçmesinin ardından yaşanan çalkantılı dönemde, MÖ 215’te yürürlüğe koyuldu. Kadınların sahip olabileceği altın miktarı yarım onsla (yaklaşık 14 gram) sınırlı tutuldu; bundan fazlası hazineye devrediliyordu. Ayrıca kadınların

pahalı elbiseler giymesi ve dini bayramlar dışında arabaya binmesi de yasaklanmıştı. Ancak yirmi yıl sonra Kartaca’ya karşı yapılan savaş kazanılıp Roma’da nispeten barış sağlandıktan sonra kadınlar bu kuralların kaldırılması için seslerini yükseltmeye başladı.

Senatörler yasayı kaldırıp kaldırmama konusunda karar vermek için toplandıklarında, öfkeli kadınlardan oluşan kalabalıklar onları yuhalıyordu. İki gündür civardaki şehirlerden gelen kadınlarla birlikte büyüyen isyan, yasa koyucuları endişeye sevk etmişti. Cato, meselenin çığırından çıkmasına izin verdikleri için kardeşlerini azarlamıştı. Erkeklerin hakları, kadınlarına özgürlüğü tattırdıkları için “artık bastırılma ve ayaklar altında çiğnenme” tehlikesiyle karşı karşıya demişti. Oppian Yasası, kadınların aşırı davranışlarını yasaklayan geleneksel Roma kuralları yanında önemsizdir, diye devam ediyordu Cato. Eğer Senato söz konusu kuralları yürürlükten kaldırırsa bu durum, cinsiyetlerin eşitliği için tehlike oluşturabilirdi. “Ehlileşmemiş bu canlıların kontrol edilemez doğalarının ipleri gevşek tutulup, özgürlüklerine kendi başlarına sınır koymaları beklenirse… bu tam bir özgürlük olur; daha doğrusu, onların arzuladığı özgürlük… Sizinle eşit oldukları andan itibaren sizin efendiniz olmaya başlarlar.” Cato’nun çağrısı ateşliydi ama buna rağmen Oppian Yasası yürürlükten kaldırıldı. Bu, Roma’da kadın haklarının küçük bir başarısı olarak tarihe geçti. Senato, kadınların harcamaları üzerindeki engelleri kaldırdı ama senatörler bunu, kadınların yine erkeklerin otoritesine tabi kalacaklarını bilerek yapmıştı. Dahası, eğer kadınların altın takmasına veya pahalı elbiselerini mor renkte boyamalarına izin verilirse, özellikle din aracılığıyla kadınların “kontrol edilemez doğalarını” zapt etmek için Romalı erkeklerin sarf edecekleri çabanın ardı arkası kesilmeyecekti. Oppian Yasası’nın yürürlükten kaldırılmasından hemen sonra Dionysos mezhebine karşı cadı avı başladı ve o kadar sert olmayan başka dini önlemler alındı.

Sözgelimi, İtaatkar Venüs Tapınağı zina yapan kadınlara verilen para cezalarıyla inşa edildi ve sadakatsiz kadınlar için ibret abidesi olma amacı taşıyordu. Aynı amaçla, alt tabakadan kadınlara hitap eden “avamların iffeti” için de bir tapınak inşa edilmişti. Ayrıca Venüs Verticordia’nın (Kalpleri Değiştiren) onuruna sadakati simgeleyen bir heykel dikilmişti. Heykeli Venüs’ün onuruna adayan Sulpicia, şehrin en sadık kadını addediliyordu. Bu çabaların evli kadınların kocalarına sadık kalmalarında ne kadar etkili olduğunu bilmeye imkan yok. Büyük ihtimalle kadınlar

yemin edip daha sonra neye meyillilerse onu yapıyorlardı. Her halükarda çoğu erkek durumdan hoşnut değildi. Abartıya kaçtığı için sözlerine büyük bir şüpheyle yaklaşılması gereken Juvenalis'e göre:

Bazı kadınların İffet Tapınağı'nın yanından geçerken neden kaba yorumlarda bulunup ahlaksız davranışlar sergilediğini hiç merak ettiniz mi? Her gece kendilerini rahatlatıp tanrıçaya işemek için orada duruyorlar. Sonra heykele bir fallus ekleyip sırayla penisi kullanıyorlar. Ertesi sabah işe giden bir koca çiş birikintisine basıp kayıyor… Fallus müritleri, [Bona Dea Tapınağı'nda] çılgınlıklar yaparlar, feryatlar koparıp debelenirler. Ve seks yaparlar. Şehvetle inleyip titrerler. Bacaklarının arasından şehvetin suları akar durmadan. Yaşları geçkin aristokrat kadınlar profesyonel fahişelere meydan okuyup kazanırlar… Eğer hiç erkek bulamazlarsa, ahırlara saldırıp eşeklere tecavüz ederler.

Juvenalis, asil olsun ya da olmasın tüm Romalı kadınlara taşlama kabilinden eleştirilerde bulunmaktan hoşlanıyordu. Ona göre hepsi fahişeydi. Fakat Vesta Bakireleri'nden -Roma'nın güvenliği için cinsel açıdan kısıtlanmaları şart olan rahibeler- hiç söz etmiyordu. Bu bakireler çok önemliydi, onların iffet yeminlerinin bozulması gülünemeyecek kadar feci neticeler doğururdu.[42]

Bekaretin Bedeli:

Vesta Bakireleri ve Roma'nın Kaderi

Roma seks hukukunun asıl amacı, kadınların cinsel davranışlarını düpedüz yasaklamak değil, onları yönlendirmekti. Kadınlardan evlenip meşru çocuklar yapmaları bekleniyordu. Tam bir perhiz asla planın bir parçası değildi, -el değmemiş bedenleri Roma'nın yıkılmamış duvarlarını simgeleyen ve kutsal bekaretleriyle şehrin güvenliğini garantiye alan altı rahibe hariç. Onlardan birinin tek bir sapkınlığı bile istiktarı kargaşaya dönüştürebilirdi. Bu olduğunda laneti kovmak ve umudu yeşertmek için özenli ayinler yapılırdı. Gaflete düşmüş Vesta Bakireleri yeraltındaki bir odada canlı canlı gömülürdü; yaşayıp yaşamayacaklarına da tapındıkları tanrıça Vesta karar verirdi.

Vesta Bakireleri küçük suçlarda Pontifler Kurulu'nun üyesi olan, Roma'nın en üst rahibi tarafından gizlice kırbaçlanırdı. Fakat bir Vesta

bakiresinin namus yeminini çiğnemesi halkın önünde cezalandırılmasını gerektirirdi. Herkes infaza katılırdı. Karardan hemen sonra suçlu rahibe kırbaçlanır ve çığlıklarını bastırmak için kalın kıyafetlere sarılırdı. Bir kurtçuk gibi çırpınan kadın, bir sedyeye koyulup şehir meydanında gezdirilirdi. Kadın geçerken binlerce insan gözyaşlarıyla ıslanmış bir sessizlik içinde onu seyrederdi. "Bu manzaradan daha dehşetengiz bir manzara olmadığı gibi," diye yazıyor Plutarkhos, "başka hiçbir gün, şehri bundan daha büyük bir yasa boğmuyordu." Kalabalığın yaslı ruh hali, kadının yaklaşmakta olan ölümünden -ürpertici ve aleni infazlar oldukça yaygındı- değil, onun kaybolan bekaretinin doğurabileceği dehşetten kaynaklanıyordu.

Geçit alayı, Colline Kapısı'na yakın, içinde gömüt odasının bulunduğu şehir surlarından birinin içinde bitiyordu. Odanın içinde mobilya, lamba, yiyecek, süt ve yağ vardı. Vesta bakiresinin üstündekiler, yüzündeki peçe hariç, çıkarılırdı. Bir üzüntü ve aşağılama nesnesi olarak lekelenmiş bedeni rüzgarda tutulurken, üst düzey rahip ellerini gökyüzüne doğru açıp bazı dualar mırıldanır ve sonra kadını odaya gönderirdi. Kadın odaya girer girmez görevliler kapıyı taşla kapatıp, kadından geriye hiçbir iz kalmasın diye üzerini toprakla örterlerdi.

Teknik olarak bu bir infaz değildi. Suçlu dahi olsa bir Vesta bakiresini öldürmenin sorumluluğunu hiç kimse üstlenmiyordu. Suçlanan rahibeye sağlanan az miktarda erzak, ölümünden sorumlu rahipleri aklıyor ve nihai kararı kadının vermesine olanak tanıyordu. İnanışa göre Vesta bakiresi, tanrıça tarafından namus yeminini çiğnemiş olarak addedilirse, o zaman Vesta kadının açlık çekip ölmesine izin vererek göksel teraziyi yeniden ayarlıyordu. Eğer kadın masumsa, Vesta onu ayağa kaldırıp sağlığını bağışlıyordu. Asırlar boyunca bu muameleye tabi tutulmuş on kadar Vesta rahibesinden hiçbiri yaşama dönememiştir. Onların suçu şüphe götürmeksizin doğrulanmış ve Roma, en azından bir sonraki Vesta bakiresinin yanlış davranışına kadar kurtulmuştur.

Her açıdan kusursuz olan altı ila on yaş arasındaki kızlar, Vesta Tapınağı'nda hizmet vermeye layık görülürdü. Yara izleri, pelteklik ve diğer kusurlara izin verilmiyordu. Anne babanın her ikisi de hayatta olmalı, skandallardan uzak bir evlilik yaşamalı ve soyunu kirleten köle kanı taşımamalıydı. Seçilen kızlar büyük bir kabul töreniyle Vesta ve Roma'nın

hizmetine verilirdi. Vesta bakireleri hariç bütün Romalı kadınlar belli bir erkeğe aitti. Yalnızca Vesta bakireleri erkek kontrolünden azadeydi; onlar şehrin kız kardeşleri, kız evlatları ve eşleriydi.

Evlerinden alınıp şehir alanındaki Vesta Tapınağı'na götürülerek en az otuz yıl tapınakta yaşıyorlardı. Vesta, kalbin ve yeryüzünün tanrıçasıydı. *Atrium Vestae* veya "Vesta Rahibelerinin Evi"nde yanan daimi ateş Roma yaşamının dayanak noktasıydı. Nasıl ki, erken dönem Roma'nın kız evlatları kendi evlerinin ateşini canlı tutuyorsa, Vesta rahibeleri de Roma'nın ateşini canlı tutuyordu. Ayrıca kutsal nesnelerin bulunduğu bir depoya bakıyor ve ayinlere dair başka bir sürü görevi yerine getiriyorlardı. Bundan dolayı rahibelere olağanüstü ayrıcalıklar tanınmıştı. Tiyatro ve oyunlarda özel koltuklar tahsis ediliyor ve yollarına çıkan insanları kenara itmek için muhafızların eşlik ettiği süslü arabalara biniyorlardı. Konsüller bile kenara çekilmek zorundaydı. Eğer şehirde yaptıkları yolculuklar esnasında infaz edilecek bir suçluyla karşılaşırlarsa, adamın hayatı kurtulurdu. Öte yandan Vesta rahibesinin arabasının altından geçme cüretini gösterenler öldürülürdü. Vesta rahibeleri öldüklerinde, Roma'nın çok az sayıdaki sakininin gömülebildiği şehrin kutsal mekanları arasında sayılan yerlere defnedilirlerdi.

Çoğu Vesta rahibesi bedenine ve şanına leke bulaştırmazdı. Tapınakta baştan çıkmayı önleyen tedbirler vardı; kapılar geceleri tüm erkeklere, hatta doktorlara bile kapalıydı. Gene de bazılarının günaha bulaşması kaçınılmazdı. Bir Vesta rahibesi seks yaptığında bu, *incestum* addedilirdi (ensest -bütün Romalı erkekler onların ailesiydi- ile cinsel bozulmanın bir araya geldiği suç). Bekaretin kaybedilmesi devlete karşı doğrudan bir saldırı sayılır, gerçekleşen musibetlerden çoğu zaman rahibelerin *incestum*'u sorumlu tutulurdu. Bir anda yüce rahibelerden iğrenç günah keçilerine dönüşürlerdi.

Roma'nın sıkıntıları Vesta iffetsizliğinin kanıtı olarak görülürdü. MÖ 483'te şehir, Volsci ve Veii ile savaştaydı. Roma'nın zengin kaynakları bu düşmanların bir çırpıda alt edilmesini sağlamıştı ama Roma iç çatışmalar yüzünden avantajlarını heba ediyordu. Daha kötüsü, günaşırı olağanüstü şeylerin olması, tanrıların gazabına işaret eden kıyamet alameti sayılıyordu. Şehir panik içindeydi. Rahipler hayvanların iç organlarına ve kuşların uçuş tarzlarına baktıktan sonra bile sorunların sebebini kestirememişlerdi. O

zaman bir Vesta rahibesinin kötü bir davranış sergilediği sonucuna varıldı. “Bu korkular Vesta bakiresi Oppia’nın *incestum* ile suçlanıp infaz edilmesiyle sonuçlandı,” diye yazıyor Livy.

MÖ 215’te Roma’nın Cannae Savaşı’nda yenilgiye uğraması üzerine yaşanan endişeyle, Vesta bakiresi Opimia ve Floronia *incestum* ile suçlandı. Biri diri diri yakılırken, diğerinin intihar etmesine izin verildi. Bir asır sonra, Marcus Porcius Cato’nun ordusunun Trakya’da mağlup edilmesinden sonra üç Vesta bakiresi, deneyimli bakirelere değil de fahişelere özgü davranışlarından dolayı mahkemeye verildi. “Üçü de aynı zamanda erkeklerle ilişkiye girmişti,” diye yazıyordu Cassius Dio. “Marcia, kendi başına hareket edip tek bir şövalyeye iyilik yapmıştır… Öte yandan Aemilia ve Licina’nın çok sevgilisi vardı ve birbirlerine yardım ederek ahlaksız davranışlar sergiliyorlardı.”

Bunlardan daha kötüsü, Vesta Tapınağı’nda çıkan sebepsiz yangın -Vesta rahibelerinin kötü davranışlarının kesin bir işareti- ve at üzerindeki soylu bir kızın üzerine düşen yıldırımın kızı öldürüp yanan elbisesini belinden yukarı çekmesi oldu. İlk başta sadece Vesta bakiresi Marcia suçlu bulundu; ama bütün bu felaketler karşısında halk öylesine galeyana gelmişti ki, tek bir hüküm yeterli gelmedi. İkinci bir mahkeme daha kurulup diğer iki Vesta bakiresi de yargılandı ve üç bakire de diri diri yakıldı.

Vesta bakireleri bazen felaket yaşanmasa da infaz ediliyordu. İmparator Domitian’ın ahlak reformları, *incestum* ile suçlanan Vesta bakirelerine açılan davalarla kesintiye uğruyordu. MS 83’te baş Vesta bakiresi diri diri yakıldı, ama Cornelia infaz odasına sessiz sedasız inmemişti. Odaya inerken kendisini seyreden Domitian’a sordu: “Ben ayin yaparken fetih yapıp zafer kazanan Sezar’ın benim iffetsiz olduğumu düşünmesi mümkün müdür?” Başka bir deyişle, Domitian’ın talihi yaver giderken kendisini ne hakla suçlayabilirdi? Ne var ki, infaz devam etti.

Bazı Vesta bakireleri mahkemede kendilerini etkileyici büyüleriyle aklayabiliyordu. MÖ 230’da Rahibe Tuccia, bir adamın ifadesine dayanılarak bekaretini kaybetmekle suçlanmıştı. Vesta’dan medet uman kadın, kalabalığı Tiber Nehri’ne götürüp orada kalburla su kaldırdı. Şaşkına dönmüş kalabalığın gözleri önündeki kalburun deliklerinden su damlamıyordu. Kadın kalburu mahkemeye getirip nehir suyunu hakimlerin ayaklarına döktü. Kendi hayatı kurtuldu ama onu suçlayan adamdan bir

daha haber alınamadı. Başka bir olayda kutsal ateş Vesta bakiresi Aemilia'nın nöbet vaktinde söndüğünde, rahipler kadının erkekleri eğlendirip eğlendirmediği konusunda soruşturma başlattılar. Herkesin huzurunda kadın haykırdı:

Ey Roma şehrinin koruyucusu Vesta, yaklaşık otuz yıllık geçmişim boyunca kutsal vazifelerimi layıkıyla yerine getirmişsem, zihnimi temiz, bedenimi iffetli tutmuşsam, beni savun ve bana yardım et, rahibelerinin en sefil şekilde ölmesine izin verme; fakat eğer bir günah işlemişsem, benim cezam şehrin suçuna kefaret olsun.

Daha sonra kadın elbisesinin bir parçasını daha önce ateşin yandığı soğuk sunağa fırlattı ve kumaş anında alev aldı. Böylece şehir tekrar güvenceye kavuştu ve Aemilia aklandı.

Vesta inancı yaklaşık bin yıl sürdü ve MS 4. yüzyılda ateş sonsuza dek söndürülerek tapınak Hıristiyan imparator Theodosius tarafından dağıtıldı. Roma'nın uzun ömrüne bakılınca, rahibelerin kutsal ateşi yanar halde tutup erkekleri yataklarına yanaştırmayarak çoğu zaman halkı koruduklarını söyleyebiliriz. Aristokrat kadınların fahişe addedilmek istedikleri, sekse batmış bir kültürde, Vesta bakirelerinin erkek eli değmemiş cinsel organları Roma'nın uzun ömrünün garantisiydi.[43]

Satılık Bedenler: Fahişeler ve Oyuncular

Roma, Hıristiyan çağına kadar ahlaki endişe taşımaksızın fahişe güruhlarını bağrına basıyor, onların kazançlarını vergilendiriyor ve erkeklerin onlardan haz almasına asla karışmıyordu. Fahişeler her yerdeydiler: tavernalarda, bakımlı ve bakımsız genelevlerde, caddelerde ve pazar yerlerinde. Fahişelik utanç verici olsa da seks ticareti yasaldı. Roma yasaları, fahişelerin işlerini kösteklemekten ziyade, saygın eşlerin ve kızların fahişe gibi davranmalarına engel olma amacı taşıyordu. Bu da hiç kolay olmadı. Sağlıklı cinsel iştaha sahip çoğu Romalı kadın hayatını evcimen bir sadakat içinde geçirmeye hazır değildi. Bu durum Romalı erkeklerin, Romalı kadınları gayrimeşru ilişkilerden uzak tutmak için çıkardıkları yasal önlemlerin genellikle boşa çıkmasıyla sonuçlandı.

Fahişeler toplumun kıyısında yaşarlardı ve neredeyse hiçbir yasal korunmaya sahip değillerdi. Sahip olduğundan daha fazla hak isteyen

Romalı fahişe örneklerine rastlamıyoruz. Zaten çoğu köleydi ve hak talebinde bulunmaları halinde öldürülürlerdi. Fakat köleler ve terziler gibi fahişeler de vazgeçilmezdi. Seks işçileri çoğu tapınaktan ve sosyal hayatın neredeyse her alanından kovulmuştu ama yine de topluma ve dine ufak çaplı da olsa katılabiliyorlardı.

Her yıl nisan ayının ilk günü -Venüs Verticordia inanışında yaşı geçkin kadınların sadakat yeminlerini tazeledikleri gün- erkek hamamlarında da kutlamalar yapılırdı. Erkeklere para karşılığı hizmet eden ve bu yüzden utanç duyan kadınlar, kadınların cinsel talihini temsil eden Tanrıça Fortuna'nın suretini oluşturan Fortuna Virilis için tütsüler yakardı. Sadakat törenleriyle aynı anda yapılan bu kutlamalar, kadınların cinselliği hakkında Roma'nın çelişkili fikirlerini göstermektedir. Fortuna Virilis, bedenini satan kadınların talihiyle ilgilenirken, Venüs Verticordia evli kadınları zıt yöne yönlendiriyordu. Evli kadınlara müsamaha gösteriliyor ve başlarını derde sokmadıkları sürece Roma yurttaşlarının anaları olarak halktan saygı görüyoryardı. Eğlenmek içinse fahişeler tercih ediliyordu.

Baharın en gözde olayı olan Floralia Bayramı'nda da fahişeler boy gösteriyordu. Flora, ölümünün ardından onuruna oyunlar ve kutlamalar yapılsın diye yüklü miktarda para bırakmış sosyetik bir fahişeydi. Bir fahişenin çevresinde dönen olaylardan rahatsız olan Senato, Flora'yı çiçekler ve ekinlerle ilgili bereket tanrıçası olarak yeniden tanıtarak kutlamalara saygınlık kazandırmaya çalıştı. Böylece bir ritüel olarak bayram, iyi bir hasat mevsiminin garantisi anlamına geldi. Ne var ki, saygınlık insanların aklından geçen en son şeydi. Beş gün süren bayram fahişelik fuarı gibiydi; MS 4. yüzyılın başında yazan Lactantius'a göre bu bayram "bir fahişenin anısına yakışacak şekilde her türlü ahlaksızlık içinde kutlanırdı." Arenalarda fahişeler gladyatörler gibi müsabaka eder, tiyatrolarda sulu komediler oynar, pantomim yaparlardı. Sahneye giyinik çıkarlardı ama seyirciler çok geçmeden soyunmaları ve kendilerini sergilemeleri için tezahürat yaptığından bu durum uzun sürmezdi. Bilgiç Cato bir performansı hiddetle terk edince -orada ne görmeyi bekliyorduysa- kalıp gösteriyi engellemek yerine gittiği için seyirciler epey rahatlamıştı. Senato sululuğa daha fazla dayanamayıp bayramı kaldırdı ama bir dolu fırtınası bahar tomurcuklarına hasar verince bayrama tekrar izin verdi.

Fahişelerin seksten başka şeylere, çiçeklere ve tohumlara da yaradığı anlaşılınca, Floralia Bayramı ticareti saygın kılmadığı halde devlet tarafından kabul edilmişti. Flora'nın anısı, saygın kadınları haddi aşmaya teşvik etmiyordu.[44] Yine de bütün fahişe tanrıçalar böylesine güvenli bir mesafede durmuyorlardı.

Mısır'ın sevgi dolu ve merhametli annesi, karısı ve fahişesi tanrıça İsis, her sınıftan Romalı tarafından -özellikle kadınlar- seviliyordu. Belli ritüelleri ve katı üyelik şartlarıyla Roma kökenli ilahlardan farklı olarak, İsis esnek ve kucaklayıcıydı. Tapınakları genellikle genelevlere yakındı ve fahişeler için doğal toplanma yerleriydi. Farklı sosyal grupları kolayca kaynaştırması ve özellikle yaşı geçkin kadınların kendilerini kaybetmesine yol açması, devlet baskısını körükledi.

MS 19'da İmparator Tiberius, İsis inancının faaliyetlerine son vermek için harika bir fırsat yakaladı. İsis tapınağında bir tanrıyı temsil ettiğini iddia eden Romalı bir şövalyeye kendini teslim etmiş Paulina adında evli, erdemli ama biraz da saf bir kadın, olanları Tiberius'a anlatmıştı. Şövalye bir süredir kadını yatağa atmaya çalışsa da başarılı olamamıştı. Sonra kadının İsis'e bağlılığını bildiğinden, tapınak rahiplerine para verip İsis'in ilahi bir ortağı olan Anubis'in Paulina'ya âşık olduğunu ve tanrının onunla tapınakta buluşmak istediğini kadına söylemelerini istemiş. Kadın bu teklifi sevinçle kabul edip geceyi tanrı kılığına giren şövalyeyle kutsal bir birliktelik içinde geçirmiş. Dostlarının sırıtmalarına rağmen Paulina ve kocası kutsandıklarına ikna olmuşlar. İstediğini alan şövalye, sırrı daha fazla saklayamamış ve gerçeği kadına anlatmış. Haberi alan Tiberius, rahipleri çarmıha germiş, tapınağı yıkarak İsis heykelini nehre atmış. İsis inancı tekrar dirilmiş ama "resmi" Roma'yla, evli kadınlarla fahişeleri kaynaştıran herhangi bir örgütlenmenin arası hiç hoş olmamış.

Roma, fahişeleri oyuncular, hayvan dövüştürücüleri ve gladyatörlerle aynı kefeye koyardı. Bütün bu insanlara geçimlerini bedenleriyle kazandıkları için ayak takımı (*infamia*) gözüyle bakılırdı. Kullanılan, arzulu gözlerle bakılan, Romalı soylu vatandaşlar (*dignitas*) tarafından hor görülen ve fiziksel istismara açık insanlardı. Bedeni koruma hakkı yurttaşı yurttaş olmayandan, özellikle de köleden ayırıyordu. Eğer bir fahişe müşterisi tarafından tecavüze uğramış veya dövülmüşse, şikayet etme hakkı yoktu. Oyuncular da "sosyal düzeni bozan" her türlü eylem yüzünden şiddete

maruz kalabilirdi. İşleri şiddet olan gladyatörler ise damgalanıp, dövüş ve ölüm yemini ettiklerinde köleler gibi savunmasız kalıyorlardı. Böylesine düşük bir seviyede yaşayan bu *ayak takımına* işlerinden başka her şey yasaklanmıştı. Orduya katılmaları, devlet hizmeti almaları ve özgür Romalılarla evlenmeleri yasaktı. Yurttaşların gözünde zerre kadar onurları olmadıkları için mahkemede şahitlik de yapamıyorlardı.

Bir fahişe *öteki* olarak yaşamaya mahkumdu. “Prostitute” (fahişe) sözcüğü aslında “kendini göstermek” anlamına gelen Latince *prostare* sözcüğünden gelmektedir ve nitekim Romalı fahişeler de bu bağlamda damgalanmıştır. MS 1. yüzyılda Augustus idaresi altında yürürlüğe giren bir yasa, fahişelerin diğer kadınların giydiklerinden farklı bir kıyafet giymelerini şart koşuyordu. Yasa, kadınlar arasında karışıklık yaratabilecek kıyafetlere izin vermiyordu. Kadınların fahişe olup olmadıkları giyimlerinden anlaşılmalıydı. Fahişeler ayrıca devlet tarafından kayda geçirilirdi. Bu durum, sağlık kaygısından çok üst sınıftan kadınların “yanlışlıkla” aşağı sınıflara düşmesini önlemek içindi. Adı bir kere fahişelik listesine kaydedilen kadın ömür boyu bu listede kalırdı.

Öte yandan saygınlık sınırlarının dışında yaşamanın avantajları da vardı. Fahişeler ve diğer *ayak takımı* neredeyse tam bir cinsel özgürlüğe, hatta hizmet ettikleri adamların çoğundan daha büyük bir özgürlüğe sahiptiler. Bazı saygın kadınlar fahişelerin yaşamına (en azından ideal olanlarınkine) imreniyorlardı. Özellikle de Roma’da yaşayan fahişelerin hayat tarzları bu kadınlara cazip geliyordu. İyi kadınlardan kendilerini alçaltmamaları beklenirdi ama bu beklenti çoğu zaman boşa çıkardı. Namusları için ölen erdemli Romalı kadınların hikayeleri, kötü yola sapan sözde namuslu ev kadınlarının ve kızların ibretlik hikayelerinden fazla değildi.

Belki de bunun en renkli örneği imparator Claudius’un genç karısı, “İmparatorluk Fahişesi” Messalina’dır. Juvenalis ve tarihçi Cassius Dio’nun anlattıklarına göre kadın bir gece sarı bir peruk ve pelerin giyerek saraydan sıvışmış. Tek bir hizmetçinin eşliğinde şehrin karanlık caddelerinden geçip bir geneleve gitmiş. Orada “epeydir kullanılan örtülerin kokusunun yayıldığı” bir hücreye yerleşmiş. Genelevde Lycisca (Kurt-Kız) ismini alarak gözde bir fahişeye dönüşmüş. Genelevin diğer kadınlarıyla cinsel bir yarışa girerek düzinelerce erkekle yatarak yarışı ustaca kazanmış ve “her bir müşterisinden de parasını almış”.

Kapanma zamanı gelip genelevin işletmecisi diğer kızları gönderdiğinde, Messalina “kendisini tatmin edemeyen müşterilerinden sonra hâlâ şehvetle kasılıp gevşeyen dişiliğiyle ateşli bir halde” bekliyordu ve gitmeye hazır değildi. İsteksiz bir halde evine döndü. Tek fahişelik deneyimi bu değildi. “Yüksek tabakadan” bazı kadınları yanına alıp sarayda bir genelev kurarak iş tutmuştu.

İmparator Augustus’un kızı (ve daha sonra Tiberus’un karısı) Julia’nın da ondan aşağı kalır yanı yoktu. Babasının kısıtlayıcı evlilik ve zina yasalarını önerdiği şehir meydanının her köşesinde kendini satmıştı. Evli olması ve en yüksek mertebeden gelmesi Julia için önemli değildi. “Neyi istiyorsa, onu hakkı olarak görüyordu,” diye yazıyor Seneca. Utandırdığı babasının onu sürgüne göndermekten başka çaresi yoktu.

Çapkınlık kendi başına anlaşılabilirdir ama soylu kadınları para için çapkınlık yapmaya iten şey neydi? Konu hakkındaki yazılı kaynaklarda hazır bir cevap yok. Messalina ve Julia’nın paraya ihtiyacı yoktu. Keza adı kötüye çıkmış soylu kadın Vistilia’nın da, ama onun fahişe olması acil bir hukuk sorununa pratik bir çözüm sağladı. Fahişeler zina suçundan muaf tutulurken, Vistilia gibi aristokrat ailelerden gelen kadınlar için durum öyle değildi. Vistilia kendini para için satmamış olsa da sonuçta zina yapmıştı. MS 19’da evlilik dışı ilişkiye girmekle suçlanan kadın, resmi fahişeler listesine adını kaydettirmeye karar verdi. Zina yapmış evli bir kadın olarak çeşitli cezalarla karşılaşacaktı ve o cezalardan biri de onu fahişelik konumuna indirecekti; oysa mahkeme sırasında kendini kayıtlı fahişe olarak sunarsa, diğer cezalardan büsbütün muaf tutulabilirdi. Fahişe listesinde olmanın utancı, fahişeliği düşünen saygın sınıftan kadınlara gözdağı vermeye yetiyordu ama Vistilia’nın zamanında bu durum o kadar da geçerli değildi. Aynı mertebeden başka kadınlar da bedenlerini sattıkları için olmasa da onunla bununla yatmaktan dolayı büyük cezalarla karşılaştıkları için aynı yönteme başvuruyormayı deniyorlardı.

Vistilia işi eline yüzüne bulaştırdı: numarası mahkemede tutmadı ve bir adaya sürgün edilerek vatandaşlıktan çıkarıldı muhtemelen. Mahkemeye çağırılan kocasına, kendisini aldattığı halde karısını neden boşamadığı ve cezalandırmadığı soruldu. Adam pezevenklik suçlamasından zor sıyrıldı. Senato ayrıca babası, büyükbabası veya kocası şövalye olan kadınların, fahişeliğe kaydolmasını yasaklama kararı aldı. Eğer fahişe olmanın utancı

kadınların kendilerini alçaltmasına engel olmaya yetmiyorsa, bu işi mecburen yasalar yapacaktı.[45]

Kadınlar fahişe olup cinsel yaşamlarını renklendirmeye çalışırken, soylu adamlar da oyunculuk ve gladyatörlük işlerine soyunuyordu. Erkekleri sahneden ve arenadan uzak tutan yasalar, MÖ 38'de yürürlüğe sokulmuştu ama muntazam uygulanmıyordu. MS 11'de kısıtlama, en azından binici sınıfından olanlar için kısa bir süreliğine kaldırıldı:

Şövalyelerin gladyatör olarak dövüşmelerine izin verilmişti; evet, şaşırtıcı bir gerçek. Bunun sebebi, bazılarının bu işlerin cezası olarak haklarının elinden alınmalarını önemsememeleriydi. Hal böyle olunca yasaklamanın bir faydasının olmadığı anlaşıldığı ve suçluların daha büyük bir cezayı hak ettikleri görüldüğü için veya pekala bu işten vazgeçebilme ihtimalleri olduğu için, müsabakalara katılmalarına izin verildi. Böylece haklarının elinden alınması yerine ölümle karşı karşıya kalacaklardı; olanca güçleriyle dövüştükleri müsabakaları şevkle seyredenler arasında Augustus bile vardı.

Bazı soylular kendilerine özel dokunulmazlık verilmediğinde, ahlaki hükümlerle mertebelerini düşürerek müsabakalara katılmaya çalışıyordu. MS 19'da -İsis Tapınağı'nın yıkıldığı ve Vistilia'nın sürgün edildiği yıl- bu uygulama da yasaklandı.

Üst sınıfların mertebesinin düşürülmesi her zaman gönüllü olmuyordu. Messalina soylu kadınları kendi genelevinde çalışmaya zorladığı gibi, İmparator Neron da seçkin kadınlar ve çocuklar için zorunlu fahişeliği halk eğlencesi haline getirmişti. Ayrıca "lekesiz üne" sahip bin senatörü ve şövalyeyi arenada dövüşmeye zorladı. İmparator Caligula sarayında açtığı genelevde Roma'nın önde gelen ailelerinin evli kadınlarını ve kızlarını çalıştırdı. Bu halk eğlenceleri üst tabakadan insanların küçük düşme manzarasıydı. Bazı aristokratlar için tahrik ediciyken, diğerleri için en beter aşağılanmaydı.

Caligula, genelevi sadece insanları eğlendirmek için açmamıştı. Vergi gelirlerini artırmak için fuhuş ticaretini sonuna kadar kullandı. MS 40'ta yeni bir fuhuş vergisi yürürlüğe koyuldu. Vergi, ortalama bir fahişenin günlük kazancını esas alıyordu. Fahişeler kaç müşteriye hizmet verdiklerine bakılmaksızın vergiye tabi tutulmuştu. Sürekli çalışan ya da pahalı fahişeler

için sorun yoktu. Fazladan birkaç müşteri veya fiyat artışı devletin taleplerini karşılayacaktı. Öte yandan kısmi zamanlı çalışan fahişeler veya eskisi kadar kazanamayan emektarlar için vergi eziciydi. İşi bırakmış olanlar bile vergilendiriliyordu. İlk başta vergileri profesyonel tahsildarlar topluyordu ama çok geçmeden yataktan hazineye giden yolda yüklü miktarda para kaybolmaya başladı. Ordu gaddar bir işgüzarlıkla işi eline aldı. Vergileri toplamak için, kısmi zamanlı çalışanlar da dahil olmak üzere, bütün fahişelerin yerlerini bilen ve parayı güvende tutan askerlere bel bağlandı.

Roma'nın ilk Hıristiyan imparatorları da yaptıklarından utanmalarına rağmen fuhuşa bel bağlamıştı. MS 498'e kadar fuhuş vergisi toplandı. Fahişelik, Hıristiyanlığın zinaya getirdiği yasağın doğrudan bir ihlali olsa da imparatorlar fuhuş pazarına cepheden saldırmak yerine küçük çaplı ayarlamaları tercih ediyorlardı. MS 3. yüzyılda İmparator Marcus Julius Philippus'un, oğluna benzeyen bir erkek fahişe gördükten sonra erkek fahişeliği yasakladığı sanılıyor olsa da erkek fahişeliği daha sonra da uzun süre devam edip vergilendirilmiştir. MS 4. yüzyılda Konstantin rahibelerin geneleve sokulmasını yasakladı. Ayrıca fahişelerden çocuk yapan üst sınıf erkeklerin şeref payelerini de ellerinden aldı. Öte yandan fuhuşa sadece belirli bir bölgede izin verilen Konstantinopolis'te özel bir bölge kurdu ve bütün fahişeleri bu bölge sınırları içinde yaşamaya zorladı.

6. yüzyılda yaşayan koyu dindar Bizans İmparatoru Justinian, fahişeliği yasaklayıp Konstantinopolis'teki genelevleri kapattı ve genelev işletenlere para cezası verdi. Elde edilen para, fahişelerin yeni bir hayata başlamasına yardım etmekte kullanıldı. Kadın tüccarları kırbaçlanıp şehirden kovularak köle fahişeler özgürlüğüne kavuşturuldu ve özgür doğmuş kadınlar genelevlerinden alındı. Justinian, fahişeliği bırakmış karısı Theodora'nın ısrarı üzerine konuya özel bir ilgi göstermişti. Theodora, düşmüş kadınlara, istesinler ya da istemesinler, Hıristiyanlığın merhametini göstermesi için kocasına baskı yapıyordu. Justinian ve Theodora, Marmara Denizi'ndeki kayalıklardan birinin tepesindeki saraylardan birini Tövbe Manastırı'na (*Metanoia*) çevirdi. Burada, eskiden pazar fahişesi olan yaklaşık beş yüz kişi iffetli Hıristiyan hayatı yaşamaya zorlandı. Bunların çoğu zorunlu olarak yaşadıkları bu rahibe hayatından öylesine yıldılar ki, kendilerini uçurumdan atıp sularda kayboldular.[46]

Roma Tarzı Aile Değerleri

Hıristiyanlığın, kefaret ve kurtuluş gibi netameli kavramlarından önce kimsenin cinsel günahlarından ötürü "ıslah" edilmesine gerek yoktu. İnsanlar sosyal konumlarının izin verdiği şeyleri yapıyorlardı. Eğer aşırıya kaçarlarsa cezalandırılıyor ama değiştirilmiyorlardı. Köleler, oyuncular ve fahişeler kullanılmak için vardı. Erkek yurttaşlar güçlerinin yettiği şeyleri elde edebilirken evli kadınların onlardan korunması gerekiyordu. Messalina, Julia ve Vistilia gibi örneklere rağmen çoğu özgür kadın kendini fahişelerin tersi gibi görüyordu.

Kocalar ile eşleri arasında büyük bir aşk yoktu. Milattan önce son yüzyılda cumhuriyet imparatorluğa dönüşürken, evlilik ve ailenin modası tamamen geçmese de ikisi de her zaman zorunlu görülmüyordu. İnsanlar evlenirken tensel çekim aramıyordu. Evli erkekler ve kadınlar sadece çiftleşmek için aynı yatağı paylaşıyordu. Boşanmak kolay, aileler küçüktü. Eşler hiç tereddüt etmeden kaçamak yapıyordu. Şimdi zina diye adlandırdığımız çoğu eylem ev içinde gerçekleşiyordu. Erkekler her iki cinsten de kölelerle ilişkiye girip karmaşık bir zürriyet peydahlıyorlardı. Evin reisi, hizmetçi kadınla, kadının kızıyla ve oğluyla -hepsi de teknik olarak adamın çocuğu olabiliyordu- aynı anda keyif sürebiliyordu. Bu karmaşıklık, ne hukuk ne de ahlak açısından sorun teşkil ediyordu, çünkü köleler ve onlardan olan çocuklar önemli değildi; onlar zaten bu işler için vardı.

Eski Yunan'da olduğu gibi, sahip olduğu bu cinsel imkanlarla Romalı erkeklerin nezdinde eşleri, birçok seçenekten sadece biriydi. Augustus, dönüm noktası niteliğindeki "aile değerleri" tüzüğünü öne sürdüğünde, Roma'nın üst sınıfları sıkıntılı bir düşüş sürecindeydi. Hiç kimse yüksek bebek ölümü oranına ve ortalama ömrün kısa oluşuna çare bulamazdı; ama Augustus, devletin en azından daha fazla özgür çocuk yapılmasını sağlayabileceğine inanıyordu.

Augustus MÖ 18'de yürürlüğe konulan bir yasayla, "doğru" insanlar arasında "doğru" üremeyi teşvik etti. İlkin, özgür erkekleri makul eşler bulmaya teşvik etmeye çalıştı. Yirmi beş yaşından büyük olup altmış yaşına kadar evli kalmayan veya kendi sınıfının altındakilerle evlenenler, miras hakkını kaybedip ağır vergilere tabi tutuluyordu. Evli olup da çocuk sahibi olmayanlar ise miraslarının sadece belli bir bölümünü alabiliyorlardı. Yedi

yaşına ulaşan çocuklara sahip olan eşler ödüllendiriliyordu. Yasalar ayrıca eski kölelerin mertebesini yükselterek çoğu üst sınıftan insan için makul eşler konumuna getiriyor ve böylece eş bulmayı kolaylaştırıyordu.

Augustus'un planları, kiminle ne zaman evleneceklerinin veya miraslarının ne kadarını kaybedeceklerinin buyurulmasından hoşlanmayan senatörler tarafından soğuk karşılanmıştı. Augustus'un çocuk sahibi olmadığı ikinci karısı Livia ile evliliği, savunduğu yasaların bizzat ihlaliydi. Üstelik bu evlilik pek erdemli de değildi. Üst sınıftan evli bir çift olmalarına rağmen Livia sık sık kocasına kadın getiriyor, getirmediği zamanlarda da Augustus kadınları kendi buluyordu. (Marcus Antonius, onu bir ziyafet sırasında bir kadını kocasından alıp bir süre sonra "kızarmış kulakları" ve "darmadağınık" saçlarıyla iade etmekle suçlamıştı.) Augustus'un kişisel alışkanlıklarıyla üst sınıflara dayattığı alışkanlıklar arasındaki farklılık kendisiyle sık sık alay edilmesine yol açıyordu. Fakat o bunu umursamıyordu; senatörlere fikirlerini söylemeleri için izin verir, sonra da onların *konformist doğalarına* seslenirdi:

Eğer biz eşimiz olmadan yaşamımızı sürdürebiliyor olsaydık, istisnasız hepimiz bunu yapardık; ama doğa öylesine kararlı ki, ne kadınlarla rahat edebiliyoruz ne de onlarsız yaşayabiliyoruz. Bu nedenle geçici zevklerimizden ziyade kalıcı himayeyi düşünmeliyiz.

Yasalar evliliği ve çocukları teşvik etmenin ötesine geçiyordu. Öngörülenlerin dışında cinsel ilişki yaşayan üst sınıf Romalılara korkunç cezalar veriliyordu. Geleneksel olarak bu cezaları âdetler belirler ve evin (erkek) reisi uygulardı. Sözgelimi, Lucretia'nın babası iffetsiz kızını öldürmeden önce hiçbir hukuk kitabına başvurmamıştı. Bunu yapmak zaten onun hakkıydı. Dionysos şenliği skandalında yakalanan kadınlar cezalandırılmak üzere ailelerine teslim edilmişti. Artık zina ve sınıflararası seks, devletin özel mahkemelerde cezalandırdığı kamu suçu olmuştu.

Erkeklerin fahişeler, oyuncular ve metreslerle gönül eğlendirmelerine hâlâ izin veriliyordu ama yeni yasalar erkekleri, başka adamların eşleri veya kızlarıyla seks yapmaktan açıkça men ediyordu. Eğer bunu yaparlarsa, zina suçuyla yargılanma, mal varlıklarının çoğunu kaybetme ve bir adaya sürgün edilme riski almış olurlardı.

Her zaman olduğu gibi, “korunmuş” kadınları ayartan erkekler bu kadınları sahiplenen erkeklerden şiddet görme riskini de göze alıyorlardı, ama yeni yasalar intikamın kapsamını biraz daraltmıştı. Eğer kadının babası zina yapan çifti iş üstünde yakalarsa kadının sevgilisini öldürebiliyordu ama artık kızını da öldürmesi şarttı. Eğer yakalayan kişi kadının kocasıysa, sevgilinin hayatını kurtarma şansı daha yüksekti. Kadının sevgilisi oyuncu, fahişe veya pezevenk olmadığı sürece kocanın onu öldürmesine izin yoktu. Öte yandan koca yakaladığı adama tecavüz edebilir, tecavüz etsinler diye kölelerine teslim edebilir veya anüsüne yabancı bir madde sokarak zarar verebilirdi hâlâ. Aynı zamanda koca eğer istiyorsa, adamı hadım edip, erkekliğinden hiçbir iz kalmamış şekilde evden atabilirdi.

Çoğu Romalı erkek bu kadar gaddar olmadığı gibi eşiyle ilişkisini tatlıya bağlama yanlısıydı, ama yasalar hiç hoşgörülü değildi. Kocalar, zina yapan eşlerini ilan ve infaz etmeye veya bizzat yargılamaya zorlanıyordu. Karısının oynaşmalarını umursamayan bir erkeğe, boynuzlu bir pezevenk gözüyle bakılıyordu. Karısına karşı zina suçlamasında bulunan bir senatör de karısını resmen boşamadığı için pezevenklikle suçlanmıştı. Yasalar işi için yolculuğa çıkan erkeklere bariz dezavantajlar getirmişti. Bu yüzden Senato kadınların eyalet görevlerine çıkan kocalarına eşlik etmesini yasaklayan bir öneriyi reddetmişti. Kadınlar yolda sorun çıkarıyorlardı ama Konsül Valerius Messalinus “karısının edebe aykırı davranması kocasının kabahatidir,” dediği için bir koca en azından karısını yanında tutmalı ve başının belaya girmesine izin vermemeliydi.

Augustus’un getirdiği zina kısıtlamaları, Roma’nın ilk günlerinin katı ahlakını yeniden tesis etme çabasının uzantısıydı. Augustus özellikle evli kadınlar için iyi ve kötü davranışlar arasına keskin bir sınır çizmişti. Evli bir kadın bir kez olsun zina yaptığında, para alıp almadığına bakılmaksızın damgalanarak sonsuza dek fahişe mertebesine indiriliyordu. O andan itibaren fahişe ehramını giymeye zorlanarak eski sosyal sınıfından biriyle yeniden evlenmesi yasaklanıyordu. Oyuncular ve diğer *ayak takımı* gibi -artık onlarla aynı düzeyde olduğu için- söz konusu kadın da bundan böyle herkese cinsel hizmet vermeye uygun görüldüğünden fiziksel istismara açık oluyordu. Bu durum, Vistilia gibiler için sorun olmayabilirdi belki, ama paralarını veya miraslarını kaybedecek soylu Romalı kadınların çoğunluğu için büyük bir sorundu. Zina yapan kimi kadınların MS 394’e kadar fahişe olarak çalışmaya zorlandığına dair kanıtlar mevcut; bedenini satarak

geçimlerini sağlamaya zorlanmamış olsalar bile pratikte fazla seçenekleri yoktu zaten.

Ahlaki reformlar her zaman kurbanlar yaratırken, halkın gündelik davranışlarını nadiren değiştirir. Augustus Yasaları da yukarıdan dayatılan diğer seks buyrukları gibi insanların yaptıklarıyla onlardan yapmaları *beklenilen* şeyler arasındaki farkı ortaya koyuyordu sadece. Yasalar binlerce zina davasına yol açtı, ama ne doğum oranını yükseltti ne de üst sınıfların namus duygusunu güçlendirdi. Augustus'un "her türlü ahlaksızlığa" bulaşan kızını ve torununu sürgün etmesi bile uzun süreli bir emsal oluşturamadı. Hatta Messalina, Caligula, Neron ve diğerlerinin aşırılıkları, Augustus'un yasalarının yürürlüğe girdiği dönemlerden sonra gerçekleşmişti. Tiberius, Vistilia'yı sürgün etmiş, İsis rahiplerini de çarmıha germişti, ama Capri Adası'nda geçirdiği emeklilik dönemindeki yaşantısı muhtemelen daha pervasızdı. Yüzerken kalçalarını ısırmaları için oğlanlara para vermekle kalmayıp soylu kadınları aşağılamayı da fetişleştirmişti. Hatta onun zina taleplerine teslim olmayan bir kadın kendini öldürmüştü.

Augustus'tan asırlar sonra Roma'da Hıristiyanlığın benimsenmesiyle birlikte erkekler, cinsel özgürlükleri üzerindeki somut kısıtlamaları hissetmeye başladılar. Aziz Augustus'un evli kadınlara eşlerinin zina yapmasına izin vermemeleri yönündeki öğüdü, Hıristiyanlık öncesi Roma'da gülünç karşılanırdı. İmparatorluğa Hıristiyanlığı getiren Konstantin'le birlikte buna benzer bazı yaklaşımlar karşılık buluyordu artık. İmparator, evli erkeklerin metres edinmelerini ve zina yapmalarını yasaklayarak kuralları sertleştirmeye çalıştı ve kısmen de başarılı oldu. Ertesi yüzyıla gelindiğindeyse, bir kocanın zina yapması karısının onu boşayıp çeyizini geri almasının gerekçesi olabiliyordu.

Erkeklerin cinsel özgürlüğünün yavaş yavaş kısıtlanması, Hıristiyanlığın aile içi bile olsa her türlü cinsel hazza karşı olduğunu gösteriyor, dindarlık ve seksin birbirini dışladığı düşünülüyordu. "Kendi karınızla başka bir kadınla yatar gibi seks yapmanızdan daha pis bir şey yoktur," diye yazıyordu Aziz Jerome. Erken dönem Hıristiyan düşünürlere göre bütün cinsel arzular tiksinçti. Konstantin, bekar kalmış dindar Hıristiyanlara yardımcı olmak için Augustus'un evlenmeyen erkekleri cezalandıran yasalarını yürürlükten kaldırdı. Ama erkeğin Tanrı'ya hizmet uğruna evlilikten sakınmasıyla, cinsel enerjisini başka erkeklere harcaması

bambaşka şeylerdi. Geç dönem Roma İmparatorluğu eşcinsel davranışlara karşı uzun vadeli etkileri olan birtakım sarsıcı önleme tanık oldu.[47]

Yarış Arabaları ve Kurtuluş:

Geç dönem Roma İmparatorluğu'nda Eşcinsellik

Konstantin'den yaklaşık yarım asır sonra, MS 390'da ünlü bir at arabası yarışçısının diğer erkeklere olan eğilimi, Roma İmparatorlu-ğu'nu zayıflatıp imparatoru gözden düşürerek Katolik Kilisesi'nin siyasi gücünün pekişmesine neden olacaktı. Araba yarışçısının yarışları kazanmaktan başka bir şey yapması gerekmediği gibi cinsel zevkleri de alışılmadık türden değildi. Fakat yarışçının, Roma'nın ilk eşcinsellik karşıtı yasalarından biri doğrultusunda tutuklanmasına karşı çıkan halkın şiddetli tepkisi, imparatorluğu kasıp kavuran ve etkisi asırlarca sürecek bir dizi kanlı isyanı tetikledi.

Antik dünyada öteden beri yaygın olan erkek erkeğe seks, Yunan şehri Thessalonika'yı denetleyen Got garnizonu ve özellikle de komutanları Butherik'e ters geliyordu. Hıristiyanlık merkezli yasa, askerlere yerel uygulamalara müdahele yetkisi vermişti. Kadınsı olduğu tahmin edilen araba yarışçısına karşı yapılan suçlamanın mahiyeti tam olarak belli değil. Sebep ne olursa olsun, bu suçlamalar hipodromun yüz bin seyircisini gözde yarışçıdan yoksun bıraktı. Halkın araba yarışçısının oyunlara katılması için Butherik'e yaptığı başvuru reddedildi. Kahramanından mahrum kalan halk, sayıca az olan Got barbarları ve Thessalonikalılara karşı besledikleri derin nefretle meydanlarda öfkeden köpürdüler.

Halk, Butherik'in vücudunu parçalayarak kalıntılarını şehrin dört bir yanına saçtı. Önce isyan, ardından da gözde generallerinden birinin linç edildiği haberi, İtalya'da bulunan İmparator Theodosius'u öfkelendirmeye yetmişti; gaddarca intikam alınmasını emretti. Sonraki Thessalonika oyunlarının başlamasından hemen önce takviye edilen garnizon, hipodromun kapılarını kapatarak imparatorun emrini yerine getirmek için içeri girdi. Askerler bir günlük eğlence için oraya gelmiş insanlar arasında isyandan kimlerin sorumlu olduğuna bakma zahmetine girmediler. Bir Romalı tarihçinin anlattığı gibi "istinasız herkes, hasat zamanında kesilen ekinler gibi doğrandı".

Katliamdan geriye kalan yürek parçalayıcı bir hikayeye göre, iki oğlunu oyunlara getirmiş bir tüccar, askerlere kendisini öldürüp çocuklarının hayatını bağışlamaları için yalvarır. Gotlar, çocuklardan birinin hayatını bağışlamayı kabul eder, ama hangisi olacağını seçmeyi tüccara bırakırlar. “Feryat figan ağlayan baba oğullarına bakıp aynı ölçüde çok sevdiği iki oğlu arasında tercih yapamadığı için çocuklarının katledilmesini çaresizce izlemek zorunda kalır.”

Askerler o gün en az yedi bin kişiyi katletti. Erkekler, kadınlar ve çocukların parçalanmış ölü bedenleri, Yunan güneşinin altında çürüsün diye stadyumun çevresine saçıldı. Bu dehşetengiz katliamın haberi çabuk yayıldı, şiddetli şok dalgası imparatorluğun her yanını sardı. Hıristiyan merhametine sahip biri olarak tanınan İmparator Theodosius pişmanlık içinde kıvranıyordu ama artık olan olmuştu.

İmparator’un ruh halindeki değişimleri ve yaşadığı dayanılmaz kederi bilen Milan piskoposu Ambrose (daha sonra aziz olacaktı), Theodosius’u huzuruna kabul etmeyi reddetti. Bunun yerine ona, kendini aforoz edene veya kefaret ödeyene kadar komünyon ayininden -ve dolayısıyla kurtuluştan- mahrum bırakılacağı tehdidini içeren bir mektup gönderdi. “Eğer gelirseniz, kurban sunmaya cüret edemem,” diye yazıyordu. “Tek bir masumun kanı döküldükten sonra bile buna izin verilmemişken, bir sürü insanın kanı döküldükten sonra izin verilir mi? Sanmıyorum.”

Şimdiye kadar hiçbir kilise görevlisi bir Roma imparatoru için kamusal ceza talep etme cesareti gösterememişti. Theodosius’un kendisine sunulanı kabul etmekten başka seçeneği yoktu. Canı tehlikedeydi. Eşsiz bir kendini aşağılama gösterisi içinde, “dünyanın efendisi, her zaman muzaffer, ebediyyen kutsal Augustus,” rütbelerini çıkararak Milan katedralinin soğuk taş zemininin üzerinde feryat figan ağladı. Sekiz ay sonra, Theodosius’un komünyon ayinine katılmasına izin verildi. İmparator canını ancak, kilise nezdinde kritik olan itibarını yitirme pahasına kurtarabildi.

Ambrose çok geçmeden bu avantajını kullanıp Theodosius’u paganizmi bastırması için zorlayarak Roma’nın, Hıristiyanlık öncesi dinlere gösterdiği yapmacık hoşgörüsüne son verdi. Bir asırdan biraz daha uzun bir zaman sonra, eşcinsellik resmen Hıristiyan Tanrısı’na karşı suç sayılarak yasaklandı ve ihlal edenler ölümle cezalandırıldı. Taşralı bir araba yarışçısının tutuklanmasıyla başlayan hadise, sadece birkaç ay içinde Roma

ve Hıristiyan tarihinde bir dönüm noktasına dönüştü. İsmi bilinmeyen araba yarışçısının kaderi de bilinmiyor ama kadim pagan dinleri gibi onun da mutlu günlerinin sayılı olduğunu tahmin etmek zor değil. O vakte dek rağbet görmeyen seks yasalarını yürürlüğe sokan Theodosius, imparatorluğu kiliseye tabi kıldı. Butherik'i dilim dilim eden kalabalık dindar değildi, ancak eşcinselliğin onları imparatoru ettiğinden çok daha az rahatsız ettiği -en azından oyunlar kadar önemli bir olay söz konusu olduğunda- açıktı.[48]

Her ne kadar Roma'daki güçlü kültürel normlar, uzun zamandan beri mevki sahibi erkeklerin yalnızca aktif cinsel rol almalarını öngörse de erkek erkeğe seks Roma dünyasında çoğunlukla yasaldı. Köleler, yurttaş olmayanlar ve fahişeler gibi diğer *ayak takımından*, pasif -kadın- rol üstlenmesi bekleniyordu. Seneca, kişinin cinsel pasiflik yüzünden erdemini yitirmesinin "özgür doğanlar için bir suç" ve "köleler için bir zorunluluk" olduğunu yazmıştı. Pasif roldeki erkek için kullanılan Latince ifade *muliebria patitur*, yani "kadın deneyimini yaşamak" idi. "*Vir*" (erkek) sözcüğü salt bedensel özelliklerle tanımlanmıyordu. Daha ziyade "erkek", kadınların ve kölelerin kaderi olan cinsel hakaretlere asla maruz kalmayan Romalı yurttaş demekti.

Yunan toplumunun kimi seçkin tabakalarında ergen bir oğlan, akıl hocalığı ve sosyal bağlantılar için seks hizmeti verdiği olgun bir adamla hassas bir ilişki kurabiliyorken, Roma'da durum bunun tam tersiydi. Genç erkek yurttaşların pasif konuma sokulmalarına *asla* izin verilmiyordu. Theodosius'tan önce eşcinsellikle ilgili birkaç yasadan biri, -işin içinde üst sınıf oğlanlar varsa- oğlancılığı yasaklıyordu. Genç erkek yurttaşlar, dokunulmaz olduklarını belirtmek için penis şeklinde tılsımlar takardı. Özgür delikanlıları sokakta takip etmek bile yasaktı.

Romalı bir yurttaş "erkekliğini koruma yasasını" ihlal etmekle suçlanabiliyordu. MÖ 326'da bir yargıcın oğlu olan Titus Ventruius, iflas edip onunla seks yapmak isteyen bir adama satıldıktan sonra "borca karşılık kölelik uygulaması" kaldırıldı. Titus'u satın alan adam, artık bir köle olduğu için onu istediği gibi kullanabilirdi ama Titus direnerek adamı konsüllere ihbar edince adam hapse atıldı.[49]

İki yüzyıl sonra, ünlü general ve konsül Gaius Marius'un ordu görevlisi olan yeğeni, sürekli tecavüz etmeye çalıştığı bir asker tarafından öldürüldü. Normal koşullarda askerin infaz edilmesi gerekirken, Marius onu onurlandırdı. Yeğeninin, askeri zevk için kullanma niyetini görmezden gelmesi, askerin bedeninin seks nesnesi olmasına yol açardı ve Marius buna izin veremezdi.

Roma'da eşcinsellik (en azından pasif olanı) her zaman utanç verici olmasına rağmen Hıristiyan döneme kadar *yasadışı* değildi. Pasif eşcinsellik suçlamaları yaygın olmakla birlikte genellikle zararsız ithamlardı. Alay konusu olan kişi, özgür bir erkeği zorla alıkoymadığı sürece, büyük olasılıkla ağır cezadan kurtuluyordu. Roma iktidarının timsali ve Galya fatihi Julius Sezar'ın, Bitinya Kralı Nikomedes'i "arkasına aldığı" yaygın bir kanıydı. Hatta askerleri "Sezar Galyalılara fazla geldi ama Nikomedes de Sezar'a fazla geldi," diye şarkı söylüyorlardı. Sezar bu hakareti savuşturdu. Yeğeni Octavian da (daha sonra Augustus denilecek) meşhur amcasının eşcinsel arzularına teslim olmakla suçlanıyordu; şüphesiz korkunç bir iddiaydı bu ama Octavian'ın kariyeri tehlikede değildi. Claudius hariç, Roma'nın ilk on beş imparatorunun hepsi erkeklerle seks yapmıştı.

Alaya maruz kalma ihtimaline rağmen yönetici sınıftan erkekler, ya tedbiri elden bırakmadan kendi aralarında ya da açıkça fahişelerle ve kölelerle seks yapmaya devam ettiler. "Efendisinin tarlasını sürmek zorunda olan zavallı delikanlı, bizzat efendisini 'sürmek' zorunda kalan delikanlıdan daha az köleydi," diyor Juvenalis. Üst sınıfın altındaki erkek yurttaşlardan kaç tanesinin bu görüşü paylaştığını bilmiyoruz. Quintilian, vasıfsız bir adamın mahkemede şöyle dediğini iddia diyor: "Siz zenginler evlenmezsiniz, oyuncaklarınız yeter size, sizin için kadın rolü oynayan şu oğlan köleleriniz."

Öte yandan 4. ve 5. yüzyıllarda Hıristiyanlığın büyüyen hakimiyetiyle beraber eşcinsellik hem yasadışı hem de utanç verici bir hale gelmişti. Paganizmle ilişkilendirilen erkek erkeğe seks, yoğun devlet baskısına maruz kalmıştı. Fenike'deki rahipler "Venüs diye tanınan menfur iblise" yenik düşüp "ismi lazım olmayan erkekler cinsiyetlerinin saygınlığını unuttuktan" sonra Konstantin, Fenike'deki tapınakları yıktı. Mısır'daki imparator daha da ileri giderek aynı suçlama üzerine bir grup rahibi infaz etti. Eşcinselliğe

şiddetle karşı çıkan bir Hıristiyan senatörün etkisinde kalan Konstantin'in oğulları, Konstans ve II. Konstantinyus, 342'de tarihi bir kararname çıkardılar:

Bir erkek kadınmış gibi çiftleşirse, erkeğe kendini sunan kadın ne arzulayabilir ki? Seks işlevini yitirdiğinde, bilinmemesi evla olan suç işlendiğinde, Venüs doğasını değiştirdiğinde, sevgi aranıp da bulunmadığında, o zaman yasaların devreye girmesini ve yasaların intikam kılıcıyla perçinlenmesini emrediyoruz. Bugün ve yarın, arsızlar öngörülen cezalara çarptırılsın diye.

İfadeler örtük ama çoğu tarihçi şu noktada hemfikir ki, yasaların hedef aldığı "arsızlar" pasif eşcinsellerdi. Utancı ortadan kaldıracak olanın, en azından bir süreliğine, devletin intikam kılıcı olduğu da açıktı.

Kırk sekiz yıl sonra 390'da Theodosius, Thessalonikalı araba yarışçısını kapana kıstıran bir yasa çıkardı. Bu yasaya göre Roma'nın intikam ateşi, "erkek bedenlerini… karşı cinse özgü eylemlere" teşvik eden herkesi yakıp kül edecekti. Burada da yasa retorik açıdan uzun ama ayrıntılar açısından kısaydı. Yine de şurası açıktı ki, Theodosius esasen erkek genelev işçilerini, yani yasanın apaçık belirttiği tek grubu hedef almıştı. İmparator, aktif eşcinsellerin de diri diri yakılmasını kastetmiş miydi? Muhtemelen hayır; zira burada da yasa, erkek bedeninin kadın bedeni gibi kullanılmasının doğal olmadığını vurguluyordu. Ne var ki, bu bile Butherik'in araba yarışçısını tutuklamasına ve farkında olmadan da olsa Aziz Ambrose'nin güç oyunlarının kıvılcımını ateşlemesine yetti.

Bütün bu Hıristiyan ateşine rağmen, aktif eşcinselliğe karşı açık bir yasa 533 yılına kadar çıkmadı. O yıl Justinian, "doğanın tersine eylemlerde bulunanların" öldürülmesini emretti. Bundan böyle her türlü eşcinsellik Tanrı'ya karşı resmen bir suçtu. Roma'nın cezaları ilahi iradenin araçlarıydı sadece. Justinian bilhassa din adamları arasındaki eşcinselleri infaz etmeye başlamıştı çoktan. On yıldan uzun bir süre önce Justinian'ın zulmü artık taşradaki eşcinsel psikoposlara da ulaşmıştı. Birçoğu yakalanıp Konstantinopolis'e getirilerek işkenceden geçirilip hadım edilerek öldürüldü. Hadım ederek öldürme, eşcinselliğe verilen resmi cezalardan biri haline geldi.

Justinian, Sodom’un eşcinsellik yüzünden yıkıldığı yolundaki hikayeyi doğru kabul etmişti. Ayrıca yönetimi sırasında Konstantino-polis’i sallayan depremler için de eşcinselliği sorumlu tutuyordu. İmparator, “erkeğe yakışmayan şehvetin düşmanı” olarak Tanrı’ya hizmet ettiği inancına sımsıkı bağlanmış olsa da eşcinsellik karşıtı girişimleri düpedüz ahlaksız ve feciydi. 18. yüzyıl tarihçisi Edward Gibbon şunları yazıyor:

İnfazlarının acımasızlığı, geçerli sebeplerle izah edilemez. Her türlü adalet ilkesine karşı çıkılarak… günahkar bir uzvun kesilmesi veya keskin kamışların en hassas bölgelerin kanallarına, gözeneklerine sokulması suretiyle acı dolu bir ölüm infaz ediliyordu… Haysiyetsizlik ve ölüm cezası, çoğu zaman bir çocuk veya hizmetçinin şüpheli ve zayıf ifadesine dayandırılıyordu: [İmparatora karşı çıkan] zengin gençlerin ve [imparatoriçe] Theodora’nın düşmanlarının suçluluğu söz konusu olduğunda hakimler peşin hükümlüydü ve oğlancılık, suçlanamayacakların suçu olmuştu.

Gördüğümüz gibi eski Yunan ve Roma, cinsel kategorilerini cinsiyete değil, aktif-pasif ikiliğine dayandırmıştır. Bir erkeğin başka erkeklerle seks yapması genellikle tali bir meseledir, önemli olan o erkeklerle tam olarak ne yapıldığıdır. Ne İncil ne de Justinian sonrası Batı hukuku sekse dair bu tür ayrımlar yapmıştır. Yaklaşık bin beş yüzyıl boyunca *bütün* eşcinseller sapkınlık ve patolojiyle ilişkilendirilecek ve eşcinseller hukuk yüzünden çok sıkıntı çekeceklerdir.

1986 gibi yakın bir tarihte bile, ABD Yüksek Mahkemesi, Georgia eyaletinin “eşcinsel livata”[50] yasağını ele alırken, Thessalonikalı araba yarışçısına karşı kullanılan Roma yasasına başvurdu. Başyargıç Warren Burger söz konusu yasayı nefret uyandırıcı ve adaletsiz görmek yerine “bin yıllık ahlak öğretisinin” bir örneği olarak değerlendirdi. Burger, Roma yasasının eşcinselerin yarısını -aktif olanları- suçsuz saydığı gerçeğini göz ardı ettiği gibi, bu yasanın bir halk isyanını başlatıp binlerce insanın ölümüne yol açtığı ve imparatorluğun gücünü kalıcı şekilde zayıflattığı gerçeğine de değinmemişti.

Hayat Justinian’dan sonraki asırlar boyunca, eşcinseller ve aslında seksten zevk alan herkes için çok daha kötüye gidecekti.

4. BÖLÜM

ORTAÇAĞ: LANETLİ KALABALIK

MS 4. yüzyıla kadar İsa'nın takipçileri, Roma İmparatorlu-ğu'ndaki çok sayıda yasadışı dini cemaatten biriydi. İlk Hıristiyanlar zulümden kaçarken, gelecek yeni bir dünya özlemi içindeydiler ve aradıkları kurtuluşun yakın olduğuna inanıyorlardı. Hıristiyanlığı organize bir din olarak inşa eden insanlar, en azından bir süreliğine münzevi keşiş veya sofu olarak yaşadılar ve bedensel çileyi Tanrı'ya bağlılıklarının bir parçası olarak gördüler. Kendilerini çevrelerindeki azgın pagan dünyadan ayırmaya çalıştıkça dünya görüşleri sertleşti. İşte bu mahrumiyet sırasında gelişen Hıristiyanlık doktrini, bedenin bir korku nesnesi olduğunu ve ruhun ancak bedenin inkarı yoluyla kurtuluşa erdirilebileceğini ilan etti.

Hıristiyanlar siyasi iktidarı ele geçirmemiş olsalardı, mütevazı bir cemaat olarak hatırlanacaklardı. Beden (seksi özleyen) ile ruh (seksin harap ettiği) arasındaki çatışmayı ısrarla vurgulamaları tarihsel bir konu olmaktan öteye geçmezdi. Bedenle mücadele eden ve Hıristiyanlığın ilk dönemlerinden daha fazla takipçiye sahip olan başka dini cemaatler de vardı. Fakat onlar zaman içinde silinip gittiler. Cinsel sevginin ruhsal ölümü beraberinde getirdiği yönündeki Hıristiyan anlayış, İmparator Konstantin'den günümüze kadar Batı seks hukukunun mihenk taşı oldu.

Oldukça kısa bir sürede Hıristiyanlık, mücadeleci bir taşra grubunu Roma devletinin kritik öneme sahip bir kolu haline getirdi. İlk adım Konstantin'in 313 tarihli Milan Fermanı'ydı. Bu ferman, bütün dini inançlara hoşgörü göstererek Hıristiyanlık üzerindeki baskıyı kaldırıyordu. Aynı yüzyılın sonunda Hıristiyanlık Roma'nın resmi dini haline geldi ve eskinin mazlumları yeninin zalimleri oldular. Piskoposların etkisi altındaki imparatorluk paganizmi şiddetli bir şekilde bastırdı. Aynı zamanda Hıristiyanlığın değişik mezhepleri gelişmiş bir organizasyon içinde birleşti. Roma'nın Avrupa, Afrika ve Doğu üzerindeki hükümranlığı zayıflarken, kilise boşluğu doldurma gücüne sahip tek kurumsal iktidardı. Bunun seks hukuku açısından uzun vadeli sonuçları muazzamdı.[51]

İsa sevgi hakkında çok şey söylerken, seks hakkında fazla konuşmamıştı. Her ne kadar kendi hayatı yerel ölçütlere göre nispeten nezih idiyse de

cinsel davranışın ince noktaları onun ana meselesi değildi. Evli olmayanlar veya eşcinseller arasındaki cinsel ilişkiye dair hiçbir beyanatta bulunmamıştı, fahişelere karşı hoşgörülüydü ve zina yapanlara karşı Yahudiler kadar sert değildi. Fakat fani İsa bu dünyada uzun zaman kalmadı ve çok geçmeden onun kelamını başkaları üstlendi. En etkili takipçileri seksin her türüne kafa yorup cinsel ahlak meselelerine bir hayli zaman ayırdılar. İsa'nın görece kayıtsızlığı, Hıristiyanlığın babalarını Kurtarıcı adına katı bir kısıtlamalar silsilesine başvurmaktan men etmedi.

Hıristiyan azizlerin ilk neslinin baskın figürü, herhangi bir cinsel davranışı neredeyse cinayet kadar kötü gören Havari Paul'dü. Eşcinsellerin, mastürbasyon yapanların, zina yapanların, salt zevk için cinsel tatminin peşinde koşanların Tanrı'nın krallığına giremeyeceğini söylüyordu. Paul evliliğin büyük savunucularından olmasa da eşler arasındaki üreme amaçlı ilişki insanlar için "bir bedenin" diğeriyle buluşmasının tek yoluydu. Ona göre evlilik, seksten tamamen feragat edemeyecek kadar zayıf kimseler için bir payandaydı. "Yanmaktansa evlenmek daha iyidir," diyordu.

Çağdaşları gibi Paul de İsa'nın İkinci Gelişi'nin yakın olduğuna inanıyordu. Tanıdıkları dünyanın sonu geliyordu. Evlilik ve çocuk gibi dünyevi meşgaleler ruhsal kurtuluşu geciktiriyordu. Bu arada takipçilerine nefis terbiyesi öğüdü veriyordu. Bakireler dayanabiliyorlarsa öyle kalmalı, evliler de eşleriyle durmalıydılar. Bundan böyle boşanmak, yeniden evlenmek, fahişelik veya metres ilişkisi yoktu. Paul zina yapma isteğini dizginlemek için eşlerin birbirlerinin cinsel arzularına teslim olmasını salık veriyordu. Tanrıya adanmış bekarlık öteki dünyadaki kurtuluşa erişmenin tercih edilen yoluydu ama Paul sadece kendisi gibi ruhani büyüklerin buna katlanabileceğini biliyordu: "Keşke herkes benim gibi olsaydı," dese de gerçeğin böyle olmadığının farkındaydı. Sıradan Hıristiyan için sınırlı ölçüde seks kabul edilebilirdi, en azından Hüküm Günü'ne kadar.[52]

O gün hiç gelmedi, ne Paul yaşarken ne de ondan sonra. Fakat Hıristiyanlığın babaları, dinsel doktrini insan arzularının süregiden gerçeklerine uydurmak yerine libidoya karşı yürütülen kampanyayı güçlendirdiler. Seks ve kurtuluş birbirini dışlayan şeyler haline geldi. Paul'den sonra Aziz Jerome (347–420 dolayları) geldi ve "Tensel hazzın tohumlarını taşıyan her şey zehirdir," diyerek evlilik bağındaki de dahil *bütün* cinsel ilişkilerin kirli olduğunu buyurdu. Sonradan aziz olan piskopos

Hippolu Augustinus (354–430) her türlü cinselliği dışlamada ondan da katıydı. Hıristiyanlığa sonradan dönen Aziz Augustinus'un cinsel organların ihtiyaçlarını dosdoğru ruhun saflığının karşısına yerleştiren doktrini, ilk günah doktrinini son haline ulaştırdı.

"Sonbahardan önce seks verimsizdir," diye yazmıştı Augustinus. Üreme, şehvetin değil "irade"nin bir işleviydi. İnsanın cinsel organları, elleri ve ayakları gibi uysal uzuvlardı. Âdem ile Havva cennetten kovulduktan sonra her şey değişmişti. Sonra apışlarına baktılar ve dokunulmayı, okşanmayı isteyen bedensel zorbalarla canavarları gördüler. Âdem ile Havva bedenlerinin isteklerine karşı koyamadıkları için kendilerinden nefret ettiler ve utançlarını yapraklarla örttüler. Ne var ki, ilk cinsel organlar sonraki bütün cinsel organlar gibi amansız ve dayatmacı olmaya devam etti. Cennette üreme ahlaken hükümsüzken cennetin dışında lanetlenen bir şeye dönüştü. "[Cinsel organların] isyankarlığı ve iradeye meydan okuması insanın ilk günahının cezasının apaçık bir kanıtıdır," diye yazmıştı Augustinus.

Cinsel taleplere karşı tek silah ahlaki iradeydi ama üreme organlarına her zaman manevi tazminat konuluyordu. İyi bir Hıristiyan cinsel dürtüye bir süre direnebilirdi ama Augustinus bir ömür cinsel perhiz yapmanın imkansız olduğunu görecek kadar dünyayı tanıyordu. Risalelerinden birini hazırlarken kendisine "yirmi beş yılını dindar karısıyla birlikte dini esaslara riayet ederek ölçülü şekilde yaşamış seksen dört yaşındaki bir adamın zevk uğruna kendine müzisyen bir kız satın aldığı" anlatılmıştı. Augustinus'a göre Âdem ile Havva'nın günahları ve insanlığın ebedi laneti nedeniyle bu yaşlı adam itibarını yitirmişti. Her arzu kabarması, şehvetten doğan her çocuk, ilk günahın bariz kanıtlarıydı. Biz, hepimiz *massa damnata*, yani lanetli kalabalığız ve hep öyle olacağız.

Augustinus, rahatlıkla itiraf ettiği üzere, cinsel dürtülere yabancı değildi. Bir oğul sahibi olduğu metresiyle on beş yıllık ilişkisi dahil pek çok aşk ilişkisi yaşamış olan Augustinus, hayatının erken döneminde payına düşen cinsel deneyimleri fazlasıyla yaşamıştı. "Zina denizinin çalkantılı ve köpüklü sularına kendimi attım ve orada çırpınıp durdum," diye yazmıştı. Her ne kadar metresini sevse de, annesinin ayarladığı on bir yaşındaki bir kızla evlenip onu terk etmişti. Yeni eşinin reşit olmasını beklerken, hâlâ "şehvetin kölesiydi" ve "o sebeple hiçbir bakımdan eşi olmayan başka bir

kadın” edinmişti. Bu arada tam bir inançla olmasa da, “Bana saflık ve itidal ihsan eyle,” diye yalvarıyordu Tanrı’ya, “ama şimdi değil.” Ancak zengin bir cinsel hayat yaşadıktan sonra Hıristiyanlığa yöneldi ve dünyanın o zamana kadar gördüğü en ateşli cinsel perhiz taraftarlarından biri oldu.

Madem seks kirli ve tiksinç bir şeydi, o zaman İsa’nın daha yüce bir şeyden gelmiş olduğu sonucuna varmak zor olmayacaktı. Hıristiyan apolojist Arnobius, Kurtarıcı’nın “hissiz meninin ileri fışkırması sonucunda” doğduğuna inanmanın kafirlik olduğunu savunuyordu. İsa’nın annesi, Havva’nın bakire zıddı, iffetin kuru tuğlalarından şekillenmiş ideal bir kadın olarak yaratılmıştı. Erken dönem Hıristiyanlığın uç bir mezhebine göre İsa dünyaya yetişkin olarak gelmiş ve evli de olsa fiilen seks yapmış herkese dini ayinleri yasaklamıştı.

Eğer Hıristiyan yaşamı, 2. yüzyıl teologu Tatian’ın sözleriyle, “bekaret sınırlarının dışında düşünülemez” ise, bir Hıristiyan libidosunu ne yapacaktı? Augustinus arzularını iman ve irade gücüyle bastırırken, bazıları da bedenleriyle kavgaya tutuşmuştu. Aziz Benedikt zihninde beliren bir kadın görüntüsü yüzünden kıyafetlerini çıkarıp, bedeni yara bere içinde kalana kadar dikenli yatakta yatıyordu. “Böylece ruhundaki hastalığı bedenindeki yaralarla def edip günahı fethediyordu,” diye hikaye devam ediyordu. 3. yüzyılın meşhur alimi Origen gibi başkalarına gelince, onlar cinsel organlarını kesip atıyorlardı.

Kilise 325’te hadım olmayı yasaklamıştı ama yine de manevi saflığın iffeti gerekli kıldığı mesajını veriyordu. Cinsel perhiz fikrini Hıristiyanlar icat etmemişti ama onu çarpıcı bir noktaya taşımışlardı. Din adamları tarafından cemaatlere anlatılan ilk azizlerle keşişlerin hayatları çoğu zaman başarılı şekilde karşı konulan yoğun cinsel ayartma hikayeleri içeriyordu. Augustinus, hayatının on üç yılını çölde şeytanın yoluna çıkardığı iğrenç fikirlerle mücadele ederek geçiren Aziz Anthony’i kendine örnek seçmişti. “Geceleyin şeytan güzel bir kadının çekici suretine bürünür, bütün hatlarıyla şehevi düşünceler uyandırırdı.” Aziz Abraham, Anthony’den daha düşük mertebedeydi ama düğün gecesi müstakbel karısından kaçtığı için yüksek paye kazanmıştı.

Ayrıca iffetli kalmak için uç noktalara savrulan azizeler de yok değildi. Azize Alexandra erkekleri baştan çıkarmamak için on yıl boyunca kendini Mısır’da bir mezarın dört duvarı arasına hapsetmişti. Azize Radegund 540

dolaylarında yakalanıp bir Frenk kralla evlenmeye zorlanmış ama adamın tekliflerini geri çevirip gecelerini evin dışındaki tuvaletin yakınında, soğuk zeminde dua ederek geçirmişti. Bir süre sonra kral pes edip onun bir manastıra kapanmasına göz yummuştu. Cinsel açıdan kirlendiği için işkence ve ölümü tercih eden azizeler en büyük hayranlığa mazhar oluyorlardı. 3. yüzyılda yaşamış Sicilyalı Azize Agatha, Romalı bir konsülün arzularına teslim olmak yerine işkence sehpasına gerilip demir kancalarla etinin kemiklerinden ayrılmasına seve seve izin vermişti.

Her ne kadar bunlar izlenmesi imkansız örnekler olsa da sıradan Hıristiyanların bir şekilde böyle davranmaları bekleniyordu. Batı'da hiçbir büyük din, müritlerinden üreme dürtülerine karşı böylesine sert bir mücadeleye girmelerini istememişti. Cinsellikle ilgili kısıtlamalar her zaman mevcuttu ama amaç sekse son vermek değil, onu yönlendirmekti. Hıristiyan seks politikası ile pagan seks politikası arasındaki fark muazzamdı. Roma yasalarında kadınlar ve erkeklerden (en azından uygun sınıftan olanlardan) evlenmeleri bekleniyordu ve eğer çocuk yapmazlarsa cezalandırılıyorlardı. Erkekler metres tutmakta ve fahişelerle birlikte olmakta özgürdüler. Öte yandan Roma Hıristiyanlaşınca, cinsel perhiz fikri devlet politikası oldu ve eski yasalar çöpe atıldı.

Yasa koyucular seksi kötü gördüklerinde, cezai bakımdan daha sert yasalar yazarlar. Cinsel birleşme olmadan üremenin yolunu kimse bulamadığı için sekse en azından bir süre hoşgörüyle bakıldı ama çok geçmeden kilise seçenekleri daraltmaya başladı. İlk Roma yasalarına göre "rıza" olduğu sürece evlilik sürüyordu ve erkekler -daha sonra kızlar veya aileleri birlikteliğe "razı" olduğu sürece- evlenmek vaadiyle kız kaçırmakta özgürdü. Bu durum Konstantin idaresi sırasında değişmeye başladı. Evlilik resmi bir niteliğe kavuştu, metreslik yasaklandı ve boşanmak zorlaştırıldı. Eşler arasında zar zor da olsa sekse yine izin veriliyordu. Augustinus'tan etkilenen Papa Büyük Gregory (540–604 dolayları) evlilik içi ilişkinin ancak zevk içermediği sürece caiz olduğunu ilan etti. 6. yüzyılın sonuna gelindiğinde bu durumu garantiye alacak yeni yasalar yürürlüğe girmeye başladı.[53]

Ceza Kılavuzları ve Seksin Bedeli

Avrupa'nın erken döneminde köylü halk Aziz Augustinus'u hiç okumamıştı. Neredeyse hiçbiri okuma yazma bilmediğinden, Tanrı'nın

kelamını anlaşılır şekilde tercüme eden yerel din adamlarına bel bağlamışlardı. İsa'nın tanrısallığı veya Teslis'in doğası hakkındaki karmaşık sorulara köylerde rastlanmıyordu. Buralarda insanları ilgilendiren ve rahiplerin de çokça zaman ayırdıkları mevzu seksti. Din adamları erken ortaçağın ahlak polisleriydiler ve cehennemden kurtuluşun, seksten olabildiğince uzak durmaya ve gerektiğinde seksi sınırlı ölçüde yaşamaya bağlı olduğunu öğretiyorlardı.

Hıristiyan seks politikasının kaba hatları Augustinus ve Jerome gibilerince çizildi ama beş yüzyıldan daha uzun bir süre boyunca asıl iş kiliselerin günah çıkarma hücrelerinde yapıldı. Papazların ve tövbekarların çoğu birbirini gayet iyi tanıyordu ama günah çıkarma hücresinin karanlığında komşuluk ilişkileri sona eriyordu. Papazlar günah çıkarma rolünü üstlendiklerinde artık eski dost veya manevi önder değil, tövbekarların kötü amellerini tartıp neticeye bağlayan yargıçlardı. Günah çıkarma ritüeli tövbekarın cinsel yaşamının her ayrıntısını -rüyalar, boşalmalar, pozisyonlar, aldatmalar- anlatmasını gerekli kılıyordu. İnsanların neredeyse tüm cinsel faaliyetleri yasak olduğundan bu itiraf işlemi tüyler ürpertici olsa gerek. İtirafı dinleyen papaz, kilisenin iyi cinsel davranışı kötü olandan ayırt etmek için kullandığı "penitential"lere, yani ceza kılavuzlarına başvurarak her günaha belli bir ceza veriyordu.

Bu kılavuzlar kilisenin en üst görevlileri tarafından yazılarak, yerel olarak derleniyordu ve bir bölgeden diğerine önemli ölçüde farklılık arz ediyordu. Aralarındaki farklılıklara rağmen hepsinin verdiği temel mesaj şuydu: Her türlü seks kirli ve kirleticidir ama bazı seks eylemleri diğerlerinden daha fenadır. Bazı kılavuzlar her birinin ayrı cezası olan yüzlerce farklı seks eylemini ve düşüncesini sıralıyordu. Genellikle cinsel eyleme getirilen ilave kısıtlamalarla birlikte oruç tutmayı da içeren cezaların amacı, Tanrı'nın affına sığınılmasıydı ama bazı günahlar diğerlerine kıyasla daha büyük bir af gerektiriyordu. Bir kılavuzda şöyle yazıyordu: "Nasıl ki, [erkeği] bir katırla çiftleştirmek, bir erkekle çiftleştirmekten daha iğrençse, o erkeği bir erkekle çiftleştirmek, bir dişiyle [çiftleştirmekten] daha akıldışı bir suçtur." Aynı şekilde *ıslak rüyalar*, uyanıkken mastürbasyon yapmak kadar günah değildi.

İlk kılavuzlar, cinsel perhizin Hıristiyanlar arasında fetiş haline geldiği 6. yüzyıl İrlanda'sının acımasız yörelerinden çıktı. Scothian adında saygın bir

münzevi, kendini her gün ayartmaya çalışan “sivri memeli” iki kadınla aynı odada yaşamak suretiyle erdemlerini sınadı. Ayartılmaya daha fazla dayanamayınca da kendini soğuk suyla dolu bir fıçıya attı. İşte bu ortam içinde Kelt misyoner Aziz Columbanus bir kılavuz yazarak eserini İrlanda’dan İngiltere’ye ve Avrupa’ya getirdi. Günahlar ve onlara verilen cezaların toplandığı kılavuzun faydası hemen anlaşıldı ve çok geçmeden Avrupa’nın her yerinde ceza kılavuzları derlenmeye başladı; kılavuzların her biri bulunduğu bölgenin önceliklerine göre hazırlanıyordu. Bu süreç, günah çıkarma işleminin yapıldığı her yerde bir kılavuzun bulunduğu 12. yüzyıla kadar sürdü.

Bazı kılavuzlar papazlara günah teşkil eden davranışların kökünü kazımak için bazı sorgulama biçimleri salık veriyordu. Bir 11. yüzyıl kılavuzu erkeklere şunun sorulmasını söylüyordu: “Karınla veya başka bir kadınla köpekler gibi arkadan çiftleştin mi?” Aynı kitap kadınlara da afrodizyaklar, lezbiyenlik, hayvanlarla cinsel ilişki, mastürbasyon, kürtaj, meninin ağızdan alınması ve aşk iksiri olarak âdet kanının kullanılması hakkında soru sorulmasını istiyordu. Aziz Albertus Magnus “o günlerde itiraf hücrelerinde canavarca şeyler duyulduğundan” bu tür ayrıntıların gerekli olduğunu söylese de başkaları günah çıkarma hücrelerinde yapılan böylesi ateşli konuşmaların ters etki yapabileceğinden endişe ediyorlardı. 821’de Orleanslı Theodulf, bu tür ayrıntılı sorularla insanların kafalarına olmadık fikirler sokmamaları için papazlara uyarıda bulunuyordu:

İnsanın öğrenmesinin yakışık almadığı pek çok şey, günah çıkarma hücresinde kaydediliyor. Bu nedenle papaz, itirafçıyı her konuda sorgulamamalı ki itirafçı kiliseden ayrıldığında şeytana uyup daha önce aklında olmayan bir suçu işlemesin.

Aynı sebepten Papa I. Nicholas, birkaç yıl sonra Bulgar papazlara kılavuzları sıradan insanlara göstermemelerini söyledi.

Kılavuzlar evliliğin ilk üç gününün yanı sıra, çarşamba, cuma, cumartesi ve pazar günlerinde, Paskalya perhizinde, Paskalya’yı takip eden haftalarda, Hamsin Yortusu’ndan önceki günlerde, Noel’den önceki ve sonraki birer ayda ve diğer bir sürü kutsal günde -kadının hamilelik, emzirme ve âdet dönemlerini saymıyoruz bile- eşlerin cinsel ilişkiye girmesini yasaklıyordu. En iyi ihtimalle geriye ayda dört gün kalıyordu. Bu günler için de katı kurallar vardı. Gündüz vakti asla seks yapılmıyordu ve okşayışlar, şehvetli

öpüşmeler de kesinlikle yasaktı. Bir kılavuz, kocaların eşlerini çıplak görmesini yasaklıyordu. Misyoner pozisyonundan, yani erkeğin üstte olduğu pozisyondan başka pozisyonlara hayvansı ve tahrik edici oldukları gerekçesiyle izin verilmiyordu. Oral ve anal seks yirmi beş yıla varan oruç ve perhizle cezalandırılıyordu. Dahası, seksten sonra insanlardan kendilerini iyice yıkamaları ve kiliseye gitmemeleri bekleniyordu.

Bu kısıtlamalar silsilesiyle seks yapmak her zaman riskliydi. Pek çok evli kadın papazlara utandırıcı itiraflarda bulunmaktan sakınsa da sessizlikleri içlerindeki ilahi ceza korkusunu silmiyordu. Papazlar yasak dönemlerde hamile kalındığı için cüzamlı veya sakat doğan çocukların dehşetengiz hikayelerini anlatıyorlardı. Kefaret ödemek zor olduğu için, çoğu evli kişi günah çıkarmaya devam ediyordu. Başka türlü, bir kılavuzun yazarı bir kadının kocasının menisini kullanarak afrodizyak hazırladığını veya dürtülerine yenik düşen bir çiftin oral seks yaptığını ya da başka bir çiftin koca şişman diye ayakta ters ilişkiye girdiğini nasıl bilebilirdi? Bütün bunlar yasaktı ve belli cezaları gerektiriyordu.

Eğer evli çiftlerden çoğu zaman keşiş gibi yaşamaları bekleniyorsa, papazlarla rahibelerin daha katı cinsel kısıtlamalara tabi olduklarını tahmin etmek zor değil. 11. yüzyılda yasaklanana kadar din görevlileri arasında evlilik yaygındı ama kilise, evli papazlara “iffetli evlilik” yürütmelerini, yani eşleriyle seks yapmaktan sakınmalarını öğütlüyordu. Evlerinde veya manastırlarında hizmetçi kadın tutan papazlar kilise yetkililerini kandıramıyorladı, çünkü MS 325’te papazların anneleri ve “şüphelenilemeyecek” kadınlar dışındaki kadınlarla birlikte yaşaması yasaklanmıştı.

Sıradan bir insanın bekar bir kadınla seks yapması bir yıllık cezayı gerektirirken, bir papaz için bu ceza üç ila yedi yıllık oruç, bir piskopos içinse on iki yıllık oruçtu. Bir kılavuza göre eğer bir papaz başka bir adamın karısını yatağa atarsa, kademesine bağlı olarak yirmi yıla kadar sadece ekmek ve suyla yaşamak zorunda kalıyordu. Bir kilise görevlisi eşini tahrik etmek için büyüye başvurursa çeşitli cezalara çarptırılıyordu: “Eğer birisi sevgi uyandırmak için büyüye başvurursa… bütün bir yılı ekmek ve suyla geçirme cezasına çarptırılsın… Eğer o kişi diyakoz ise iki yıla, papaz ise üç yıla çarptırılsın.” İnekle ilişkiye giren bir keşiş, aynı eylemi yapan hayvan sahibinin alacağı cezanın iki katıyla cezalandırılıyordu.

Her ceza kılavuzu mastürbasyonu yasaklıyordu ama mastürbasyon yapan papazlar birbirlerine hafif cezalar veriyorlardı. 19. yüzyıla ait *Paenitentiale Bigotianum* mastürbasyon yapan papazlara üç haftalık ceza verirken, sıradan insanlara bir yıllık cezayı öngörüyordu. Papazlar dinsel tefekkürün cinsel düşüncelerle kesintiye uğramasına şaşırmıyorlardı. Theodore Yasaları "sadece düşünceyle" boşalan bir papaza bir haftalık ceza öngörüyordu ama papazın bir kadınla birlikte olarak boşalması durumunda cezayı artırıyordu. Sıradan insanlar için mastürbasyonun cezası, eylemi yapan kişiye ve yapılış tarzına bağlıydı. Sözgelimi yapay araçlar kullanan kadınlar, erkeklerden daha sert cezalandırılıyordu. Mekanik yardım alan erkekler sadece kırk günlük cezaya çarptırılırken, yapay penis kullanan bir kadın eğer penisi yalnız başına kullanmışsa bir yıl, bir kadınla paylaşmışsa üç yıl cezaya çarptırılıyordu.

Daha sonraki yüzyıllarda mastürbasyona daha sert cezalar verildi. Mastürbasyonu livatacılığa yol açan bir iğrençlik olarak gören Fransız teolog Jean Gerson 1388'de papazların mastürbasyon itirafçılarını dinlerken kullanmaları için bir kitap yazdı. Gerson çok az delikanlının veya adamın bu eylemi itiraf edebileceğini biliyordu, bu nedenle papazlara açık sözlü olmalarını salık veriyordu: "Dostum, genelde oğlanların yaptığı gibi aletine dokundun veya onu okşadın mı?" Eğer tövbekarlar suçlarını ifşa etmeye yanaşmazlarsa, papazlar onlara günah çıkarma hücresinde yalan söylemenin ciddiyetini hatırlatıyordu. Ayrıca Gerson mastürbasyon yapanlara birtakım soğuma egzersizi öneriyordu: sık sık dua etmek, kendini kırbaçlamak, soğuk suya girmek ve şeytanı def ederken yere tükürmek.

Ceza kılavuzu yazarları eşcinselliği de kınıyordu ve mastürbasyonda olduğu gibi cezalar eylemin biçimine ve sıklığına göre değişiyordu. Bir İrlanda ceza kılavuzuna göre anal seks yapan oğlanlar iki yıllık cezaya çarptırılırken, aynı işi yapan adamlar üç yıla, suçunu tekrarlayanlar ise yedi yıla çarptırılıyordu. Bazı papazlar, ister erkek ister kadın tarafından yapılsın, oral sekse ömür boyu ceza veriyordu. Özellikle diğer cinsel suçlarla karşılaştırıldığında lezbiyenlik de sert muamele görüyordu. Bir Alman ceza kılavuzu lezbiyenliğe üç yıllık oruç cezası öngörüyordu ki bu, bir dula veya bakireye tecavüz etmiş bir adama verilen cezanın aynısıydı.

İnsanların hayvanlarla yakınlaşması, hayvanlarla seks konusunda hazırlanmış ilk ceza kılavuzlarında yumuşak muameleyle karşılanıyordu.

Buna ilk başta bir tür mastürbasyon gibi bakılıyordu ama sonunda cezalar ağırlaştı, özellikle de suçlu bir din görevlisiyse. Bir ceza kılavuzu genç erkeklerin hayvanlarla deneyim yaşamaya yatkın olduklarını ama bu durumun erişkinlikle birlikte sona erebileceğini söylüyordu. Hayvanlarla cinsel ilişkiye girdiğini itiraf eden gençlere sadece kırk günlük ceza verilirken, yetişkinlere bir yıllık ceza veriliyordu. Hayvanlara çok daha az merhamet gösteriliyordu. Theodore'un ceza kılavuzu "erkekler tarafından kirletilmiş hayvanların öldürülerek etlerinin köpeklere verilmesi"ni talep ediyordu.

Hayvanlara merhamet gösterilmemesinin olası bir sebebi, onların para ödeyememeleriydi. Çoğu kılavuz günahkarların para ödeyerek arınmalarına izin veriyordu. Bu sayede kilisenin kasası doluyor, insanlar da günah çıkarmanın gereksiz telaşından ve utancından kurtulabiliyordu. Normalde seksin yasak olduğu gerdek gecesinde evliliklerini tamama erdirmek isteyen çiftler kiliseye bir miktar para vererek ilahi izni alabiliyorlardı. İngiltere'de Paskalya perhizi sırasında seks yapmanın bir yıllık cezası yüklü bir ödemeyle unutulabiliyordu. Bir ceza kılavuzu, zengin bir adamın üç gün boyunca kendisiyle birlikte oruç tutmaları için 840 adama para ödeyerek yedi yıllık oruç cezasından kurtulacağını yazıyordu.

Parayla günahtan arınma sürecindeki kaçınılmaz yozlaşmaya rağmen ceza kılavuzları Hıristiyanlara bedenleriyle ne pahasına ne yapabileceklerini en ince detayına kadar gösteriyordu. Domuzla seks yapmış bir adam, eşiyle anal seks yapmış bir adamdan Tanrı katında daha az suçlu olduğunu bilirdi. Keza bazı bölgelerdeki kadınlar bir adamla oral seks yapmanın o adamı öldürmekten daha büyük bir suç olabileceğini biliyorlardı. Hangi ceza kılavuzlarının gerçekten kullanıldığını bilemeyiz ama pek çok suçlunun yola gelmeye çalıştığını tahmin edebiliriz. Lanetlenme korkusu, ayda sadece birkaç gün seks yapma anlamına gelse bile, bir inançlının kaldıramayacağı kadar ağır bir yüktü. Ceza kılavuzlarının etkili olduğu MS 500'den yaklaşık 1050'ye kadar uzanan dönemde Avrupa'da nüfus artışı azaldı. Sonraki Hıristiyan hukuku çiftlerin daha sık seks yapmasına izin verdiğindeyse artış başladı. Böylesine büyük demografik değişimlerin elbette bir sürü sebebi vardır ama yapılacak her açıklamanın yalın bir hakikati kabul etmesi gereklidir: Nüfus artışı çoğunlukla cinsel ilişkiye bağlıdır.

Yeni binyıldan itibaren ceza kılavuzlarının yerini resmi mahkemelerin uyguladığı genel yasalar aldıysa da ceza kılavuzlarının etkisi yüzyıllarca hissedildi. Seksin üzerine pis bir koku çöktü ve biz hâlâ o kokuyu alabiliyoruz. Daha 1980'de Papa II. Jean Paul, eşlerine karşı tutkulu cinsel arzu besleyen evli erkeklerin ahlaken zina suçu işlediklerini beyan etti; bu tutumun izleri doğrudan ortaçağın başlarına ve ceza kılavuzlarının kasvetli ahlak evrenine kadar gider.[54]

Talep Üzerine Seks:

Tecavüz, Evlilik Nafakası ve Droit De Seigneur

Ortaçağda tecavüz görmezden gelinmez ama üzerinde fazla durulmazdı. Ancak çok ender durumlarda bir suç eylemi olarak ciddiye alınırdı. Geç ortaçağ/erken Rönesans döneminin mahkemeleri tecavüzü, olaydan sonra saldırganın ve kurbanın evlenmesinin beklendiği bir çiftleşme tarzı olarak görüyordu. Tecavüzün açıkça kınandığı yerlerde bile mahkemeler, ya kadınların sekse rıza gösterdiklerine ya da olayın yaşandığı koşullarda kadının erkeğe teslim olması gerektiğine hükmederek suçu hafifletiyordu.

Tecavüz tartışmaları öteden beri seksten çok paraya odaklıydı. Roma hukuku tecavüzü bir tür hırsızlık olarak görüyordu: dişi malını muhafızlarının elinden almak. Kadınların atlardan veya mobilyalardan pek farkı yoktu. Hıristiyanlık Roma'da hakim olunca tecavüz, biraz baştan savma olsa da kendi başına cinsel bir suç olarak yeniden tanımlandı fakat hukuk hâlâ kurbanlara karşı çok sertti. Soylu kızların kendi rızalarıyla kaçtıkları saptandığında kendilerini kaçıranlarla birlikte infaz ediliyorlardı. Çoğu vakada tecavüzde rızası olmasa bile kadın, "daha güçlü bir tepki verebilirdi" gerekçesiyle cezalandırılıyordu. Dahası, tevacüzcünün eve girmesine yardım ettikleri anlaşılırsa hizmetçilerin boğazına erimiş kurşun dökülüyordu.

6. yüzyılda Roma İmparatoru Justinian, kadınların kaçırılmasını veya tecavüze uğramasını her sınıftan insan için büyük bir suç saydı. Kurban ailelerine, iş üstünde yakaladıkları takdirde suçluyu öldürme izni verildi. Para cezalarını önlemek için kadınların tecavüzcüleriyle evlenmesi yasaklandı. Bu değişimler tecavüzü sadece mülkiyete değil, kadına karşı da bir suç olarak tanımlaması bakımından önemliydi. Ne var ki bu anlayış

uzun sürmedi ve neticede kadınları zoraki seksten veya zapt etme yoluyla evlenmekten koruma noktasında fazla bir şey yapamadı.

Ceza kılavuzları çoğu şiddet eylemini ve her türlü gayrimeşru seksi yasaklasa da bu ikisini nadiren birleştiriyordu. Bunları birleştirenlerse kadınları korumaktan çok düzensiz evliliklerin önüne geçme derdindeydi. Diğer önemli bir husus da ceza kılavuzlarının, sekse zorlansın ya da zorlanmasın, iffetsizlikle suçlanan dişi kurbanlara rahat yüzü göstermemesiydi. Öyle ki, suistimal edilmiş oğlanlar bile cezalandırılıyorlardı. Bir ceza kılavuzuna göre “Küçük bir oğlan büyük bir adam tarafından suistimal edilirse oğlan beş yaşındaysa bir hafta oruç tutmalıdır. İşin içinde kendi rızası varsa, yirmi gün oruç tutmalıdır”. Daha sonra ortaçağ kilise hukuku tecavüze (*raptus*) aforoz cezası verdi ama eğer ki kurbanı kendisiyle evlenmeye ikna ederse tecavüzcüyü bu cezadan tamamen muaf tutuyordu.

Kilise doktrini cinsel şiddet konusunda genellikle muğlak kalırken, seküler hukuk gayet anlaşılırdı. Tecavüzün cezası paraya çevriliyordu. Kurbanın mertebesi ne kadar yüksekse, tecavüzcü o kadar çok para ödüyordu. Sözgelimi İrlanda’da yerel kabile şefleri yedi *cumal* değerindeydi ve her *cumal* yedi kadın köle veya süt veren yirmi inek değerindeydi. Evli bir kadının şerefi kocasınınkinin yarısı kadar olduğundan, bir kabile reisinin karısına tecavüz eden kişi 3,5 *cumal* ceza ödüyordu ve bu miktar yaklaşık yirmi beş köleye karşılık geliyordu. İngiltere’de özgür bir kadının göğüslerini izinsiz okşayan bir adam beş şilin cezaya çarptırılıyordu. Eğer adam kadını yere yatırırsa ceza iki katına çıkıyor, onunla zorla ilişkiye geçerse ceza altmış şiline yükseliyordu. Kıtadaki Frenk kabileleri de aynı modeli takip ediyordu. Eğer adam özgür doğmuş bir kadınla rızaya bağlı seks yapmışsa, kadının ailesine kırk *soldi* ödüyordu, ama adam kadınla zorla seks yapmış ve onu eşi olarak tutmak istiyorsa, ceza on katına çıkıyordu. Hizmetçilere tecavüz etmekse çok daha ucuzdu.

Tecavüz mağdurları sekse davetiye çıkardıkları veya saldırgana yeterince karşı koymadıkları suçlamasıyla da karşı kaşıya kalabiliyorlardı. İrlanda hukuku kendileriyle zorla ilişkiye girmiş adamları suçlamakta ağır davranan kadınlara yasal koruma sağlamıyordu. Lombardy’de seks yapan kızlar öldürülebiliyor veya aileleri tarafında satılabiliyorlardı. Birçoğunun böyle

durumlara düşmemek adına kendisini sakınmak için nasıl çaba sarf ettiğini tahmin edebiliriz. 8. yüzyıl keşişi Diyakoz Paul, işgalci Avar askerlerine teslim edilmiş birkaç Lombard prensesine övgü dolu şarkılar söylüyordu. Kadınlar hazırlanmışlardı:

Çiğ piliç etlerini, göğüslerinin arasındaki kemerin altına koydular. Sıcaktan bozulan etler feci kokuyordu. Ve Avarlar kadınlara dokunmak istediklerinde onlara özgü olduğunu düşündükleri bu pis kokuya dayanamayıp lanet okuyarak oradan uzaklaştılar ve bütün Lombard kadınlarının kötü koktuğunu söylediler.

Kadınlar sağduyuluydular. Olağanüstü önlemler mevcut olmayınca başka çareleri kalmamıştı; tecavüzden kurtulmayı kendileri başarmak zorundaydılar. Nitekim bunu başardılar da, onurlarını korudular ve mesele yatışınca prensler ve krallarla güvenli evlilikler yaptılar.

Seksin zorla yapıldığına dair şüphenin bulunmadığı durumlarda bile kurbanın *bir şekilde* hatalı olduğu sanısı hâlâ sürüyordu. Vaizlerin vaazlarında yer verdikleri ortaçağ Fransa'sından bir hikayeye göre genç bir kadın, bir adamın zorla bekaretini bozduğuna mahkemeyi ikna etmişti. Tecavüzcüye hemen kadına para ödemesi emredilince adam parayı ödemişti. Kadın mahkemeden ayrıldıktan sonra hakim adama kadını yolda yakalamasını ve ne yapıp edip parayı ondan geri almasını söylemişti. Tecavüzcü de kendine söyleneni yapmış ve kadına ikinci kez saldırmıştı. Kadın adama öyle güçlü karşı koymuştu ki, adam ondan parayı almayı başaramamış ve eli boş mahkemeye dönmüştü. Sonra hakim kadını mahkemeye geri çağırarak aldığı parayı iade etmesini emretmişti. Kadının parayı bu şekilde korumasından yola çıkarak bekaretini de korumuş olabileceğini söylemiş ve "tecavüz asla gerçekleşmemiştir" hükmüne varmıştı.

Eğer tecavüz hamilelikle sonuçlanırsa, çocuğu taşıyan kadının mahkemede kazanma şansı neredeyse sıfırdı. O zamanlar hakim olan hamileliğin "iki tohum" kuramına göre, bir çocuğa hamile kalınması için hem erkeğin hem de kadının "boşalması" gerekiyordu. Boşalmaya her zaman zevk eşlik ettiğinden hamileliğin kadının zevk aldığını kanıtladığı düşünülüyordu. (Modernite öncesi aptallıklar diyerek buna gülecek olan herkes, Kuzey Carolinalı yasa koyucu Henry Aldridge'in 1995 tarihli yorumunu okumalı. Alridge hamile kalan tecavüz mağdurlarına yardıma

yönelik yasa tasarısına karşı çıkarken şunu savunuyordu: “Gerçekler şunu gösteriyor ki, sahiden tecavüze uğrayan insanların sıvıları akmıyor, beden fonksiyonları çalışmıyor ve hamile kalmıyorlar.”)[55]

Evlilik içi zorla seks meselesine geldiğimizde manzara biraz daha farklılaşıyordu. Öncelikle şu basit tespiti yapalım: Bir kocanın eşine tecavüze etmesi hukuken mümkün değildi. Bir kez evliliklerini tamama erdirdiklerinde koca eşinin bedenine sahip oluyordu. Hukuka göre evli kadın ömür boyu cinsel itaate razıydı. Elbette kocaların eşlerine karşı ne sıklıkla şiddete başvurduklarını hiçbir şekilde bilemeyiz ama eğer sabırlıysalar ve davaya para harcamaya istekliyseler, eşlerini boyun eğmeye zorlamanın başka bir yolu da vardı: kilise mahkemesi.

Kilise mahkemeleri ortaçağ boyunca bir eşin diğeriyle seks yapmayı reddettiği tartışmalar da dahil evlilikle ilgili davaların çoğuna bakıyordu. Artık eşinin kendisiyle ilgilenmediği söyleyen bir koca, onu yatağa dönmeye zorlayan bir kilise emri çıkarttırabiliyordu. Hakimlere göre evli kadın kocasına ödemek zorunda olduğu cinsel bir borca giriyordu. Bunun bir vagon dolusu hayvan yemi için ödeme talimatı vermekten bir farkı yoktu. Evlilik sırasında koşullar değişse bile “evlilik” borcu tatbik edilebiliyordu. Papa III. Alexander (1159–81) gibi bir otorite, kocası cüzama yakalandığında bile bir kadının evlilik borcunun sürdüğüne hükmetmişti.

Öte yandan evlilik borcu doktrini iki yoldan yürüyordu: Kadınlar yıllar içinde çekiciliklerini yitirseler bile kocalarının kendilerine layıkıyla hizmet etmeleri yönünde kilise hakiminden bir emir çıkarmasını isteme hakkına sahiptiler. Dolayısıyla cüzamlı bir kadın hastanede seks yapmaya devam etmesini isteyebilirdi kocasından. Keza kocasından ayrı yaşayan bir kadın, cinsel ihtiyaçlarını karşılamasını kocasına şart koşan bir kilise davası açabilirdi. Yargı şöyle buyuruyordu: “[Koca] baba evindeki [karısını] haftada bir gece ziyaret ederek evlilik borcunu ödemekle yükümlüdür ve aksi emredilmedikçe bu yükümlülüğünü dosdoğru yerine getirmeyi sürdürmelidir.”

Kilisenin insanları birbirleriyle seks yapmaya zorlaması fikri, Hıristiyan seks hukukunun pek çok çelişkisinden biridir. Eğer seks evlilikte bile günahsa, kilise neden eşlerden seks yapmalarını istiyordu? Cevap Aziz Augustinus’a kadar giden temel Hıristiyan inancından geliyordu: Seks

dürtüsü kontrol edilemezdi. İnsan ne yaparsa yapsın, Âdem ile Havva'nın ilk günahı, cinsel organların tatmin aramaya devam etmesine sebep olmuştu. Kilisenin amacı, seks dürtüsünün evlilik dışında başka yönlere sapmasını önlemekti. Eşleri olmayan kadın ve erkekler ruhlarını tehlikeye atacak amelleri işleme riskini taşıyorlardı.

Evlilik borcu neredeyse her şeye baskın çıkacak kadar temel bir şeydi. Bir otoritenin vardığı hükme göre âdet döneminde seks talep eden bir kadının, tatmini evlilik dışında aramaya meyledebileceği fark edildiğinde geri çevrilmemeliydi. Aynı şey tarlada çalışan bir kölenin karısı seks talep ettiğinde de geçerliydi. Eğer kadın daha fazla bekleyemeyip zinaya meyledecek gibi görünüyorsa, kölenin işine ara verip kadının ihtiyacını karşılamasına izin veriliyordu. Hatta erkekler Haçlı Seferleri'nde Kutsal Topraklar'a gitmek için eşlerinden izin almalıydılar ki onların yoklukları sırasında eşleri başka erkeklere meyletmesinler.

Evli eşin cinsel taleplerini karşılamamanın sonuçları ciddiydi. Eğer reddetme karşı tarafın mastürbasyon veya zina yapmasına yol açmışsa, o zaman reddeden eş bu günahın suçunu paylaşıyordu. Ayrıca seksi geri çeviren eş ciddi fiziksel tehlikelerle karşılaşabiliyordu. Nitekim Paskalya arifesi gecesinde Sırp bir papaz eşi ve bir ineğin başından şunlar geçmişti:

[Seksin yasak olduğu] Kutsal Cumartesi akşamı bir şehvet iblisi papaza eziyet ediyordu. Cinsel perhizi hatırlayan karısı adamın dürtülerini tatmin etmeyi reddetti. Sonunda papaz ahıra gidip bir inekle rahatladı. Ertesi gün Paskalya kutlaması yapılırken kuş sürüleri kiliseye saldırdı. Bunun üzerine papaz kapıların ve pencerelerin kapatılmasını emretti ve cemaatin önünde gözyaşları içinde günahını itiraf etti. Daha sonra papaz ve cemaattekiler kapıyı açtı ve zarar görmeden oradan ayrıldılar. Ne var ki, papazın karısı dışarı çıktığında kuşlar saldırıya geçip kadını paramparça ettiler.

Bu kıssadan alacağımız hisse açıktı: Eşi onun şehvetini giderseydi, papaz günah işlemeyecek ve kadın da böyle feci bir bedel ödemeyecekti.[56]

Talep üzerine seksin bir başka türü de asil toprak sahiplerinin kadın kölelerini düğün gecelerinde alıkoyma ayrıcalıklarıydı, her ne kadar *droit de seigneur* (lordun hakkı) veya *jus primae noctis* (ilk gece hakkı) âlimler arasında tartışmalı olsa da.

Büyük ihtimalle asillere kadın kölelerinin bekaretini kocalarından önce bozma hakkı veren yazılı bir yasa hiç olmamışsa da pek çok lord en ufak bir korku duymadan emri altındaki kadınlardan istifade ediyordu. Toplumsal hiyerarşide üsttekiler alttakilere istedikleri gibi davranabiliyorlardı. Bu durum, yasa ne derse desin, feodal yaşamın bir gerçeğiydi. Yalnızca ilahi otorite araya girebilirdi.

9. yüzyılda yaşamış olan geleceğin azizi Aurillaklı Kont Gerald, çekici bir köle kızı görmüş ve doğuştan hakkı olduğu için kıza sahip olmaya karar vermişti. Hikayenin bir versiyonuna göre Tanrı, kızı kurtarmak için değil Gerald'ın kutsallığını korumak için son anda devreye girmişti:

[Gerald] kör ateşin yakıcı cazibesiyle kavruldu. Sonunda nefsine yenik düşüp kızın annesine geceleyin ziyarete geleceğine dair haber gönderdi. [Her ne kadar şeytana uymamak için dua etse de]… kararlaştırılan yere gitti ve ocağın yanında durup beklemeye başladı. Kız odaya girer girmez [Gerald] ilahi lütfa erdi ve kız ona eciş bücüş göründü. Kızın babası gerçeği söyleyene kadar bunun gördüğü kız olduğuna inanamadı.

Gerald oradan hemen sıvışmış ve kızın mucizevi çirkinliği sayesinde günaha bulaşmamıştı. Hikayenin aslı daha yavan olsa gerek. Muhtemelen kızın ailesi onu tecavüzden kurtarmak için son bir çabayla çirkinleştirmişlerdi. Bu kurnazlıkların ne sıklıkla kullanıldığını veya kaç soylu tecavüzcünün Gerald gibi enayi olduğunu bilmiyoruz. Her yerde olduğu gibi ortaçağ Avrupa'sında da alt sınıftan kızlar –kaydedilmemiş-sayısız cinsel saldırıya maruz kalıyordu.[57]

13. yüzyıla gelindiğinde İngiliz hukuku tecavüze kağıt üstünde ciddi cezalar veriyordu ama süreç yine suçlanan adamların lehine işliyordu büyük ölçüde. Eğer tecavüzcü olduğu söylenen adam ruhban sınıfının bir üyesiyse (çoğu İngiliz tecavüz sanığının olduğu gibi), ılımlı cezaların temayül haline geldiği kilise mahkemesinde görülen davadan paçayı kurtarma şansı büyüktü. Eğer suçlanan kişi bir aristokratsa, davanın muhtemelen iyi muamele göreceği soylular mahkemesinde görülmesini talep edebiliyordu. Öte yandan eğer sanık "asliye hukuk mahkemesine" çıkarılabilmişse ve mağdur davayı sonuna kadar götürebilecek güce sahipse, sanığa ölüm cezası verilme ihtimali söz konusu olabiliyordu.

Bu gibi davalarda hukuksal süreç kadınlar için meşakkatli ve tehlikeliydi. Saldırıdan hemen sonra genellikle çocuk olan mağdurdan "bağırıp çağırması" ve kanlı giysilerini saygın insanlardan oluşan gruba göstermesi bekleniyordu. Ancak ondan sonra suçu bildirmek için çeşitli kamu otoritelerine başvurabiliyor ve her seferinde olayı aynı şekilde anlatması gerekiyordu. Kırk gün içinde dava açmak zorunda olan mağdurdan başka belgeler de isteniyordu. Gelgelim belgelerdeki herhangi bir farklılık veya prosedürdeki başka yanlış adımlar davayı geçersiz kılabiliyor ve haksız ithamda bulunmaktan dolayı mağdur hapse atılabiliyordu. Bu sadece bir gözdağı değildi. Kendisine tecavüz etmiş adama dava açma cesareti gösteren kadınların neredeyse yarısı sonunda hapsi boyluyordu.

1320 yılının bir Mart akşamında, Londralı bir eyercinin on bir yaşındaki kızı Joan Seler kalabalık bir Londra caddesinde bulunan evinin dışında duruyordu. O sırada Fransız tüccar Reymond Limoges aniden kızı kolundan tuttuğu gibi sokaklarda sürükleyerek odasına götürmüştü. Mahkeme kayıtlarına göre Limoges kızı yere fırlatmıştı:

[Limoges] Joan'ın giysisini… beline kadar kaldırdı. Kız mavi bir ceket ve açık renkte bir iç gömleği giymişti. Adam elleriyle Joan'ın bacaklarını ve kalçalarını canice ayırdı. Bir hayli uzun ve iri erkeklik organını sağ eliyle Joan'ın mahrem yerlerine soktu. Apış arasını hırpaladığı Joan'ı kanlar içinde öylece bıraktı. [Limoges] efendimiz Kralımızın yasağına rağmen kızın bekaretini bozdu.

Limoges işini bitirirdikten sonra kaçarken, Joan hemen yerel görevlilere ve babasına gidip saldırıyı bildirmişti. Bunun üzerine Limoges tutuklandı. Sekiz aylık bir çekişmeden sonra dava düştü çünkü Joan bir ifadesinde saldırının pazar günü, bir diğerindeyse salı günü olduğunu söylüyordu. Ayrıca Joan tecavüz davasını kırk günlük mühletten sonra açmıştı. Zaferinden duyduğu sevinçle havalara uçan Limoges bu sefer asılsız dava açarak kendisini suçladığı için Joan'a dava açtı. Ayrıca Joan'ın davayı takip etmesine yardım ve "iştirak" ettikleri savıyla kızın babasıyla birlikte başkalarının da peşine düştü. Kayıtlar Joan'ın babasının tutuklanmasıyla sona eriyor.

Limoges suçsuz olduğu için değil, Seler Ailesi'nin mevcut hukuk sistemi içinde davayı yürütürken yaptıkları teknik hatalardan dolayı serbest kaldı. 1287'de Joan'dan daha küçük olan ve daha ağır saldırıya uğrayan bir kız,

hukuken tecavüze uğrayamayacak kadar küçük olduğuna hükmedildiği için davasını kaybetti. Hugo adında bir adam, yedi yaşındaki Agnes'e saldırıp onunla ilişkiye girmek için cebelleşirken, kızın "karnından ve burnundan kan gelmesine yol açmış"tı. Agnes'in cinsel organının küçüklüğü Hugo'nun birleşme eylemini tamamlamasına engel olmuş ve saldırısını, mahkemenin deyişiyle, "işe yaramaz bir eylem" kılmıştı. Mahkemeye göre olayın tecavüz sayılması için eylemin tamama erdirilmesi şarttı. Hugo beraat etti.

Venedik mahkemeleri tecavüze bir tür baştan çıkarma gözüyle bakıyorlardı. 1455'te Blasio adındaki bir adam, on yaşındaki Maria'yı zorla alıkoyduktan sonra ailesine evlilik sözü verdi. Aile evlilik teklifini kabul edince sorun çözülmüş görünüyordu. Ancak Blasio ortadan kaybolunca yasal işlemler başladı. Adam yakalanıp mahkemeye çıkarılarak dayak ve hapis cezası aldı, ayrıca Maria'nın ailesine çeyiz parası ödeyecekti. Mahkeme daha sonra Blasio'ya Maria'yla evlilik sözünü yerine getirirse cezadan kurtulabileceğini söyledi. Adam da hemen bu öneriyi kabul etti.

Evliliğin tecavüzcü ile mağdur arasında bir seçenek olmadığı davalarda -tarafların farklı toplumsal sınıflardan geldiği durumlarda- Venedik mahkemeleri suçu ağır cezalandırıyordu. 1320'de bir giysi tüccarının oğlu bir asilin kızına tecavüz etmek gibi büyük bir hata yaptı. Şehirden kaçtı. Yokluğu sırasında yetkililer ona şehre girmeyi daimi olarak yasakladılar ve girdiği takdirde şehirde sürüklenerek gezdirilmesine ve ellerinin kesilerek Piazza San Marco'da asılmasına karar verdiler. Adam muhtemelen şehre dönmemiştir.[58]

Olamaz: İktidarsızlık ve Soğukluk

Tecavüzde gönülsüz kadının karşısında "seks yapabilen" bir erkek vardır, ama bazen her iki taraf razı olsa bile işler planlandığı gibi gitmez. Hatta bazen hiç gitmez. Ortaçağ hukuku tüm cinsel ilişkilerde olduğu gibi iktidarsızlığa da çelişkili bir bakış açısıyla yaklaşıyordu. Seks özü itibarıyla ayıplanan bir şey olarak kabul edilse de, eşler en azından zinayı önlemek ve çocuk yapmak için birbirlerine itaat etmeliydiler. Bir kişinin cinsel iktidarsızlığı -yani "evlilik borcunu" ödeyememesi- boşanma için geçerli olan çok ender gerekçelerden biriydi. Mahkemelerin zorlandığı husus ise gerçek iktidarsızları üçkağıtçılardan ayırmaktı.

İktidarsızlık meselesi, evliliğin ne zaman başlayıp ne zaman bittiği gibi karmaşık bir soruna bağlıydı. 1563'e gelindiğinde, ancak papaz eşliğinde yapılan resmi törenin ardından evliliğin geçerli olduğu hükmüne varıldı. Daha önce evlilikler eşlerin kendilerini birbirlerine adayıp birlikteliği seksle mühürlemesiyle başlıyordu. Bu nedenle ortaçağ evlilik şapeli, bir yatak veya yumuşak bir zemin olabiliyordu. Çoğu insan, resmi düğün yapma zahmetine bile girmiyordu, düğün yaptıklarında ise genellikle çocukları da düğüne katılıyordu. Evliliği tesis eden anahtar nokta, ilk cinsel birleşmeydi. Bu birleşme hem evliliğin bol meyve vermesini garantiye alıyor hem de evlilik borcunu başlatıyordu.

Genellikle çiftler evli olduklarını açıklamadan önce birbirleriyle "test sürüşleri" yapıyorlardı. Eğer iktidarsızlık cinsel ilişkiyi bitirmişse -veya ilişkinin başlamasına engel olmuşsa- evlilik de bitebiliyordu. İşin zor kısmı cinsel ilişkinin neden bittiğini ve çiftin daha ne kadar denemeye devam edeceğini kestirmekti. 1206'da, bir kadının vajinasının kocasının organını içine alamadığı gerekçesiyle açılan bir davada Papa III. Innocent'in görüş bildirmesi istenmişti. Papa evliliğin geçersiz olması gerektiğini ve her iki tarafın da daha uygun bir eş bulmakta özgür olduğunu savundu. Ayrıca kadının kapasitesi daha sonra ameliyat veya doğal olgunlaşmaya bağlı olarak artarsa, eski kocasına dönmesi gerekiyordu. Öte yandan kadın yeniden evlenir, ikinci kocasıyla muvaffak olur ve kapasitesi artarsa bu evliliği bitirip ilkine dönmeliydi. Saygıdeğer Papa, evlilik hayatının gerçeklerini azıcık bilseydi, sunduğu görüşün çözümden ziyade sorun doğuracağını anlardı.

Erkeğin iktidarsızlığının söz konusu olduğu vakalarda asıl mesele sorunun kalıcı mı yoksa geçici mi olduğunu ve erkeğin veya kadının boşanmak için bahane uydurup uydurmağını saptamaktı. İngiltere'deki bir davada mahkeme kocanın uyarılma kapasitesini ölçmek için bir grup fahişeden yardım aldı. Adam uyarılmadı. Fahişelerden birinin sonraki tanıklığı şöyleydi: "Çıplak göğüslerimi gösterdim ve söz konusu ateşi ellerimle körükledim. John'un penisiyle testislerini tutup okşadım… O süre boyunca penis ne uzayıp ne kısalarak sekiz santim civarında kaldı." Fahişeler zavallı adamı "Genç bir kızla evlenerek onu söz verdiği gibi tatmin edemediği için aldatmış sayılır," diyerek lanetlediler. Başka bir davada ise mahkemenin atadığı fahişe, kocanın organının "bu dünyada yaşayan herhangi bir kadın

için yeterince büyük" olduğuna tanıklık etti. Muhtemelen adamın boşanmasına izin verilmemiştir.

19. yüzyıl Venedik'inde Nicolò adında bir adam, eşinin iktidarsızlık suçlamasına itiraz ederek cinsel gücünü kanıtlamak için fahişelerle bir deneme yaptı. Yanına katibini, patronunu ve papazı alarak bir geneleve gitti ve iki kadın kiraladı. Kadınlardan biriyle cinsel ilişkiye geçer geçmez papazı çağırdı ve papazın elini ereksiyon halindeki penisine değdirip şöyle övündü: "Bak, ben bir erkeğim, her ne kadar bazıları onu kaldıramadığımı söylese de." Daha sonra Nicolò tanıkların önünde fahişeyle kanepede ilişkiye girdi ve işi bittiğinde spermini katibin ellerine sürdü. Nicolò'nun başarılı cinsel performansı gece boyunca sürdü.

Ne var ki, bütün erkekler Nicolò kadar ateşli değildi ve çoğu, cinsel yetersizliğinden büyüyü sorumlu tutuyordu. Bir erkek bir kadında iktidarsızlık yaşayıp başka bir kadında muvaffak olduğunda çoğu zaman kara büyüden şüpheleniliyordu. Genellikle ceza kılavuzlarında da görüldüğü gibi, suç kocanın başarısız olduğu cinsel partnerinin üstüne atılıyordu. Bir kılavuz "erkeklerin cinsel ilişki kurma gücünü yok etmek için büyü sanatı"na başvuran kadınlara yedi yıllık tövbe cezası öngörüyordu. Başka bir kılavuz da papazlardan kadınları büyü yapıp yapmadıkları konusunda sorgulamalarını istiyordu:

Eşini aldatan kadınların yapmaya alıştıkları şeyi yaptınız mı? Onlar sevgililerinin meşru eşler edinmek istediklerini ilk öğrendiklerinde büyü sanatıyla erkeklerin arzularını söndürürler, böylece erkekler meşru eşlerinin işine yaramaz olur veya onlarla ilişkiye geçemezler. Eğer bunu yaptıysanız veya başkalarına öğrettiyseniz, kırk gün boyunca sadece ekmek ve suyla yaşama cezasına çarptırılırsınız.

Büyünün yol açtığı iktidarsızlık, toplumun en üst katmanlarındaki erkeklerin bile eşlerini boşamak için başvurduğu yaygın bir gerekçeydi. Fransa kralı II. Philip Augustus (1180–1223) Danimarkalı karısı Ingeborg'un kendisine büyü yaptığı için birlikteliklerini tamama erdiremediğini iddia etmişti. Halk arasında Philip'in düğün gecesinde eşinin bakire olmadığını, bir tür gizli bozukluğu olduğunu ya da basitçe ağzının kötü koktuğunu keşfettiği yönünde söylentiler dolaşıyordu. Öte yandan Ingeborg birlikteliklerinin seksle taçlandığını söylemişti. Boşanmalarına izin verilmedi. Philip daha sonra Ingeborg'u pis bir yere hapsedip, asıl

sevgilisi Meranialı Agnes'le evlenerek ondan birkaç çocuk yaptı. Ancak Agnes'in ölümünden ve Papa III. Innocent'in Ingeborg adına hummalı çalışmasından sonra Philip kadını geri aldı.

Erkeklerin cinsel enerjisini bastırmak için kullanılan iksirlerin rahatlıkla elde edilebildiğine bakarsak, cinayetle sonuçlanan iktidarsızlık vakalarının azlığı bir hayli ilginçtir. Ortaçağdaki Arap kara büyü kitabı *Grimoire* (İspanyolca'ya *Picatrix* diye çevrilmiştir) kadınların erkekleri yatıştırmak için şu yöntemi denediklerini yazıyor:

Yarım dirhem kara kedi beyni, yarım dirhem adamotu tohumu alın. Bu ikisini karıştırıp iyice harmanlayın. Sonra mumdan bir heykelcik yapın ve tepesinde bir delik açıp zikredilen karışımı delikten aşağı dökün. Demir bir iğne alıp kuklanın üzerine, adamın kadından haz aldığı yere denk gelen noktaya batırın. Ardından dört dirhem domuz kanı, yaban tavşanın midesinden çıkarılmış iki dirhem sıvı, kırlangıç beyni ve birer libre koyun sütü, mersin özü alın. Hepsini karıştırın ve bir kadına duyduğu arzuyu yitirmesini istediğiniz erkeğe içirin. İkişer dirhem tütsü ve kasnı karışımıyla heykelciği tütsüleyin. O zaman isteğiniz gerçekleşecekir.

Adamın bu zehirden ölmediğini, sadece iktidarsız hale geldiğini farz eden *Picatrix*, büyüyü bozmak için yukarıdakine göre çok daha basit bir yöntem önerir. Büyüyü yapan kadın kendisinin ve adamın mumdan heykelciklerini yapmalı, uygun zaman geldiğinde de o heykelcikleri kucaklaştırarak gülsuyuna batırmalıdır.[59]

Fahişelik: Genel Olarak Dine Aykırı Bir Kurum

Ortaçağ seks hukuku, fuhuş meselesine gelindiğinde saçmalamanın zirvesine ulaştı. Fahişeler Hıristiyan toplumunun nefret ettiği her şeyi yapıyorlardı; evlilik dışı cinsel ilişkiye giriyor, doğum kontrolü uyguluyor, çocuk aldırıyor, kocaları eşlerinden uzaklaştırıyor ve Tanrı'nın huzurunda erkekleri zehirliyorlardı. Yine de bu günah abidesine çoğu zaman sadece müsamaha göstermekle kalınmamış, aynı zamanda sık sık büyük kazançlar için hem dini hem de seküler otoriteler tarafından pezevenklik de yapılmıştı. Fahişeliğin kökünü kazımak için dönem dönem önlemler alınsa da fahişelerin para makinesi olarak faydası, bu çabaların devam etmesine izin vermeyecek kadar büyüktü.

Fahişelik hakkında Hıristiyanlığın çelişkili tutumu ta Aziz Augustinus'a dayanır. Hatırlayacağınız üzere, kendisi tüm cinsel arzuları kirli ve şeytani diye kınamıştı. Öte yandan erkeklerin cinsel organlarının çağrısına uyacağını da kabul ediyordu. Bir fahişeden daha kötüsü olamazdı ama Augustinus, eğer onların kökü kazınırsa, erkeklerin şehvetinin her yere sızıp dünyayı kirleteceğini biliyordu. Fahişeler lanetliydi ama toplumun iyiliği için onların ruhlarının feda edilmesi gerekiyordu. Augustinus'tan yaklaşık bin yıl sonra etkili olmuş teolog Aziz Thomas Aquinas aynı bakış açısını dile getiriyordu: "Saraydaki lağım çukurları neyse, şehirlerdeki fahişeler odur; lağım çukurlarını kaldırırsanız, saray pislenir ve leş gibi kokar." Bu düşünceyi bir adım ileri taşıyan kilise ve şehir otoriteleri, insanın pisliğini temizleme ihtiyacı olduğu sürece bu işten para kazanmaları gerektiği sonucuna vardılar.

Böylece ruhsatlı genelevler, toplumun ortak faydasına hizmet eden kötülük fabrikaları doğdu. 1358'de Venedik Senatosu, fahişeliğin "dünya için kesinlikle vazgeçilmez" olduğunu ilan etti. Resmi genelevlerin yönetici sınıfların kasalarını doldurmasının yanı sıra, masum bakirelerin bekaretini koruduğu düşünülüyordu. Aynı şekilde, kadınlar da evlendikten sonra, kocalarının alışılmadık cinsel taleplerini evin dışında tatmin etmelerine izin vererek, evliliklerini temiz tutabiliyorlardı. Fahişelik ne kadar kurumlaştıysa, aile değerlerinin savunma kalesi olarak da o kadar övüldü. 1403'te Floransa, belediye genelevini kuran bir "Namus Ofisi" açtı. Pek çok erkek evlilik çağına gelmeden önce eşcinsellik deneyimi yaşadığı için doğum oranının düştüğüne inanılıyordu. Eğer erkekler çekici kadınlarla seks yapmaya alışırlarsa "livata ahlaksızlığı denen korkunç suçtan" uzak durabilecekleri ve hoş kızlarla evlenebilecekleri umuluyordu.

Fahişelerin özel becerilerine her zaman talep vardı. Mahkemelerdeki iktidarsızlık davalarında uzman olarak nasıl kullanıldıklarını daha önce görmüştük, ama bu daha hiçbir şeydi. Başarılı fahişeler, yerel halkın cinsel becerilerini detaylıca biliyorlardı. Hatta bazıları bu bilginin değerini kavramış ve paraya çevirmişti. Londralı bir fahişe, evlenmeyi düşünen kızlara müstakbel kocalarının cinsel açıdan güçlü ve zayıf yanları konusunda danışmanlık yapıyordu. Bir adam hakkındaki olumsuz kanaati, zengin bir dul kadını evlilikten vazgeçirmiş, bunun üzerine adam da evlenmesi halinde kazanacağı parayı kaybettiği için fahişeye dava açmıştı.

Yerli patronların sahip olduğu genelevlere ağır vergiler koyuluyordu. Ayrıca belediyeler de çok daha iyi kâr marjı sağladığı için kendi genelevlerini destekliyordu. 15. yüzyılda Dijon şehri ve çevresindeki bölgenin nüfusu on binden daha azdı, buna rağmen şehirde bir halk genelevi, on sekiz de özel genelev bulunuyordu. Strasburg'da altı caddede elli yedi tane genelev vardı. Fahişeler şehrin piskoposunun sahibi olduğu bir kurumun yanı sıra, "kırlangıç" diye çağrıldıkları şehir katedralinin çan kulesinde çalışıyorlardı. Kilisenin fahişelik kurumuyla ilişkisi gizli saklı değildi. 1457'de Mainz başpiskoposunun aristokrat bir aileye genelev imtiyaz hakkı vermesi, öncelikle bir başpiskoposun nasıl olur da genelev işletme hakkı olabilir diye tartışma yarattı. Avignon şehrindeki genelevin kurulmasını sağlayan yasa, başrahibeye anahtarı verip orada düzeni sağlama ve gelirlerin toplanıp toplanmadığını denetleme hakkı tanıdı. 1608'de Perpignanlı Dominik mezhebi, kendi genelevini yenilemek için cemaatten yardım topladı.

Paris'te fahişelik çoğu zaman yükseköğretim kurumlarının yanında, şehir merkezine yakın belli semtlerle sınırlandırılıyordu. Retorik ve teoloji âlimleri üst odalarda ders verirken, alt katta da kadınlar kendi bildiklerini öğretiyorlardı. Toulouse'daki üniversite, şehir genelevinin gelirini şehirle paylaşıyordu. Ne var ki, Oxford ve Cambridge üniversiteleri bu kadar serbest değildi; 1461'de Oxford'un rektörüne "bütün genelev patronlarını, patroniçelerini, fahişeleri ve nefsine hakim olamayan kadınları üniversitenin on mil uzağına sürme" yetkisi verildi. Rektör bu görevi zevkle yerine getirmiş olmalı.

Ortaçağda fahişeliğe her zaman hoşgörü gösterilmiyordu. Fahişeliğin kökünü kazıma çabaları da yok değildi. Sözgelimi, Fransız Aziz IX. Louis Haçlı Seferi başlatmadan önce genelevleri kapatmış, ancak sonradan, sürgün ettiği fahişelerin Kutsal Topraklar'a kadar orduyu takip ettiklerini anlamıştı. Şehirler de fahişeleri düzenli aralıklarla kısa süreliğine sürgün ediyordu. Venedik 1266 ve 1314'te fahişeleri sürgün etti ama 16. yüzyıla gelindiğinde müşteriler fiyatları, hizmetleri ve iletişim bilgilerini içeren *resmi fahişelik rehberi*nden faydalanabiliyordu.

Şehir ve kilise otoriteleri çoğu zaman fahişeliği tamamen kaldırmak yerine kendi genelevlerini rekabetten -özellikle serbest çalışanlardan- koruma derdindeydiler. Ayrıca kadınların kimleri müşteri olarak

alabileceklerini de sınırlandırıyorlardı. Örneğin Yahudi erkeklerin Hıristiyan fahişelere patronluk yapmaları genellikle yasaktı ki bu, Yahudi erkeklerle Hıristiyan kadınlar arasındaki genel seks yasaklarıyla paraleldi. Avignon, Yahudi erkekleri halk genelevine gitmeleri halinde bir ayaklarını kesmekle tehdit etmişti. Venedik'te de bile bile Yahudi müşteri kabul eden fahişeler cezalandırılabiliyordu. Nitekim bir kayıtta şunlar yazıyor:

Bir gün [bir Yahudi erkek] Katolik inancına saygısızlık göstererek Rialto yakınlarındaki geneleve gidip bir fahişeyle ilişkiye girdi. Fakat diğer fahişeler adamın Yahudi olduğunu bildiklerinden yaygara koparıp, fahişenin odasına bir Yahudi aldığını söylediler. Bunun üzerine fahişe, geri çekilerek Yahudi'nin boşalmasına izin vermedi.

Çoğu şehirde saygın kadınlardan ayrılsınlar diye fahişeler belli şeyler giymek zorunda kalıyorlardı. Paris ve Avignon'da giysilerine kırmızı omuz apoleti koymaları şart koşuluyordu. Leipzig fahişelere mavi işlemeli sarı manto giymelerini, diğer şehirlerse başka renklerde kep ve mantolar giymelerini emrediyordu. Milan'da yasaya uygun giyinmemiş bir fahişeye rastlayan kişi, oracıkta kadını soyma hakkına sahipti. Bazı Fransa şehirlerinde yerel polisler uygunsuz giyinen fahişelerin kıyafetlerine takılarıyla birlikte el koyup satıyor, gelirin bir kısmını da kendileri alıyorlardı. Aynı şey, fahişelerin "iyi ve soylu hanımlar ve küçük hanımlar" gibi giyinmelerinin yasak olduğu ve yasaların özellikle "bayağı iffetsiz kadınların" kürk veya "asil astarı" giymesini yasakladığı Londra için de geçerliydi. Polis, bu renkli kapüşonlara ve kürklere el koyuyordu.

Resmi genelevde çalışan fahişeler sokak kadınlarından daha iyi yaşıyorlardı ama yasal hakları azdı. Mantua'da müdavimi olduğu bir fahişe tarafından geri çevrilen bir adam, zorla kadına sahip olmaya kalktı. Kadın tecavüze teşebbüs ettiği için adama dava açabilir miydi? Yargıçlara göre açamazdı. Bedenini satılığa çıkardığı için tecavüze uğrama gerekçesine sığınamazdı. Başka bir vakada bir müşteri, bir fahişeyi elde etmek için kadının evinin kapısını kırmıştı. Adamın peşinden gelen bir grup hırsız da kadının eşyalarını çalmışlardı. Kapıyı kıran adam hırsızlıktan sorumlu tutuldu mu? Yine, hayır. Hakimler, şehvetin haneye tecavüzü haklı çıkardığı hükmüne varmışlardı ve adam başkalarının daha sonra yaptıklarından sorumlu tutulamazdı. Yine de bir fahişe verdiği hizmetten ötürü makul bir maaş talep etme ve alma hakkına sahipti, tabii sattığı şey konusunda dürüst

olduğu müddetçe. Kendini olduğundan daha genç veya daha güzel gösterse bile ancak normalde hak ettiği parayı almasına izin veriliyordu; aradaki fark müşterinin yanına kâr kalıyordu. Eğer müşteri, fahişenin kendisine hizmet etmesini sağlayacak ve işini bitirdikten sonra para vermeden çıkacak kadar kurnazsa, kadın şansına küssündü; mahkemeler onun iddialarını dinlemezdi.

Hukuk nazarında para hiçbir zaman fahişeliğin anahtar öğesi olmadı. Fahişe genellikle “pek çok adamın zevkine amade, önüne gelenle yatan kadın” olarak tarif ediliyordu. Mesele şuydu: Bir kadının fahişe sayılması için kaç erkekle yatmış olması gerekirdi? Bazı yetkililer beş tanesini yeterli görürken, diğerleri arasında iki diyen de vardı, yirmi bin diyen de. Yerel hukuk veya âdetlerdeki farklılık ne olursa olsun, meziyeti satılmak olan bir kadın ile kolay elde edilebilir bir kadın arasında fark yoktu. Her ikisinin de yasal ve sosyal konumu savunmasızdı.

Çok sayıda rahibenin, özellikle manastıra kapatılmış olanların, namus yeminlerine hiç sadık kalmamalarına şaşmamak gerek. Aziz Boniface 7. yüzyıl gibi erken bir zamanda, Roma’ya göç eden rahibelerin sonunda yol kenarındaki genelevlerde çalışmaya başlamasından şikayet ediyordu. Bu durumda rahibe fahişelerin gelirlerinin ne yapılacağı meselesi doğuyordu. 15. yüzyılın ortasında Franciscus de Platea bir tür çalışma kuralı getirip, rahibe fahişelerin gelirlerini manastırlarına göndermelerini ama manastırların da parayı kendilerine saklamamasını teklif etti. Manastırlara da ellerine geçen parayı dini işleri desteklemekte kullanmaları söylendi. Sırf zevk olsun diye seks yapan rahibelerin sayısı da bir hayli fazlaydı. Diğer evlenmemiş ama cinsel olarak aktif kadınlar gibi onlar da usulen fahişeydiler. Fransız teolog Jean Gerson “Yığınla rahibe genelev fahişesine dönüştü,” diye yakınırken, onların bu işle para kazanmasından değil, çok sayıda ziyaretçiyi eğlendirmesinden bahsediyordu. İsviçreli vaiz Johaan Geiler von Kaisersberg, Strasbourg Katedrali’nde “kız kardeşinin gevşek bir rahibelik hayatı yaşamaktansa bir fahişe olmasını tercih ettiğini” beyan etmişti. Bunu söyleyerek genelevin manastırdan daha tercih edilebilir olduğunu ifade ediyordu.

Venedik manastırları, başı derde girmiş veya aileleri çeyizlerini finanse edemeyen üst sınıftan kızların sığınma yerleriydi. Bu nedenle eğitimli, cinsel açıdan olgun çoğu genç kadın, cinsel ilişkiye girmek için uygun şartlar oluşur oluşmaz sıyrılmayı planladıkları rahibelik alışkanlıkları

ediniyorlardı. Sonuçta çok sayıda manastır oldukça cazip yerler haline gelmişti. 14. ve 15. yüzyıllarda otuz üç tane Venedik manastırı, yasadışı cinsel faaliyetten dolayı yasal kovuşturma geçirmişti. Adı en kötüye çıkmış olan Sant'Angelo di Contorta Manastırı'nda şehrin en iyi ailelerinden kızlar bulunuyordu ve elli iki kez kovuşturma geçirmişti.Kötü şöhretli rahibe Liseta de Boura tekrar tekrar suçlanmıştı. Hatta bir keresinde sevgililerinden birine genç bir bakireyi sunması olay olmuş, sonunda da manastırdan atılmıştı. Bundan hiç gocunmayan kadın meşhur bir sosyete fahişesiyle birlikte yaşamaya başlayıp işine devam etmişti. Papa IV. Sixtus 1474'te, söz konusu manastırı kapatmaya çalıştı ama mekan izinsiz de olsa açıktı ve daha büyük sorunlar yarattı. Sonunda bir barut deposuna çevrildi ve 1589'daki patlamadan sonra depodan geriye hiçbir iz kalmadı.

Rahibe Liseta ve onun gibiler fahişe miydi? Evet ama rahibe olarak hâlâ özel muameleye tabi tutuluyorlardı. Yalnızca kilise mahkemelerinin yasalarına bağlıydılar. Kilise mahkemelerinin bu döneme ait kayıtları kayıp ama görünüşe bakılırsa rahibelere sert davranılmamıştı. Buna karşın rahibelerin sevgililerinin davaları, çok ağır cezalar vermeye hevesli şehrin seküler mahkemeleri tarafından görülüyordu. Erkeklere yöneltilen suçlamalar genellikle incinen kocanın bizzat İsa olduğu zina suçunu içeriyordu. 1395'te Antonio Vianaro, rahibe Ursia Tressa ile yatmak için defalarca Santa Croce Manastırı'na girmekle yargılandı. "İsa'nın geliniyle sevişerek Yüce Yaratıcı'yı ne denli gücendirdiğine aldırmamak" ve "ensest, aldatma, zina, kutsala saygısızlık, Tanrı'yı unutmak"la suçlandı. Bu davayla İsa, boynuzlanmış herhangi bir kocayla aynı konuma yerleştiriliyordu. Mahkeme onun onurunu savunma sorumluluğunu üstlendi ve Vianaro iki yıl hapse mahkum edildi.

İlahi erkeklik söz konusu olduğundan rahibelerle yatan erkekler merhametsizce cezalandırılıyorlardı. Yine de mahkemeler bazen cezaları silmeye hazırdı. Bir vakada Polisena Cavatorta adındaki genç rahibe, soylu Giovanni Valier tarafından manastırda baştan çıkarılmıştı. Bahçede ay ışığı altında yapılan yürüyüşlerden ve evlilik tekliflerinden sonra sonunda seviştiler. Bu ilişki devam etti ve çok geçmeden manastırda bebekleri doğdu. Valier rahibeyi kendisiyle kaçmaya ikna edene kadar her şey yolundaydı. Bunun ardından adam iki yıl hapse ve para cezasına çarptırıldı ama mahkeme bin düka başlık parası ödeyip rahibeyle evlenmesi halinde

cezasının kaldırılabileceğini söyledi. Kayıtlar burada bitiyor ama görünüşe bakılırsa o gün aşk kazanmış ve Tanrı'nın onuru göz ardı edilmişti.[60]

Livata, Yahudiler ve Paylaşılan Ekmek:

Cinsel Sapma ve Eşcinsel Birliktelikler

Livatayla ilgili ortaçağ yasaları, cinsel dürtünün kendisi gibi akıldışıydı. Aynı cinsel eylemler bir yerlerde kazıkta ölümle cezalandırılırken, başka bir yerde tamamen göz ardı edilebiliyordu. Aynı şekilde bir yerde eşcinseller yakalanıp öldürülürken başka bir yerde ömür boyu aynı çatı altında yaşayabiliyorlardı. Kendi cinsini -veya genellikle eşcinsellerle bir tutulan hayvanları- tercih eden insanlara karşı nasıl önlemler alınacağı kesin olarak tanımlanmasa da, bu rahat oldukları anlamına gelmiyordu.

İmparator Justinian'in eşcinsellik karşıtı sert önlemleri ne etkili oldu ne de doğru düzgün uygulanabildi. Batı Roma İmparator-luğu'nun çöküşüyle birlikte gücünü büyük ölçüde yitiren Roma hukuku, aynı cinsle sekse istemeyerek de olsa hoşgörüyle yaklaşan yerel yasalar ve dinsel doktrinlerin bir yaması olarak kaldı geriye. Aynı cinsle seks hiçbir yerde onaylanmıyor ve her yerde günah sayılıyordu ama yine de gelişigüzel cezalandırılıyordu.

Livatayla ilgili anahtar soru, kimin zarar gördüğü ve zararın telafi edilip edilmeyeceğiydi. "Doğal olmayan" sekse yönelik dürtü, salt bireysel bir kusur ve dolayısıyla yalnızca livatacıların ruhlarına karşı bir tehdit miydi? Eğer böyleyse, livatacılar tövbe ettiklerinde günahları affedilebilir miydi? Yoksa livata Tanrı'ya karşı işlenmiş berbat bir suç muydu? Her iki görüş de savunuluyordu; gelgelelim binyıl dönümünden önce insanlar livatayı bağışlamaya daha hazırlarken, sonraki dönemde aynı cinsle seks veya hayvanlarla ilişki, amansız cezaları hak eden büyük suçlar olarak görülmeye başladı.

Eşcinselliğin kıtlık, veba ve depremlere yol açtığı inancı, insanların İncil'i manevi rehber olarak gördükleri yerlerde gücünü korudu. Hatırlayacağınız üzere, Levililer'in kitabı erkeklerle "kadınlar" gibi yatan erkeklerin yeryüzünü kirlettiğini ve ölümle cezalandırılmaları gerektiğini, aksi halde Tanrı'nın herkesi helak edeceğini söylemişti. Eşcinsel faaliyetleri bu inanç doğrultusunda bastırsa da Justinian eşcinsellerin "Tanrı'ya teslim olmaları" ve "hastalıklarını" papaza bildirmeleri halinde bağışlanabileceklerine de

inanıyordu. Ceza kılavuzları, eşcinsel seksi korkunç bir hata olarak tanımlasa da bu hata dua ve oruçla telafi edilebilirdi. Başka bir erkekle seks yapan bir erkek, ekmek ve sudan ibaret on beş yıllık -eğer işin içinde oral seks varsa daha da fazla- cezai perhize çarptırılabilirdi, böylece bir kez bedel ödendikten sonra günahkarın manevi sicili temizlenmiş olurdu. Ceza kılavuzları, toplumu korumak için eşcinselliğin cezalandırılmasını hiçbir surette talep etmiyordu.

Bu durum 12. yüzyıldan sonra büyük ölçüde değişti. Haçlı Seferleri'nde peş peşe gelen yenilgiler Arap Müslümanların endişe verici askeri gücünü gözler önüne sererken, üzerine veba Avrupa nüfusunu kırıp geçiriyordu. Dehşete kapılmış Hıristiyanlık dünyası kendine aradığı günah keçisini bulmuştu: Müslümanlar, Yahudiler ve cadılar. Yeni yasalar, bu gruplara gaddarca muamele edilmesini buyuruyordu. Her bir grup Tanrı'yı inkar etmek, Hıristiyan topluma zarar vermek ve eşcinsel seks yapmakla suçlanıyordu.

Kutsal Topraklar ve İberya'da Müslümanlara karşı verilen savaş, İslamı cinsel aşırılık ve özellikle eşcinsellikle ilişkilendiren bir demonoloji yarattı. Muhammed'in 7. yüzyılda Araplara livatayı getirdiği ve onları müptela yaptığı söylendi. Dört yüzyıl sonra Birinci Haçlı Seferi, Bizans İmparatoru I. Alexios Komnenos'a ait olduğu söylenen bir mektubun ortaya çıkmasından sonra başladı. Bu mektupta İmparator, Hıristiyan Avrupa devletlerinden, Kutsal Topraklar'ı Müslümanların sapkın idaresinden kurtarmalarını istiyordu. Daha sonra sahte olduğu anlaşılan bu çağrı, Müslümanların "her yaş ve sınıftan erkekle" livata yaptıklarını ve hatta bir piskoposa tecavüz edip öldürdüklerini vurguluyordu. Bu tarz asılsız ithamlar, İslamın Batı'da sapkın cinsel pratiklerle özdeşleştirildiği ortaçağ boyunca devam etti.

Hatta Müslümanlarla savaşan Hıristiyanlar bile, Tapınak Şöval-yeleri'nin acı şekilde keşfettikleri üzere "kadınsı" tavırlar takınmakla suçlanıyorlardı. Bu tarikat, Haçlıların işgal ettikleri Kutsal Topraklar'ı savunmak için 1120'de Kudüs'te kurulmuştu. Kısa süre içinde Tapınakçılar savaşlarda ele geçirdikleri ganimetler ve faizle kazandıkları para sayesinde zengin oldular. Doğu Akdeniz bölgesinde kaleler satın aldılar ve Paris'te Tapınak adında bir faaliyet üssü kurup yarı özerk bir yapı kazandılar. Para kaçınılmaz olarak çekememezliğe yol açtığından 14. yüzyılda, -Philippe le Bel veya

“Adil Philip” diye tanınan- Fransa kralı IV. Philip aç gözlerini Tapınakçılara dikti. 1307’de tarikatın lideri Jacques de Molay, Tapınak’ın altına gömülen zenginliklerle övününce Philip, Tapınakçıları tutuklatıp kendi kontrolü altına aldı ve ceza olarak mallarına el koydu.

Philip’in Tapınak Şövalyeleri’ne yönlendirdiği suçlamalar infial yaratma amacı taşıyordu. Şövalyeler Muhammed’e biat etmek, insan kurban etmek, haçı ayaklar altında ezmek, şeytana hizmet etmek ve eşcinsel seks yapmakla itham ediliyorlardı. Philip tutuklama fermanında “[suçlamaların] ağırlığını düşündüğümüzde dehşetle ürperiyoruz” diyordu. Engizisyon mahkemeleri, hevesli izleyici topluluklarının önünde pek çok şövalyeye yaptıklarını itiraf ettirdiler, gerçi şövalyelerin çok azı livata yaptığını itiraf etmişti. Korkunç bir celsede, yüzden fazla Tapınakçı aynı anda kazıkta yakıldı. Papa V. Clement 1312’de tarikatı resmen kapattı ve iki yıl sonra Jacques de Molay ölüm cezasına çarptırıldı. Çevresinde alevler yükselirken hem krala hem de onun suç ortağı papaya lanet okudu ve hiçbirinin bir yıldan fazla yaşamayacağını söyledi. Sahiden ikisi de çok geçmeden öldü.

Hıristiyanların hem dışarıdan hem de içeriden yoğun bir tehdit altında oldukları bir atmosferde, her yerde eşcinselliği cezalandırma çağrısı yapılıyordu. Yeni bir yasaya göre, Tanrı “doğaya ters olan o günaha bulaştıkları için” Sodom ve Gomora şehirlerinin günahkar halklarını helak etmişti. Şimdi herkes “bu günaha karşı kendini korumalı”ydı, yoksa “kıtlık, veba ve sayısız başka musibetle” karşılaşacaktı. Geç ortaçağ zihniyetine göre hastalık ve bozgun, Tanrı’ya saygısızlığın doğal sonucuydu ve Tanrı’ya saygısızlık edenlerin hemen hemen hepsi sapkın cinsel pratikler içindeydi. Daha eski yıllarda livata yapanlar affedilebilirken, artık insanlar onların toplum dışına itilmesi veya öldürülmesi gerektiğini düşünüyorlardı. [61]

12. yüzyılda kilise bütün kafirlere, Yahudilere, faizcilere, Müslümanlara ve eşcinsellere karşı sert yaptırımlar öngören bir yasa çıkardı. Hemcinsiyle seks yapan kişi “Tanrı’nın gazabını üstüne çektiğinden” aforoz edilip toplum dışına atılacaktı. Bunu takip eden birçok yasa da acımasız cezalar öngörüyordu. 13. yüzyıla ait bir Kastilya yasası bunun tipik bir örneğiydi:

Ele alınmaya ve uygulamaya değmez bir mevzudan söz açmaya pek istekli olmasak da bazen korkunç günahlar işleniyor. Durum şudur ki, erkekler doğaya karşı gelerek başka erkeklerle birlikte olmak istiyorlar. Bu nedenle

herhangi birinin bu günahı işlediği kanıtlanırsa, hem toplum önünde hadım edilmesini hem de üçüncü gün ayaklarından asılıp ölene kadar öylece bırakılarak cesedinin oradan asla indirilmemesini emrediyoruz.

Başka yerlerde de eşcinsel suçlar kazıkta yakılmayı ve “taşaklardan” asılmayı icap ettiriyordu. 1300’de hemen her yargı merciinde, eşcinsel davranışlara ağır cezalar veren yasalar yürürlükteydi. Bir şehir mahkemesi eşcinsellerin sadece yakılmakla kalmayıp ailelerin infazı seyretmesini ve ateş sönene kadar orada beklemesini şart koşuyordu.

Eşcinselleri cezalandıran pek çok yasa, Yahudileri doğrudan hedef alıyordu. Yahudiler başka şeylerin yanı sıra Hıristiyanların kanını içmekle ve bazen de şeytanla işbirliği yaparak meniyle beslenmekle suçlanıyorlardı. Yahudilere karşı toplu şiddet olayları 1090’larda Birinci Haçlı Seferi sırasında başladı. Çok geçmeden, güya Müslümanlarla işbirliği yaparak, kuyu suyunu kirletmekten dolayı katledildiler. 1348’de Kara Ölüm patlak verip de Avrupa nüfusunun üçte biri kırıldığında, antisemitik hareketler çılgınlık noktasına vardı. Yahudiler, yaygın olarak, zehirler ve şeytani büyülerle salgına yol açmakla suçlandılar. Bazıları Yahudilerin, Hıristiyan-Yahudi evliliklerine getirilen yasağa öfkelenerek vebaya yol açtıklarını düşünüyordu. Diğerleri ise onların şeytanla anlaşma yaptıkları kanısındaydı. Her halükarda Hıristiyan toplumun geniş bir kesimi Yahudilerin en fena *kafirler* olduğu kanısındaydı.

Yahudilerle seks hemen her yerde yasaktı. Onların şeytan kokusu taşıdıkları ve keçi ile domuz doğurduklarına inanılıyor, herhangi bir temasın pislik bulaştıracağı düşünülüyordu. 1215’te Yahudilerle Hıristiyanların kazara cinsel ilişkiye girmelerini önlemek için kilise, Yahudilerin rozet takıp, özel kıyafetler giymelerini emrediyordu (Nazi Almanyası’nın adı kötüye çıkmış sarı yıldızları, bu geleneğin sonradan dirilmiş halidir). Viyana, Yahudilerden şeytan veya keçiboynuzu şeklinde şapka giymelerini istiyordu. Yahudilerle Hıristiyanlar arasında seks yapmayı yasaklayan yerel yasalar göz ardı edilirse, cezalar sert oluyordu. Pandonus adındaki bir Yahudi, Hıristiyan bir kadınla yattığı için Avignon’da, papanın sarayının önünde hadım edildi. 1222’de Oxfordlu bir diyakoz bir Yahudi’yle evlendiği için yakılarak öldürüldü. Aynı sıralarda Yahudi bir kadından çocuk *peydahlayan* Parisli bir adam da yakıldı. Adam livatayla suçlanmıştı

ve bunun ardında yatan mantık şuydu: “Yahudi bir kadınla ilişkiye geçmenin bir köpekle ilişkiye geçmekten hiçbir farkı yoktur.”[62]

Ortaçağ hukuku hayvanlarla cinsel ilişkiyi ve eşcinselliği kafirlik açısından Yahudilik ve İslamla bir tutuyordu. Zındık anlamına gelen Almanca *Ketzer* sözcüğü, oğlancı anlamında da kullanılıyordu: “zındıklık yapmak” erkek erkeğe ilişkinin nazik ifadesiydi. Bu hararetli ortamda “livata”(sodomi) en uç türleriyle yasak seks için kullanılan genel bir terim haline geldi. 13. yüzyılın sonunda İngiltere’de ortaya çıkan yeni bir hukuk metni Yahudiler, hayvanlar ve hemcinsleriyle seks yapan herkesin diri diri gömülmesini öngörüyordu. Yasaya göre seksin ayrıntıları önemli değildi. Hepsi de Tanrı’ya hakaretti ve en korkunç cezaları hak ediyordu.

Seks yapmaya gidilecek yer olarak ün kazanmış Venedik’te bile, livata “şeytani” suç muamelesi görüyordu. Her ne kadar yol açtığı acı konusunda gelip geçici bir endişe duyulsa da kazıkta ölüm normal bir cezaydı. 1445’te yetkililer livata infazlarının nasıl daha az acı verici şekilde yapılabileceğini ele aldılar. Suçlunun, boynu sıkıca zincirlenerek oduna bağlanması önerildi, böylece odun yanarken suçlu hemen boğulacaktı. Bu öneri kabul edilmedi.

Arka arkaya gelen vebaların ardından Venedikli yönetici sınıf, şehrin ticaret gemilerindeki eşcinsel faaliyetlerin Tanrı’nın gazabını üzerlerine çekip donanmaları yok etmesinden korkmaya başladı. Şehrin livata karşıtı yasaları öteden beri engin sularda göz ardı ediliyordu ve böylece binlerce ticari gemi erkek erkeğe seks için gayriresmi güvenli yerler haline gelmişti. Bir ağır ceza mahkemesi “İlahi adaletin onları batırmamış olması ilginçtir,” diyordu.[63] 1420’de, Venedik gemilerinde “livata ahlaksızlığı”nı yasaklayan ve denizlerdeki livatacıları yetkililere bildirenlere ödül vaat eden yeni bir yasa, bu boşluğu kapattı. Tüm seks yasalarında olduğu gibi bu yasanın tüccar denizciler arasındaki cinsel faaliyeti durdurmada ne kadar etkili olduğunu bilmek imkansız. Söz konusu yasanın yaptığı şey, erkek erkeğe seksi daha riskli hale getirmekti.

Livata zanlıları düzenli olarak yakalanarak işkenceden geçirilmelerine rağmen Venedikli yetkililer “tiksindirici ahlaksızlığın” yükselişte olduğu kanısındaydılar.[64] Erkeklerin seks yapmak için eczane ve fırınların yanı sıra kilise ve sokak köşelerinde buluştukları söylentisi kulaktan kulağa dolanıyordu. Meselenin büyüklüğünü anlamak için yetkililer, tarihçi Guido

Ruggiero'nun deyişiyle "livata sayımı" başlattılar. Buna göre şehrin her bölgesinden iki soylu, livata yaşanıp yaşanmadığını saptamak için mahalleleri bir yıl boyunca tarayacaktı. Yetkililer ayrıca doktorlardan ve berberlerden, kaba etleri aşırı yıpranmış genç veya dişi hastalarını bildirmelerini istiyorlardı:

Livata ahlaksızlığının kökünü kazımak en önemli meseledir; zira kıçları bozuk pek çok kadın ve yine bir o kadar oğlan bulunmaktadır; tedaviden geçirilenler de cabasıdır. Buna rağmen hiçbiri suçlanmamakta ve yaptıkları yanlarına kâr kalmaktadır; Tanrı'ya hürmette kusur etmemek akıllıca olduğundan… ister erkek ister kadın olsun, böyle kimseler alenen suçlanacaktır.

Riskler göz önüne alındığında çok az kişi kıçındaki "kırık" yüzünden -her ne kadar yasa pasif eşcinsellere biraz daha yumuşak davransa da- tedavi olmak istemiş olmalı. 1474'te eşcinsel bir "şebeke"ye açılan kovuşturmada tespit edien aktif eşcinseller başları kesilip yakıldılar. On yaşındaki pasif bir oğlan ise sadece kırbaçlandı. On sekiz yaşındaki bir diğer pasif oğlan da aklı erecek kadar büyük bulundu ve yirmi beş kırbaçla cezalandırılarak, burnu kesildi.

Venedikli yetkililer hayvanlarla ilişki kurmaya da biraz müsamahalı yaklaşmaya hazırdılar, ama yalnızca somut bir gerekçe varsa. Simon adında bir esnaf, keçiyle ilişkiye geçtiği için ölüm cezası alınca, geçirdiği bir kazadan dolayı kadınlarla ilişkiden verim alamadığını ve mastürbasyon yapamadığını öne sürdü. Geriye kalan tek seçeneğinin hayvanlar olduğunu belirtti. Onu inceleyen cerrahlar "normal bir organ"a sahip olsa da normal duyumu hissedemediğini ve sperm üretemediğini teşhis ettiler. Daha sonra, "Simon'un her halükarda işlevsiz kalıp kalmadığını sınamak için" iki fahişe becerilerini sergilediler. Adam sertleşti ama daha fazla ileri gidemedi. Sonunda Simon sağ elini kaybetti ve damgalanıp dövüldü; bu elbette vahşi bir muamele ama yine de diri diri yakılmaktan iyidir.

Floransa şehri livataya karşı ödül ve ceza sistemini kullanıyordu. Daha önce de belirttiğimiz gibi, şehrin genç erkekleri arasında heteroseksüel zevkleri teşvik etmek için belediye genelevi kurulmuştu. Şehir ayrıca bir "Gece Ofisi" kurarak, sokaklara insanların kendi isimlerini vermeden livata faaliyetlerini yazılı olarak ihbar edebilecekleri kutular koydu. İhbar edilenler sorguya çekiliyor ve başkalarını da ihbar etmeleri için baskıya

maruz bırakılıyorlardı. Kendilerini ifşa edip partnerlerinin kim olduğunu itiraf edenlerin cezaları düşürülüyordu; yılda yaklaşık kırk adam bunu yapıyordu.

Floransa'da her türlü livata suç teşkil ederken, Venedik'te olduğu gibi özellikle yetişkin erkeklerin "kadınsı" role bürünmeleri çirkin ve utanç verici bulunuyordu. Pasif eşcinsellikten dolayı ölüm cezasına çarptırılmış altmış üç yaşındaki bir adamın bu cezası kaldırılarak ömür boyu ekmek ve su perhiziyle para cezasına dönüştürüldü; kimse affetmemişti, sadece yetkililer bunun kendi otoritelerini zayıflatacağından endişe duyuyorlardı. Cinsel açıdan kadın gibi davranan bir adamı idam etmek, böyle şeylerin şehir sınırları içinde vuku bulduğunu kabul etmek demekti.

İspanyol engizisyonu, din değiştirmiş bir Yahudi'nin torunu olan Don Sancho de la Caballeria'nın peşine düşme izni aldığı 1524'te, livatacıları öldürme işine soyundu. Engisizyoncular kendilerine karşı olan Don Sancho'nun yıllardır peşindeydiler ama onu bir türlü yakalayamıyorlardı, ta ki onun livatacı olduğunu ihbar eden bir tanıkla karşılaşana kadar. Sorun şuydu ki, henüz engizisyon mahkemesine Don Sancho'nun yaşadığı Aragon'daki livata vakaları için yetki verilmemişti. Seküler yetkililer zaten livatacıları cinsel organlarından bağlayıp baş aşağı asarak etrafta büyük terör estiriyorlardı, ama engizisyon mahkemesi Don Sancho'yu bizzat cezalandırmak istiyordu. Onunla kimin ilgileneceği kavgası Papa III. Clement'in kulağına kadar gidince, Papa tahmin edebileceğiniz gibi engizisyondan yana çıkıp Aragon'daki livata vakalarında yetkiyi ona verdi.

Don Sancho davayı kaybetti ama temyiz başvuruları bitmeden eceliyle öldü. Öte yandan engizisyon mahkemesi işe daha yeni başlamıştı. Sonraki yıllarda, gerek eşcinsel ilişkiler gerekse hayvanlarla seks vakalarında yüzlerce infaz gerçekleştirildi. Bir vakada on iki erkek halkın gözü önünde aynı anda yakılarak öldürüldü. İçlerinden dokuzu katırlara ve eşeklere tecavüzle suçlanan Aragonlu köylülerdi; diğer üçüyse eşcinsel ilişkiden hüküm giymiş yabancılardı. İnfazı gerçekleştirenlerin herkesi bir anda yakmak için yeterince odun bulmaları gerektiğinden gün uzun sürmüş olmalı.

İspanyol engizisyonu seks suçlarından dolayı evli çiftlerin peşine düşme yetkisi de almıştı. Eşleriyle anal ilişkiye girdikleri için birçok erkek yakılırken, ayrıldığı eşini oral ve anal seks yapmaya zorlamakla suçlanan

bir çiftlik işçisi bir savaş gemisinde on yıl kölelik yapmaya mahkum edildi. Bu sefil hayatın ölümden daha iyi olup olmadığı tartışmaya açık olsa da engizisyoncular insaflı olduğuna inanıyorlardı. Adamın suçlardan tamamen sorumlu olmadığı sonucuna varmışlardı çünkü adam eşiyle en son ters ilişkiye girdiğinde henüz reşit değildi.

Çoğu evli çift için anal seks, doğum kontrolünün yaygın bir çeşidi olduğu gibi aynı zamanda zevk için tercih ediliyordu. Kayıtlara göre henüz yedi yaşındaki kızlar, bu amaç için genelevlere tıkılıyorlardı. Erkek müşterileri çekmek için erkek gibi giyinmiş -ve muhtemelen anal seks hizmetinde bulunan- kadın fahişeler ağır cezalara çarptırılıyordu. Eşcinselliğe doğru kayan piyasa taleplerini karşılamak için bu yola başvuran fahişeler suçlanamazdı. 1511'de bir yüzyıldan fazla süren bir baskı döneminden sonra Venedik patriği, erkekler arasında livatanın kadın fahişeleri işsiz bırakacak denli yaygınlaştığını beyan etti.[65]

Ortaçağda kadın kadına seks konusunda fazla şey bilmiyoruz ama yaygın olmasa da bastırıldığı muhtemel. Daha önce gördüğümüz gibi lezbiyenlik, ceza kılavuzlarında şiddetle kınanıyordu ama daha sonraki kilise bildirileri konuya pek ilgi göstermemişti. 1270'te Fransa'da çıkarılan ilk lezbiyenlik karşıtı yasa çözümden çok sorun teşkil etmiştir.

Oğlancı olduğu kanıtlanan bir erkek testislerini kaybeder. Ve eğer aynı şeyi ikinci kez yaparsa, bu sefer organını kaybeder. Üçüncü kez yaparsa da yakılır. Bunu yapan bir kadın olursa, her defasında organını kaybeder ve üçüncü kez yaparsa yakılır.

Bu yasayı hazırlayanların aklında, erkeklere olduğu gibi kadınlara da hadım cezası vermek vardı ama sözünü ettikleri kadın "organı" hangisiydi? Eğer birinci suç klitorisin kesilmesini icap ettiriyorsa, o zaman kadın ikinci seferde hangi "organını" kaybedecekti? Bilemiyoruz. Daha sonraki lezbiyenlik karşıtı yasalar daha ayrıntılı ve olabildiğince acımasızdı. İtalya'nın Treviso şehrinde yürürlüğe sokulan bir yasa, birbirleriyle seks yaparken yakalanan on iki yaşındaki kızlar için, bunu ilk kez yapıyor olsalar bile, "Locusts Caddesi'ndeki bir kazığa çıplak bağlanırlar, sonra da kazıkta yakılırlar," diyordu.

Yasa koyuculara göre lezbiyenliğin en ahlakdışı yanı, kadınların heteroseksüel seksi taklit ettikleri zaman ortaya çıkıyordu. Engizisyon

mahkemesi “yapay aletler” kullanılmadığı sürece kadınların birbirleriyle seks yapıp yapmadıklarını kontrol etme yetkisine sahip değildi. Engizisyonculara, bu aletleri kullanmayan kadınların livata yapmadıkları söylenmişti. Avrupa’nın diğer yerlerinde de aynı durum geçerliydi. Zira buralarda “giriş” olmadan veya en azından bir kadın erkek rolüne bürünmeden, kadın kadına seksin gerçekten seks olup olmadığı tartışma konusuydu. Öte yandan işin içine yapay penis girince bütün yasal belirsizlikler buharlaşıyordu.

1477’de Katharina Hetzeldorfer diğer kadınlarla “erkeksi bir arzu”yla birlikte olduğu ve “onlara erkek gibi davrandığı” için Speyer’de ölüm cezasına çarptırıldı. Hetzeldorfer muhtemelen işkenceden sonra, penisi taklit etmek için “bacaklarının arasına bir tahta parçası koyduğunu” ve ayrıca “uç kısmına pamuk takıp etrafını kırmızı deriyle sardığı çubuktan oluşan bir alet” de yaptığını itiraf etti. Cinsel anlamda bir erkeği taklit etmek için acayip bir alet kullanması hakimleri öfkelendirmişti. Aynı şekilde 16. yüzyıl İspanya’sında iki âşık rahibe erkek taklidi yapıp nesnelerle birbirlerinin içine girerek kendilerini “kirletmemiş” olsalardı, cezadan kurtulacaklardı. Ama mevcut durum yakılarak öldürülmelerini gerektiriyordu.

Fransız deneme yazarı Michel de Montaigne, Chaumont-en-Bassigny şehrinde “erkek gibi giyinip yaşamlarına devam etme” konusunda gizlice anlaşmış birkaç kızdan söz etmişti. İçlerinden biri dokumacı olup “herkesle dostça geçinen nazik bir genç adam”ın kimliğine bürünmüştü. Sonunda Vitry-le-François şehrinden genç bir kadınla evlenmişti. Eşiyle tatmin dolu bir birliktelik yaşarken dokumacı ihbar edilmişti. Sonuçta da “cinsel bozukluğunu telafi etmek için gayrimeşru araçlar kullanmakla” suçlanarak asıldı; kadın, bir kadın olarak yaşamaktansa, ölmeyi tercih ettiğini söylemişti. Bu vakalara hakim olan dinamik gayet anlaşılırdır: Erkek yargıçlar, erkeklerin cinsel ayrıcalığının çalınması olarak gördükleri şeyden sakınıyorlardı.

Erkekler diğer erkekleri çekmek için kadın gibi giyindiklerinde durum daha da karışıyordu. Bu durumda müşteriler bir kadına para ödediklerini sandıkları için suçlanamazlardı. Ne var ki, karşı cinsin giydiği kıyafetleri giyen bir fahişe suç işlemiş sayılır mıydı? Kadın gibi giyinen erkek fahişelerle ilgili bu döneme ait sadece birkaç kayıt var ama bu sayılarının az

olduğu anlamına gelmediği gibi hukukla barışık olduklarını da göstermez. Çoğunun erkek kimliğinden vazgeçmek için para ödediğine kuşku yok.

Bu durum 1395 yılının Aralık ayında yakalanan fahişe John Rykener için de geçerliydi herhalde. Sokaktaki ismi "Eleanor" olan Rykener kadın kıyafetleri içinde, müşterisi John Britby'ye "şehvetli" eylemlerde bulunurken yakalandı. Belli ki Britby, Cheap Caddesi'nde karşılaştıklarında Rykener'ı kadın sanmıştı ve kayıtların "ağza alınmaz, yüz kızartıcı rezillik" dediği şeyi işlemek üzere civardaki ahıra gittiklerinde bile hâlâ onu kadın sanıyordu. Rykener kadın gibi giyinmenin inceliklerini kadın tüccarı Elizabeth Brouderer'den öğrendiğini söyledi polise. Daha sonra Anna adında bir fahişe, Londralı yetkililerin deyişiyle, "kadın kılığında bu iğrenç ahlaksızlığı" nasıl yapacağını öğretmişti ona. Rykener işi çabucak kapıp çok geçmeden kendine müşteriler edinmiş, müşterileri de "Eleanor"un kadın olduğuna inanmışlardı. Tutuklanmadan kısa süre önce Rykener, Oxford'da terzi ve "kadın fahişe" olarak çalışıyordu. En az üç üniversite hocasının müşterisi olduğunu itiraf etti. İyi para ödedikleri için papazlara hizmet etmeyi tercih ettiğini de ekledi.

Rykener kuşkusuz sıra dışı biriydi ama yasadışı bir şey yapmış mıydı? Neyle suçlandığını bilmiyoruz. Büyük ihtimalle yasadışı fahişelikle suçlanmamıştı çünkü bu suçu yalnızca kadınlar işleyebilirdi. Bu dönemde İngiltere'de bir erkeğin fahişelikle suçlandığı herhangi bir vakaya rastlamıyoruz. Rykener'ın fahişe olamayacak kadar erkek olduğunu farz edersek, erkek bir livatacı olamayacak kadar da kadın mıydı? Orası belli değil. Kayıtlar Rykener'dan hep "Eleanor" diye bahsediyor, sanki itirafı kaydeden polisler de onun kadın olduğunu kabul etmişler gibi. Eğer onu kadın olarak kabul etmişlerse, Britby, papazlar ve başka adamlarla seks yapması livata diye nitelendirilmemiş olabilir.

Kadın gibi giyinen erkek fahişe vakalarından biri de Venedik'te yaşanmıştı ama bu sefer cinsiyet meselesi daha karışıktı. Rolandino Ronchaia kısmen hermafroditti. Erkek cinsel organıyla dünyaya gelmiş ve erkek olarak büyütülmüştü, ama alışılmadık şekilde kadınsı bir yüze ve büyük göğüslere sahipti. Ronchaia genç bir erkek olarak evlenmeye çalıştı ama sertleşemediği için karısıyla birlikte olamıyordu. Karısı vebadan öldükten sonra, kadın kimliğine bürünüp "Rolandina" ismini aldı ve kadın fahişe olarak Rialto'ya çalışmaya gitti. Rolandina'nın "sayısı bilinmeyen

müşterileri” bir kadınla seks yaptıklarını sanıyorlardı. Mahkeme Rolandina’nın “onları kandırdığı” hükmüne vardı: “Müşteri onun bedeninin üstüne çıktığında organını olabildiğince saklıyordu… ve [üstündekinin] organını alıp arkasına sokuyor ve müşteri boşalana kadar böylece kalarak ona gerçek bir fahişe gibi her türlü hazzı yaşatıyordu.” Yetkililer her ne kadar bedensel özelliklerine şaşıp kalsalar da, 1354’te Piazza San Marco’daki Adalet Sütunları arasında feci bir ölüme mahkum etmekten çekinmediler.[66]

Peki Geç ortaçağda livatacıların yaşadığı bunca vahşetten sonra insanlar yasak seks yapmaktan caymış mıydı? Şehir meydanlarında kül olanları seyretmenin dehşeti insanları hemcinslerinden uzak tutmuş muydu? Kaç tane Hıristiyan “doğaya aykırı ahlaksızlıklar”a tövbe ederek ruhunu kurtarmıştı? Livatanın veba ve zındıklıkla ilişkilendirilmesi insanları Levililer kurallarına göre yaşamaya sevk etmiş miydi? 15. yüzyıl Venedik’inde -ahlaksızlığın arttığını gösteren-gayriresmi “livata sayımı”ndan başka bu dönemde eşcinsel faaliyetler üzerine araştırma yapılmamıştı. Yine de elimizde kesin veriler olmasa da bazı ihtiyatlı varsayımlarda bulunabiliriz.

Livatacılar infaz edilse de eşcinsel seks büyük ihtimalle hızla devam etti. Ne hukuk ne de din insanların yatakta yaptıkları üzerinde kalıcı bir etki yaratmış gibi görünmüyor. Livata infazlarının artan sıklığı bile kendi başına mesajın alınmadığının kanıtıdır, kaldı ki eşcinsellik içerdiği söylenebilecek şiirlerin, mektupların ve diğer yazıların devamı da işin cabasıdır. 12. yüzyılın keşiş şairi Clunyli Bernard, livatacıların “arpa taneleri kadar çok, sahildeki denizkabukları, kum taneleri kadar fazla” olduğunu söylerken abartıyordu ama haklılık payı da vardı. Dolayısıyla hukuku veya vaiz kürsüsünün savurduğu tehditlerin insanların cinsel kararları üzerinde kalıcı bir etki yaptığına inanmak için bir neden yoktur.

Bunun nedeni eşcinsel ilişki yaşayanların doğaları gereği eşcinsel olmaları mıydı? Muhtemelen hayır. 19. yüzyıla kadar daimi bir yönelim olarak heteroseksüellik veya homoseksüellik gibi kavramlar yoktu. “Homoseksüel” kavramı 1870 dolaylarında ortaya atıldı. Antik toplumlarda olduğu gibi ortaçağda da insanlar kendilerini ve başkalarını özel olarak şu veya bu cinse göre tanımlamıyorlardı. Aslında livata yasak ilişkinin geniş bir kategorisi, Tanrı ve insan yasalarına karşı işlenmiş bir suçtu. Çoğu insan

muhtemelen genellikle karşı cinsle ilişkiye giriyordu ama livatanın bir türü çoğu insan için bir gerçeklikti. Hangi türde olursa olsun, livata herhangi birinin işleyebileceği bir suçtu.

Öte yandan, İngiltere'nin epey hakarete maruz kalan kralı II. Edward (1307–27) gibi ağırlıklı olarak kendi cinsine meyleden bir sürü insan da vardı. En az dört çocuk babası olsa da genç erkeklere aşırı düşkün olmakla ünlenen Edward'ın sevgililerini hediyelere ve ayrıcalıklara boğması, ailesiyle ve soylularla sürekli çatışma yaşamasına ve sonunda zorla tahttan indirilmesine yol açtı. 1326'da sevgilisi Hugh le Despenser hadım edildi ve kafası kesilmeden önce cinsel organları yakıldı. Birçok rivayete göre daha sonra Edward'da bir katil tarafından anüsüne ısıtılmış bir maşa sokularak öldürüldü. Böyle bir cezanın anlamı yeterince açıktı.

Edward'ın yönetimdeki beceriksizliği (döneminde hem İskoçya hem de İrlanda'nın çoğu kaybedilmişti) ona mutsuz bir son hazırladı; ama başka erkeklerle açıkça gönül ilişkileri kuran, yüksek mevkideki tek ortaçağ adamı o değildi. Edward'ın seleflerinden biri olan, namı diğer Aslan Yürekli I. Richard gençliğinde Fransa kralı II. Philip Augustus'la uzun soluklu bir ilişkiye girmiş ve zamanının çoğunu onunla geçirip yatağını paylaşmıştı. Richard'ın dindarlığı birçok kez erkeklerle ilişkisini bitirme kararı almasına sebep olmuştu. Ağır şekilde hasta düştüğü zaman, şayet hayatta kalırsa "daha dindar" bir hayat süreceğine söz vermişti. Kral hayatta kaldı ama sözünü tutup tutmadığını bilmiyoruz. Meşru çocuğu olmadan öldü ve ardında çoğu kimsenin hiç "evlenmediler" dediği bir kadın bıraktı. [67]

Onca riske rağmen erkekler arasında sadık ilişkiler yaygındı, en azından okur yazarlar arasında. Bu ilişkilerin çoğu, bir noktada cinsellik içeriyor olmalıydı. Şövalyeler, aristokratlar ve özellikle din adamları erkek sevgililere olan yoğun tutkularının, çoğu zaman yan yana yakılmayla sonuçlanan ilişkilerinin kanıtlarını bırakmışlardır arkalarında. Charlemagne'in Sarayı'nda yaşayan Alcuin (735–804 dolayları) adındaki bir keşiş-âlimin piskopos sevgilisine gönderdiği mektup, bu ilişkilerin bazen ne denli yoğun olduğunu gözler önüne seriyor:

O tatlı anılarla sevginizi ve dostluğunuzu düşünüyorum, saygıdeğer piskopos. Tatlı boynunuzu arzularımın parmaklarıyla kavrayacağım o güzel anı özlüyorum. Heyhat, keşke elimden gelseydi de, Habakkuk gibi yanınızda

olabilseydim. Nasıl da kucağınıza atılırdım… dudaklarımla yalnızca gözlerinizi, kulaklarınızı ve ağzınızı değil, her bir parmağınızı, ayak parmaklarınızı… bir kez değil defalarca nasıl da öperdim.

Bu uzun mektup alışılmadık derecede erotik olsa da böyle ilişkiler yaşayan erkekler arasındaki yakınlığı yansıtmaktadır. Bu erkeklerin en azından bazılarının cinsel özlemlerinin giderildiğini farz edersek -ki etmeliyiz- şunu sormamız gerekir: Samimi eşcinsel ilişkilere ne ölçüde hoşgörü gösteriliyordu? Sevgi bir şeydi, livata başka bir şey. Eğer Rialto'daki erkek fahişeler yakılarak öldürüldüyse ve diğer Avrupalı livatacılar lime lime edildiyse, zamanında erkekler arasında uzun vadeli gönül ilişkilerine müsaade edilmiş olabilir miydi?

Cevabımız çelişkili bir şekilde evettir. Kabaca 13. yüzyıla kadar uzanan dönemde, Akdeniz'deki kiliselerde erkekler arasında birleşme törenleri düzenleniyordu. Bu birliktelikler, erkeklerle kadınların evlilik törenlerindeki aynı dualar ve ritüellerle papazlar tarafından kutsanıyordu. Törenler cinsellikten ziyade sevgiye ve kişisel sadakate vurgu yapıyordu ama elbette herkes saf değildi. Bu şekilde birleşen çiftler de heteroseksüel emsalleri gibi büyük ihtimalle seks yapıyorlardı. Her halükarda erkek-erkeğe evlilik törenlerinin yasak seksle yakın bağı sonunda göz ardı edilemeyecek bir noktaya varınca, daha sert livata yasaları yürürlüğe sokuldu.

Bazen "manevi kardeşlik" olarak adlandırılan aynı cinsiyetlerin birlikteliği, ilgili erkekler arasında feshedilemez bağlar tesis ediyordu. Çoğunlukla yabancı diyarlara yolculuk edecek misyonerler arasında rastlanan bu birlikteliğe sıradan erkek çiftler arasında da rastlanıyordu. Katılımcıların cinsel kimlikleri gibi, bu birliktelikler için düzenlenen törenleri de tipik evliliklerden ayırmak zordu. Sözgelimi 12. yüzyılda bu tür ayinlerde, çiftler mihrapta ellerini birleştirir, evlilik duaları eder ve öpüşürlerdi.

Manastırdaki erkeklerin kadınlarla evlenmesi nasıl yasaksa, hemcinsiyle birliktelik de keşişlere yasaktı; ama başka din adamlarının evlenmesine izin veriliyordu. 13. yüzyıla ait bir Ukrayna hikayesine göre birbirlerini "büyük bir sevgi ve samimiyetle" seven diyakoz Evagrius ile papaz Tit sonunda birlikte olmuşlardı. Ne yazık ki bu sevgi miadını doldurunca ikilinin arası açıldı. Daha sonra Tit hasta düştüğünde, bazı keşişler, ölmeden önce

barışsınlar diye Evagrius'u yanına getirmek istediler. Evagrius teklifi geri çevirdi ve sonra öldü. Tit ise iyileşti.

Tit ile Evagrius barışıp mutlu bir hayat sürseler bile asla çocukları olamayacaktı; bu da aynı cinsle birliktelik ile geleneksel evlilik arasındaki başlıca farktı. Yine de çiftlerin çocuk doğuramaması ilişkilerinin kilise tarafından kutsanmasına engel değildi. Bir ayinde papaz ezberden şunları okuyordu:

Yüce Tanrım, ölümsüz yaşam lütfunla insanı baştan kendi suretinde yarattın. Sadece görünürde değil, ruhsal bağlarla da kardeşleri birbirine bağladın… Doğal olarak değil de sevgi bağlarıyla bağlanıp birleşmiş hizmetkarlarını kutsa.

Bu ritüellerin cinsel ilişkiyi hesaba katmadığına inanmak zordur. Zaten işin içinde erkek erkeğe seks olması, daha sonra aynı cinsle birlikteliklerin yasaklanmasına yol açmıştır.

13. yüzyıldan itibaren eşcinsel ilişki yaygın olarak suç sayılmaya başlayınca kiliselerdeki erkek evlilikleri de kesildi. Bizans İmparatoru II. Andronicus 1306'da ensest ve büyücülüğün yanı sıra erkekler arasında seksin de yasaklandığını ilan ederken şöyle diyordu: "Eğer bazıları aynı cinsle birliktelik törenlerine katılmak isterse, onları engellemeliyiz, çünkü kilise onları tanımıyor." Törenlerin Latince metinleri silindi -muhtemelen imha edildi- ve varlığını koruyan Yunanca metinler onları onaylamayan kilise adamları tarafından zaman içinde tahrif edildi. 16. yüzyılda Montaigne "garip bir kardeşlik"ten söz edecekti. Buna göre Roma'daki Portekizli erkekler "kilise ayiniyle evleniyor, bizim evlilik törenlerimizde okuduğumuz aynı evlilik duasını ediyor ve sonra da yatağa gidip birlikte yaşıyorlardı". Hepsi yakılarak öldürüldü.

Erkekler artık cezalandırılmayı göze almadan kilisede evlenemese de aralarındaki uzun vadeli sevgi kaybolmadığına göre evlilik bağının yerini daha az coşkulu bir şey almak zorunda kaldı. İngiltere'de ve birçok Akdeniz toplumunda -özellikle Güney Fransa'da- hemcinslerle birlikteliğin yeni adı *affrèrement (*kardeşlik) sözleşmesi oldu. Kardeşlik sözleşmesi hemcinsle sevgi ilişkisini düzenlemek için değil, çiftlerin huzur içinde birlikte yaşamalarına izin vermek için benimsenmişti. Kardeşlik sözleşmesi bir yuva kurmak ve *un pain, un vin, et une bourse*'i (bir ekmek, bir şarap ve

bir cüzdanı) paylaşmak için iki insan arasında yapılan yazılı bir anlaşmaydı. İtalya’da sözleşmeler benzer ifadelere yer veriyordu: *une pane e uno vino*. Aynı ekmek ve şarabı paylaşmak, gelecekte bütün malvarlıklarını paylaşacakları anlamına geliyordu.

Kardeşlik sözleşmeleri, kardeşler (*frère*) ortaklaşa bir çiftlik miras aldıklarında ve orada aileleriyle birlikte yaşamaya devam etmek istediklerinde veya kuzenler güçleriyle mallarını birleştirdiklerinde kullanılıyordu. Bu resmi sözleşmeler genellikle noter huzurunda yapılıyor ve şahitler tarafından imzalanıyordu. Mesela 1606’da Fransa’nın güneybatısında yaşayan Pierre ve Jean Alary *kardeşler* şöyle anlaşmışlardı:

Büyük sevgileri, kardeşçe duyguları, birbirleri için doğmuş olmaları, tüm hayatları boyunca birlikte yaşayıp birlikte çalıştıkları göz önüne alındığında onlar kardeş olmuşlardır. Sahip oldukları ve bundan sonra da olacakları her şeye ortaktırlar. Onlar aileleriyle birlikte yaşayacak, birlikte yiyip içecek, bir masayı, bir evi ve bir ocağı paylaşacaklardır.

Bu noktadan itibaren Pierre ve Jean birbirlerine bağlandılar. Aileleriyle birlikte kader ortaklığı yaptılar. Kardeşlik sözleşmesi aynı zamanda her ikisinin de kızlarının çeyizine katkıda bulunacağını belirtiyordu. Pierre zaten evliydi ama sözleşme Jean’ın evlenmesi durumunda karısının çeyizinin ortak mülkiyetin bir parçası olacağını belirtiyordu.

Kardeşlik sözleşmelerinin hepsinde taraflar birbirine aile bağlarıyla bağlı değildi. Farklı ailelerden pek çok insan, özellikle de veba nüfusu kırıp geçtikten sonra elde edilebilir ucuz araziler arttığında kardeşlik tesis etti. Hayatta kalanlar boş arazilere el koyup büyük kişisel servetler kazanırken, birlikte çalışmaları için en uygun yasal araç kardeşlik sözleşmesi olmuştu. Kara Ölüm, Provence’ta engin toprakları sahipsiz bırakmıştı. Bölgeye gelip yerleşen yabancılar çoğunlukla kardeşlik sözleşmesi yaptılar.

Sevgili olan erkek çiftler, kardeşler arasında azınlıktaydılar. Sözgelimi Jean Rey’in karısı 1446 dolaylarında kendisini terk ettiğinde, Rey yoğun bir “duygu, yakınlık ve candan sevgi” beslediği dostu Colrat’a döndü. Rey ve Colrat birlikte yaşayıp çalışmayı kabul ettikleri bir kardeşlik sözleşmesi yaptılar. İlişkilerinin muhtemelen cinsellik tarafı da vardı ama asıl mesele bu değildi. İki adam aynı çatı altında duygusal ve ekonomik olarak paylaşacakları bir hayatı şekillendirebileceklerdi. Kardeşlik sözleşmesine

benzer sözleşmeler asırlar boyu şu veya bu şekilde mevcuttu ama eşcinsel birlikteliklerin bastırıldığı dönemde arttı. Kardeşlik sözleşmeleri hangi eşcinsel davranışların görmezden gelineceği konusunda belirsizlik içeriyordu. Toplum birbirlerini seven erkeklerin bir arada yaşayabilmesini kabul etmişti. Hiç kimse bundan daha fazlasını öğrenmek istemiyordu.

Kardeşlik sözleşmeleri bir bakıma eşcinsel ilişkiler için öne sürülen "Sorma, söyleme" politikasının erken bir uygulamasıydı. En azından bu âdetin öldüğü 16. yüzyıla kadar, dini heteroseksüel evlilik kurumlarını tıpatıp taklit etmedikleri sürece, aynı cinsten çiftlerin topluma tam katılım göstermelerine genellikle izin verilmiştir. Günümüzün eşcinsel evlilikleri hakkındaki tartışmalara açıkça benzeyen tartışmalar yürütülüyordu. Eşcinseller arasındaki evliliğin en gür sesli muhalifleri, ancak bir kadınla bir erkek arasında ve esasen çocuk yapma amaçlı bir işlem olarak evliliğin hayali "tarihinden" söz ediyorlardı. Bu sav, ABD'de Başkan Bill Clinton'ın 1996'da Evlilik Yasası Savunusu'nu imzalamasıyla kritik bir zafer kazandı. Bu yasaya göre "*evlilik* sözcüğü ancak bir erkekle bir kadın arasında karı koca olarak yasal bir birliktelik anlamına gelmektedir." Fakat kilisenin desteklediği hemcins birlikteliği ve kardeşlik sözleşmeleri, çok daha ayrıntılı bir tarihsel tablo ortaya koymaktadır. Ortaçağ hukuku "doğal olmayan" cinsel eylemleri yasaklasa da aynı cinsten bazı insanların birbirlerini sahiden sevdikleri ve birlikte yaşamak istedikleri gerçeğini de kabul ediyordu.[68]

Kardeşlik sözleşmelerinin feshedilmesi, eşcinsel çiftler için bir boşluk yarattı, ta ki 20. yüzyılda -ismine evlilik denmese de yasal açıdan evlilik sayılan- sivil birliktelikler yaygın şekilde tanınana kadar. Aradan geçen aşağı yukarı dört yüzyıl zarfında ve özellikle dinin ağırlığının ziyadesiyle hissedildiği 16. ve 17. yüzyıllarda aile ilişkilerinin yapısı giderek daha kamusal bir konu haline geldi ve hükümetler cinsel sapmaları ortaya çıkarma sorumluluğunu üstlendiler.

5. BÖLÜM

MODERNİTEYE UZANMAK:

ERKEN MODERN DÖNEM, 1500–1700

1660'ta ingiltere kralı olan II. Charles tahtta kaldığı yirmi beş yılı boyunca hiçbir cinsel fırsatı kaçırmadı. Tiyatroda kadınların göğüslerini okşarken, şapelde eteklerinin altını yokluyordu ve güvendiği pek çok metresi yatağına alarak en az on iki tane gayrimeşru çocuk *peydahladı*. Sarayı ahlaksızlık yuvası haline gelmişti. Her kapının ardında dükler, düşesler, leydiler ve hizmetçiler kafesten doğaya salınan hayvanların dinçliğiyle birbirlerine saldırıyorlardı. Sarayın argosu bile yeni patlayan bu cinsel özgürlüğü yansıtıyordu. Sözgelimi eskiden utanç verici olan zina suçundan artık Fransızca kökenli ve onurlu bir kelimeyle bahsediliyordu: "nezaket". Oynaşmak, sarayda yüksek bir mevki edinmek için basbayağı önkoşul olmuştu. Karısına sadık eski kafalı bir lorda "gözden düşmemesi" ve "saraydaki itibarını yitirmemesi" için hemen bir metres bulması salık veriliyordu.

Charles "çok gurur duyduğu zinde penisiyle bir genelevden diğerine mutlu mesut sürüklenirken", sarayda dönen dolaplar İngil-tere'deki ilk popüler pornografi dalgasına kaynaklık ediyor ve İngiliz toplumu cinsel tatmini yeniden keşfetmenin zevkine varıyordu. Onca yıllık püriten kanaatkarlıktan sonra hovarda Charles'ın taç giyme töreni, haz ayarına yönelik daha dengeli bir yaklaşımın başlangıcını işaret etti. Püritenliğin egemen olduğu zamanlarda zina ölümle cezalandırılıyordu; horoz dövüşü ve at yarışı yasaktı; tiyatrolar ve genelevler kapatılmış, birahaneler rahat bırakılmıyordu. Öte yandan yüzyılın sonunda papazlar cemaatin içki içmesinden, zina yapmasından ve kutsal pazarı kutlamak yerine horoz dövüşlerine katılmasından şikayet ediyordu. *Town and Country* adındaki dergi, toprak sahibi seçkinlerin cinsel serüvenlerine yer veriyor ve İngiliz tiyatrosu müstehcen Restorasyon komedileriyle yeniden şekilleniyordu. Cinsel suistimal suçlamalarının pek azını geri çeviren kilisenin saray üzerindeki etkisi kaybolmuştu.[69]

Ters Tepki: Protestan Reformu

II. Charles'ın yükselişinden önce cinsel kısıtlamalar, İngiltere'de ya da Kıta Avrupası'nın başka yerlerinde daha sert olamazdı. Çalkantılı 16. yüzyıl

ve 17. yüzyılın ilk yarısı Katoliklerle yeni türeyen Protestanların uzun süreli şiddetli çatışmalarına sahne oldu. Her iki taraf da Hıristiyan ruhu için mücadele ediyordu. Din devletleri giderek kendi dindarlığıyla daha fazla övünüyor ve cinsel davranışları hiç olmadığı kadar yakından kontrol etmeye çalışıyordu. Alman papaz Martin Luther'in 1517'de Doksan Beş Tez'ini Wittenberg'deki kilise kapısına çivilemesiyle başlayan Protestan Reformu, Katolikliği, sekse yaklaşımı dahil olmak üzere, her yönden eleştiriyordu. Luther'e göre Katolik Kilisesi ahlaksızlığın lağım çukuruydu ve papa "arsız bir fahişe"ydi. Buna karşın Katolikler de Protestan hasımlarıyla aynı şekilde dalga geçiyordu.

Devletler bu bölünmenin şu ya da bu yanında saf tutarken, Katolik ve Protestan ordular birbirleriyle sivil halkın da dahil olduğu kıran kırana bir çatışmaya soyundular. Karşılıklı nefret giderek büyürken, Avrupa krallıkları 17. yüzyılın başında savaşa girdi. Silahlı çatışmalar ve artan dinsel hararet yüzünden, insanlar giderek birbirlerinden daha fazla kuşkulanmaya başladılar ve hoşgörüsüzlük tavan yaptı. Hükümdarlarının ahlak meselelerini yoluna koymada aktif rol almasını bekliyorlardı ama onlar bunu umursamayacak kadar mutluydular. Fransız teolog John Calvin, devletin amacının "bir halk dini" yaratmak olduğunu beyan ederken neredeyse bütün Protestanlar adına konuşuyordu. Böylece kişiye özgü cinsel davranışlar, başlıca devlet meselesi haline geldi.

Protestanlar teoride çok katı, pratikte ise çok gevşek olduğu gerekçesiyle Katolik ahlak sistemine saldırıyorlardı. Luther, Katolik cinsel perhiz kavramına tümden karşı çıkarken, papaz bekarlığı anlayışını da alaya alıyordu. Aslında çok az sayıda Katolik papazın kendini seksten uzak tuttuğunu söylerken haklıydı. Sözgelimi Bavyera'da papazların en az yüzde 95'i metrese sahipti. Fakat din adamlarının ikiyüzlülüğüyle dalga geçmek sadece bir başlangıçtı. Luther ve diğer Protestan liderler, tüm Katolik seks ve evlilik anlayışını alaşağı ettiler. Onlara göre evlilik, insanın doğuştan gelen cinsel kötülüğüne verilmiş bir taviz değildi. İşin doğrusu seks ilahi bir şeydi ve evlilik iyi bir hayat sürmek için gerekliydi. İster papaz ister ırgat olsun, herhangi birine bunu yasaklamak dünyada bozulmaya yol açmak demekti.

Protestanlar seksin uyumak ve yemek içmek gibi yaşamak için vazgeçilmez bir ihtiyaç olduğunu kabul ediyorlardı. "Makul ölçüler"le

evlilik bağı içinde yaşandığı sürece seks, “[Tanrı’nın] iyiliğinin ve sonsuz ihsanının bir işareti”ydi. Fakat karı ile koca arasındaki seks kutsanırken, diğer bütün tensel ilişkiler lanetleniyordu. Bu noktada bir taviz söz konusu olamazdı. Bütün fahişeler, zina yapanlar ve eşini aldatanlar darağacını hak ediyordu. Püriten İngiltere’de ve Protestan Almanya’nın bazı yerlerinde zina ağır suçtu. Fahişeliğe gelince, genelevlerin toplumlardan kötülüğü uzaklaştırdığı yönündeki düşünce terk edildi. Bunun yerine fahişeler -Luther’in ifadesiyle- “işkence çarkına gerilip derisi yüzülesi” veya kor demirle dağlanası “uyuz, kaşındırıcı, kokuşmuş” ve frengili ucubeler olarak görülüyordu. Patronlarının da onlardan aşağı kalır yanı yoktu. Reform’dan önceki dönemlerde çok yaygın olan belediye genelevleri artık tiksindirici kabul ediliyordu. Protestanlığın kabul edildiği yerlerde resmi genelevler kapatıldı.

Protestan meydan okumaya tepki olarak Katolik Kilisesi hep yaptığı gibi kendi ayağına kurşun sıktı. Trent Konseyi diye bilinen yirmi yıllık bir konferanstan sonra 1563’te Katolik Kilisesi Luther, Calvin ve diğer reformcuların kendilerine yönelttikleri bütün eleştirileri reddetti. Katolik Kilisesi dayatmacı papaz bekarlığının başarısızlığını teslim etmek yerine ona olan bağlılığını pekiştirdi. Dahası, cinsel perhizin seksten üstün olduğu fikrini terk etmek şöyle dursun, bekaretin aslında evlilikten daha kutsal olduğu görüşünde birleşti.

Vatikan için seks bundan böyle hiç olmadığı kadar kötüydü ve Katolik Kilisesi’ni gevşek ahlaki değerlere sahip olmakla suçlayan Protestanların ortaya çıkışıyla birlikte bağnazca cesaretini kanıtlamasının vakti gelmişti. Artık mastürbasyon bile Katoliklerin yoğun kınamasına maruz kalıyordu. Bazı geleneksel yazarlar mastürbasyonu, zina veya gayrimeşru ilişkiden bile daha berbat bir tür livata olarak yorumluyorlardı. Bir Katolik hoca dikkatini “kendiliğinden” orgazmlara, yani dışarıdan bir uyarım olmadan gerçekleşen orgazmlara yöneltiyordu. Boşalacağını hisseden kişiye hareketsiz yatıp istavroz çıkararak zevkin doruk noktasına varmasını önlemesi için Tanrı’ya yalvarması söyleniyordu. Katolik hükümetler ahlaksızlıktan kazanç elde ediyor suçlamasına maruz kalmasınlar diye belediye genelevleri kapatıldı. Paris 1556’da genelevlerinin kepenklerini indirdi. On yıl sonra papa, Romalı fahişelere şehri terk etmelerini emrettiyse de yetkililer yirmi beş bin kişinin şehri boşaltmaya hazırlandığını görünce papanın emri iptal edildi.

Fuhuş üzerindeki baskı seks üzerindeki genel tecridin bir parçasıydı. Avrupa tarihi daha önce de resmi ahlakçılık patlamalarına sahne olmuştu ama onlar halkın duyarlılığıyla nadiren paralel gidiyordu. Oysa şimdi tüm o canhıraş İncil vaazlarıyla her yerde öğütlenen katı ahlak, halkın içine nüfuz ediyordu. İnsanların kapalı kapılar ardında veya tarlada ne yaptıklarını asla tam olarak bilemeyiz ama sözgelimi Fransa ve İngiltere'deki gayrimeşru çocuk doğumlarında ve hamile gelin sayısındaki azalmaya bakarak evlilik dışı seksin azaldığını söyleyebiliriz.[70]

Çit Orospuları ve Seks Mahkemeleri

İngiltere'deki haz karşıtı hareketin boyutlarını insanların birbirlerini ahlaksızlıktan dolayı ihbar etmeye hazır oluşlarında da görebiliriz. Bu davaların çoğu, başka alakasız çekişmelerde avantaj sağlamak için mahkemelere getiriliyordu ama yine de mahkemeler suçlu bulunan tarafa aşağılayıcı cezalar vermekten geri kalmıyordu. 1595-1635 yılları arasında kilisedeki ahlaksızlık davalarının sayısı ikiye katlanmıştı ve bazen toplam davaların yarısına denk geliyordu. "Zina, fuhuş, ensest" ve "hayatın diğer pislikleri ve günahları"yla alakalı yasalarda o zamanki tabirle "müstehcen mahkemeler"in insanların hayatına ne kadar burnunu sokabileceğine dair ayrıntılar yoktu. Sadece Essex'te yetişkinlerin kilise mahkemesinde uygunsuz cinsel davranışla suçlanma şansı dörtte birdi. Buna insanların birbirlerine yönelttikleri cinsel iftiralar furyasını da eklersek, endüstri öncesi kırsal Albion'un ne denli nahoş bir yer olmaya başladığını anlayabiliriz. Kavgalar ve davalar, köy hayatının rutini haline gelmiş ve insanlar tüm dikkatlerini sekse vermişlerdi.

1628'de Isaac Chiverton bir grup genç adamla sohbet ederken kendisine şaka yollu, onca zaman hiç gayrimeşru ilişkiye girme suçlamasına maruz kalmadan nasıl yaşadığı soruldu. O da şöyle cevap verdi: "Sizin gibi genç bir adamken bazı hizmetçi kızlarla oynaşmış olabilirim." Bu sözü üzerine zina işleyip işlemediğini veya gayrimeşru ilişkiye girip girmediğini açıklaması için kilise mahkemesine çıkarıldı. Başka bir komşularının, yatağını karısı dışında bir hizmetçi kadınla da paylaştığı yolundaki şikayeti üzerine cinsel suistimalle suçlandı. Öyle ki, evli çiftler bile sapkınca seks yaptıklarından ya da şehvet düşkünlüğünden şüphelenildiğinde dava edilebiliyorlardı. Her dava pahalı, zaman alıcı ve riskliydi. Bazen rasgele bir temas bile ahlaksızlıkla suçlanmaya yol açıyordu; sözgelimi fırtınadan

korunmak için barınak arayan bir çobanın bir saatliğine bir kadının evine sığınması gibi. Diğer yakın temaslar daha yumuşak muamele görüyordu. 1623’te Rcihard Tench başka bir adamın karısını öpüp göğüslerini okşadığını itiraf ettikten sonra sadece uyarı cezası aldı.

Pek çok dava komşuların davranışlarından duyulan hakiki rahatsızlıktan kaynaklanırken, sırf garezden açılan davalar da az değildi. Ahlaksızlık davaları, bir köpek ya da domuzu öldürmek gibi küçük zararların öcünü almak veya uzun süreli çekişmelerde stratejik hamleler olarak açılıyordu. Hiç kimse zengin olmak için bu tür davalar açmıyordu. Kilise mahkemeleri kazanan davacıları parayla ödüllendirmiyordu, bunun yerine suçlu bulunan sanıklar halkın önünde tövbe ettirilerek küçük düşürülüyordu. Cinsel sapkınlar genellikle beyaz çarşaf giymeye zorlanır, bazen suçlarının ve itiraflarının yazılı olduğu bir kağıt başlarına yapıştırılırdı. Bazen de suçlu bulunanlar halkın gözü önünde diz çöktürülerek, kendilerini suçlayanlardan af dilerdi. Ayrıca ahlaksızlık suçlarını işleyenler, cemaatten atılabiliyor ve daha da kötüsü, başkalarına dava açamıyorlardı.

Dini adaletin ceza yerine reformu vurgulaması bekleniyordu ama davalar böyle yürütülmüyordu. İngiliz köy hayatının dedikodulu ortamında hakiki pişmanlıklar aleyhe dönüyordu. Sözgelimi aylarca evli bir kadını gizlice ziyaret eden Edward Peinton büyük vicdan azabı yaşamaya başladı. Yaşadıklarını bir arkadaşına anlattı, o arkadaşı da hadiseyi hemen yerel papaza sızdırdı. Papaz kimseye anlatmayacağına söz vererek, zina yapan çifti itirafta bulunmaya ikna etti ama sözüne sadık kalmadı. Peinton’ı alenen cemaatten atınca, yerel söylentiler doğrulandı ve Salisbury piskoposunun mahkemesinde zina davası açıldı.[71]

İngiliz adaletini özellikle gayrimeşru ilişkiler çok uğraştırıyordu. Evlilik dışı doğan çocukların sayısında bir düşüş olsa da *piç çocuklar* meselesi büyük sorun olmaya devam ediyordu ve suçlular acımasızca olmasa bile sert muamele görüyorlardı. Hüküm giyen babalar ve anneler genellikle bellerine kadar soyuluyor ve sokaklarda kırbaçlanıyorlardı. Piç çocukların annelerini teşhis etmek babalarını teşhis etmekten daha kolaydı elbette. Eğer kendilerini ayartanların isimlerini söylemekten korktukları anlaşılırsa, yanlarındaki ebelere doğum sırasında onlara gözdağı vermeleri ve kadınlar pes edene kadar doğuma yardım etmemeleri söyleniyordu. Bu yöntem işe yaramazsa papazlar çocuğu vaftiz etmiyorlardı.

Her ne kadar gayrimeşruluk davaları dini bir söylemle yürütülüyorduysa da mahkemelerin asıl derdi ekonomiydi. Bir davada “Halihazırda bizler bir sürü yoksul piçin derdini çekiyoruz,” deniliyordu. 1606’da Combe Kalesi’nde dava edilen bir anne gibi, dünyaya gayrimeşru çocuk getiren kadınlar zina yapanlardan daha kötü sayılıyordu. Onlar kamu maliyesinin üstündeki hastalıklı yüklerdi. Kocası olmayan bir kadının çocuk peydahlaması bir papazın ifadesiyle,

aşağılık bir orospuluk eylemidir… onun azgın hayatı sadece Tanrı’nın gazabını biz şehir sakinlerinin üstüne çekmekle kalmaz, aynı zamanda kötülüğüyle başkalarını da doğru yoldan saptırır ve piçlerinin bakımı hepimizin sırtına yüklenir.

Evlenmemiş bir kadının şişkin karnı, çok yanlış bir şeyin yapıldığının ve pahalıya patlayacak bir çocuğun dünyaya geleceğinin kanıtıydı. İstenmeyen bir çocuğa bakmaktan kurtulmak için yetkililer genellikle müstakbel anneyi şehirden kovarak, bebeğin ölüm şansının daha yüksek olduğu kırsalda doğum yapmaya zorlarlardı. Bunu başaramazlarsa çocuğun masraflarını karşılayacak birisini bulmaya çalışırlardı. Bu yüzden gayrimeşruluk davaları, hemen her zaman mahkemelerin ilgisini çekegelmişti. Pek çok çaresiz kadın, düşük yaptıran karışımlar kullanıyor, rahimlerine fiziksel zararlar veriyor ve hatta bebeği öldürüyordu.

Gayrimeşru çocuk doğuran kadınların çoğu kendilerini ayartanları gayet iyi tanıyordu. Evlendiklerinde hamile olan İngiliz gelinlerin oranının yüzde 20 olmasına bakılırsa, gayrimeşru çocuk doğuran çoğu kadın birlikte olduğu erkekle evlenmeye niyet etmiş olmalıydı. Fakat sevişme sırasında kimin ne söylediği veya neye niyetli olduğu her zamanki gibi muğlaktı. Evli olmayan pek çok kadın, sevgililerinin çok yakında kocaları olacağını sanıyordu. Eğer söz konusu erkek zaten evliyse veya ortada gerçek bir flört yoksa, kadının sunduğu bahane geri çevrilerek yumuşak muameleden vazgeçiliyordu. Sözgelimi bir kadının seyyah bir tüccarın evlilik vaadine inandığı yönündeki iddiası, büyük olasılıkla çatık kaşla karşılanırdı.

Dünyaya piç getirmekle suçlanan kadınların büyük bir kısmı hizmetçilerdi. Bu tarz seksin tecavüz diye nitelendirilmesi daha doğru olsa da hizmetkarlar hamileliğin her halükarda işten atılmak demek olduğunu biliyorlardı, dolayısıyla konuştuklarında kaybedecek pek fazla bir şeyleri yoktu. 1592’de bir hizmetçi kız efendisinin hamlelerine uzun süre karşı

koyduğunu söylemiş “ama sonunda efendisi galip gelmiş ve ne yapıp edip… muradına ermişti”. Başka bir efendi ise hizmetçisini pes ettirmekte zorlanmamıştı: Kadın bir çift eldiven karşılığında kendini adama teslim ettiğini kabul etmişti. Bu tür davaların sonunda genellikle efendi çocuğun nafakasını en azından kısa bir süre karşılamakla cezalandırılırken, kadın halkın önünde kırbaçlanıyordu.

İstenmeyen çocuk sorunu kalabalık Londra’da işleri iyice zorlaştırmıştı. 1500-1700 yılları arasında kırsaldan gelen göç dalgalarıyla şehrin nüfusu neredeyse on kat artmış ve beş yüz elli bin kişiye ulaşmıştı. Şehirde fakir bakımhaneleri azdı, olanlar da mali kaynaklardan yoksundu ve suistimal ediliyordu. Bridewell ve St. Thomas hastanelerinin yöneticileri kimin yardımı hak ettiğine, kimin cezalandırılması gerektiğine ve kimin sorunlarının başkalarınca üstlenilmesi gerektiğine karar vermek için kendi mahkemelerini kurdular. Mahkemeler, hayırsever yardımlar yanında ahlak cezaları da dağıtıyordu. Evli Anthony Shippe’den bir çocuk doğurduktan sonra Bridewell hastanesine getirilen Mary Lee gibi bir “fahişe” ancak kırbaçlandıktan sonra yardım alabilecekti. Bebeği öldüğü için bakımıyla uğraşma ihtiyacı ortadan kalktı. Şayet bebek yaşasaydı, hastane faturayı Shippe’ye kesecekti.

Londra hastanelerinin mahkemeleri, piç peydahlayan erkekleri teşhis ederken doğru sonuçlara ulaşmakta fazla titiz davranmıyordu; çocuğun nafakasını karşılayacak paralı *birisi* bulunduğu sürece sorun yoktu. Dolayısıyla kadınlara genellikle iyi niyetli davranılıyordu. 1569 tarihli bir Bridewell davasında Alice Bruster, efendisi William Saywell’in “kendini hamile bırakıp… evlenme sözü verdiğini ve dükkanda ve başka yerlerde defalarca taciz ettiğini” öne sürdü. Saywell, Bridewell’deki mahkemeye çağrıldığında iddiaları hemen reddetti. Bruster’in sonraki bir tarihte şahit getirmesine izin verildi; şahitler Saywell’in dava açmaması için kadına para teklif ettiğini doğruladılar. Bunun üzerine Saywell kadının anlattıklarını doğruladı ve hastane adama mali kancayı taktı.

Hizmetçilerine el sürmeyen efendilerden de hizmetçilerinin gayrimeşru çocuklarının bakımını üstlenmeleri isteniyordu çünkü evlerinde ve işyerlerinde olup biten ahlaksızlar onların sorumluluğundaydı. Dahası, hastane mahkemeleri gayrimeşru çocukların doğmasıyla sonuçlanabilecek durumları haber aldığında önleyici faaliyette bulunuyorlardı. Bir vakada

kendisi evde yokken hizmetçilerinin oynaştığı öğrenilen bir terzi cezalandırıldı.

Yoksul köylü kızlarla kadınlar için istenmeyen hamilelik kaçak hayatı demekti. Bu kadınlar büyük şehirlerde “orospu” damgası yemekten kurtarabilirlerdi kendilerini. Kilise mahkemesinden kaçmanın cezası aforoz edilmekti ama bu öylece durup suçlamayla yüzleşmekten daha kötü sayılmazdı. Para veya mevki sahibi olmayan bekar annelerin yaşamları güvenli bir sığınak bulana kadar dehşet içinde geçiyordu. Bebeklerin durumu ise daha fenaydı. Çoğu bebek çaresiz anne tarafından ya öldürülüyor ya da terk ediliyordu.

İngiliz hukuku kaçak bir hamileyi barındırmayı herkese yasaklıyordu. Bazıları aile bağlarından veya merhametten ötürü evlerini açarken çoğu para veya menfaat beklentisiyle yapıyordu bunu. 1592 tarihli bir davada bir adam, “Winchester Markisi… ve Majesteleri I. Elizabeth’in akrabası” olduğuna inandığı soylu bir kadına evini açmıştı. Daha küçük planlar peşindeki başka bir adam ise bebeğin babasından “yüklü miktarda para” koparmayı umuyordu. Kaçak bir hamileye evini açmak genellikle şirret komşuların ihbar ettikleri bir suçtu, oysa bu yaptıkları onlara halkın içinde soyunmuş komşularını seyretmek gibi vicdansız bir zevkten başka bir şey kazandırmıyordu. Bu davaların mahkemeye nakledildiği zamanlarda kızlar genellikle tekrar ya başka bir şehre ya da merhametli bir insanın odunluğuna kaçıyorlardı.[72]

Kilise mahkemeleri iftira davalarında da uzmanlaşmıştı. Hakaretler ve kötü niyetli söylentiler 16. ve 17. yüzyıllarda bugünkünden daha yaygın olduğu gibi aynı zamanda daha fazla ciddiye alınıyordu. Şayet birinin -yüzlerce yakıştırmadan sadece üçünü seçecek olursak- fahişe, orospu çocuğu veya boynuzlu olduğuna dair düşüncesizce ithamlar cevapsız bırakılırsa, insanın toplum içindeki cinsel “itibarı” adamakıllı zedelenebiliyordu. En yaygın karalama olan “orospu”, seks için para alsın ya da almasın, önüne gelenle yatan kadın anlamına geliyordu. Zina yapan ve gayrimeşru çocuklara sahip olan kadınlar orospuydu. Hatta kocasıyla “ters” ilişki kuran kadınlar bile orospu olarak itham edilebiliyordu.

1513’te Agnes Aspenhalghe, Emmota Whittaker’ı “kocasıyla orospuluk yapmakla” suçlayıp Whittaker’ı bir domuz ahırında “beli çıplak [kocasının] üstüne uzanmış” gördüğünü ekledi sözlerine. Whittaker’ın mahkemeye

çıkıp bu suçlamanın mesnetsiz olduğunu kanıtlamaktan başka seçeneği kalmadı. Eğer davayı kazanırsa, Aspenhalghe'nin halkın önünde diz çöküp kendisinden af dilemesini sağlayabilecekti. Eğer kaybederse, büyük bir ihtimalle ahlaksızlıkla suçlu bulunacaktı.

"Çit orospusu", "ahır orospusu", "ağaç kovuğu orospusu" ve "şirret orospu" gibi küfürler, cinsel iftira davalarını kilise mahkemelerinde görülen en yaygın dava türü kılacak denli yaygın ve zararlıydı. Çoğu zaman davalar yüz yüze edilen hakaretlerin sonucunda açılıyordu. John Streme'nin Londra'daki evinde bir adam, Streme'nin karısını "bir papazdan çocuk peydahlamakla" suçladığında, Bayan Streme kilise idaresine koşup dava açmaya karar verdi. Suçlamada bulunan adam daha sonra özür dilese de kadın kararından vazgeçmedi: "Fikrimi asla değiştiremeyeceksin," dedi Bayan Streme. Papazdan çocuk yapmamıştı, dolayısıyla iftiraya kimsenin inanacağı yoktu ama mesele bu değildi. İftira edilmişti bir kere.

Aynı şekilde, Hugh Pare, John Call'un evinin yanından geçerken, edepsiz Elizabeth Hertford'un adamı "orospu çocuğu", "boynuzlu" ve nihayet "boynuzlu orospu çocuğu" diye karaladığını duydu. Acaba gerçekten Call'un annesinin orospu olduğuna ya da karısının zina yaptığına inanan var mıydı? Muhtemelen yoktu. Yine de Pare adamın komşuları arasındaki itibarının beş paralık olduğuna şahit olmuştu.

İngiltere'deki hakaret davalarını ateşleyen sözler, "kevaşe", "ibne", "puşt" gibi modern küfürlerin -elbette hakaret içeriyorlar ama dava gerekçesi değiller- yanında o kadar ciddiye alınmaya değer görünmüyor. Fakat Call, Streme ve Hertford gibilerin yaşadığı alıngan bir toplumda, dalaşma ve yuhalamanın peşinden kaçınılmaz olarak hakaret davaları geliyordu. Bir hakareti kaale almamak itibarını kaybetmek demekti. 1618'de *azgın* Mary Crooke, Anne Moxam'ın evinin önünde dikilmiş, Moxam'ın "kralın önünde götünü gösteren kuyruklu bir orospu ve kancık" olduğunu bağırmıştı. Muhtemelen yine hiç kimse Moxam'ın kendisini kraliyete teşhir ettiğine inanmıyordu herhalde ama saçma bir iftira bile umursamazlıkla karşılanamazdı. Moxam'ın diğer yanağını uzatma kararı komşuları tarafından ödlekçe görüldü. Moxam şerefini korumak için ya sokakta Crooke ile karşılaşmalı ya da hakaret davası açmalı veya yaygın olduğu üzere her ikisini de yapmalıydı.

İftiralar daha dişli kavgaların yan gösterileriydi genellikle. Elizabeth White, Rachel Townsend'in kocasını, White'ın kocasına olan borcunu ödememeye teşvik ettiğini duyunca tartışma hemen parasal alandan cinsel alana kaydı. Elizabeth, Rachel'ın karşısına çıkıp onun "aşağılık bir kadın" olduğunu söyledi. Rachel da boş durmadı: "Ben senin gibi aşağılık bir kadın değilim çünkü kızlarımın bekaretini para için satmadım hiç." Daha sonra Rachel, Elizabeth'i kızının bekaretini satarak beş pound kazanmakla suçladı. Böylece kocalar arasındaki sıradan bir para meselesi, kısa sürede eşler arasındaki bir namus meselesine dönüştü.

Cinsel iftiralar insanların para kaybetmesine yol açtığında kilise mahkemeleri işe yaramıyordu. Dini adaletin kesenin değil ruhun selametini sağlaması bekleniyordu. 1500 dolaylarında, seküler umumi hukuk mahkemeleri, insanlara iftiralar yüzünden para kaybettiklerinde dava açma olanağı verdi. Sözgelimi kendisine fahişe denildiği için kazançlı bir evlilikten olan bir kız, kilise mahkemesinde şerefini koruyabildiği gibi umumi hukuk mahkemesinde de iftira atana para davası açabiliyordu. Tahmin edileceği üzere seküler mahkemelerde iftira davalarının oranı çarpıcı ölçüde artmıştı.

Geçmişe dönüp baktığımızda, mahkemelerin cinsel iftira davalarında yürüttüğü açık kapı politikası aşırı görünüyor. Davaların pek çoğu zaten birbirinden nefret eden insanların bariz kötü niyetli saldırılarını içeriyordu. Maud Spender kendisine "katıksız orospu, kuyruğu yanık orospu ve çopur orospu" dediği için Alice Francklin'e dava açtığında, eldeki kanıtlar ikilinin uzun zamandan beri hukuksal bir çekişme içinde olduğunu gösteriyordu ve Spender'ın iftira davası açmasıyla birlikte kavga daha da alevlenecekti. Bu durumda mahkemenin alabileceği en iyi karar davayı düşürmekti. Bitmeyen çekişmeler yeterince kötüyken bir de husumet davalarıyla onları azdırmanın ne anlamı vardı ki?

Bunun birkaç sebebi vardı. Mahkemeler açıkça, cinsel namusun düşmanlığı körükleme pahasına savunmaya değer olduğuna inanıyordu. Dahası, hem sivil yargıçlar hem de kilise diyakozları bu davalar sayesinde insanların günlük hayatlarına karışma yetkisini ellerinde tuttuklarını ve haliyle mahkemelerin otoritesinin pekiştiğini düşünüyorlardı. Ayrıca bu davalar düşsün diye davalılar para teklif edebiliyorlardı. İnsanların ceza almak yerine kilise mahkemelerine rüşvet verdiği biliniyordu. Kilise

mahkemelerini bu davaları görmeye iten sebep ne olursa olsun, bir husus kesindi: Davalı taraflar arasındaki nefret gerçekti, tıpkı potansiyel şiddet olaylarının gerçek olması gibi. En küçük hakaretlere bile ölümcül tepkiler verilebiliyordu, dolayısıyla insanların sokaklarda silahlarla ya da yumruk yumruğa birbirlerine girmelerini önlemek için kişisel davalarını mahkemede görmelerini sağlamak, değerli bir toplumsal işleve sahipti. Ne kadar berbat olursa olsun, davalar insanların aralarındaki sorunları kendi başlarına çözmesine bir alternatif teşkil ediyordu.

Seksle ilgili davalarda, şikayetçi tarafın yasa ve düzen tanımadan hakkını zor kullanarak alması ya da suçlunun toplum tarafından yargılanması yaygındı. Mahkemeler yeterince çabuk ve kararlı hareket etmedikleri zaman komşular birbirlerine çekidüzen veriyorlardı. Zina, orospuluk veya benzeri suçlardan zanlı kimseler, dışarıda tencere tava çalarak “gürültü” çıkaran komşuları tarafından uyandırılabiliyorlardı. Bu muamele, daha sonra mahkeme ne derse desin, hedefteki kimselerin itibarını zedeliyordu. Boynuzlanmış bir koca eşinin sevgilisine zina davası açmadan önce, adamı eşeğe ters bindirip şehirde dolaştırarak alenen aşağılıyordu. Kocası başka bir kadın tarafından ayartılan eş, hasmının burnunu biraz keserek, kadına sonsuza dek taşıyacağı “orospuluk damgası” bırakıyordu.

“Dırdırcı kadınlar” veya başkaları hakkında yalanlar uyduran sivri dilli kadınlar neredeyse cinsel sapıklar kadar nefret uyandırıyordu. Yaygaracı olduğuna ister mahkeme ister halk tarafından kanaat getirilen dırdırcı kadınlar, göletlere sokuluyor veya demir ve tahta “cadalozluk yuları” giymeye zorlanıyorlardı. Temize çıktıkları halde halk bu karardan memnun kalmazsa, bir şekilde cezalandırılıyorlardı. Agnes Davis ile Margaret Davis hakaret dolu edepsiz bir kavgaya tutuştuklarında, her iki kadına da geçimsizlikten dava açıldı. Agnes davayı kazandı ve Margaret gölete sokuldu. Margaret’in yandaşları intikam olarak Agnes’in evine dalıp yulaf lapasına işediler ve Agnes’i yedi kez nehre sokup çıkardılar.

İngiltere ve özellikle İngiltere kırsalı, Reform başladığı sırada zaten huysuz ve kavgacı bir yerdi. Püriten idare ve giderek azalan cinsel seçenekler, işleri daha da zorlaştırmıştı. İngilizlerin cinsel hayatı II. Charles iktidara gelmeden önce birçok bakımdan daha düzenliydi. İnsanların hayatına burnunu sokan kilise mahkemesi, seküler hakimler veya sulh hakimleri olmasaydı bile komşular pencerelerden birbirlerini dikizleyecekti.

İşgüzarlar, herhangi bir eve dalarak şüpheli ahlak suçlularını dışarı çıkarma yetkisine sahip yerel polisleri çağırabiliyorlardı. 17. yüzyıla gelindiğinde püritenlikten kesin bir kopuş yaşandı ve İngiliz libidosu kendini yeniden keşfetmeye başladı.[73]

Almanya: Yatak Odasındaki Büyük Birader

Hoşgörüsüzlük kabahatini tek başına İngiltere'nin üstüne atmamak için, seksin Kıta Avrupası'nda da bir o kadar denetim altında tutulduğunu vurgulamamız gerekir. Aslında Protestanlık başladığında Reform'un cinsel alışkanlıklar üzerindeki etkisi en fazla Almanca konuşulan topraklarda görüldü. Din radikalleşirken, Alman eyaletleri halkı Hıristiyanlara yakışır -yani ahlaken sınırlandırılmış- bir hayata sevk edecek reformlara başladılar. Devlet otoritesi büyük ölçüde cinsel baskıya bağlı hale gelmişti.

İngiltere'de olduğu gibi Almanya'da da devletin seks üzerindeki hakimiyetini pekiştirmesine giderek dar kafalı hale gelen halk yardım etti. Haddini aşanları utanç, ceza ve rasgele şiddet bekliyordu. Bütün Alman şehirlerinde zina yapanlar, gayrimeşru ilişkiye geçenler, evli olmayan anneler ve benzerleri, komşular tarafından dövülüyorlardı. Eyalet ve şehir yönetimleri ahlak suçlularını aşağılamaya hazırdı. Sözgelimi zina yapanlar ve gayrimeşru ilişkiye geçenler halkın gözü önünde beyaz önlük içinde ayakta dikiliyordu. Diğer cinsel sapkınlar boyundurukla teşhir ediliyor, taşlara bağlanıyor ve üzerinde ziller olan başlıklar takıyorlardı. Bu cezalar hapis veya bedensel cezalardan daha hafif olsun diye veriliyordu ama seks suçlarından dolayı teşhir edilen insanlar bazen taşlanırken, bazen de taciz ediliyorlardı.

Eskiden beri şehirlerdeki ekonomik ve toplumsal yaşamı büyük ölçüde kontrol eden güçlü ticaret loncaları, onur kırıcı davranışlar sergileyenleri dışlıyordu. Bu loncalar Reform dönemi seks hukukuna model oluşturdular. Lonca kuralları katıydı. Sözgelimi bütün ömrünü bulunduğu mevkiye vakfetmiş bir usta, eğer eşi evlendikten hemen sonra çocuk doğurursa, ustalığını kaybedebiliyordu. Eşleri zina yapan lonca üyelerinden boşanmaları isteniyordu; affetme diye bir seçenek söz konusu değildi. Loncalar saflarını sıkı, ücretlerini yüksek tutmak için kovma tehdidine başvuruyordu ama bu aynı zamanda ahlaki bir uzlaşmayı yansıtıyordu. Bir lonca zina yapan bir ustanın çocuklarının sonsuza dek dışlanması gerektiğine hükmediyorsa, bunu yapmasının nedeni insanların zina yapanın

tüm sülalesinin kirlenmiş olduğuna inanmalarıydı. Loncanın adının lekelenmesindense bir ailenin kovulup yoksullaşması daha iyiydi.

Zinadan dolayı kovulma cezası devlet hukukunda da yer almaktaydı. 1635'te Bavyera'nın genişleyen ahlak yönetmeliği, zina yapan çiftlerin -seks yaptıkları sırada her ikisi de başkasıyla evli olanlar- beş yıl kovulmasını öngörüyordu. Tekrar birbirleriyle cinsel ilişki kurdukları tespit edilirse, ölüm cezasına çarptırılıyorlardı. Bu ağır cezanın mantığı yasada şöyle ifade ediliyordu:

[Eğer] bu ağır suçlar elden geldiğince azim ve ciddiyetle önlenmezse veya cezalandırılmazsa, Yüce Tanrı fevkalade gücenir, öfkelenir ve her türlü savaşı, huzursuzluğu ve diğer musibetleri tüm ülkeye musallat eder.

İster Katolik isterse Protestan olsun, Alman eyaletleri tebaalarının davranışlarını düzenleme konusunda her türlü yetkiye sahipti. Çok çeşitli ve ayrıntılı seks yasaları her yerde uygulanıyordu. Hatta bazen bu yasalar çakışıyor ve hakimler neye karar vereceklerini şaşırıyorlardı. Öte yandan bu yeni ahlak düzenlemesi patlaması daha derin bir sorun yarattı: Eyaletler seksi ne kadar fazla denetlemeye kalkışırlarsa güçlerinin o kadar zayıf olduğunu hissediyorlardı, zira bireysel davranışları kontrol etmenin hiçbir yolu yoktu. Baden'de kadınlarla erkeklerin birlikte banyo yapmasını yasaklayan yasaya benzer yasalar yürürlüğe koyuluyordu ama bu yasalara gerçekten uyulduğunu kim bilebilirdi? Yasa koyucular vatandaşların suda azmadıklarından nasıl emin olabilirlerdi? Olamazlardı. Çünkü şahitleri yoktu.

Daha fazla seks eylemini yasadışı ilan etmek, yasaya karşı gelme ihtimalini de artırıyordu. Paylaşılan bir küvet, bir randevu, bir fahişe ziyareti, sözün kısası yeni yasalar curcunasıyla yasaklanan her şey salt yasadışı olduğu için bir sivil itaatsizlik eylemine dönüşüyordu. İnsanlar yasaları ne kadar umursamazlarsa, yasa koyucular kendilerini o kadar aciz hissediyordu. 1624'te Baden'in uçbeyi V. Friedrich gayrimeşru ilişki ve zinaya karşı bütün kısıtlamaların yürürlükte olmasına rağmen cinsel suçların sona ermediğinden şikayet ediyordu: "Heyhat, büyük bir dehşet ve rahatsızlıkla şunu keşfettik ki… lanet zina ve zamparalık öylesine artıp yaygınlaştı ki, artık pek de günah olarak görülmüyorlar."

Bu acizlik duygusu, Alman hükümetlerini insanların seks hayatına daha fazla karışmaya itti. Aslında her yeni önlem önceki önlemlerin umursanmadığının kabulüydü. 1629'da Bavyera Prensi I. Maximilian tebaasının birbirleriyle ve papazlarla yasadışı seks yaptığını tespit etti. Bu suçluları "hummalı" bir şekilde avlaması için üst düzey bir komisyon kurdu. Komisyon elinden geleni ardına koymayan casuslar tuttu ama bunlar prensi tatmin etmedi. Bir noktada sonuç elde edemedikleri için özür dilediler: "Söz konusu casuslar özürlerini sunuyor," diye yazdılar Maximilian'a, "zira ne bir papaz metresine ne de gizli bir randevuevine rastladık." Maximilian sekiz yıl daha komisyona rahat yüzü göstermedi.

Alman hükümetleri ayrıca evlilik içi olsun ya da olmasın cinsel davranışları düzenlemek için evlilik mahkemeleri ağı da kurdu. Bu mahkemeler Eski İsviçre Konfederasyonu'nda da yaygınlaştı. Zürih'teki mahkemeler kocalarından başka erkekleri misafir etmek konusunda kadınları uyarıp, fahişeleri cezalandırmaya başladı. Bern'de kocaları veya babaları yanlarında olmadıkları sürece kadınların atlı kızakla gezmesi yasaktı. Aynı zamanda "Tanrı'nın buyruklarına aykırı her eylemin, her günahın ve skandalın" icabına bakıldığını garantiye almak için "asayiş amirleri" çalıştırılıyordu. Asayiş amirleri de muhbirlere, ispiyonculara ve casuslara bel bağlamıştı.

Almanya'da ahlak suçluları, çoğu zaman birlikte uygulanan çeşitli cezalara tabi tutuluyorlardı. Para cezaları ya kendi başına tahsil ediliyor ya da diğer cezalara ekleniyordu. Bavyera'da alt mahkemelerin en büyük para kaynağı zina davalarıydı. Para cezalarının çoğu kasıtlı olarak fahişti; bir hizmetçi veya aşçı gayrimeşru ilişkiden suçlu bulunduğunda ceza olarak bir yıllık maaşını ödemek zorundaydı. Öte yandan fiili uygulamada hakimler cezaları insanların koşullarına göre ayarlıyordu.

Almanların seks hayatı üzerindeki devlet kontrolü arttıkça kilisenin etkisi azaldı. Aynı süreç İngiltere'de de yaşandı ve 1660'ta İngiliz kilise mahkemelerine etkisiz ve yozlaşmış diye dudak bükülüyordu. Nitekim dava edilen insanların neredeyse yarısı mahkemeye gidip suçlamayla yüzleşmek yerine aforoz edilmeyi tercih ediyordu. 17. yüzyılın sonuna gelindiğinde kilise mahkemeleri hâlâ evlilik anlaşmazlıklarında karar mercii iken, diğer ahlak davalarındaki öncelikleri ciddi ölçüde geriledi.[74]

Cinsel suçlarda kimin karar mercii olacağı konusunda kilise ile devlet arasındaki kavga Protestan devletlere kıyasla Katolik devletlerde çok daha ön plandaydı. Protestanlar sivil ile dini disiplin arasında bir fark görmüyorlardı. Onların görüşüne göre devlet, dini doktrini hayata geçirmek için vardı. Fakat Katolik Kilisesi yetkilerinin hiçbirinden taviz vermek istemiyor ve dizginleri elinde tutmak için çok sıkı mücadele ediyordu, özellikle de birazdan göreceğimiz gibi kendi sırları mevzubahis olduğunda.

Leziz Lokmalar ve Lanet Musluklar:

Müstehcenliğin Doğuşu

Seks yasaları genellikle değişir ama eylemlerin kendisi aynı kalır. Zina, ensest, hayvanlarla seks, hemcinsle seks... Uygarlığın başından beri her gün yapılan şeylerdir bunlar. Öte yandan Erken Modern dönemle birlikte, yasak seksin matbaa sayesinde vücut bulan tamamen yeni bir türü doğdu. Müstehcenlik alanında hukuk seksin kendisiyle değil, seks yapan insanları gösteren materyallerle savaşıyordu. Bu savaşta kullanılabilecek eski bir yasa kitabı yoktu. Yeni yasaların yapılması gerekiyordu.

Kafası karışmış bir hakim açık saçık bir kitap hakkında, “Yasa yoksa suç da olamaz,” demişti. “Bu [kitabın] büyük bir suç oluşturduğunu biliyorum ama bu suçu hangi yasayla cezalandırabileceğimizi bilmiyorum.” İngiltere’de müstehcenliğe karşı henüz hiçbir yasa yoktu. Fakat kilise ve devlet yetkilileri cinsel sözler ve resimlerle ilgili yasaları kimin yazıp yürürlüğe koyacağı konusunda uzun zamandan beri pazarlık yapıyorlardı. Bu sebeple bir süreliğine, kimin suçlu olduğuna dair sadece tahmin yürütülebilmişti.

Apaçık cinsel resimler, 2009’da arkeologlar tarafından Alman-ya’da bulunan ve ta otuz beş bin yıl öncesine ait olduğu tahmin edilen “Venüs” figürü kadar eskidir. Araştırmacıların söylediklerine göre söz konusu figürün büyük göğüsleri, dolgun kalçaları ve apaçık görülen vajinası “antik insanların kafasında seksin olduğunu” doğruluyordu ki bu elbette sürpriz değildi. Bu totemler büyük ihtimalle erotik amaçlarla yapılmamıştı, daha ziyade bereket sembolüydüler ama bu ikisi arasındaki çizgi muhtemelen önemsizdi.

Cinsel imgeler antik dünyada yasak değildi. “Pornografi” sözcüğü Yunanca *pornographe* sözcüğünden gelmektedir ve “orospularla ilgili yazı” anlamı taşımaktadır. O zamanlar bu tür yazılar çoktu. Ayrıca Atina görkemli dik penislere sahip Hermes heykelleriyle doluydu. “Obscene” (müstehcen) sözcüğü hem “açık saçık ve pis” hem de “penis” anlamına gelen ve çoğul kullanıldığında cinsel organları veya kıçı ifade eden Yunanca *caenum* sözcüğünden gelmektedir. Ama *scaena* yani “stage” sözcüğünden türemiş ve *ob* öneki aldığında “offstage”, yani alenen sergilenmeye uygun olmayan şeklinde bir anlam kazanmış da olabilir. Etimolojisi ne olursa olsun, açık saçık cinsel yazılar ve resimler Roma’nın her yerinde bulunuyordu ve çoğunun amacı tüketicileri cinsel olarak uyarmaktı.

Rönesans Avrupası’nın eğitimli sınıfları, Yunan ve Roma klasiklerini yeniden keşfettiğinde, çoğu kimse Ovidius’un erotizmine ve Martialis ve Juvenalis’in müstehcen dizelerine özel bir ilgi gösterdi. Rönesans gençleri ve yaşlıları antik dönemin açık saçık yazılarından ve seks betimlemelerinden haz alıyorlardı. Fakat “klasiklerle mastürbasyon yapan” çokça eğitimli insan vardıysa da dolaşımdaki cinsel materyal nadirdi. Basım tekniklerinin gelişmesine kadar pornografi malzemeleri, özel tüketim nesneleri oldular.

15. yüzyılın sonunda modern basım ve çoğaltma teknikleri kullanılmaya başladığında, kişisel hazlar kamusal bir olguya dönüştü. Kısa sürede pornografik materyaller bütün sosyal sınıflara ulaştı. Bu materyaller elyazması olarak kalıp sadece seçkinler arasında dolaşsaydı, cinsel tasvirlere muhtemelen sansür uygulanmayacaktı ama pornografi yaygın bir tüketim malzemesi haline gelince seküler ve dini yetkililer bu yeni olguyu kontrol edip cezalandırma telaşına kapıldılar.

Basılı pornonun ilk versiyonları, elyazması selefleri gibi yüksek sınıfın beğenisine göre hazırlanıyordu. Vergilius’a atfedilen erotik dizeler kitabı *Carmina Priapeia* 1517’de yayımlandığında yirmi iki baskı yaptı. 1450’de âlim Poggio Bracciolini müstehcen fıkralardan oluşan Latince bir kitap yazdı. Bu cinsel içerikli zekice espriler sadece eğitimli sınıflar için hazırlanmıştı, Latince anlamayan veya zekice kelime oyunlarını umursamayan birine hitap etmiyordu. Büyüyen pazar daha basit ve açık işler talep ediyordu. İtalya’nın en kötü şöhretli 16. yüzyıl pornografi

eserlerinden biri olan, Pietro Aretino'nun *Dialoghi* kitabındaki bir fahişe şöyle çıkışıyordu:

Roma Üniversitesi'ndeki hocalardan başka herhangi birinin sizi anlamasını istiyorsanız, doğrudan "babafingo", "am", "göt" ve "sikişmek" falan deyin. "Kazık", "baston", "kara kavza", "küçük maymuncuk", "bu", "şu", "o", "onun", "elmalar"… "havuç", "kök", "halkadaki ip", "Stadyum'daki dikilitaş", "bahçedeki pırasa", "kilitteki anahtar", "kapıdaki sürgü", "havandaki tokmak", "yuvadaki bülbül", "hendekteki ağaç", "vanadaki pompa", "kındaki kılıç" ve geri kalan bütün o boktan sözler... Neden evet demek istediğinizde evet, hayır demek istediğinizde de hayır demiyor veya sözünüzü kendinize saklamıyorsunuz!

Yeni yeni yetişen porno yazarları, bu sözleri makul bir pazar tavsiyesi olarak değerlendirerek bayağı ve açık saçık sözcükler aramaya başladılar.

Müstehcen kitaplar akademinin dışına yayılıp geniş bir okur kitlesine seslenmeye başladığında, yetkililer bir şeyler yapmak gerektiğine karar verdiler. Öncelikle matbaanın tehlikesi seksten ziyade din ve iktidarla ilintiliydi. 16. yüzyılın ortasında cinsel sansürün ciddiyetle işe koyulduğu sıralarda Katolik Kilisesi çok hassas bir durumdaydı. Luther, Doksan Beş Tez'ini kilisenin kapısına çivilediğinde yeterince kötü bir etki yapmıştı; çok daha kötüsü, tezlerin matbaayla Hıristiyan âleminde yayılması oldu. Luther dünyanın ilk çok satan yazarıydı. 1520'ye gelindiğinde, kiliseye yaptığı eleştiri Avrupa'nın her yerinde üç yüz binden fazla sattı. Daha sonra yayımladığı İncil'in Almanca tercümesi milyonlarca insanın dua ederken Katolik Kilisesi'ni es geçmesine yol açtı. Luther 1521'de aforoz edildi ama kitaplarının satışları artmaya devam etti. Protestan Reform tezleri matbaa tarafından basılıp dağıtılmasaydı, asla o kadar etkili olamazdı.

Bu arada Vatikan'ın seks sırları dışarıya sızmaya başladı. Ressam Giulio Romano on altı adet müstehcen resim yapmış ve cinsel ilişkinin çeşitli türlerini gösteren bu resimler Vatikan'daki Sala di Constantino'nun duvarlarına asılmıştı. Bu resimlerin izleyicileri kilise adamları ve dostlarıyla sınırlı olduğunda tartışma yaratmanın aksine takdir edildi. Fakat ne zamanki seçkin gravürcü Marcantonio Raimondi 1524'te resimleri çoğaltıp kitlesel dolaşıma soktu, o zaman Vatikan'daki bir hücreye hapsedildi. Raimondi orada bir yıldan fazla kaldı. Ancak nüfuzlu yazar ve hicivci Pietro Aretino onun adına Papa VII. Clement'ten ricada bulununca serbest bırakıldı.

Vatikan'ın ısrarla istediği gibi Raimondi'nin bütün resimleri ve baskıları imha edilseydi, mesele orada kapanacaktı ama Aretino'da bir ilgi uyanmıştı bile. Bütün o yaygaranın ne için koparıldığını merak edip resimleri gören Aretino her bir resim için skandal yaratan satırlar yazdı:

Vatikan'ın saygıdeğer sanatçının çarmıha gerilmesi gerektiğini haykırmasına sebep olan o resimleri görmek istedim. Onlara bakar bakmaz, Giulio Romano'ya bu resimleri yaptıran ruhtan etkilendim. Şairler ve heykeltraşlar sık sık kendilerini eğlendirmek için şehvet uyandırıcı şeyler - Chigi Sarayı'nda bulunan ve bir oğlana tecavüze yeltenen mermer satir gibi- yazdıkları ve oydukları için, [resimlerin] her birinin altındaki soneleri görmezden geldim. Riyakarlara saygısızlık etmek istemem ama bu şehvetli satırları iğrenç eleştirilerin aymazlığına ve insanlara en çok haz veren şeyleri görmeyi yasaklayan ahmakça yasalara ithaf ediyorum… Bir kadının üstüne çıkmış bir adama bakmanın nesi yanlış?

Aretino 1537'de, şehvet dolu on altı sonesini Romano/Raimon-di'nin gravürleriyle birlikte bir kitap halinde yayımladı: *Sonetti lussuriosi* (bu kitap çok geçmeden *Aretino's Postures* [Aretino'nun Pozisyonları] adıyla bilinecekti). Kitap piyasaya çıkar çıkmaz, papa bütün nüshaların imha edilmesini emretti ama bazı nüshalar varlığını korudu. Aretino kitabın başka bir baskısını yayımlamayı başardı ama o da yasaklandı. Fakat bu arada kitap birçok korsan baskıyla Avrupa'nın her yerinde yeniden yayımlandı.

Kendi kendinin tanıtımını yapan Aretino, sonelerinin seksi yüksek bir sanat gibi değil, vücudun en iyi meşgalesi olarak gösterme yönünde çığır açıcı bir girişim olduğunu söyleyerek övdü. Kitabının giriş cümleleri niyetini ortaya koymaktadır:

Bu bir soneler kitabı değil…

Doğrusu burada tarifsiz yaraklar

Ve onları içine alan amlar ve götler var

Tıpkı bir kutudaki şeker gibi.

Burada siken ve sikilen insanlar var.

Ve amlarla yarakların anatomileri

Ve çokça kayıp ruhla dolmuş götler.

Burada insan şimdiye kadar görüldüğünden

Daha sevimli şekillerde sikişiyor

Bir fahişe hiyerarşisi içinde.

Sonunda yalnızca aptallar

Bu leziz lokmalardan iğreniyor

Ve Tanrı göt sikmeyen herkesi affediyor.

Deep Throat [Derin Gırtlak] filminin yakaladığı büyük başarının 1970'lerin pornografik film patlamasına damgasını vurması gibi *Aretino's Postures* kitabı da 16. yüzyılda kitleler için üretilen müstehcenliğin doruk noktasını temsil eder. Elbette bu kadar müstehcen olan başka başarılı eserler de dolaşımdaydı ama hiçbiri Aretino kadar etkili olmadı ve geniş bir okur kitlesine ulaşamadı. Sözgelimi Siena şehrinin aristokratlarından Antonio Vignali'nin yazdığı *La Cazzaria*'da [Babafingo Kitabı] Siena'nın siyasi ortamı Babafingolar (Büyük ve Küçük) ile Amlar (Güzel ve Çirkin), Aristokrat Taşaklar ile Alt Tabaka Göt Delikleri arasında bir mücadele olarak gösterilir. Fakat Vignali'nin bütün o cezbedici ağzı bozukluğuna rağmen *La Cazzaria* aslında cinsel tahrik için değil, politik bir okuma olması niyetiyle yazılmıştı. Yalnızca işin erbabı küçük bir grup oradaki esprileri anlayabiliyordu. Buna karşın Aretino'nun okurlarının, *Postures* kitabını anlaması için hazırlık kursundan geçmeleri gerekmiyordu. Onun soneleri iğneleyiciydi ama aynı zamanda kendi başlarına iç gıdıklayıcı eserlerdi. Bir kadının bacaklarını tutarken uyarılan bir adamın resmine eşlik eden sonesinde açıkça şöyle diyordu:

Kalçalarını aç ki, dosdoğru bakayım

Karşımdaki güzel götüne ve amına

Bir göt verdiği hazla cennete eştir

Bir am böbrekler yoluyla kalbi eritir.

Aretino'nun eserleri, bazılarının onun adıyla yazdığı ama hiçbirinin onun ikonik konumuna çıkamadığı bir taklitçiler güruhunu doğurdu. Aynı

yüzyılın sonuna gelindiğinde İngiliz turistler için yazılmış bir İtalyanca konuşma kitabında ilginç bir diyalog yer alıyordu. Diyalogda bir İngiliz, Romalı bir kitap satıcısına “A[retino]’nun kitaplarını” sorduğunda, “Rafa baştan sona baksan bile onları bulamazsın… [çünkü] yasaklar,” cevabını alır. Diğer kitapçılar bu kadar ihtiyatlı değildi. Paris’teki bir Venedikli bir yıldan daha kısa bir sürede Aretino’nun kitaplarından elliden fazla sattığını savunuyordu. 1675’te İngiltere’de Oxford’un All Souls College okulundaki iki profesör *Aretino’s Postures* kitabının kopyalarını okul matbaasında basarken yakalandılar, muhtemelen yerel halktan gelen yoğun talepten kazanç sağlama derdindeydiler. Seks her zaman satar ama yasak seks daha çok satar. Nitekim Aretino’nun kitaplarının yasaklanması albenisini artırmıştı. Yetkililer bu kitaplar üzerinde ne kadar fazla baskı uyguladılarsa o kadar fazla insan onların peşine düştü.

1559’da *Aretino’s Postures*, Vatikan’daki ilk “Yasak Kitaplar Listesi”ne (*Index librorum prohibitorum*) Martin Luther, Giovanni Boccaccio, Johannes Kepler ve Niccolò Machiavelli’nin kitaplarıyla birlikte girdi. Bu liste, 1545’ten 1563’e kadar yirmi beşi aşkın oturum yapmış önemli bir Katolik konsey olan Trent Konseyi tarafından hazırlanmıştı. Esas amaç zındık eserleri ve Protestanların yazılarını baskı altına almaktı ama “şehvetli veya müstehcen şeylerle” ilgili kitaplar da yasaklanmıştı. Konseyin kural ve hükümlerinde şöyle deniyordu:

Sadece inanç meselesi değil, aynı zamanda bu kitapların okunmasıyla bozulan ahlaki değerler de hesaba katılmalı ve onları alanlar piskoposlar tarafından ağır şekilde cezalandırılmalıdır. Kafirlerin yazdığı eski kitaplara belagat sanatı ve üslup kalitesi bakımından müsaade edilebilir ama asla çocuklara okunmamalıdır.

Kilise öyle bağnazlaştı ki, Michelangelo’nun ünlü Sistine Şapeli freski *Hüküm Günü*’ndeki figürlerin açık cinsel organlarını boyalı kumaş parçaları ve incir yapraklarıyla örtme yoluna gitti. Ne var ki pornografi kültürü yerleşmişti ve hiçbir şey onu yok edemezdi. Şayet Aretino’nun kitaplarını İtalya’da basmak riskliyse, daha serbet olan İngiliz ve Alman yayıncılar bu işi seve seve yapacaklardı. ABD’de Yasaklama Dönemi’nde[*5] içkiye ulaşmak ne kadar kolaysa o dönemde pornografik materyale ulaşmak da o kadar kolaydı. 16. yüzyılın sonunda Venedik’teki Piazza San Marco’da

erotik resimler ünlü sosyete orospularının seks resimleriyle birlikte alenen satılıyordu.[75]

Kilise, yasaklı kitaplar listesi ve *Aretino's Postures* kitabına saldırılarıyla birlikte, pornografinin yayılmasını önleme yarışında da hemen atağa geçse de etkisi uzun sürmeyecekti. Fransa'daki Sorbonne Üniversitesi teologları, sivil yetkililerin matbu eserlerde seksi dizginlemeye başladığı 1618'e kadar sansür işini yürüttüler. Hayal kırıklığına uğrayan profesörler onaylanmamış din kitaplarını kınamaktan öteye geçemediler. Bu güç mücadelesindeki en önemli aşama, Parisli bir matbaacının 1622'de bastığı değersiz bir manzum kitabı devletin yargılaması oldu. Théophile de Viau'nun yazdığı *Le Parnasse des poètes satyriques* adlı kitapta şu sone yer alıyordu:

Phyllis tout est f…, je meurs de la vérole,

Elle exerce sur moi sa dernière rigueur:

Mon v… baisse la tête et n'a point de vigueur,

Un ulcère puant a gâté ma parole.

J'ai sué trente jours, j'ai vomi de la colle;

Jamais de si grands maux n'eurent tant de longueur:

L'esprit le plus constant fût mort à ma langueur,

Et mon affliction n'a rien qui la console.

Mes amis plus secrets ne m'osent approcher;

Moi-même, en cet état, je ne m'ose toucher.

Phyllis, le mal me vient de vous avoir f...!

Mon Dieu! je me repens d'avoir si mal vécu,

Et si votre courroux à ce coup ne me tue,

Je fais voeu désormais de ne f... qu'en cul!

(Pyhliss, her şey b...n; frengiden ölüyorum,

Tüm gücüyle bana saldırıyor;

Boynu büküldü s.., ve güçten düştü

Berbat bir ülser konuşmamı bozdu.

Otuz gün terledim, bulamaç kustum;

Hiç bu kadar acı çekmemiştim;

En dayanıklı insan bile bu ağırlığı kaldıramaz,

Ve derdimin geçeceği yok.

En samimi arkadaşlarım bile yanıma gelmiyor;

Hatta bu haldeyken kendime dokunmaya cesaret edemiyorum.

Phyllis, hastalığı seni s... kaptım!

Tanrım, çok kötü bir hayat sürdüğüm için pişmanım,

Ve eğer senin öfken bu sefer beni öldürmezse,

Bundan böyle sadece götten s... yemin ediyorum!)

O zamanlar tam sözcük yerine tek harf veya eksilti kullanmak genellikle insanları hukukla sorun yaşamaktan kurtarıyordu. Şiirde açıkça dile getirilen tek uzuv, *cul* (göt) sonunda şair Viau'nun itibarını kaybettirecek yasal işlemleri başlattı. Paris parlementosu tutuklanması için bir emir çıkardı. O da şehri terk ederek paçayı kurtardı. Daha sonra protesto niyetine kuklası yakıldı.

Peder François Garasse adında bir Cizvit fanatik Viau'ya ve *Le Parnasse*'ye -özellikle "sadece götü s..." ifadesine- kafayı takmasaydı, muhtemelen mesele burada kapanıp unutulacaktı. Garasse, Viau'ya ayyaş ve cinsel sapık diye saldırdığı davadan hemen sonra uzun bir kitap yayımladı. Garasse şiirdeki "göt s..enin" Viau'nun kendisi olduğunu iddia ediyordu. "Bir fahişeden yüz kızartıcı hastalığı kapmış ve ömrünün geri kalanını bir LİVATACI olarak geçireceğine yemin eden, özgür düşünceli" aşağılık biri olduğunu söylüyordu (büyük harfler orijinaldir). Livataya ölüm cezası veriliyordu ve Garasse'nin istediği tam da buydu. Viau'nun kuklasının yakılmasından bir ay sonra polis şairi yakalayıp sefil bir Paris zindanına attı. Viau orada iki yıl kaldı.

Viau'ya karşı öne sürülen kanıtlar şiirlerinin yanı sıra şairin önüne gelenle yattığına dair söylentilerden oluşuyordu. Zamparalık söylentisi kolaylıkla çürütüldü ama Garasse'nin deyişiyle "livatacı sone" orada öylece duruyordu. Viau'nun yazdığı başka bir sonede şu dize vardı: "Ve benim mızrağımla otuz bir çekeceksin." Savcılar bu dizeyle yazarın bir adamı kendine mastürbasyon yapmaya davet ettiğini savundu. Viau şiirlerinde konuşanların kendi deneyimlerinin kayıtları değil, hayal ürünü olduğunu ileri sürdü. "Livata hakkında bir mısra yazmak bir adamın livatacı olduğunu göstermez; şairlik ve livatacılık farklı işlerdir." Savunması beklenildiğinden daha çok ciddiye alındı ve livatacılık yaptığına dair doğrudan bir kanıt olmadığından öldürülmeyip sürgün edildi. Ne var ki, yeraltındaki zindanda geçirdiği yıllar sağlığını bozmuştu. Davayı izleyen yıl öldü.

Le Parnasse celseleri Viau'yu ölüm noktasına sürüklemekten başka amaçlara da hizmet etti. Öncelikle, pornografinin bundan böyle dini yetkililer tarafından değil, devlet mahkemelerince cezalandırılacağı onaylanmış oldu. Garasse yaptığı şikayet sonucu Viau'nun yargılanmasını sağlamıştı sadece, yargılama veya cezalandırma süreciyle alakası yoktu. Celseler ayrıca beden uzuvlarına müstehcen isimler takmayı yasadışı ilan etti. Yayıncının "sik" sözcüğü yerine tek bir harf kullanması penisin anılmayacak kadar pis olduğunu vurguluyordu, ama "göt" sözcüğünü olduğu gibi bırakmak ve ona girdiğini ima etmek suretiyle *Le Parnasse* aşırıya kaçmıştı. Ayrıca bu celseler yazarları doğrudan müstehcenlikten suçlanabilme riskiyle karşı karşıya bıraktı. Viau sonesinin *Le Parnesse*'de yer alacağından habersizdi ve aslında kitabı basan yayıncıdan şikayetçi olmuştu. Yine de bedeli ödeyen Viau oldu. Hatta o hapiste yatarken yayıncısı bu pazarlama fırsatını değerlendirip kitabın başka bir baskısını yayımladı.

1655'te müstehcenlik üzerindeki baskı konusunda diğer bir önemli olay da açık saçık sözler etmekten çok daha öteye giden bir kitap yüzünden oldu. *L'École des filles* ("kızlar okulu" anlamına gelse de 18. yüzyılda İngilitere'de "Venüs Okulu" olarak çevrildi) cinsel bir deneyimi -mastürbasyonu- okuma olanağı sunuyordu. *L'École,* Jean-Jacques Rousseau'nun *İtiraflar* kitabında "ancak tek elle okunabilen… şu tehlikeli kitaplar" dediği kitaplardan biriydi. Muazzam uluslararası başarısı, insanların fanteziyi körükleyen daha uzun ve daha ayrıntılı metinlere olan açlığını yansıtıyordu. Bu kitap çok sonraki dönemlerin pornografisine

sızacak şiddet içerikli sapıklıklar içermiyor, seleflerinin aksine hiçbir toplumsal yorumda bulunmuyor ve dine saygısızlık etmiyordu. *L'École*'de dinden ve politikadan uzak, güvenli, orta sınıf bir dünya vardı. Kitabın kahramanları, fahişeler ya da aristokratlar değil; iyi yetişmiş ama kendilerini teslim etmeye hazır ve matbaacının mürekkebi yettiği sürece "yarak", "am" ve "göt" gibi sihirli sözcükleri tekrarlamaktan mutluluk duyan komşu kızlardı.

Kitabın ismindeki "okul", Fransız burjuvasından bir kızın yatak odasıydı. Bu odada on altı yaşındaki güzel bakire Fanchon ile onun deneyimli kuzeni Suzanne arasında iki samimi diyalog gelişir. Suzanne, Robinet ("musluk" anlamına gelir) adında genç bir adam tarafından gönül eğlendirdiği Fanchon'a temel cinsel bilgileri öğretmesi için tutulmuştu. Fanchon öyle saf yetiştirilmişti ki, Robinet'nin kendisinden ne istediğini veya birlikte olduklarında neden "iç çekip inlediğini" anlayamıyordu. Suzanne ona hayranlık uyandıran bir hocalık yaptı. Birinci diyalogda Fanchon'a erkek ve dişi cinsel organlarını kapsamlı bir şekilde tanıtır ve "dünyada en büyük heyecanı ve hazzı uyandırmak için" cinsel organların nasıl kullanıldığını anlatır. Konuşma tamamlandığında Fanchon, Robinet'nin "sert, iri silahı"ndan faydalanmaya elverişli ve hazır hale gelir. Suzanne odadan çıkar ve Robinet içeri girer, Fanchon'u yatakta görünce kalbi güm güm atmaya başlar.

İkinci diyalogun başında Fanchon artık masum değildir. Robi-net'yle yaşadığı cinsel deneyimlerin her ayrıntısını anlatır. "Dünyada yapılmaya değer tek şey sevişmektir," der. Her gün "daha da cesurlaşıyorum, yatak arkadaşım beni bir kralın kucaklamasının hakkını verecek denli olgunlaştıracağı konusunda söz verdi." Sözlerine şöyle devam eder:

Bizlerin düzüşmek için yaratıldığımıza inanıyorum ve düzüşmeye başladığımızda yaşamaya başlıyoruz… Önceden niye başımı eğip dikiş yapmışım ki? Şimdi aklım başıma geldi. Artık her konuda bir fikrim var.

Fanchon'un yeni tutumunu beğenen Suzanne, Robinet "iyi bir pompacı" olsa gerek diye düşünür ve öğrencisinin hikayelerini duydukça "düzüşmek için çıldırdığını" itiraf eder, falan filan.

L'École Paris'te devlet izni olmadan el altından yayımlandı. Polis, kitabın destekçileri Jean L'Ange ve Michel Millot'nun kitabın nüshalarına sahip

olduklarını ve onları satmaya başladıklarını öğrendi. L'Ange kiraladığı odada yakalandı ve bütün nüshalara el koyuldu. Daha sonra polis, Millot'nun kaldığı yere gitti ve orada bir kitap yığını buldu ama Millot her nasılsa sıvışmayı başarıp Paris'ten kaçtı. Oradaki görevlinin naklettiği gibi yandaşları mı polisi dize getirdi, yoksa Millot polise rüşvet mi verdi hâlâ bilinmiyor. Millot'nun ortadan kaybolması *L'Ecole*'un yazarı addedilmesini kolaylaştırdı. "Ahlak ve adaba aykırı" hareket etme suçlamasıyla açılan davanın sonunda kuklası asıldı ve kitabın nüshalarıyla birlikte Paris'in Pont Neuf Köprüsü'nde yakıldı. L'Ange para cezasına çarptırıldı ve beş yıllığına Paris'ten sürüldü.

İnsan büyüklüğünde bir kuklanın bir seks kitabı yazdı diye yakılması orada bulunan seyircilere epey aptalca gelmiş olmalıdır herhalde. Zira monarşinin öteden beri istenmeyen kitapları yasaklamayı beceremediğini ve küçük bir şenlik ateşinin büyük bir başarı olmadığını herkes biliyordu. Paris'in yetmiş beş civarında matbaacısı asırlardır kışkırtıcı siyasi broşürler yayımlıyor ve bunu yaparken basım ticaretini kontrol eden yasaları umursamıyorlardı. Sözgelimi XIII. Louis'nin 1629 tarihli bildirisi devletin yayımlanmadan önce -ahlaki değerleri "bozanlar" da dahil- kitapları sansürleme hakkı olduğunu beyan ediyordu. Paris onaylanmamış kitaplar ve broşürlerle doluydu. L'Ange ve Millot'nun siyasi açıdan aykırı yazarlarla aynı şekilde infaz edilmesi olsa olsa devletin beceriksizliğini ortaya koyuyordu.

İş, Pont Neuf Köprüsü'ndeki kitap yakma olayıyla bitmedi; sekiz veya dokuz müsvedde zaten dağıtılmıştı ve yakında yeniden basılıp tüm Avrupa'ya sızacaktı. Suzanne ile Fanchon arasındaki müstehcen konuşma bir yeraltı klasiği haline geldi. 1661'de XIV. Louis'nin maliye bakanı Nicolas Fouquet'ye karşı yürütülen yolsuzluk işlemleri, metresi için tuttuğu gizli bir odadaki kilitli masada bir *L'École* nüshası sakladığını ortaya çıkardı. Daha sonra 1668'de İngiliz günlük yazarı ve zina müptelası Samuel Pepys, Londra'daki bir dükkanda kitabı inceleyip "şimdiye kadar gördüğüm en açık saçık, muzır kitap" diye yorumda bulundu. Birkaç hafta sonra aynı dükkana tekrar gidip üç saat kitabı okudu. Sonunda "dünyanın rezaleti" hakkında "bilgilenmek" bahanesiyle kendine ucuz bir baskısını aldı. Ertesi gününü *L'École*'ü iki kez daha okuyarak geçirdi ve en az bir kez orgazm oldu. Sonraki gün günlüğüne kitabı kütüphanesinde bulundurmaktan utandığını yazarak kitabı yaktı.

Pepys, *L'École des filles* hakkında karmaşık duygulara sahipti ama en azından "içi boş, muzır kitabı" tezgah altından almak zorunda kalmamıştı. Birkaç yıl sonra onu almayı denemiş olsaydı, çok daha zorlanırdı. 1677'de Londra'da bir kitapçıyla bir matbaacı kitabın İngilizce tercümesini yayımladıkları için para cezasına çarptırıldıktan kısa bir süre sonra başka bir kitapçı aynı kitabın Fransızcasını sattığı için dükkanından oldu. Öte yandan her iki kitapçının da ertesi yıl aynı suçla tekrar hüküm giydiği düşünülürse verilen cezalar epey hafif olsa gerekti.[76]

17. yüzyılın büyük bir kısmında İngiltere'de, müstehcen materyal satıcılarına hafif cezalar veriliyordu. Bu tabii ki seksle alakalı bir serbest piyasa oluştuğu anlamına gelmiyordu, devlet öfkesini sorun çıkaran siyasi veya dini materyale yöneltmişti sadece. Nitekim 1686'da bir Protestan papaz dindaşlarını Katolik bir dava için mücadele etmemeye teşvik eden bir kılavuz yazdığı için kamçılandı. Bir süre sonra da on dokuz yaşında bir genç aykırı bir bildiri yayımladığı için asıldı. Daha önce belirttiğimiz gibi daha liberal bir hükümdar olan II. Charles'ın 1660'ta tahta çıkmasından sonra müstehcenlik gayriresmi bir devlet izni aldı. Londra'nın yeni açılmış tiyatrolarında sergilenen şovlar kralın zevkine hitap edecek şekilde eskisinden daha açık saçıktı. Piyasadaki cinsel materyalin büyük bir kısmı saraydaki seks faaliyetlerini hicvediyordu.

17. yüzyılda İngiliz müstehcenlik hukuku şekillenmeye başladı. 1663 tarihli renkli bir dava hiç tahmin edilmeyecek bir şekilde de olsa, gelecek yıllarda pornoculara karşı yürütülecek yasal işlemlerin temelini attı. Olay, Londra'nın Bow Caddesi'ndeki Cock Meyhanesi'nde başladı. Burada muzip bir soylu ve parlamento üyesi olan Sör Charles Sedley ahbaplarıyla içki içiyordu. İçkiyi fazla kaçırınca balkona çıkıp pantolonlarını indirdiler. Bir rivayete göre adamlar "sokağa sıçtılar. Sonra Sedley çırılçıplak soyundu ve güçlü bir dille insanlara zındıklığı vaaz etti. Bunun üzerine bir isyan patlak verdi ve halk galeyana geldi". Sedley çağrıldığı mahkemede yüklü bir para cezasına çarptırıldı. "Sıçtığı için para ödemek zorunda kalan ilk insan" olduğu kanısındaydı. II. Charles cezasını ödemesi için ona borç para verdi. Sedley'nin mahkumiyeti altmış yıl sonra, 1724'te Londra'da bir mahkemenin iki pornografi kitabı yayımladığı için bir adamı suçlu bulmasına emsal teşkil etti. Hakim söz konusu kitapların halkın ahlakını bozduğu ve huzurunu baltaladığı hükmüne vardı, tıpkı Sedley'nin balkondan "sıçmasının" rahatsızlığa yol açması gibi. Yayıncı, her ne kadar

halk onun yanında yer alıyor olsa da, para cezasına çarptırılıp boyundurukla teşhir edildi. Boyunduruktayken kimse ona herhangi bir şey fırlatmadı ve serbest kaldıktan sonra destekçileri tarafından meyhaneye götürüldü.[77]

Bulaşıcı, Tehlikeli, Tarifsiz Suçlar:

Livata, Büyücülük ve Keçiler

Pepys'in libidosu alışılmadık şekilde güçlüydü (sırf seksi düşünerek orgazm olabiliyordu) ve günlükleri 1600'lerin orta sınıf cinsel alışkanlıklarına eğlendirici bir dikiz niteliği taşıyordu. Donanma Bürosu bürokratının seks yöntemleri alışılageldikti; çoğunlukla kendinden aşağı konumlardaki kadınlara askıntı oluyordu. Taverna kızları, arkadaşlarının eşleriyle kızları, üzerinde nüfuz sahibi olduğu neredeyse her kadın onun avıydı. Bir denizcinin karısı kocasına terfi istemek için defalarca onun yanına gitti. Denizci işi aldı; ancak karısı hareket halindeki bir arabada Pepys'e mastürbasyon yapıp göğüslerini öpmesine ve eteğinin altını okşamasına izin verdikten sonra. Pepys'in saçlarını tarayarak bitlerini döken ve giyinmesine yardım eden oda hizmetçileri çalışırlarken, onun ellerinin bacaklarında gezinmesine alışıktılar. Ayrıca patronu Lord Sandwich karısını ayartmaya çalıştığında da şaşırmıyordu çünkü bu da Sandwich'in ayrıcalığıydı.

Pepys, her ne kadar kendisi de sık sık benzer davranışlar sergilese de II. Charles'ın istismarları hakkındaki hikayeleri duyunca şaşırdı. Aynı zamanda, sarayda eşcinsel şakalaşmalar olduğu söylentisi de vardı. Pepys hiç kuşkusuz bu yönde de deneyimler yaşama imkanı bulmuş ama bu imkanlardan faydalanmamıştı, çünkü ona göre seks heteroseksüel bir maceraydı. 1 Temmuz 1663 tarihli günlük kaydında şöyle diyordu: "Livatacılık artık İtalya'daki centilmenler arasında olduğu gibi burada da yaygınlaşmış ve şehrin uşakları bu işi yapan efendilerinden şikayet etmeye başlamışlar. Fakat Tanrı'ya şükür, bu günaha şimdiye kadar bulaşmadım."

Bu tavır zamanın genel tutumunu yansıtmaktadır. En azından erkeklere olan düşkünlüğü bilinen I. James'ten (1603–25) beri erkek erkeğe seks açıkça tartışılmaktaydı. Livata, İngiltere'de ağır bir suçtu ama erkeklerin bunun için ölüm cezasına çarptırılacağından pek endişe edilmiyordu. Eşcinsel ilişki büyücülük, tecavüz veya hayvanlarla ilişki gibi daha bela bir şeyle ilişkilendirilmediği sürece çoğunlukla görmezden geliniyordu.

İngiltere, VIII. Henry idaresi altındayken “insan veya hayvanla yapılan livatayı” 1533’te sivil suç saydı ama yasa “livatacılara” karşı daha etkili bir önlem olsun diye değil, kilisenin gücüne darbe indirmek amacıyla yürürlüğe sokuldu. Söz konusu yasa, sanıklar din adamı olsa bile dini mahkemelerin livata davaları üzerinde yasama yetkisini tırpanladı. Yıllarca, suçu bariz olsa bile çok az insan bu yasadan dolayı hüküm giydi. Sözgelimi 1541’de Eton College’ın müdürü Nicholas Udall, öğrencileri taciz etmekten dolayı işten atıldı ama bir suçla itham edilmedi. Bunun yerine bir yıllık maaşına denk bir kıdem tazminatı verildi ve sonrasında Westminster’da bir okulun başına getirildi.

İngiltere’de livata karşıtı yasanın öngördüğü infazların pratiğe dökülmesi neredeyse bir yüzyıl aldı, ancak ilk infazların korkunçluğu kayıp zamanı telafi etmişti. 1622’de Somersetshireli George Dowdeny, bazı komşularına sarkıntılık ettiği, bir oğlana tecavüz edip, üstüne bir de komşunun atıyla doğal olmayan bir ilişkiye girdiği için başı fena halde belaya girdi. Dowdeny davasının kesin sonucunu bilmiyoruz ama hayvanlarla ilişkiye girme eğilimi göz önüne alındığında onu savunacak birilerinin çıkmayacağını tahmin edebiliriz. Mahkeme ifadelerine göre ondan en çok korkanlar, oğlanlar ya da erkekler değil, saldırdığı çiftlik hayvanlarıydı.

Livata karşıtı yasa sonucu infaz edilen ilk kişi, Castlehaven’ın ikinci kontu Mervin Touchet’ti. Ancak eşcinsel seks bu davanın sadece bir kısmıydı. 1631 yılının Nisan ayında kont hizmetçilerinden biriyle livata yapma ve bir diğer hizmetçisinin de karısına tecavüz etmesine yardımda bulunmakla suçlandı. Kont savcıların eline çok fazla malzeme vermişti. Eldeki kanıtlar birkaç ev ahalisiyle düzenli livata yaptığını ve içlerinden birine de karısına tecavüz etmesi için baskı yaptığını gösteriyordu. Herhalde en kötüsü, servetini en büyük oğlu James’e değil, gözde erkek hizmetçisine bırakmaya niyetli olduğu açıkça dile getirmesiydi.

Kont özellikle uşağı Henry Skipwith’e düşkündü. Nitekim ona bir ev ve yüklü miktarda para vermişti. On iki yaşındaki üvey kızı Elizabeth’in (aslında henüz çocukken oğlu James ile nişanlanmış ve böylece kontun gelini olmuştu) ırzına geçmesi konusunda Skipwith’e baskı yaptığı ortaya çıktı. Kızcağız, kontun malvarlığını uşağın soyundan geleceklerin miras edinebilmeleri için Skipwith’in çocuklarını doğursun diye kontun kendisine baskı yaptığı yönünde ifade verdi. Kız elinden geldiğince direnmiş ama

sonunda çaresizce kendini teslim etmişti. Mahkeme kayıtlarına göre kont olanları seyrederken, Skipwith efendisinin verdiği yağla Elizabeth'in minik bedenine *giriş* yapıyordu. Bu cinsel ilişki kontun gözleri önünde birkaç kez tekrarlanmıştı. Kont aynı vahşeti Elizabeth'in annesi, ikinci eşi Anne Stanley'ye de yaşattı. Kendisi Stanley'yi yatakta tutarken, hizmetçisi Giles Broadway'e kadına tecavüz etmesini emretti.

Kontun tecavüzde suç ortağı olduğu yönündeki jüri kararı tek bir oy dışında neredeyse oybirliğiyle alınmıştı. “Hıristiyanlar arasında adı anılmaması gereken” livata suçuna gelince yine oy çokluğu (15'e 7) sağlanmışdı. Mayıs ayında I. Charles (oğlu kadar açık fikirli değildi) onu affetmeyeceğini söyledikten sonra kont Tower Hill'e, mahkumların başlarının kesildiği infaz yerine getirildi. Arka tarafta on iki adam siyah kadifeden bir tabut taşıyordu. Kont platforma çıktığında defalarca masum olduğunu söyleyip toplanan kalabalığa seslendi: “Hepinizden rica ediyorum, baltanın düşüp de kafamı bedenimden ayırdığını gördüğünüzde, ruhum sonsuza dek kalacağımı umduğum cennete doğru yol alırken ona dualarınızla eşlik ediniz.” Yakasını çıkardı ve başını uzattı. Celladın baltasının tek bir hamleyle kopardığı baş, hizmetçilerin tuttuğu kızıl kumaşa düştü. Daha sonra baş ve beden yere koyuldu. Ruhunun akıbeti ise bilinmiyor.

Kont seks suçlarından dolayı idam edildi ama hukuksal dertleri para yüzünden başlamıştı. Oğlu James, servetini erkek hizmetçiye vermek üzere olan babasını krala şikayet edince dava açılmıştı. James'in babasına yazdığı mektup ahlaksıztan ziyade paraya dayalı suçları dile getiriyordu. Kontu “köklü ailelerini bir yabancıya feda etmeye” hazır olmakla suçluyor ve babasına “bir hizmetçiyle bir oğul arasındaki farkı yok saymaması” için yalvarıyordu. Daha sonra kontun haklı olarak dile getireceği gibi, bir hizmetçiye mal vermesi yasadışı değildi ama bu husus seks suçları fırtınası içinde güme gitti.

Savcılar taviz vermediler. Kontun karısına yaptığı muamele Ro-ma'nın en kötü imparatorunun gaddarlığına benzetildi: “Bir kocanın kendi yatağında karısının ırzına geçilmesine razı gelmesinin ötesinde bu fiile yardım ve yataklık etmesi, doğaya karşı işlenmiş suçların en büyüklerindendir.” Kontun, karısının bedeni üzerinde usulen yetkisi olsa da onu bir hizmetçi tecavüz etsin diye sunma hakkı yoktu. “Erkeklerin gözleri önünde eşlerinin

ve kızlarının tecavüze uğramaları savaşın sefaletlerinden biri sayılır," dedi savcı, "ama [kont] bu fiilden zevk almış; bunu arzulamıştır".

Kontun livatacılığına gelince, savcı Sodom ve Gomora'nın iğrençliklerini hatırlattı. Suçlar öylesine "bulaşıcı ve tehlikeliydi ki, eğer kont cezalandırılmasaydı, gökten dünyaya ağır cezalar yağacaktı". Kralın kendisi, konta yöneltilen suçlamalara "hayret etmişti" ve "tahtın ve halkın bu rezil dinsizliklerin vebalinden kurtulmuş olmasını" umuyordu.

Elizabeth, Stanley ve altı hizmetçi bu sapkın konta karşı tanıklık edip, tamamen çıldırmış ev ahalisinin ayrıntılı bir tablosunu çizdiler. Kontun savunma stratejisi işleri daha da berbat etti: Çapraz sorgulamada kendine yöneltilen hiçbir soruya cevap vermedi. Nihayet konuştuğunda livata yaptığını kabul etmedi ama elindeki tek kanıt livata yapmadığına dair kendi sözü oldu. Oğlunun tek derdinin kendi parasına konmak olduğu ve karısının önüne gelenle yattığı yönündeki iddiaları, ailesinin üzerinde kontrol sağlayamadığı izlenimini pekiştirdiğinden ters tepti.

Broadway ile diğer hizmetçi de suçlanıyorlardı ve kontun aleyhine ifade verdiler. Efendilerini suçlu çıkardıkları takdirde kendilerine iş vaat edilmişti. Hizmetçiler üzerlerine düşeni yaptılar ama ifadeleri birbirini tutmadı. Kont infaz edildikten sonra hizmetçilerin tanıklıkları aleyhlerine kullanıldı ve onlar da suçlu bulunup infaz edildi. Öte yandan kral, Stanley'nin "zina, gayrimeşru ilişki ve nefsine hakim olamama" suçlarını affetti ve daha sonra Elizabeth'e özel bir af çıkardı. Kontun serveti James'e kaldı; oğlan, ailenin reisi ve Castlehaven'ın üçüncü kontu oldu.

Bu dava İngiliz mahkemelerinin eşcinsel sekse karşı ağır silahlarını kullanmadan önce günah unsurunu da hesaba kattıklarını göstermektedir. Neredeyse bir asırdır Castlehaven gibi yüksek tabakadan ailelelerde hiç kimse ihanet dışında bir suçla yargılanmamıştı. Dahası, jüri üyelerinin kontun sınıfsal denkleri olduğu ve konta karşı tanıklık yapanların çoğunun hizmetçi olduğu göz önüne alınırsa, sonuç sıra dışıydı. Ama bu dava fazlasıyla dile düşmüştü ve kontun davranışları çok acımasızdı. Aristokratlardan oluşan jüri, bir aristokratı korumak yerine zümrelerini aklamayı tercih edip onu öldürttü. Ne de olsa kontun suçları tecavüzün çok ötesindeydi. Bir hizmetçiyi kendi ailesinden birine tecavüz etmeye teşvik etmişti. Kont, hizmetçilerin oğullara tercih edildiği ve asil kadınların alt tabakadan kimselere teslim olmaya zorlandığı tepetaklak olmuş bir dünyayı

temsil ediyordu. Bu koşullar altında merhamet göstermek mümkün değildi. Fakat kont sadece kendi sınıfından bir hemcinsiyle seks yapmakla suçlansaydı, muhtemelen infaz edilmeyecekti.

Benzer bir ilke, eşcinsel ilişkinin işin içine hayvanlar, büyücülük veya zındıklık da girdiğinde ölüm cezası gerektirdiği Orta Avrupa'da geçerliydi. [78]

Almanya ve İsviçre Federasyonu'nda Livatacılar,

Fırıncılar ve Hayvanlar

İngiltere livatacılığı ağır suç ilan etmeden dokuz yıl önce, Kutsal Roma İmparatoru V. Charles bir yasa imzaladı. Bu yasada şöyle deniyordu: "Eğer bir insan bir hayvanla veya bir erkek bir erkekle ya da bir kadın bir kadınla kirli bir iş yaparsa hayatını yakmış olur ve genel örf ve âdetlere göre yakılarak öldürülecektir." Bu yasaya rağmen imparatorluğun emniyet teşkilatı eşcinsellerin izini bulmak zahmetine pek girmedi. Onların derdi daha ziyade zina yapanları, eşini aldatanları ve fahişeleri yakalayıp cezalandırmaktı. Frankfurt şehri 1592-1696 yılları arasında sadece iki erkeği livatadan dolayı cezalandırdı ve her iki dava da kuralı doğrulayan istisnalardı. Davalıların cinsel alışkanlıkları mahkemeye çıkmalarından yıllar önce de gayet iyi bilinmesine rağmen kimse onlara ilişmemişti.

İlk dava, Ludwig Boudin adındaki Frankfurtlu fırıncı, Thomas de Fuhr adlı rakip fırıncının müşterisini kapmasaydı açılmayacaktı. Dava açılmadan bir süre önce Boudin, Fuhr'un kendisini dövdüğünü iddia eden hizmetçisini elinden almıştı. Hizmetçi de Fuhr'un müşterilerinin çoğunu Boudin'le iş yapmaya ikna etmişti. Fuhr, Boudin'e iş rekabeti davası açıp davayı kaybettikten sonra livata davası açtı. Sanığa karşı on üç tanık buldu ve bu tanıkların çoğu Boudin'in cinsel tercihleri hakkındaki uzun soluklu söylentileri tekrarladı. Birkaçı onun kendilerine cinsel tacizde bulunduğunu, biri de Boudin'le birbirlerine dokunduklarını söyledi. Boudin'in eşcinsel davranışlarının yasadışı olduğu su götürmezdi ama şehir ahalisi fazla müsamahalı görünüyordu. Söz konusu fırıncı yirmi yıldır tacizde bulunuyor, uygunsuz teklifler sunuyor ve erkeklerin yatağına davetsiz atlıyordu ama buna rağmen hiçbir resmi şikayet gelmediği gibi işleri iyiden iyiye büyüyordu. Davaya kadar Boudin'in cinsel açıdan hedefinde olanların

çoğu onu yetkililere ihbar etmeyip azarlamakla ve bir karısının olduğunu hatırlatmakla yetinmişlerdi.

Dava başladığında ne Boudin'in komşularının umursamazlığını ne de Fuhr'un ekonomik gerekçelerinin bir önemi kalmıştı. Yasanın uygulanması gerekiyordu. Frankfurt'ta bu, davalının işkenceyle itirafta bulunmasını ve şahitlerin gizlice ifade vermesini sağlamak demekti. Boudin asla çapraz sorgulamaya alınmadı; kendisine sadece şahitlerin ifadelerinin doğru olup olmadığı soruldu. İnkarları makul görünmediğinde, ifadesini değiştirene kadar savcıların baskısına maruz kaldı. Boudin, kimi şahitlerin ifadelerini redddettiğinde dönen bir işkence aleti bacaklarını eziyor, bedeni işkence sehpasında geriliyordu. Tüm işkencelere rağmen sarhoşken çekilmez biri olduğunu kabul etmekten ileri gitmedi. Bu sırada, "Neden bütün bu şahitler bunca yıldır sessiz kaldılar? Kötü davranışları yetkililere bildirmek onların görevi değil miydi?" diye sordu. Şehir avukatları Boudin'in suçlu olduğuna önceden karar vermiş gibiydiler ama yine de ona sekiz kez işkence ettiler, ta ki kendisini öldürmesi için işkencecisine yalvarana dek. Sonunda halkın gözü önünde boyundurukla teşhir edildi ve Frankfurt'tan kovuldu.

Frankfurtlu esnaf Heinrich Krafft'a yöneltilen suçlamalar Boudin'inkinden daha ağırdı. Krafft 1645'te cinsel zevkleri için hayvanları ve oğlanları hedef almakla suçlandı. Tanıkların, Krafft'ın evinin bodrum katında verdiği partiler sırasında sarhoş olup erkeklere sulanmasından başka iddiaları yoktu. Krafft erkeklere dokunduğunu kabul etti ama hamlelerinin hoş karşılanmadığını inkar etti. Dava burada kapanabilirdi çünkü erkeklerle seks yaptığını kabul etmesi hüküm giymesine yetiyordu. Fakat hikayede hayvanların yer alması savcıları çok hırçınlaştırdı. Krafft çiftliğinde tuttuğu keçiler ve keçilere bakan köylüyü ziyaret edip etmediği hakkında sorguya çekilirken defalarca işkenceye uğradı. Ağır işkence altındayken hayvanlarla ilişkiye girdiğini reddettiği için hayatı kurtuldu. Keçilerle seks yaptığını kabul etseydi, muhtemelen infaz edilirdi. Bunun yerine şehrin çıkış kapısına götürüldü ve orada kendisine bir daha asla geri dönmemesi söylendi.

Dindarlık hevesi, Cenevre'deki yetkilileri livata yapanlara karşı tetikte olmaya itti. 1450'den 1540'a kadar, John Calvin şehirde Protestan teokrasiyi kurmadan önce bilinen sadece altı livata davası vardı. Calvin'den sonraki 125 yıl içinde altmış dava görüldü ve bu davaların yarısı hükümlüleri yakma, kafalarını kesme, asma veya suda boğma cezalarıyla

sonuçlandı. Cenevre mahkemeleri lezbiyenleri de infaz etti. 1568'de hem erkeklerle hem de kadınlarla seks yaptığını kabul eden bir kadın hakimlerce suda boğulma cezasına çarptırıldı. Hakimler kadının itirafı karşısında öyle hayrete düştüler ki, infaz sırasında suçun kalabalığa anlatılmasına karşı çıktılar. Resmi hüküm sadece şunu beyan ediyordu: "Öylesine iğrenç, doğaya ters ve çirkin bir suç ki, yaratacağı dehşetten dolayı burada ismini anmıyoruz."

Zaman geçtikçe Cenevre'deki livata infazları hayvanlarla ilişkiyi içeren davalara odaklandı. Hayvanlarla seks yapmak İncil hükümlerinin ihlali olarak görülüyordu, özellikle işin içinde büyücülükle ilişkilendirilen keçiler varsa. Çoğu yasa hayvanlarla seksi suç sayıyordu ve bu yasalar katı bir şekilde uygulanıyordu. "Avrupa'da bu ahlaksızlıktan mahkum edilmiş sefil kimseleri yakılma cezasına çarptırmamış bir mahkeme bulmak zordur," der Voltaire ve ekler: "Bir tek genç köylüler bu alçakça suçu işliyor ve… kendileri çiftleştikleri hayvanlardan pek de farklı değiller."

1601'de Claudine de Culam adında on altı yaşındaki bir Fransız kız, her ne kadar kendisi ateşli bir şekilde inkar etse de bir köpekle ilişkiye geçmekle suçlandı. Mahkeme gerçeği ortaya çıkarmak için yenilikçi bir yönteme başvurdu. Kız ve köpek mahkeme salonunun bitişiğindeki bir odaya alındı ve bu odada Claudine'e elbisesini çıkarması söylendi. Kız elbisesini çıkarır çıkarmaz köpek üzerine atladı ve ilişkiye geçmeye yeltendi. "Biz engel olmasaydık muhtemelen ilişkiye geçecekti." Hem kız hem de köpek boğulup yakıldı. Külleri "rüzgâra savruldu" ki geriye ne bir iz ne de suç kalsın. Hayvanların insan sevgilileriyle birlikte infaz edilmesi yaygındı. Yine Fransa'da 1606'da bir insanla cinsel alçaklıklar yaşadıktan sonra kaçan bir köpek mahkum edildi ve kuklası asıldı. Yıllar sonra Britanya'nın Massachusetts Körfez Kolonisi'nde tutuklanan bir delikanlıdan bütün cinsel partnerlerini ifşa etmesi istendi. Listede bir kısrak, bir inek, iki keçi, iki buzağı, beş koyun ve bir hindi vardı. Hayvanların hepsi öldürüldü ve cesetleri çöpe atıldı, delikanlı ise asıldı. Avrupa mahkemeleri zaman zaman hayvanlara suçlarını itiraf etme hakkı veriyordu ama bu sert bir muamele gerektiriyordu. Ateşin üstünde tutulurken acıdan ciyaklamaları suçlarını kabul ettikleri anlamına geliyordu.

İskoçya'nın hayvanlarla sekse karşı bu tür yasaları yoktu, dolayısıyla mahkemeler "Bir erkek bir hayvanla yatarsa kesinlikle öldürülmelidir"

(Levililer 18:23, 20:15) şeklindeki İncil emrine bel bağlıyordu. 1654'te John Muir "toprağı kirleten, hayvanla seks yapma günahını" bir kısrakla altı kez işlediğini itiraf etti. Talihsiz hayvanla kutsal pazar günü çiftleştiğinin tespit edilmesi de davasına fayda sağlamadı. Muir ve at boğularak kazıkta yakıldı. O sıralarda William Mac-Adam da tecavüz ettiği inekle birlikte mahkum edilip öldürüldü.

İş üstünde yakalanan hayvan sevicilerin kendilerini savunmak için yapabilecekleri fazla bir şey yoktu. İskoçya'da 1718'de David Malcolm bir hayvanla çiftleşirken James Grey tarafından yakalanınca diz çöktü ve merhamet diledi. Grey Malcolm'un hayvanlarla seks yapmayı alışkanlık haline getirdiğini söylediyse de Malcolm bunu kabul etmedi. Malcolm hayvanlarla seks yapmayı birkaç kez denediğini ama bu hadiseye kadar başaramadığını açıkladı. Böyle suçlanan diğer pek çok kişi gibi o da şeytana uyduğunu söyledi. Bu son bahane insanların mahkemede merhamet görmelerini nadiren sağlıyordu ama bazı davalılar buna sahiden inanmış olabilirler. Hayvan livatacılığı toplumun her tabakasında büyücülükle bağdaştırılıyordu.

1595'te İsviçre kantonu Vaud'da bir köylü, günah hakkındaki bir ilahiyi duyunca öylesine etkilendi ki, papaza gidip otuz yıl önce bir ineğe cinsel tacizde bulunduğunu itiraf etti. Papaz köylü için dua edeceğine söz verdi ama bir adım ileri gidip köylüyü ihbar etti. Köylü hapse atıldı. İşkenceye gerek kalmadı; tövbekar adam hayvanla seksin yanı sıra zina, yalan yere yemin, kumar ve en önemlisi de büyücülük suçlarını işlediğini itiraf etti. Dediğine göre yakın zamanda şeytan ortaya çıkıp ona inekle ilişkiye geçmesinin ruhunu mahvettiğini ve bundan böyle şeytanca ameller işlemeye mahkum olduğunu söylemişti. Köylünün dindarca bir kararlılıkla şeytanın emrine karşı gelip her şeyi anlatması ruhunu kurtarmış olabilir ama öte yandan bu anlattıkları kendisiyle birlikte ailesinin de öldürülmesine sebep oldu. Jüri büyücülük yaptıklarını itiraf eden karısı ve on iki yaşındaki oğlunun köylüyle birlikte kazıkta yakılmasına karar verdi. Fribourg'da inek sayısı insan sayısından fazlaydı ve hayvanlarla seks öteden beri büyücülükle ilişkilendiriliyordu. Burada, Vaud davasından bir asır önce, bir adam bir inek, bir keçi ve bir ceylanla birlikte olduktan sonra şeytanın ona görünüp kendisine bağlanmasını istediğini itiraf etmişti.[79]

Cadı Avları

Hayvanlarla seks ile büyücülük arasındaki bağlantı, şeytanın aniden belirip hayvanlarla ilişkiye geçmiş insanlardan sadakat talep etmesinden daha derinlere gider. Avrupa ve Kuzey Amerika kolonilerinde yedi binden fazla cadı infazının gerçekleştirildiği 16. ve 17. yüzyıllardaki büyü çılgınlığında hayvanlar genellikle bizzat şeytanın vücut bulmuş hali olarak nitelendiriliyordu. Hayvanlarla seks şeytana tapınma yöntemlerinden biri gibi görülüyordu. Efsun ve büyü en az Babillilerden beri yasaktı ama erken modern dönemden önce çok az insan resmen bu suçla itham edilmişti. Bu durum hukuk ve din çevrelerine hummalı bir cadı avcılığının hakim olmaya başladığı 1400'lerin sonlarında değişti. Cadılar artık yalnızca büyücü ve fitneci değillerdi. Daha korkutucu olan bu yeni cadılar, dünyayı mahvetmek için birbirleriyle ve şeytanla işbirliği yapan ve sapkın kişilerdi. Cadıların genellikle kadın, orta yaş veya daha üstü, yoksul ve cinsel sapık olduklarına inanılıyordu. Doğru rakamları saptamak zor ama 1450-1750 yılları arasında altmış binden fazla insanın büyücülük suçundan infaz edildiğini söyleyebiliriz. Bunların en az yüzde 80'i kadındı.

Büyücülük suçu, cadıyla şeytan arasındaki bir sözleşmeye dayanıyordu. Cadı bu sözleşmeyle Tanrı'ya yüz çevirip şeytanın hizmetine gireceğini kabul etmiş oluyordu. Kanla yazılıp cehennemde imzalandığına inanılan bu sözleşmeyle, cadı resmen şeytanın büyük ordusuna katılmış oluyordu. Cadı, sözleşmesi gereği, kıtlığa yol açar, çocukları öldürür ya da yer, doluyla ekinleri telef eder, haça tükürür, kutsanmış ekmeğe işerdi. Söz konusu sözleşme suçun en önemli yanıydı. Sözgelimi Saxon'un 1570'lerdeki yasası, herhangi birine fiilen zarar versin veya vermesin, şeytanla anlaşma yapan herkesin yakılarak öldürülmesini öngörüyordu. İskoç hukuku da aynı doğrultudaydı. 1604'te İngiltere, bilinen herhangi bir kurban olmasa bile kötü ruhlarla iletişime geçmeyi suç sayarak yasayı yeniden düzenledi.

Bu sözleşmelerin altında yatan mitoloji karmaşıktı ama konumuz açısından ortak bir yanı vardı: Şeytanın seks talebi anlaşmanın bir parçasıydı. Suçlanan cadıyı şeytanla -veya onun emri altındaki biriyle- seks yaptığını kabul etmeye zorlamak, sözleşme yapıldığının yeterli kanıtı sayılıyor ve cadıyı ölüme göndermeye yetiyordu. 17. yüzyılda yaşamış İtalyan papaz ve demonolog Francesco-Maria Guazzo, yolda garip bir adam kılığına girmiş şeytanla karşılaşan on iki yaşındaki bir kızın hikayesini şöyle naklediyordu: "Kız bu adama yemin etmeye ikna edildi ve adam, kızın bağlılığının bir işareti olarak tırnağıyla kızın alnına bir işaret yaptı,

sonra da annesinin gözü önünde kızla yattı.” Annesi, tecavüze uğrayan kızının görüntüsü karşısında dehşete düşmek yerine cinsel açıdan uyarıldı ve adama “kızının yanında kendini ona teslim etmeyi teklif etti”. O andan itibaren hem kız hem de annesi şeytanın kölesi oldu, diyordu papaz. Diğer zamanlarda gürbüz bir erkek hayvan kılığındaki şeytanın cadıdan anüsünü öpmesini veya onunla cinsel ilişkiye girmesini istediğinde sözleşmenin imzalandığı söyleniyordu. Senaryolar insanların gördüğü kabuslar kadar çeşitliydi.

Alman şehri Bamberg’in belediye başkanı Johannes Junius’un vakasında sözleşme, hem insan hem de hayvan suretindeki bir yaratıkla seks yapmayı içeriyordu. İşkence altındaki Junius “bahçıvan kadın” kendisine yaklaşırken bahçede olduğunu itiraf etmişti. Kadın onu “ayartıcı sözlerle iradesine teslim olmaya” ikna etmiş ve hemen ardından meleyen bir keçi kılığına girip Junius’a musallat olarak ruhunu teslim etmesini istemişti: “Şimdi kiminle o işi yapacağını görüyorsun. Ya benim olursun ya da boynunu kırarım.”

Junius 1628’te tutuklandığı zaman Bamberg şehri, Junius’un karısı da dahil yüzlerce insanın mahkum edilip yakıldığı büyük çaplı bir cadılık dehşetinin pençesindeydi. Junius, kelebek vida ve filistin askısı kullanılarak yapılan işkencelere rağmen itirafta bulunmayı uzun süre reddetmişti. Daha sonra hapishanede “Beni sekiz kez [filistin askısında] yukarı çektiler ve tekrar düşürdüler,” diye yazdı, “korkunç acılar çektim.” Sonunda “acınası” bir çaresizlik içinde çözüldü ve bir keçi tarafından ayartıldığını, daha sonra şeytan tarafından vaftiz edildiğini ve çocuklarını öldürmesi için ondan emir aldığını itiraf etti.

Junius’un dişi bir keçi tarafından şeytanın hizmetine sokulma hikayesi mahkemedeki savcılara gayet anlamlı geliyordu ama onları tatmin etmeye yetmedi. Söylenildiğine göre, cadıların “sabbat” dedikleri sefahat festivallerinde ona eşlik eden diğer Bamberg sakinlerinin isimlerini verene kadar işkence görmeye devam etti. Büyük ihtimalle Junius’un ismini verdiği her masum yargılanıp öldürüldü. İşbirliğine rağmen belediye başkanına merhamet gösterilmedi. Çektiği acıları anlattığı mektubu kızına ulaştırması için bir gardiyana para ödedikten sonra kazıkta yakıldı.

Cadılık davalarına başkanlık eden sivil hakimler ve papazlar, zanlıları şeytanla cinsel oynaşmalarını anlatmaya zorlarlardı. Savcılar ne

istediklerini biliyor ve genellikle işkenceyle istediklerini alıyorlardı. Savcıların sapkın cinsel maceralarını "itiraf etmeye" zorladıkları ebe veya ihtiyar dilenci kadınlar paramparça ediliyorlardı. Kariyerlerini kendi sadist fantezilerinin ayrıntılarıyla uğraşmaya adamış savcılar için hiçbir şey ihtimal dışı değildi. Tarihçi Walter Stephens şöyle diyordu: "Uyuşturucu ve seks bağımlılığı gibi cadılara dair fanteziler de müptelaların dozajı sürekli artırmasını gerektiriyordu; aksi halde fanteziler temelde yatan dürtüyü tatmin etme gücünü geçici de olsa yitirirlerdi."

Cadı davaları bitmek bilmezken, cinsel açıdan üstün bir yaratık olarak şeytan fikri gelişti. Altı yüzden fazla cadıyı kazığa göndermekle övünen seçkin Fransız savcı Pierre de Lancre on yedi yaşındaki bir Basklı kızdan söz ediyordu. Savcının bizzat tetkik ettiği bu kız şeytanın bazen erkek bazen de keçi olarak belirdiğine tanıklık etmişti.

Katırınkine benzeyen bir organı vardı… kol kadar kalın ve uzundu... böylesi güzel bir şekle ve ölçülere sahip aletini her zaman teşhir ediyordu.

Hayvanın cinsel organı pullarla kaplı etten, demirden, ketenden, boynuzdan veya tamamen farklı bir şeyden yapılmış olabiliyordu. Bazı İspanyol ve İtalyan cadılar dünyada hiçbir şeyin kendilerini bu organlar kadar tatmin etmediğini itiraf ederken, pek çok cadı da bu organların kendisine acı verdiğini söylemişti. Fransız cadı avcısı Nicolas Rémy anılarında büyük bir heyecanla şunları yazmıştı: "Bütün dişi cadıların söylediğine göre şeytanlarının sözüm ona cinsel organları öylesine büyük ve öylesine sertmiş ki, korkunç acılara katlanmadan o organları içlerine alamıyorlarmış." Rémy'nin kurbanlarından biri olan Miremontlu Didatia şeytanın penisi yüzünden iç kanama geçirdiğini itiraf etmişti.

Cadı zanlıların kendilerini suçlayanların istedikleri bilgiyi açıklamaları zor olsa gerekti. 1616'da Paris Parlamentosu'nun dava ettiği zavallı kızın şeytanın atınkini andıran organını tarif ederken harcadığı çabayı ve zamanı ancak hayal edebiliriz: "İçime girdiğinde buz gibi soğuktu ve buz gibi soğuk menisini boşalttı, çıkarken de içimi kor gibi yaktı." 1594'te Aquitaine Parlamentosu'nda davası görülen başka bir kız da kendisinin keçiye sunulduğu bir toplu sekse katıldığını söyledi:

Keçi onu gelini olarak alıp civardaki bir koruluğa götürdü ve onu yere yatırıp içine girdi. Fakat kız bu ilişkiden hiç haz almadığını, çünkü oldukça

keskin bir acı ve keçinin buz gibi soğuk menisinin dehşetini hissettiğini söyledi.

Anlaşılan şeytan kendini herhangi bir hayvan veya böcek kılığına sokabiliyordu ama çoğu demonolog onun keçiye meyilli olduğu noktasında hemfikirdi. “Keçilerin ağza alınmaz şehvet düşkünlüğü meşhurdur,” diye yazıyor Rémy, “ve şeytanın asıl derdi takipçilerini en büyük cinsel aşırılıklara itmektir.” Ne var ki keçi, insanları “tiksinç muzırlıklara” sürüklemeye gayet “uygun” bir hayvan olmanın ötesine geçiyordu. Şeytanın keçiyle ilişkilendirilmesi Avrupa toplumunun özünde yatan bir nefret damarını besliyordu: Bu hayvan onlara boynuzlu Yahudileri de hatırlatıyordu.[80]

Yahudilerin ortaçağda karalanıp katledilmesi Erken Modern dönemdeki cadı avcılığına da zemin hazırlamıştı. Yahudilerin dünyadaki belaların günah keçisi olarak görülmesi, cadı avı çılgınlığı başladığında topluma zaten yerleşmişti. Halkın inanışına göre Yahudi ritüellerinde Hıristiyan çocukların kanı dökülüyor ve Yahudiler veba salgınlarına yol açıyorlardı. Dönemin resimlerinde Yahudiler keçiler gibi boynuzlu, darmadağın sakallı ve kuyruklu betimleniyordu. Her ne kadar Yahudiler her zaman keçi olarak resmedilmediyseler de çoğunlukla keçileri sürerken ya da keçilerin sırtına ters oturmuş halde gösteriliyorlardı. Viyana’da Yahudiler dışarıya kafalarında keçi boynuzlarını andıran sivri şapkalarla çıkmaya zorlanıyorlardı. 13. yüzyıl Fransa’sında III. Philip, Yahudilere geleneksel Yahudi rozetine boynuzlu bir figür eklemelerini şart koşmuştu. Hem Yahudilerin hem de keçilerin, şeytanın pis kokusuna sahip oldukları söyleniyordu ve Yahudiler ile keçiler seks avcıları olarak “biliniyorlardı”.

Yahudiler ve cadılar şeytanla işbirliği yaptıklarından, cadı avcıları ortalıkta avlanacak çok fazla Yahudi olmadığı zaman bile Yahudilerin peşindeydiler. Dahası, ortaçağ yasaları Yahudiler ile Hıristiyanlar arasında cinsel ilişkiyi suç sayıyordu. İngiltere’de, Yahudilerle seks yapmak zındıklıktı, eşcinsellik ve hayvanlarla seks yapmakla aynı suç kategorisinde yer alıyordu. Yahudilerin Fransa’dan kovulmasından asırlar sonra de Lancre onları şeytanın himayesi altında kötülük yapmakla suçladı: “Her türlü laneti hak ediyorlar, tüm ilahi ve insani yücelikleri yerle bir ettikleri için cezalandırılmaya ve en büyük işkenceleri çekmeye layıklar. Kısık ateş, erimiş kurşun, kaynar yağ, zift, balmumu ve sülfür karışımı bile onların hak

ettiği keskin ve acımasız azabı veremez.” Yaklaşık 1400’de cadıların küçük çocukları yemek, zehir hazırlamak ve seks yapmak için toplandıkları miti oluştuğunda, dine aykırı bu sefahat âlemlerine, İbranicede yedinci gün anlamına gelen “sabbat” veya daha dolaysız şekilde “sinagog” adının verilmesi tesadüf değildir.

Erken Modern dönem cadıların kökünü kazıma amaçlı hukuk düzenlemesine sahne oldu. Cadı avcılığı kariyeri yapmaya hevesli hukukçular, yargıçlar, din adamları ve engizisyoncular hummalı bir şekilde çalışıyorlardı. Sabbat âlemlerini en uçuk şekillerde betimleyen de Lancre, Fransa’nın güneybatısındaki Bask bölgesinde otuz bin insanın bu ayinlere katıldığını savunuyordu. De Lancre ve çağdaşları için tek soru, olabildiğince çok cadıyı bulup öldürmek için hukukun nasıl kullanılacağıydı. 1609 yılında Fransa’da sadece de Lancre seksenden fazla kadını kazığa gönderdi; Rémy on beş yıl zarfında dokuz yüz cadıyı idam etmekle övünüyordu.

Cadı avı çılgınlığının sebepleri üzerine birçok teori vardır: Reform dönemindeki dini hoşgörüsüzlük, savaşın yarattığı kaos ortamı, hukuk sürecinin devlet merkezli oluşu vb. Bu çalkantılı dönemdeki hemen her tür cadılık olayı doğaüstü öğelere başvurmadan da kolaylıkla çözümlenebilir olsa da cadı avcıları öyle düşünmüyordu. Gerek usta cadı avcıları gerekse yakılan cadıları seyretmek için toplanan kalabalıklar, çevrelerinde kanıtlarına bolca rastladıkları doğaüstü şeylere odaklanıyordu. Toplumun her kesiminden insanlar, büyüye ve esrarengiz şeylere inanıyorlardı. Şeytanla ve onun hizmetçileriyle mücadele etmek, eğitimli insanların iş tanımında yer alan ciddi bir işti. Onlar bölgelerini şeytanın suç ortaklarından temizlerken, cadı avcıları da Hıristiyan âleminin selameti için üstlerine düşeni yapıyordu.

Cadı davalarına bakan savcıların karşılaştıkları başlıca sorun şuydu: Modern cadılar sorun çıkarmak için büyüyü kullanıyorlardı, o halde izlerini kapatmak için yine büyüye başvuramazlar mıydı? Demonologlar başvurduklarını söylüyorlardı, dolayısıyla cadılık faaliyetine tanık aramak için bir sebep yoktu. Bu nedenle büyücülük ancak itiraf elde edilerek kanıtlanabiliyordu ve bu itiraf süreci yoğun işkence gerektiriyordu. Yaşlı kadınları ve ebeleri bebek kızartmak, keçiyle cinsel ilişkiye girmek ve süpürgeyle uçma gibi konularda itirafa zorlamak güç işti. Nitekim seçkin

bir cadı avcısı şöyle şikayet ediyordu: "Bir cadıyı hakikati söylemeye zorlamak, bir insanın içinden şeytanı çıkarmak kadar, hatta ondan daha zordur." Diğer suç vakalarında işkence son çareyken, büyücülük vakalarında uygulanan ilk yöntem işkence oluyordu.

Savcıların kullandığı çok sayıda elkitabından en önemlisi, Dominikan mezhebinden engizisyoncu Jakop Sprengler'in, Alman engizisyoncu Heinrich Kramer ile birlikte yazdığı *Malleus Maleficarum* [Cadı Çekici] adlı kitaptı. Sonraki baskılarında Sprengler'in ismi ortak yazar diye geçse de günümüzde uzmanlar onun kitapla pek ilgisi olmadığı kanısındalar. İlk kez 1486'da yayımlanan ve 1669'a kadar yaklaşık otuz baskı yapan bu kitap, cadıları suçlama, işkenceden geçirme ve infaz etmenin püf noktaları hakkında kapsamlı bir kılavuzdur. Kitap öncelikli olarak hukukçular ve yargıçlar için yazılmışsa da, cinsel içerikli resimlerin olduğu pasajlar ve çizimler yüzünden hukukçular dışındaki okur kitlesine de hitap etmiştir. "Cadıların İncubus diye bilinen İblislerle ilişki kurma yolu" gibi bölüm başlıklarıyla, bu ve benzeri kitaplar okurlara hem cinsel fanteziler kurup hem de kendilerini dindar sayma zevkini yaşatmıştır.

Kramer, cadıların kökünün kazınması gerektiğini açıklarken çok zorlanmadı, büyücülüğe inanmak bile inanca aykırıydı zaten. *Malleus*'un üzerinde durduğu nokta büyücülüğün nasıl işlediğiydi ve bu konudaki diğer elkitapları gibi iflah olmaz bir kadın düşmanlığı sergiliyordu. "Her tür büyü, kadınlardaki dinmeyen tensel şehvetten kaynaklanır,"diye yazıyordu Kramer. Kadınların sözüm ona cinsel zafiyetleri, onları şeytanın ayartmasının baş kurbanları haline getiriyordu. "Şeytan, kadınların tensel hazları sevdiğini bildiğinden onları kullanır," diyordu Fransız cadı savcısı Henri Bouget. "Erkeğin kadının bedenini istismar etmesinden başka hiçbir şey kadını erkeğe daha fazla tabi ve sadık kılmaz." Rémy kendi adına "bu pisliklerin [yani cadıların] hepsinin kadın olmasını makul" buluyordu. Henüz şeytan tarafından ele geçirilmemiş kadınlara bile güvenmemek lazımdı. "Bütün kötülükler bir kadının kötülüğünün yanında hiç kalır."

Kadınların şeytanın cinsel istismarından zarar görmesi hukuk nezdinde önemli değildi. Rémy ve çağdaşları, şeytanın cüsseli organının yaraladığı kadınların yaşadığı acıları alabildiğine acımasız bir dille betimliyorlardı. Savcılar şeytanı adeta kıskanıyorlardı. Büyücülük, her şeyden önce erkeklerin cinsel gururunu tehdit ediyordu. Cadı avcılığının geniş literatürü,

hadım edilme ve erkekliği kaybetme kabuslarıyla doluydu. *Malleus Maleficarum*, bir seferde topladıkları yirmi-otuz penisi saklayan cadılardan bahseder, bu sırada mağdur erkekler de dünyayı dolaşarak kayıp penislerini ararlar. Kitapta ayrıca “yaygın bir rivayete” göre cadıların kuş yuvalarında sakladıkları penislerin kendi başlarına yulaf ve ekinle beslendiklerini yazar. Belki de dikkatsizliğinden dolayı fazla ifşaatta bulunan deneyimli Papaz Kramer, yuvadaki “büyük” penisin bir papaza ait olduğunu sözlerine ekler.

Malleus kitabında vurgulandığı gibi ana akım Hıristiyanlık, kadınları “şeytanın kapısı”, bedenlerini de “gündüz külahlı gece silahlı” olarak görüyordu. Antik Hıristiyanlık bilgeliğine dayanan ve içine büyük ölçüde paranoyak fanteziler katan bu kitap -ve benzeri kitaplar- büyücülüğü kadınlara özgü bir cinsel suç haline getirdi. 1400’den önce cadı diye suçlanan insanların yaklaşık yarısı kadındı. Bu oran 17. yüzyılda cadı avcılığı ayyuka çıktığında onda sekize yükseldi. İsviçre, İngiltere ve şimdi Belçika diye bilinen bölgede söz konusu oran daha da yüksekti.

Bu dönemde cadıların yaşlı ve çirkin kadınlar olduğu klişesi yaygınlaştı. O, “yanık ve kırışık yüzlü bir kocakarıydı ve yaşlılıktan kamburu çıkmıştı... gözleri çukurlarına kaçmış ve dişleri dökülmüştü. Titrek kolları ve bacaklarıyla sokaklarda mırıldana mırıldana yürüyordu.” Sadaka isteği geri çevrilen dilenci bir kadın, çocuk düşüren bir kadının yanı başındaki bir ebe veya yalnız kalmış bir dul kadın; bunlar suçlanma ihtimali en yüksek olan kadın tipleriydi.

Bir sürü şüpheli vardı. İşkence altındaki cadı zanlıları hem suç ortaklarını hem de sabbat ayinlerinde gördükleri insanları ihbar etmeye zorlanıyorlardı. 1611’de Ellwangenli Barbara Rüfin, oğlunun evlenmesine karşı çıkınca büyücülükle suçlandı. Ailesi onu oğlunu zehirlemeye çalışmakla ve ayrıca hayvanları öldürmekle itham etti. Yetkililer yetmiş bir yaşındaki kadını tutuklayıp yedi kez işkenece ettiler. En sonunda kadın şeytanla ilişkiye girdiğini, ayrıca oğlunu öldürmeye çalıştığını, hayvanları zehirlediğini ve ekinleri telef ettiğini itiraf etti. Dahası, diğer cadıları da ihbar etti, muhtemelen onlar da başkalarını. Ellwangen’deki cadı avı durulmadan önce yaklaşık dört yüz kişi idam edildi. Aralarında şehrin yargıcının karısı da vardı. Yargıç, eşinin haksız yere mahkum edildiğini söyleyince, o da tutuklanıp itirafa zorlandı ve infaz edildi.

Malleus, mahkumların sihirli güçlerinin etkisiz hale getirilmesi için yetkilileri gereken her şeyi yapmaya teşvik ediyordu. Kadınların evlerinde “her köşe bucakta, her sandıkta ve her katta… büyücülük aletleri” aranıyordu. Ayrıca Kramer, cadıların derhal evlerinden uzaklaştırılmalarını öğütlüyordu, çünkü “onlar ancak bu yolla denetim altına alınmış olacaklar ve soruşturma sırasında konuşmamak için yardım aldıkları büyücülük aletlerini veya güçlerini yanlarında götüremeyeceklerdir.”

Aramadan sonra bile cadıların yargıçlara büyü yapması riski vardı. *Malleus* zanlılarla fiziksel temas kurulmaması hususunda uyarıda bulunuyordu. Şayet temas kurulursa, sadece konsantre tuz ve şifalı otlar karışımı temas kuranları iyileştirebilirdi. Cadının bakışları bile yargıcın kararlılığını zayıflatabilirdi. “[Cadılar] yargıçların bakışını üzerlerine çekmek suretiyle onların zihnini değiştirebilmişlerdir… Böylece yargıçlar cadılara karşı duydukları bütün öfkelerini yitirmişler ve onları hiçbir surette rahatsız etmeden, serbest bırakılmalarına izin vermişlerdir.” Cadılar, büyü kullanmalarını engellemek amacıyla yargıcın huzuruna geri geri yürüyerek çıkarılıyorlardı.

Cadı zanlısı gözaltına alındığında şeytanla bağlantısını kanıtlamanın çeşitli yöntemleri vardı. “Cadıyı yüzdürmek” diye adlandırılan bir yöntem, antik Babil uygulamalarına benziyordu. Zanlı çırılçıplak soyulup elleri ve ayakları birlikte bağlanıyor, sonra da tekrar tekrar nehre veya göle sokuluyordu. Şayet batmadan su üstünde durursa suçlu olduğuna karar verilip öldürülüyordu; batarsa, masum olduğuna hükmedilip yaşamasına izin veriliyordu, tabii sudan zamanında çıkarılırsa. Kral James bu yöntemin şaşmaz olduğuna inanıyordu:

Dolayısıyla Tanrı, bu azman dinsizliğin doğaüstü bir işareti olarak suyun onları içine çekmeyi reddetmesini ve kutsal vaftiz suyunun onları savurup atmasını öngörmüştür.

Cadıları yüzdürmekten daha yaygın olan yöntemse, onları taciz etmekti. Bazen bu yöntem nispeten yumuşak uygulanıyordu, tıpkı Amerikalı püriten papaz Cotton Mather’ın, içine şeytan girdiği için kıvranan bir kızın göğüslerini okşadığı örnekte olduğu gibi. Ne var ki, “şeytanın işaretleri” aranırken çok daha acımasız taciz vakalarına da rastlanıyordu. Demonoloji, şeytanın cadıları çeşitli işaretlerle damgaladığını savunuyordu. Bu işaretler siğil, ben ve bebek iblislerin emdiğine inanılan fazladan göğüs uçları

olabiliyor ve bu işaretler cadının aşağılık sözleşmesinin kanıtı sayılıyordu. İlk bakışta görülemeyen işaretlerin derinin altında olduğuna ve acıya direnç gösterdiğine inanılıyor, onları ortaya çıkarmak için de iğnelerle çiviler kullanılıyordu. Şeytanın cadıyla ilişkisi cinsel olduğundan, yetkililer elbette ilk olarak cinsel organların üstündeki veya çevresindeki işaretleri arıyorlardı.

Savcılar ve usta cadı avcıları, şeytanın işaretlerini bulmaya yönelik araştırmalarını teşhir ediyorlardı. Çoğu zaman cadıların kafaları ve cinsel organları halkın önünde tıraşlanıyordu. Kalabalık coşarken, cadılar kendilerini suçlayanlar tarafından itilip kakılıyorlardı. *Malleus* ve diğer kılavuz kitaplar cadı zanlıların "gizli yerlerinin özenli ve dikkatli bir şekilde" incelenmesini salık veriyordu. "Cadının meme uçları" ve klitoris metal aletlerle inceleniyordu. Kollar, bacaklar veya boyun gibi diğer uzuvları dikkatlice incelerken bıçakla delip kesmek sık görülen bir uygulamaydı.[81]

İsviçre Konfederasyonu, İskoçya ve İngiltere'de şeytanın işaretlerini bulma amacıyla yüzlerce inceleme yaptı. Bazı durumlarda, uygun bir işaret bulunamayınca cadı zanlıları kazıkta ölmekten kurtuluyordu. Fakat mahkumiyet sayısına göre maaş alan savcı ve avcılar genellikle aradıkları şeyi buluyorlardı. İskoç cadı avcısı Matthew Hopkins işlere tek başına yetişemediğinden dört yardımcı tutmak zorunda kalmıştı. Hopkins, şeytanın işaretlerinin kötü ruhların gıdası olduğuna inanıyordu, bu nedenle aç ruhları çekmek için o işaretleri kullanıyordu. Kurbanları soyup sandalyeye bağlayarak aç aç bekletiyordu. Bu arada içeri giren bir hayvan, cadının kötü bir ruh çağırdığının kanıtı sayılıyordu. Eğer ortalıkta hayvan görünmezse, birkaç gün sonra Hopkins kendi elleriyle hayvanları oraya koyuyordu. Başka durumlarda cadı zanlıları hücrelerinde yalnız bırakmak işi halletmeye yetiyordu. Northamptonshireli Anne Foster'ın hücresinde "mahremini" emzirdiği ihbar edildi ama iblis emziren bir cadının çıkardığı sanılan sesler aslında kadıncağızın hücresinde saldıran sıçanlara karşı koyarken attığı korku dolu çığlıklardı. 1674'te idama mahkum edildi.

Zanlının cadı olduğu teşhis edildikten sonra itirafını almak gerekiyordu. Yasaya göre cadılar idam edilmeden önce suçlarını kabul etmeliydi. *Malleus* cadıların işkenceyle itirafa zorlanmasını öneriyordu. İşkence sehpası, kırbaç, yakma, gözleri oyma; bunların hepsine izin vardı. "Cadı

hapishanesine kim gelirse gelsin, ya cadıya dönüşüyor ya da bir şey uydurana kadar işkenceye maruz kalıyor," diye yazar Johannes Junius.

Kral James, "Ancak işkence aletlerinin yarattığı dayanılmaz acılar, şeytanın hizmetkarları üzerindeki kontrolünü zayıflatabilir," diyordu. Eğer işkence işe yaramıyorsa bunun nedeni şeytanın işkence odasında işini görüp zanlıları acıya karşı dirençli kılmasıydı. *Malleus*, Hagenau şehrinde yaşayan bir cadıdan söz eder. Bu cadı bir erkek bebeği öldürüp pişirerek ve sonra, işkence altındayken kullanmak için, bebeğin kalıntılarını öğütüp toz haline getirerek "sessizlik ihsanı"na kavuşmuştu. Hagenaulu kadın pekala sessiz kalmış olabilir ama kalmışsa bunun nedeni büyük olasılıkla yaşadığı şoktur.

Bugün böylesi hurafelerin ve böylesi bir vahşetin hukuk gözetiminde yaşanmış olduğunu kabul etmek zordur. Bu adaletsiz, sapkınca ve saçma yaklaşım devletlerin müdahelesiyle ya da teşvikiyle benimsenmiştir. Büyücülük karşıtı yasalar her yerde yürürlükteydi, çünkü devletin önde gelenleri büyücülüğün varlığına hakikaten inanıyorlardı. İşkencenin uygulandığı birden çok cadı davasına bizzat gözetmenlik etmiş ve kendi demonoloji kitabını yazmış Kral James'e göre cadılar her yerdeydiler: "Şeytanın iğrenç köleleri olan cadılar ya da büyücüler şimdilerde korkutucu ölçüde çoklar, eskiden hiç olmadığı kadar fazlalar." James'in idaresi altında, cadı davaları için kurulan ve gerektiğinde işkence uygulayan özel bir komisyon, 1591'den 1597'ye kadar en az üç yüz davayı yönetti.

Kıta Avrupası'nda IV. Henry'nin idaresindeki Pierre de Lancre Bask bölgesini kasıp kavuruyordu. Lorraine Dükü III. Charles için çalışan Rémy, cadı zanlılarına karşı fazla ılımlı davranan yerel sulh hakimlerini uyarma yetkisine sahipti. Cadı idamlarının en fazla görüldüğü Alman eyaletlerinde cadı avlama faaliyeti resmi niteliğe sahip gezici etkinlikleri andırabiliyordu. Mahkumiyetlere engel olan her tür yerel yasa ve âdeti geçersiz kılmaya hazır adli cadı avcıları şehirleri ziyaret ediyordu. 16. ve 17. yüzyıllardaki cadı avı çılgınlığı aşağıdan değil, yukarıdan dayatılıyordu.

Bir cadı için verilen ölüm kararının peşinden idam gösterisi geliyordu. Avrupa'da bu gösteri genellikle ateş yakılarak yapılıyordu. Cadıları diri diri -bazen de boğulduktan sonra- yakma fikri saygın bir Fransız filozof ve Paris Parlamentosu üyesi Jean Bodin tarafından destekleniyordu. Bodin bu pratiği, cehennemde ebediyete kavuşmak için bir tür hazırlık olarak yorumluyordu.

Cadıları ağır ateşte kızartıp pişirmek şeytanın onlara bu dünyada çektirdiği azabın ve cehennemde onları bekleyen ebedi ızdırabın yanında büyütülecek bir ceza değildir. Zira buradaki ateş cadı ölene kadar en fazla bir saat yanar.

Ateş yakılmadan önce orada toplanan seyircilere cadıların suçları ayrıntılarıyla bildiriliyordu. İspanya'da, aralarında yirmi dokuz cadının da olduğu elli dokuz zındığın ateşe atıldığı bir infaz tam iki gün sürdü. Cadılar yirmi iki sabbat ayinine katıldıklarını itiraf etmişlerdi. Tarihçi Henry Lea şöyle diyordu: "Zanlıların savcıları tatmin etmek için uydurduğu tüm o acayip çirkinlikler uzun uzadıya dinleniyor ve beklenen dehşet ve nefreti uyandırarak orada bulunan kalabalığı şaşkına çeviriyordu." Ayrıca cadıların cinsel maceraları, cesetlerle ziyafet çekmeleri, kendi çocuklarını zehirlemeleri ve hasatları telef etmeleri ayrıntılarıyla anlatılıyordu. Michel Foucault'nun "darağacı gösterisi" dediği olay seyredenleri kendinden geçiriyordu.

Mahkum edilmiş cadıların hayali seks yaşamlarının anlatıldığı resimli ucuz kitapçıklar infaz sırasında seyircilere satılıyordu. Gravürlerle süslenmiş bu ilk tabloitler şeytan tarafından ayartılmanın renkli anlatılarını sunuyordu. Cadıların iddia edilen suçlarının çoğu aynı olduğundan, matbaacılar pek çok infaz için sadece başlıklardaki suçlu isimlerini değiştirerek gravürleri yeniden kullanabiliyorlardı. Alıcılar/seyirciler ellerinde cadıların suçlarının resimli tasvirleriyle kadınların çığlıklarını dinlerken, hem ahlaki bir şok yaşıyor hem de sadist bir haz alıyorlardı. İnfaz bittiğinde, kitapçıklar sonra tekrar gizli gizli bakılmak üzere ellerinde kalıyordu.

17. yüzyılın sonunda cadı avı çılgınlığı dindi. Bu furyanın bitme nedeni, başlama nedeni kadar gizemli olsa da bir husus çok açıktır: Yeni zanlılar yaratmak için işkencenin kullanılması, infaz için yanlış insanların seçilmesine yol açmıştı. Sözgelimi Würzburg'da 1627'den 1629'a kadar yüz altmıştan fazla insan yargılanıp büyücülükten mahkum edildi. Bu kurbanların çoğunluğu alt sınıftan kadınlardı ama çok geçmeden işkence odalarını her sınıftan insanlar -din görevlileri, devlet memurları, doktorlar ve çocuklar da dahil- doldurmaya başladı. Elitler kendi sırlarının ifşa edileceğinden endişe duymaya başladıklarında büyücülük furyası da dindi.

İngiltere’de son infazlar 1682’de gerçekleşti. Bunak bir esnaf olan Temperance Lloyd adlı bir kadın “siyah bir adam suretinde görünen şeytan”la seks yapmak ve büyücülükle suçlandı. Ayrıca Lloyd, “mahrem yerlerinde bir çocuğun emdiği bir et parçasını andıran yan yana iki memeye” sahipti. Kadın hemen suçunu itiraf edip, ağzı bir kara kurbağasınınkine benzeyen, bazen de bir kuşa dönüşen siyah bir adamı emzirdiğini sözlerine ekledi. Onunla aynı davada yer alan dilenciler de büyücülük itirafında bulundular. İtiraflarının bir tür intihar olmasından kaygılanan yargıcın kuşkularına rağmen jüri onları suçlu buldu. On üç yıl sonra bir İngiliz hukukçu büyücülük inancının geçmişte kalması gerektiğini mahkemede savunma cesaretini gösterdi. 1736’ya gelindiğinde, cadılara ölüm cezasını öngören İngiliz yasaları yürürlükten kaldırıldı. Cadılık büyük bir suç olmaktan çıkarak çok daha hafif hükümlerle yasaklandı. 18. yüzyılın ortasında Kıta Avrupası’nda cadı avı genel olarak sona ermişti.[82]

6. BÖLÜM

CİNSEL İMKANLARIN YENİ DÜNYASI

1830'da Vırgınıa eyaletinin New Kent County yöresinde, Peggy ve Patrick adlarında iki siyah köle gecenin geç vakti ellerinde silahlarla sahipleri John Francis'in evini bastılar. Patrick, bir baltayla Francis'i kovalarken Peggy de büyük bir sopayla sahibine vurdu. Francis'in bu darbeler yüzünden ölüp ölmediğini bilemiyoruz, ama köleler evden ayrılırken orayı ateşe vermişlerdi ve ev Francis içindeyken baştan aşağı yanıp kül olmuştu. Çok geçmeden Peggy ve Patrick iki suç ortağıyla birlikte kundakçı-katil olarak teşhis edildiler. Ekseriyetle diğer kölelerin sözlü ifadelerinden elde edilen deliller çok geçmeden aleyhlerine dönmeye başladı. Bir köle Peggy ile Patrick'in ellerinde silahlarla Francis'in evine girdiklerini görmüştü. Sucky adında bir başka köle kız Peggy ile Patrick eve girdiklerinde içerdeydi ve eve girenlerin binayı samanla ateşe verdiklerini doğruluyordu. Yine başka bir köle onları saldırıdan hemen sonra Francis'in evinin kalıntıları arasında para ararken görmüştü.

Peggy ve Patrick davası kolay görülmüş olsa gerekti ve mahkumiyet kararı kesindi: İç savaştan önceki Güney'de bir efendinin kölesi tarafından öldürülmesinden daha büyük bir suç yoktu ve hukuk siyah insanların adalet arayışına hiçbir surette imkan vermiyordu. Siyah insanlar şartlar ne olursa olsun kesinlikle beyaz bir insana karşı şahitlik yapamazdı, dolayısıyla beyazların tecavüzüne uğramış özgür bir siyah kadın bile vuku bulan suçu kanıtlama imkanına sahip değildi. Peggy gibi köleleştirilmiş kadınlar ise en aciz olanlarıydı. Onlar efendileri tarafından istismar edilmek için vardılar adeta. Georgia eyaletindeki bir köle kadın yeni gelen bir İngiliz'e şunları söylüyordu: "Zavallı bedenimizi kamçıdan biraz olsun uzaklaştırmak için her şeyi yaparız. [Efendim] çalılığa giderken onu takip etmemi istediğinde hayır dememin ne faydası olabilir ki?"

Normal koşullar altında Peggy asılırdı; çünkü yargıçların verdiği bu hüküm, yasaların öngördüğü tek sonuçtu. Öte yandan bu davada beyazları rahatsız eden farklı bir şey vardı. Peggy efendisini gaddarca öldürüp evini yakmış olmasına rağmen yüz kadar beyaz adamın desteğini almıştı. Ve o adamlar arasında Peggy'nin hayatının bağışlanması için Virginia valisine

gönderilen dilekçeyi imzalamış ve kadının davasına müdahil olmuş yargıçlardan biri de vardı.

Köle kadınlar hiçbir şekilde sahiplerinin cinsel taleplerini geri çeviremezlerdi. Uzun süredir bu dertten muzdarip Virginialı bir köle kadının kızına söylediği gibi: “Zenci bir kadın çaresizdir, efendisinin söylediğini yapmak zorundadır.” Kölelerin efendilerine direnmesi veya misillemede bulunması genellikle şiddetle sonuçlanıyordu. Ne var ki Peggy’yi destekleyen adamlar katı yasa hükmünün neyi göz ardı ettiğini biliyorlardı: Beyazlarla siyahların arasındaki cinsel ilişkilerde bile patolojik sınırların olması şarttı. Bu dava John Francis gibi bir köle sahibinin aşmaması gereken sınırı tanımlıyordu.

Francis’in Peggy’yi çiftlik binalarından birindeki bir sütuna zincirlediği komşuları tarafından biliniyordu. Adam, kadının rızası olmadığı halde kendisiyle tekrar tekrar seks yapmasını talep etmişti. Ayrıca Francis’in onu acımasızca dövdüğü ve kendisini reddetmeye devam ettiği takdirde öldürene kadar kamçılayıp köle pazarında satacağı yönünde tehditler savurduğu da herkesin malumuydu. Sulh hakimlerine kadar herkesin bildiği diğer bir husus da Francis’in Peggy’nin babası olduğuydu. Peggy, efendi-köle seksinden dünyaya gelmiş ilk kişi olmasa da, babasının cinsel talepleri Peggy için katlanılmaz boyuttaydı; onun yerine ölmeyi tercih ederdi.

Açıkçası Francis hayattayken hiç kimse Peggy’ye yardım etmemişti. Köle sahipleri itaatsiz köle kadınlara düzenli olarak işkence ediyorlardı ve buna hakları vardı. (Aynı dönemde yaşamış ve bir müfettişin “karısı olmayı reddeden” bir başka Virginialı köle kadın kollarından asılıp kırbaçlanarak cezalandırıldı.) Francis’in Peggy’ye yaptıklarına karışmak, onun kutsal malvarlığına müdahale etmek olarak değerlendirilebilir ve topraklarını veya çiftliğini kullanmasını engellemekle bir tutulabilirdi. Ayrıca, Francis’in Peggy’ye yaptığı zalimliklere rağmen dilekçeyi imzalayan hiç kimse kadının bu işten sıyrılmasını istemiyordu. Herkes onun yaptıklarına karşı “azami nefreti” dile getiriyordu. Ne var ki, Peggy’yi hukukun öngördüğü gibi asmak yerine, kadının öldürülmesiyle “aynı toplumsal faydayı sağlayacak” bir ceza olarak ABD’den kovulmasını talep ediyorlardı. Sonunda Peggy’nin kaderi bu oldu. Kendisiyle birlikte Patrick’in de dahil olduğu yaklaşık yirmi köle daha devlet tarafından tüccarlara satıldı ve bir daha onlardan haber alınamadı. Herhalde daha sonra Virginia eyaleti

yetkilileri değerli bir kölesini kaybeden John Francis'in varislerine bunun tazminatını ödemişlerdir.

Hiç kuşkusuz Peggy'nin John Francis'e saldırması New Kent County yöresinin beyazları arasında bir kızgınlık yaratmıştı, ama eyaletin beyazları kayıran cinsel istismar hukukunun sorgulanmasına asla yol açmadı. Kölelerin babaları genellikle efendileriydi ve Peggy'nin annesi gibi köle kadınların direnme hakları yoktu. Beyaz erkeklerle siyah veya melez (genellikle "mulatto" diye adlandırılan) kadınlar arasındaki seks, beyazlar arasındaki ilişkileri yöneten geleneksel kısıtlamaların hiçbirine tabi değildi. Dahası, köle bir kadının çocuğu, babası kim olursa olsun hukuken gayrimeşruydu. Beyaz bir efendinin karısı veya kızına azami ölçüde cinsel görgü kurallarına göre davranılırken, efendinin toprağını sürüp tabak çanağını yıkayan kadınlara zerre kadar saygı gösterilmiyordu. Peggy'nin beyaz bir babası vardı ama cinsel bir hedef olacak kadar siyahtı. Davasının yol açtığı "halden anlama" duygusuna rağmen, onu gelecekte bekleyen acılardan kurtarmak için hiç kimse çaba sarf etmedi. En fazla para teklif eden kişiye satıldı ve yeni efendisinin, elinin altındaki maldan her açıdan istifade edeceğine şüphe yoktu.[83]

1831'de Peggy açık artırmayla satıldığında, beyazlar Yeni Dün-ya'daki siyah kadınları yaklaşık üç asırdır sömürüyorlardı. İspanyol ve Portekiz kaşiflerin gelişiyle başlayıp Fransız, İngiliz ve Hollandalı yerleşimciler ve vurguncularla devam eden Avrupalı erkeklerle siyah kadınlar arasındaki cinsel ilişkiler hem sıklaşmaya hem de güç savaşları halini almaya başlamıştı. Avrupalılar için seks bir istila aracı, bir zafer ödülü ve evin kısıtlayıcı ahlak normlarından bir kaçıştı. Yeni Dünya yalnızca kılıç ucuyla veya silah namlusuyla fethedilmedi, her bir parçası beyaz adamların (tarihçi R.C. Padden'in deyimiyle) "membrus febrilis"i ("ateşli fertleri") tarafından dize getirildi. Beyaz adamlar hayatlarından hiç endişe duymak zorunda kalmadan, kendi ülkelerinde akıllarından bile geçiremeyecekleri şiddet dolu cinsel fanteziler yaşadılar.

Doyumsuz zannettikleri yerli kadınlarla seks yapmak, hayatlarını riske atıp okyanusu geçen seks düşkünü Avrupalı erkekler için en cazip şeydi. Ülkelerindeki yaşamla bu yaşam arasındaki fark ancak bu kadar bariz olabilirdi. Avrupa'da Reform ve Karşı Reform etkisini gösterdiğinde her yerde genelevler kapatılmış ve en hafif cinsel suçların bile cezaları

artırılmıştı. Arzuyla hukuk arasındaki çatışma hiç bu kadar büyük ve tehlikeli olmamıştı. Evlilik dışı bir hamileliğe sebep olan bir erkek halkın gözü önünde kırbaçlanıyor, zina yaptığı için şehirden kovuluyordu. Kendi karısıyla bile olsa, haddinden fazla ve cüretkar seks yapanlar ölümle tehdit edilebiliyorlardı. Meşhur Amazonların diyarına kaçmak seks düşkünleri için tek çıkış yoluydu. Ahlak polislerinin gözlerinden uzaktaki Yeni Dünya, beyaz erkeklere nefes nefese hizmet etmeye hazır kadınlarla dolu bir seks cennetinin, ıslak bir oyun parkının cazibesiyle parlıyordu. “Her şeyi beyaz adamın hizmetine amade kılmamayı konukseverliğin ihlali gibi görüyorlardı,” diyor bir kaynak. Kaybedecek hiçbir şeyi olmayan erkekler daha ne isterdi?

Her kadının denizleri aşıp gelmiş beyaz adama hizmet etmeye hazır olduğu, aptalca bir söylenceydi elbette. Yerli kadınları Avrupalıların azgın cinsel ihtiyaçlarına teslim olmaya ikna etmek için genellikle şiddete (fiili veya tehdit yoluyla) başvurulduğu bir gerçekti. Milyonlarca örnek içinden birini seçecek olursak, Thomas Thistlewood, kendisi hakkında gayrimeşru bir çocuğa babalık etme suçundan dolayı tutuklama emri çıkarılınca 1750’de İngiltere’yi terk etti. Köle kahyası (ve tutkulu bir günlük yazarı) olarak Jamaika’ya gidip orada on üç yıllık bir süre zarfında 109 kadınla 1774 kez seks yaptı; muhtemelen gözetimi altındaki, çocuklar ve yaşlılar hariç, her kadınla yattı. Thistlewood, köle kadınlara istediğini yaptırmak için şiddet kullanması ve kendini tatmin etmek için her yolu mübah görmesiyle tipik bir örnekti. İngiltere’nin hiçbir yerinde, hele ki onun gibi alt sınıftan olanlar için böylesine riskten uzak cinsel imkanlar yoktu. Cinselliği serbestçe yaşadığı otuz altı yılın ardından Jamaika’da öldü.

Avrupa devletleri erkeklerinin Yeni Dünya’yı cinsel açıdan rahatça yağmalayabilmesi için yasalar çıkardı. Ne var ki, geçen yüzyıllar içinde manzara giderek daha çetrefil bir hal aldı. Amerika ve Afrika’nın geniş toprakları talan edilip ardından çölleştirilecek düşman diyarlar değildi. Avrupalılar buralara yerleşmek için gelmişti ve bunun için bir yandan yeni bir Avrupa toplumu kurarlarken bir yandan da erkeklerin kirli arzularını tatmin edecekleri çeşitli kurumlar geliştirmeleri gerekiyordu. Bu çaba, Thislewood’un gözetimi altındaki kölelerin ve Peggy’nin akıbetinin gösterdiği gibi, kara derili insanların bedenleri üzerinden yürütüldü.[84]

Batının Cinsel Cazibesi

İtalyan kaşif ve haritacı Amerigo Vespucci, adını Batı Yarımküre kıtalarına vermesinin yanı sıra, Yeni Dünya'yı dev bir seks cenneti olarak tanıtmayı da başarılarının arasında saymaktaydı. Yaklaşık 1504'te yazdığı bir seyahat yazısında erkeklerin penislerini beslemek için şifalı böcek zehirlerini kullanan, bazen o penisleri düşürecek kadar şişiren Hispaniolalı (günümüzün Haiti ve Dominik Cumhuriyeti'ni kaplayan ada) doyumsuz kadınlardan söz ediyordu. Yerli erkekler kadınlarını tatmin edemeyince, Avrupalı erkeklerin gelip bu işi üstlenmeleri için şartlar gayet elverişliydi. Vespucci, kadınların beyaz erkekleri arzuyla beklediğini söylüyordu; aslında "Hıristiyanlara" öylesine düşkünlerdi ki, "kötü yola düşüp fahişelik yapıyorlardı."

Vespucci, Yeni Dünya'nın hiçbir şeyden haberi olmayan kadınlarının simsarlığını yapan tek kişi değildi. Diğer hikayelere göre de bütün bölge, elde edilmek için yalvaran kadınlarla doluydu. Seks ile yağma arasındaki etkileşimi vurgulayan Sör Walter Raleigh, Guyana'yı "hiç yağmalanmamış, dövülüp işlenmemiş bakir bir ülke" şeklinde betimlemekteydi. Babaları tarafından Avrupalılara hediye olarak verilen Brezilyalı körpe kızların "dizgin yüzü görmemiş yabani taylar" gibi olduğu söyleniyordu. Keza, Virginia yerlileri de bir akşam yemeği sonrası biraz eğlence arayan beyazlar tarafından elde edilmeyi bekliyorlardı:

Beyaz adamı rahatlatmak için genç ve güzel bakireler seçiliyordu. Bu genç kızlar o mutlu beyefendiyi soyup yatağa atar atmaz, yavaşça yanına uzanıyorlardı, biri bir yanına öbürü de öteki yanına.

Diğer rivayetler yerli kadınların Avrupalı erkeklerin arzularına teslim olmaya zorlandığını kaydederken daha dürüst davranıyorlardı. Bir kaşifin söylediğine göre Brezilyalı kadınlar "kendilerine saldıranlara karşı pek direnç göstermiyorlardı". "Saldırıdan" kasıt büyük olasılıkla tecavüzdü ama bu, "vahşi bir atı" fiziksel şiddetle disipline sokmaktan fazlası değildi. Aslında şiddet, beyaz adam için durumu daha da cazip hale getiriyordu. Christopher Kolomb'un Batı Hint Adaları'na yaptığı yolculuğa eşlik eden ve Kolomb'un kendisine "çok güzel bir Karayipli kadın verdiği" İtalyan bir soylu, vahşi seksi ayrıntılarıyla anlatıyordu:

Onu odama aldığımda âdetleri gereği çıplaktı. Onunla zevkin doruğuna çıkmak için arzuyla dolup taşmıştım ve bu arzumu tatmine kalkıştım. Gönülsüzdü, bana tırnaklarıyla verdiği tepkiyi görünce keşke bu işe hiç

başlamasaydım dedim. Fakat -lafı kısa kesmek gerekirse- daha sonra bir parça halat alıp ona adamakıllı vurdum. Öylesine canhıraş çığlıklar atıyordu ki kulaklarınıza inanamazdınız. Sonunda sizi temin ederim, öyle bir raddeye geldik ki onu bir fahişe okulunda yetişmiş sanırdınız.

şiddet Bazen de kızlarını Avrupa'dan gelenlere "hediye" veya "barış teklifi" olarak sunan yerli kabile şefleri tarafından uygulanıyordu. Daha sonra kızlar gemi tayfalarına kıdemlerine göre dağıtılıyordu.

Beyaz erkekler Peggy'nin John Francis'i öldürdüğü 1830'a gelene kadar siyah kadınlara milyonlarca kez tecavüz ettiler. Hepsi de az veya çok, cinselliği ırksal ve kültürel tahakkümün bir aracı olarak görüyordu. Yerli ve Afrikalı kadınlar şeklen insan olarak kabul ediliyordu, ruhen değil. Onlar beyaz bedenleri tatmin etmek için yaratılmıştı, öyle değilse bile kolayca boyun eğdirilebilirlerdi. İlk İspanyol istilacılarından biri sadece üç yıl içinde yerli kadınlardan otuz çocuk peydahlamıştı. Kadınlar karşı koydukları takdirde kırbaçlanıyor, kol veya bacakları kesiliyordu; şayet dize getirilemezlerse öldürülüyorlardı.[85]

Avrupalılara göre yerli kadınların sözümona ahlaksızlığı fırsat demekti. Öte yandan erkek eşcinselliği sapkın bir günahtı. Buna dair Yeni Dünya'daki ilk kayda, Kolomb'un batıya ilk yolculuğundan sadece iki yıl sonra 1494'te rastlanmıştır. Bir kaşifin doktorunun anlattığına göre, Karayipli erkekler düşman kabilelerden ele geçirdikleri oğlanları hadım ediyor ve cinsel açıdan sömürmek için el altında tutuyorlardı. Doktorun anlattığına göre, oğlanlar yetişkinliğe adım atınca Karayipliler onları öldürüp yiyordu. 1513'te Pasifik Okyanusu'nun "keşfinden" iki gün önce istilacı Vasco Núñez de Balboa, şimdi Panama diye bilinen ülkedeki bir köye baskın yaptı; yerli kralı öldürerek altı yüz savaşçısını da katletti. Balboa, kralın evine girdiğinde, kralın kardeşinin ve bazı adamlarının kadın gibi giyindikleri ve onun deyişiyle "saçma sapan bir Venüs" kılığına girdikleri söylenir. Balboa, sayıları kırk civarındaki bu nahoş erkekleri hemen ele geçirip köpeklerine yem etmiş.

Balboa'nın bu suçları işlemek için askeri bir gerekçesi yoktu. Yerli kral zaten tasfiye edilmişti ve bölgede İspanyol iktidarı kurulmuştu. Hikayenin askeri stratejiden ziyade bölgedeki halkla ilişkilerle ilgisi vardı. İstilacılar yerliler arasında livatayı yasaklayarak Tanrı'nın isteğini yerine getirdiklerini iddia edebiliyorlardı. Kudurmuşçasına yağma yapmakla

yetinmeyip, sözümona ahlaki hataları da düzeltiyorlardı. İlginç olan husus şu ki bu katliama dair ilk hikaye, bütün hadiseyi iyi yerlilerin yozlaşmış saray erkanından müşfikçe kurtarılması şeklinde tarif eder: Halk kralın kardeşinin ve adamlarının olmadık işlerle uğraştıklarını öğrendiğinde, “onları toptan imha etmesi için [Balboa’ya] yalvardı, çünkü salgın saray çevresiyle sınırlı kalmış, henüz halka yayılmamıştı”. Söylendiğine göre yerliler silahlarını havaya kaldırıp “bu günahın, şimşek ve gök gürültüsünün yanı sıra açlık ve hastalığa da” yol açtığını ifade etmişlerdi.

Bu hikayeye inanmak, Panama’nın yerli halkının Levililer’in önceden okuyup benimsediğini ve kitabın mesajını İspanyol askerlerinin saldırısına uğradıkları sırada hatırladıklarını kabul etmek demektir. Zira Levililer, Tanrı, Sodom ve Gomora şehirlerine yaptığı gibi, livatanın yaşandığı her yere cehennem ateşini yağdırır diyordu. Fakat burada hakikat önemli değildi. Livatacıların amansız düşmanı Balboa, kralın kardeşini öldürmekte haklı olan ve yerli halkı Tanrı’nın gazabından koruyan bir ahlak timsali olarak tasvir ediliyordu.

İstilacı Hernán Cortés 1519’da Meksika’ya ayak bastığında, yerli halkı epey pervasız bir ifadeyle tarif etmişti: “Hepsi livatacı.” Cortés, girdiği her köyde halka livatayı terk edip Hıristiyanlığı benimseme çağrısı yapıyordu. Samimi olduğu Aztek lideri Moctezuma’ya, topraklarındaki “iğrenç” günaha son vermesini öğütlüyordu. Elbette yerli kadınlara tecavüz etmenin iğrençliğine hiç değinmiyordu. Tıpkı Kolomb’un bir nesil önce yaptığı gibi, Cortés de “Karayipli” kadınları vaftiz ettikten sonra kaptanlarına dağıttı. (İçlerinden biri, daha sonra Cortés’ten çocuk sahibi oldu.) Cortés’e göre bu cinsel istila, aynı zamanda livatanın ortadan kaldırılması demekti.

Ahlaksız seksin düşmanla bağdaştırılması yeni bir şey değildi. Kolomb’un Batı Yarımküre’ye ilk deniz yolculuğunu yaptığı 1492’de Hıristiyan liderler asırlarca çabaladıktan sonra İber Yarımadası’nın kontrolünü Müslümanların elinden aldılar. Müslümanlar ve Yahudiler toplu halde katledilip bazen de sınırdışı edilirken, her iki grup da yaygın şekilde livata yapmakla suçlanıyordu. İspanyollara ve Portekizlilere göre Yeni Dünya’nın yerlileri de cinsel açıdan nefsine hakim olmayan insanlardı ve onlar da yok edilmeyi hak ediyorlardı. Balboa, Cortés ve benzerleri Batı Hint Adaları’ndaki livatacıları öldürürken, İber Yarımadası’nda binlerce insan yakıldı ve hadım edildi.

Yeni Dünya, denizaşırı istilanın ilk yıllarında heteroseksüel bir erkeğin cinsel maceralara atılabileceği kanunsuz, nizamsız bir yerdi. Ne var ki bu gidişat uzun süremezdi. Hukuk boşluktan nefret ettiğinden, bu bedelsiz cinselliğin keyfi kısa ömürlü oldu. Yerleşim yerleri, ticaret merkezleri ve limanların kurulmasıyla birlikte yerli halklarla kaynaşan Avrupalılar, çok geçmeden çocuk sahibi olmaya başladılar. Beyaz, siyah ve kahverenginin bileşimleri yeni insan tipleri yaratırken, hukukun da kendi rengini değiştirmesi gerekiyordu.[86]

Yerlilerle Yakınlaşmak

Bir adamı yurdundan alın, uzun ve tehlikeli bir deniz yolculuğuna çıkarın ve sonra yarı çıplak kadınlarla dolu bir kumsala bırakın, bu adam zina ve aldatmanın yasak olduğunu unutur. Geleneklerden, anneleriden, eşlerinden ve cinsel davranışları kısıtlayan yasaların (özellikle Hıristiyan olmayanlarla seks yapmayı yasaklayanların) cenderesinden binlerce mil uzaktaki erkekler de omuzlarından ağır bir yükü atmış gibi hafiflediler. Ne var ki, zamanla yerli kadınların tecavüz edilip bir kenara atılacak nesneler olmadıklarını idrak etmeye başladılar. Pek çok sömürgeci ve denizci, yerli kadınlarla derin ilişkiler kurmuştu ve bu tarz ilişkiler seks, evlilik ve çocuklarla ilgili geleneksel normların ivedilikle gözden geçirilmesini gerektiriyordu.

Avrupalıların Afrika ve Yeni Dünya'yı istilası döneminde yasa belliydi: Evlilik dışı sekse izin yoktu ve Hıristiyan olmayanlarla seks veya evlilik ciddi bir suçtu. Sözgelimi Müslümanlarla cinsel ilişkiye girmek Portekiz ve İspanya'da ağır bir suç olduğu gibi Yahudilerle seks her yerde yasaktı. Küçük para cezalarından sürgün ve idama kadar uzanan cezalar, insanların yaşadığı yere ve konumuna göre değişiyordu. Örneğin, İtalya'nın Modena şehrinde fahişe olmadıkları sürece Müslüman kadınlarla seks yapmak ölümle cezalandırılıyordu. Kadınlar eğer fahişeyse erkek müşteri hayatının geri kalanını hapiste geçiriyor ve bütün malvarlığından mahrum bırakılıyordu.

Elbette yasaların varlığı, onlara her zaman uyulduğu anlamına da gelmiyordu. Ayrıca seksi yöneten kuralların sertliğiyle verilen fiili cezalar arasında genellikle bir boşluk vardı. Hıristiyan olmayanlarla cinsel birlikteliğe karşı çıkan yasalar her fısatta ihlal ediliyordu ve çiftler suçu çok uluorta işlememiş ve genel toplumsal düzeni bozmamışlarsa ceza almıyorlardı. Örneğin, İspanya'da bir Hıristiyan ile bir Yahudi arasındaki

gizli birliktelik sessiz sedasız yürütüldüğü sürece sorun çıkarmıyordu. Fakat ilişki evlilik gibi bir noktaya gelince risk artıyordu. Vespucci ve onun gibiler de cinsel imkanlar cenneti dedikleri Yeni Dünya'nın simsarlığını yaparken, uzun süreli evliliklerden değil, kısa süreli cinsel tatminden söz ediyorlardı. Bu ilişkilerin her tür ahlaki ve yasal sınırı ihlal ettiği konusunda herkes hemfikirdi, ama söz konusu ilişkiler yine de yaşanıyordu. Peki ne yapılacaktı?

Pek çok sömürgecinin Portekizli *degredados* (infaz edilmek yerine, gemilere yerleştirilen hükümlü) olduğu Batı Afrika'da, yerlilerle samimi ilişkilere verilen resmi tepkiler tutarsızdı. Portekizli şirketlerde çalışan erkeklerin çoğu cinsellik konusunda maceracıydı. Örneğin, piskopos D. Gaspar Cão çeşitli ırklardan metres edinmekle suçlanmıştı. 1500'lerin başında Portekiz devleti cinsel aşırılıklara daha az meyilli oldukları ve iyi örnek oluşturacakları düşüncesiyle askeri bölgelere evli erkekleri atamaya başladı. Bu şekilde atananlardan biri olan Fernão de Melo, kölesi ve metresiyle birlikte orada yıllarca yaşamış selefinin yerine geçmek üzere São Tomé adasına geldi. De Melo karısı ve çocuklarını da beraberinde getirdi, ama onları zapt edilmez sömürgecilere ve yabancılara karşı emniyette olsunlar diye taştan bir kuleye kilitledi.

Afrika'ya gelen Portekizliler yerli kadınların çekimine kapılıyorlardı. Portekiz devleti yetkilileri onları yerlilerden uzak tutmak için sömürgelere beyaz kadınlar gönderiyor ama bu çabalar çoğunlukla başarısız oluyordu. İlk önce hükümlülerle (*degredados*) evlenmeleri ve yerleşim yerlerini beyaz insanlarla doldurmaları için kadın mahkumlar gönderilmişti. Ne var ki bu çaba fiyaskoyla sonuçlandı. Portekiz devleti daha sonra hükümlülerle evlenip çocuk yapsınlar diye, yakın zamanda İspanya'dan kovulmuş binlerce Yahudi genci gönderdi. Plan yine çöktü. Yahudilerin çoğu öldü ve hayatta kalanlar da hükümlülerle geçinemedi. Her iki grup da yerlilerle birlikte olmayı tercih ediyordu.

Portekiz devleti, ucuz fahişe ve köle temin ederek sömürgecilerin yerlilerle ilişki kurmasını önlemeye de çalıştı. İyi maaş alan serbest "kale kadınları" yerleşim yerlerine sömürgecilerin bedensel ihtiyaçlarını karşılamaları için gönderildi. Bu politikalar devleti seks işine soktu ama bu, vatandaşlarının Afrikalılarla yuva kurmasına izin vermekle kıyaslandığında tercih edilebilir bir yoldu. Ne var ki bu çabalar da boşa çıktı. Köleler ve

kale kadınları görevlerini yaptılar ama ırklararası evliliklere engel olamadılar. Başka yerlerde olduğu gibi, dini otoriteler, vaftiz olmaları ve eski hayatlarını terk etmeleri koşuluyla yerli kadınlarla birliktelikleri onaylıyorlardı. Ne var ki evlilik hayatı bazen diğer tarafa göre düzenliyordu. Bazı erkekler kolonileri tamamen terk edip yerli eşleriyle birlikte iç kesimlere yerleştiler ve yerli âdetlere göre yaşadılar. Diğerleri onlara putperestliği ima eden aşağılayıcı bir terim olan *tangosmaos* (parya) adını verdiler.

Evli beyaz erkekler yerli kadınlarla uzun süreli ilişki kurduktan sonra mesele, yurtlarındaki ailelerinin akıbetinin ne olacağıydı. Hangi aile erkekler üzerinde daha büyük hakka sahipti? Erkeklerin mirası hangi çocuklara kalacaktı? Eğer Afrikalı kadınlar usulen köle idiyseler (bu mevzu her zaman açık değildi, özellikle erkekler karılarına “para ödemişlerse”), hukuk her zaman kocaların meşru ailelerine öncelik tanıyordu. Portekizli kadın, kocasının yaptıklarını öğrendiğinde, mahkemeye gidip kocasının siyah karısını ve melez çocuklarını satması için baskı yapabiliyordu. Öte yandan Avrupa ile kolonyal dünya arasındaki pusun içinde hukuk çoğunlukla bulanıklaşıyordu. Kolonyal toplumun ileri gelen fertleri bile tropikal bölgede uzun süre yaşayınca başka zaman olsa evlenilmeye uygun görülmeyecek kadınlarla köklü bağlar kurdular ve hukuk onlara nasıl bir muamelede bulunacağı konusunda genellikle kararsızdı.

São Tomé adasının Portekizli albayı Álvaro de Caminha 1499’da öldüğünde, karmaşık ilişkiler yumağından bahseden bir vasiyet bıraktı. İlk olarak derinden bağlı olduğu Afrikalı kölesi İsabel’i azat etti. Ayrıca ona para ve köle çocuklar bıraktı. Aynı vasiyette yine derinden sevdiği, sonradan din değiştirmiş Yahudi Ursula’ya da para, eşyalar ve birkaç köle bıraktı. Ursula onun hizmetini görmüş ve usulen karısı olmasa bile bir süre onunla uyum içinde yaşamıştı. De Caminha’nın vasiyeti Ursula’nın makbul bir eş olduğunu ifade ediyor ve evlenmeyip rahibe olmaya karar vermesi halinde manastıra gönderilecek tavsiye mektubunu içeriyordu. En çarpıcı olan nokta ise vasiyetin, hem Ursula’nın hem de İsabel’in yeni köle maiyetlerini ve mallarını alıp ilk gemiyle Portekiz’e gitmelerini ve oradaki yeni yaşamlarında birbirlerine destek olmalarını istemesiydi.

Bir vasiyet ancak mahkeme onu uygulamaya geçirirse işlevini görür. De Caminha, tartışmasız şekilde zengin ve nüfuzlu bir adamdı ama aynı

zamanda eski bir Yahudi ve bir Afrikalıyla olan birlikteliğinin Portekiz adaletinin ağırbaşlı mahkeme salonlarında hoş karşılanmayacağını da biliyor olmalıydı. Ursula, İsabel ve Caminha'nın diğer kölelerinin ve cariyelerinin akıbetini bilmiyoruz; Lizbon'a gidip kendilerine miras kalan her şeyi toplamış ve ardından zengin dullar olarak Portekiz toplumunda kendilerine yeni bir hayat kurmuş olmaları pek muhtemel görünmüyor. Her halükarda de Caminha'nın serbest cinsel hayatı devletin yasalarıyla pek uyuşmuyordu. Ölümünden sonra sömürgelerdeki önemli görevlere, güvenilir ve evli adamları atama politikası kurumsallaştı.[87]

Diğer taraftan Kuzey Amerika'daki Fransızlar, yerli halkın arasına karışmanın işlerine yaradığını fark ettiler. İlk Fransız sömürgeci gemileri genellikle geç geldiğinden veya bozulmuş yiyecekler taşıdığından yiyecek tedariki için yerli halka bağımlıydılar. Yerleşim yerlerinin kaynakları yetersiz kaldığından yöneticiler vatandaşlarını köylere dağıtmak zorunda kalıyordu. Sömürgeciler Amerikan yerlileriyle avlanmaya ve onlarla birlikte yaşamaya alışınca patronlarının istediği gibi toprağı işlemeyi reddederek bunun yerine kabilelerle ticaret yapıp geçinmek için avlanmayı tercih ettiler.

Çoğu Amerikan yerlisi kişisel olanla mesleki olan arasında ayrım yapmıyordu, dolayısıyla ticari ilişkileri çoğu zaman seks ve evlilik takip ediyordu. Fransız kürk tüccarları yerli kadınlarla yakın bağlar kurmanın avantajlarını çabuk fark ettiler. Çoğu, değişik yerlerde eş veya sevgili edindi ve Fransız yetkililer bu davranışları yasaklamak yerine kendi çıkarları için kullanmayı tercih ettiler. Erkeklerin Yerli Amerikalılarla evlenip çocuk yapmalarına ihtiyatlı bir şekilde izin vererek onları terbiye etmeyi umuyorlardı. Evliliğin Fransız sömürgecilerinin "vahşi" hayata olan özlemlerini ehlileştireceğini ve onları yerleşik hayata ve kârlı çiftlikler kurmaya yönelteceğini düşünüyorlardı. Süreç içinde yerli kadınların ve onların çocuklarının Hıristiyan olacağını ve sonunda Fransız uygarlığından istifade edeceklerini umuyorlardı.

"Fransızlaştırma" politikası 1660'larda başladı ve yıllarca kesik kesik devam ettikten sonra nihayetinde çöktü. Erkekler yerli kadınları saygın Fransız kadınlara dönüştürmek şöyle dursun, kendileri yerlileştiler. Kanada'daki bir Cizvit'in 1709 tarihli mektubunda şunlar yazıyordu: "Kızılderili kadınlarla evlenen bütün erkekler hovarda oldu… [ve]

yaptıkları çocuklar Kızılderililer gibi avareler; bu tür evliliklere izin verilmemeli.” Daha sonra kurallar sıkılaştırıldı, ama yerlilerle ilişkiler ve erkeklerin “kuralsız ve avare” alışkanlıkları devam etti. Yerli kadınların cazibesi, baskıcı Fransız otoritelerinden kurtulmak ve ticaretin getirdiği kazançlar, anayurtta onaylansın ya da onaylanmasın, karşı konulamayacak kadar albeniliydi. Fransız kaşif Antoine de Lamothe 1713’te hayal kırıklığı içinde hemşerilerinin “Fransız kadınlara tercih ettikleri” Yerli Amerikalılarla “ahlaksızlığa alıştığını” yazdı. Daha kötüsü, yerli kadınlar Fransız kadınların kocalarının mirasını devralıyordu. 1728’de yerli dulların, ölmüş kocalarının malvarlıklarıyla birlikte doğal yaşama dönmeleri hakkındaki şikayetlerden sonra yasaları “kendi âdetlerine göre yaşamak için yerlilerin arasına dönmeleri halinde” onları mirastan yoksun bırakacak şekilde değiştirildi.[88]

Aynı zamanlarda Afrikalı kölelerle dolu gemiler Amerika kıtasındaki Fransız bölgelerine gönderildi ve tahmin edilebileceği gibi bu da sömürgecilerin cinsel ilişkiler kurmasına yol açtı. 1724’te Fransız devleti başka şeylerin yanı sıra beyazlar, köleler ve siyahlar arasındaki seksi düzenlemek amacıyla resmi ırkçılığın nişanesi olan kolonyal *Kara Yasa*’yı çıkardı. Fransız hukuku beyazlarla yerliler arasındaki evlilik konusunda ikircikli kalırken, *Kara Yasa* siyah-beyaz ve beyaz-melez evliliklerine kesinkes karşıydı. Bunun nedeni büyük olasılıkla Yerli Amerikalılarla karışmak para getirirken, Afrika kökenli insanlarla (köle veya özgür olsun) evlenmenin köle tabanlı bir ekonomide yük olarak görülmesiydi. Kolonyal Louisiana’da siyahilik köleliğin işaretiyken, beyazlık özgürlük demekti. Bu denklemi bozan evliliklere hoşgörü göstermek Fransız bakış açısına göre kötü bir politikaydı. XIV. Louis 1670’te şu tespiti yaparken insafsız da olsa haklıydı: “Sömürgelerin gelişmesine hiçbir şey… zencilerin gayretkeş çalışmasından daha büyük katkı sağlamaz.” *Kara Yasa* zenginliği üreten bu insanları (ve onların çocuklarını) kendi topraklarında köle olarak tutma gayesi güdüyordu.

Farklı ırklar arasındaki evliliklere dair kurallar, Katolik Kilisesi’nin evlilik meselelerinde yetki sahibi olduğu kolonyal Meksika’da daha yumuşaktı. Kilise yetkilileri, çok sayıda yerli kadının İspanyol sevgililerinin evlilik yeminini -genellikle yatakta veriliyordu bu sözler- bozmalarından şikayet ettiklerini duymuştu. Bu kadınlar papazlardan erkekleri kendileriyle evlenmeye zorlamalarını istiyordu, ama davalar bazen nakit ödemelerle

sonuçlanıyordu. Cinsel açıdan serbest kadınlar “saygın” görülen kadınlardan daha az “itibara” sahipken ve dolayısıyla evlilik davalarında daha az para alırken, erkekler genellikle davacıları önlerine gelenle yatan kişiler olarak lanse etmeye çalışıyorlardı. Kadınların mahkemedeki şansı geçmişleri ve etnik kökenlerine bağlıydı. Soylu bir İspanyol kadın, sevgilisinin onunla evlenmeyi reddetmesini şikayet ettiğinde bin pezo alırken, beyaz bir adama bekaretini teslim etmiş melez bir kadın aynı şikayet üzerine yüz pezo alıyordu.

1732’de Meksika’da alışılmadık bir dava açıldı. Özgür bir melez erkek, beyaz bir kadını kendisiyle evlenmeye zorlamak için dava açmıştı. Adam, kadının ailesinin evlenmelerine karşı olmasına rağmen altı yıldır birlikte yaşadıklarını iddia ediyordu. Dahası, kadınla kaldıkları oda bir gece kadının erkek akrabaları tarafından basılmış ve bu akrabalar onu hadım etmeye çalışmıştı. Kadın birlikte yaşadıklarını kabul etti, ama adam iktidarsız olduğu için onunla hiç cinsel ilişki yaşamadığını savundu. Hiç kuşkusuz erkeğin etnik kökeninden ve kadının üstün sosyal konumundan etkilenen mahkeme evlilik vaadinin geçersiz olduğu hükmüne vardı. Kadının akrabalarının erkeğe saldırmış olduğu gerçeği göz ardı edildi: Melez bir adamla beyaz bir kadın arasındaki evlilik, bir saldırıdan veya tutulmamış bir sözden daha kötüydü.

Irklararası ilişkilere kolonyal Venezüella kilisesinin yaklaşımı alışılmadık ölçüde sertti. Özellikle Piskopos Mariano Martí kilisenin çalışmalarını kontrol altına almak için 1770’te bölgeye geldikten sonra, piskoposluk bölgesini tanımak için on üç yıllık bir geziye çıktı ve bu gezi sırasında ahaliden yörelerinde yaşanan “günahkar” eylemleri kendisine haber vermelerini istedi. Bu çağrısı beklemediği kadar karşılık buldu. Marti’nin gezisinin sonunda bin beş yüzden fazla insan uygunsuz davranışlarla suçlandı. Davaların çoğu, Martí’nin zaman zaman sempati gösterdiği köleler ve yerli kadınları cinsel açıdan istismar eden beyaz erkeklerle ilgiliydi. Davaların birinde Martí, yerli kadınları ayartmaya çalıştığını saklamayan, zengin bir ailenin çapkın oğlanlarına hemen kendilerine bir eş bulup yuva kurmalarını emretti. Bu şekilde, genç erkeklerin azgınlığına karşı zayıf kadınları korumaya çalışıyordu.

Piskopos Martí köleler ile köle olmayanlar arasındaki cinsel ilişkiler kontrolden çıktığında, genellikle kölelerin başına en kötüsünün gelmesini

sağlıyordu. Sözgelimi Don Francisco Hidalgo'nun kölesi Sasimira, efendisinden iki çocuk yapmıştı. Piskopos, Hidalgo'yu düşüncesizliğinden dolayı eleştirmekle yetinmişti, ama Sasimira'nın başka bir toprak sahibine satılmasını emretti. Hidalgo'nun zimmetindeki çocuklar ise efendi-babalarıyla kaldılar. Aynı şekilde Martí, köle Lucia'nın efendisinin akrabasına üç çocuk doğurduğunu ve dördüncüsüne hamile kaldığını öğrendiğinde, onu başka bir şehirde satılığa çıkardı. Keza başka bir köle, efendisiyle seks yaptığını ama onun kendisini azat etme sözünü tutmadığını Martí'ye itiraf etti. Bu alışılmadık bir durum değildi. Pek çok köle ileride bir gün azat edilme vaadi karşılığında efendisiyle seks yapıyordu. Zavallı kız büyük ihtimalle Martí'nin kendini anlayacağına ve azat edeceğine inanıyordu. Oysa Martí diğer kölelere yaptığı şeyi ona da yaptı ve kızın satılmasını emretti.[89]

ABD'de Cinsel Kaynaşma

Daha sonraları Amerika Birleşik Devletleri adı altında bir araya gelecek olan bölgelerde ırklar birbirine karışıyordu. Sömürgeciler nereye giderlerse çok geçmeden orada melez çocuklar dünyaya geliyordu. Öte yandan Amerika'daki ırklararası ilişkiler Yeni Dünya'nın diğer yerlerindeki ilişkilerden her zaman daha çelişkili ve daha yoğun yaşanmaktaydı. Amerikan sömürgeciler köleliği öylesine derinden benimsemişlerdi ki, kölelik her yerde kalktıktan uzun bir süre sonra bile "özel kurum" (erken 19. yüzyılda revaçta olan bir hüsnü tabir) olarak hâlâ yerli yerinde duruyordu. Dahası, kölelik Amerikan İçsavaşı'nın sonunda usulen kalktıktan sonra bile beyaz olmayanlara yapılan haksızlıklar artarak sürüyordu. ABD Yüksek Mahkemesi ırklararası seksi ve evliliği yasaklayan yasaları ancak savaştan bir asır sonra, 1967'de yürürlükten kaldırdı. Asırlar boyu bu kısıtlamalar uygulanmış olsa bile, Birleşik Devletler'de ırksal sınırlamaları aşan cinsel ilişkiler yaşayan insanlar her zaman oldu. Bu ilişkilerden doğan çocuklar siyah mıydı beyaz mı? Kimin haklarını veya esaretini devralacaktı? Bu soruların hiçbiri kolayca cevaplanamıyordu, özellikle bir insanın ırkının beraberinde özgürlüğü veya köleliliği getirdiği zamanlarda.

Miscegenation: The Theory of the Blending of the Races, Applied to American White Man and Negro [Irkların Karışımı: Amerikalı Beyazlara ve Zencilere Uygulanan Irkların Karışımı Kuramı] adında bir kitapçık 1863'te

New York'ta basıldıktan sonra "ırkların karışımı" sözcüğü yaygın kullanıma girmiş oldu. Irklararası cinsel ilişkiler için kullanılan bu sözcük daha sonra yerini "amalgamation" (karışım) sözcüğüne bıraktı, ama melez çocuklar için kullanılan yaygın bir aşağılama olarak anlamı değişmedi. Siyah kadınları istismar etmek, beyaz adamın doğuştan hakkı olurken, siyah-beyaz birlikteliklerin meyvelerine genellikle siyah muamelesi yapılıyordu. 19. yüzyılın başında Amerikalı nüfus sayım memurları ev ev dolaşıp özellikleri geçmişin ırksal karışımını yansıtan insanları arıyorlardı. Eğer "bir damla bile" siyah kanı bulurlarsa o kişi en temel insan haklarından bile yoksun bırakılıyordu. İki yüzyıl, bir içsavaş ve sonra düzinelerce sivil haklar yasası Birleşik Devletler'in ırksal takıntılarını sona erdirmeye yetti. 2000 ve 2010 nüfus sayımı formları insanların birden fazla ırk seçeneğini işaretlemesine izin vermesine rağmen, bunu yapan insanlar otomatik olarak "azınlık" kategorisine sokuluyordu.

Daha önce sözünü ettiğimiz Fransız *Kara Yasa,* Afrikalı kölelerin Louisiana eyaletine göç etmelerini kontrol altına almak ve siyahlarla beyazlar arasındaki cinsel ilişkileri yasaklamak için yürürlüğe sokuldu. (Bu yasa aynı zamanda özgür siyahlarla köleler arasındaki seksi de yasaklıyordu.) Söz konusu yasanın 6. maddesi, köleleriyle "metres hayatı" yaşayan beyaz erkeklerin köle sevgili edinme haklarını riske attıklarını ve kölelerle yaptıkları çocukların ellerinden alınacağını söylüyordu. Ayrıca beyaz erkeklerden çocuk yapan köleler azat olma şansını yitiriyorlardı. *Kara Yasa*'nın eskisinden çok daha kısıtlayıcı bir versiyonu, XIV. Louis'nin emriyle Haiti'de yürürlüğe sokulmuştu. Eski versiyonda evliliğin Katolik bir evlilik olması şartıyla efendilerin kendilerine çocuk vermiş köle metresleriyle evlenmelerine izin veriliyordu. Eski versiyon çok sayıda efendi-köle evliliğine izin vermiş ve çiftliklerde çalışmayı tercih etmeyen büyük bir özgür siyah nüfus yaratmıştı. Bu politikanın "çiftlikleri iflasa sürüklediği" ve "esasen siyahların emeğine bel bağlayan koloniye önemli ölçüde zarar verdiği" yönündeki şikayetlerin üzerinden çok geçmeden Louisiana'nın *Kara Yasa*'sı bu politikayı değiştirdi. İstenilen sonuçları verip vermediğini kesinkes bilemeyiz. Hiç kuşkusuz karma evlilikten dolayı özgürlüğe kavuşan köle sayısı azalmıştı, ama beyazların kölelerden faydalanmaya ve melez çocuklar dünyaya getirmeye devam ettikleri de bir gerçekti.[90]

İngiliz sömürgeler köleleştirilmiş erkekler ile özgür beyaz kadınlar arasındaki cinsel ilişkilere de odaklanmıştı; İngiliz erkeklerinin eşleri ve kızları için cezbedici olduğuna inandıkları siyah erkeklere karşı besledikleri korkuları körükleyen tedirgin edici bir durumdu bu. Siyah erkeklerin "hayvani" cinselliği hem merak hem de korku sebebiydi. Siyah erkeklerin büyük cinsel organlara, sınırsız bir cinsel iştaha ve beyaz kadınların şehvetini uyandırmada benzersiz bir kapasiteye sahip oldukları düşünülüyordu. İngiliz erkekler, kadınlarının siyah kölelerle yatağa atlayıp "özgür olduklarını unutmalarından" endişe duyuyorlardı. Maryland, 1664 gibi erken bir tarihte köleyle evlenen beyaz bir kadının köle sayılayacağına ve kocasının efendisi ölene kadar ona hizmet edeceğine hükmedip kızların kölelerle "utanç verici birliktelikler" kurmasını engellemeye çalıştı. Bu tür birlikteliklerden doğan çocuklar da "babaları gibi köle" oluyordu.

Maryland yasasının amacı ırklararası evliliği durdurmaktı ama ters etki yaptı. Köleler değerli mallardı ve sahipleri onları kızlarını feda etmeden beyaz kadınlarla çiftleştirmenin getireceği kazancı hemen fark ettiler. Pek çok çiftlikte kölelerin yanı sıra yıllık sözleşmelerle çalışan beyaz hizmetçiler vardı. Yasa yürürlüğe sokulduktan sonra çiftlik sahipleri beyaz kadın hizmetçilerini siyah kölelerle evlenip çocuk yapmaya, böylece yeni köle işçi nesli üretmeye teşvik ediyor hatta bazen zorluyordu. Maryland eyaletinin ilk İngiliz valisi Lord Baltimore eski beyaz hizmetçisi Eleanor Butler'ın ("İrlandalı Nell"), Zenci Charles adındaki köle bir uşakla evlendirildiğini -ve dolayısıyla çocuklarıyla birlikte köleleştiğini- duyunca bu taktiğin yaygın olarak kullanıldığından haberdar oldu. Lord Baltimore, Nell'i kurtarmak için yargıyı, yasayı 1681'de feshetmeye ikna etti. Ondan sonra efendilerin hizmetçilerini kölelerle evlenmeye zorlaması yasaklandı ve bu birlikteliklerden doğan çocuklar özgür sayıldı.

Öte yandan İrlandalı Nell'in kendi hikayesini çözmek asırlar alacaktı, zira soyundan gelenlerin konumları her zaman belirsiz kaldı. Lord Baltimore'un müdahalesinden yaklaşık bir yüzyıl sonra Maryland'daki bir mahkeme Nell ve Charles'ın soyundan gelen William ve Mary Butler'ın özgür sayılamayacağına karar verdi. Zira mahkeme, Nell'in Charles ile evlenerek köle olduğunu ve ırkların karışmasına karşı çıkan yasa yürürlükteyken çocuk yaptıklarını, dolayısıyla çocuklarının da köle sayılması gerektiğini söylüyordu. Aynı mesele 1787'de William ve Mary'nin kızı özgürlük davası açtığında da gündeme geldi, ama bu davada kızın özgür sayılacak kadar

beyaz olduğuna hükmedildi. Daha sonra köle sahipleri, İrlandalı Nell'le aynı soydan geldiklerini iddia eden kaçak melez kölelerden şikayet ettiler.

Maryland'in ırkların harmanlanmasını durdurma çabaları evlilikle sınırlı kalmadı. Çok geçmeden eyalet siyahlarla beyazlar arasındaki her türlü seksi yasakladı ve ırklararası seksten doğan çocukların köle sayılacağına hükmetti. Özgür beyaz kadınların çocukları babaları safkan beyaz olmamaları halinde köle sayılıyor ve siyah kadınlar babaları sapına kadar "İngiliz" olsa bile ancak siyah çocuklar doğurabiliyorlardı. Maryland eyaleti bu katı yasaları yürürlüğe sokarak, aynı sert tavrı benimseyen komşu Virginia eyaletiyle birlik oldu. Daha 1630'da Virginia valisi, "bir Zenciyle [Negro] yatarak bedenini lekelemek suretiyle Tanrı'nın sözünden çıkan ve bir Hıristiyanın utancına gark olan" Hugh Davis'in kırbaçlanmasını emretti. (Suçlamanın bir "zenci kadına" atıfta bulunmaması David'in bir erkekle "yattığı" anlamına gelebilirdi ve bu durum da cezasının ağırlaşmasında önemli bir faktör olurdu.) Otuz iki yıl sonra Virginia Meclisi ırklararası gayrimeşru cinsel ilişkilere para cezaları öngördü ve bu cezalar beyazlar arasındaki gayrimeşru sekse verilen cezaların iki katıydı. Ne var ki, ceza riski hiç kimsenin cinsel tutkularını söndürmediği gibi ancak küçük bir caydırıcılık yaratabildi. Öyle ki yargı giderek daha sert yasalar çıkardı. 1691 tarihli bir yasa, ırkçı yasalar için bir dönüm noktası oldu:

Bu dominyonda bundan böyle ortaya çıkacak herhangi bir menfur karışım ve gayrimeşru hadiseyi ve ayrıca zencilerin, melezlerin ve Kızılderililerin İngiliz veya diğer beyaz kadınlarla yasadışı ilişki sonucu evlenmelerini önlemek için işbu yasa adı geçen otorite tarafından uygulanmış ve bu minvalde uygulanmaya devam edecektir. Bundan böyle özgür bir İngiliz veya beyaz erkek ya da kadın özgür veya köle bir zenciyle, melezle veya Kızılderili bir erkek veya kadınla evlenirse, bu evlilikten sonraki üç ay içerisinde bu dominyondan sonsuza dek men edilip kovulacaktır ve bu dominyon içindeki her münferit yargı organı bu yasaya özel ihtimam gösterecek ve tüm gücüyle yürürlüğe koyacaktır.

Virginia eyaleti yaklaşık üç asır ırklararası ilişkiler kuran çiftleri koloniden kovmaya "özel ihtimam" gösterdi ve bu cezalar 1967'ye kadar uygulandı. Nitekim 1967'de ABD Yüksek Mahkemesi ırk karışımına karşı olan bütün yasaları yürürlükten kaldırmasına rağmen, Virginia eyaleti, ırklararası evlilikte nikah kıyan din adamlarını cezalandırdı. Bu yasakla

birlikte, ırklararası beraberlikleri onaylayan vaizler on bin librelik tütün cezasına çarptırıldı; cezanın yarısı suçu ihbar eden kişiye ödül olarak verildi.

Virginia eyaleti “gayrimeşru bir mesele” olan ırklararası seksi koloniden söküp atma yönündeki hummalı çabaları doğrultusunda beyaz kadınları siyah erkeklerden ayırmaya odaklandı. Virginia beyaz erkeklerin siyah kadınlarla yatmasına ve çocuk sahibi olmasına izin veriyordu. Koloni efendilerinin asıl korkusu siyah derili seks büyücülerinin beyaz kadınları büyülemeleriydi. Renk ihlalinde bulunan ilişkiler kurmanın Virginia eyaletindeki cezası zaman geçtikçe sertleşti ve her zaman ağırlıklı olarak beyaz kadınlar, onlarla birlikte olan siyah erkekler ve bunların çocukları üzerinde uygulandı.[91]

Diğer koloniler de bu gidişatı takip etti. 1776’da İngiltere’den bağımsızlığını ilan eden on üç koloniden on ikisi ırk karışımını yasakladığını ilan etmişti. Amerikan Devrimi’nin akabinde ırklararası sekse karşı çıkan yasalar arttı, ama hiçbir zaman etkili olmadı ve bu evliliklerin onların gözünde “iğrenç karışımı” çoğalmaya devam etti. “Melez soy” kendi bebeklerine sahip olunca, ABD eyaletleri kişinin ırkını saptamak için çeşitli yöntemler geliştirdi. Çoğu durumda bir insanın kanındaki bir “damla” siyahi kan bile “zenci” statüsü veriyordu fakat melezliği tespit etmek bir hayli zordu. Örneğin 1847’de kaçak bir köle kızla ilgili bir ilan, kızı “yaklaşık yirmi yaşında, safkan beyaz, düz açık renk saçlı, mavi gözlü güzel bir kız” diye tarif ediyordu. Dolayısıyla ırk meselesi hemen hemen her evlilikte bir meseleydi. Uzak bir zenci akraba evliliği geçersiz kılabiliyordu. Sonunda otuz sekiz kadar eyalet ırklararası evliliği yasakladı ve bazı eyaletlerde Hinduların, Korelilerin, Japonların ve Moğolların da beyazlarla evlenmesini yasakladı. 1962’de yürürlükten kaldırılan bir Arizona yasası melezlerin diğer *herkesle*, hatta diğer melezlerle bile evlenmesini yasaklıyordu.

Nerede yasa -özellikle seksi ve evliliği kısıtlayan yasalar- varsa, orada yasaları ihlal edenlerden para koparmanın yollarını arayan insanlar vardı. Irk karışımına karşı çıkan yasaların en sert olduğu ve ırklararası evlilikleri onaylayan kilise görevlilerinin para cezasına çarptırıldığı Kuzey Caroline’da Rahip John Blacknall para kazanmak için kurnazca bir yola başvurdu. Söylenenlere göre, ırklararası evlilik yapmak isteyen bir çiftten

elli pound almış ve daha sonra kendini ihbar edip elli pound ceza ödemişti. Ne var ki, yasak evliliği yetkililere bildirdiği için yirmi beş pound ödül almış, böylece yirmi beş poundluk kârla evinin yolunu tutmuştu.

19. yüzyıl boyunca ve 20. yüzyılın başında ırkları ayrıştırmayı emreden yasalar giderek daha sertleşti. Öyle ki Mississippi “beyazlarla zencilerler arasındaki evliliğin veya sosyal eşitliğin lehine” konuşmayı bile suç sayan bir yasa -1965’te hâlâ yürürlükteydi- çıkaracak kadar ileri gitti. Öte yandan yasakların pek etkisi olmadı. Giderek daha karmaşıklaşan ırksal nesebe sahip insanlar çocuk yaptıkça, hukukun kimin siyah, kimin beyaz, kimin melez olduğunu saptaması zorlaştı. Mahkemeler için sorun, insanları haklarından mahrum etmeye “yetecek kadar siyah” olduğunun nasıl saptanacağıydı. Melez sayısının düzenli olarak arttığı -1860’ta Pennsylvania nüfusunun üçte biri melezdi- göz önüne alınırsa bu yasalar geniş bir kesime hitap ediyordu. Evlilik ve aile yıllar sonra bile yasadışı ilan edilebiliyordu. Daha şaşırtıcı olanı ise bir eyaletin yasalarına uygun olan bir evlilik başka bir eyalette yasadışı sayılabiliyordu ve eşler, daha kısıtlayıcı yasaları olan bir eyalete girerken tutuklanabiliyorlardı.

Irksal ayrımı düzenlemek, çeşitli eyaletlerin ırkı saptamak için başvurduğu tutarsız yöntemlerle daha da çetrefilleşti. Sözgelimi yarı zenci büyükannesi olan insanlar Georgia’da zenci sayılırken, Florida’da beyaz kabul ediliyordu. Alabama ve diğer bazı eyaletler, damarlarında Afrika kanının olduğu saptanabilen herkesi “zenci” diye tanımlayan “tek damla” kuralına başvururken, Delaware ve Wyoming eyaletleri herhangi bir tanımlamaya sahip değildi. Böyle değişken ölçütler ve şaşırtıcı ölçüde karışık ırksal kökenlerden gelen çok sayıda insanla bir jürinin, hatta bir yargıcın herhangi bir kişinin ırkı hakkında makul karar vermesini beklemek beyhudeydi. Missouri gibi bazı eyaletler jürinin kişiye sadece şöyle bir bakarak karar vermesine müsaade ediyordu. Şayet jüridekiler kişinin beyaz, siyah veya melez olduğuna karar vermişse bu karar nihaiydi. Kararın sonuçları ilgili kişiler açısından büyük önem taşıyordu, ama jürinin kararı, nihayetinde o zamanlar kullanılan uydurma bilimsel testlerin çoğu kadar gerçekdışıydı.[92]

Thomas Jefferson, çeyrek siyah köle Sally Hemmings’ten Eston adında bir oğul sahibi olmuştu. Eston açık tenli, çilli ve kızıl saçlıydı ve “siyah” diye nitelenemeycek kadar beyazdı. 19. yüzyılın başında Virginia yasası

çeyrekten daha az siyah olanları beyaz ilan ediyordu ama yine de bir kölenin oğlu neticede bir kölenin oğluydu. Eston ancak Jefferson'ın iradi talimatıyla özgürlüğüne kavuştu ve Kuzey'de beyaz bir adam olarak özgürce yaşadı. Öz kardeşi Madison Hemmings böyle bir şansa sahip olamadı. Eston'la aynı soya sahip olduğu ve Jefferson'ın rızasıyla özgürlüğüne kavuştuğu halde Madison "bronz" tene sahipti ve bu durum onu siyah bir adam olarak yaşamaya mahkum etmeye yetiyordu. Yasa gereği Madison, kardeşiyle aynı muameleyi görmeliydi, ama Madison'ın görünüşündeki birini babası Birleşik Devletler'in başkanı olsa bile hiç kimse beyaz kabul edemezdi. Madison 1830'daki nüfus sayımında "zenci" diye kayda geçti ve siyah bir adam olarak Ohio'da yaşadı.[93]

Kuzey Caroline'da yaşayan beyaz görünümlü William Dempsey, zamanının çoğunu ailesini geçindirmek için ormanda sincap ve diğer küçük hayvanları avlayarak geçiriyordu, ama yasalar siyahların ve melezlerin özel izin almadan ateşli silahlar taşımasını yasaklıyordu. Nitekim Dempsey'nin de izni yoktu. Bu yasayı ihlalden dolayı açılan 1849 tarihli davada kanunen siyah olmadığı için izin almasının gerekmediğini savundu. Yalnızca büyük büyük büyükannelerinden biri siyah kökene sahip olduğu için en fazla on altıda bir siyah olduğunu kanıtladı. Böylesine ince bir renk izi Kuzey Caroline yasasının katı uygulamaları gereği onu beyaz kılıyordu, ama jüri her nasılsa onu mahkum etti. Temyize gidilmesi üzerine, Kuzey Caroline Yüksek Mahkemesi yasayı göz ardı edip önceden verilen hükmü savundu ve bir kişinin soyağacında tek bir siyah bulunmasının bile onu beyazlara ait haklardan mahrum etmeye yeteceğine hükmetti.

Yürürlükteki yasalar ne olursa, olsun Güney jürileri "safkan" beyaz soydan gelen insanları "zenci kanının" mahkum edici izlerine sahip insanlardan nasıl ayırt edeceklerini bildiklerinden emindiler. "Fırtınanın kopacağını üç gün öncesinden bilen… bir timsah" gibi onlar da kimin siyah, kimin beyaz olduğunu kolayca sezinleyebiliyorlardı. Jüriler çoğu zaman görünüşten ziyade söz konusu insanların nasıl davrandıklarına bakıyorlardı. Alçakgönüllü ve dürüst iseler bu, "beyaz" oldukları anlamına geliyordu. 1855'te Arkansas'ta William Daniel'e dava açan Abby Guy kendisinin beyaz olduğunu ve Daniel'in kendisini ve çocuklarını köle yerine koyduğunu ileri sürdü. Jürinin kararı kadının davranışlarını kıstas aldı. Guy, "eşit vatandaş" olarak beyaz sayılıyor muydu? Kendisi beyaz bir

kadından beklenen terbiyeyi mi, yoksa pek çok beyazın siyah kadınlara yakıştırdığı ahlaksız tavırları mı sergiliyordu?

Guy, ilkin Daniel'ın babasının kölesi olan annesinin, babanın rızasıyla özgürlüğüne kavuştuğunu ve bu durumun kendisini de özgür kıldığını savundu. Ne var ki bu iddia, Daniel'ın babasının böyle bir şey yapmadığını gösteren belgeler sunmasıyla çürütülmüş oldu. Davası suya düşen Guy, belgeler ne gösterirse göstersin, bir beyaz gibi davrandığı -ve böyle kabul edildiği- için kendisinin *köleleştirilemeyeceğini* savundu. Komşuları onun "sarı" tenine rağmen "eşit bir yurttaş olarak beyazlarla görüştüğüne" ayrıca beyazların kilisesine ve sosyal etkinliklerine katıldığına tanıklık ettiler. Guy kendisinin toplumun testlerinden geçmiş iyi bir kadın olduğunu ileri sürdü. Sokaktaki herkes ona beyazlara davrandıkları gibi davranıyordu. Mahkeme neden farklı davranacaktı?

Guy kendisinin bedensel özellikler bakımından da beyaz olduğunu savundu. Ayakkabılarını ve çoraplarını çıkarıp çıplak ayaklarını mahkemede herkese gösterdi: Arkansas Yüksek Mahkemesi'nin daha sonra kişinin beyazlığının test edilmesinde faydalı bir delil olduğunu söyleyeceği bir gösteriydi bu. Mahkemenin başyargıcı şu tespitte bulundu: "Irka dair gözlemde bulunan aklı başında herkes şüphesiz gerçeği teslim edecektir… Zenci ayağının kendine özgü yapısını herkes bilir ve söz konusu uzvu tetkik ettikten sonra kadının ırkına dair yeterli kanıt bulunmuştur." Guy'ın ayakları ve davranışları testten geçti ve Guy davayı kazandı.

1845'te Louısıana'da kadın bir kölenin özgürlüğüne kavuşmak için açtığı bir başka davada Sally Miller, "kirli ve alçak" konumundan kendini kurtarmaya yetecek ölçüde "itidalli bir hayat için çaba sarf ettiğini" ve "daima düzgün ve iyi davranışlar sergilediğini" göstererek beyazlığını kanıtladı. "Bu vasıflar onun beyaz doğasını kanıtlıyor," dedi şahitler. "Gerek ahlaken gerekse bedensel olarak Afrikalı bir iz taşımadığını mahkeme önünde gösterdi," diye ekledi avukatı. Kadının beyaz olduğu gün gibi ortada olduğu halde tam yirmi yedi yıldır esaret altındaydı. Dava kamuoyunda büyük yankı uyandırdı ve "sadece Afrika ırkına dayatılmış zorluk ve mahrumiyetleri" yaşamaya zorlanmış "hakiki" beyaz bir kadının (Alman kökenli olduğunu savunuyordu) dramı herkesi çok etkiledi. Kadın azat edildi.

Son sahibini kendisini haksız yere köleleştirmekle suçlamasından önce defalarca satılmış olan Alexina Morrison'ın lehine de delil çoktu: açık ten, mavi gözler ve sarı saç. Ayrıca doktorların "beyaz" bedensel özellikler diye tarif ettikleri "çift kulak kıkırdağına" ve "çukur ayaklara" da sahipti. Ne var ki uzmanlar ve Louisiana Yüksek Mahkemesi, görünüşün aldatıcı olabileceği ve bu beyaz özelliklerinin "bir köleye de ait olabileceği" konusunda uyarıda bulundu. 1858'de başlayan dava yaklaşık beş yıl boyunca eyalet mahkemelerinde dolaştı. Morrison'ın sahibi, kadının siyah olduğunu kanıtlamak için kadının cinsel davranışlarını, özellikle de beyaz bir gardiyanla girdiği ilişkiyi ve hapisten çıktıktan sonra hamile kalmasını öne sürerek onun, beyaz kadınlardan beklenmeyecek davranışlar sergilediğini belirtti. Ne var ki, köle kadın halkın sempatisini kazandı; haksız yere esarette tutulmuş beyaz bir kadın olduğuna inanan yerel halk, kadının sahibini şiddete başvurmakla tehdit ettiği için davalardan biri farklı bir mahkemeye taşınmak zorunda kaldı. Morrison'ın son davası Amerikan İçsavaşı'nın karmaşası ve karar çoğunluğu sağlayamayan jüri yüzünden 1862'de sona erdi. Kadının sahibi, Louisiana Yüksek Mahkemesi'ne başvurdu ama ortalıkta davayı görecek kimse yoktu. Beş yargıcın dördü, ordu toplanırken New Orleans'a kaçmıştı.[94]

Bütün bu davalar ırklararası seks gibi "gayrimeşru" bir meselede beyazların duyduğu öfke ve nefrete dayanıyordu. Melez çocuklar Amerikan toplumunu tanımlayan renk sınırlarını bulanıklaştırıyordu. Her zaman olduğu gibi, kara deri kölelik demekti ve beyazlık özgürlüğe işaret ediyordu. Melezler ise iki ırklı bir toplumun aslında var olmadığının canlı kanıtıydılar. Daha kötüsü, siyah bebekler dünyaya getiren beyaz kadınlar, cüretkar bir siyah erkeğin kesinlikle kendisine ait olmayan bir şeye sahip olduğunun göstergesiydi. Beyazlara göre bu tür eşleşmelerle beyaz ırk "sulandırılmakla" kalmıyor, beyaz erkeklerin toplum üzerindeki baskınlığı da riske giriyordu. Kölelik yanlısı bir avukat olan Henry Hughes 1860'ta "Melezleşme iğrençtir," demişti. "Melezler hilkat garibeleridir."

Ne var ki "hilkat garibeleri" sürüler halinde artıyordu ve hukukun onları durdurmak için yapabileceği hiçbir şey yoktu. 1877'de ırklararası evlilik yapmış bir çiftin Virginia eyaletine girmesi üzerine açılan davada yargıç açıkça şunu dile getirdi:

Genel ahlakın saflığı, her iki ırkın ahlaken ve bedenen gelişimi ve iki ayrı ırkın Yüce Tanrı'nın bu kıtada kendilerine takdir ettiği kaderi hayata geçirmelerini sağlayan, el üstünde tuttuğumuz Güney uygarlığının selameti için, bu ırklar ayrı ve farklı tutulmalıdır; bu ilişkiler ve birleşmeler doğaya öylesine terstir ki Tanrı ve doğa bunları yasaklamıştır, hukuk da aynı şekilde istisnasız yasaklamalıdır.

Ne var ki, ırklar 250 yıldan uzun bir süredir Amerika'da tekrar tekrar karışıyordu. Artık ne "el üstünde tutulan" Güney'de, ne de Yeni Dünya'nın başka bir yerinde "iki ayrı ırk" var olacaktı.[95]

Hukuk beyaz erkeklerle siyah kadınlar arasındaki yakın ilişkilere göz yummaya devam ederken, beyaz kadınlarla siyah erkeklerin seks yapması büyük bir tabu olarak kaldı. Beyaz bir köle sahibi, kadın bir köleyi cinsel açıdan sömürme hakkına sahipken, karısının siyah bir erkekle buluşması köle sahibinin dayanılmaz ölçüde aşağılanması demekti. Eğer boşanma istemiyle meseleyi mahkemeye taşırsa kazanacağı kesindi. Çok az yargıç bu durumun hoşgörüyle karşılanmasını beklerdi. Evli bir kadının sadakatsizliği zaten yeterince kötüyken, siyah bir erkekle olmasına tahammül edilemezdi.

Virginia eyaletinden Leonard Owen'ın karısı melez bir bebek dünyaya getirince, kocası şikayette bulunarak çocuğun "evlilik akdinin iğrenç bir ihlali olduğunu" ve boşanmaya hak kazandığını "herkesin kabul etmesi gerektiğini" söyledi. Aynı şekilde Joseph Gresham karısının sadakatsizliğinin "siyah bir erkekle o işi yapmış olması gerçeğiyle ağırlaştığını" öne sürdü.

Bazı kocalar, eşlerinin cinsel aşırılığa eğilimli olduklarını bildikleri veya en azından bilmeleri gerektiği gerekçesiyle davaları kaybediyorlardı. 1832'de Kuzey Caroline'da Marville Scroggins, evlendiklerinde karısının siyah bir adamdan hamile olduğunu öğrenince boşanma davası açtı. Mahkeme sırasında Scroggins düğünden önce karısıyla seks yaptığını kabul etti. Mahkeme tek başına bu deneyimin bile adamın ne tür bir kadınla birlikte olduğunun farkına varmasına yetebileceğini beyan etti: "Ahlaksız bir kadınla evlenen kişi onun gerçek karakterini bilerek kendini en alçak yozluğa teslim eder." Scroggings davayı kaybetti, ama yine de yargıç ona anlayış gösterdi: "Mevcut toplumumuzda bu leke öylesine inatçı, bozulma öylesine aşikar ve suçluya karşı toplumun nefreti ve kocanın gördüğü

aşağılanma öylesine bariz ve bastırılamaz ki, mahkeme boşanmaya karşı çıkarken çok zorlandı.”

Kuzey Caroline halkı Scroggins davasının sonucuna yüksek sesle tepki gösterdi. Tartışma aynı yıl aynı sebeplerle boşanma davası açan yörenin bir başka sakini Jesse Barden’e yaradı. Bu dava da önceki davaya bakan yargıcın önüne gelince söz konusu yargıç kendini aklayabilmek için oybirliğiyle boşanma kararı çıkardı. Öncekiyle ters düşen bir karar almasının “toplumun derinlerine kök salmış erdemli peşin hükümlere verilmiş bir ödün” olduğunu ifade etti. Bu peşin hükümler Güney mahkemelerindeki varlığını, içsavaş dönemlerinden 20. yüzyılın başlarına kadar korudu. 1955’te Virginia Yüksek Mahkemesi “doğa yasaları ırkların bozulmasını ve ırksal onurun silinmesini” yasakladığı için ırksal karışıma karşı çıkan yasaların gerekli olduğunu beyan etti. O zamanlar ABD eyaletlerinin yarıdan fazlasında ırksal karışıma karşı çıkan yasalar hâlâ yürürlükteydi ve beyaz Amerikalıların yüzde 96’sı ırklararası evliliğe karşıydı.

Amerika’nın ırksal karışım karşıtı yasaları pek çok eyalette 1967’ye kadar varlığını korudu. 1967’de ABD Yüksek Mahkemesi Mildred ve Richard Loving’in evlenmesine izin verdi. Mildred, Amerikan yerlisiyle siyah karışımı bir melezdi, Richard ise beyazdı. Kız on bir, oğlan on yedi yaşındayken memleketleri Virginia, Central Point’te flört etmeye başlamışlardı. 1958’de Mildred on sekizinci doğum gününde hamile kalmıştı. Çift evlenmeye karar verdi, ama ırklararası evlilik Virginia’da yasadışı olduğundan, evlilik yemini için Washington DC’ye gittiler. Birkaç hafta sonra Central Point’e döndüklerinde bir grup polis memuru evlerine baskın yaptı. Mildred yatak odalarının duvarındaki evlilik belgesini gösterdi, ama bu, durumu daha da kötüleştirmekten başka bir işe yaramadı. Başka şeylerin yanı sıra “eyaletin saygınlığını ve huzurunu çiğneyerek aynı evde karı koca olarak yaşamakla” suçlandılar. Uzun süreli hapis tehdidi karşısında yirmi beş yıllığına eyaleti terk etmeye razı oldular. Bu dava daha sonra medeni hakları savunan avukatlar tarafından yeniden ele alındı; dava dosyaları hazırlandı ve yıllarca süren yorucu bir dava süreci başladı.

Neyse ki bu dönem medeni haklar hukukunun gelişmeye başladığı dönemdi. ABD Yüce Mahkemesi, Virginia’nın ırk karışımına karşı çıkan yasaları ve tüm eyaletlerdeki benzeri yasaların yürürlükten kaldırılmasını

oybirliğiyle kabul etti. Başyargıç Earl Warren şöyle yazıyordu: “Başka ırktan bir insanla evlenme veya evlenmeme özgürlüğü bireye aittir ve devlet tarafından ihlal edilemez.” Bu karar şimdi çoğumuza açık gelmektedir, ama o dönemde kanıksanması zor oldu. Güney Caroline ve Alabama eyaletlerinin ırk karışımına karşı çıkan yasaları resmen feshetmeleri sırayla 1998 ve 2000’i buldu. Öte yandan 2009’da Louisiana sulh hâkimi siyah bir adamla beyaz bir kadını evlendirmeyi reddetti. “Böyle bir evlilikten çocuk bekleyen her iki taraf için de sorun çıkıyor. O çocukların bu durumdan zarar gördüğünü düşündüğüm için analarından emdikleri sütün burunlarından gelmesini istemiyorum.”[96]

Tecavüz Etme İzni Olarak Irk

Tarihçi Michel Foucault bir hayli ironik şekilde şu gözlemde bulunmuştur: “Erkekler, kadınların ancak erkekleri efendi olarak gördüklerinde zevk alabileceklerini düşünürler.” Eğer Foucault bu fikrini, Christopher Kolomb’un daha önce bahsi geçen İtalyan gemi arkadaşına söyleseydi içten bir onay alırdı. Zira bu adam, Karayipli bir kadını feci şekilde kamçılayarak cinsel itaate zorlamıştı. Elimizde bu kadının düşüncelerine dair doğrudan kayıtlar olmasa da, İtalyan’ın cinsel isteklerine karşı çıkması halinde hayatından olacağını anladığı için “rıza gösterdiğini” kolaylıkla tahmin edebiliriz. Başka bir deyişle kadın tecavüze uğramıştı. Gemide yaşanan bu hadise Avrupalı erkeklerin Afrika ve Yeni Dünya’daki siyah kadınlara ettikleri milyonlarca tecavüzün ilklerinden biriydi. Tecavüz yurtta gerçekleşseydi, İtalyan suçlu bulunup infaz edilir ve muhtemelen ölüm cezasına çarptırılırdı, ama o, Avrupa yasalarının tropikal bölgelerde hiçbir güce ve etkiye sahip olmadığını biliyordu. Acımasız arzularını buralarda tatmin edebilirdi.

Daha önce gördüğümüz gibi, Avrupalı erkekler işgal ettikleri her toprakta azgın arzularının tatmini için yerli kadınlara (ve ithal edilmiş kölelere) el koyuyorlardı. Eski Dünya ufukta kaybolur kaybolmaz yasaları da geride kalıyordu. Zaman zaman Hernán Cortés’in emri gibi, yerli kadınlara “hukuk dışı davranılmayacağı” yönünde emirlere rastlanıyordu, ama onların da fazla yaptırım gücü yoktu. İspanyol Bernal Díaz gibi komutanlar “güzel kadınlardan” ganimet diye söz ettiklerinde mesaj açıktı: Her türlü yola başvurarak seks yapılabilirdi. Cortés, adamlarına yerli kadınlara tecavüz etmeye son vermelerini söyledikten kısa bir süre sonra Jalisco’daki başka

bir istilacı kendisine direnen yerli kadının ellerini kesmekte bir beis görmedi. Kadın buna rağmen direnince adamın maiyetindekiler kadını bıçaklayarak öldürdüler. Ortalıkta buna benzer hikayeler dolaşıyordu. Nitekim Şili'de otuz yerli kadın bir İspanyol bölüğüyle karşılaştıktan dokuz ay sonra doğum yapmıştı. Vespucci'nin yerli kadınların Hıristiyanlarla seks yapmaktan memnuniyet duyacakları yönündeki sözleri gerçeklikten uzaktı. Cinsel istila yasalardaki boşluklardan cesaret alarak hiç hız kesmeden bütün şiddetiyle devam etti.

Hiçbir bedel ödemeden yabancılara tecavüz etme ayrıcalığı Yeni Dünya'nın keşfiyle başlamamıştı. Avrupalı erkekler her dönem, işgal ettikleri toplumların kadınlarını almışlardı. Nitekim Atlantik Okyanusu'nu aşmaları da farklı bir şekilde sonuçlanmadı. Bu geziler tatil değil, işgal amaçlı yapılıyordu ve gemileri dolduranlar genellikle ganimet peşindeki ayaktakımıydı. Ellerine geçirecekleri mal kadar para alıyorlardı ve başlıca hedefleri yerli kadınlardı. Ayrıca istilacıların denizaşırı yerleşimlerde yerlileri köle olarak kullanması ve Afrika köle ticaretinin gelişmesi onlara asırlık ayrıcalıkları hatırlatmıştı. Oralardaki köleler cinsel istismara uğramak için vardı; yerlilerin her bakımdan beyazlardan aşağı oldukları yönünde genel bir kanaat vardı. Yerlilere kendilerinden üstün olanlarla seks yapmaya itiraz etme hakkını vermek ihanet olarak görülecekti.[97]

Portekiz devleti sömürge serüvenlerinin başından itibaren açık denizlere açılan erkeklere ve hatta sürgün edilmiş mahkumlara (*degredados*), hararetlerini söndürmeleri ve sömürge nüfusunu artırmaları için köleler tahsis etti. Kölelere tecavüzü yasaklayan Portekiz yasaları kolayca atlatılabiliyordu. Kölelerin mahkemede efendileri aleyhine şahitlik yapması yasaklanmıştı, dolayısıyla tecavüz özgür bir insanın tanıklık edebileceği bir alanda gerçekleşmediği sürece yok sayılırdı. Ayrıca Portekizlilerin karşılaştığı pek çok Afrika toplumunda da kölelik vardı. Bu durumda köle kadınları cinsel eğlence için kullanmak yerel âdetlere uyuyordu. İspanyollara göre bu tür tecavüzlerden peydahlanan çocuklar iki yerlinin çocuğundan üstündü. Tucumán'ın istilacısı ve valisi Francisco de Aguirre şu tespitte bulunmuştu: "Melez (*mestizo*) dünyaya getirmek suretiyle işlenen sevap, aynı eylemle işlenen günahtan daha üstündür." Böylece anavatanda tecavüz büyük bir suçken, Yeni Dünya'da bir sadakat eylemi haline geldi.

Köleler gemilerle Afrika'dan Batı Hint Adaları'nın çiftliklerine götürülürken tecavüz olanakları da arttı. Sözgelimi Danimarka sömürgelerinde hukuk, köleyle hayvanı bir tutuyordu: "Köle, herhangi bir malına davrandığı gibi ona da istediği gibi davranabilecek olan efendisinin emri altındadır." Bu emrin kilit unsuru seksti. Afrikalı kadınlar, alıkonmalarından *barracoon* denilen kafeslere atılıp ticaret gemilerine yüklenmelerine kadar her türlü sömürüye açıktılar. Genellikle kadınları ilk önce yetkililer istismar ediyor, onların emri altındakiler de sıralarını bekliyordu. 18. yüzyılda yaşamış bir köle sahibinin deyişiyle, köle gemileri Afrika sahillerinden Yeni Dünya'ya uzanan hat boyunca "yarı tımarhane yarı genelevdi".

Kıyıya çıktıklarında köleler kızgın demirle damgalanıyor ve hemen işe koyuluyorlardı. Emekleri karşılığında sadece azıcık yiyecek ve "şeytan öldüren" diye bilinen ucuz ve sert bir içki alıyorlardı. Diğer sömürgelerde olduğu gibi, beyaz erkeklerin cinsel taleplerine karşı koyan siyah kadınlar, Danimarka sömürgelerinde de ağır cezalara maruz kalıyorlardı. 18. yüzyılda, efendisinin seks talebini reddeden bir kadın zindana atılıp dövülerek kızgın balmumuyla dağlandı; sonrasında araya giren başka bir beyaz adam, efendisini köleyi satmaya ikna etti. Daha az şiddet içeren ikna yöntemlerine başvuran beyaz erkekler de vardı. 19. yüzyılın ortasında Danimarkalı bir çiftlik sahibi "taş çatlasın on dört yaşındaki" bir köle kızı azat edeceğini vaat ederek kendisiyle birlikte yaşamaya ikna etti. Kız da bunu kabul edip adama üç çocuk doğurdu, ama adam sözünü tutmayıp kadını çocuklarıyla beraber esareti altına tutmaya devam etti. Adamı kölelerini azat etmesi için ikna etmeye uğraşan bazı beyazların çabaları da işe yaramadı; sonuçta adamı sözünü tutmaya, hatta çocuklarının ondan olduğunu kabul etmeye zorlayacak herhangi bir yasa yoktu.

Jamaika'da siyah kadınlarla yaklaşık bin yedi yüz kere cinsel ilişkiye girmiş İngiliz köle kahyası Thistlewood hiçbir ceza almamıştı. Böyle erkekler kimi zaman siyah derili kadınların "azgın" kucaklarının zevkini çıkarmakla eleştiriliyordu ama bu eften püften şikayetler kimseyi yıldırmıyordu. Thistlewood günlüğündeki hikayelerden birinde Sarah adlı bir kölesinden bahsediyordu. Thistlewood'un iki ahbabı Sarah'ya tecavüz etmeye çalışmış, kadının direnmesi üzerine onu "yakmışlardı." Adamlar Sarah'ın kulübesini de yakıp kül etmeye çalışmışlardı. Thistlewood kadından hoşlansa da olanlara üzülmemiş, yalnızca adamların kendi

mülküne zarar vermesinden endişe duymuştu. Diğer bir vakada Thislewood’un patronu John Cope, Eve adındaki kadın bir köleyi “icabına bakacakları” odaya “tıkmak” için altı sarhoş adam toplamıştı. Thistlewood bu toplu tecavüzü durdurmak için hiçbir şey yapmadı. Cope daha sonra eyalet başkanı oldu.

Thistlewood ve Cope beyazların hakaretlerini ancak bu kadar umursamayabilirdi. Onları endişelendiren öfkeli siyah erkeklerdi. Beyazlar Jamaika’da çok azdı ve kölelerin efendilerine karşı misilleme saldırıları gündelik olaylardandı. Thistlewood, köle erkekleri hizada tutmak için terör estirerek mutlak kontrol sağladı. Onları sebepsiz yere sık sık dövüyor ve bunu genellikle onları olabildiğince aşağılayarak yapıyordu. “Derby’nin dozu” dediği bir cezalandırma yönteminde, bir köle bir başka kölenin ağzına pisliyor ve sonra kölenin ağzını telle bağlıyordu. Thistlewood’un kadın kölelerine durmadan tecavüz etmesinin bir sebebi de erkeklerini aşağılamaktı. Köleler için, beyaz bir adamın elinde kırbaçla tarlaya girip kadınları en yakın kulübeye götürmesini seyretmekten daha alçaltıcı bir şey olamazdı.[98]

Siyah bir adam beyaz bir kadına cinsel şiddet uyguladığında en ağır ceza reva görülüyordu. İçsavaştan önce Güney’de birkaç eyalet beyaz bir kadına tecavüz etmiş veya buna yeltenmiş siyah erkeklere -her ne kadar idam daha yaygın bir ceza olsa da- hadım cezası uygulayan yasalar çıkarmıştı. Kadın kurbanlar her fırsatta güzelliği ve namusu acımasızca çalınmış hassas canlılar olarak nitelenirken, erkeklere yeryüzündeki iblisler diye hakaret ediliyordu.

Georgia’da Mary Daniel adındaki genç kurbanın tecavüze uğraması kız siyah olsaydı asla önemsenmeyecekti; ama beyaz olması ve kendisine saldıranın köle olması her şeyi değiştirdi. 1852 tarihli davada yargıç, “sanığın kötü şehvetinin” yol açtığı, “mutsuz kurbanın, ailesi ve arkadaşlarının ve… genel olarak toplumun üstündeki kara utanç bulutundan” yakınmıştı. İçsavaştan sonra Güney’deki ırksal gerilimler zirveye ulaştığında, bir adamın siyah derili olması onun tecavüzcü sayılmasına yeter kanıttı. Jüriler siyah bir erkekle beyaz bir kadın arasındaki her türlü cinsel ilişkiyi, tecavüz sayma yetkisine sahipti. Bir mahkemenin belirttiği gibi, hiçbir beyaz kadının siyah bir erkeğin “şehvetli kollarına kendi rızasıyla atılacağı” varsayılamazdı. 1700’le 1820 yılları arasında

Birleşik Devletler’de tecavüz suçundan hüküm giyen erkeklerin yüzde 80’inden fazlası Afrika kökenliyken, mağdur kadınların yüzde 95’i beyazdı.

Siyah erkekler azgın hayvanlar olarak görülüyor, ama şiddet beyazları hedef almıyorsa umursanmıyordu. 1859 tarihli bir Mississippi davasında siyah bir erkeğin on yaşındaki köle bir kıza tecavüz etmesi, saldırıyı yasadışı kılan hiçbir yasa olmadığı için geçersiz sayıldı. Mahkeme “bu eyalette Afrikalı köleler arasında tecavüz diye bir suç olmadığı” kararına vardı. Küçük kız beyaz olsaydı hiç kuşkusuz davalı ölümle cezalandırılırdı. Güney’de siyah tecavüzcülere verilen hadım cezasının yanı sıra, diri diri gömülme ve başın kesilerek bir direkte sergilenmesi de vardı. Bazı siyah erkekler beraat etseler bile cezalandırılıyorlardı. Virginia eyaletinde Prince adındaki talihsiz bir köle, tecavüze teşebbüsten suçlu bulunmadığı halde otuz dokuz kez kırbaçlandı. Zira o güne kadar bilinmeyen, *tecavüze teşebbüs etmeye niyetlenmek* suçundan dolayı cezalandırılmıştı.

Öte yandan beyaz kadınlara saldırmakla suçlanan siyah erkeklerin affedildiği -özellikle kadınların şüpheli görüldüğü- davalar da vardı. 1833’te Virginia’da jüri, Mary Jane Stevens’a tecavüze teşebbüs etmekle suçlanan Tasco Thompson adlı özgür bir siyah erkeği yasa gereği mahkum etti ama valinin adamı affetmesini önerdi. Jüri sözcüsü, Stevens ailesinin “aşırı itibarsız” olduğunu ve Stevens’ın annesinin “uzun zamandan beri zencileri eğlendirdiğini” açıkladı. “Hiç kuşkusuz,” diye devam etti sözlerine: “Thompson’ın Stevensların evine giderken aklından geçen düşünce, Mary Jane’in annesinin daha önce de sık sık yaptığı gibi neşeyle onun kollarına atılayacağıydı, ama onu evde bulamayınca onun boşluğunu aynı hevesle kızının doldurabileceğini sandı.” Aynı şekilde 1808 yılında Peter adında bir köle Patsy Hooker adlı beyaz bir kadına tecavüzden dolayı ölüm cezasına mahkum edilince, altmış iki yöre sakini valinin onu affetmesi için dilekçe yazıp Hooker’ın “hafifmeşrep bir kadın olduğunu” beyan etti. Yasaya göre jürinin Peter’ı mahkum etmekten başka seçeneği yoktu, ama bu kararı alırken bir hayli zorlandı.

Başka bir davada Fields adlı siyah bir adam, tecavüz suçlamasına karşı yaratıcı bir mantık kullandı. 1832’de Feilds’a, “beyaz bir kadının ırzına geçmeye teşebbüsten” dava açıldı, ama jüri adamın kadınla seks yapma teşebbüsünde zor kullanmadığını saptadıktan sonra Fields serbest bırakıldı. Fields “kadın uyurken onunla cinsel temas kurmaya” çalışmış ve “kadınla

yatağa uzanmak ve içinde uyuduğu gece kıyafetini çıkarmak" dışında kaba kuvvete başvurmamıştı. Herhalde uyuklayan kadın uykusunda siyah erkeklerle seks yapmaya teşne bir kadın olarak görülmüştü veya Fields alışılmadık ölçüde sempatik bir karakterdi, kim bilir! Öte yandan aşikar olan husus, mahkeme ve jürilerin ırklararası tecavüzü cezalandıran yasaların sertliğinden zaman zaman rahatsız olduklarıydı.[99]

Yurttan Uzakta Eşcinsellik

Yeni Dünya'da yerliler arasındaki eşcinsellik, var olsun ya da olmasın, şiddetli istila için bahane olarak kullanıldı. Rönesans Avrupası'nda livata, büyücülük ve zındıklıkla ilişkilendiriliyordu, dolayısıyla sömürge hukukunun Eski Dünya'nın hoşgörüsüz tavırlarını benimsemesi sürpriz değildi. Amerikan sömürgelerinde, hayvanlarla seks yapanların ve eşcinsellerin infazı göze alması gerekiyordu. Öte yandan sert yasaların varlığı, bunların her zaman uygulandığı anlamına gelmiyordu. Pratikte Amerikalı sömürgeciler bu tür cinsel davranışlara karşı İngiltere, Hollanda ve Fransa'daki emsallerinden daha hoşgörülüydüler. Boston'da, Londra veya Amsterdam'da olduğundan daha az livata olmuyordu muhtemelen, ama Yeni İngiltere mahkemeleri bu tür davalarla karşılaştığında hukuku sonuna kadar uygulamaya pek hevesli görünmüyordu.

Bilinen ilk livata vakası 1629'da Massachusetts'te yaşandı. *Talbot* gemisi güvertedeki "beş livatacı oğlanla" birlikte limana yanaştı. Gençler zaten "ismi lazım olmayan günahı" itiraf etmişlerdi, dolayısıyla yetkililere düşen tek görev onları resmen mahkum edip cezalandırmaktı. Püritenler bunu yapmak yerine oğlanları gemiyle İngiltere'ye geri gönderdiler. Bunu yapmalarının nedeni, "günahın" cezalandırma yetkilerinin olmadığı açık denizlerde işlenmiş olmasıydı.

Plymouth kolonisi livata yapanları infaz etmeye biraz daha fazla eğilimliydi. Burada ilk eşcinsellik davası 1636'da açıldı. Bu davada John Alexander ve Thomas Roberts "sık sık birbirlerinin üzerine sperm saçarak muzır ve teşhirci davranışlar sergilediklerini" itiraf ettiler. Ayrıca Alexander'ın "bu minvalde suçlu olduğu herkesin malumuydu". Eğer livata için ölüm cezasının uygun düştüğü bir vaka varsa, o da bu davaydı. Yasa yakın zamanda yürürlüğe koyulmuştu ve bu durum halka ibret olması için iyi bir fırsattı. Ne var ki, hoşgörü baskın çıktı. Mahkeme, Alexander'ın

kırbaçlanıp dağlanarak sürgün edilmesini emrederken, bir hizmetçi olan Roberts'ın kırbaçlanarak sahibine iade edilmesine hükmetti.

Plymouth mahkemeleri birkaç yıl sonra bir hayli karmaşık bir seks davasıyla uğraşırken daha bağışlayıcı davrandı. Bu sefer Edward Michell ve Edward Preston "birbirlerine karşı teşhirci ve livatacı eylemler sergilemekten" suçlu bulundular. Michell, Lydia Hatch ile zina yapmış ve Preston da başka bir adamla seks yapmaya teşebbüs etmişti. İşin içine birden fazla seks suçu olmasına rağmen mahkeme hepsini topluca değerlendirdi. Hatch bir kez, Michell ve Preston ise iki kez kırbaçlandı. Preston ve Michell'in davranışlarına karşılık infazı öngören yasa göz ardı edildi. Zira yargıç, suçlarının basit zinadan azıcık daha kötü olduğuna kanaat getirmişti.

Yeni Haven kolonisi birbirleriyle seks yapan erkeklere karşı olabildiğine hoşgörüsüzdü ve 1646'da Yeni İngiltere kolonisinde görülen bir eşcinsellik davası infazla sonuçlandı. Bu vakada William Plaine oğlanlarla "yüzden fazla" kez karşılıklı mastürbasyon yapmak gibi "kirli eylemlerde" bulunmaktan mahkum oldu. Plaine lafını hiç sakınmayan bir ateist olduğundan fazla arkadaşı ve destekçisi yoktu. Daha önce de gördüğümüz gibi, yasa ne derse desin eşcinsel eylemler ya da ateist fikirler ölüm cezası için yeterli sayılmayabiliyordu ama bunlar birlikte ele alınıp çocuk istismarıyla birleştiğinde Plaine "insan suretinde bir canavar" olarak görüldü; bu dünyaya veda etmesi gerekiyordu.

1625'te livata suçundan birini infaz eden ilk Amerikan kolonisi Virginia'ydı. Denizci William Cornish limana demirlemiş bir gemide genç bir adama tecavüz etmişti. "Sarhoş" Cornish kurbanını yatağa kadar takip etmiş ve arkasını döndürüp "organını anüsüne sokarak onu ıslatmıştı". Bir buçuk asır sonra Thomas Jefferson, Virginia'nın ceza hukukunda değişiklikler yapılmasını önerdi. Bu değişiklikler arasında livata cezasının idamdan hadıma tevdi edilerek yumuşatılması da vardı. Aynı "orantılı" cezanın tecavüz ve çok-eşlilik suçlarını işleyen erkeklere de verilmesini önerdi. Jefferson'a göre lezbiyen bir kadına verilmesi gereken ceza "burun kıkırdağında en az bir santim çapında bir delik açmak"tı. Ne var ki yaratıcı önerileri kabul görmedi ve erkek livatacılığı 1792'de ölüm cezası gerektiren bir suç sayıldı.[100]

Amerikan sömürgecilerinin eşcinsel davranışlara ölüm cezası vermekten duyduğu rahatsızlık, suçlu kişi hayvanlarla seks yapmışsa ortadan kalkıyordu. Hayvanlarla seks eşcinsellikten daha dehşet verici görülüyordu. Bunun nedeni muhtemelen hayvanlarla birlikteliğin ucube yavrularla sonuçlanabileceğine inanılmasıydı. 1642’de Yeni Haven’da dişi bir domuz, talihsiz ırgat George Spenser’a benzeyen küçük, prematüre, “ucube” bir domuz doğurmuştu. Hem Spenser hem de yavru domuz “beyazımsı ve çarpık” gözlere sahipti. Spenser domuzla uygunsuz ilişkiye girdiğini önce inkar, sonra kabul edip, ardından tekrar inkar etti. Eşcinsellik için başvurulan yasal standart uygulansaydı hayatı kurtulacaktı. Ne de olsa ortada şahit yoktu ve Spenser, biri yeminli olmak üzere iki kez suçu reddetmişti; ama işler istediği gibi gitmedi ve ölüm cezasına çarptırıldı.

Kulamparalık davalarında en azından hayvanlar için adalet söz konusu değildi. Genç Thomas Granger “bir kısrak, bir inek, iki keçi, beş koyun, iki buzağı ve bir hindiyle” seks yapmakla suçlanınca Massachusetts sömürge yetkilileri baş başa verip kuralları yeniden düzenlediler. Granger hayvanlarla seks yaptığını itiraf ettiği için ölümü kaçınılmazdı, ama yasa hayvanların da öldürülmesini öngörüyordu ve Granger hangi hayvanları (özellikle koyunları) iğfal ettiğini tam olarak hatırlayamıyordu. Mahkeme yörenin koyunlarını sıraya dizip Granger’a gösterdi, Granger da onlar arasından cinsel temasta bulunmuş olabileceklerini gösterdi. İğfal edilmiş hayvanlar tespit edilip Granger’ın gözü önünde öldürüldükten sonra Granger da idam edildi.

Diğer bir vakada talihsiz Thomas Hogg 1647’de Plymouth’da dişi bir domuzla cinsel ilişkiye girmekle suçlanmıştı. Domuzun sakat doğan yavrusunun “güzel beyaz” derisi Hogg’unkine benziyordu. Mahkeme heyeti gerçeği tespit etmek için çiftlik avlusuna gitti. Hogg’dan anne domuzu okşaması istendi. Resmi kayıtlara göre, “domuzda hemen öylesine bir şehvet uyandı ki, milletin gözü önünde sırılsıklam ıslandı.” Daha sonra yetkililer Hogg’dan başka bir domuzu okşamasını istediler, ama ikinci domuz hiç etkilenmedi. Bunun üzerine Hogg diğer suçların yanı sıra “murdarlıktan” dolayı kırbaçlandı ve hapse atıldı.

Yeni İngiltere’nin erken döneminde hayvanlarla seks bağlamında bilinen son vaka talihsiz Thomas Saddeler vakasıydı. Saddeler 1681’de bir kısrakla cinsel ilişkiye girmekle suçlandı. *Hayvanla seks yapmaya teşebbüs* gibi

daha hafif bir suçtan hüküm giyince hayatı kurtuldu, ama yine de kırbaçlandı, boynuna ip geçirilerek kazığa oturtuldu, alnı “pollution” (murdarlık) sözcüğünün ilk harfi olan P ile damgalandı ve koloniden kovuldu. Saddeler’a yapılan muamele sertti, ama yine de yasanın öngördüğü gibi ölümle cezalandırılmadı. Sonunda Yeni İngiltere’deki mahkemeler hayvanlarla seks davalarına bakmaya son verdiler, büyük olasılıkla bunun nedeni yasalardaki sert cezaların dine de aykırı olan bu tarz seksin gerçekleşmesini önlemekte başarısız olmasıydı. Dönemin tarihçilerinden birinin deyişiyle, “Püritenler fazlaca yaygınlaşan cinsel suçları kanıksadılar.”

Açık denizlerde yapılan livatayla ilgili kurallar kişinin hangi efendiye hizmet ettiğine bağlıydı. 17. yüzyılda İngiliz korsancılığının altın çağında, Batı Hint Adaları’nın ticaret merkezlerinin ve ticaret gemilerinin korkulu rüyası olan korsanlar çoğunlukla eşcinseldi. Bunun çok sayıda sebebi vardı; kadınlardan uzun süre ayrı kalıyorlardı, yaptırım gücü olan yasalar yoktu ve geleneksel İngiliz tarzı düzenli ve saygın bir hayatı reddediyorlardı. Ama asıl sebep Karayipli korsanların böyle yaşamak istemeleriydi. B.R. Burg’un *Sodomy and the Pirate Tradition* [Livata ve Korsanlık Geleneği] adlı enfes kitabında açıkladığı gibi, korsan gemilerini dolduran adamlar, eşcinselliği kıyıdaki yaşamlarına dönene kadar yaşadıkları geçici bir tatmin olarak görmüyorlardı. Gemiler erkeklerin birbirleriyle seks yaptıkları halde kendilerini heteroseksüel olarak gördükleri modern hapishanelere benzemiyordu. Karşı cinsle ilişkiye girmek için fırsat kollamıyorlardı. Onlar çeşitli alternatifler arasında öncelikle eşcinselliği tercih eden “ebedi korsanlardı,” diyor Burg. Yetki sahibi korsanlar için korsanlık, uzun süreli ilişkiler yaşadıkları güzide oğlanlardan istifade etmek demekti. Bazı gemilerde oğlancılık, kavgayla sonuçlanan kıskançlıklara sebep olduğu gerekçesiyle sakıncalı görülüyor ama korsanların dünyasında eşcinsellik kendi içinde suç sayılmıyordu.

İngiliz donanmasında ve ticaret gemilerinde de eşcinsellik yaygındı. 1533’te VIII. Henry “bir erkek veya hayvanla seksi” ölüm cezasını gerektiren bir suç ilan etmiş olabilirdi, ama Britanya amiralleri kralın buyruğuna uymak için neredeyse bir asır beklediler. Kraliyet Donanması’nda 1627’de yürürlüğe giren ölüm cezası, sonrasında da nadiren uygulandı. Herhalde amiraller gemilerindeki bütün eşcinselleri öldürmenin donanmayı çok zayıflatacağını ve bunun altından kalkamayacaklarını

biliyorlardı. 17. yüzyılda mahkemeye intikal eden az sayıdaki livata davasında işin içinde genellikle eşcinsellikten fazlası vardı. Davalının livatayla suçlanması için üstlerinin husumetine yol açan başka şeyler de yapmış olması gerekiyordu. Sözgelimi 1649'da Abdul Ryhme adındaki bir Hintlinin kendisine duhul etmesine izin verdiği için on altı yaşındaki John Durrant'a dava açıldı. Dokuz Hıristiyanla birkaç Hindu çiftin, geminin çeşitli yerlerinde ilişkiye girip birbirlerine mastürbasyon yaptıklarına tanıklık ettiler. Durrant ve Rhyme'ye suçlarından dolayı, diğer cezaların yanı sıra kırk kırbaç cezası verildi ve yaralarına tuzlu su dökülmesi emredildi. Cezanın sertliğinin nedeni çiftin farklı ırklardan olmasıydı. Ancak asıl üzerinde durulması gereken nokta suçlulara karşı mevcut delillerin çokluğuna rağmen ölüm cezası verilmemesiydi.

18. yüzyıla gelindiğinde Britanya donanması livata suçlarına ağır cezalar vermeye başlamıştı. Yetkililer "yabancı" etkiler yüzünden bu kötü alışkanlıkta bir artış olduğunu fark etmişlerdi. 1706'da *Swallow* gemisinin levazım subayı James Ball, kamarasında on üç yaşındaki bir oğlanla zorla cinsel ilişki kurmaktan ölüm cezasına çarptırıldı. Elli yıl sonra Henry Bicks bir oğlanla tekrar tekrar cinsel ilişkiye girmekle ve ardından hapiste mahkemeyi beklerken uyuyan bir mahkumu taciz etmekle suçlandı. Günahlarından dolayı Bicks'e beş yüz kırbaç vuruldu ve boynuna bir yular takılarak görevinden alındı.

Bicks'e karşı yapılan suçlamalar için yeterince görgü tanığı vardı ama somut deliller olmayınca livata suçlamasını ölümle cezalandırmak mümkün olmuyordu. Donanma yargıçları genellikle penetrasyon ve boşalmaya dair somut kanıt istiyordu. 1762'de Martin Billin ve James Bryan çok sağlam görünen bir kanıta dayanılarak kulamparalık suçundan dava edildi. Ana şahit, iki adamı "bir sandığın arkasında gördüğüne, Martin Billin'in yüzünün sandığa, sırtının da James Bryan'a dönük olduğuna" şahitlik etti. Sözlerine şöyle devam etti: "Kendimi sandığın üstüne attım, elimi Bryan'ın ön tarafıyla Billin'in arka tarafı arasına soktum; Billin'in kısa pantolonu kalçalarının neredeyse yarısına kadar inmişti; Bryan'ın pantolonu da dizlerine kadar inmişti. Bryan'ın penisini tutup Billin'in anüsünden çekip çıkardım." Yargıç tanığa sordu: "Bryan'ın penisini elinizde tutarken ondan meni çıkıp çıkmadığını gördünüz mü?" Bunun üzerine tanık, meninin çıkıp çıkmadığından emin olamadığını ama elinde tuttuğu Bryan'ın penisinin ıslak olduğunu söyledi. Mahkeme tanığa baskı yaparak ondan Bryan'ın

Billin’e duhul ettiğini “nasıl” bildiğini söylemesini istedi. Cevap şuydu: “Penisinin görünen kısmını kavradım ve kalanı bulunduğu yerden çıkarırken tıpkı bir şişenin mantarını çıkarıyormuşum gibi bir ses duydum.” Bu kanıt hiç kuşkusuz çok güçlüydü. Çok az tanık, zanlının cinsel organına dokunacak kadar veya bir adamın “penisini” partnerinin “anüsünden” çekerken çıkan sesi duyacak kadar ileri gitmişti; ama yine de yargıçlar suçlanan iki denizcinin ölüm cezasına çarptırılması gerektiğine ikna olmamışlardı. Bunun yerine Bryan ve Billin’e biner kırbaç vuruldu.

Fiili oğlancılığın kanıtlanması çok zor olduğundan, donanma mahkemeleri denizcileri adi davranışlar gibi daha hafif suçlarla itham ediyorlardı ama bu suçların cezaları çoğu zaman acımasızdı. 1800’de oğlanları köşeye sıkıştırıp elle taciz etme ve “son derece hercai ve kaba bir ahlaksızlıkla onları rahatlatma” alışkanlığı olan bir mahkum donanmadan atılarak, oğlancılığa teşebbüs suçundan iki yüz kırbaçla cezalandırılmıştı. Böylesi küçük cinsel suçlar için bu tür sert cezalara ilişkin kayıtlar çoktur. Öyle ki 19. yüzyıl başlarına kadar Britanya donanmasında eşcinselliğe ilişkin suçlara verilen idam cezası, cinayet davalarına verilenden çoktu.[101]

7. BÖLÜM

18. YÜZYIL:

İFŞA VE DEVRİM

Açık Zihinler ve Mastürbasyon

Batı'da çoğu insan için hayatın bugün bildiğimiz hayata benzemeye başladığı dönem 18. yüzyıldır. Şehirli, seyyar, cinsel açıdan özgür bir hayat. Günümüzden nispeten muktedir bir adam 1760 dolaylarında kalabalık bir Londra, Paris veya New York caddesine bırakılsaydı, çok fazla sorun yaşamadan geçinip gidebilirdi. O zamanın dili farklıydı ama anlaşılmaz değildi. Caddeler çöp ve gübreyle doluydu ama en azından birkaçı asfaltlanmıştı. Dükkanlarda seri üretilmiş demir eşyalar vardı ve insanlar fabrikalarda dokunmuş kıyafetler giyiyorlardı. Tanrı'dan çok yeryüzündeki paradan söz ediliyordu. Giderek artan sayıda insan için cennet artık iyi bir hayat yaşadıktan sonra gidilecek yer değil, burada ve şimdi tadılan bedensel hazlar ve maddi bolluk demekti. Eğer zaman yolcumuz bir meyhaneye girip oradaki sohbete katılsaydı konuşacak ortak paydalar bulurdu. Canı seks yapmak istiyorsa muhtemelen meyhanenin arka odalarında veya civarda seks yapabilirdi.

Amerikan ve Fransız devrimleri, Tanrı'yı hukuk işlerinden kovmak için başladı. Yüzyılın sonuna gelindiğinde pek çok ülke, hukuku yönlendirmek için "akla" ve "insanların iradesine" bakıyordu. Dünya artık sırf ilahi çabanın ürünü olmadığı gibi insani acılar da semavi intikamdan kaynaklanmıyordu. "Aydınlanmış" insanlar geceleyin gökyüzüne baktığında, matematik denklemleri görüyordu. Dağlara baktığında fabrikalarda yanan kömürü görüyordu. Ve kasıklarında o bilindik uyanışları hissettiğinde düşündüğü son şey Baba, Oğul ve Kutsal Ruh oluyordu.

Dinden akla geçiş yarım yamalak ve düzensiz oldu. Fransa devrim sırasında livatayı suç olmaktan çıkardı; cinsel özgürlük alanında dev bir ilerlemeydi bu. Ancak 1806'ya gelindiğinde İngiltere hâlâ katillerden çok oğlancıları ölüme gönderiyordu. Kral III. George ahlaksızlığın peşinden ilahi gazabın geldiği konusunda ikazda bulunmasına rağmen *The Whoremonger's Guide London* [Zamparanın Londra Rehberi] gibi kitaplar her çeşit beceri ve fiyattan kadın reklamlarıyla doluydu. Bazı genelevler fevkalade zarif kadınları sunuyordu. Diğerleri zindanlarda kırbaçlanıp boğulmak isteyen erkeklere hizmet ediyordu. Sahnede cinsel ilişkiye giren

“pırıl pırıl bakireleri” sergileyen paralı şovlar vardı ve sokaklarla parklarda sevişen çiftler serbestçe dikizlenebiliyordu. (Günlük tutan çapkın James Boswell, altında “hoş, çakırkeyif genç kızlar”la seks yapılan yeni Westminster Köprüsü’ne bizzat övgüler düzüyordu.) Seks her yerde alenen yapılıyordu ve Aydınlanma’nın yeni felsefesinin ışığında seks doğal, makul ve doğruydu.

Dinin çöküşü bazen oldukça tuhaf hallere büründü. Nitekim Paris’teki Notre Dame Katedrali 1793’te (livatanın suç olmaktan çıkarılmasından sonraki yıl) “akıl tapınağına” dönüştürüldü ve katedralin sunağında bir şov kızına “akıl ve özgürlük tanrıçası” diye taç takıldı.[102] Bu gibi durumlarda akıl, kilisenin nefreti ve onun temsil ettiği her şey için mahkeme katibi oldu, ama aynı zamanda akıl ve bilim geleneksel Hıristiyan ahlakını haklı çıkarma işlevi de gördü. Sorun, 18. yüzyıl biliminin mastürbasyona dair görüşleriydi. 1760’ta saygın İsviçreli hekim Samuel Tissot yayımladığı *L’Onanisme* [Mastürbasyon] adlı ses getiren kitabında mastürbasyonu bir tür yavaş intihar diye nitelendirdi. Tissot ve benzerleri dünyanın eski zamanlarında görülen bir sürü aykırılığı kınadılar. Mastürbasyonun “hayvani sıvıların özyağı” olan meninin telafi edilemez kaybıyla sonuçlandığını söylediler. Sık sık yapılması halinde mastürbasyonun bedeni tüketip delilik, hastalık ve ölüm noktasına getireceği konusunda erkekleri uyardılar.

Tissot günde üç kez mastürbasyon yapan genç bir saatçinin hayatını riske edecek kadar meni kaybettiğini öğrendikten sonra 1757’de konuyla ilgilenmeye başlamıştı. Tissot durumu öğrendikten sonra hasta adamı ziyaret ettiğini yazmıştı:

Orada gördüğüm şey, bir hasırda uzanmış cesetten daha cansız bir insan; cılız, beti benzi atmış, mide bulandırıcı bir koku yayan, hareket etmeye mecali kalmamış biriydi. Burnundan sık sık sulu kan damlıyor ve sürekli salyası akıyordu; ishal nöbetleri geçiriyor ve farkında olmadan yatağını pisletiyordu. Menisi sürekli akıyordu; bulanık, fersiz ve nemli gözleri görme yetisini tümden kaybetmişti. Nabzı fevkalade zayıftı. Nefes darlığı, aşırı zayıflık ve ayaklarda ödem belirtileri... Zihinsel bozukluk da bariz ortadaydı; düzensiz düşünceleri ve zayıf hafızası da cabasıydı... Dolayısıyla hayvandan daha aşağı seviyeye düşmüş, akla hayale gelmeyecek bir dehşet

manzarası arz ediyordu. Onun bir zamanlar insan soyuna ait olduğuna inanmak zordu.

Tissot hastayı kurtaramayacak kadar gecikmişti ve gördüğü manzara onu derinden etkiledi. Zaten mastürbasyon karşıtı literatürle haşır neşir olan ve mastürbasyon bağımlısı hastalarında gördüğü zayıflıktan endişe eden Tissot'yu görev aşkıyla dolduran şey saatçinin ibretlik manzarası oldu ve gençlere “Bir hevesle atladığınız cehennemin bütün dehşetini sizlere göstermek istiyorum,” diye seslendi. Sonra masasına oturup yazmaya başladı.

Eski zamanların cinsel baskısını haklı çıkarmak için İncil yerine “bilime” dayanan bir kitap çıktı ortaya. Mastürbasyon, Tanrı'nın buyruklarını ihlal etmekle kalmıyor, tıbben de zararlı bir şey olarak yaftalanıyordu. Meni muhafaza edilmesi, idareli kullanılması ve biriktirilmesi gereken bir maddeydi. Tissot'nun dehşet verici onca vakasının gösterdiği gibi, bol meni tedariki olmayan beden fonksiyonları yavaşlayıp sonunda duruyordu. *L'Onanisme* kısa sürede yoğun ilgi görerek Tissot'yu ünlü ve zengin yaptı. Kitap çok geçmeden kaynak kitap haline gelince İngilizce, Almanca, İtalyanca ve Hollandacaya çevrildi. Tissot “mastürbasyon deliliği” diye adlandırılan ve I. Dünya Savaşı'nın sonuna kadar süren 150 yıllık dönem için ilk büyük kanaat önderi oldu. Endişeye kapılmış bir mastürbasyoncu 1774'te Tissot'ya şunları yazmıştı: “Bayım, siz insanlığa yardım ediyorsunuz, lütfen bana da yardım edim.”

İyi kalpli doktor seve seve yardım etmiş olsa gerek.

Mastürbasyon korkusu hiçbir yeri Almanya kadar etkilemedi. Giderek artan sayıda erkeğin ve özellikle öğrencilerin fazla mastürbasyon sonucu kendilerini öldürdüklerine inanan bir “mastürbasyonla mücadele edenler hareketi” ortaya çıktı. Baktıkları her yerde kasıklarını ağaçlara sürten, at sırtında kendilerini uyaran veya sınıfta uzun paltolar altında mahrem yerlerini sıvazlayan gençler görüyorlardı. Bu alışkanlıktan vazgeçirilemeyen delikanlılar bazen akıl hastanesine yatırılıyor, hatta bazılarına infibülasyon uygulanıyor, yani cinsel birleşmeyi önlemek için sünnet derisi demir halkalarla penis üzerine dikiliyordu. Daha sonra kullanılan koruyucu yöntemler de bunun kadar kabaydı. I. Dünya Savaşı'na kadar ABD hastalar üzerinde uykuda ereksiyona geçen penisleri dahi dizginlemek amacıyla elektrik şoku ve garip aletler kullanıyordu.

Bu yöntemlerle ne kadar erkeğin fiilen mastürbasyondan men edilip edilmediğini bilmiyoruz. 1799'da Alman bir okul müdürü başarıya ulaşıldığını savunmuştu: "Hayatlarını bir hastane köşesinde sefilce sonlandırma riski taşıyan binlerce genç Alman kurtarıldı ve bugün yeniden topladıkları enerjilerini insanlığın iyiliğine adıyorlar." Bu cümle oldukça iyimser görünmektedir. Çoğu delikanlı ve adam ilk başta korkuya kapılmış olsa da dehşet hikayelerinin meyvesini vermediğini fark etmiş olmalı. Aslında o zamanlar pornografinin çok sattığına bakarak şunu söyleyebiliriz ki, erkekler her yerde sıvılarını bolca tüketiyorlardı.[103]

18. yüzyılda mastürbasyon yapanların çoğu bu işi gözlerden ırakta yapıyordu elbette. Ama bu durum İskoç Beggar's Benison adlı gizli cemiyetin beş yüz üyesi için geçerli değildi. Asırlardan beri süregelmiş bu cemiyetin gelenekleri gereğince yeni üye olan kişi bir odada oturup ereksiyona geçmeye çalışırken, yandaki salonda cemiyet üyeleri daire halinde ayakta dikiliyordu. Penis şeklindeki bir borunun öttürülmesi üzerine yeni üyeler ana odaya girip penislerini kalaylı "imtihan çanağına" koyuyorlardı, böylece grup üyeleri adayın organını kendi cinsel organlarıyla tetkik ediyorlardı. Her şey yolunda gider de onaylanırlarsa, yeni üyeler kardeşlik yemini edip cemiyete dahil oluyorlardı. Yemin, "Malınız ve keseniz sizi hiç hüsrana uğratmasın ve bu akşam fahişelerle şehvetli eğlencenin tadını çıkarın," şeklindeydi. Grup üyeleri arasındaki bağları daha da pekiştirmek için üzerine mastürbasyon yapılsın diye imtihan çanakları ve çeşitli gümüş kaplar getiriliyordu.

Beggar's Benison cemiyetinin üyeleri saygın işadamları ve adliyedeki yüksek memurlardı. Şamatalı içki âlemlerine, fuhuşa ve mastürbasyona meraklıydılar ama kadınlara yaklaşımları bambaşkaydı. Mevcut örf ve âdetler evlilik içi seksi teşvik ediyordu, ama rasyonel çizgide halledilecek bir mevzuydu bu. Bu konuda makul bir kılavuzluk için gerek ABD'de gerekse Avrupa'da çeşitli elkitapları vardı; içlerinden en fazla öne çıkanları, yazarının ismi belirtilmeden basılmış ve Yunan filozofuyla hiç alakası olmayan *Aristotle's Masterpiece* [Aristoteles'in Şaheseri] ve Nicolas de Venette'nin *Tableau de l'amour conjugal* [Evlilik Aşkı] adlı kitaplardı. Bu kitaplar evli çiftlere nasıl, ne zaman ve niçin sevişmeleri gerektiğini güya zamanın bilimsel diliyle öğretmek için durmadan yeniden basılıp okunuyordu. *Aristotle's Masterpiece* 1800'e kadar kırk üç baskı yaptı. *Conjugal Love* ise 1950'lerde hâlâ basılıyordu.

De Venette aşırı meni kaybının zararları, özellikle beyinde yapacağı tahribat konusunda Tissot’nun uyarılarını tekrarladı. Aynı zamanda kadınların, rahimlerinin çürümesini önlemek ve akıllarını kaybetmemek için düzenli dozda meni talep ettiklerini de belirtti. De Venette ve “Aristoteles”, kadın sağlığı için seksin gerekli olduğunda hemfikirdi. Daha da önemlisi, seks sırasında kadın orgazm olmadığı zaman “sıvı” akmıyor ve hamilelik imkansızlaşıyordu. Bu nedenle amaç kadını hamileliğe hazırlamak olduğu zaman seksi zevkli hale getirmek koca için önemliydi. (Bu inanç aynı zamanda tecavüz hukukunu yıllar boyunca etkilemiştir. Nitekim yargıçlar çoğu zaman hamileliği, kadının zanlıyla seks yapmaktan zevk aldığının ve dolayısıyla zorlamanın olmadığının kanıtı saymışlardır. Bkz. 4. Bölüm). *Aristotle’s Masterpiece* kitabının sonraki bir versiyonunda her bir bölümün sonuna teşvik edici dizeler yerleştirilmişti. Sözgelimi 3. Bölüm yeni evlenmiş bir kocanın çiçeği burnunda eşine karşı düşüncelere yer veriyordu:

Şimdi benim güzel gelinim, şimdi saldıracağım

Aşkın ve neşenin darphanesine ve içindeki her şeyi soyacağım.

Şimdi benim azat olmuş elim her yerde,

Senin çıplak, fildişinden eşyalarının üzerinde kayıyor.

Özlemle dolu gözlerim özgürce seyrediyor,

Duru karını ve saf altınlarını:

Artık perdeler kalktı, şeffaf çimenliğinden

Dökülsün bakir hazinelerin önüme.

Seni tadacağım şimdi güzelim; gel,

Ve uç benle aşkın cennetine;

Senin cesur elinde benim dümenim, deneyimli

Ve becerikli bir kaptan gibi, yol gösterip sürmelisin

Aşkın karanlık tünelindeki teknemi

Orada dans etmeli, yükselip alçalan coşkun dalgalar gibi.

Benim uzun filikam Kıbrıs boğazına

Güvenle demir atmış ve yükünü boşaltmış...

Doğanın ve aşkın dayattığı o ayinlere başla,

Tutku dolu ateşimizi söndürene kadar.

De Venette sağlıklı sonuçlanacak bir hamilelik için sevişme sırasında en iyisinin erkeğin üstte olduğu pozisyonlar olduğunu öne sürüyordu. Kadının üstte olduğu ve benzeri diğer çiftleşme pozisyonları sonucu “cüceler, sakatlar, kamburlar, şaşılar ve embesiller” doğuyordu. *Aristotle’s Masterpiece* kocaya sevişmeden sonra “aşk tarlasından alelacele çekilmemesini, rahmin aniden soğumasına izin vermemesini, çünkü bunun tehlikeli sonuçlara yol açabileceğini” tembihliyordu. Kitaba göre kadın sağ tarafına yaslanarak uyumalı, öksürmemeli, aksırmamalı ve hatta kıpırdamamalıydı. İlişki “çok sık” tekrarlanmamalıydı, aksi halde koca gebelikten önce “stokunu harcamış” olurdu.

Üremeye odaklanan seks kılavuzları diğer sevişme türlerini dışlıyordu. Yatak odasında zevk için sekse yer yoktu. Yine de her zamankinden daha az insan bu şekilde yaşıyordu. Evlilik içi ve diğer türlü seks dünyanın doğal düzeninin bir parçası olarak görülmeye başlamıştı. Her yerde her türlü seksle karşılaşmak mümkündü. Hukukun görevi, 1500 yıllık kısıtlayıcı ahlaki öğretilerle toplumun cinsel talepleri arasında bir denge kurmaktı. Sonuçlar pek de hoş olmadı.[104]

Kadın Aşkı ve Deri Tertibatlar

İki kadın birbirine cinsel aşk duyabilir mi? 18. yüzyılın örf ve âdetlerinin bu soruya cevabı “hayır”dı. Tabii söz konusu kadınları saygın kişiler varsayıyorlardı. Üst sınıflar arasında lezbiyen ilişkiler hayal etmek imkansızdı. İyi kadınlar birbirlerini sevebilir, kucaklayabilir, birlikte uyuyabilir ve birbirlerine tutkulu mektuplar yazabilirlerdi; bütün bunlar saygıdeğer şeylerdi. Fakat aşk ve sevişmek tamamen farklı mevzulardı. Kocalarını tatmin etmek haricinde “karakter” sahibi kadınlar cinsel açıdan hissiz varlıklar olarak tasavvur ediliyordu. İngiliz yargıçlar “Doğulu” veya “Hindu” kadınların farklı hareket edebileceklerini, ama bu tarz davranışların “uygar” dünyanın kadınlarına yakışmayacağını düşünüyorlardı.

İskoçya’da kızlar için açılmış lüks bir yatılı okulun evli olmayan öğretmenleri Marianne Woods ve Jane Pirie 1811’de birbirlerine “uygunsuz ve kabahatli” davranışlar sergilemekten suçlanınca, aileler çocuklarını okuldan aldılar. Böylece Woods ile Pirie’nin kariyerleri bir gecede iki paralık oldu. Onları ihbar eden öğrenci Dame Helen, Cumming Gordon’un Hindistan doğumlu torunuydu. Bayan Pirie ile yatağını paylaşan bu kız, Bayan Woods’un Bayan Pirie’nin üstüne çıkıp yatağı “sallamasının” gürültüsüyle uyandığını Dame Gordon’a anlattı. “Cinsel” mutluluk içinde yuvarlanırlarken Bayan Pirie, “Ah, devam et sevgilim!” deyip duruyordu. Kız “su dolu bir şişenin ağzına sokulmuş bir parmağın” çıkardığı sese benzer sesler çıkardıklarını da söyledi.

Dame Gordon ailelere mektup göndererek çocuklarının “büyük bir tehlikede” olduğunu ve bundan okulun sorumlu tutulması gerektiğini bildirdi. Woods ile Pirie itibarlarını olmasa bile kaybettikleri birikimleri telafi etmek için Gordon’a hakaret davası açtılar. İki kadın yüzlerce sayfalık belgelerle davayı kazandı. Davayı kazanmalarının sebebi, birlikte uyuyup sevişmemeleri değil -zira gerçekten bunu yapmışlardı- yargıçların, orta sınıftan gelen çok çalışkan iki kadının birbiriyle seks yapmış olabileceğini kabul etmemeleriydi.

Mahkeme sonuçların iki öğretmenin kişisel akıbetlerinin çok ötesinde önem arz ettiğini gördü. Üç yargıçtan biri olan Lord Meadowbank’a göre bu dava bütün edepli İngiliz kadınlarını ilgilendiriyordu. Kadınların erkeklere ihtiyaç duymadan kendilerini tatmin edebildikleri bir dünya çekilir gibi değildi: “Evcimen ilişkinin erdemleri, rahatlığı ve özgürlüğü büyük ölçüde kadının davranışlarının saflığına ve çiftlerin karşılıklı güvenine bağlıdır.” Erkekler hem cinsel mekanizmayı hem de dürtüyü taşıdıklarından mahkemenin bir erkeğin bir başkasıyla yatağa girmesi halinde seksin yaşanabileceği sonucuna varması kolaydı:

Şayet bir erkekle bir kadın yatakta birlikteyse cinsel ilişki yaşandığı varsayılır. Ve hatta bir erkek başka bir erkekle lüzumsuz yere yatağa girerse, genellikle doğal olmayan bir niyet çıkarsanabilir.

Fakat bu noktada Lord Meadowbank net bir çizgi çekiyordu: “Bir kadının başka bir kadınla yatağa girmesinden böyle bir çıkarsama yapılamaz. Bu şimdiki haliyle toplumun ve doğanın düzenidir. İki kadın kucaklaşırsa bundan bir şey çıkmaz.”

Pirie ile Woods çoğu insanın yaptığı gibi sık sık birlikte yattıklarını ve "değişimlerinin" yatakta başladığını kabul ettiler, ama Dame Gordon'un kendilerine atfettiği suçla ilgili hiçbir fikirlerinin olmadığını savundular. Mahkeme olanları biliyordu ama hadiseyi kurcalamak istemedi. Günümüzde hiç kimse Pirie ile Woods arasındaki ilişkinin seks içermediğine inanmaz. Lillian Hellman'ın bu hikayeyi sahneye uyarladığı 1934 tarihli *The Children's Hour* [Çocuk Saati] adlı kitabında iki kadın (New England'da kızlar için havalı bir yatılı okulun öğretmenleri) arasındaki bedensel ilişki öylesine vurgulu anlatılır ki, piyes çeşitli şehirlerde yasaklanır. Hellman, kadınları lezbiyenlikle suçlayan gencin ahlaksızlığını vurgular. Ayrıca iki kadın cinsel temasta bulunduklarını inkar etseler de hikayeyi sürükleyen unsur aralarındaki ilişkinin samimiyetidir. Lezbiyenliğin güçlü kokusu olmasaydı piyes çocuksu ve gerçekdışı olurdu. (Piyesin 1936 tarihli Hollywood versiyonunda sansürcüleri hoşnut etmek için hikaye heteroseksüel bir aşk üçgeni olarak yeniden kurgulandıysa da 1961 tarihli versiyonunda lezbiyen ilişkiye yeniden yer verildi.)

Hellman gerçeği iki yüzyıl geriden takip etti. Pirie-Woods davasında mahkemenin kararını belirleyen, seks yapmak için bir fallusun gerektiği, dolayısıyla *kadınların* birbirleriyle seks yapamayacağı yönündeki kanaatti. Fallus olmadan seks, "hokus pokusla cinayet işlemeye" benzerdi. İki kadının aynı yatağı paylaşmasından olsa olsa "büyük ahlaksızlık" ya da "edepsiz şaklabanlık" doğabilirdi, ama işin içinde erkek yoksa yasadışı bir şey de olamazdı. Mahkeme bazı kadınların yarı-erkek "garip yaratılışını" kabul ediyordu, ama böyle şeylerin Afrika ve egzotik Doğu'da olduğunu düşünüyordu. Ayrıca mahkeme yapay penislerin tarih boyunca kullanımını da araştırmıştı, ama bu vakada böyle bir şeye rastlamadı. Pirie ve Woods'un kesinlikle bu tür şeyler yapacak insanlar olmadığına kanaat getirildi. "[Pirie ve Woods'un] masumiyetine karımın masum olduğuna inandığım kadar inanıyorum," demişti bir yargıç.[105]

Kadınlardan biri erkek kıyafeti giyerek veya penisin yerine bir şey kullanarak erkek rolüne bürünseydi Pirie-Woods davası farklı sonuçlanırdı. Bu durumda İngiltere'deki her yargıç onları ağır şekilde cezalandırmanın bir yolunu bulurdu. 1746'da Somersetshire'de Dr. Charles Hamilton, erkek kılığında serserilik ve sahtekarlık yapmaktan mahkum edildi. O zamanlar rivayet edildiğine göre, Hamilton aslında Mary Hamilton adında bir

kadındı. Başka bir kadını evlenmek vaadiyle kandırıp seks yapma suçundan sırtı “neredeyse yüzülene” kadar kırbaçlanıp altı aylığına hapse atıldı.

Hamilton’ın suçla haşır neşir hayatı, bir komşu kızına âşık olduğu onlu yaşlarında başlamıştı. Kız bir adamla ilişki kurup evlenince Hamilton’la aralarındaki aşk macerası da bitti. Teselli bulamayan Hamilton hayatını ve kimliğini değiştirmeye karar verdi. Dublin’e taşındı ve hayatını Metodist bir erkek öğretmen olarak sürdürüp yerli kadınlarla flört etti. On sekiz yaşına geldiğinde bir peynirciden boşanmış altmış sekiz yaşındaki bir kadının kalbini kazandı. Çift evlendi ve Hamilton, zamanın yazarlarından birinin deyişiyle “edebim gereği ağzıma alamayacağım bir tarzda” erkek rolünü oynamaya devam etti. Kadının, genç kocasının aslında bir kadın olduğunu öğrenmesi tahmin edileceği gibi sorun yarattı ve Hamilton kadının parasını çalarak şehirden kaçtı.

Bu maceradan sonra Hamilton’ın yolu Somersetshire’daki Wells şehrine düştü. Burada erkek doktor kılığına bürünüp, on sekiz yaşındaki naif Mary Price ile aşk macerasına atıldı. İki günlük flört iki aylık evlilikle sonuçlandı. Hamilton herhalde kadın yatak arkadaşlarına yaptığı gibi, Price’ı tatmin etmek için yapay penis kullandı. Price için cinsel açıdan tatmin edici olan evlilikleri, Hamilton eski bir tanıdığı tarafından ihbar edilmeseydi sürüp gidebilirdi. Price kocasının erkekliğini savunmaya çalıştıysa da sonunda kandırıldığını kabul etmek zorunda kaldı. Komşuları onu çamur yağmuruna tuttu.

Hamilton aşağılık biri olabilirdi -kandırdığı on dört kadınla evlendiğine dair bir rivayet vardı- ama İngiliz hukuku kadın livatasını açıkça cezalandırmıyordu. VIII. Henry’nin 1533 tarihli livata yasası yalnızca erkekler veya erkekle hayvan arasında gerçekleşen cinsel ilişkileri kapsıyordu. Yasada kadından söz edilmiyordu. Ne var ki, kurallardaki boşluklar savcıları suç addedecekleri bir şey bulmaktan pek alıkoymuyordu. “Kralın tebaasına yalan ve aldatıcı davranışlar sergileme” hakkındaki yasalar gereği yetkililer Hamilton’ın peşine düştüler. Ona açılan dava, sandığında bulunan “iğrenç, muzır ve rezil” bir nesneden dolayı daha ciddi bir boyut kazandı. Büyük ihtimalle bir tür yapay penis olan bu nesne Hamilton’ın Mary’nin bedenine “defalarca girdiğinin” kanıtı olarak kullanıldı. Hamilton’a serserilik yasalarının müsaade ettiği azami ceza verildi. Hamilton cinsel açıdan saldırgan bir erkek kimliğine bürünerek

cinsel eylemin özü olarak görülen erkeklere özel duhulün ayrıcalığını gasp etmişti.[106]

HamIlton skandalı patlak verdiği sırada İtalya'da Catherine Vizzani adlı bir travesti hakkında muzır bir kitapçık yayımlandı. Bu kitabı İngilizceye çeviren kişi, halkın ne duymak isteğini çok iyi bilen, İngiltere'nin en büyük porno yayıncısı John Cleland'dı. Vizzani daha erken yaşlarda erkek kıyafeti giymeye başlamıştı ve "dinmek bilmeyen azgın bir enerjiyle daima hizmetçi kızların peşindeydi". Çapkın bir erkek olarak konumunu pekiştirmek için muhtemelen kadınlardan kaptığı zührevi hastalıklar için tedavi bile oldu.

Giovanni Bordoni ismini alarak sonunda asil bir kadının sevgisini kazandı ve evlenmek için birlikte Roma'ya kaçtılar. Kızın amcasının evliliği önlemek için gönderdiği papaz onları yolda yakaladı. Silahlar çekildi ama Vizzani daha güvenilir olacağını düşündüğü için ani bir kararla teslim oldu. Fakat papaz, Vizzani'nin silahını kaptığı gibi onu vurdu. Vizzani hastaneye giderek yarasını tedavi ettirdi. Ateşi çıkınca "kasıklarına bağladığı ve iğrenç sahtekarlığının ürünü olan deriden penis tertibatı" ortaya çıktı. Birkaç gün sonra da yirmi beş yaşında öldü.

Vizzani'nin "tertibatı" herkesi hayrette bıraktı. Hastane görevlileri tertibatı çıkardılar. Ayrıca bedenini incelediklerinde Vizzani'nin sadece dişi olmayıp aynı zamanda bakire olduğunu, "kızlık zarında ufacık bir yırtık olmadığını" şaşkınlıkla fark ettiler. Cleland'ın naklettiğine göre yapılan resmi otopsi daha şaşırtıcı bir sonuç ortaya koydu: "Bu genç kadının klitorisi ne sarkıktı ne de sıradışı bir büyüklüğe sahipti... aksine, normalden daha küçük olduğu için orta büyüklükte değil de küçük kategorisine sokulabilirdi." Vizzani'nin "doğal olmayan arzularını" açıklamaya yarayacak herhangi bir bedensel bozukluğa rastlamayan cerrah şaşkına döndü. Şehir sakinlerinin önemli bir kısmı "en güçlü ayartmalara karşı koyarak" bekaretini koruduğu için Vizzani'nin bir azize olduğuna inandı.[107] Her ne kadar yerli halkın ona dair fikri yetkilileri suçlamada bulunmamaya sevk etmiş olabilirse de yasal işlemler başlayamadan genç kadın öldü.

Erken Modern dönemde Almanya'nın seks yasaları çok kesindi. "Kadın livatası" 1532'den itibaren açıkça büyük bir suç sayılıyordu. Yasa çoğu zaman uygulanmasa da ölüm cezası tehdidi gerçekti. Nitekim genç karısı

Catharina Mühlhahn ile bir erkek gibi yaşamış Catharina Linck 1721'de yakıldı.

Ağzı bozuk bir koca olmadan önce Linck, diğer kişiliklerinin yanı sıra orduda vaizlik ve askerlik yapmıştı. Davadan sonra infaz edildiği Saksonya'daki mahkeme kayıtları, yargıçların dokuz ayrı erkek kimliğine bürünmüş genç bir kadınla uğraşırken karşılaştıkları zorlukları yansıtmaktadır.

Linck bir yetimhanede büyümüştü ve "iffetli bir hayat yaşamak için" genç bir erkek kılığına girip yetimhaneyi terk etti. Çok geçmeden başlarını duvarlara vurup anlaşılmaz laflar eden esrik bir Hıristiyan tarikatına gönül verdi. İki yıl boyunca seyyah bir vaiz ve kahin olarak yolculuk etti. Kehanetleri her zaman gerçekleşmiyordu. Nitekim suyun üstünde yürüyeceklerine inandırdığı iki adam boğuldu. Bunun üzerine Linck hemen oradan kaçtı. Bir süre domuz çobanlığı yaptıktan sonra silahşor olarak Hannover ordusuna katıldı ve üç yıl sonra firar edene kadar da orduda kaldı.

Sonra Polonya ordusunda görev aldı. Birliği Fransızlar tarafından esir alınsa da o hapisten kaçmayı başardı. Hesse ordusuyla sonraki ilişkisi yaklaşık bir yıl sürdü. Linck kendisine deri bir penis hazırlayarak domuz mesanesinden yaptığı iki testisi de penisine ekledi. Deri bir bağla sabitlediği tertibatını birkaç genç kız, dul ve fahişe üzerinde kullandı.

Askeri hayattan usanan Linck bu sefer güzel elbiseleri boyayan biri olarak hayatına devam edip, karşısına çıkan Mühlhahn ile evlendi. Düğün sırasında birisi Linck'in zaten evli ve çocuklu olduğunu haykırdı, ama Linck söylentinin asılsız olduğunu kanıtlamak için bir belge ve iki tanık buldu. Yeni evlenen çift birlikte eve çıktı. Daha sonra Mühlhahn'ın anlattığına göre, Linck'in büyük fallusundan dolayı bazen acı çekse de seks yaşamlarını aktif ve tatmin edici buluyordu. Yatağın dışındaki hayatları o kadar başarılı değildi. Her zaman para sıkıntısı çekiyorlardı ve dilenciliğe kadar düşmelerinden kısa bir süre sonra Linck, Mühlhahn'ı dövmeye başladı.

Bir gece uyurken kocası Linck'i yakından inceleyen Mühlhahn "tertibat"ı gördü. Linck uyanıp bu sırrı kimselere söylememesi için Mühlhahn'a yalvardı. Kadın buna razı oldu ama artık o aletle kendisini "gıdıklamamasını" istedi. Hoyrat damadının aslında kadın olduğundan

şüphelenmeye başlamış olan Mühlhahn’ın annesi sonunda bu birlikteliğe daha fazla katlanamayacağına karar verdi. Başka bir kadının da yardımıyla Linck’e saldırıp pantolonunu yırtarak yapay cinsel organına el koydular ki bu mahkemede kritik bir delil olarak kullanıldı.

Linck’i savunanlar makul bir iddianame sunulmadan onun ölümle cezalandırılmasına izin vermediler. Mahkemede ilk olarak, İncil’in yalnızca kadınlarla hayvanlar arasındaki “ilişkileri” doğal olarak görmediğini hatırlattılar. Dahası, meni olmadan livata olabilir miydi? Fakat mahkeme böyle ince ayrıntıları umursamadı. Kadınlar sadece “hayvani okşama ve şehvetli bedenlerini uyarma” eyleminde bulunmuş olsalar bile “ahlaksızlık herkese şamildir” diyen yargıçlar, kadın olsun erkek olsun, Tanrı’nın gazabını ve cehennemin ateşini yeryüzüne çeken livatacıların cezasının hem dini hem de seküler hukuk gereği yakılarak öldürülmek olduğuna hükmettiler.Linck usulen idam edildi. “Safdil” Mühlhahn üç yıl hapis yattıktan sonra sürgün edildi.[108]

Bayan Muff ve Komiser Foucault:

Erkek Eşcinselliği Mahkemede

Avrupa’da infazla sonuçlanan son lezbiyen vakası Linck’inkidir. 18. yüzyılda erkek eşcinseller de bazen idam cezasına çarptırılıyorlardı. Ama pek çoğu daha ucuz kurtuluyordu. Avrupa’da ve Amerikan sömürgelerinde eşcinsellik bir alt kültür olarak giderek yayılıyordu. Her yerde mantar gibi biten barlar, özel kulüpler ve halka açık konaklama yerleri erkek erkeğe seksi şehir hayatının görünür bir unsuru haline getirdi. Eşcinsellik yine alay konusu ve yine yasadışıydı ama yaygınlığı nedeniyle toplum tarafından gönülsüzce de olsa hoşgörülüyordu. Asırlar boyu eşcinselliği önlemek adına yapılan infazlar ve insanların eşcinselliği zındıklık ve büyüyle ilişkilendirebilmesi hesaba katılırsa bu kendi başına büyük bir gelişmeydi.

Stockholm’de erkekler seks yapmak için tuvaletlerde ve parklarda buluşuyorlardı. Lahey’de birbirlerinin ayaklarına basarak, kollarını tutarak veya mendil sallayarak birbirlerine işaret veriyorlardı. Başka yerlerde erkekler özel seks kulüplerinde alengirli ritüeller yapıyordu. Geceleyin Haarlem’deki ormanda buluşan bir grup aralarında bir “kral” seçerken, Parisli bir tarikat yeni üyelerinden diz çöküp, sahte elmasları öpüp ötekilere sadakat yemini etmelerini istiyordu. Muhallebi Çocuklarının Evi -zira o

zamanlar eşcinsellere muhallebi çocuğu deniyordu- adındaki daha alengirli Londra kulüpleri Bayan Muff, Dolgun Nelly ve Judith gibi isimleri olan erkekler tarafından işletiliyordu. Yeni üyeler de kadın isimleri alıyor ve genellikle şapellerde evleniyorlardı. Daha sonra çiftler civardaki bir odaya çekilip hayali çocuk yapıyorlardı, ardından bu "çocuklar" doğum odalarında "dünyaya getirilirken" grup havlu ve su çanağıyla onlarla ilgileniyordu. 1785'te yapılan bir baskında polis yeni doğmuş "çocuklarıyla" ilgilenen "annelerle" karşılaştı. Onlardan biri öylesine güzel rol yaptı ki, polis onun sahiden anne olduğuna inanıp çocuğuyla -büyük bir oyuncak bebek- baş başa bıraktı. Gönüllü bir koca bulamayan erkekler içinse erkek fahişeler her zaman hizmete hazırdı.

Devlet tüm olan bitenin farkındaydı. 1720'lerin ortalarında bilinen en az yirmi erkek genelevi inceleme altındaydı. Londra'daki yetkililerin karşılaştığı sorunsa, baskın yapacak polis sayısının azlığıydı. Görevdeki yargıçlarla polis memurları suçlulardan ve genelev işletmecilerinden sık sık para alıyorlardı. Wapping'de bir sulh hakimi kendi evini fahişelere kiralamıştı. Ayrıca bu dönemde şehrin nüfusu da hızla artıyordu. Sokakları dolduran yoksul göçmenler parayla seks yapmak isteyenlere yeni olanaklar sunuyorlardı. Bir zamanlar güçlü hukuki yaptırıma sahip olan kilise mahkemeleri artık güçsüzdü. Seküler mahkemelerinse işi başından aşkındı. [109]

Bu noktada Holy Rollers cemiyeti giriyordu devreye. 1600'lerin sonundan itibaren yaklaşık kırk yıl varlığını sürdüren ve birkaç grubun Adabımuaşereti Islah Cemiyeti adıyla ortaklaşa kurdukları cemiyet özellikle alt sınıflar arasındaki ahlaksız davranışlara karşı polisin yasadışı faaliyetlerini finanse etti. Zengin ahlak hocaları ve parlamento üyeleri tarafından idare edilen cemiyetin başat amacı şuydu: cinsel ahlaksızlığın kökünü kazımak için kime ne gerekiyorsa öde ve her türlü aldatmacayı kullan. Bu amaca erişmek için cemiyet işlenen günahları sızdırsınlar diye muhbirlere para ödedi ve ardından insanları tutuklayıp suçlamaları için polis memurlarına ve yargıçlara da para ödedi. Cemiyet çok masraflı davaları mahkemeden geçirmek için fonlar oluşturdu. Bu taktik en azından bir süreliğine işe yaradı. Yaklaşık yüz bin insan infaz edildi.

Cemiyetin kurbanlarının çoğu sokakta iş tutma, teşhir ve alenen cinsel ilişkiye girme gibi adaba aykırı eylemlerde bulunmakla suçlandı. Ama

cemiyetin özellikle üzerinde durduğu konu erkek livatasıydı. Eşcinsellik karşıtı ilk başarıyı donanma kaptanı Edward Rigby'ye karşı kazandılar. 1698'de Rigby, cemiyetin bir üyesine hizmet eden on dokuz yaşındaki William Minton'ı gemiyle gezdirmek gibi talihsiz bir seçim yaptı. St. James Parkı'nda kalabalık bir havai fişek gösterisi sırasında Rigby yavaşça Minton'a sokuldu ve ereksiyon halindeki penisini genç adamın eline sıkıştırdı. Minton durumdan fazla rahatsızlık duymamış olmalı ki, birkaç gün sonra meyhanede Rigby ile buluşacağına söz verdi. Ne var ki Minton'ın kafasında randevuyla ilgili başka planlar da vardı. Efendisine olanları anlattı ve çok geçmeden Rigby'yi tuzağa düşürüp yakalatmak için cemiyetle işbirliği yaptı.

Minton sözleşilen zamanda meyhanenin arka odalarından birinde Rigby ile buluştu; bir polis memuruyla dört cemiyet üyesi de bitişikteki odada bekliyordu. Rigby cinsel açıdan hayli uyarılmış halde mekana vardı. Minton'a az evvel pantolonuna boşaldığını ama daha fazlasına da hazır olduğunu söyledi. Minton tereddüde kapılmış olmalıydı, çünkü Rigby onun kucağına atlayıp İsa'dan Rus Çarı Deli Petro'ya kadar pek çok kişinin erkeklerle seks yaptığını söyleyip kendisiyle ilgilenmesi için yalvardı. Rigby elini Minton'ın pantolonuna daldırıp "parmağını anüsüne soktuğunda", adamın kalkık penisini tutup, "Şimdi senin aşağılık foyanı ortaya çıkaracağım!" diye bağırdı. İki adam didişirken Minton olanları dinleyen bitişikteki görevlilere parolayı haykırdı: "Westminister!" Adamlar odaya baskın yapıp Rigby'yi çekip aldılar.

Kaptanın zındıklık ve livataya teşebbüs sebebiyle mahkum edilmesi, cezasını hiç çekmeyecek olsa bile cemiyet için bir zaferdi. (Rigby üç kez teşhir direğine bağlandıktan sonra Fransız donanmasına katılmak üzere İngiltere'den kaçtı.) Güç kazanan cemiyet muhallebi çocuklarını tuzağa düşürmeye devam etti ve sonunda Mother Clap diye tanınan bir kadının işlettiği meşhur bir erkek genelevinin iflas bayrağını çekmesini sağladı. Bunch o' Grapes Meyhanesi'nin bitişiğindeki bu işletme muhallebi çocukları için bir tür fantezi mekanıydı. Kadın elbisesi giymiş düzinelerce erkeğin aynı anda dans edip şarkı söyleyebileceği büyüklükte bir salonu vardı. Bir cemiyet ihbarcısı 1725'te bir pazar gecesi orada yaşananları şöyle anlatıyordu:

Kırk ila elli adamı onların tabiriyle “birbirleriyle aşk yaparken” buldum. Bazen birbirlerinin kucağına oturuyor, edepsizce öpüşüyor ve ellerini arsızca kullanıyorlardı. Sonra ayağa kalkıp dans ediyor, reverans yapıyor ve kadın seslerini taklit ediyorlardı... Sonra sarılıyorlar ve çiftler halinde, onların ifadesiyle, “evlenmek” için aynı kattaki başka bir odaya geçiyorlardı.

Mother Clap müşterilerine düğün şapelinin yanı sıra yatak odası da sağlıyordu. Mother Clap’in kulübü başarılıydı ama sıra dışı değildi. Londra’da ona benzer pek çok mekan vardı ve bu mekanların çoğu hukuki yaptırımlara maruz kalmadan işliyordu. Cemiyete göre erkek genelevlerinin varlığı rezaletti ama onları yıkmak Rigby operasyonundan daha fazla planlama gerektiriyordu. Cemiyet üyeleri köstebeklerle -arkadaşlarını ve tanıdıklarını ihbar edecek fahişelerle- işbirliği yapıp delil toplamalıydılar. Muhbirler erkek genelevlerini dolaşıp delil toplamaları için polis memurlarını yanlarına alacaklardı.

1725’te yapılan bu tür bir tetkik sırasında polis memuru Joseph Sellers meşhur oğlancı Mark Partridge’e çeşitli erkek genelevi ziyaretlerinde eşlik etti ve bu ziyaretlerde onun “kocası” rolünü oynadı. O geceki duraklardan biri Drury Lane’deki Tobacco Rolls Meyhanesi’ydi. Burada Portakal Deb lakaplı bir portakal satıcısı Sellers’ın yanına yaklaştı. Sellers olanları mahkemede şöyle anlatacaktı: “Ellerini kalçalarıma yapıştırdı, dilini ağzıma soktu ve benim tadıma bakmak için kilometrelerce öteye bile gidebileceğine yemin etti.” Portakal Deb “arkaya gidip yapmak istediği şeye izin vermesi” için Sellers’a yalvardı. Bu, Deb’in Sellers ile oynaşmak ya da sadece arka odaya gitmek istediği anlamına gelebilirdi. Sellers her iki seçeneği de reddetti. Daha sonra Portakal Deb, Sellers’ın kucağına “çıplak” oturmayı teklif etti. Bunun üzerine tepesinin tası atan Sellers şömineden kor maşayı kaptığı gibi onu “[Portakal Deb’in] götüne sokmak” tehdidini savurdu. Sonraki bir mahkemede üç adam, Portakal Deb’in aslında evli ve çocuklu iyi bir adam olduğu ve şimdiye kadar uygunsuz bir davranışını görmedikleri yönünde ifade verdi. Ne var ki jüri bu ifadeye kulak asmayıp ona hapsedilene dek şehir meydanında bir direkte teşhir edilme cezası verdi.

Partridge ayrıca cemiyetin Thomas Newton ve Edward “Ned” Courtney adlarındaki iki fahişeyle birlikte Mother Clap’i alaşağı etmesine katkıda bulundu. Onların yardımıyla polisler 1726’da bir pazar gecesi yaptıkları

baskında Mother Clap dahil kırk kişiyi tutuklamak için yeterince delil bulmuşlardı. Hiç kimse fiilen seks yaparken yakalanmadı (gerçi bazı adamların pantolonu inmişti), ama muhbirlerin çokluğu bu türden delilleri gereksiz kılıyordu. Baskın neticesinde açılan bir dizi davanın ilki, üç adamı darağacına gönderdi. Bu manzaranın korkunçluğunu o esnada aynı yerde yapılan başka bir infazın dehşeti gölgede bırakmıştı. Catherine Hayes adlı bir kadın kocasını öldürüp doğramaktan mahkum edilmişti ve yakılmadan önce boğulacaktı. Ama alevler celladın işini yapmasına imkan tanımayacak şekilde çabucak yükselince kadın diri diri yanmaya terk edildi. Hayes'in çığlıkları tüyler ürperticiydi. Ne yazık ki günün tek faciası bu değildi. İnfazları izlemek için para ödeyen yüz elliden fazla seyircinin bulunduğu tribün çöktü ve altı kişi öldü. Sonraki bir mahkemede Mother Clap önce teşhir edilip ardından iki yıl hapse çarptırıldı. Muhtemelen hapis cezası bitmeden ölmüştür. Gazetelerin bildirdiğine göre, teşhir direğine bağlandığında kalabalık ona öyle "sert" muamele etmişti ki "iki kez bayılmıştı".

Erkek genelevlerine yapılan baskınlar ve cemiyetin kullandığı gizli yöntemler halkta öfke uyandırıyordu. Ayrıca cemiyetin Newton ve Partridge gibi hayta muhbirlerle bağlantısı ve cemiyetin kullandığı polislerin özellikle fahişelerden rüşvet almaya devam etmesi çoğu insanın hoşuna gitmiyordu. En iyi ihtimalle cemiyet iyi niyetli işgüzarlar topluluğu olarak değerlendiriliyor, en kötü ihtimalle de yozlaşmış ahlaksızlar diye kötüleniyordu. 1738'de cemiyet ışıltısını yitirip yolun sonuna geldi.[110]

Hollanda da büyük bir eşcinsel altkültüre sahipti, ama devletin livatayla başa çıkma yöntemleri İngiltere'ninkinden daha yetersizdi. Hollanda tarihinde eşcinseller ilk kez 1730'da ağır devlet baskısına maruz kaldılar; aynı trajedi 1764 ve 1776'da da tekrarlanacaktı. Her mahkeme furyasında yanlışlıkla tutuklanmış adamların itirafları hapis ve infaz dalgalarıyla sonuçlanıyor ve yüzyılın sonuna doğru bu durum çılgınlık noktasına varıyordu.

1764'te sarhoş Jacobus Hebelaar sokakta işeyen iki adama yanaşarak kendisi de işedi ve iki adamdan giyimi kuşamı yerinde olanla cinsel ilişkiye girmeye çalıştı. Kendisine defolup gitmesi söylenince köprünün altındaki umumi tuvalete gitti ve orada bir adamın parasını, kol düğmelerini, kıyafetlerini ve tirbuşonunu çaldı. Hebelaar o akşam daha önce iş attığı

adamlar tarafından kısa süre sonra yakalandı. Ne talihsizliktir ki, adamlar emniyet görevlisi çıkmışlardı. Hebelaar yedi yıl boyunca hem aktif hem de pasif olarak “korkunç livata günahını” işlediğini itiraf ettikten sonra infaz edildi. Dahası, suç ortaklarını da ihbar etti. Hebelaar bu davada yalnızca soygun suçuyla yargılandı, çünkü büyük ihtimalle polis, peşine düştüğü diğer seks partnerlerini ürkütmek istememişti. Bir yıl içinde yedi erkek idam edildi, beş erkek hapse atıldı, üç erkek sürgün edildi ve altmış dört erkek gıyaben mahkum edildi. Yüzden fazla erkek ya şehri terk etti ya da intihar etti; bunların hepsinin sebebi Hebelaar’ın bir polis memuruyla seks yapmaya yönelik başarısız girişimiydi.

Muhtemelen ne Hebelaar ne de onun suç ortakları kendilerine özel muamelede bulunulmasını sağlayacak paraya veya nüfuza sahiptiler; güç ve mevki genellikle livata yasalarından muaf tutulmayı sağlıyordu. Prusya’da imkanları olan insanların infazdan kurtulması neredeyse kesindi. Kral II. Frederick (cinsel tercihi en hafif tabirle belirsiz olan) kendi durumunda birisinin “vicdan ve penis” hürriyetine sahip olduğunu yazmıştı, ama bu sözler alt sınıftan olanlar için geçerli değildi. Baron Ludwig Christian Günther von Appel’in ırgatlarıyla livatadan sonra defalarca aklanması alışıldık bir durumdu. Baronu suçlayanlardan biri kırbaçlandı ve mahkeme masraflarını ödemeye mahkum edildi. İki yıl sonra başka bir ırgat, Jürgen Schlobach, baronun “organını iki kez anüsüne, bir kez de ağzına soktuğunu; vıcık vıcık olan ağzını çeşmede yıkamak zorunda kaldığını” ileri sürdü. Bunun üzerine Schlobach kırbaçlandı ve Prusya’dan kovuldu. Schlobach’ın babası ve erkek kardeşi onu kırbaçlayan kişiye yabalarla saldırınca hapse mahkum edildiler. Ayrıca Schlobach’ın annesi ağzını sıkı tutması için baronun eşi tarafından kendisine yeni bir elbise alındığını söyleyince hapse atıldı.[111]

Her zaman olduğu gibi kendi yolunda giden Fransa ne İngiltere gibi yasadışı faaliyetlerde bulunuyor ne de Hollanda gibi çılgınca infazlar yapıyordu. Fransa’da daha ziyade geniş kapsamlı polis gözetimi ve fişleme söz konusuydu. Livata 1791’e kadar Fransa’da büyük bir suç olmaya devam etti ve yaklaşık kırk bin eşcinsel yüzyıl boyunca özel livata devriyeleri tarafından kara listeye alındı. Öte yandan çok az oğlancı idam edildi veya alenen cezalandırıldı, çünkü yetkililer genellikle eşcinselliği ön plana çıkarmanın onu yaygınlaştıracağı endişesiyle durumu örtbas etmeye çalışıyorlardı. Başka yerlerde olduğu gibi yüksek mevkideki kişiler tedbirli

olmaları gerektiğinde livata karşıtı yasalara karşı çıkıyorlardı. Ayaktakımına bir müddet hapis veya sürgün cezası verilebiliyordu. Bununla birlikte şayet cinsel serüvenlerini çok aleni yaşamışlarsa üst sınıflar bile tamamen güvende sayılıyordu.

1722'de bir yaz gecesi Versailles'daki kraliyet sarayının çevresindeki çeşmelerin ve ağaçların arasında bir grup genç asil birbirleriyle seks yapıyordu. Yaklaşık bin hektarlık araziyi kaplayan bahçeler onlar için gözden ırak bir yer bulmaya yetecek kadar genişti, ama bunun yerine saraya çok yakın bir yerde eğlenmeyi seçmişlerdi; saraya öyle yakındılar ki bazı insanlar onların seslerini duyup neler yaptıklarını gördüler. Rivayetler farklı olsa da, işin içinde en az altı erkek vardı ve bunların hepsi de yakın zamanda evlenmişti. Zamanın hukukçularından birinin dediğine göre, erkekler sadece hemcinsleriyle seks yapmamış, aynı zamanda ay ışığı altında ve "gayet aleni olarak anal yolla düzüşmüşlerdi". Sorguya çekildiklerinde hiçbiri pişmanlık duymadığı gibi, hayatlarından endişelenmelerini gerektirecek bir sebep de göremiyorlardı. Çoğu konforlu malikanelerine "sürgün" edildi ve ardından karıları da kendilerine katıldı. İçlerinden sadece biri Bastille'e gönderildi.

On iki yaşındaki müstakbel Kral XV. Louis saray erkanından bazılarının neden uzaklara gönderildiğini sorduğunda, bahçedeki çitleri yıktıkları için gönderildikleri cevabını aldı. Sadece iki yıl sonra, o sırada tahta geçmiş olan Louis, genç La Trémoille düküyle öyle haşır neşir oldu ki, gencin adı "Kral'ın yatak odasının ilk soylusu"na çıktı. "Efendisinin sakisi [yani arkadan alan oğlanı]" olan Trémoille hemen evlendirilip sürgün edildi. Louis erkeğe özgü zevkleri tatması ve bekaretini kaybetmesi için av gezisine gönderildi. Fakat en azından o zamanlar kadınları avlamaya fazla ilgi duymuyormuş gibi görünüyordu.

1725'e gelindiğinde çoğu insan aristokratların eşcinsel davranışlarının kontrolden çıktığına inanıyordu. Zamanın Parisli hukukçusu Edmond-Jean François Barbier, "Sarayın genç soylularının hepsi eşcinselliğe çılgınca düşkündüler ve bu durum saray hanımlarının hiç hoşuna gitmiyordu," diyordu. Ayrıca bu "aristokrat ahlaksızlığın" alt sınıflara da yayıldığına inanılıyordu. Hukukçu B. F. J. Mouffle d'Angerville "düklerden ayaktakımına kadar" toplumun tüm sınıflarının bu melanetten etkilendiğini yazıyordu. Bu hem gülünç hem de geç kalmış bir düşünceydi. Paris zaten

toplumun her kesiminden eşcinsele hizmet veren buluşma yerleri ve seyir noktalarıyla doluydu. Sokaktaki hiç kimsenin seks konusunda akıl hocasına ihtiyacı yoktu. Ne var ki topluma kanlı bir ibret dersi verme zamanının geldiğine inanılıyordu.

Günah keçisi Benjamin Deschauffors adlı soylu oldu. Bu zat diğer suçlarının yanı sıra Fransız ve yabancı aristokratlara oğlan satmak ve "livata okulu" işletmek yüzünden Paris'te diri diri yakıldı. İki yüzden fazla insan Deschauffors olayına karışmıştı. Bu kişiler arasında papaz okuluna sürgün edilen bir piskopos ve Bastille'de mahkemeyi beklerken boğazını kesen ressam Jean-Baptiste Nattier de vardı. Suçlananların çoğu birkaç aylık hapis cezası aldı. Ne var ki eğer polis ender görülen bir infazın "doğaya karşı olan suça kendini kaptırmış" ötekilerin gözünü korkutacağını umuyorduysa yanılıyordu. Paris -özellikle Tuileries ve Lüksemburg bahçelerinde, şehrin meyhanelerinde, Palais-Royal adındaki sefahat cennetinde- eşcinsel faaliyetlerden payına düşenden fazlasını almaya devam ediyordu ve polisin yakaladığı erkeklerin en az üçte biri evliydi.

1750'ye gelindiğinde sadece üç erkek daha livatadan dolayı ölümle cezalandırılmıştı ve bunlardan ikisi iş üstünde yakalanmıştı. Öte yandan oğlancıların hayatı nispeten güvende olsa da genel hukuki durumları riskliydi. Deschauffors olayı insanları, özellikle de parası veya bağlantısı olmayanları teyakkuz halinde tutmaya yetmişti. 1780'lerde Paris'te gece devriyesi için özel bir "yaya polis" birimi oluşturuldu. Komiser Pierre Foucault şehirdeki kadın fahişeler kadar çok olduğunu iddia ettiği on binlerce livatacıyı fişlediği büyük bir defter tutuyordu. Devriyelerin yakaladığı kişiler, sokaklardaki basit tacizcilerden, Palais-Royal'deki bir toplu seks âleminin zanlılarına kadar çeşitlilik arz edebiliyordu. Bunların hepsi deftere kaydediliyordu.

1791'e gelindiğinde Fransız Devrimi patlak verip Kral XVI. Louis ve Kraliçe Marie Antoinette hapsedildikten sonra kurucu meclis doğaya karşı işlenen günahlardan ve livatadan hiç söz etmeyen bir dizi yeni ceza yasasını onayladı. Bir suç yasalardan silinse de polis de dahil çoğu insanın zihninde kaldı. Nitekim sonraki yüzyılda eşcinsel seks yapanların canına okumak için kamu ahlakı yasalarına ağırlık verilecekti.[112]

Bakireler ve Zührevi Hastalıklar

Hukukun, özellikle para için veya zorlamayla yapılan seksle başa çıkma yöntemiyle zührevi hastalıklar arasında yakından ilişki vardı. Mevcut düşünceye göre "iyi kızlar" cinsel yolla hastalık bulaştırmazdı, bunu sadece "kötü kızlar" yapardı. Erkekler masum kurbanlardı. Bir tıp kaynağı şöyle diyordu: "Erkekler bu belayı hasta kadınlardan kaparlar, çünkü seks edimi sırasında... rahim ısındığından, erkeğin penisi rahimdeki habis salgılardan yükselen buharları içine çeker." Bir başka otorite de, bu yolla, "kadının hastalıklı akıntıları genellikle hastalığı sağlıklı yatak arkadaşının cinsel organına bulaştırır".

Zührevi hastalığın, özellikle frenginin acısı ve utancı insanları çaresiz bırakıyordu. Cıva enjeksiyonları ve benzeri düzinelerce "ilaç" çoğu zaman hastalığın kendisi kadar tehlikeliydi. Çoğu insan en iyi çarenin genç bir bakireyle birlikte olmak olduğu konusunda hemfikirdi. Londra ve başka yerlerde erkekler "hasta" organlarını ergenlik öncesi kızların saf sıvılarında "temizleme" peşindeydiler. Genelevler el değmemiş olduğu söylenen kızların simsarlığını yaparak bu "bekaret bozma çılgınlığından" kazanç sağlıyordu. Aynı kızlar genellikle "onarılmış" kızlık zarı ve vajinalarına stratejik olarak yerleştirilmiş küçük kan topaklarıyla bakire diye tekrar tekrar satılıyordu. Ne var ki biraz sağduyu sahibi müşteriler aslında ödedikleri paranın karşılığını almadıklarını biliyor olmalıydılar. Ancak sahiden masum küçük kızlar onların istediğini verebilirdi ve onları elde etmek de genellikle kaba güç kullanmayı gerektiriyordu. 1730'dan 1830 yılına kadar Londra Old Bailey'deki tecavüz suçlarının neredeyse beşte biri çocuk istismarına dayanıyordu. Tecavüzcülerin arasında muhtemelen kendini "iyileştirmeye" çalışanlar da vardı. Mahkeme bu sağlık bahanesini asla kabul etmese de bu insanların inanışını değiştirmiyordu.

James Booty örneğini ele alalım. Kendisi on beş yaşına bastığında, yedi yaşından küçük beş altı çocuğa tecavüz etmişti. Booty kuzeninden hastalık kaptıktan kısa bir süre sonra bir arkadaşı ona "sıhhatli bir kızla yatarak kendini bu marazdan kurtarabileceğini" söylemişti. Bunun üzerine Booty efendisinin beş yaşındaki kızı da dahil erişebildiği her küçük kızın peşine düştü. Efendisi infazı kabul ettirecek parayla gerekçeye sahipti ve Booty infaz edildi, ama bu sonuç tüm vakalar için geçerli değildi.

İngiliz hukuku küçük kızları seks avcılarından korumaya fazla aldırış etmiyordu. Geleneksel olarak kızlar için reşitlik yaşı ondu (çoğu için

ergenliğe adım atmadan epey öncesi) ve bu durum erkeklerin körpe kızlardan faydalanmasına olanak tanıyordu. 1760'ta bir hovarda şöyle diyordu: "Olgunlaşmamış güzelliğin tadına bakmanın zamanı, olgunluğun belirtilerini göstermeye başlamasından önceki yıl", yani âdet görmenin "onun bakire değişimine damgasını vurmasından" önceki ve "memelerinin ayrı ayrı değil, sadece hafifçe kabardığı" zamanlardır. Bakire çocukları iğfal etmeye yönelik bu fetişizm gitgide yaygınlaştı ve en azından üstü kapalı olarak hoşgörüyle karşılandı.

Eğer bir çocuk tecavüzü mahkemeye intikal ederse saldırgan yüzde 80 ihtimalle aklanıyordu, çünkü hukuk, mağdurun sekse zorlandığının ve saldırganın mağdurun içine boşaldığının kanıtını istiyordu. Pratikte bunun anlamı şuydu: Bir çocuk tecavüze uğradıktan sonra kritik kanıtı elde edebilmek için bu kez yeniden ırzına geçmesin diye güvenilir birini bulmak zorundaydı. Kurban kızların genellikle dehşet, utanç ve fiziksel acıyla dize getirildiğini göz önüne alırsak, onların dünyaya iğfal edilmek için geldikleri gerçeğini görürüz. Tecavüz kanıtı olsa bile dava sürecinin yüksek maliyeti yüzünden mahkeme kapıları kurbanın yüzüne kapanıyordu. Bir vakada Margaret East adlı bir hizmetçinin dokuz yaşındaki kızına East'in hizmet ettiği adam tarafından tecavüz edilip hastalık bulaştırıldı. East masrafı karşılayamayınca adli tabip, kızın kızlık zarının yırtılmadığını söyleyerek tecavüzcü lehinde ifade verdi ve adam beraat etti.

Birleşik Devletler'de bir adamIN toplumsal statüsü onu tecavüz suçuyla hüküm giymekten koruyordu. Maine kırsalında yaşayan ebe Martha Ballard 1789 tarihli günlüğünde unutulması güç bir tanıklığı anlatıyordu. Ballard'ın komşusu Rebecca Foster, papaz kocası Isaac'in iş seyahatine çıkmasından sonra birkaç adamın kendisini "taciz" ettiğini söylemişti. Tacizcilerden biri, güçlü simsar Joseph North, Foster'ın hanesine girip kadına "korkunç bir saldırıda" bulunmuştu. Olaydan sonra Foster komşusuna akıl danışmıştı. "Hadiseyi hiç kimseye anlatmamasını istedim," diyordu Ballard. "Eğer anlatırsa kendini ifşa edip belki de hayatını ziyan edeceğini söyledim." Foster, Ballard'ın tavsiyesine kulak asmayıp hadiseyi kocası Isaac'e anlattı. Bunun üzerine papaz alışılmadık ve riskli bir adım atıp North'u tecavüzden dava etti.

Dava nehir kenarında küçük bir kasaba olan Pownalboro'da görüldü. Hakimler senede iki kez yaptıkları gibi beyaz peruklar ve siyah cüppelerle

dolu valizleriyle Boston’dan bindikleri gemiyle nehir boyunca ilerleyip mahkeme salonuna vardılar. Kendisinden tanıklık etmesi istenen Ballard gemiyle Pownalboro’ya gitti. Hadise büyüktü. Tecavüz davaları ender görülürdü ve nüfuzlu bir adamı suçlayan bir kadını karalamak sıradan bir durumdu. Ballard günlüğüne mahkeme sırasında “[Foster’a] ağır iftiralar atıldığını” yazıyordu. Her ne kadar açıkça dile getirilmese de North’un avukatlarının Foster’ı kocası evden uzaktayken erkeklerle gönlünü eğlendirmekle suçlamış olabileceğine pek kuşku yok. Mesele Foster’ın North’la karşılaşmasından aşağı yukarı dokuz ay sonra bir bebek doğurmasıyla çetrefilleşti. Büyük ihtimalle North’un Foster’a attığı “iftiralar” arasında kadının zengin bir adamı başka birinin çocuğunun bakımını üstlenmeye zorladığı da yer alıyordu.

12 Temmuz 1789’da Ballard’ın ifadesiyle “konuştuğum herkesi şaşkına çeviren” bir gelişme yaşandı ve North beraat etti. Fosterlar çocuklarını da yanlarına alıp bölgeyi temelli terk ettiler ve Isaac 1800’de ölene dek Maryland’de yaşadılar. Daha sonra Rebecca Foster en küçük oğluyla birlikte altın aramak için Peru’ya gitti.[113]

Kırbacı Sevmek

Samuel Self boşanma davası açtığı karısı Sarah’yı hafife almıştı. Norwichli kitapçı iyi bir planı olduğunu düşünüyordu. Sarah ve sevgilisi John Atmere’yi uygunsuz vaziyette yakalamıştı, dolayısıyla mahkeme muhtemelen nafaka ödemeden boşanmalarına izin verecekti. Kadının yıllardır evlerinde yaptıkları grup seksleri, kırbaçlama fantezilerini ve doğaçlama seks şovlarını ifşa ederek karşı atağa kalkma cesaretini gösterebileceği aklının ucundan geçmemişti. Ama kadın bunu yaptı ve yasal işlemler sona erdiğinde hem kendisi hem de Samuel mahvolmuştu.

Bu ikisinin evlilikleri hiçbir zaman yolunda gitmemişti. 1701’deki düğünlerinde Samuel hâlâ bakirdi ve birkaç hafta içinde Sarah ona belsoğukluğu bulaştırdı. Bundan hemen sonra kadın, evli komşularının yatağına davetsiz girip üçlü ilişki teklifinde bulunmaya ve hediye olarak kadın hizmetkarının bir tutam kasık kılını sunmaya başladı. Samuel’in karısının gece geç vakitteki bu gezmelerinden haberdar olup olmadığı bilinmese de, 1706’da kendi yaptıkları da hiç masumane şeyler değildi. Hizmetçileri Atmere ile kiracılarının yardımıyla Self ailesinin evi bir seks

âlemi mekanına dönüştü. Burada cinsel partnerler değiş tokuş edilip herkesin gözü önünde birbirlerini kırbaçlıyorlardı.

Selflerin evindeki grup seksin en gözde sahnesi genellikle Samuel'in kiracılarından biri olan Jane Morris'in kırbaçlanma seanslarıydı. Mahkeme kayıtlarına göre Samuel "ahlaksız, azgın ve adi bir şekilde" Morris'i taciz ediyor, "kadının elbisesini çıkararak çıplak poposuna sopa... ve başka aletlerle utanmazca vuruyordu". Morris çoğu zaman evdeki başka insanlar tarafından yere yatırılıyor, Samuel de onu kırbaçlıyordu. Samuel her kırbaç darbesinde zevke geliyordu; öyle ki kırbacı yere attıktan sonra karısını tutup Atmere'ye onu kırbaçlaması için yalvarıyordu.

Bütün bunlar mahkemenin kafasını karıştırırken Norwich'in dedikoducu sakinlerinin hoşuna gitmişti. Yasal işlemler yaklaşık iki yıl sürdü; her yeni yeminli ifade manzaraya uçuk bir renk katıyordu. Mahkeme ne yapacaktı? Selflerin sapkınlıkları (adam takıntılı bir kırbaççı, kadın her yola giden bir âlemci) göz önüne alındığında, mahkeme birinin diğerinden daha masum olduğuna nasıl karar verebilirdi? Bu o kadar kolay değildi, ama mahkeme hüküm vermek zorundaydı. Samuel'in zina yaptığına karar verildi, boşanma onaylandı ama Samuel nafaka ödemeye zorlanmadı. Ne var ki iki yıllık dava sürecinden sonra Samuel'in saygın soyadı ve Norwich halkı arasındaki itibarı iki paralık olmuştu. Samuel sonunda iflas etti ve 1710'da evrakta sahtecilikten tutuklandı. Sarah'ysa evsiz ve beş parasız kaldı.

Selflerin kırbaçlama tutkusu mahkemeye göre "aşırı ve doğaya tersti" ama alışılmadık bir şey değildi. Gerek ceza gerekse seks oyunu olarak kırbaçlama çok yaygındı ve çoğu mahkeme bunu cezalandırma yanlısı değildi. 1782'de bir yargıç, adamın başparmağından daha kalın olmadığı sürece bir adamın karısını değnekle dövebileceğine ve bundan dolayı herhangi bir ceza almayacağına hükmetti. Mahkeme disipline atıfta bulunuyordu ama ceza ile cinsel istek arasındaki sınır her zaman belirgin değildi. Jean-Jacques Rousseau, *İtiraflar* adındaki kitabında birçok çağdaşı gibi kendisinin de çocukken kamçılanmaktan hoşlanmaya başladığını yazar: "Acıda, hatta rezalette hep şehevi bir yan buldum, öyle ki onu tekrar denemeyi arzulamaktan korkmadım."

Kırbaçlama becerisi iyi bir fahişenin meziyetleri arasında yer alıyordu. Gazeteler kırbaçlama hizmeti sunan genelevlerin reklamlarıyla doluydu. William Hogarth'ın 1732 tarihli gravür serisi *A Harlot's Progress* [Bir

Fahişenin Gelişimi] başka resimlerin yanı sıra elinde birkaç sopayla özel odasında duran bir fahişeyi gösterir. Daha sonra bir genelev patroniçesi müşterilerin kayışla bağlandığı özel yapım bir kırbaçlama makinesi kullandı. Başka bir makine ise aynı anda kırk erkeği kırbaçlamak suretiyle seri hizmet veriyordu.

Selflerin boşanma davası kırbacın hazları üzerine yeni bir pornografi türünün patlamasıyla hemen hemen aynı zamana denk geldi. Sadece iki örnek vermek gerekirse, yoldan çıkmış yayıncı ve kitapçı Edmund Curll *Treasite on the Use of Flogging* [Kırbaç Kullanma Üzerine] adlı kitapla yolunu bulurken, John Cleland'ın *Bir Kadının Zevk Anıları* adlı kitabı kırbaçlamaya geniş yer ayırıyordu. Cleland, fahişe Fanny Hill'in çorap bağıyla tezgaha bağladığı adama gösterdiği sert muameleleri hoş ayrıntılarla anlatır. Kadın adamın "beyaz, pürüzsüz ve parlak" kalçalarını kırbaç darbeleriyle "morartıp yara bere içinde bıraktıktan" sonra kendi "titrek kaba etlerini" onun "insafına" bırakıyordu. İlk başta adam kırbacı yumuşak kullanıyor ama aradan birkaç dakika geçince "bana öyle güzel vuruyordu ki birkaç kırbaçtan sonra kan geliyordu; bunun üzerine kırbacı indirip üstüme atlıyor, kan damlalarını öperek siliyor, yaraları emiyor ve acımı dindiriyordu". Bayan Hill yaşadığı deneyimi ilk başta endişe verici bulsa da bir kadeh şaraptan sonra yaralarının "acı veren sıcaklığı" kadında dizginlenemez bir seks arzusu uyandırıyordu. Tabii yatak arkadaşı da memnuniyetle ona itaat ediyordu.[114]

Hayvanlar

Daha önce gördüğümüz gibi, insanlar ile hayvanlar (özellikle keçiler) arasında cinsel ilişki geleneksel olarak livata diye kınanıyordu ve şeytana tapınmayla ilişkilendiriliyordu. İşin içindeki hayvanlar bizzat şeytani görüldüğünden onlar da çoğu zaman insan partnerlerinin gözü önünde infaz ediliyordu. Öte yandan 17. yüzyılın sonunda büyücülük furyasının dinmesiyle birlikte hayvanlarla seks yapma konusunda daha yumuşak bir yaklaşım gelişti. Asırlarca verilen ağır cezalar insanları, özellikle çiftçileri hayvanları sevmekten men etmeyi başaramadı. Şehir sakinlerinin bu seks çeşidini uygulama olanakları pek yoktu, ama yine de onlar piyasayı hayvan pornografisiyle doldurarak bu alana duydukları ilgiyi belli ediyorlardı. Zaman içinde hayvanlarla seks eskisi kadar zararlı görülmeyip, diğer pek çok seks suçu gibi kabul edilmeye başladı.

1642’de Massachusetts’te genç William Hackett cinsel organını bir ineğe sokarken yakalandığında, mahkemede kendi yurdu olan İngiltere kırsalında bu tip şeylerin gayet normal karşılandığını söyledi. Bu savunma Hackett’i ve onun önünde yakılan ineği cezadan kurtaramadı ama akıllara Hackett gibilerin tahmin edilenden daha çok olabileceğini getirdi. Prusya kralı Büyük Frederik’e şövalyelerinden birinin bir kısrakla ilişkiye girdiği söylendiğinde hükümdarın tepkisi dehşete kapılmaktan ziyade alay etmek oldu: “O adam bir domuz; piyade sınıfı içine yerleştirilmeli.”

Hayvanlara tecavüz edenler, eskiye göre daha seyrek olsa da, hâlâ kazıkta yakılıyorlardı. Hatta bazı mahkemeler hayvanları kendi yordamlarına göre yargılamaya bile başlamışlardı. 1750’de Fransa’da geçen bir vakada Jacques Ferron dişi bir eşekle ilişki halindeyken yakalandı. Ferron ölüm cezasına çarptırıldı ve normalde eşek de cezalandırılacakken, onun bir şiddet kurbanı olduğu ve Ferron’un arzularına zoraki boyun eğdiği gerekçesiyle aklandı. Mahkemenin bu kararında, bir grup din görevlisi ve devlet memurunun kaleme aldığı ve “eşeğin sözde ve özde son derece şerefli bir canlı” olduğunu belirttikleri dilekçenin etkisi büyüktü.

17. yüzyılın sonuna gelindiğinde, hayvanları cinsel emellerine alet eden insanlara verilen çoğu ceza gerek hukukta gerekse uygulamada yapılan resmi değişikliklerle hafifletildi. Ömür boyu hapis ve idam cezalarının yerini daha kısa süreli hapisler aldı. 1791’de bir inekle cinsel ilişkiye giren bir İngiliz terzi sadece iki yıl hapis cezasına çarptırıldı. Devrimden sonraki Fransız medeni hukuku, Fransa etkisindeki diğer ülkelerin hukuk sistemleri gibi, meseleyi tamamen görmezden geldi. 1813’te bu eylem Bavyera gibi tutucu Katolik eyaletlerde bile suç olmaktan çıktı.

Öte yandan bir hayvanla uygunsuz vaziyette yakalanan herhangi birinin itibarı, özellikle söz konusu kişi şehirde yaşıyorsa, iki paralık olabiliyordu. Hayvan sevicilerin çoğu işi fiiliyata dökmek yerine pornografik materyallerle yetiniyorlardı. 1710’da Edmund Curll yetmiş yıllık bir davanın raporunu yayımladı. Raporun ismi biraz uzuncaydı: *Bir ineğin yanı sıra başka hayvanlarla da arsızca günah işlediği için Dublin’de asılan, İrlanda’nın Waterford şehrinden piskopos John Atherton’un davası.* Dört sayfalık broşürün fiyatı bir şilindi; bu “çok yüksek” ama “her halükarda alıcılara cazip geleceğinden emin olduğu” bir fiyattı. Porno yayıncıları, erkeklerin hem kadınlar hem de hayvanlarla, özellikle evcil kediler ve

köpeklerle birlikte olma fantezileri kurduklarını keşfettiler. Kadınların kitaplarda anlatılan şeyleri yapıp yapmadıklarını bilmesek de böyle şeyleri düşünmekten hoşlanan bir sürü erkek olduğu bir gerçekti.

Hayvanlarla sıcak temaslar, kitaplarında hayvanları dehşetengiz muamelelere maruz bırakan Marquis de Sade'ın ilgisini çekmiyordu. Sözgelimi *Sodom'un 120 Günü*'nde hindilere özel bir ilgisi olan bir ırgattan söz edilir. Bir keresinde bu adam, boynu, yüzükoyun yatmış bir kızın kalçaları arasına sıkıştırılmış hindinin içine sokar penisini. Sonra bir başka adam sahneye dahil olur ve hindiyi iğfal eden adama kulamparalık eder. Zevk zirve noktasına vardığında hindiyi iğfal eden, zavallı hayvanın boğazını keser. Sade bu sahneden veya kitabındaki bebek tecavüzü, işkence ve kan emme sahnelerinden dolayı yargılanmadı. Kendisi zaten kitabını yazdığı sırada Bastille'de hapisteydi ve bu kitabını yayımlamayı planlamıyordu. 1960'lara kadar kitapları sansürlenerek yayımlandı. 1960'larda Geoffrey Gorer gibi zamanın entelektüelleri Sade'ı devrimci bir dâhi ve *Sodom*'u da "en güzel ahlak eserlerinden biri" olarak selamladılar. [115]

Muzır Kitaplar ve Spermler

Fransız Devrimi sırasında Fransızca *pornographie* sözcüğü "ahlaksız" seks kitaplarını tanımlar oldu. Bu yalnızca mahkemelerin gereksinim duyduğu bir tabirdi. İnsanlarsa pornografinin ne olduğunu gördüklerinde anlıyorlar ve her yerde onu görüyorlardı. Yüzyılın sonuna gelindiğinde, müstehcen materyallerin yayımlanması günümüzün büyüyen sektörüne benzemeye başlayarak, imkan bulduğu her mecrayı kullanır, her türden zevke hitap eder oldu. Devletler bu sektör üzerinde baskı kurmaya çalıştı ama bu yöndeki çabalar genellikle boşa çıktı. Asiller ve aristokratlar kendilerine dair kaçamakların yayımlanmaması için pek çok Fransız porno yayıncısına yüklü rüşvetler ödemeye başladı. Müstehcen materyallerin siyasi ve toplumsal alan üzerindeki etkisi 18. yüzyılda doruk noktasına ulaştı. Pornografi Fransız yönetici sınıfını, özellikle kralları ve kraliçeleri zayıflattı. Ayrıca evlilik dışı seksi normalleştirdi ve kitleleri asırlardan beri süregelen Hıristiyanlık tabularından kurtardı. En önemlisi de bazı insanları zengin etti.

Müstehcen materyaller olmadık yerlere sızdı. Tissot'nun *L'Ona-nisme* adlı kitabında mastürbasyon çok sert ifadelerle pornografinin temeli olarak

yaftalanıyordu. Ne var ki mastürbasyonun insanları aptal, güçsüz, hemoroit ve kısa ömürlü yapacağı vurgulanan kitabın kendisi okurlarının büyük bir kısmı için mastürbasyon kılavuzuydu. 1835'te Amerikalı rahip John Todd genç insanları doğru yolda tutmak için ahlak dersleri içeren *Öğrencinin Kılavuzu* adında Latince bir kitap yayımladı. Kitap "elle boşalmanın sıklığı ve devamlılığı" konusunda okurları uyarıyordu. Ayrıca okurların mastürbasyona yeltenen ellerini sert bir şekilde azarlamalarını salık veriyordu. (Gençler şöyle diyeceklerdi: "Ey el, şehvetini kendine sakla!") Latinceyi kullanmasının nedeni herhalde okurların nezdinde kitabı daha etkileyici kılmak ve elbette kitabın başarısını garantilemekti. Kitap en az yirmi dört baskı yaptı ve Avrupa'da yüz bin adet sattı. Mastürbasyon için en az onun kadar faydalı olan seks ve evlilik rehberleri vardı. John Cannon adlı genç bir adam anılarında, annesi kitabı elinden alana kadar bir ebelik rehberine bakarak düzenli mastürbasyon yaptığını yazmıştı.

Güncel basın da boşanma ve zina davalarıyla ilgili çok sayıda "haberiyle" büyük bir pornografi kaynağıydı. Bir dükün iktidarsızlığı veya karısının sadakatsizliğinin resimli anlatımı herkesin ilgisini çekebiliyordu. Örneğin Londra'nın Old Bailey mahkemesinde görülen seks davalarının "oturum tutanakları"nı haber olarak okumak mümkündü. Keza bir hapishane papazı seks suçlularının itiraflarını *Newgate'in Olağan İşleri, Tyburn'de İnfaz Edilmiş Suçluların Davranışları, İtirafları ve Son Sözleri* başlığı altında toplamıştı. Ne var ki bu yayınlar genellikle gazetelerin ve Grub Caddesi'nin (ucuz kitapçıların ve yoksul yazarların mesken tuttuğu bir cadde) ısmarlama yazılar kaleme alan yazarlarının gölgesinde kalırdı. ("Grub Caddesi" çok geçmeden künyesi bozuk yayıncılıkla eşanlamlı hale geldi.) Grub Caddesi'nde matbaacılar başkalarının materyallerini çalar, mahkeme tutanaklarını süslü ayrıntılarla donatır ve bastıkları eserlere ilgi çekecek seksi başlıklar koyarlardı. Ve bunların hiçbiri yasak değildi.

Grub Caddesi'nin duayeni ve modern İngiliz pornografi neşriyatının babası daha önce de sözünü ettiğimiz Edmund Curll idi. Uzun boylu, çirkin, pörtlek gözlü ve çağdaşlarından olan Thomas Amory'nin deyimiyle "sapına kadar zampara" Curll kitap satın alan kitlenin her şeyden çok seksle ilgilendiğini fark etti. Ayrıca müşterilerinin parasını almak için yeni ve yaratıcı yollar da buldu. İlk başarılarından biri "zührevi hastalığa" yeni bir çare öneren 1708 tarihli *The Charitable Surgeon* [İyiliksever Doktor]

adındaki kitaptı. Kitabın önerdiği ilaç ve ilacı tatbik etmek için gerekli cihaz Curll'ün kitapçısında satılıyordu.

1714'te Curll bir altın madeni buldu: Fransa'da evli bir aristokrat kadının kocasının sürgit iktidarsızlığı gerekçesiyle açtığı boşanma davasına dair iki ciltlik "rapor". Kitaplar "hekimin izahları, bekaret, yapay kızlık zarları ve doğal iktidarsızlığın bazı müstesna örnekleri" hakkında özel pasajlarla detaylandırılmıştı. Curll bu başarısının üzerine İngiliz mahkeme raporlarından iktidarsızlık ve sapkınlığa dair bir derlemeyi de ekledi. Bu derlemenin içinde 17. yüzyılda yaşamış kötü şöhretli oğlancı ve tecavüzcü Castlehaven'ın ikinci kontu (bkz. 5. Bölüm) hakkında mahkeme tutanaklarının tıpkıbasımı da vardı. Curll'ün başarısı çağdaşları tarafından takdir edildi ve çok geçmeden çokeşlilik, zina ve tecavüz davalarıyla ilgili kitaplar ve risaleler hızla yayımlanmaya başladı. Bu yayınların birinde hizmetçisi Ann Bond'a tecavüz etmiş Albay Francis Charteris'in 1729 tarihli tecavüz davası anlatılıyordu. Bond'un çapraz sorgulaması kelimesi kelimesine yeniden yayımlandı:

Mahpusun [Charteris] kıyafetlerinin üzerinde olup olmadığının sorulması üzerine [Bond] adamın üzerinde gecelik olduğunu söyledi. Kendisinin üzerinde iç çamaşırının olup olmadığı sorulunca, "Evet, vardı," dedi; ama adam kombinezonu çıkarmış ve kadını kanepeye yatırmıştı. Kadına emin olup olmadığı ve adamın cinsel temasa geçtiğini nasıl anladığı sorulunca, kadın emin olduğunu ve adamın kendisinin üzerine uzanıp içine girdiğini söyledi. Ondan sonra ne olduğu sorulunca, bir ıslaklık hissettiğini söyledi...

1770'lerde pornografi türü, özellikle de resimli pornografi iyice serpilip gelişti. *Zina Davaları: Yahut Boşanma Davalarının Tarihi. Avukatlar Merkezi'nin Seçtiği Zina, Gaddarlık, İktidarsızlık Davaları* adındaki parlak resimlerle dolu kitap, kapağında şunu vaat ediyordu: "Bu dünyada sefa sürmüş nice zevk düşkününün mahrem hayatının, entrikalarının ve aşklarının eksiksiz tarihi: Ne kadar gülünç, ne kadar garip veya sıra dışı olursa olsun her sahne ve her ilişki, Suçun ve Çılgınlığın Tapınağı'nda hakikati feda etmemeye kararlı, inançlı tarihçi tarafından dosdoğru anlatılmıştır."[116]

Sonraki on yıl buna benzer düzinelerce anlatıya sahne oldu. En fazla ses getiren davalardan biri Sör Richard Worseley'nin karısının sevgililerinden biri olan George M. Bisset'ye açtığı 20.000 poundluk davaydı. Worseley

usulen davayı kazandı ama jüri onu sevmediğinden sadece bir şilinle ödüllendirdi. Eldeki kanıtlar çıplak haldeki karısını dostlarına teşhir ettiğini gösteriyordu. Bir keresinde karısı banyo yaparken Worseley duvardaki bir delikten karısını dikizlemesi için Bisset'yi omuzlarına çıkarmıştı. "[Karısı] dışarı çıktığında adamların arasına katıldı ve hepsi bir ağızdan candan bir kahkaha attı." Bu sahnenin popüler anlatımı elbette resimliydi.

Curll pornografi için yeni bir platform oluşturulmasına yardım etmekle kalmadı, aynı zamanda müstehcenliğe karşı İngiltere'nin hukuk ölçütünü belirleyen ve 1959'a kadar emsal teşkil eden davada anahtar bir rol oynardı. Onun mahkeme raporları yasal sorunlardan büyük ölçüde ariydi, çünkü gerçek mahkemelerdeki gerçek insanların zaaflarına odaklanıyordu. Öte yandan Curll'ün yaptıkları bunlardan ibaret değildi. Kendisi ayrıca *Treatise on the Use of Flogging* adlı bir kitap ile mastürbasyon, hermafroditlik, livata hakkında risaleler ve erotik şiir seçkileri yayımladı. 1724'te *Venus in the Cloister* [Manastırdaki Venüs] adlı Fransızca kitabın İngilizce tercümesini yayımladı. Kitap Fransız manastırlarında "meydana gelen kimi hadiseleri" anlatıyordu. Söz konusu kitap Curll hapse atılıp daha sonra "yüz kızartıcı muzır kitaplar" yayımlamak suçundan mahkemeye çıkarılmadan önce iki baskı yaptı.

Dava hem *Venus in the Cloister* hem de kamçılama kitabıyla ilgiliydi ama mahkemeyi en çok ilgilendiren birinci kitaptı. Yatakta yerinde duramayan, mastürbasyon yapan biseksüel rahibelere dair anlatılarıyla bu kitap Curll'ün yayımladığı diğer kitaplar kadar yüz kızartıcıydı. Lakin zamanın İngiliz hukuku ne tür kitapların satılamayacak kadar muzır olduğunu belirleyen kesin bir kıstasa sahip değildi. Aslında bu konu hakkındaki yasa Curll'ü destekler nitelikteydi. *The Fifteen Plagues of a Maidenhead* [Bekaretin On Beş Derdi] adındaki kitapla ilgili 1708 tarihli davada mahkeme, "terbiyeyi bozmaya eğilimli" olsa bile müstehcen materyalleri yasaklayan bir yasa olmadığından müstehcenlik vakalarıyla kilise mahkemelerinin ilgilenmesi gerektiğine karar verdi. Curll'ün avukatı, şayet mahkeme *Maidenhead*'i cezalandırmıyorsa o zaman müvekkilinin serbest bırakılması gerektiğini savundu.

Öte yandan savcı, bu kitabın kralın tebaasının ahlakını bozduğu ve huzuru kaçırdığı gerekçesiyle Curll'ün cezalandırılmasını talep ediyor ve şayet mahkeme ülkenin asayişini ve genel ahlakını korumakla yükümlüyse

duruma el koymalı diyordu. Bu arada Curll durumu daha da kötüleştirmek için elinden geleni yaptı. Mahkeme işi hale yola koyup onu kefaletle salıverecekken Curll, *Bir Baştan Çıkarma Vakası... Muhterem Abbé des Rues'e 133 Bakireye Tecavüz Etmekten Dolayı Paris'te Açılan Davanın Son Celseleri* adlı bir kitabı ve kötü şöhretli bir casusun anılarını yayımladı. Bu kitaplar piyasaya çıkınca davayı kaybetti. Mahkeme savcıyla fikir birliğine varıp "toplumun genel asayişini bozmaya yönelik" bir kitabın "somut suç" teşkil ettiğine karar verdi. İlginç olan nokta, mahkemenin yargılama yaparken (5. Bölüm'de ele alınan) eski bir vakadan etkilenmesiydi. Bu vaka bir meyhanenin penceresinden dışarı sıçtıktan sonra genel asayişi bozduğu gerekçesiyle para cezasına çarptırılmış Sör Charles Sedley vakasıydı. Sedley dışkısıyla ülkeyi kirletmişti; Curll ise seks düşkünü Fransız rahibeler hakkındaki sözleriyle İngiltere'yi lekeliyordu.

Curll küçük miktarda para cezasına çarptırıldı ve teşhir direğinde bir saat bekletildi. Suçlunun halkta bıraktığı izlenime bağlı olarak teşhir direğinde bu kadar kısa süre kalmak bile feci bir akıbete yol açabilirdi. Oğlancıların üzerine pislik ve kedi cesetleri atılıyordu. Adı kötüye çıkmış erkek genelevi patronu Mother Clap az kalsın direkte ölecekti. Erkek kılığına girerek üç kadınla evlenmekten suçlu bulunan Ann Morrow seyirciler tarafından kör edilmişti. Ne var ki Curll bunları önceden düşünmüş ve bu tür rezillikleri yaşamamak için önlemini almıştı. O zamanlar çıkan bir habere göre:

Edmund Curll, Charing Cross'taki teşhir direğinde sergilendi, ama kendisine ne taş atıldı ne de kötü davranıldı; becerikli ve şeytani derecede kurnaz bir adam olduğundan Charing Cross'un her tarafına bildiri dağıtmayı akıl edip insanlara Kraliçe Anne'in suçsuzluğunu ispat etmek için orada durduğunu söyledi; bu söylem insanlar üzerinde öylesine tesirli oldu ki, ona karşı laf etmek bile tehlikeli addedildi ve teşhir direğinden indirildiğinde, kalabalık adeta bir zafer kazanmış gibi onu civardaki bir meyhaneye götürdü.[117]

1747'de önemsiz bir yazar ve devlet memuru olan John Cleland hapse atılmadan hemen önce Curll öldü. Gelecekte Catherine Vizzani'nin hikayesini yeniden anlatacak olan *Fanny Hill* kitabını yazacak olan Cleland, British East India Company adlı şirkette başarısız geçen meslek hayatından sonra İngiltere'ye dönmüş ama ülkesinde de muvaffak olamamıştı. Artan borçlarını ödeyemeyince bir yıl hapse mahkum edildi. Hapisteyken kitapçı

Ralph Griffiths ona hayali bir Londra fahişesi hakkında abuk sabuk bir kitap yazması için küçük bir meblağ teklif etti. Kitabı *Fanny Hill* büyük bir başarı kazanırken Cleland hâlâ demir parmaklıklar ardındaydı ve bu hadise İngiliz pornografi tarihinde kilit bir olay oldu ve Anglo-Amerikan müstehcenlik hukuku üzerindeki etkisi iki asırdan fazla devam etti. 1966'ya gelindiğinde ABD Yüksek Mahkemesi kitabın sansürden muaf olduğuna karar verdi. İngiltere kitabın sansürsüz satışına ancak 1970'te izin verdi.

İnsan *Fanny Hill*'i baştan sona okuduğunda bunca yaygaranın niçin koparıldığını merak ediyor. Kitapta müstehcen tek bir kelime yok, seks ise genellikle alışıldık türden ve hikaye kesinlikle orta sınıfa özgü. Fanny ülkenin iç taraflarından Londra'ya kimsesiz genç bir kız olarak gelmiştir ve sonunda bir geneleve düşer. Âşık olduğu Charles'a genelevde bekaretini teslim eder ama Güney Pasifik'e gitmesi gereken adama veda etmek zorunda kalır. Adamın yokluğunda Fanny zevk işinde başarı kazanır, sonunda kendi mekanını açar ve müşterilerinden birinin servetine miras yoluyla konar. Sonunda Charles geri döner ve evlenirler, bundan sonra Fanny hayatını "iffetin koynunda geçirir". Kitabın sonunda Fanny ahlaklı bir hayatın sevinçlerinin yanında ahlaksız hislerin "gelip geçici", "tatsız" ve "bayağı" olduğunu söyler okurlarına. "Ahlaksızlığı çiçeklerle bezediysem bunu sırf erdemin daha değerli, daha saygın olduğunu göstermek için yaptım."

Kitap oldukça yumuşak bir üsluba sahip olsa da Curll davasından sonra yayıncının hiç şansı kalmamıştı. Griffiths ismini kitaptan çıkarırken Cleland sadece "yüksek mevkii sahibi kimse" olarak tanıtıldı. Fakat hiçbir numara yetkilileri kandırmaya yetmedi. 1749'da yazar, matbaacı ve yayıncının yakalanması için bir karar çıkarıldı. Cleland'da Curll'ün cesaretinden eser yoktu. Mahkemede *Fanny Hill*'i yazdığına pişman olduğunu ve bunu sadece yoksulluktan kurtulmak için yaptığını söyledi. Uğradığı aşağılamanın zaten yeterince incitici olduğunu savundu. "Savunmaya tenezzül etmediği ve gömülüp unutulmasını bütün kalbiyle istediği bir kitabın yazarı olmaktan nedamet duyduğunu" söyledi. Cleland'ın kendini aşağılaması işe yaradı ve pornografi yazmayı bırakması halinde yüz poundluk yıllık gelire bağlandı. Griffiths'in küçük yatırımıyla yaklaşık on bin pound kazanmıştı.

Bu noktadan itibaren *Fanny Hill*'in sansürsüz versiyonları el altından çoğaltılıp satıldı. Birçok kısaltılmış versiyonu hazırlandı, tercüme edildi, resimlendirildi ve toplatıldı. Şimdiye kadar hiçbir pornografik eser bu kadar popüler olmamıştı. Amerikan İçsavaşı sırasında askerlerin ve züppelerin gözde kitabı, kışla odalarının vazgeçilmez unsuru ve hatta uluslararası itibarın bir göstergesi haline gelmişti: Wellington'ın müstakbel dükü, Hindistan'a yaptığı uzun yolculuk sırasında hem gemideki zevkusefası için hem de hediyelik olarak söz konusu kitaptan yanına sekiz nüsha aldı. 1819-20'de iki seyyar kitapçı romanı Massachusetts çiftçilerine satmaya çalışmaktan para ve hapis cezasına çarptırılınca *Fanny Hill* ABD'deki ilk müstehcen eser satma davalarının konusu oldu. 1966'da ABD Yüksek Mahkemesi kitabın satılıp satılmaması konusunda büyük bir fikir ayrılığına düştü. Çok daha açık saçık materyallerin müstehcenlik suçlamasından kurtulmasının üzerinden uzun süre geçmiş olmasına rağmen *Fanny Hill* dokuz yargıçtan üçünün hazmedemeyeceği kadar muzırdı. Muhalif görüşteki yargıç Tom. C. Clark, "Utangaç olarak tanınmasam da bu kitap bana bile aşırı geldi," diyordu. Clark'ın endişelerine rağmen çoğunluk kitabın toplumsal değeri nedeniyle yasaklanamayacağına karar verdi.

Fanny Hill kararından sonra artık bir kitap ilginçlik kabilinden de olsa bir nebze "toplumsal değer" taşıyorsa Birinci Ek Madde'nin koruması altına girebiliyordu. Mahkemenin *Fanny Hill* kararı giderek daha fazla tartışılır oldu, çünkü kitap edebi sayılamayacak kadar basit bir dille yazılmıştı. Geçen yıllar zarfında yargılanan diğer kitaplar -Henry Miller'ın *Yengeç Dönencesi* ve James Joyce'un *Ulysses*'i gibi- tutkulu edebiyat eserleriydi. Buna karşın *Fanny Hill* "yalnızca inceden inceye anlatılmış bir dizi cinsel hikayeden ibaretti".

Fanny Hill kararı hiç kimseyi John Cleland'ı şaşırttığı kadar şaşırtmış olamazdı. Pis kokulu bir hapishanede kitabını yazarken, sanatsal becerilerinin dünya üzerindeki en saygın mahkemelerden biri tarafından ciddiyetle inceleneceğini asla hayal bile edemezdi. Cleland'ın daha sonra kitabı reddetmesine bakılırsa kendisi, kitabın "gerek amaç gerekse içerik açısından bir fiyasko" olduğu yönünde yargıç Clark'la aynı görüşteydi.[118]

Fanny Hıll yıllar boyu tartışma yaratmış olmakla birlikte tamamen apolitik bir kitaptır. Kitabın hiçbir yerinde Fanny veya başka bir karakter bir sonraki erotik maceradan başka hiçbir şeyle ilgilenmez ki, bu da Cleland'ın

okur kitlesinin zevklerine gayet uygundu. İngiliz pornosu mahrem bir hadiseydi; orta ve alt sınıflar aristokratların cinsel meraklarına dair yazılar okumaktan keyif alabiliyorlardı ve Fanny Hill gibi hayali fahişeler hakkındaki kitaplar herkese çekici geliyordu ama bundan hiçbir zarar doğmuyordu. Hiç kimse genel asayişin bir seks kitabıyla tehlikeye girebileceğine inanmıyordu.

Öte yandan Fransa'da durum böyle değildi. Orada üst sınıfa yönelen pornografik saldırılar isyanın silahları arasında yer alıyordu. *Libelle* diye adlandırılan güç sahibi hayali veya gerçek hovardalara dair kitapçıklar yayımlama geleneği, böyle binlerce kitapçığın Paris dükkanlarını doldurduğu 17. yüzyılın ortasında başladı. İsyancıların başlıca hedefleri İtalyan kardinal Jules Mazarin ve XIV. Louis'nin annesi ve naibesi Avusturyalı Anne'di. Mazarin ve Anne ülkeyi mahvetmekle suçlanırken, müstakbel kral Louis henüz bir delikanlıydı ve hiç zaman kaybetmeden düşman kazanıyordu. Bu zatları sadece kendi gayritabii arzularını tatmin etmenin peşinde koşan sapkınlar olarak niteleyen kitapçıklar, onları yönetme ehliyeti olmayan kimseler diye suçluyordu. *Mazarinade*'ler (bilinen ilk *libelle*'ler) bu zatların arzularının ülkenin iflasa sürüklenmesiyle tatmin olacağını yazıyordu. Mazarin ve Anne çoğu zaman anal seks yaparken resmediliyordu ki bu tarz seks Fransızların nezdinde ahlaksızlığın en alçak biçimiydi. Nitekim bir *Mazarinade* şöyle diyordu:

Kardinal, Naibe'yi s[ikiyor];

Daha kötüsü, götçü bununla övünüyor

Ve onun bütün parasını çalıyor.

Suçunu hafifletmek için,

Onu sadece götünden s[iktiğini] söylüyor.

Şairin Mazarinizm belasına getirdiği çözüm ise gayet basitti: "Hayalarını kesmek". "Sicilyalı götçü"nün cinsel organlarını kötüye kullanması otoritesini kötüye kullanmasıyla aynı şeydi:

Livata değneğiyle memur,

Ülkenin sağını solunu sömürmeye,

Göt oğlanı, götveren götoş,

Götçünün daniskası,

Her türlü götçü,

İster büyük olsun ister küçük,

Ülkeyi düdükleyen,

Götçünün önde gideni,

Dünyanın arkasına sarılmış,

Yani kıçına,

Keçilerin götçüsü, oğlanların götçüsü,

Her türlü götçü,

Götçü Onan'ın soyundan

Adı kötüye çıkmış mastürbasyoncunun,

Her iki yoldan götçülüğün ustası,

Hem yalandı hem göz boyayan,

Kadınlara erkek ve erkeklere kadın.

Mazarinade'lerin Anne'e yönelik ithamları ise bundan azıcık daha hafifti: Ülkeyi ve asil oğlunu yüzüstü bırakmış müptezel bir anneydi o. Mazarin onun tanrısıydı ve onun uğruna bütün Fransızları kurban edebilirdi:

Ülkenin kralından daha çok sevdiğim Jules,

Sana duyduğum derin tutkuyu göstermek istiyorum

Ülkeyi mahvederek, kendimi mahvederek.

Devletin tepesindeki cinsel ahlaksızlıklar basit kötü davranıştan daha fenaydı; onlar bulaşıcı bir hastalık gibiydi. Mazarin'in "aletinden" Anne'nin içine akan "lanetli cerahat" ülkeyi hasta ediyordu. *Mazarinade*'lere göre tek çare onu hadım etmek, ona işkence etmek veya livata suçundan mahkum ederek onu diri diri yakmaktı.

Bu hiçbir zaman olmadı. Hem Mazarin hem de Anne huzur içinde öldü ve Fransa sıkı bir monarşiyle idaresini sürdürdü. Mazarin'in ölümü üzerine XIV. Louis 1661'de ülkenin yönetimini bizzat eline aldı ve görülmemiş bir görkem ve nüfuz çağını başlattı. Kraliyet azametinin başlıca sembolleri Louis'nin Versailles'da inşa ettirdiği büyük saray ve bahçelerdi. Sarayın merkezinin -Fransa'daki bütün gücün yayıldığı merkez- Louis'nin yatak odası olması hiç de tesadüf değildi.[119]

Güneş Kralı'nın itibarı ve temkinli cinsel hayatı onu *libelle*'lerin acımasızlığından korudu. Ülkeyi 1715'ten 1744'e kadar idare eden halefi XV. Louis ise özellikle son yıllarında kendini cinsel zevklere adayıp sarayı kalabalık bir harem dairesine çevirdi. Kötü nam salmış Madame de Pompadour ve Madame de Barry gibi çok sayıda metresi kralı etkisi altına alıp ülkeyi despotizme sürüklemekle suçlandı.

Fransa yozlaşmış fahişelerin idaresi altına girmekten endişe duyarken kral, Deer Park adında bir taşra malikanesine çekilip orada kart bir zampara olarak hayat sürdü. Burada Madame de Pompadour krala muntazaman genç bakireler servis ediyordu. Bakirelerin çoğu Deer Park'ta yaşarken kendilerine hizmetçiler ve uşaklar tahsis ediliyor, boş zamanlarında şan, dans ve resim dersleri veriliyordu. Onlara, hizmet ettikleri adamın kraliçenin akrabası, Polonyalı bir soylu olduğu söyleniyordu. Buna inanmadığı anlaşılan kızların hayatı tehlikeye giriyordu. Sevgilisinin aslında kral olduğunu söylemiş bir kız tımarhaneye gönderildi. Şayet bir kız Louis'de geçici bir ilgi uyandırmaktan daha fazla heyecan yaratırsa kendisine özel bir ev tahsis ediliyor ve bazen mücevher ve pahalı ziynetlerle ödüllendiriliyordu. (Masraflar *libelle*'lerin laf edeceği kadar olmasa da Deer Park'ı idare etmek oldukça masraflıydı.)

Görevinden atılmış bir papazın gayrimeşru kızı ve eski bir fahişe olan Madame du Barry, kralın metresi olarak Madame du Pompadour'un yerini alınca *libelle*'ler kolları sıvadı. Kralı bunamakla, bir fahişeye hizmet etmekle ve ülkenin kaynaklarını boşa tüketmekle suçladı.

Kim hayal edebilirdi ki, küçük bir grup,

Eleştirilere kulak asmadan,

Ahlaksız, orta malı bir fahişeyi

Yepyeni bir yöneticiye dönüştürecek?

Kim düşünebilirdi ki, hiç utanmadan,

Louis idareyi

Böyle bir orospuya teslim edecek

Ve Ülke'nin su alan gemisinin batmasına izin verecek?

Louis 1774'te çiçek hastalığından öldüğünde naaşının bile Paris'e götürülmesi tehlikeli bulunmuştu, çünkü *libelle*'ler onu ölümünden sonra da rahat bırakmadılar. Bir *libelle* onun öte dünyaya intikal etmiş ruhunun cenneti arayış hikayesini anlatıyordu: Louis yolculuğu esnasında (başı kesilmiş) Saint-Denis ve Mary Magdalene'ye adres sorunca her ikisi de ona yanlış yönü tarif ediyordu. Sonunda sema kapılarına geldiğindeyse Saint Pierre "akılsız adamlardan ve fahişelerden" öğüt aldığı için onunla dalga geçiyordu.[120]

1750'lerden başlayarak *libelle* yazarlarının çoğu Londra'yı mesken tutmuştu. İngiltere'nin yabancıların kendi kıyılarına kadar gelip dava açmasına izin vermemesi, Kıta Avrupası'ndaki herhangi birine saldırmayı dört gözle bekleyenler nezdinde İngiltere'yi güvenli bir liman kılıyordu. Şayet Fransız yabancı ajanlar *libelle* yazarlarını yakalayamıyor veya öldüremiyorsa bu durumda onları susturmanın tek yolu sus payı ödemekti. Bu da pornografik şantajı kârlı bir iş haline dönüştürmeye yetti. *Libelle* yazarlarının eserlerinin çoğu bir şekilde Fransa'ya sızdı ve yaygın şekilde okundu. Çoğu zaman Fransız devlet adamları, rakiplerine cinsel saldırılarda bulunmaları için Londralı *libelle* yazarlarına para ödüyorlardı.

En meşhur *libelle* yazarlarından biri Théveneau de Morande idi. Maceraperest ve adi bir suçlu olan bu zat sosyetede kabul görmek için kendine "şövalye" lakabını takmıştı. 1765 ile 1770 yılları arasında Paris'te yaşarken Versailles'yla temaslar kurup yüksek tabakadan fahişeler ve saray metresleri için pezevenklik yaptı. Bu yıllarda sonradan şantaj yapmak için suçlayıcı materyaller de topladı. 1770'te, tefecilikten girdiği hapisten çıktıktan sonra kaçtığı Londra'da zengin deneyimlerine güvenip skandalların yazarı olarak kendini yeniden tanıttı. Ertesi yıl Fransa'daki zengin ve nüfuzlu kesime dair şehvetli anekdotlarla dolu *libelle* benzeri bir kitap yayımladı: *Gazetier curiassé.*

Morande'nin en başarılı girişimlerinden biri Madame du Barry' nin skandal yaratan *Secret Memoirs of a Public Woman from Her Cradle to the Bed of Honour* [Beşikten Mezara, Bir Fahişenin Gizli Anıları] adlı biyografisi oldu. Morande kendisine yüklü miktarda para ödenmediği takdirde bu kitabı yayımlayacağı tehdidinde bulunmuştu. Fransız kraliyet mahkemesi defalarca onun hakkından gelmeye çalıştıysa da adam yılacak gibi değildi. Bir keresinde Barry'nin iki adamına karşı Londralı bir güruhu galeyana getirip can derdine düşen adamları şehirden kaçmaya mecbur bıraktı. Sonunda *Secret Memoirs* basılıp dağıtıma hazır hale getirildiğinde, büyük piyes yazarı Pierre-Augustin Caron Beaumarchais, Morande ile görüşmeye gönderildi. Morande bütün borçlarının kapanması ve yaşam boyu yıllık gelir karşılığında kitabı yayımlamaktan vazgeçmeyi kabul etti.

Morande aynı zamanda Fransız hükümdarları ve bakanları karalamaya son vermeyi de kabul etti, ama çok geçmeden bu sözünden caydı. Sözleşme imzalandıktan birkaç hafta sonra XV. Louis öldü ve çok geçmeden Morande yeni kral XVI. Louis'nin iktidarsız olduğunu ve Avusturyalı kraliçe Marie Antoinette'nin bir varis dünyaya getirmek için sevgili edindiğini savunan yeni bir kitapçık yazdı. Morande'ye rüşvet vermek için yine Beaumarchais gönderildi; nitekim rüşveti verdi ama eldeki kanıtlar aslında parayı paylaşmak için ikisinin birlikte plan yapmış olabileceklerini gösteriyordu. Daha sonra Chartres Dükü'nü karalaması için Morande'ye Marie Antoinette ve XVI. Louis tarafından para ödendiği söylentisi yayıldı.

Soylu çift Morande'yle arayı düzeltmiş olabilirdi, ama kendileri hakkında durmadan açık saçık kitaplar yazan diğer *libelle* yazarlarından yana hiç şansları yoktu. Kral ve kraliçeye yönelik saldırılar öylesine sert, öylesine kirli ve öylesine çoktu ki, monarşinin altını oyup Fransız Devrimi'ni ileri taşımada ciddi bir rol oynadı. Marie Antoinette'ye yönelik saldırılar korkunçtu. Bu saldırılar 1790'ların başında zirve noktasına vardığında kraliçe lezbiyen, fahişe, sapık, isterik ve hatta ensest meraklısı biri olarak damgalandı. Böyle bir kraliçeye sahip, çaresiz ve iktidarsız XVI. Louis'ye yönelik popüler nefret giderek arttı. *Libelle* yazarlarına göre Marie Antoinette seks âlemlerinde gelişigüzel döllenerek kraliyet soyunu (ve dolayısıyla Fransa'yı) zehirliyordu. Daha önce XV. Louis libidosunu dizginleyememekle eleştirilirken, XVI. Louis daha kötü bir noktadaydı: Karısına bile söz geçiremiyordu. İftiralar arttıkça monarşiyi yıkmak ve hatta kral ve kraliçeyi idam etmek gibi düşünceler akıllara daha sık gelir oldu.

Marie Antoinette'e yazılan *libelle*'lerin eşi benzeri yoktu. Bazılarının isimlerini verecek olursak: *The Austrian Woman on the Rampage, or the Royal Orgy* [Zıvanadan Çıkmış Avusturyalı Kadın, yahut Kraliyet Seks Âlemleri, 1789], *The Royal Bordello* [Kraliyet Genelevi, 1789] *ve The Vaginal Fury of Marie Antoinette, Wife of Louis XVI* [XVI. Louis'nin Eşi Marie Antoinette'in Vajinal Gazabı, 1791]. Bu kitapçıklar kraliçeyi ulusal bir hastalık kaynağına ve Bourbon hanedanını hedef alan dedikoduların sorumlusu haline dönüştürdü. 1789'daki Fransız Devrimi'nin akabinde çıkan kargaşa içinde Fransa'da birkaç *libelle* basıldı, ama Londra halihazırda anavatanlarında hukukla başı dertte olan yazarlar için hâlâ en güvenli yerdi.[121]

Marie Antoinette'e karşı ilk *libelle* yazarlarından biri "Kontes" de la Motte idi. Bu kadın yarı zamanlı bir fahişe ve Versailles'da hayat süren marjinal bir karakterdi. 1756'da Jeanne de Valois Saint-Rémy olarak dünyaya geldi ve hayata Paris sokaklarında bir dilenci olarak hayata başladı. Soyunda bir asillik izi keşfedildiğinde durumu değişti; daha sonra bir markiz tarafından evlat edinildi. Kör topal okulu bitirdi ama karakterini değiştirmek için hiçbir şey yapmadı. Yirmi üç yaşına geldiğinde fakirleşmiş bir soyluyla evlenip suç hayatına adım attı. Polisten ve alacaklılardan her zaman bir adım ötede olan la Mottes, 1784'te Fransa tarihinin en büyük entrikalarından birini çevirerek kraliçenin ününü lekeledi.

La Mottes bir süre Versailles'da yaşayıp saray hayatının banal entrikalarına daldı. Kontes, Marie Antoinette ile tanışmış olabilir, ama ona kraliyet nüfuzunu kullanarak başarılı bir hayat sürecek kadar yakınlaşamadı. Öte yandan sosyal bağlantılardaki bu eksikliğini büyük bir hırsla telafi etti. Kocasıyla birlikte karmaşık bir tezgah kurarak bir kuyumcunun elinden şahane bir elmas kolyeyi, bir kardinalin elinden de onurunu aldılar. Kontes, Rohan Kardinali Louis René Édouard'a kraliçenin ondan çok beğendiği kıymetli bir kolyeyi bulmasını istediğini söyledi, ama kraliçe müsrifliğinin açığa çıkmasından endişelendiği için kardinal kolyeyi gizlice bulmalıydı. Kardinalle kraliçe arasındaki ilişki eskisine nazaran zayıftı ve kardinalin kraliçenin hüsnüniyetini tekrar kazanmak için kolyeyi bulmasını kendisinden rica edenin sahiden Marie Antoinette olup olmadığını bilmeye ihtiyacı vardı. La Mottes bir sahtekarın yardımıyla güya kraliçeden kardinale gönderilmiş bir dizi sahte mektup ve ayrıca güya Marie Antoinette'in imzasının bulunduğu bir sözleşme hazırladı. Ardından

bununla da yetinmeyip, kardinal için kraliçe ile sarayın bahçesinde gizli bir gece buluşması ayarladı. Ne var ki kardinalin buluşacağı kişi Marie Antoinette değil, kraliçeye benzeyen bir fahişe olacaktı. Plan işe yaradı ve kardinal kolyeyi kraliçe hesabına alıp kontese teslim etti. Kontes de değerli taşları derhal Avrupa'nın değişik yerlerinde sattı.

Kolyeyi satan kuyumcu Marie Antoinette'ten ödeme talep edince tezgah ortaya çıktı. Kraliçenin devletin parasını gizlice pahalı takılara harcadığı yönünde söylentiler yayıldı. XVI. Louis karısının ismini aklamak için bir mahkeme kurulmasını talep etti, ama bu girişim kadının sanını daha da lekeledi. Kardinal sonunda sözleşmedeki imzanın sahte olduğunu kabul etti, ama kraliçenin mücevheri gizlice alacağına inanmasının kendisi açısından akla yatkın olduğunu savundu. Kardinal masum bir safdil olarak beraat ettiyse de kral onu yine de sürgüne gönderdi. Marie Antoinette herhangi bir şeyle suçlanmadı, fakat kardinalin beraat etmesi kraliçenin bir fırıldak çevirdiğini ima ediyordu. Kontes kırbaçlandı, dağlandı ve ömür boyu hapis cezası aldı, ama sonunda Londra'ya kaçıp kraliçeye veryansın eden *libelle*'ler yazmaya koyuldu.

Kontesin ilk *libelle*'si kendisini elmas kolye skandalında masum gösteren ve Marie Antoinette ile sözde lezbiyen aşk macerasını ve "beraber geçirdikleri coşkulu anları" anlattığı bir hatırattı. Hatıratın sonraki bir versiyonu ayrıntıları da sunuyordu:

[Kraliçe] samimi okşayışlar ve tatlı sözlerle beni cesaretlendirme lütfunda bulundu... Çok geçmeden yiyip bitiren gözlerinden süzülen hünerli çapkınlık beni tesiri altına aldı; ateşli ağzı bedenimin her yerine alevden öpücükler kondurdu. Ve kızarmış bir yüzle itiraf etmeliyim ki tam anlamıyla tatmin olmuştum.

Entrikacı kraliçenin önünde sözde çaresiz kalan kontes, kolyeyi elde etmek için bir kraliyet aracısı olarak kullanıldığını savundu.

Kontesin yazdıkları 1789'da başlayan devrimle birlikte ortaya çıkan *libelle*'lerin gölgesinde kaldı. Kral ve kraliçenin yaşadığı Tuileries Sarayı'nın penceresinin tam altında Marie Antoinette'i bir cinsel azgın olarak gösteren kitaplar satın almak mümkündü. Bir *libelle*'ye göre sarayın penceresinin tam ardında kraliçe yatakta uzanıyor, mastürbasyon yapıyor ve davetkarca bekliyordu:

Bazen güzel bir günün ortasında sıkıntıdan patlayarak,

Yatağında yapayalnız kıvranıp duruyor,

Titreyen kalçaları, güzel gözleri

Hafifçe aralanmış dudakları arasından kesik kesik soluyan,

Haşmetli adamını davet edercesine.

Kraliçe saraydaki yozlaşmanın canlı bir örneği olarak damgalandı. *Le Godemiché* [Kraliyet Dildosu] adındaki bir şiirde, Marie Antoinette bir piskopostan ilk günahı silmek için kutsal suyla "kukusunu vaftiz etmesini" istiyordu. Başka bir *libelle'*de ise cinsel tatmini beklerken "azgın kukusundaki şehvetli seğirmeden" söz ediyordu. "Ahlakı siktir et," diye fısıldıyordu, "bu safi kuruntu; gerçekten şehvetli bir kuku kendi babasıyla da düzüşebilir." Ve şair, "Kadın başkalarıyla gönül eğlendirirken kocası ne yapıyordu dersiniz? İktidarsız herif. Adamın 'çöpü' saman çöpünden daha inceydi. Kral iktidarsız ve faydasız biriydi," diye devam ediyordu.

Marie Antoinette yargılandığı sırada kraliyet çiftinin ünü onarılamayacak derecede zedelenmişti ve sosyal düzen tepetaklak olmuştu; *libelle'*ler bu durumu büyük ölçüde toplumun tepesindeki *cinsel* sapkınlığın uzantısı olarak görüyordu. Marie Antoinette her türlü suçlama için kolay hedefti. Kendi oğlu XVII. Louis ile ensest ilişkiye geçmekle ve ona yüz kızartıcı mastürbasyon günahını işletmekle suçlandı. Savcıların raporlarına göre çocuk "[mastürbasyonu] sık sık onu yatakta aralarına alan annesiyle teyzesinden öğrendi ve o yatakta en azgın uçarılıklar yaşandı." Anlaşıldığı kadarıyla sonuç oğlanın bedensel yapısının -ve dolayısıyla Fransa'nın-günden güne zayıflaması oldu. Mahkemeden hemen sonra 16 Ekim 1793'te Marie Antoinette'in kellesi vuruldu.

İlk başta ensest suçlamasına cevap vermeyi neden reddettiği sorulduğunda Marie Antoinette suçlamanın cevabı hak etmeyecek kadar rezil olduğunu söyledi. Hiçbir annenin oğluna böyle bir şey yapamayacağını herkesin kabul edeceğini bekleyerek mahkemede "Bugün burada bulunan bütün annelerden medet umuyorum," dedi. Bu yalvarışı onu kurtarmadı ama cinsel sınırların varlığını onayladı. Kraliçe kadar "kötü" bir kadının bile o sınırları aşması kabul edilemezdi.[122]

MarquIs de Sade’a hangi davranışların “aşırı” cinsel olduğu sorulsaydı bu soruya gülerdi herhalde. Sade’a göre cinsel sınırlar kavramının bizzat kendisi aptalcaydı. Ahlakı tanımlayan şey zevkti. Orgazm özlemi doğaldır, diyordu Sade ve böyle olduğu için de kişi nasıl orgazm olursa olsun yaptığı şey doğru ve iyiydi:

Şu husus hiç mi anlaşılmayacak: Ne kadar garip, ne kadar sıra dışı, ne kadar suç gibi görünürse görünsün hiçbir zevk türü yoktur ki doğrudan doğal dürtülerimizden kaynaklanmasın ve doğal düzene bağlı olmasın... Bu zevkleri istesek bile değiştirebilir miyiz? Kendimizi yeniden yaratma gücümüz var mı? Şu an olduğumuzdan farklı biri olabilir miyiz?

Kısaca zevk, bedelini ödemeye değerdi. Çoğunlukla kendi cinsel aşırılıkları yüzünden hayatının yirmi yedi yılını hapiste geçirmiş biri olan Sade’ın en azından düşüncelerini ifade etme cesaretini takdir edebiliriz. Bebekler veya ölülerle seks yapmayı, bedeni kesmeyi, şaşılacak anal tecavüzleri överken şaka yapmıyordu. Sade yazılarında anlattığı her şeyi yaşamamıştı; ama sahip olduğu hayat, zaman veya imkan bulmuş olsaydı yaşayabilirdi izlenimini veriyor.

Sahiden tiksindirici olduklarından bizzat kendilerinin okunması yerine onlar hakkında yazılanların okunduğu Sade’ın kitaplarının içeriğine rağmen yasal sorunlarının çoğu yazılarından kaynaklanmamıştı. *Yatak Odasında Felsefe*, *Sodom’un 120 Günü* ve diğer büyük eserlerini hapisteyken yazmıştı. Kendisi hayattayken erotik eserleri sınırlı ölçüde ve yazarın ismi belirtilmeden yayımlandı. Yazdıkları müstehcenlik yasalarının hedefi haline geldiğinde yazarlığını inkar ederek can güvenliğini korumaya çalıştı. Sade, libidosuyla olduğu kadar hayal gücüyle de sapkının daniskasıydı ve muhtemelen onun gibi başka insanlar olsa da devrin günah keçisi o oldu. Zira cinsel tatmin için kızgın demiri veya erimiş kurşunu kullanmakta tereddüt etmeyen birine hiçbir toplum tahammül edemezdi.

Marquis de Sade, Donatien Alphonse François adıyla Provenceli küçük aristokrat bir ailenin çocuğu olarak 1740’ta dünyaya geldi. Kadın bakıcılarıyla fazla samimi olduktan sonra on yaşında Paris’teki Lycée Louis-le-Grand okuluna gönderildi ve herhalde orada kırbaçlamanın püf noktalarını öğrendi. Sade ordudayken cinsel şiddete merak duymaya başladı. İngiltere’yle yapılan Yedi Yıl Savaşları sırasında öne çıkıp albay rütbesine terfi etti. 1763’teki görücü usulü evliliği sivriliklerini bastırmaya

yetmedi. Evliliğinden beş ay sonra genç bir fahişeye kötü muamelede bulunmaktan kısa bir süre hapis yattı. Beş yıl sonra otuz altı yaşındaki bir dul kadını sahte vaatlerle Paskalya sırasında pazar günü eve getirince başı daha büyük derde girdi. Sade zavallı kadını yatağa bağlayıp sopayla dövdü. Daha sonra küçük bir bıçakla bedenini kesti ve kızgın mumu kesiklere döktü. Daha kötüsü, orgazma ulaşmak için kadını Paskalya'daki günah çıkarma ritüeline zorladı. Bu eğlence yedi ay hapis cezası almasıyla sonuçlandı. Ayrıca polisler Sade'a kız temin etmemeleri için genelevleri tembihlediler.

Bu tembihe kulak asılmadı. 1772'de uşağı ve dört fahişeyle Marsilya'da günlerce sefahat âlemi yaptıktan sonra Sade zehirleme ve livata suçlamalarına maruz kaldı. Dört ay hapis yattıktan sonra her zaman karısına tercih ettiği baldızıyla İtalya'ya kaçtı. Gıyabında ölüm cezasına mahkum edilirken kendisi Floransa ve Napoli'de yeni cinsel deneyimler yaşıyordu. Fransa'ya geri dönüp La Coste şatosunda ikamet etmeye başladı ve burada daha marjinal seks âlemleri düzenledi. Dört yıl ortalıktan kaybolduktan sonra Paris'teki bir otelde enselendi ve çileden çıkmış kayınvalidesi Marie de Montreuil'ün çabalarıyla bu sefer on üç yıllığına tekrar hapse atıldı. Gerek kayınvalidesinin gerekse ailenin diğer fertlerinin sonsuz nefreti yüzünden hayatının geri kalanını hapishanelerle akıl hastanelerinde geçirdi.

Sade 1785'te Bastille'deyken altı yüz ayrı sapkınlığı sıralamak amacıyla özgün eseri *Sodom'un 120 Günü*'nü, birleştiğinde yaklaşık on iki metrelik bir rulo oluşturacak kağıt parçalarına yazdı. Eserdeki edepsizlik diz boyuydu ama yine de onun amacını yeterince yansıtmıyordu. Sade kitabını bitiremedi ve en gizli fikirlerini ancak not halinde bıraktı. 1789'da Bastille'den nakledildikten sonra müsveddenin kaybolduğu söylenmektedir. Eser daha sonra yeniden bulundu ama 1931'e kadar yayımlanmadı. Sade'ın eseri 20. yüzyıla kadar sansürlendi. 1956'da Fransız yayıncı Jacques Pauvert, Sade'ın *Juliette* romanını yayımladığı için “genel ahlaka hakaret” suçlamasıyla mahkum edildi.[123]

Başarılı Fahişe

Sade'ın Juliette'i eskiden iyi bir kızken fahişe olmuş ve edepsizlikte sınır tanımayıp sonunda devletin başındakiler ve papayla seks yapmış bir karakterdi. Sade'ın kaleminden çıkan her şeyi kendi yordamınca ele almak gerekirken (Juliette'in sevgililerinden biri Fransa'nın yarısını kırıp

geçirecek bir kıtlık hayal eder), yazarın fahişelere düşkünlüğü 18. yüzyılın eğilimlerine uyuyordu. Fahişeler çağa damgasını vurmuşlardı. Onlara bir yandan hayranlık gösteriliyor, övgüler düzülüyor, tapınılıyor, bir yandan da nefretle bakılıyordu. Fahişeler hiçbir dönemde olmadığı kadar halkın beğeni nesneleri olmuş, erkeklerin en yoğun arzularını resmettikleri sınırsız birer tabloya dönüşmüşlerdi. *Fanny Hill* özel bir seks hizmetçisini konu eden bir erkek fantezisiydi ama isteyen tıpkı onun gibi kötü kızlara artık çok uzakta değil, bir sokak ötede rastlayabiliyordu.

Fahişeler, özellikle Reform dönemi yasalarının 1600'lerin sonunda gevşetilmesinden sonra her yerdeydiler. Protestan ve daha sonra Katolik idarenin mihenk taşı olan genelev kapatma faaliyeti başarısızlıkla sonuçlandı ve fuhuş yeraltına indi. 1700'lerin başında kaliteli genelevlere duyulan talep ve yüklü miktarda rüşvet alma olanakları ticari seks işletmelerinin canlanmasına yol açtı. Paris'te fuhuşun yasaklanması polis yetkililerinin daha fazla ve daha seçici şekilde rüşvet almasını sağladı. Aslında bazı durumlarda düzenlemeler usulen daha sert oldu. Yürürlüğe sokulan yasalar evli olmayan kişilerin aynı otel odasında kalmasını yasaklıyordu, bu da sokak fahişelerine karşı girdikleri rekabette genelevleri korumaya yaradı.

Paris'teki genelev sayısı inanılmaz arttı. Bir genelevin giriş salonunda müşteriler, her biri becerilerini gösteren kurdeleler takan elli kız tarafından karşılanıyorlardı. Dikizleme odalarının ve bir kamçılama zindanının bulunduğu bir başka geneleve gizli bir tünelle ulaşılabiliyordu. Keza başka bir genelev siyah fahişeler, din adamlarının özel ihtiyaçları ve "bakireler" alanında uzmanlaşmıştı. Bir pürüz çıkmaması için genelevler, kızlarını satın aldıkları ailelere kızlarına ve ondan doğacak çocuklara ait tüm haklardan feragat ettiklerine dair yasal teminat belgeleri imzalatıyorlardı. Genelevler ve Palais-Royal çevresindeki 1500 civarında sokak fahişesi polisin izni olmadan çalışamazdı.

Benzer koşullar püritenlerin fahişelerin yaygınlığından yana yakıla şikayet ettikleri Boston için de geçerliydi. Keza aynı şartlar Adabımuaşereti Islah Cemiyeti adındaki cemiyetin ve diğer grupların çabalarının sonuçsuz kaldığı Londra için de geçerliydi. Fahişelerin ilanları gazete ve dergilerde çıkıyordu. Bu ilanlar pervasız olabildiği gibi (örneğin bir ilanda çalıştırılan

kadının “soylu bir kıvraklığa” sahip olduğu beyan ediliyordu) şu tip zekice cinaslara da yer verilebiliyordu:

Londra, Pall Mall’dan Bayan Jet Araba, üstün kaliteye sahiptir; aşırı hız yaptığından sürücülerin son derece dikkatli olması önemle rica olunur. Ücreti 15 şilin.

Yanlarından geçenlere iş atan, zührevi veya başka türlü hastalıklardan muzdarip zavallı fahişelerin sayısı havalı genelevlerin göz alıcı kızlarından her zaman daha fazlaydı. Sosyete fahişeleri her an trajik bir figüre dönüşebilirlerdi. İlerleyen yıllarda fahişe kelimesi kaderin cilvesi sonucu bu yola düşmüş kadınları tanımlar oldu. 1740’lardan itibaren “tövbekar fahişeler” için Londra’da çeşitli hastaneler kuruldu. Bu girişimin temelinde fahişelerin doğuştan kötü veya şehvetli oldukları için değil, dışlandıkları veya terk edildikleri için ahlaksız bir hayat sürdükleri düşüncesi yatıyordu. Doğurgan bir hayat sürmeleri için sadece “ıslah edilmeye” ihtiyaçları vardı.

Hastanelerin sunduğu hayat fahişeliğin nispeten daha rahat olduğu izlenimini uyandırıyordu. Burada kalanlar katı çalışma koşulları, itaatsizlik halinde cezalandırılma ve bitmeyen ibadetlerle adamakıllı “terbiye” ediliyordu. Bu türden bir İngiliz hastanesinde tedavi gören fahişelere ilk ayda tam bir tecrit uygulanıyordu. Fransa’daki Montpellier ıslahevinde şartlar daha da kötüydü. Burada kalanların başları tıraşlanıyor ve içeri girer girmez mallarına el konuluyordu. İlk iki hafta zindanda tutuluyorlardı. Bu süre zarfında sadece kendilerine yiyecek getiren ve kendilerini döverek cezalandıran rahibelerle insani temas kurabiliyorlardı. Burada kaldıkları süre boyunca katı bir sessizlik kuralıyla birbirlerinden ruhen tecrit ediliyorlardı, öyle ki fısıldamak dahi yasaktı.

Bu önlemlerin kalıcı bir toplumsal etki yaratıp yaratmadığı şüphelidir. Montpellier’deki ıslah hareketlerinin fuhuşu veya cinsel sapkınlığı durdurmada genel olarak başarısızlığa uğradığı konusunda herkes hemfikirdi. Şehrin belediye başkanı bile buranın “dünyanın en rezil şehri” olduğunu itiraf etmişti. Fahişe yaftasıyla Londra hastanelerinden geçen on binlerce kadının çoğu çocuklarının bakımını garantiye almak için tövbekar olmuş gibi davranıyordu. Bu dönemde İngiltere’de genelev işletmek ve genel düzeni bozan fiiller yasak olsa da fahişelik hâlâ yasadışı değildi. Öte yandan bu iki ölçüt arasındaki çizgi belirsizdi.

Gerek fahişeler gerekse fuhuş hakkında tutarsız söylemler eskiden olduğu gibi devam etti. Ne yasalar, ne konuşmalar, ne de kürsüden yapılan vaazlar şu gerçeği değiştirebiliyordu: Kadın için bedenini satmak geçerli bir geçim kaynağıydı ve bunun için para harcayan erkeklerin sayısı da hayli fazlaydı. Polis için kadın ticareti bir gelir ve bazen de zevk kaynağı olmaya devam etti. (Parisli komiser M. Berryer içeride olup bitenlerden haberdar olmak adına genelevleri himaye etmek gerektiği kanısındaydı.)[124]

18. yüzyılın sonunda toplumun her kesiminden insan eskiden sadece yönetici sınıflara tanınan özgürlükleri talep etmeye başladı. Dünya giderek daha kalabalık, daha az dindar ve cinsel açıdan daha hoşgörülü oluyordu. Sonraki yıllarda toplumsal sınıflar gerek sokakta gerekse yatakta daha önce hiç görülmedik biçimde kaynaşacaktı. Öte yandan üst sınıfları bağlayan yeni yasal düzenlemeler ortaya çıktı. Buna göre üst sınıflar ilk kez alt sınıftan insanları cinsel açıdan suistimal ettiklerinde yüksek bedel ödemek zorunda kalacaklardı. Zengin bir adamın hizmetçi kızlarıyla veya erkek işçileriyle cinsel temas kurma ayrıcalığı eskiden hiç olmadığı kadar sorgulamaya tabi tutuldu.

Alt sınıftakilere cinsel tacizde bulunan zenginlerin mahkeme serüvenleri boyalı basında alaycı bir anlatımla haber oluyordu. Genç bir kızın, patronu olsa bile yaşlı bir adamın seks talebini reddedebileceği ve yakışıklı genç bir adamın herhangi bir centilmenin avı olmadığı anlayışı yavaş yavaş kabul görmeye başladı. Elbette bu süreç düzgün ilerlemiyordu ve eski âdetler çetin cevizdi, ama 20. yüzyılın başında rağbet gören özgürlük fikri artık cinsel av olmaktan kurtulma yolunu açtı.

8. BÖLÜM

19. YÜZYIL: İNSAN DOĞASI YARGILANIYOR

2009 yılının Eylül ayında ünlü yönetmen Roman Polanski, Zürih Havaalanı'nda tutuklandı. Yetmiş altı yaşındaki Polonya kökenli Fransız vatandaşı Polanski yaşam boyu başarı ödülünü almak üzere bir festivale gidiyordu ama yıllardır onun peşinde olan ve tutuklanması için İsviçre polisine talimat gönderen ABD polisi yönetmenin başarılarını farklı değerlendiriyordu. 1978'de Los Angeleslı bir hakim on üç yaşındaki bir kızla "gayrimeşru cinsel ilişki" kurduğu için onu mahkum etmesine saatler kala Polanski ABD'den kaçtı.

Polanski'nin Amerikan adaletinden kaçışı o zamanlar büyük ses getirmişti, ama Paris'e yerleşip film çekmeye devam etmesinden sonra etraf yatıştı. Ne var ki İsviçre'de tutuklanması eski tartışmaları yeniden alevlendirdi. *Piyanist* filmiyle en iyi yönetmen dalında Oscar Ödülü'nü almasından (tutuklanmamak için törene katılmamıştı) sadece birkaç yıl sonra Polanski, hiçbir hapis cezasının onu frenleyemeyeceği anlaşılınca korkunç bir cinsel canavar olarak yeniden hedef tahtasına yatırıldı. Aksi yöndeki her iddia büyük öfkeyle karşılanıyordu. Oyuncu Whoopi Goldberg, ABD televizyonunda Polanski'nin, zorla bir kızın ırzına geçecek kadar kötü biri olmadığını söylediğinde, halktan öfkeli bir tepki aldı. Öfkenin mesajı açıktı: Bu kadar genç bir kızla seks yapmak her halükarda sapkıncadır ve aksini düşünmek de başlı başına yanlıştır.

O yaygara içinde gözden kaçan gerçek şuydu: Polanski'nin suçu tarihsel bir kazaydı. Bu yaştaki kızlarla erkeklerin ilişkileri ancak yakın zamanda yasadışı ilan edilmişti. Şayet Polanski bir asırdan daha kısa bir süre önce yakalanmış olsaydı hukuk meseleye başka türlü bakacaktı. 19. yüzyılda ABD'nin diğer pek çok eyaletinde olduğu gibi California'da da yasal reşitlik yaşı ondu (Delaware'de yediydi). 1889'da uyanık genç kızlarla ailelerinin şantaj tezgahlarından endişelenen erkek parlamenterler ile Hıristiyan baskı grupları arasındaki sürtüşmeden sonra California eyaleti reşit olma yaşını on dörde çıkardı.

Polanski'nin kurbanının cinsel ilişki sırasında bakire olmadığı göz önüne alınırsa, çok uzak olmayan bir geçmişte yönetmen bırakın uluslararası bir kaçak olmayı, hapis cezası bile almazdı. Reşit olma yaşı yükseltildikten

sonra bile Californialı beyaz erkeklerin çoğu ergen olmayan kızlarla seks yaptığında elde yeterli delil olsa bile şartlı salıveriliyordu. (Siyah erkekler ise genellikle hapsediliyordu.) Cinsel geçmişe sahip kızlar ayartıcı veya mütecaviz diye damgalanıyorlardı. California'daki bir davada yargıç, evinde kalan genç bir kıza tecavüz eden adamı savunurcasına, bu ayartıya "karşı koymak" için insanın "demir gibi bir iradesinin" olması gerektiğini söyledi. Başka bir davada, konserve işçisi on dört yaşındaki bir kıza tecavüz eden adam hiç ceza almadan şartlı salıverildi. Yargıcın görüşü şöyleydi: "Kızın tek başına [davalıya] ofise kadar eşlik etme isteği bile adamı baştan çıkarmaya yeterlidir."[125]

Polanski'nin davası hiçbir zaman fiilen mahkemeye intikal etmedi, ama köşeye sıkıştırılmış olsaydı, "ayartılma" savunması lehine çok şey söyleyebilirdi. Mahkeme ve büyük jürinin kayıtları, kızın, annesinin rızasıyla adamla birlikte olduğunu gösteriyordu; kız sıcak küvetin içinde çıplak, davetkar fotoğraflarının çekilmesine izin vermiş ve Polanski'nin sunduğu şampanyayı (her ne kadar şampanyaya uyuşturucu katıldığından haberdar olmasa da) içmişti. Kız mahkemedeki yetkililere Polanski'ye durmasını söylemesine rağmen, ona karşı koymadığını, çığlık atmadığını veya kaçmadığını söyledi.[126] Yönetmen, kızın içinde bulunduğu cinsel eylemin farkında olduğunu iddia etti.

Polanski'nin savunmasındaki iddialar bugün bizi ne kadar kızdırsa da, 1978'de bir ölçüde etkiliydi. Polanski suçluydu ama ondan önce pek çok insana gösterilmiş olan hoşgörü ona da gösterilecekti. Avukatları ve savcılar onu hapisten kurtaracak bir savcı-sanık uzlaşmasına varma konusunda hemfikir oldular. Normalde yargıçlar bu uzlaşılara itibar ederlerdi ve o sıralar Polanski'nin davasına bakan yargıcın uzlaşmayı köstekleyeceğine inanmak için bir neden yoktu, ama gelişmeler bu yönde olmadı. Söylenenlere göre yakın zamanda Münih'teki bir partide kollarını genç kızların boynuna atmış Polanski'nin fotoğraflarını gören yargıç uzlaşıdan vazgeçti ve Polanski'nin hapisle cezalandırılacağının veya sınırdışı edileceğinin işaretini verince, yönetmen Fransa'ya kaçtı.

Yasal havanın, Polanski'nin 1978'de Fransa'ya kaçışından bu yana daha müsamahalı olduğuna kuşku yok, ama kızlarla seks yapmak ne zaman kötü bir şey oldu? Almanya'da on dört yaşındaki bir kızla seks yapmak -ki hâlâ yasaldır- California'da aynı yaştaki bir kızla seks yapmaktan daha mı

kötüydü? İşin içinde seks ve gücün olduğu her şeyde olduğu gibi sorumuzun cevabı belirsizdir.

Seks için hangi “yaşın tutmadığı” meselesi 19. yüzyıl hukukunda en tartışmalı konulardan biriydi. Avrupa ve ABD’de hukuk reformcuları reşit olma yaşını yükseltmeye çalışırken gündemdeki birçok toplumsal meseleye de parmak bastı; bu meseleler arasında farklı ırklardan ve sınıflardan insanlara uygulanan çifte standartlar, erkeklerin cinsel ayrıcalıkları ve fuhuştan dolayı halk sağlığının tehlikeye düşmesi vardı. Polanski 1878’in Londra’sında on üç yaşındaki bir kızla seks yaparken yakalanmış olsaydı pekala temize çıkardı. İngiltere’de reşit olma yaşı kıran kırana tartışmalardan sonra yakın zamanda on ikiden on üçe yükseltilmişti.

İngiliz yasa koyucularına göre genç kızlarla zevkusefa süren adamları hapse atmak saçmaydı. Asırlardır genç kızlar -özellikle hizmetçiler ve alt sınıflardan gelen ve henüz ergen olmayan fahişeler- onların arzularına hizmet ediyordu. Hıristiyanların ve sayıları giderek artan ilk feminist eylemcilerin savunduğu gibi bu tür cinsel ilişkiyi suç saymak parlamentonun oğullarının doğuştan sahip oldukları hakları ellerinden almak ve gelecek kuşaklara şantaj yolunu açmak demekti. Lordlar Kamarası 1884’te reşit olma yaşını on dörde çıkarıp çıkarmamayı tartışırken bir lord meslektaşlarına şöyle seslenmişti: “Çok az lord... gençken ahlaksızlık suçunu işlememiştir.” Sözlerine devam edip onların “oğullarını etkileyecek bir kararı almadan önce durup düşüneceklerini” umduğunu, zira “doğal arzuları ve zevkleri önlemeye ne kadar gayret ederlerse doğal olmayan suçla o kadar sık karşılaşacaklarını” belirtti. Nitekim lordlar yasa teklifini geri çevirdiler.

Hiçbir şey ahlak lobisini bu kadar kızdıramazdı. Evanjelik Josephine Butler gibi ilk feministler böyle küçük bir reşit olma yaşını kabul etmenin kadın nüfusunun büyük bir kesimini “mazur görülen erkeklerin başıboşluğuna uygun” bir hayat yaşamaya iteceğini savunuyorlardı. Yayıncı Alfred Dyer gibi püritenlere göre hukukun gayesi, sosyal sınıfı ve cinsiyeti ne olursa olsun herkesi doğru davranmaya mecbur etmekti. Ahlaklı davranışı dayatan yasalar olmazsa adil bir toplum da olamazdı. Reşit olma yaşını yükselten ve kızları istismardan koruyan yasa tekliflerinin peş peşe geri çevrilmesi tüm ülkenin özünde ahlaksız olduğunu açığa vurdu. Yasalarda değişiklik isteyen binlerce kitaba, risaleye ve dilekçeye ve

yüzlerce halk mitingine rağmen toplumsal temizlik lobisi parlamentoyu harekete geçiremedi. Milletvekillerinin nezdinde reşit olma yaşını on üçe çıkarmak zaten yeterince fenaydı. Ne kadar can sıkıcı olursa olsun hiçbir isyan onları cinsel ayrıcalıklarına halel getirecek bir yasa çıkarmaya zorlayamazdı ve 1885'te İngiltere'de reşit olma yaşı on üçte kaldı (Avrupa'nın diğer yerlerinde de durum bundan pek farklı değildi). Yaşı daha büyük kızları olağanüstü bir şey olmadığı sürece erkeklerin "başıbozukluğundan" koruyacak bir yasa çıkarabilmek ise çok zayıf bir ihtimaldi.

Sonunda yoğun bir yayın faaliyetinin ardından karar o yılın yaz ayında çıktı. *Pall Mall* adlı bir gazetede yayımlanmış bir dizi makale çevresinde cereyan eden "Modern Babil'in Kızlık Haracı" hadisesi bunda kilit rol oynadı. Gazetenin editörü W. T. Stead'in Londra'da bir kızı satın alıp uyuşturucu vererek Fransa'ya gönderdiğine dair açılan soruşturma öyle büyük bir toplumsal galeyan yarattı ki parlamentonun harekete geçmekten başka çaresi kalmamıştı. "Kızlık Haracı"nın başaktörleri Josephine Butler, Kurtuluş Ordusu lideri Catherine Booth ve editör Stead idi. Bunlar Londra'da yapılan genç kız ticaretini araştırıp ifşa etmek için gizli bir "komisyon" kurdular. Stead işi ortaya çıkarmak için en uygun kişiydi. Meşhur Londra genelevlerinde defalarca tecavüze uğramış dört ve yedi yaşlarında iki kızla karşılaşınca ahlaksızlık karşıtı eylemcilere katılmıştı. Kızlar çok küçük olduklarından İngiliz hukuku onların tecavüzcülerin aleyhine verecekleri ifadeleri göz ardı etmiş, böylece adamlar yargı boşluğundan kurtulmuşlar, kızlar da bir barınağa terk edilmişlerdi. Bunun üzerine Stead bir şey yapılana kadar seks avcılarının "canına okumak" için gazetesini kullanmaya karar verdi.

Komisyon tecavüze uğramış kızlarla ilgili vakalardan oluşan kalın bir dosya hazırladı, ama dosya parlamentodaki kördüğümü çözecek kadar sansasyonel veya etkileyici bir malzemeye sahip değildi. Sonunda komisyon kendi yürek parçalayıcı seks suçunu tezgahlamaya ve olabildiğince öfke uyandırmak için gazetede yayımlamaya karar verdi. Stead, beyaz ve hınzır bir köle satıcısı oldu. Butler onu eski bir kadın satıcısı olan Elizabeth Jarrett ile tanıştırdı. Stead kendisine on üç yaşında bakire bir kız bulması için Jarrett'a gözdağı verdi. Bunun üzerine Jarrett sokaklara haber saldı ve çok geçmeden Eliza Armstrong'u buldu. Jarrett kızın hevesli annesine para ödedi ve kız bir pansiyona teslim edildi. Burada

kloroformla bayıltıldı ve sahtekar bir ebe tarafından bakireliği onaylandı. Daha sonra Jarrett kızı başka bir eve götürüp yalnız başına bir odaya kilitledi. Odanın kapısı açıldı ve sahte bıyığıyla ihtiyar zampara rolünü oynayan Stead içeri girdi. Uyuşmuş haldeki kız dehşet içinde çığlık attı ve Jarrett onu "kurtarmak" için içeri koştu. Eliza (bu sefer Stead'in kendi itibarını korumak için) tekrar bekaret testinden geçirildi. Testten sonra Manş Denizi üzerinden, Kurtuluş Ordusu'nun Paris şubesine teslim edildi.

Ne Jarrett, ne Eliza, ne de kızın annesi, Stead ve komisyon tarafından kullanıldıklarını biliyorlardı, ama zaten gazeteci de dürüst bir anlaşma yapma derdinde değildi. Bir kızı kaçırıp ona tecavüz ettikten sonra daha çok sömürülsün diye Avrupa'ya göndermenin ne kadar kolay olduğunu göstermek için elinde yeterince malzeme vardı. 6-8 Temmuz 1885'te Londra'nın cinsel "cehennemini" olabildiğince sarsıcı bir dille ifşa etmek için kendisinin "Lily" rumuzlu kıza yaptığı kötü muameleyi anlattığı üç bölümden oluşan "Kızlık Haracı" yazısını yayımladı. Üçüncü bölümü yayımlandığında insanlar almak için gazetenin Londra ofisinin önünde öyle bir izdihama yol açtılar ki gazete görevlileri kapıların arkasına masalarla dolapları dayadılar. Gazeteci çocukların muzır yayın sattığı için tutuklanmasına ve çoğu bayinin gazeteyi satmaya yanaşmamasına rağmen ayın sonunda bu haber Britanya'da yüzyılın gazetecilik olayı oldu. Daha sonra bu haberin kitapçık versiyonu 1,5 milyon satacaktı.[127]

"Kızlık Haracı" dolaşımdaki tek cinsel sömürü hikayesi değildi, ama en ustaca tezgahlananıydı. Yazı yayımlanmadan birkaç gün önce Stead okurlarına "dürüst bir uyarıda" bulundu; bilhassa "erdem ve iffet konularında çok titiz olan herkesin... ve dehşetengiz gerçeklerden habersiz olarak hayali masumiyetin ahmaklar cennetinde yaşayan herkesin" gazetesinden uzak durmasını salık verdi. Bir dedikodu çıkarmak için bundan daha iyisini yapamazdı. Butler'ın ahlaksızlık karşıtı müttefikleri de ikaz edildi. Butler suç ortaklarına şunları yazdı: "Biz meydana gelecek infial dalgasından olabildiğince yararlanmak istiyoruz, bu nedenle hepinizin hazır olmasını istiyorum... Sanırım halk feci şekilde galeyana gelecek. Bizim de bu galeyandan istifade etmemiz gerekiyor." Bu sözler olanların yanında hafif kalmıştı. "Kızlık Haracı" hikayeleri sadece seks ticaretinin acımasız boyutunu "ifşa etmekle" kalmayıp genel olarak İngiliz toplumuna, özellikle de parası ve cinsel eğilimleriyle genç kız ticaretini finanse eden erkeklere bir saldırıydı:

Londra'nın şehveti her yıl binlerce kadını yiyip bitiriyor... Şayet kızlarımız lezzetli lokmalar olarak zenginlere servis edilecekse, en azından onlardan istenen şeyin doğasını anlayabilecek yaşa gelmelerine izin verelim. Ve şayet bakireleri kötülüğün pençesine... atacaksak en azından sahtekarlık veya zorlamayla değil, kendi rızalarıyla kurban olduklarını görelim.

Stead peş peşe yazdığı öfkeli yazılarda uydurma şeylere de yer verdi; "binlerce kadının" beyaz köle ticaretiyle "öldürüldüğü" doğru değildi. Keza Stead'in anlattığı haliyle, "alkolden başka hiçbir şeyle ilgilenmeyen" zalim annesi yüzünden (anne daha sonra Eliza'ya bir ev işi bulduğunu sandığı yönünde mahkemeye ifade verdi) "Lily"nin kaçırıldığı da doğru değildi. En önemli nokta ise, "Kızlık Haracı" yazılarının hiçbir yerinde Stead kendi tuttuğu bir kadın satıcısının "Lily"yi bulduğuna, kıza uyuşturucuyu kendisinin verdiğine, onu tekrar tekrar "teftiş ettiğine" ve feci korkuttuğuna değinmiyordu. Aksine, "anlattığı her şeyin doğruluğuna kefil olabileceğini" söylüyordu.

Şaşkına dönmüş parlamento harekete geçene kadar Stead'ın tezgahı ortaya çıkmadı. 9 Temmuz'da gazete yazılarının yayımlanmasından bir süre sonra reşit olma yaşını yükseltmek için yeni bir yasa teklifi sunuldu. 30 Temmuz'da Kurtuluş Ordusu dört kilometre uzunluğunda bir listede üç yüz doksan üç bin imzanın yer aldığı bir dilekçeyi Avam Kamarası'na teslim etti. Herkesin dikkatini çekmek için dilekçe beyaz atların çektiği bir araba içinde, Kurtuluş Ordusu'nun yüzlerce görevlisi ve elli kişilik bir bando eşliğinde Avam Kamarası'na getirildi. Çok geçmeden yasa değişti. 1885 tarihli yasa değişikliğine göre reşit olma yaşı on altıya çıkarıldı. Ayrıca sarkıntılığa çeşitli cezalar getirildi ve yaşı ne olursa olsun fuhuş için kadın tedarik etmek tarihte ilk kez yasadışı ilan edildi.

Stead'in mücadelesi ve özellikle kullandığı yöntemler ona düşman da kazandırdı tabii. Çok geçmeden tam da bizzat kendisinin yürürlüğe girmesi için çalıştığı kaçırma yasalarından dolayı dava edildi. "Kızlık Haracı" yazıları yayımlandığında Eliza Armstrong hâlâ kayıptı. Annesi sonunda kızıyla talihsiz "Lily" arasındaki bağlantıyı fark etti ve yerel yetkililerden kızını bulmalarını istedi. Tüm hadise çabucak aydınlığa kavuştu ve Eliza kaçırılmasından yaklaşık iki ay sonra ailesine teslim edildi. Stead, büyük reformcudan istenmeyen adama dönüşüverirken ona diş bileyen kalabalıklar evini ve mahkeme salonunu kuşattı, balmumundan kuklalarını ağaçlara astı

ve karısına küfürler ettiler. Stead'in Eliza'yı sırf iyi niyetlerle alıkoyduğu yönündeki savunması mahkeme tarafından geçersiz sayıldı. Stead üç yıl hapse mahkum edildi.

Stead'i mahkum eden yargıç onun "korumaya çok özen gösterdiği çocukların zihnini kirleten bir pislik" ve "gazetecilerin yüzkarası" olduğunu söyledi. Belki de öyleydi, ama olaylar yatıştıktan sonra Stead, özellikle ABD'deki ahlaksızlık karşıtı reformcuların gözünde dünyaca ünlü bir kahraman olarak yeniden boy gösterdi. "Kızlık Haracı" skandalını takip eden yıllarda otuz beş ABD eyaleti reşit olma yaşını yükseltti. Örneğin, California 1897'de reşitlik yaşını on altıya yükseltti. Ne var ki mahkemede dağıtılan adaletle parlamento binasında yazılan adalet aynı değildi. Yeni yasalar ne olursa olsun hem yargıçlar hem de jüri, özellikle kızların "bunu istediğine" veya davayla para koparmaya çalıştığına dair emareler gördüklerinde, erkeklerin kızlarla seks yapmasını cezalandırmakta zorlandılar.[128]

20. yüzyılın başlarında New York hukuku on sekiz yaşından küçük kızlarla seks yapan erkeklerin kızın rızası olsun ya da olmasın azami on yıl hapse mahkum edileceğini beyan ediyordu. Yasama organının verdiği mesaj yeterince açıktı ama mahkemeler kızların işin içinden bu kadar kolay sıyrılmalarına izin vermek istemiyordu. 1933'te düzenlenen bir temyiz panelinde, reşit olmayan kızların seks yapmak istediklerine dair bir şüphe olması halinde onların kabahatli bulunabileceğine karar verildi. Bu karara yol açan davada on beş yaşındaki bir kız jüriyi, yolculuk yaptığı otobüste kendisine tecavüz eden şoförü 3000 dolar para cezasına çarptırmaya ikna etmişti. Ne var ki yüksek mahkeme davayı geçersiz saydı. Temyiz yargıçlarına göre kızları zorla alıkoyan erkekleri hapse atmak ile erkekleri "ayartıp" daha sonra dava eden kızları "ödüllendirmek" ayrı şeylerdi. "Eğer buna izin verirsek," diyorlardı, "dişiliğe sahip olanların baştan çıkarıcıya dönüşmelerine müsaade etmiş oluruz."[129] Bunun tercümesini şöyle yapabiliriz: Bütün kızlar potansiyel "baştan çıkarıcıdır" ve eğer bir erkek ayartıldığını hissediyorsa bunun bedelini kızın ödemesi gerekir.

Kuzey Dakota mahkemeleri 1932'de daha da ileri gidip, henüz reşit olmayan kızların, ırza geçmeye teşebbüs vakalarında dahi gayrimeşru ilişkiye geçmekle suçlanabileceği kararına vardı. Konuyla ilgili vakada henüz reşit olmayan çiftçi bir kız ile komşusu arasında cinsel ilişki

yaşanmıştı. Kız hamile kaldı ama bebek doğduktan bir hafta sonra öldü. Kızın babası hamilelik masrafları ve kızın yatakta geçirdiği süre zarfında oluşan "hizmet kaybından" dolayı oğlanın babasına dava açtı. Yine bu vakada da dava geçersiz sayıldı. Kuzey Dakota Yüksek Mahkemesi'nin kararı şöyleydi: "[Kız] henüz reşit olmasa bile yasayı çiğnemekten suçludur... Onu yasal açıdan masum görmek mümkün değildir."[130] Bunalım döneminde Kuzey Dakota'da kişi aynı anda hem tecavüz mağduru hem de çocuk suçlu olabiliyordu.

Çoğu kimse kızların kendilerini alıkoyan erkeklerle seks yapmak istemeyeceklerine veya en azından bundan kazanç sağlamak istemeyeceklerine inanmıyordu. İngiltere'ye dönecek olursak, Stead'in "Kızlık Haracı" yazılarının ortalığı birbirine kattığı o 1885 yazında getir götür işi yapan dokuz yaşındaki bir kız orta yaşlı bir adamın kendisine tecavüz ettiği yönünde ifade verdi. Eski bir mahkeme taktiğini kullanan davalı avukatı soruşturmayı adamın yaptıklarından saptırıp küçük kızın ahlakına yönlendirdi. Kızın mahkemede "cüretkar davranışlarından şikayet edildiğini" kabul etmesinden sonra yargıç davayı geçersiz ve bunun "hayal gücü kirli kızların erkeklere yöneltebilecekleri türden" bir suçlama olduğuna hükmetti. Toplumun en savunmasız vatandaşlarını korumak buraya kadardı.

Mahkemeler, işin içinde özellikle sınıf meseleleri varsa cinsel saldırıya uğramış erkek çocuklara da pek anlayışlı davranmıyordu. Jürinin böyle bir suçtan dolayı saygın bir adamı mahkum etmesi adamın itibarını lekelerdi ve bunun bir sokak çocuğunun hayatının heba edilmesinden daha kötü olduğuna inanılıyordu. 1870'te zengin bir beyefendi on beş yaşındaki bir oğlana tacizde bulunmaktan suçlandı. Çocuğun ifadesine göre adam ona şarap içirmiş, tacizde bulunmuş ve sonra ağzını açmaması için para vermişti. Adam dava kapansın diye mahkemeye şunu sormakla yetinmişti: "Aman Tanrım, beni bu oğlanın lafına güvenip mi yargılıyorsunuz?" On yıl sonra, statü sahibi bir avukat katibi yoksullar evinde kalan bir sokak çocuğuna cinsel saldırıda bulunmakla suçlandı. Birkaç avukatın katibi savunmasının ardından jüri, adamın lehine karar aldı.[131]

Hindistan'ın Meydan Okuması

İngiltere’yi sarsan reşit olma yaşı tartışması cinsel saldırının henüz reşit olmayan kurbanlarının “halkın kızları” olduğu, yani onların da aynı ülkede büyümüş, korunmaya değer insan oldukları düşüncesine dayanıyordu. “Kızlık Haracı” yazılarındaki “Lily” bir İngiliz kızı olmasaydı hadise halkı o kadar etkilemezdi. Ne isyan çıkardı ne de dava açılırdı. Ve hukuk en azından bir süre hiç değişmeden kalırdı.

Ne Stead ne de İngiltere’nin diğer seks hukuku reformcuları Hindistan’daki Britanya yönetimine tabi milyonlarca kızı, hatta günbegün çocuk gelin olarak evlendirilenleri dikkate almıştı. Sömürgeler söz konusu olduğunda herkes farklı ölçütlere sahipti. İngiltere’deki yeni yasaya uygun şekilde reşit olma yaşını on altı olarak yürürlüğe sokmak Hindistan’da asla söz konusu olmadı. Ancak 1891’deki hummalı bir tartışmadan sonra reşit olma yaşı ondan on ikiye çıkarıldı. Tartışma, henüz çocuk olan Rukhmabai adlı bir “Hindu kadının” kendisine dayatılan evliliğe boyun eğmemesi üzerine dava edilmesiyle başladı. Basının bu kadının mahkemesine geniş yer vermesi hadiseyi uluslararası platforma taşıyarak sömürgelerde İngiliz seks kıstaslarını uygulamanın zorluklarını gözler önüne serdi. Bu vaka, Britanya’nın Hindu kızların reşit olma yaşının küçük tutulmasına göz yumması, en değerli sömürgesini elinden kaçırmama çabalarıyla bağlantılıydı.

Eğitimli bir Hindu ailenin kızı olan Rukhmabai 1876 yılında henüz on bir yaşındayken, on dokuz yaşındaki Dadaji Bhikaji’yle evlendirilmişti. Bhikaji basında “cahil”, “aylak”, “hödük” ve “vasıfsız” diye nitelendiriliyordu. Evlilik hiçbir zaman tamamlanmadı ve Rukhmabai üvey babasıyla yaşadı, ta ki 1884’te Dadaji onun kendisine dönmesini talep edene kadar. Binlerce yıllık geleneğe karşı çıkan Rukhmabai isteği geri çevirdi. Bunun üzerine Dadaji onu dize getirecek bir hüküm çıkarması için Bombay Yüksek Mahkemesi’ne başvurdu. Aralarında hiç cinsel ilişki yaşanmadığı ve “evlilik ilişkilerini tazmin etmenin” Hindu hukukunda yeri olmadığı için İngiliz yargıç evliliğin geçerli olmadığına hükmedince Dadaji davanın ilk celsesini kaybetti. Dadaji temyize gitti ve temyiz mahkemesi yerel hukukun böyle bir davayı onaylamadığı gibi yasaklamadığına da hükmederek, Rukhmabai’nin kocasının yanına dönmesine karar verdi. Daha sonra kızın üvey babası davayı düşürmek için Dadaji’ye iki bin rupi ödedi. Bunun ardından Rukhmabai tıp okuyup doktor olmak için İngiltere’ye gitti. Sonunda Hindistan’a dönüp bir dispanserin başına geçti.

Bu dava *London Times* gazetesinde yer alınca siyasi bir sorun haline geldi. Herkesin bir fikri vardı. Yalnızca Rukhmabai'nin davasıyla ilgili yazdığı mektuplar ve Hindu çocuk gelinlerin karanlık akıbeti değil, ayrıca Hint milliyetçilerin, evlilik reformunu savunanların ve İngiliz yönetici sınıfının çeşitli üyelerinin fikirleri de basında geniş yer bulup yoğun şekilde tartışıldı. Tartışma Hindu kızların bedenlerini Hindistan'daki İngiliz idaresinin istikrarıyla ilişkilendiriyordu. Rukhmabai'ye göre mesele eşitsizlikti: Hint kızlar ellerinden eğitim ve kişisel özgürlük haklarını alan bir sistemin kurbanıydılar. Hintlerin kendi başlarına "berbat âdetlerini" değiştirmelerinin "en küçük bir ihtimali" bulunmadığından, Rukhmabai İngiliz hükümetinin devreye girip yasal evlenme yaşını yükseltmesi için çabalıyordu. İngilizlerin yerel evlilik âdetlerine müdahale etmesini Hindistan'ın onurunu zedelemek olarak değerlendiren Hint milliyetçiler Rukhmabai'nin fikirlerine katılmıyordu. İngiltere daha önce yerel dini uygulamalara karışmayacağına söz vermişti ve Rukhmabai'nin sıkıntılarını bu politikasını değiştirmek için yeterli bir gerekçe olarak görmüyordu.

İngilizlerin Rukhmabai davasına dair görüşleri çeşitliydi. Krallığı temsil eden İngiliz vali meslektaşlarına "onun hapse atılmasına asla izin verilmeyecek" diye telgraf çekmesine rağmen eski bir İngiliz yargıç *Times* gazetesine yazdığı bir mektupta şöyle diyordu: "Doğu iklimlerinde kızlar erken büyür ve erkenden eve bağlanmazlarsa ailelerini utandıracak şeyler yapmaları işten değildir." Eski yargıç tespitlerine şöyle devam ediyordu: "Asıl hata [Rukhmabai'yi] okutup kocasına uygun olmayan bir eş yapmaktı." Her halükarda Rukhmabai davası muhtemelen Hint özerkliğine karşı İngiliz direnişini sağlamlaştırdı. Onların zihniyetine göre, eğer Hint erkekler aile hayatlarını bundan daha iyi idare edemiyorlarsa o zaman daha incelikli devlet işlerinin altından kalkamazlardı.

Derken başka bir gelişme insanların fikirlerini değiştirdi. 1890'-da İngiliz medyası Phulmonee adlı on bir yaşındaki bir Hint gelinin otuz beş yaşındaki kocası tarafından "ölümüne tecavüze uğradığı" haberine yer verdi. Bu vaka sömürge hükümetini harekete geçmeye ikna etmek için reformcuların şiddetli gösteriler yapmalarına vesile oldu. Yeni yasa uyarınca kızlar on yaşında bile evlendirilebiliyorlardı ama evliliğin tamamlanması için iki yıl beklenmesi şarttı. Bu yasa reformcuların zaferi oldu ama ciddiyetle uygulanıp uygulanmadığı başka bir meseledir.

Ülkelerindeki tepeden inme müdahalelere kızan Hint milliyetçiler yoğun direniş göstermeye devam ettiler.

Tekrar Roman Polanski vakasına dönecek olursak: 1977'de Polanski California'da özgürlüğü için mücadele ederken, Fransa'da önemli şahıslar reşit olma yaşının on beşten on üçe *düşürülmesi* için çalışıyordu. O zamanlar on üç ve on dört yaşlarında kız ve oğlanlarla seks yapmaktan hapis yatan adamlar vardı. Önde gelen entelektüellerden Jean-Paul Sartre ve Simone de Beauvoir, Médicins Sans Frontières kurucularından ve ileride dışişleri bakanı olacak Bernard Kouchner ve yine ileride kültür ve eğitim bakanı olacak Jack Lang, gibiler reşit olma yaşıyla ilgili yasayı ve bu yasa uyarınca yapılan tutuklamaları skandal diye nitelendiriyorlardı. Yasa değişmedi ama yine de Polanski Paris'te güvenli bir sığınak buldu.[132]

Fahişeliğe Bilimsel Tepki

Hekimliğin ahlak yasaları alanında en fazla karıştığı konu fahişelik olmuştur. Ortaçağ ve Rönesans'ta genelevler umumi sağlık tesisleri -daha doğrusu cinsel günahların ortadan kaldırıldığı yerler- olarak görüldüğünden fahişeliğe hoşgörüyle bakılıyordu. Aziz Thomas Aquinas gibi bir ahlak otoritesi, genelevleri saraydaki çöplüklere benzetiyor: "Lağım çukurlarını kaldırırsanız saray pislenir ve leş gibi kokar," diye uyarıda bulunuyordu. Fahişeler lanetlenmiş varlıklar olsa da önemli bir amaca hizmet ediyorlardı. Azgın erkekler, zevk için bir oğlan kapmak veya düzgün kadınların onuruyla oynamak yerine utanç verici arzularını satılık bedenlerle tatmin ediyorlar ve böylece toplumun geri kalanı lekelenmemiş oluyordu. Herkesin değil de, birkaç fahişenin günaha bulaşıp cehennemi boylaması daha iyiydi. Ayrıca genelevleri özel işletmecilerin keselerini doldurmaya terk etmek yerine devletin ve kilisenin himayesi altına sokmak daha iyiydi.

19. yüzyılda bu algılar tamamen değişti. Reform ve Karşı Reform' un hoşgörüsüzlük ortamında yetkililer, kadın ticaretine bırakın iştirak etmeyi, izin dahi vermediler. Özellikle askerler arasında zührevi hastalıkların, bilhassa frenginin baş göstermesi halkın fahişelere bakışını değiştirdi. Fahişeler artık kötülük ve hastalığın kilitli kutusu olarak değil, nezih topluma hastalık bulaştıran *kaynak* olarak görülüyordu. Daha önceki dönemlerden farklı olarak yetkililer fuhuşu tamamen yok etmeye çalışırken devletler ve polis de yeni bir yaklaşım geliştirdi. Mesele fahişelerin kökünün kazınıp kazınmayacağı değil -zira bunun olamayacağını herkes

biliyordu- fahişelerin arz ettiği sağlık tehditlerinin nasıl kontrol edileceğiydi. Avrupa'da ve kısa bir süreliğine ABD'de bunun anlamı fahişeliği belli ölçülerde yasallaştırmak ve onları yorucu tıbbi muayenelere tabi tutmak demekti.

Bu çabaların riyakarca olduğunu söylemekte bir sakınca yoktur, çünkü devletin kamu sağlığı düzenlemesinin hedefi zührevi hastalık taşıyan erkekler değil, alt sınıftan kadınlardı her zaman. Yoksul bir kızın veya kadının bir komşusu tarafından ihbar edilmesi fahişe diye yaftalanıp tıbbi testlere tabi tutulmasına yeterken, müşteriler hiçbir şekilde tehlikeyle karşılaşmıyordu. Erkeklerin hafifmeşrepliğini normal bir dürtü, kadınların fahişeliğini ise bir kamu sağlığı tehdidi olarak gören bu çifte standart hayatın kabul edilmiş bir gerçeğiydi. Ayrıca fahişe nüfusunun büyük çoğunluğunu oluşturan yoksul ve işçi sınıfından kadınların resmi eza ve cefaların yükünü çekmeleri de en azından yasa koyucular tarafından doğal karşılanıyordu. İyi kadınlar cinsel ihtiyaçları olmayan pasif kişilerdi; kötü kadınlarsa cinsel açıdan aktifti. Hukuk, erkekleri kendilerine hizmet etmeleri için para ödedikleri kadınlardan korumak için vardı.

Fransa, askerleri Napolyon savaşlarından hasta olarak döndükten sonra kapsamlı bir devlet düzenlemesi yaptı. On yaşındaki kızlar da dahil fuhuş zanlısı bütün kadınlardan kayıt yaptırıp belli aralıklarla tıbbi muayeneden geçmeleri istendi. Muayeneler acımasız, tedaviler yetersizdi. Askeri doktorların kullandıkları kirli metal araç gereçler muhtemelen çeşitli zararlı hastalıkların yayılmasına yol açtı. Zührevi hastalık taşıyan veya iyi rapor vermesi için doktora ödeyecek parası olmayan bir kadın tedavi için korkunç bir hastaneye tıkılıyordu. Kayıt olmadan iş tutan kadınlarsa hapse atılıyordu.

Fransız sistemi Avrupa genelinde taklit edildi, ama bu cinsel yolla bulaşan hastalıkların yayılmasını yavaşlatamadı. Erkekler sistemin dışında kaldılar ve binlerce fahişe muayeneden kaçtı. 1870'te Fransa, Belçika, Rusya, Polonya ve İtalya'da en az resmi kayıtlı fahişe sayısı kadar kayıtsız fahişe çalışıyordu. Devlet bürokratlarının yasal şemsiye altındaki kadın ticaretine yakınlığı yozlaşmaya yol açıyordu. Polisin, doktorların ve yargıçların rüşvet alması alışıldık bir şeydi. Polis iyi ödeme yapan genelev işletmecilerini korurken serbest çalışan sokak fahişelerine sert davranıyordu. Şehir sakinleri hoşlanmadıkları komşularını gizlice ihbar ediyorlar ve sonuçta

polis suçlanan kadınları sokaklarda sürükleyerek kayıt ofisine götürüp muayeneden geçiriyordu. 1880'lerde Varşova'da her yıl dört ila beş bin kadın gözaltına alınıp incelemeden geçiriliyordu ama bu kadınların sadece yaklaşık yedi yüz ila bin iki yüzü kayıt listesinde gözüküyordu. Geri kalan kadınlar yanlış zamanda ve yerde yakalanmış masum kimselerdi.

Prusya Berlin'inde gerek kayıtsız fahişeler gerekse müşterilerine hastalık bulaştıran kayıtlı fahişeler üç ay hapse atılıyordu. Her yerde olduğu gibi yük yine kadınların omuzundaydı ve kendilerini kayıt listesinde görecek kadar talihsiz olanlar her hafta (bu sisteme muhalif olanların deyişiyle) "[tıbbi] araç tecavüzüne" maruz kalmak mecburiyetindeydiler. Ayrıca kayıtlı fahişeler polisin evlerine girmesine izin vermek zorundaydılar ve saygın insanların gittikleri tiyatrolardan, okullardan ve diğer yerlerden men edilmişlerdi. Yasalarda kadınlara hastalık bulaştıran müşterilere verilen çeşitli cezalar vardı, ama bu suçu kanıtlamak imkansızdı. Böyle suçlanan bir erkek basitçe, "Hastalığı bulaştıranın ben olduğumu nereden biliyorsunuz?" diyebiliyordu.

Berlin sistemi istismarlara açıktı ama en azından hastalığı önleme amacındaydı. Öte yandan Viyana'daki işleyiş daha karmaşıktı. Oradaki çoğu kimse kadınların akıldışılığa yatkın ve cinsel ihtiyaçları karşısında zayıf olduğu yönündeki "bilimsel" görüşü savunuyordu. Namuslu kadınlar cinsel faaliyetlerini meşru çocuk yapmakla sınırlandırıp bu sorunu aşıyorlardı ama cinsel arzularını gösterdikleri anda namuslarını kaybedebiliyorlardı. Polisin 1851 tarihli faaliyet raporuna göre aktif seks hayatı olan her kadın potansiyel fahişeydi ve toplum ahlakı için bir tehdit oluşturmaktaydı. Söz konusu rapor fahişeleri şu sınıflara ayırıyordu:

- Para karşılığında seks hizmeti vererek geçimini sağlayan normal fahişeler.
- Para, hediye veya kalıcı ilişki beklentisi olmadan zaman zaman erkeklerle seks yapan geçici fahişeler.
- Metresler.
- Kapatmalar.

Bu sınıflandırma çoğu kadını kapsıyordu. Aynı yüzyılın sonunda polis otuz ila elli bin kadar Viyanalı kadının yukarıdaki kategorilerden birine

girdiğini tahmin ediyordu, ama sadece yaklaşık iki bini tıbbi kontrol altındaydı. Ahlak suçlarından hapse atılsın ya da atılmasın bütün kadın mahkumlar listeye konsa bile aradaki açık kapatılamıyordu. Bu nedenle polis, metropoldeki çoğu kadının potansiyel hedef haline geldiği garip bir “gizli fahişe” avına çıktı. Polis sokaklardaki kadınlarla flört etmeleri için ajan provakatörler kullandı. Bu kişilere ilgi gösteren kadınlar tutuklandı, hapse atıldı ve fişlendi. Ayrıca komşusuyla görülecek hesabı olanlar da suçlama yapmaya davet edildi.

Bir keresinde “genç bir kız, göz alıcı” elbiselerle dışarı çıkıp eve geç geldiği için ihbar edildi. Kız mahkemeye çıkarılınca bir zamanlar kendinden yaşça büyük bir sevgilisinin olduğu ortaya çıktı. Kızı listeye geçirdiler. Gizli fahişe olduğu yönünde anonim bir suçlamaya maruz kalan başka bir kızı bütün komşuları desteklese de pek işe yaramadı. Yaşadığı evin kapıcısı mahkemede onu savununca polis adamı tutuklamakla tehdit etti. Kız iki gün hapiste kaldı. Kadınları evlerine alan erkekler de sorgulanıyordu ama fahişelerle düşüp kalkan erkekler asla tutuklanmıyordu. Bir adam, polisin evini ziyaret eden bütün kadınların isimlerini ve adreslerini öğrenmek istemesinden şikayet etmişti. Adam istenilen bilgileri polise vermeyince kendisine sorgulanmak üzere mahkemeye çağrılacağı söylendi.[133]

İngiltere: Büyük Sınav

Avam Kamarası’nın uykulu üyeleri, 1864 yılının Haziran ayında bir gece geç vakitte yapılan resmi bir yasanın son maddesine yeterince ilgi göstermedikleri için mazur görülebilirler. Bulaşıcı Hastalıklar Yasası diye anılan yasa, büyükbaş hayvanlara bulaşan hastalıkları önleme amacını taşıyan son önlemlerden biri gibi görünüyordu. Hiç tartışılmadan kabul edilen yasa 29 Temmuz’da yürürlüğe girdi ve çok geçmeden yirmi yıl sürecek ulusal bir tartışmayı başlattı. Bu vesileyle Britanya’daki feministler ayaklandı, kurum veya işletmelerdeki yolsuzlukları ifşa eden gazetecilerin kariyerleri parladı ve dünyanın ilgisi erkeklere farklı kadınlara farklı cinsel standartlar uygulayan Birleşik Krallık’a çevrildi. Zira Britanya tarihinde ilk kez fahişeliğe düzenleme getiren bir yasaya sahip olmuştu.

Söz konusu yasa yürürlüğe girdikten sonraki ilk birkaç yıl boyunca kamu sağlığını iyileştirmenin makul bir aracı gibi göründü. Britanya askerleri Kırım Savaşı’ndan acınacak halde dönmüşlerdi. Çoğu savaş meydanında

değil hastanede ölmüştü ve üç askerden biri zührevi hastalık taşıyordu. Sorun özellikle liman ve garnizon şehirlerinde fenaydı. Zira buraya dönen askerlerin ve denizcilerin kafasında tek bir şey vardı. Bir amiral şunları anlatıyordu:

Hayatında hiç savaş gemisi görmemiş olanlarınız 500 erkek ile pespaye kılıklı 300-400 kadının alçak tavanlı geniş bir salona tıkıldıklarını hayal edin. İnsan doğasının en büyük arzularının onları sürükleyebileceği her türlü azgınca aşırılığın kol gezdiğini ve bu insanların gemi limana varana kadar güverte yüzü görmediklerini hayal edin.

Askerlerin ahlaki yapısını geliştirmeye yönelik çabalar, özellikle gönüllü askerler evlilikten men edildiği için bir hayli etkisiz oldu. Askerlerin zorunlu olarak zührevi hastalık tetkikinden geçirilmesine yönelik uygulamalar da görevlilerin askerlerden hastalık kapma endişesi yüzünden 1859'da terk edildi. Geriye kalan mantıklı alternatif, askerlere ve denizcilere hizmet veren fahişelere odaklanmaktı ki Bulaşıcı Hastalıklar Yasası da bunun için çıkarılmıştı.

Bu yasa uyarınca askeri birliklerin bulunduğu on bir bölgede, hastalık taşıdığındah şüphelenilen herhangi bir kadın tetkik ve muayeneden geçirilebiliyordu. Şayet kadın bunu reddederse sulh hakiminin karşısına çıkarılıyor, sonra da üç aylığına hastaneye tıkılıyordu. 1869'da bu sistemi beş bölge daha uygulamaya başladı, "gözaltı" süresi uzatıldı ve daha fazla kadını sisteme bağlamak için polisin yetkileri artırıldı. Aslında yasa muğlak olduğundan polise yasayı uygulamak için saldırgan önlemler alma izni verildi. Yasadaki anahtar kelime olan "fahişelik" hiçbir yerde tanımlanmıyordu. İstismarlar arttıkça, herhangi bir kadının fahişe diye işlem görebileceği belli oldu. Kıta Avrupası'nda olduğu gibi, polis gerek sokak fahişelerine gerekse masumlara şantaj yapıp gözdağı vermeye başlamıştı. Dahası, bir kez bir kadın listeye alındı mı ancak bir sulh hakiminin emri onu listeden çıkarabiliyordu. Eğitimsiz ve yoksul insanların bunu başarması neredeyse imkansızdı.

Çok kısa bir sürede Britanya asayiş gücünü alt sınıftan kadınlara karşı güçlü bir silah olarak pekiştirdi. Kayıtlı fahişelerle yatmış askerler ve denizciler, "temiz" sağlık sicili olan kadınlarla yattıkları için rahat edebilirlerdi, ama bu durum kısa sürdü; pek çok masum kadın özgürlüklerini ve onurlarını çalan bir sistemin kapanında buldu kendini.

1870'te *Daily News* gazetesi aralarında Josephine Butler ve Florence Nightingale'in de bulunduğu 140 kadının imzasını taşıyan bir mektup yayımladı. Birçok cepheden yasalara saldıran mektuba göre Bulaşıcı Hastalıklar Yasası kadınlara yapılan kötü muameleye göz yumarken erkeklere fayda sağlıyordu. Devlet kendi eliyle bir ahlaksızlığa sebep olmuş; polise, doktorlara ve sulh hakimlerine aşırı yetkiler tanıyarak temel haklar için tehdit oluşturmuştu. Bu mektup, ancak on beş yıl sonra yatışacak hararetli bir kavgayı başlattı.

Bulaşıcı Hastalıklar Yasası'na karşı çıkanlar ilk başta kuş beyinli kadınlar ve bağnazlar diye es geçilirken, ancak yüzlerce gösteri, yayın ve hatta sokak çatışmasından sonra yasanın feshedilmesi için büyük bir güce dönüştüler. Bu zorlu bir mücadeleydi. Zira Bulaşıcı Hastalıklar Yasası'nı savunanlar da ezeli düşmanları kadar hırslıydılar. Söz konusu yasayı destekleyenler için kadınların, bırakın yasamayı etkilemeye çalışmaları, seks ve devlet yönetimi hakkında konuşmaları bile yakışıksızdı. Sinirler gerildi. Koyu bir dindar olan Butler, feminist bir devrimci değildi (söz konusu yasaya karşı çıkan harekete katılmak için kocasından resmen izin almıştı), ama dini hüsnüniyeti bile onu şiddetli mücadeleden alıkoymadı. 1870'te Butler ve diğer yasa karşıtları askeri Colchester şehrinde seçimlere adaylığını koyan söz konusu yasa yanlısı Henry Storks'a karşı seslerini yükselttiler. Butler'ın grubunun dağıttığı bildiriler Storks'u askeriyedeki kadınlara aşağılayıcı tetkikler yapma planını desteklemekle suçluyordu. Buna karşın Storks'un destekçileri, aralarında genelev işletmecileriyle kabadayıların da dahil olduğu bir güruh oluşturup Butler'ın desteklediği adayı adamakıllı dövdüler. Aynı gece kalabalık bir grup Butler'ı evini ateşe vermekle tehdit etti. Butler arka kapıdan kaçtı ve bir bakkalın deposuna saklandı. İki yıl sonra Pontefract'ta yapılan seçimde Butler kadınların bir samanlıkta düzenlediği toplantıya önderlik ederken, parayla tutulmuş holiganlar samanlığı yaktı. Yerel polis hiçbir şey yapmadı. Butler ve yandaşları samanlığın tavanından dışarı çıkarak diri diri yanmaktan kurtuldular. Butler'ın saldırıya tepkisi şöyleydi: "Bizi korkutan şey kaba şiddetten ziyade herhangi birimizin başına gelebilecek *ölümden beter* bir şeydi, zira adamların ahlaksızlıkları, hal ve hareketleri ve savurdukları tehditler ağza alınacak cinsten değildi." Butler'a göre fahişeliğin ahlaksızlığı hasımlarının "ahlaksızlıklarının" yanında devede kulaktı.

Söz konusu yasanın feshedilmesinden yana olanlar aynı yasadan mağdur olmuş kızların yürek parçalayan hikayelerini dergilerde ve broşürlerde anlattılar. Bir broşürün anlattığına bakılırsa bir kabare şarkıcısı polis tarafından öyle korkunç bir işkence görmüştü ki, sonunda kendini kanala atarak ölmüştü. Polise göreyse sadece bir fahişe daha ölmüştü, o kadar. Söz konusu yasaya karşı çıkanlara göre ise kadın, adaletsiz hukukun çarkında ezilmiş Tanrı'nın çocuklarından bir yenisiydi. Tıbbi tetkiklerde kullanılan körelmiş aletlerin gösterildiği mitinglerde seyirciler dehşete düşüyorlar ve hem erdemli hem de düşmüş kadınların neler çektiklerine tanık oluyorlardı:

Nasıl da tüyler ürpertici bir durum bu; öncelikle bize karşı takındıkları tavır öylesine iğrenç ve öylesine acı verici ki! Hele ki kullandıkları o canavarca aletler yok mu? Önce elleriyle kanalı yırtarak açıp bizi inceliyorlar, sonra da içimize aletleri sokup çıkarıyorlar, sonra tekrar sokup döndürüyor ve büküyorlar; çığlık attığımızda da ağzımızı kapatıyorlar...

Butler aynı zamanda riyakar devlet görevlilerinin de yakasına yapıştı. Bir sulh hakimi tarafından hapse mahkum edilmiş "talihsiz" bir kadının davasını gündeme getirdi. "Acımasızcaydı madam," diyordu fahişe, "hakimler kürsüsünde hapse atılmam için belirleyici oyu veren sulh hakimi onunla gitmem için iki günde bir sokakta bana birkaç şilin veriyordu."

1883'te Bulaşıcı Hastalıklar Yasası'nın hastalıkların yayılmasını önlemeyemediğine dair verilerin toplanmasıyla birlikte, yasa karşıtları zorunlu tıbbi tetkiki askıya alma konusunda parlamentoyu ikna ettiler. Yasa yürürlükte kaldı, savaş henüz kazanılmamıştı. Bu meselenin, reşit olma yaşı tartışmalarıyla aynı zamana denk geldiğini hatırlayalım. Sözünü ettiğimiz parlamento reşit olma yaşını on dörde çıkaran öneriyi yakın zamanda reddetmişti. Parlamenterlere göre, cinsel davranışlarda yapılacak değişiklikler, özellikle istedikleri kadını alma ayrıcalıklarına ters düşen değişiklikler kabul edilemezdi.

1885'te Bulaşıcı Hastalıklar Yasası'nın feshi, reşit olma yaşı ve beyaz kadın ticareti gibi meseleler birbirine dolandı. Bulaşıcı Hastalıklar Yasası'nın kapsamının genişletilerek yeniden yürürlüğe sokulması ihtimali bile vardı. W. T. Stead'in "Kızlık Haracı" yazılarının yarattığı skandal ertesi yıl parlamentoyu reşit olma yaşını yükseltmek zorunda bıraktığı gibi, Bulaşıcı Hastalıklar Yasası'nı da feshettirdi. Söz konusu yasaya karşı olan eylemciler Stead'in yöntemlerini sevmeseler de sonuçtan memnundular.[134]

Amerikan Tepkisi

19. yüzyılda Amerika dünyanın her yanından göçmen akınına uğramıştı. İlk göçmen dalgaları genellikle günün birinde sevdiklerini yanına aldırmak için para biriktiren genç erkeklerden oluşuyordu. Bu arada çoğu da teselliyi fahişelerde arıyordu. Altına Hücum'un ilk yıllarında bölgelere göre erkek nüfusu kadınlardan elli ila yüz kat daha fazlaydı. Dolayısıyla fahişelerin işleri epey artmıştı. Latin Amerika'dan San Francisco'ya her gün gemilerle fahişe gönderiliyordu. 1849'da daha sonra San Francisco'da Fransız konsolosu olacak Patrick Dillon şu tespitte bulunuyordu: "Her allahın günü spekülatörlerle dolu bir Şili veya Amerikan gemisi buraya bir yığın kadın indiriyor. Onların dediklerine bakılırsa o dönemde en hızlı kazancı bu trafik sağlıyormuş." Kadınların çoğu Barbary Sahili'ndeki genelevlerde çalışıyor, diğerleriyse "Kedicik", "Hınzır Alice", "Küçük Altın Dolar" gibi takma isimlerle maden ocaklarında takılıyorlardı.

New York'ta yüzyılın ortasında fahişelerin yarısından fazlası İrlanda ve Almanya'dan gelmişti. Seks ticaretine talep bitmiyordu ve pansiyonlarda yaşayan fabrika kızları için ekstra para kazanmak oldukça cazipti. 1858'e gelindiğinde sadece New York'ta 7860 fahişe olduğu tahmin ediliyordu; her 117 kişi için bir fahişe. Şehri dolduran yüzlerce genelev farklı gelir seviyelerine ve beğenilere sahip erkeklere hizmet veriyordu. Tütün dükkanları genellikle paravan görevi görüyor, buralardaki kadın satış elemanları müessesenin asıl emtiasını oluşturuyordu. Ayrıca tiyatrolar da buluşma yerleriydi. Etkinlikler sırasında ışıklar hep açık tutulduğundan herkes herkesin ne yaptığını görebiliyordu. En seçkin tiyatrolarda bile kimse sessiz sakin durmuyor, seyirciler bağırıp çağırarak sahneye yiyecek fırlatırken, fahişeler localarda müşterilerine hizmet veriyordu.

Suç her zaman fuhuş ticaretiyle yakından ilgili olmuştur ve ABD'de bir fahişeyi ziyaret etmek son derece riskliydi. Düşük kalitedeki müesseselerin müşterileri genellikle dövülür, şantaja uğrar veya sadece soyulurdu. Evlerde bulunan sürme panellerden beliren eller iş üstündeki müşterilerin cüzdanlarını alırdı. Şayet müşterinin hali vakti yerindeyse kadının sahte kocası veya erkek kardeşi baskın yapıp para talep ederdi. Tüm bunların yanında riski göze alanlar fahişelerdi. San Francisco'nun ünlü kulüplerinde çalışan Çinli kadınlar kölelerden daha iyi durumda değildi ve genellikle hastalık ve bitkinlikten ölene kadar çalışıyorlardı. *San Francisco Chronicle*

gazetesinde yer alan 1869 tarihli bir haber çoğu fahişe için son durak olan Cooper Alley'i şöyle tarif ediyordu:

Ortam son derece tiksinç. Bir tarafta, pis yerden bir metre yukarıda, iki eski hasırın serili olduğu bir metre genişlike bir raf duruyor. Odada başka mobilya yok... Talihsiz orospulardan biri artık işe yaramıyorsa ve Çinli doktor kadının hastalığının tedavi edilemez olduğuna hükmetmişse kadına öleceği haber veriliyor. Kadın geceleyin bu "hastane" deliğine tıkılıp rafın üzerine yatırılıyor. Yanına bir bardak su, kaynatılmış pirinç ve küçük bir gaz lambası bırakılıyor. Müessese görevlileri gaz lambasındaki gazın ne zaman biteceğini biliyorlar ve gaz bittiğinde deliğe giriyorlar. Genellikle kadın ya açlıktan ya da intihar ederek ölmüş oluyor, ama bazen hâlâ canlı olabiliyor; doktorlar içeri girdiğinde yaşam kıvılcımı kalsa da bu pek bir şey değiştirmiyor. Onlar ceset için geliyor ve cesedi almadan asla geri dönmüyorlar.

Üst sınıf fahişelerin yaşam koşulları daha iyiydi ama yine de hukuk onların yaşamına da fazla değer vermiyordu. 1836'da lüks bir genelevde Helen Jewett adında genç ve güzel bir New York fahişesi dövülerek öldürüldü. Büyük ihtimalle katil on dokuz yaşındaki sosyetik sima Richard Robinson'dı. Adamın paltosu ve nacağı kadının cesedinin yanında bulunmuştu. Robinson tutuklandı ve cinayetten dava açıldı ama kesinlikle cezalandırılma riski altında değildi. Durumla ilgili deliller güçlü olmasına rağmen (genelevin daimi müşterisiydi ve kadın ölmeden kısa bir süre önce odaya şampanya siparişi vermişti) Robinson beraat etti. Jüri fahişe kadınların tanıklıklarını dikkate bile almayıp es geçti.

Bu dava boyalı basında geniş yer tuttu ve "düşmüş" kadınlara ve onları kullanan erkeklere ne yapılacağı konusunda ulusal bir tartışmayı alevlendirdi. Şehir misyoneri John R. McDowall çabalarını "bu akıl çelen kadınları ziyaret eden uçarı ve deneyimsiz gençler" üzerinde yoğunlaştırdı. McDowall "kirletilmişlerin yoldaşları" dediği delikanlıları ve adamları teşhis etme niyetini dile getirmeseydi ne kendisi ne de yayınlar dikkat çekecekti. Bununla da kalmayıp seks ticaretine yatırım yaparak para kazanan erkeklerin adlarını da açıklayacağını söyledi. McDowall ironik bir şekilde, tam da karşı durduğu ve son derece sert bir mücadele yürüttüğü şeyi yapmakla suçlandı. Büyük jüri, gazetenin "ahlaksızlığı teşvik ettiğine"

karar verdi ve çok geçmeden McDowall'ın kamu ahlakını bozup "ağza alınmayacak derecede fena" fiiller işlediğine hükmedildi.

ABD'de fuhuşu kontrol etmeye yönelik ilk ciddi çaba 1870'te başladı. St. Louis şehri Avrupa'daki tıbbi kontrol modeline dayanan bir Fahişelik Kararnamesi'ni yürürlüğe soktu. Hastalandığı düşünülen fahişeler bir doktor tedaviye karar verene kadar kilit altında tutulacaktı. Bu kararname büyük gürültü kopardı. Ahlakçılar fuhuşun resmen onayı olarak gördükleri bu uygulamaya saldırırken, feministler tıbbi kontrollerin müdahaleciliğine ve şiddetine karşı çıktılar. Protestoculardan Frances Willard, St. Louis'in sonunun fahişelerin beyaz örtülü arabalarla muayeneye taşındığı Paris gibi olacağı uyarısında bulundu: "O korkunç arabalar şimdiye kadar Hıristiyan kadınların gördüğü en içler acısı kafileydi." 1874'te kararnamenin iptali için yüz bin kişinin imzaladığı bir dilekçenin ardından Fahişelik Kararnamesi iptal edildi. (Uzun dilekçeyi Missouri yargı organına götüren kişilerin yanında beyaz giysili genç kızlar vardı.)

Diğer ABD şehirleri de benzer kararnameler üzerinde düşündü, ama St. Louis şehrindeki sorunlardan ve Birleşik Krallık'ta Bulaşıcı Hastalıklar Yasası'nın yoğun halk desteğiyle feshedilmesinden sonra mesele kapandı. Bu noktadan itibaren şehirdeki genelev bölgelerine genellikle müsamaha gösterilse de buralar her zaman yasadışıydı ve polis baskınına uğrayabilirdi. Her yerde olduğu gibi, fahişeler, özellikle "yoz ırksal kökenlere" sahip olanlar zührevi hastalıklar yaymakla suçlanıyordu. Doktorlar ve politikacılar seks ticareti yapılan bölgeleri göçmen kadınların cinsel hastalıklar yaydığı "zührevi bataklıklar" diye nitelendiriyorlardı. Gelgelelim hiçbir uyarı genelevlere müşteri akınını kesemedi. Fahişelerin etnik kökeni genellikle fiyatlarına yansıyordu. Sözgelimi Nell Kimball'ın işlettiği genelevin fiyat listesi şöyleydi: "Beş para etmez Meksikalılar, Zenciler, Çinliler ve Japonlar 50 sent. Fransızlar 75 sent. Ve Amerikan Yankiler 1 dolar." ("Büyük Matilda" lakaplı Nevadalı bir fahişe kendini "136 kiloluk siyah tutku" diye tanıtıyor ve bir saatine 50 sent, üç saatine 1 dolar fiyat koyuyordu.)[135]

Çinli kadınlar, özellikle de fahişeler, ABD'de yabancı düşmanlığının hedef tahtasındaydılar. Bu kadınların bağışıklığa sahip olduklarına ve taşıdıkları ölümcül mikropları bağışıklık sahibi olmayan beyaz nüfusa cinsel veya başka yollarla bulaştırdıklarına inanılıyordu. Bu görüş ırkçı bir

hezeyanla sınırlı değildi. Amerikan Tıp Derneği, Çinli fahişelerin Amerika'nın kan dolaşımını zehirleyip zehirlemediğini inceledi. Bir doktorun kongreye sunduğu rapor şu uyarıda bulunuyordu: "Benim görüşüme göre vasıfsız Asyalı işçi virüsü beyaz adam için kesinlikle ölümcüldür... Tedavi edilemez durumdaki Çinli fahişelerden bulaşan frengi hastalığına yakalanan beyazlar var."

1865'te San Francisco şehri Şehir Sınırları İçindeki Çin Genelevlerini Kapatma Talimatı'nı kabul etti ve ertesi yıl California Çin Genelevlerine Baskı Yasası'nı yürürlüğe soktu. Bu yasalar hem yalancı hekimliğin hem de Californialıların Çinli işçilere beslediği ilkel nefretin ürünüydüler ama bunun coğrafi kapsamı sınırlıydı. "Aşağılık ve ahlaksız amaçlar" için Asyalı kadınların ABD'ye sokulmasını yasaklayan Ek Yasa 1875'te kongreden geçince durum değişti. Söz konusu yasa teoride evli Çinli kadınların göçmenliğine izin verirken seks işçilerini dışlıyordu, ama pratikte bütün Çinli kadınları ülkeye girmekten men ediyordu. Örneğin 1882'de ABD'ye girmiş 39.579 Çinli'den sadece 136'sı kadındı.

Ek Yasa, Çinli kadınların ülkeye kabul edilmeden önce hem Çin'de hem de ABD'de eziyetli bir değerlendirmeden geçmesini öngörüyordu. Bu uygulamanın temelinde onların ahlaksız amaçlar için geldiklerini göstermek yatıyordu. Uzun mülakatlar rutin uygulamaydı, fotoğraflar çekiliyor ve kadınların vücudunda ve kıyafetlerinde "ahlaksızlık izleri" var mı yok mu diye muayene yapılıyordu. Bu hususlarda verilecek olumsuz bir rapor kadının seks ticaretinde çalışacağının belirtisi olarak yorumlanıyordu.

Göçmenler ve horlanan azınlıklar, özellikle Yahudiler, 20. yüzyıl dönümünden hemen sonra ABD'yi kasıp kavuran beyaz kadın ticareti paniği içinde suçlandılar. Yerli kızları sömürüp Kıta Avrupası'na ihraç eden İngilizlerin suçlu olduğu "Kızlık Haracı" sansasyonundan farklı olarak, ABD'de korkulanlar yabancı beyaz kadın tacirleriydi. *McClure's* dergisinde çıkan bir haber üzerine panik başladı. Haber, göçmen Yahudi "pislikleri" (diğer gruplarla birlikte) Amerika'yı kalbinden "vurmakla" suçluyordu. Zira bu kişiler masum kızları bulup "sıkı organize olmuş bir günah mekanizmasının" içine sokuyorlardı ve kızlar bir daha oradan kurtulamıyordu. Dergide çıkan yazılarda afyon çeken, içki içen ve iğreti şehir hapishanelerinde, "Tanrım, ne olur, beni buradan kurtar!" diye çığlık atan kızlar anlatılıyordu. *McClure's* dergisi bu korkunç işin devam etmesine

kim göz yumuyor diye soruyordu. Cevap -derginin fahişe şebekelerini ve kaymaklı kazançları korumakla suçladığı- New York'un Tammany Hall diye bilinen Demokrat Parti örgütü gibi şehrin yozlaşmış siyasi mekanizmalarıydı.

McClure's dergisindeki yazılar Britanya'daki "Kızlık Haracı" yazı dizisi kadar sansasyoneldi. Çok geçmeden Başkan William Howard Taft seks ticaretini "bastırmaya yönelik ek yasalara ve daha etkili idari uygulamalara acilen ihtiyaç olduğu" yönünde konuşmalar yapmaya başladı. Genel tehlikeyi yüksek sesle dile getiren onca literatür içinde sorumlu taraflar hep yabancı, özellikle de "Yahudi tacirler" ve "tipik Yahudi pezevenkler"di ve hepsi şehirlerde ahlaksızlığı ve bozulmayı körükleyen, "toplumdan kovulmuş pislikler" diye nitelendiriliyordu. Paniğin yargı katındaki sonucu 1910 tarihli Mann Yasası oldu. Destekçilerinin dediğine göre bu yasa şimdiye kadarkiler arasında "siyah köle ticaretinden daha korkunç olan" bir ticaretin canlanışını durdurmak için gerekliydi. Söz konusu yasa yeni bir suç türü yarattı: "Fuhuş, zamparalık ya da diğer herhangi bir *ahlaksız amaç* için bir kadını veya kızı eyaletlerarası ticarette kullanmak."

Söz konusu yasa bundan daha geniş bir kapsama sahip olamazdı. "Ahlaksız amaç" ifadesi beyaz kadın ticaretinden daha fazlasını kapsıyordu. Sözgelimi, profesyonel boksör Jack Johnson 1908'de ilk siyah ağır sıklet boks şampiyonu olduğunda çoğu insanı kızdırmıştı. Bu zaferi, onu mağlup edebilecek bir "Büyük Beyaz Umut" arayışını başlattı. İki yıl sonra "Asrın Dövüşü" diye adlandırılan bir maçta Johnson, tatlı sözlerle emekli olmaktan caydırılmış eski şampiyon Jim Jeffries'i -beyaz olduğunu söylemeye gerek yok- yenince herkes ayaklandı. Bunun üzerine Johnson tutuklandı ve Mann Yasası gereğince beyaz bir kadınla eyaletlerarası ilişkiye girmekten mahkum edildi. Kalabalıklar linç çığlıkları atarken, Chicago bölge savcısı "Johnson'ın ırkına emsal teşkil edecek" ağır bir ceza verilmesi çağrısını yapınca boksör ülkeden kaçtı. Ne var ki bir yıllık hapis cezasını çekmek üzere 1920'de geri döndü.[136]

Kısırlaştırma, Hadım ve Toplum

Hastalıklarının Tedavisi

1850 dolaylarında başlayan ve yüzyılı aşkın bir süre devam eden süreçte Amerikan hekimleri yaklaşık altmış üç bin insanı yasa zoruyla kısırlaştırdı.

Amaç suçu önlemek, suçlu ve zayıf olanları üreme havuzundan çıkararak insan soyunu geliştirmekti. 20. yüzyıl dönümünde ABD eyaletlerinin üçte ikisi suçlular, akıl hastaları ve kronik mastürbasyoncular dahil toplumun dışlanmış geniş bir kesimini kısırlaştırmaya izin veren yasalar çıkardı.

Daha önce gördüğümüz gibi bazı antik toplumlarda cinsel şiddet ceza olarak kullanılıyordu: Mısır'da mülkiyet sınırlarını ihlal edenlerin karılarına ve çocuklarına eşekler tarafından tecavüz ettirildiğini veya başka adamların karılarıyla seks yapan Romalıların ve Yunanların anüsüne yabancı bir cisim sokulduğunu hatırlayın. ABD'de bu düşünce tersine döndü: Suçların önüne geçmenin yolu suçlulara seksi dayatmak değil, onları cinsellikten tamamen arındırmaktı. Kısırlaştırma hareketi ta başından beri işe yaramazların cinsel işlevlerinin etkisizleştirilmesinin çoğunluğun iyiliğine olacağını savunuyordu.

Zorla kısırlaştırma yasalarını ilk savunanlardan biri olan Teksaslı Doktor Gideon Lincecum, "Armut dibine düşer," diyordu. "İyi, dürüst vatandaşlara, hakkaniyetli insanlara sahip olmak için onları böyle insanların dölleyip doğurması lazım gelir. Ancak böyle insanların üremesine izin verilmelidir, gerisi için tek çare bıçaktır." Bu görüş Teksas'ta bir hayli yankı buldu ve doktorlar daha yasa resmen yürürlüğe girmeden kısırlaştırma yapmaya başladılar. 1864'te bir davada Teksas jürisi siyah bir adamı tecavüzden suçlu bulduktan sonra adamın "hadım edilmesine" karar verildi. Diğer eyaletlerde doktorlar hapishane mahkumlarını ve akıl hastalarını zorla kısırlaştırmaya başlamıştı. Örneğin, kadınlarda görülen ve "histeri" diye adlandırılan birtakım yeni zihinsel hastalıklardan bozuk çalışan üreme sistemi sorumlu tutuluyor -ne büyük hata!- ve rahim ameliyatı uygulanıyordu. Aynı yöntem, sevgilisinin boğazını kesmiş, "lezbiyenlik" teşhisi konulan bir Tenesseeli kadına da uygulanmıştı.

Mastürbasyon yapma dürtüsünden muzdarip zihinsel hastalara da kısırlaştırma dayatılıyordu. Daha önce de belirttiğimiz gibi, mastürbasyon en azından Samuel Tissot'nun 1760 tarihli ufuk açıcı kitabı *L'Onanisme*'den itibaren tehlikeli bir zihinsel hastalık olarak sınıflandırılıyordu. Öte yandan tedavileri "hastalığın" kendisinden çok daha tehlikeliydi. 1893 ile 1898 yılları arasında Kansas akıl hastanesindeki doktorlar mastürbasyon yapan kırk dört erkek mahkumun testislerini kestiler ve yine mastürbasyon yapan on dört kadına rahim ameliyatı

uyguladılar. Hemen hemen aynı günlerde Ohiolu bir doktor şöyle diyordu: “Deliliğin kadınların cinsel organlarında garip bir etki yaptığına şüphe yok. Bu durum erkeklerdeki delilik için de geçerlidir.”

1864’te Atlantik’in ötesinde Fransız bir cerrah, beş yaşındaki bir kızın klitorisine dokunmak gibi “fena bir alışkanlığını” ortadan kaldırmak için bir yönteme başvurdu. Doktor, kızın cinsel organının dudaklarını dikerek kapattı, sadece idrar ve âdet sıvısının geçmesi için minik bir delik bıraktı ve “klitoris ulaşılmaz oldu”. Ne var ki doktorun meslektaşları buna ikna olmamışlardı. Bir cerrah, “Bu ya da şu şekilde çocuk kötü alışkanlığını sürdürecek,” dedi ve mastürbasyon yapan oğlan çocukların her zaman hadım edilmesi gerekmediğini söyledi. Bir vakada da doktor bir delikanlının penisini “acımasızca bir azimle” tam bir yıl boyunca dağladı. Penis öyle tahriş olmuştu ki, “Ona dokunmak dayanılmaz acıya yol açabilirdi,” diyordu doktor. Böylece delikanlı dikkatini başka yere yöneltmek zorunda kaldı. “Bugün o delikanlı genç bir adam oldu ve azmimden dolayı bana teşekkür ediyor,” diye övünüyordu doktor.

Amerikan İçsavaşı’nı takip eden dönemde pek çok Amerikalı doktor, siyah erkeklerin işlediği seks suçlarına çözüm olarak hadımı savunuyordu. Jesse Ewell adındaki bir doktor 1906’da Virginia Tıp Cemiyeti’ne yaptığı bir konuşmada Afrika kökenli Amerikalıların kölelikten kurtulmasından kırk yıl sonra “zencilerin... bedensel, ruhsal ve zihinsel olarak gerilediğini” beyan ediyordu. Ewell beyaz kadınlara cinsel saldırıda bulunan siyah erkekleri hadım ederek “sevgili hayatlarımızı koruma” yetkisini doktorlara tanımak için Virginia yasama organına çağrıda bulunuyordu.

Ewell bu konuda yalnız değildi. 1899’da *The Yale Law Journal* gibi ana akım bir dergi cinsel saldırılarının Güneyli kadınlar için “günlük bir dehşete” dönüştüğü ve “Kuzeyli bacıları” için de “rahatsızlık” yarattığı siyah tecavüzcülerin hadım edilmesini savunuyordu. O zamanlar siyah erkeklerin birçok kez linç edilmesinin ardında yatan korkuyu ve ırkçılığı sorgulamayan meşhur dergi, şiddetin “magandaların” yaptığı cinsel saldırılardan “kaynaklandığı” sonucuna varıyordu. Bununla da kalmayıp “değersiz bir nesebin evlatları” dediği “embesillerin”, “geri zekalıların” ve “yoksulların” hadım edilmesini de savunuyordu. İsmi belirtilmeyen yazar hadım etmenin hem seks suçlarını önleyebileceğini hem de varlıklarıyla

“yeryüzünü istismar eden” insanların zürriyetlerini kesebileceğini söylüyordu.

Hadım etme cezası, ABD’de yeni bir şey değildi. Beyaz kadınlara cinsel saldırıda bulunmakla suçlanan siyah erkekler yıllardan beri hadım ediliyordu. Sözgelimi Virginia eyaleti 18. yüzyılın sonunda ve 19. yüzyılın başında cinsel saldırıdan dolayı bir düzineden fazla siyah erkeği hadım etmişti. Zaten ırklararası ilişkiyi ve epileptik ve zihinsel özürlü insanlarla seksi yasaklayan yasalar yürürlükteydi. Amerikan Tıp Derneği bu eğilimi şevkle destekleyip kısırlaştırmanın “suçlularımızın üremesini kısıtlayarak suç oranını azalttığını” söylüyordu. 1937’ye gelindiğinde, eyaletlerin üçte ikisi zorunlu kısırlaştırma yasalarına sahipti.[137]

Pornografi ve Özel Zevklerin Kontrolü

19. yüzyılın ilk yılları İngiliz ahlak eylemcilerinin ulaştıkları en kötü noktaydı. Çoğunlukla koyu dindar üyelerden oluşan Ahlaksızlığı Önleme Topluluğu adlı yeni sivil toplum girişimi, devletin Hıristiyanlığa ters düşen davranışları kontrol altına almadaki başarısızlığından dolayı hayal kırıklığına uğramıştı. Londra’nın her yerinde müstehcen yayınlar satılıyor, genelevler işlemeye devam ediyor ve insanlar pazar günleri bile gönül eğlendiriyordu. Topluluğun ilk yayınlarından birinde şunlar yazıyordu: “Ahlaksızlığın son zamanlarda görülmemiş bir hızla üstümüze geldiği inkar edilemez bir gerçektir.” Önceki ahlaksızlık karşıtı topluluklar işçi sınıfının eğlencelerine pespaye yöntemler ve züppece yaklaşımlar sergileyerek gülünç duruma düşmüş ve miadını doldurmuştu.

Şimdi bu yeni topluluk tekrar işe koyulmaya hazırdı ancak önlerinde zorlu bir yol vardı. İlk iki yılında yaptığı 678 suçlamanın 623’ü pazar günü çalışmakla ilgiliydi. Seks ticaretine değinmiyordu bile. Londra tiyatrolarında alay konusu olan topluluğun 1810’da üye sayısı üçe düştü, ama pes etmedi. Sonraki yıllarda müstehcen resimler satın alacak casuslar tutup, daha sonra onları satan tüccarlara açılacak davaları finanse ederek güç kazandı. Sözgelimi topluluğun çabalarıyla seks temalı yayınları yatılı kız okullarına temin edenlere hapis cezası verildi. Keza “kapağında çıplak bir adamla kadını edepsiz bir halde gösteren müstehcen ve ahlaksız bir resim olan” kürdan kutusu satıcılarına da hapis yolu göründü.

Yaptıklarıyla böbürlenen topluluğun tüm çabalarına rağmen pornografik materyaller hâlâ dolaşımdaydı. Müstehcen resim satanları tutuklayıp hapse atma süreci yavaş ilerlediğinden, müstehcen materyaller sokaklarda hiç hız kesmeden satılmaya devam ediyordu. 1845'te söz konusu topluluk elinde 12.346 müstehcen yazı, 393 kitap, 351 bakır levha, 188 litografik taş ve yığınla tipo baskı olan Londralı bir satıcıyı enseledi. Fakat sadece bir kişinin bu kadar şey sattığı (üstelik fotoğrafları kolayca çoğaltma henüz mümkün değilken) göz önüne alınırsa başka pek çok kişinin de aynı işi başarıyla yürüttüğünü tahmin edebiliriz.

Topluluk yasada hangi değişikliklerin yapılması gerektiğine karar vererek parlamentoda lobi faaliyetine başladı ve 1857'de Müstehcen Yayınlar Yasası kabul edildi. Böylece sulh hakimleri müstehcen materyale yerinde el koyup imha etme yetkisine sahip oldular. Aslında söz konusu yasa sulh hakimlerini, herhangi bir yazınsal veya sanatsal eseri müstehcen ilan edip imha etme yetkisine sahip sansürcülere dönüştürdü. Sokaklarda "gençlerin sattığı kalitesiz, ucuz [ve] müstehcen yayınlar" yasaklanırken, yüzlerce dükkan da kapatıldı. 1870'lerde pornografik fotoğraflar ve üç boyutlu stereoskoplar moda olurken, söz konusu topluluk yüz binlerce fotoğrafa ve görüntüleme aracına el koymak için polisle işbirliği yaptı. (1874'te Henry Hayler adlı fotoğrafçı tam tutuklanacağı sırada Berlin'e kaçtı. Stüdyosunda kendisini karısı ve oğullarıyla seks yaparken gösteren fotoğrafların da yer aldığı binlerce fotoğraf bulundu.)

Yasa özellikle seks söz konusuysa soruşturmaların kesin hükme bağlanmasını asla beklemedi. Topluluk sadece aşırı pornografik materyali hedef almayı taahhüt etse de işgüzar yetkililer ciddi ilim veya sanat eseri de dahil seks kokan her şeyin peşine düştüler. İronik bir şekilde, 1868'de Müstehcen Yayınlar Yasası uyarınca açılan çok önemli bir dava *The Confessional Unmasked* [Maskesi Düşürülmüş Günah Çıkarma Odası] adlı yarı dinsel bir kitapçığı hedef aldı. Katı Protestan bir cemiyetin yayımladığı bu kitapçık Katolik günah çıkarma odalarının yozlaşmasını "ifşa ediyordu". Yazar isminin belirtilmediği bu kitapçık Henry Scott tarafından sokaklarda satıldı. Anti-Katolik bir tutucu olan Scott, sahiden dinsel gayelerle hareket ediyormuş gibi görünüyordu. Bir dizi temyiz başvurusundan sonra Başhakim Sör Alexander Cockburn, *The Confessional Unmasked* kitapçığının asla gün yüzü görmemesi gerektiğini onayladı. Pornografi

yasası açısından daha önemlisi, başhakimin yazılı fikrinin neyin müstehcen olduğunu belirleme yöntemini ortaya koymasıydı:

Bence müstehcenliğin kriteri, müstehcen diye nitelenen materyalin ahlaksızlığa yatkın kimseleri ayartıp yoldan çıkarma eğilimine sahip olup olmadığı ve bu tür yayınların hangi ellere düştüğüdür.

Kraliçe, Hicklin'e Karşı diye tanınan bu karar 20. yüzyıla kadar önce İngiliz, sonra da Amerikan pornografisinin ölçütü oldu. Bu karara göre içindeki herhangi bir pasaj, küçük bir okur kitlesini bile “ayartıp yoldan çıkarttığı” sürece kitabın tamamı yasaklanabiliyordu (bir sansürcünün arayıp da bulamayacağı şey). Karar sadece sert pornografiyi kapsamakla kalmadı, ayrıca Rabelais, Zola, Joyce ve Lawrence gibi edebi simaların kitaplarının yasaklanmasına da izin verdi.[138]

1857 yılı aynı zamanda Fransız pornografi yasası için de dönüm noktasıydı. Gustave Flaubert'in *Madam Bovary* adlı romanı ve Charles Baudelaire'in *Kötülük Çiçekleri* adlı şiir kitabı davalık oldu. Flaubert sert bir uyarıyla paçayı kurtarırken, mahkeme Baudelaire'in kitabından bazı şiirlerin çıkarılmasına karar verdi. Bu iki dava Fransa'nın piyasa temelli ahlaksızlık tanımı konusunda ilginç fikirler veriyor.

Madam Bovary davasındaki kilit nokta açık saçık seks betimlemeleri değil (zaten kitapta böyle şeyler yoktu), Flaubert'in kadın okurlarının ahlaki hassasiyetiydi. “M. Flaubert'in romanının okurları kimdir?” diye retorik bir soru soruyordu savcı. “Bu okurlar siyasal ve toplumsal ekonomiyle ilgilenen erkekler midir? Hayır! *Madam Bovary*'nin açık saçık içeriğini hassas okurlar, kızlar ve hatta bazen evli kadınlar okuyor.” Bundan dolayı savcı, Flaubert'in edebi becerilerini kadınların ahlakını bozmak yerine pekiştirmek için kullanmakla sorumlu olduğunu savundu. Romanda, zinanın yanlış olduğunu güçlü şekilde savunan karakterlerin yokluğunda, Emma Bovary gibi zina yapan kurgusal bir karakterin, kadınları günahkar davranışa özendireceğinden endişe ediliyordu. Savcı *Madam Bovary*'nin, kadın okurların ahlakını bozarak toplumu yoldan çıkardığı sonucuna varıyordu.

Flaubert'in avukatı edebiyatın ahlakı pekiştirmesi gerektiği fikrini savunmakla birlikte yazarın ahlaksızlığı işlemesinin sebebinin onun ne kadar yanlış olduğunu ortaya koymak olduğunu ileri sürdü. Bu savunma

Flaubert'in beraat etmesini ve kitabın yayım izni almasını sağlayacak denli etkili oldu, ama mahkemenin de söyleyecekleri vardı:

Edebiyatın görevi toplumda var olabilecek bir fesat portresi sunarak kötülüğe karşı nefret uyandırmak yerine, aklı yüceltip ahlakı saflaştırarak ruhu güzelleştirip geliştirmek olması gerektiğinden söz konusu eser ciddi ölçüde kusurludur.

Flaubert'in ilk başyapıtı saygın Fransız beğenisi için fazla "gerçekçi" olmuş olabilir, ama kopardığı tartışma yazarın edebi kariyeri için iyi bir başlangıç oldu. Mahkeme, yazarı meşhur yaparken kitap da yok sattı.

Baudelaire'in *Kötülük Çiçekleri* 1857 yılının Haziran ayında yayımlanır yayımlanmaz davalık oldu. Şair birkaç ay önce Flaubert'e karşı öne sürülen aynı ahlaki gerekçelerle ve yine aynı savcı tarafından mahkemeye çağrıldı, ama onun davası farklı şekillendi. 19. yüzyılın ortasında Fransa'da kadın okurlarla ilişkilendirilen yeni bir edebiyat türü olan romandan farklı olarak şiir, ahlaklarının kadınlar kadar kolay bozulmadığı düşünülen erkekler tarafından okunuyordu. Baudelaire'in savunması şöyleydi: "Bu kitap karılarım, kızlarım veya kız kardeşlerim için yazılmadığı gibi komşumun karıları, kızları veya kız kardeşleri için de yazılmadı. Ben bu kitabı erdemli eylemlerin güzel bir dille anlatılmasına ilgi duyan okurlar için yazdım." Baudelaire'in okur kitlesinin erkekler olduğu varsayıldığından, savcı onun hassas kadınları tehdit ettiğini savunamazdı. Öte yandan *Kötülük Çiçekleri*, *Madam Bovary*'den daha fazla cinsel içeriğe sahipti ve savcıyı çok uğraştıracaktı.

Sonunda Baudelaire'in en erotik şiirlerinden altısı sansüre uğradı. Zamanın ahlaki iklimi göz önüne alınırsa bir kadının "diri memelerinden" baldıran emmeyi betimleyen şiirinin (*La Léthé*), şairin bir kadının vajinasının dudaklarına zehir damlatma tehdidi savurduğu şiirinin (*Á celle qui est trop gaie*) ya da lezbiyenliği anlattığı şiirlerinin (*Delphine et Hippolyte* ve *Lesbos*) sansürden nasıl kurtulduğunu anlamak zordur. Baudelaire'in resmen beraat etmesi ve altı yasak şiirinin kitabın Fransızca baskılarında yer almasına izin verilmesi neredeyse bir asırı buldu. Bu arada şiirleri, tıpkı *Madam Bovary* gibi, Avrupa ve Amerika'da az sayıda eğitimli insanın okuyabildiği çığır açan seçkin eserler arasına girdi.[139]

ABD'de pornografiye karşı verilen mücadeleye cüsseli bir karakter damgasını vurmuştur: Brooklynli mensucat satıcısı ve işgüzar Anthony Comstock. ABD'nin müstehcenlik karşıtı en gereksiz yasası onun adını almıştır ve bu yasayı tatbik etmek için yıllarca hükümette önemli rol oynamıştır. Katı ve bazen zorbaca yöntemleri yüzünden İngiliz diline "Comstockery"[*6] sözcüğünü kazandırmıştır. Müstehcenlik ve pornografi karşıtı ve Amerikan gençliğinin koruyucusu olarak geçirdiği kırk yıllık kariyeri sırasında Comstock on altı tonluk "vampir literatürü"ne el koymaktan, dört binden fazla tutuklamayı organize etmekten ve altmış tren vagonunu dolduracak kadar çok insanı mahkum etmekten gurur duyduğunu söylüyordu. Bununla da kalmayıp on beş civarında insanın intihar etmesine de sebep olmuştu.

İçsavaş sırasında genç bir Birlik askeri olan Comstock, diğer askerlerin viski istihkaklarını yere dökerek ve askerlerin eğlencelerini sıhhi hale getirsinler diye yetkililere sataşarak yanındakilerin düşmanlığını çabucak kazanmıştı. "Bazı oğlanlar nefret duygusuyla hareket edip beni sürekli yalanlıyor, bana eziyet ediyor ve zarar vermeye çalışıyordu," diye yazmıştı günlüğüne. Diğer askerlerin husumeti onun Tanrı'ya hizmet etme arzusunu kamçılıyordu. Savaştan döndüğünde mefruşat işine soyunduysa da işleri hiçbir zaman yolunda gitmedi. Zira asıl işi başkalarının hayatına burnunu sokup onları hapse attırmaktı. Bu konuda hiç kimse onun eline su dökemezdi. Brooklyn'e taşınır taşınmaz, pazar günleri çalışan salonları kapattırmakla işe başladı. Ayrıca pornografiye karşı ömrü boyunca sürecek bir takıntı kazandı ve hangi yolla olursa olsun pornografi ticaretini bitirmeyi kişisel davası belledi.

Comstock birkaç mahkumiyete imza attı ama iki şey ona köstek oluyordu: para ve hukuk. Koca bir sektörü yerle bir etmek ucuz iş değildi. Birilerini satın almalı, gösteriler düzenlemeli ve davaları yürütmeliydi. Bir sigortacıya ihtiyacı vardı. Ayrıca vatandaşların sinir bozucu medeni haklarının üstesinden gelmesi de gerekiyordu. Federal müstehcenlik yasası bağlayıcıydı ama gazeteleri dışarıda tutuyordu. "Kaput" ticaretinin, doğum kontrol bilgilerinin ve kürtajcıların reklamlarının yasaklanmaması Comstock ile ahlakçı yoldaşlarını kaygılandırıyordu. Daha kötüsü, federal yasa arama ve el koymadan bahsetmiyordu. Az önce gördüğümüz gibi, Britanya hukuku artık yetkililere müstehcen materyale istedikleri gibi el koyup yakma izni veriyordu. Comstock da ABD hükümetinin benzer

yasalar çıkarmasını istiyordu. 1872’de parası olan ve toplumu ahlaksızlıktan kurtarma konusunda aynı gayretkeşliği gösteren mükemmel ortağını buldu: New York’taki YMCA (Genç Hıristiyan Erkekler Birliği).

Bundan daha iyi bir birliktelik olamazdı. YMCA öteden beri ahlaksızlıkla mücadele ediyordu. Comstock Birlik askerlerini ahlak dersleriyle rahatsız ederken, YMCA askeri kamplara “kaba” veya “adi” materyal göndermek için Amerikan postasının kullanılmasını yasaklamaya çalışmıştı. 1868’de pornografi ticaretine karşı sert bir yasa çıkarılsın diye lobi faaliyeti yürütmüştü. Comstock YMCA’ya katıldı, artık günlük işinden kazandığının iki katını kazanıyordu. Ayrıca birlikte 1873’te New York merkezli Ahlaksızlığı Önleme Cemiyeti’ni de kurup Comstock’u cemiyetin sekreteri ve kamusal yüzü yaptılar. Kırk üç yıl görev yaptığı cemiyet kurulduğunda henüz yirmi sekiz yaşında olan Comstock, çok geçmeden sıkça hakarete maruz kalan ulusal bir figür oldu.

Söz konusu cemiyet ve Comstock ülkenin gençlerini kötülükten koruma yönünde çaba sarf ettiler. *Gençliğin Önündeki Tuzaklar* adlı manifestosunda Comstock şöyle diyordu:

Şeytan çocukla, çoğu ebeveynden daha fazla ilgilenir. Başdüşman onların yavrularını mahvetmek için sürekli düşünüp taşınıp, gözlem ve plan yaparken anne babalar bu meselelere kafa yorup çocuklarını gözetmekten geri durmamalılar. Düşüncesiz anne babalar, aymaz bakıcılar, ihmalkar öğretmenler, sizler, her biriniz ihtiyar şeytanın çocukların başında görmek istediği türden insanlarsınız. O adi tuzaklarını tam sizin huzurunuzda kuruyor, çocuklarınızı yakalayıp mahvediyor. Ve bu suçun sorumlusu sizsiniz.

Elbette Comstock’un fikirleri gökten zembille inmemişti. Pornografi korkusu mastürbasyona yönelik sürgit merakla yakından bağlantılıydı. Comstock gençken öyle ateşli mastürbasyon yaparmış ki, intihara sürükleneceğinden korkuyormuş. Kendi yaşadığı deneyimler sonraki düşüncelerini bir hayli etkilemiş görünüyor. Comstock *Frauds Exposed* [İfşa Edilen Sahtekarlıklar] adlı kitabında müstehcenliği kansere benzetiyordu: “Hayal gücüne yaslanır, zihni iğdiş eder, düşünceleri çarpıtır, ahmakça ve tiksinç işlere yol açar, ta ki kurban hayattan bıkana ve varlığına dayanamaz hale gelene kadar.” Comstock sonra şu uyarıda bulunuyordu: “Her yeni nesil, kurtların arasında kuzu olarak dünyaya gönderilir. Her

tarafta onlar için tuzaklar vardır... Kurban bir kez tuzağa düştü mü açgözlülükle yoluna devam eder.”

O zamanlar mastürbasyonun delilik, hastalık ve ölüme yol açtığına inanmayan çok az insan vardı. İyi niyetli aileler çocuklarını mastürbasyonun belirtilerini (utangaçlık, sivilce ve kalem emmek vb.) yoklama konusunda uyarıyorlardı. Konu üzerine çok sayıdaki “otoriteden” biri olan Sylvester Graham, öğütülmüş tahılla pekmez veya şeker karışımından oluşan, seks dürtüsünü yok edici perhizi savunuyordu. Nitekim daha sonra kendi markası olan Graham krakerinde de aynı muhtevayı kullanacaktı. John Harvey Kellogg da mastürbasyona karşı kendi mısır gevreğinin tanıtımını yapıyordu.

Comstock ve sözünü ettiğimiz cemiyet perhizle ilgilenmiyordu. Onlar tek bir eylem çizgisine sahiptiler, o da “fare avlar gibi, muzır satıcıların peşine düşmek”ti. Pornografi sektörüyle mücadele ederken neredeyse tam bir özgürlük sunan yeni bir yasa teklifini hükümete sundular. Amaç çoğu ticari ürünün dağıtımının sağlandığı posta işlemlerinde federal kontrolü kullanarak şeytani işlere el koymak ve onları satanları hapse tıkmaktı.[140]

Comstock 1873’te Washington DC’ye gidip, pornografiye karşı yeni federal yasa için sıkı bir lobi faaliyeti yürüttü. “Kız ve erkek öğrencilerin müstehcen yayınlar sipariş ettikleri” on beş bin mektubu yanında getirip öğrencilerin postayla aldığı pornografik materyallerden oluşan bir sergi açtı. Başkan yardımcısı Schuyler Colfax’ın ofisinde kurulan bu “dehşet odası”nda “adi yayınlar, reklamlar, cinsel tahrik amaçlı küçük aletler, ‘fantezi kitapları’ ve ilanla satılan diğer menfur şeyler” vardı. Yasa teklifinin resmi destekçisi New York milletvekili Clinton Merriam ülkenin kaderinin tehlikede olduğunu savunuyor ve “bu adi vahşetin gençliğimizin ahlaki değerlerini ticarileştirerek ülkemizin geleceğini yıkma” tehdidi arz ettiğini ileri sürüyordu. Keza *The New York Times* da “okullarımızdaki kızlara ve erkeklere postayla gönderilen” müstehcen materyallere karşı duyduğu tiksintiyi ifade etti ve “şeytanın planına hizmet eden ve şimdiye kadar dünyaya gönderilmiş en tiksinç materyalin” tonlarcasına el koymuş Comstock’u meşhur etti.

Comstock ve New York Cemiyeti aylarca çabaladıktan sonra istediklerini elde ettiler. 1873’te Başkan Ulysses S. Grant “Müstehcen Literatürün ve Ahlaksız Yayınların Ticaretini ve Dolaşımını Yasaklayan” yasayı imzaladı.

Genelde Comstock Yasası diye tanınan ve Britanya'nın 1857 tarihli Müstehcen Yayınlar Yasası'nı esas alan bu yasa, ABD posta hizmetlerine yeni özel ajanlarının -yani Comstock'un- ahlaksız bulduğu her şeye el koyup, onları gönderenleri tutuklama yetkisini veriyordu. Belirtildiği gibi söz konusu yasa inanılmaz geniş bir kapsama sahip olup, müstehcen materyalleri, doğum kontrolü üzerine bilgileri ve bazen salt tıbbi materyalleri yasaklıyordu:

Adaba aykırı veya şehvet uyandırıcı, müstehcen herhangi bir kitap, broşür, resim, baskı veya başka muzır yayınlar... gebeliği önlemeye ya da kürtaj yapmaya yönelik herhangi bir yazı ya da şey; adi ve ahlaksız içeriğe veya kullanıma sahip herhangi bir yazı ya da şey; bu tür şeylerin nereden, nasıl, kim veya ne vasıtayla temin edilebileceğine veya yapılabileceğine dair doğrudan ya da dolaylı bilgi veren herhangi bir yazılı veya basılı kart, el ilanı, kitap, broşür, reklam veya bildirinin... postalanması yasaktır.

Comstock'un işe koyulma vakti gelmişti. Yasanın yürürlüğe girdiği ilk altı ayda yüklü miktarda muzır materyale el koyuldu. Bunların arasında beş bin beş yüz muzır oyun kartı destesi ve (çoğu afrodizyak) 31.151 kutu hap ve toz vardı. Öte yandan Comstock, başarılarını sayılara dökmeyi sevse de sayılar yürüttüğü mücadelenin etkilerini tam yansıtmamaktadır. Yasanın mağdurları arasında Amerikan geçliğine musallat olan muzır satıcıların şeytani imgesine uymayan çok sayıda insan da vardı.

Comstock doğum kontrol bilgisi yaydığı için bir doktoru dava edince Comstock Yasası'nın kapsamının müstehcen materyal meselesini aştığı anlaşıldı. Dr. Edward B. Foote, popüler kitabı *Plain Home Talk*'u [Yeni Başlayanlar İçin İnsan Sistemi] yayımlamadan önce fizyoloji kitabı *Medical Common Sense* [Tıbbi Sağduyu] yüz binlerce nüsha satmıştı. Comstock'un 1876'da satın aldığı bu kitapta okurların doğum kontrolüyle ilgili bilgileri yine Foote'un yazdığı başka bir kitapçıktan elde edebilecekleri belirtiliyordu. Söz konusu kitapçık evli çiftlere gebeliği nasıl önleyeceklerini anlatıyordu, ama yargıç kitabın müstehcen olduğuna hükmetti, hem de jürinin kitaba bakmasına bile izin vermeden. Daha sonra birçok mahkemenin de yapacağı gibi, Foote davasına bakan yargıç, vaka kaydının "müstehcen materyalle kirlenmesine" izin vermedi. Kitabın tıbbi olduğu ve okurları cinsel açıdan uyarmak için yazılmadığı gerçeği bile sonucu değiştirmedi. Yargıç tıbbi bir tavsiyenin bile postayla gönderilmesi

halinde yasadışı olabileceğine hükmetti. Foote büyük bir para cezasının yanı sıra ertelenmiş on yıl hapis cezası aldı.

Ertesi yıl Comstock yirmi üç sayfalık bir kitapçığı postayla satın aldı. *Cupid's Yokes* [Aşk Tanrısının Boyunduruğu] adındaki bu kitapçığı nikahsız yaşama taraftarı sosyalist Ezra Heywood yazmıştı. Tahmin edileceği üzere Comstock, Heywood'dan nefret etti ve kitabın "mide bulandırıcı" ve "tarif edilemeyecek kadar iğrenç" olduğunu düşündü. Aslında kitap devletin elini evlilik meselesinden çekmesi ve bireylerin hayatlarını istedikleri gibi düzenlemeleri üzerine beceriksiz bir polemikten ibaretti. "Eğer devlet adilane davranıp hangi partiye oy vereceğimize, hangi kiliseye gideceğimize veya hangi kitapları okuyacağımıza karar vermezse, o zaman hangi otorite anahtar deliğinden içeriyi dikizleyebilir ve yatak odasını basıp sevgilileri kutsal halvetten alıkoyabilir?" diye soruyordu Heywood. Kitapta müstehcen bir şey yoktu ama bu bile Comstock için fazlaydı. Heywood ve karısının konuşma yaptığı Boston'daki bir nikahsız birlikte yaşama sempozyumunda dinleyiciler arasında oturan Comstock "her bir yüzdeki şehvetin" dehşetini gördü. Sahneye yaklaştı ve bu "azgınlar güruhu"nu durdurmak için kendisine güç versin diye Tanrı'ya sessizce dua etti.

Heywood sahneden ayrılır ayrılmaz Comstock onu tutukladı ve müstehcen bir yayını postalamakla suçladı. Bostonlu yargıç Daniel Clark düşüncelerinin ne yönde olduğunu hiç gizlemedi ve jüriye Heywood'un fikirlerinin Massachusetts'i koca bir fuhuş evine çevireceğini söyledi. Jürinin *Cupid's Yokes* kitapçığını görmesine karşı çıkan Clark, kayıt için kitapçıktan sadece iki pasaj okudu ve ardından jüri üyelerine şunu sordu: "Bunlardan daha ahlaksız ne olabilir?" Jürinin de cevabı herhalde "hiçbir şey" idi, ama yine de sonunda Heywood kazandı. Başkan Rutherford B. Hayes daha sonra ondan özür diledi, çünkü ABD başsavcısı kitapçıkta müstehcen herhangi bir şeye rastlamamıştı.

Bu hüsrandan etkilenmeyen Comstock, *Cupid's Yokes* kitapçığına karşı kampanyasını sürdürdü. Bu sefer gözlerini Heywood'un arkadaşı D. M. Bennett'e dikmişti. Bennett söz konusu kitapçığın reklamını yapan *Truth Seeker* adlı özgür düşünceli bir gazete çıkarıyordu. Bennett mahkemede suçlu bulunup on üç ay hapse mahkum edildi. Bu sefer başkan özür dilemedi ve Bennett davayı temyize götürmek zorunda kaldı. Yüksek Mahkeme kararı onamakla kalmayıp *Hicklin* kararıyla birlikte otuz yıl

boyunca Amerika'da neyin "müstehcen" olduğunu tanımlayacak yazılı bir beyanda bulundu. Comstock bile bundan daha iyi bir tanım yapamazdı. *Bennett* kararına göre sadece küçük bir parçası -hatta birkaç cümlesi- bile en hassas okurları "ayartıp yoldan çıkarmaya" teşneyse bütün bir kitap sansürlenebilirdi. Başka bir deyişle, eğer bir kitabın herhangi bir bölümü kolay heyecanlanan bir ergeni cinsel açıdan uyarabiliyorsa o kitap yasadışı ilan edilebilir ve satıcıları hapse atılabilirdi.

Comstock Yasası ve *Bennett* kararının kabul edilmesiyle birlikte gururlu bir savcının deyişiyle ABD "kötülüğün önlenmesinde büyük bir toplum" haline geldi. 1880'lerde Comstock davaların yüzde 90'ını kazandı, ama sonunda halk ondan bıktı ve onun saplantılı bir soytarı olduğunu düşünmeye başladı. Başta onu güçlü şekilde destekleyen *The New York Times* bile çekincelerini ifade etmeye başladı: "Çeşitli kötülükleri önlemek için kurduğumuz gönüllü birliktelikler sıkıyönetim komitelerine, asayiş veya linç polislerine benziyor." Ayrıca Comstock'un pazar ayinlerine ters düştüğünü savunduğu Central Park'taki pazar konserleri gibi popüler eğlencelere karşı çıkması da kendine bolca düşman kazandırdı. Yine de gayretkeşliğini hiç elden bırakmadı.

1902'de stenografi öğretmeni ve kendi tabiriyle "ilahiyat" otoritesi Ida Craddock, Comstock Yasası gereğince beş yıl hapse mahkum edilince bileklerini kesti. Suçu, genç erkeklere eşleriyle "zevkli ve erdemli" bir tatmin elde etmelerini öğütleyen *Advice to a Bridegroom* [Damata Öğüt] adında bir kitapçığı satıyor olmasıydı. Craddock'un önceki kitabı *The Wedding Night* da [Düğün Gecesi] Comstock tarafından dava edilmişti. Kadının avukatının davada af dilemesi ("onun gibi aklı başında biri böyle bir kitap yazmaz") Craddock'a yaramadı ve kadın suçlu bulundu. Hapisten çıkar çıkmaz kendisine yine dava açıldı. Bu sefer durum daha kötüydü. Yargıç *Advice to a Bridegroom* kitabını "tarif edilemeyecek kadar müstehcen" bulduğu için jüriye göstermedi. Bunun üzerine jüri üyeleri yerlerinden kalkmadan kadını mahkum ettiler. Craddock hapishaneye gönderilmeden önce ardında bir not bıraktı: "Anthony Comstock'un kışkırtması üzerine yargıcın beni işlemediğim bir suçtan -müstehcen yayınlar basmak- mahkum etmesi yüzünden hayatıma son veriyorum."

Böylesine baskılar altında intihar eden tek kişi değildi Craddock, ama muhtemelen sonuncusuydu. Ondan önce intihar etmişler arasında meşhur

kürtaj taraftarı Ann Trow Lohman, mesleki adıyla "Madam Restell" vardı. 1878'de Comstock, Lohman'ın evine gitti ve karısı için doğum kontrol hapına ihtiyacı olduğunu söyledi. Kadın da hapları verince Comstock tarafından tutuklandı. Lohman mahkeme oturumunun sabahında boğazını kesti. Comstock'un tepkisi şu olmuştu: "Kanlı bir hayata kanlı bir son." Ne evlilik danışmanlığının, ne doğum kontrolünün, ne de kürtajın pornografiyle bir ilgisi vardı; ayrıca bunların Comstock Yasası'nın asıl gerekçesi olan gençleri yoldan çıkarma gibi bir işlevleri de yoktu, ama ahlak kampanyalarında odak nokta her zaman sapar.[141]

Fransa'da Lezbiyenlik

19. yüzyılın sonunda Fransa'da yetkililer her ne kadar haddi aşan materyallere ve etkinliklere zaman zaman baskın düzenleseler de, pornografiye ulaşmak kolaydı. Sınırları hiç kimse apaçık tarif etmediğinden bir kitap, resim veya oyunun suçlanıp suçlanmayacağı çoğu zaman şansa kalmıştı. Mahrem eşcinsel seks eskisi kadar sıkı bir yasağa tabi değildiyse de erkek eşcinselliğini sergilemek riskliydi. Eşcinsellik içeren müstehcen materyaller yayımlayanlara, eşcinsellerden daha fazla dava açılıyordu. "Lezbiyenlik" polis için bilhassa bezdiriciydi. Kadınlar özel izin olmadan halkın içinde erkek kıyafeti giyemiyorlardı.

Fransız müzikholleri açık saçık sahneleriyle dile düşmüştü. 1907'de yazar Colette ve erkek kıyafeti giyen sevgilisi Morny Markizi, Moulin Rouge'da *Rêve d'Egypte* [Mısır Rüyası] adlı bir pantomim düzenlediler. Pantomimde erkek bir arkeolog dişi bir mumya keşfediyordu. Mumya ayartıcı bir şekilde sargılarından kurtulup şaşkına dönmüş kaşifi öpüyordu. İlk gösterimin ardından büyük gürültü koptu. Morny ailesinin baskısıyla Paris polisi iki kadının aynı şovu bir daha sergilemeleri halinde şovu yasaklama tehdidinde bulundu. Markiz, ailesinin taleplerine boyun eğdi ama ertesi gün Colette şova bir başka kadınla çıkınca şov yasaklandı. 1908'de yarı giyinik iki kadın *Rêverie d'éther* [Eter Zehirlenmesi] adında daha açık saçık bir performans sergilediler. Mahkeme, Moulin Rouge'un yöneticisine iki yüz frank para ve üç ay hapis cezası verdi. Performansçılar da "çıplak bedenlerini" teşhir etmek ve yargıcın deyişiyle, "en kaba, en aşırı, en tehlikeli zamparalığa ve heyecanlı tutkulara hitap etmek"ten para cezasına çarptırıldı.

Yargıç zorlu bir mücadele veriyordu. Fransız halkı “heyecanlı tutkuları” uyandıracak her şeye açtı. Lezbiyen temalı halk gösterileri yasaklanabilirdi ama lezbiyenliği işleyen matbu materyal sıkıntısı çekilmiyordu. 1857’ye döndüğümüzde Baudelaire’in *Lesbos* ve *Femmes damnées* şiirleri sansürlendiğinde bu konuya edebiyatta pek değinilmemişti, ama yüzyılın sonunda lezbiyen temalı pornografi revaçtaydı. Bunun ticaretini önlemenin hiçbir yolu yoktu, dolayısıyla yetkililer yazarlarla yayıncıları oldukça keyfi temellerde dava ediyorlardı. Sözgelimi, yayıncısı 1889’da kitabın kapağına renk katmak isteyene dek, hafif erotik bir roman olan *Zé’Böim* (Sodom ve Gomora ile birlikte adı kötüye çıkmış beş şehirden biri) on iki yıldır sorunsuz yayımlanıyordu. Yeni kapakta bacakları ayrılmış bir kadının kasığında bir ışık parlıyordu. Bütün nüshalara el konuldu ve yazarla yayıncı cezalandırıldı. Kitabın sonraki kapağında kasıktaki ışığın yerini bir kedi resminin almasına rağmen yine ahlaksızlıkla suçlandı.[142]

“Eşcinsel”in Ortaya Çıkışı

30 Nisan 1870’te Londra’daki Strand Tiyatrosu’nda kadın elbisesi giymiş iki genç adam tutuklandı. Yirmi üç yaşındaki Earnest Boulton ve yirmi iki yaşındaki arkadaşı Frederick Park bir süredir kadın elbiseleri içinde şehri dolaşıyorlar, özellikle her zaman başkalarının ilgisini üzerlerine çektikleri tiyatrolara ve gece kulüplerine uğruyorlardı. Tutuklandıkları akşam, her zaman olduğu gibi özel localarından hayranlarını selamlayıp gülümsüyorlardı. Şovdan sonra yanlarına aldıkları bir adamla arabaya binerlerken tutuklandılar. “Cürüm işleme kastıyla” kadın kılığına girmekle suçlandılar. Ama sorun “cürüm”ün ne olduğuydu. Yeni arkadaşlarına şantaj yapmak mı? Hayır. Zira arkadaşları daha sonra mahkemede böyle bir münasebetsizliğin söz konusu olmadığını söyledi. Livata mı? Belki, ama kadın kıyafeti giymek illa eşcinsel seks yapmaya “niyetli” olduklarını göstermezdi. Avukatlarının ileri sürdüğü gibi kadın kıyafetleri olsa olsa zararsız bir “eğlenceyi” işaret edebilirdi. Polis dahil hiç kimse ne olduğundan emin değildi.

Tutuklanmalarının ardından Boulton ve Park askeri bir doktor tarafından soyulup incelendi. Doktor eşcinsellik “işaretleri” arıyordu ama daha sonra hangi işaretleri aradığını bilmediğini itiraf etti. Eşcinselliğin ne tür fiziksel işaretlerinin olduğunu söyleyen bir kaynak yoktu. Açıkçası savcılık onların

eşcinsel olduğunu düşünüyordu ama tek başına travestilik yasadışı değildi. Boulton veya Park'ın eşcinsel seks yaptıklarına dair bir kanıt yoktu ortada.

Dava basında geniş yer tuttu. Mahkemenin ilk gününü Londra merkezli *Times* şöyle aktarıyordu: "Boulton beyaz dantel işlemeli kiraz renginde ipek bir gece kıyafeti giymişti; kolları çıplaktı ve bilezikleri vardı. Örgülü topuzu olan bir peruk takmıştı. Park ise koyu yeşil, siyah dantel işlemeli dekolte bir elbise giymişti. Omuzlarına da aynı malzemeden bir şal atmıştı. Uzun saçları lüle lüleydi. Bir çift beyaz eldiven takmıştı." Ertesi gün mahkemeye erkek kıyafetiyle gelip oradaki kalabalığı şaşkınlığa uğrattılar. Eldeki deliller Boulton ve Park'ın sık sık cüretkar kadın kıyafetleri giydiklerini gösteriyordu ama bundan ötesi kanıtlanamıyordu. Altı celselik dava kimsenin bildiğini doğrulamaktan öteye geçmedi: Bu insanlar "halka açık yerleri kadın kılığında ziyaret etme alışkanlığı olan pek çok genç Londralıdan" sadece ikisiydi.

Aradan elli üç dakika geçtikten sonra jüri Boulton ve Park'ın suçlu olmadığına karar verince mahkeme "Bravo!" haykırışları ve gürültülü alkışlarla çınladı. Zararsız egzantrik tipler diye -ki gerçekten de öyleydiler-umursanmadılar, ama dava eşcinselliği bir tür cinsel faaliyet olarak düşünmek yerine, "eşcinselleri" kimi belirtiler taşıyan kişiler olarak tanımlamaya yönelik çok önemli bir çabayı gözler önüne serdi. 1870'te doğuştan gelen (veya insanın içine derinlemesine işlemiş) bir patoloji olarak eşcinsellik görüşü henüz hukukçuların, hekimlerin veya halkın aklına yatmamıştı ama çok geçmeden ikna olacaklardı. Oscar Wilde'ın genç erkeklerle ilişki kurduğu için hapse atıldığı 1895'te Boulton ve Park mahkemeye çıkmış olsalardı yakayı öyle kolay kolay kurtaramazlardı. Zira o günlerde kadınsı, iğrenç ve azman yaftası yiyen eşcinseller, toplumun hemen tüm kesimlerinde güçlü bir nefret ve korku uyandırıyordu.[143]

"Eşcinsel" sözcüğünün ilk kez kullanıma girdiği Boulton ve Park davası zamanında, tıp araştırmacıları normal görülen her cinsel özelliği araştırıp etiketlemeye başlamışlardı. İşte bu dönemde koprofili (dışkıdan uyarılma), ürofili (idrardan uyarılma) ve misofili (pislik sevgisi) ayrı patolojiler olarak belirlenirken, nekrofili (ölülerle seks yapmak), jerontofili (yaşlılarla seks yapmak) ve teşhircilik de literatüre girdi. Livatayla bağlantısı ve yaygınlığı onu ayrı kılsa da eşcinsellik çok sayıda yeni araştırma alanından sadece biriydi. Eşcinseller üreme şansı olmadan seks yaparak menilerini "boşa

harcadıkları" için başta müzmin mastürbasyonculara benzetilip, Tissot ve başkaları tarafından potansiyel psikozlu olarak görüldüler. 19. yüzyılın ortasında 30 gram meni kaybının aynı miktarın katlarca fazlası kan kaybına denk olduğu görüşü yaygın olarak kabul ediliyordu. Bu minvalde birbirlerine boşalan erkekler ya doğuştan zayıf ve deli veya sonradan kendilerini bu hale getirmiş olarak değerlendiriliyordu. (Fransa'da bir tıp "uzmanı" genel ahlaka mugayir davranışlardan tutuklanan bütün erkeklerde eşcinselliğin kanıtına eşdeğer olan mastürbasyon "belirtileri" araması konusunda polisi uyarmıştı.)

Boulton ve Park davası bir grup travestinin varlığını ön plana çıkardı ama eşcinsel seks ile karşı cinsin kıyafetlerini giyme arasında bir bağlantı kurulmadı. Ne var ki çok geçmeden üst sınıfın ahlaksızlığı ve "sanatsal" mizaç ile bu bağlantı da kurulacaktı. Eşcinseller artık sadece günahkar değillerdi. 19. yüzyılın sonunda onlar, daha sonra Michel Foucault'nun "ruhun çift cinsiyetliliği" diyeceği şeyden muzdarip kimseler olarak görülmeye başladılar. Böylece eşcinsellik ruhsal bir hastalık olarak kabul edilirken hukuk buna cezaları hafifleterek karşılık verdi. Artık erkeklerin birbirleriyle seks yapması yasal açıdan eskisi kadar riskli olmasa da toplumsal açıdan daha fazla yadırganır oldu.

1861 tarihli Kişilere Karşı İşlenen Suçlar Yasası livatanın cezasını ölümden on yıllık hapse indirdi. Yirmi beş yıl sonra erkekler arasındaki "büyük ahlaksızlıklar" kabahat sınıfına sokulup en fazla iki yıllık ağır hapisle cezalandırıldı. Bu suçlamalar çift taraflıydı. Bir yanda artık zındık değil de hasta olarak görülen bir grup insana duyulan insafı gösterirken, diğer yanda daha hafif cezalar, hükümleri güvenceye almayı ve Wilde gibilere açılan davaları hızlandırmayı kolaylaştırıyordu. İnsanlar artık eşcinselleri diri diri yakmak istemiyorlardı, bunun yerine onları bir süreliğine hapse atmak yeterli görülüyordu.

Yaygın kabul gördüğü üzere "eşcinsel" kişilik meselesinin bir de sınıfsal boyutu vardı. Üst sınıftan eşcinseller (Wilde'ın savunduğu gibi erotomani nedeniyle) sapkın zevkler için, alt sınıftan erkeklerse sırf para yüzünden bu işe sürükleniyorlardı. Eşcinsellere açılan davaların çoğu, gayet varlıklı adamların kaba saba oğlanları -daha sonra Wilde'ın "panterlerle ziyafet" diyeceği- kötü yola sürüklediği yönündeki inanca dayanıyordu. Bu inançta bir hakikat payı vardı. Londralı bir düzenbazın "Jack Saul" takma adıyla

yazdığı 1881 tarihli yarı kurgusal bir otobiyografi olan *The Sins of the Cities of the Plain or the Recollections of a Mary Ann* [Ova Şehirlerinin Günahları ya da Mary Ann'in Anıları] adlı kitapta genelevlerin geniş altkültürü anlatılıyordu. Zengin adamlar alt sınıftan ergenlerle, çoğu zaman da askerlerle para karşılığında birlikte oluyorlardı. Kira parası için müşterilerine şantaj yapma âdetlerinden dolayı "kiralık oğlanlar" diye tanınan genç erkekler, aristokrat erkeklerin erotik ve oldukça tehlikeli fantezilerinin nesneleri oluyorlardı. Wilde, Saul'ün kitabını okumuştu ve bu yeraltını bir grup aristokratın yaptığı gibi zevkle keşfetmişti. Bu aristokratlardan birinin Londra'nın Cleveland Caddesi'ndeki bir erkek genelevinin patronu olması ülkedeki en büyük skandallardan birine yol açtı.

Cleveland Caddesi vakası 1889 yılının Temmuz ayında bir postanede başladı. Charles Swinscow adındaki telgrafçı oğlan maaşından çok daha fazla bir parayla yakalandı. Genç, parayı kendisine dokunmak için para veren bir "centilmenden" aldığını itiraf etti polise. Daha sonra başka telgrafçı oğlanlar da aynı işi çoğu zaman Charles Hammond adındaki bir adamın işlettiği genelevde yaptıklarını itiraf ettiler. Hammond tutuklanacağını sezince Paris'e kaçarak öfkeli genç çalışanlarını soruşturmayla baş başa bıraktı. Bu kişilerden biri polise şunu söyledi: "Yüksek mevkideki beyler ellerini kollarını sallaya sallaya dolaşırlarken benim başımın derde girmesi ne kadar acı." Kimden bahsettiği sorulunca Euston Kontu gibi, Lord Arthur Somerset'in de Hammond'ın Cleveland Caddesi'ndeki evine düzenli olarak geldiğini söyledi.

Bunlar polisin duymak istemeyeceği iki isimdi. Somerset, Galler Prensi'nin yakın dostuydu ve onun ahırlarını işletiyordu. Euston ise Grafton Dükü'nün en büyük oğluydu ve yüksek mertebeli bir farmasondu. Bu, işin ucunun daha yüksek mevkilere uzandığını gören polis için tehlikeli bir vakaydı. Bu arada Cleveland Caddesi'ndeki genelev gözetlenmeye başladı ve çok geçmeden parlamento üyesi Somerset'le birlikte başka seçkin kişilerin de gizlice içeriye girip çıktıkları görüldü. Somerset'i yakalamak için yeterli kanıt vardı ama bunu yapmak Britanya tahtının varisinin de -"Eddy" diye tanınan müphem Prens Albert Victor- "panterlerle ziyafet çektiğini" ima etmek olurdu. Mesele başbakan Lord Salisbury'nin kulağına kadar gidince genelevin en yüce patronlarının, özellikle Somerset'in dava edilmesi engellendi. Öte yandan dava durdurulamazdı. Kiralık bir oğlanın ve bir sokak pezevenginin mahkum edilmesi gazetelerde olayın örtbas

edildiği haberlerinin çıkmasına yol açtı. *Pall Mall* gazetesi mahkum edilen iki adamın “dava edilip ağır hapse çarptırılan zavallı iki görevli olduğunu” ama “onları kullanan lordların ve centilmenlerin çalım sattıklarını ve hatta Bakanlar Kurulu’nun değerli müttefikleri olarak hoş karşılandıklarını” yazdı.

Sonunda isimler ifşa edildi. *The North London Press* gazetesi doğrudan Somerset ve Euston’ın isimlerinin belirtildiği bir yazı yayımladı ve onlara karşı neden hiçbir resmi suçlama yapılmadığını sordu. Gazete ayrıca Prens Eddy’nin de işin içinde olabileceğini ima etti. Somerset ülkeyi terk etti ama Euston derhal gazeteye ve editörü Earnest Parke’a hakaret suçundan dava açtı. Mahkemede, ifadelerinin ayrıntılarında farklılıklar olsa da, Euston’ın Cleveland Caddesi’ndeki geneleve gittiğini gördüklerini söyleyen çeşitli tanıklar dinlendi. Euston kiralık oğlanlarla ilişki kurmaya değil, bir kadının seks gösterisini izlemek için geneleve gittiğini itiraf etti. Jack Saul de Parke tarafından mahkemeye çağrılmıştı ki bu büyük bir hataydı. O sırada yıpranmış halde ve otuz beş yaşındaydı. “Nonoş” numarası ve hayatını zengin adamlara hizmet ederek geçirdiği palavrası sadece Euston’ı muteber bir vatandaş gibi göstermeye yaradı. Jürinin Parke’ın aleyhine karar alması uzun sürmedi. Yargıç ona on iki ay hapis cezası verdi.

Ne var ki bu hüküm tartışmayı bitirmedi. Bu sefer Avam Kamara-sı’nın homofobik üyesi Henry Labouchere’nin de (yakında hakkında daha çok şey öğreneceğiz) işin içinde olduğu kızgın gazete manşetleri birbirini takip etti. Cleveland Caddesi olayının gürültüsünün ve sapkın zengin erkeklerin temel sosyal haklardan mahrum oğlanları kullandığına dair yaygınlaşan görüşün etkisiyle Oscar Wilde 1895’te mahkemeye çağrıldı. İnce esprili ve züppe yazar livata yapmakla suçlanmıştı ve Euston gibi o da kendisini suçlayana hakaret davası açmıştı. Ne var ki, Wilde’ın davası çok farklı neticelendi. Sağlam bir heteroseksüel olarak hayatına geri dönen Euston’dan farklı olarak Wilde ağır hapis cezası aldı.[144]

Cinsel hayatı ortaya dökülünce Wilde’ın aleyhine çok şey çıkmıştı. İki travestinin oynaşmalarına hafif bir şaka gözüyle bakıldığı Boulton ve Park davasının nispeten rahat günlerinden bu yana pek çok şey değişmişti. Artık eşcinsellere daha olumsuz bakılıyordu; “doğaya ters” şehvetleriyle ülkenin gençliğini heba etmeye hazır avcılar olarak görüyorlardı. Wilde bu kalıba uyuyor ve nükteleriyle kolayca düşman kazanıyordu. Tek romanı olan

Dorian Gray'in Portresi çöküş ve oğlancılık temalarını işliyordu. Kitap göz kamaştırıcı güzellikteki genç bir adamın güzelliğini korumak uğruna ruhunu satışını konu ediyordu. Gray cinsel sefahatle dolu bir hayat sürerken günahları gizli bir odada tuttuğu bir portreye sihirli bir şekilde yansıyordu.

Dorian Gray ilk *Lippincott's Monthly Magazine* dergisinde 1890 yılında tefrika edilince ağır eleştiriler aldı. Sözgelimi *The Scots Observer* dergisi şöyle diyordu:

Sayın Oscar Wilde yazılmasa daha iyi olacak şeyler yazıyor. Dorian Gray'in Portresi... *yaratıcı, ilginç, zekice ve apaçık bir edebiyat eseri olsa da yanlış bir sanattır; insan doğasına terstir; kahramanının şeytan olması yüzünden ahlaka terstir; keza yazarın doğal olmayan kötülüğü temiz, sağlıklı ve akıllıca bir hayata tercih edip etmediği yeterince belli değildir. Sayın Wilde zeka, beceri ve üslup sahibidir, ama şayet suçlu soylular ve sapkın telgrafçılar dışında hiç kimse için yazamıyorsa, çok geçmeden terzilik (veya başka bir sıradan iş) yapması hem kendi ünü hem de genel ahlak açısından daha iyi olur.*

Cleveland Caddesi olayına yapılan gönderme açıktı: Wilde İngiliz gençlerinin peşinden şehvetle koşan bir başka muzır adamdı. *Lippincotts*'s dergisinin dağıtımcısı derginin o sayısını hemen piyasadan çekti. Roman altı ilave bölümle kitap formunda basıldı ama yine aynı skandal mesajı içeriyordu. Cinselliği konusundaki patavatsızlığı ve züppece ukalalığı "sapkın telgrafçı oğlanlar"la gönül eğlendiren bütün erkeklerin ödediği bedeli ödeyeceğini garanti ediyordu. Wilde'a göre ergen oğlanlarla samimi bir birliktelik tahrik ediciydi. Diğerlerine göreyse basitçe bir suçtu.

Wilde sevgiyle "Bosie" diye seslendiği, Oxford Üniversitesi'ni bırakmış, eşsiz derecede yakışıklı Lord Alfred Douglas'ın şahsında kendi Dorian Gray'ini bulmuştu. 1895'teki davasına kadar Wilde, Bosie ile birlikte, Saul'ün *Cities of the Plain* kitabında anlattığı hayatı yaşadı. Wilde evli ve iki çocukluydu ama bu durum onun kaçamaklarına engel olmadı. Görünüşte rahatsız edilmeden çalışmak için Piccadilly'de oda tutuyordu ama bu odalarda Alfred Taylor adlı bir pezevenk aracılığıyla tuttukları kiralık oğlanlarla Bosie ile birlikte gönül eğlendiriyorlardı. Wilde'ın pervasızlığını ancak bir yazar ve şöhretli biri olarak başarıları telafi ediyordu. *Dorian Gray* hemen çok satanlar listesine girmedi ama oyunları büyük başarı kazandı. İleride "yeni duyumlar arayışıyla derinlere daldığını" söyleyeceği

dönemde ticari başarısının zirvesine ulaşmıştı. Wilde benzersiz bir halk figürüydü ve bunu seviyordu. Toplumun ona beslediği hayranlığı önemsiyordu.

Ama herkesin ondan etkilendiği söylenemezdi. Bosie'nin babası, Queensberry'nin dokuzuncu markizi, birkaç boks kuralını kaleme almakla tanınan kısa boylu kavgacı adam, oğlunun arkadaşına takıntılı bir nefret besliyordu. Wilde ile görüşmeye son vermezse parasını keseceğine dair tehditleri oğlunun üzerinde işe yaramayınca bu sefer Wilde'ı tehdit etmeye başladı. 1894 yılının Haziran ayında bir gün yanında profesyonel bir boksörle, Wilde'ın ailesiyle birlikte yaşadığı Londra'daki evine gitti. Görüşme iyi geçmedi. Queensberry bir daha Bosie ile birlikte halkın önüne çıkarsa Wilde'ı "dövmek"le tehdit etti. Buna mukabil Wilde da onu hakaretten dava açmakla tehdit etti.

Bundan kısa bir süre önce Wilde'ın başka ziyaretçileri de olmuştu. Bosie'ye yazdığı tutkulu mektuplar Wilde'a şantaj yapma fırsatını kollayan kiralık oğlanların eline geçmişti. "Benim oğlanım" diye gönderilen mektuplardan biri daha sonra mahkemede aleyhine delil olarak kullanılacaktı. Yazar bundan etkilenmeyip şantajcılardan birine söz konusu mektubun "sabıkalı sınıftan kimselerin pek anlayamayacağı bir düzyazı şiir, bir sanat eseri" olduğunu söyledi. Yine de Wilde şantaj parasını ödedi ve ardından biraz daha para ödedi ama mektuplar çoktan kopyalanmıştı. Bosie'ye "senin gül kırmızısı dudakların çılgınca öpüşler için olduğu kadar bir şarkı için de harikulade güzellikte" dediği bir mektubu sonunda Queensberry'nin eline geçti. Haliyle adam bundan pek hoşlanmadı.

Ne var ki kiralık oğlanların ziyaretleri ve Queensberry'nin öfkesi Wilde'ın gözünde, kendininki gibi debdebeli bir hayatın doğal olarak davet ettiği gerçeküstü karşılaşmalardı. Gündeminde daha önemli meseleler vardı; bilhassa *İdeal Bir Koca* ve *Ciddi Olmanın Önemi Üzerine* adlı iki oyunu aynı anda Atlantik'in her iki yakasında da gösterimdeydi. Ne var ki oğlu, oyun yazarıyla "son derece müstehcen ve iğrenç bir ilişki" yaşarken Queensberry rahat edemezdi. Hiç kuşkusuz sahneye fırlatmak için aldığı "gülünç bir çiçek demetiyle" *Ciddi Olmanın Önemi Üzerine* adlı oyunun açılışına gitti ama tiyatrodaki güvenlik görevlileri onun geleceği konusunda önceden uyarıldığından içeri alınmadı. Bunun üzerine birkaç gün sonra Wilde'ın Londra'daki uğrak yeri Albemarle'a gidip üzerinde "Oğlancı

geçinen Oscar Wilde'a" yazan bir kartvizit bıraktı. Wilde kartı on gün sonra okuyunca hayatının en kötü kararını verdi.

Kargacık burgacık mesajı umursamamak yerine bir avukata başvurunca, avukat ona suçlamanın doğru olup olmadığını sordu. Wilde da kendini mahvedecek yalanlardan birini söyleyerek vakurca, "Hayır," dedi. Avukatı, "Eğer masumsan mahkemede kazanırsın," diye karşılık verdi ve böylece hakaret davası açıldı. İşin ilginç yanı, o zamanlar Wilde zengin görünmesine rağmen zor durumdaydı. Sözgelimi lüks Avondale Oteli'ne olan borcu öyle kabarmıştı ki otel sahibi eşyalarını haczetti. Dolayısıyla George Bernard Shaw gibi arkadaşlarının tavsiye ettiği üzere ülkeden kaçmak istese bile bunu yapması zor olacaktı. Babası kadar öfkelenen Bosie yasal para cezasını ödemeyi teklif etti. Bosie'ye göre Douglas ailesi daha önce "[Queensberry'yi] bertaraf etmek için akıl hastanesine yatırma ihtimalini sık sık tartışmıştı" ve hakaret suçuna verilecek hapis cezası bu noktada işe yarayacaktı.

Herhalde Wilde, Lord Euston gibi davayı kazanacağını düşünüyordu. Yine muhtemelen zekasının mahkemedeki herkesi, özellikle de Queensberry'nin şaklabanlığını alt edeceğini sanıyordu. Büyük ihtimalle davayı sadece iyi diyalog kurma meselesi olarak görüyordu ve bu vesileyle bir dâhi olarak ününe ün katmayı ve insanları oyunlarına çekmeyi umuyordu. Ne var ki Wilde yanlış tarafı seçerek kaderine yön verdi. Oğlancı "geçinen" biri değildi o, yasaya göre sahiden oğlancıydı ve karşısındakilerin öfkesini çok küçümsemişti. Wilde'ın kindar düşmanlarından bazılarının ve özel dedektiflerin yardımıyla Queensberry, Wilde'a karşı tanıklık yapsın diye bir grup pezevengi, erkek fahişeyi ve suçlayıcı mektupları bir araya getirdi. Ayrıca onu yazılarındaki en tumturaklı pasajlarından dolayı da suçlamayı planlıyordu.

Wilde hariç herkes hakaret davasının felaketle sonuçlanacağını biliyordu, ama Wilde da yakında bu gerçeğin farkına varacaktı. Yalanları mahkemede inandırıcılığına katkıda bulunmadı. (Wilde'ın estetik dünyasında yaratıcı imkanlarından dolayı yalan, hakikatten daha değerliydi.) Tanıklığının ilk dakikalarında otuz dokuz yaşında olduğunu söyledi, oysa kırk bir yaşındaydı. Gerçek yaşından iki yıl kırpmanın adilane ve zararsız olduğunu düşünmüş olabilir ama bu, Queensberry'nin müthiş avukatı Edward Carson'ın sonunda Wilde'ın hüsranıyla sonuçlanacak birkaç günlük

acımasız çapraz sorgulaması için tam da ihtiyacı olan kozdu. Carson, Wilde'ın söylediğinden daha yaşlı olduğunu ve ilişkileri başladığı sırada yirmili yaşların başında olan Bosie'den de çok büyük olduğunu kanıtlamak için Wilde'ın nüfus cüzdanını kullandı.

Carson, Wilde'ın üzerine gitti ve ondan eserlerinde, özellikle *Dorian Gray*'de yer alan eşcinsel pasajları açıklamasını istedi. Wilde ilk başta Carson'ın ilk sorularının çoğunu ustaca geçiştirdi, ancak konu Wilde'ın seks hayatına gelince işler tersine döndü. Gazeteci oğlana verdiği pahalı hediyeler ve kiralık oğlanlar hakkında sorular sorulmaya başlayınca, bir gözlemciye göre "jürideki on iki kişinin yüzlerinden düpedüz şaşkınlık işaretleri okunuyordu". Carson, Wilde'ın şüpheli koşullarda tanıdığı oğlanların isimlerini bir bir sayarken jüridekilerin yüzü asıldı.

Carson, Bosie'nin genç bir uşağından bahsedip Wilde'a onu öpüp öpmediğini sorduğunda dananın kuyruğu koptu. Wilde elinde olmadan sert bir cevap verdi: "Aman Tanrım, ne münasebet. O acayip düzgün bir oğlandı. Ne yazık ki feci çirkindi." Hepsi bu kadar. Bunun üzerine Carson, "Neden, neden, neden son cümleyi eklediniz?" diye sordu.

Avukatının önerisi üzerine Wilde, kiralık oğlanlar tanıklık yapmadan önce hakaret davasından vazgeçti, ama Carson'ın, Wilde cephesini Queensberry'nin yaptıklarının haklı olduğunu kabul etmeye zorlamasından sonra. Aslında Wilde eşcinsel olduğunu kabul etmişti. Queensberry aklandığında mahkeme salonunun halka açık kısmında şerefe kadehler kaldırıldı ve sokaklarda fahişeler dans etmeye başladı. Öte yandan bu sadece sonun başlangıcıydı. Hakaret davasının düştüğü günün öğle sonrasında Wilde'ın tutuklanma emri çıktı. O akşam hapse atıldığı sırada gazetelerin manşetlerinde "Hapı yuttu, kahrolasıca!" gibi başlıklar kullanıldı.[145]

1885'te "Kızlık Haracı" skandalının çalkantılı günlerinde ahlak reformcularının çıkardığı yasa uyarınca Wilde "büyük ahlaksızlık"la suçlandı. Aslında bu yasa, kızları kadın ticareti yapanlardan korumak için çıkarılmıştı ama sonra yapılan eklerle olay farklı bir boyut kazanmıştı. Avam Kamarası'ndan geçirilmesinden hemen önce Henry Labouchere yasa teklifine bir madde ekleyerek yeni bir suç icat etti: "Erkekler arasında ahlaksızlık." Bu ek üzerine hiç tartışma yapılmadan yasa teklifi kabul edildi.

O zamanlar parlamentoda bulunan tek bir kişinin bile İngiliz ceza hukukunu ne denli değiştirdiklerinin farkında olduğu şüphelidir. Yetişkinlerin *alenen* ahlaksızca davranmaları veya gençleri yoldan çıkarmaları her zaman yasaktı ama "Labouchere Değişikliği" diye tanınacak bu madde uyarınca erkeklerin diğer erkeklerle *mahrem* zevkleri kamu suçu oldu:

Bir erkek gizli ya da alenen seks için başka bir erkek temin ederse veya buna yeltenirse ya da buna alet olursa, yahut başka bir erkekle büyük ahlaksızlık sergilerse cürüm işlemiş sayılır ve bundan dolayı mahkeme kararına göre iki yılı aşmamak kaydıyla ağır hapis cezasına çarptırılır.

Mahkemede yaşadığı hüsranın ardından, herkes Wilde'ın arkasından kin ve nefretle konuşmaya başladı. Wilde dünyanın en çok rağbet gören oyun yazarı ve davet konuğuyken, bir anda İngiltere'nin en nefret edilen adamı oluverdi. Oyunları yasaklandı, parasız kaldı ve çok geçmeden borçlarını ödemek için evinde ne var ne yoksa satmak zorunda kaldı.

Kendisine iki dava daha açıldı. Birincisinde Wilde, genç erkeklere duyduğu sevgiyi eski Yunanların yüceltilen erkek-erkeğe ilişkilerine benzettiği muhteşem bir konuşma yaptıktan sonra jüri bir karara varamadı. İkincisinde ise jüri "böyle bir dava için kesinlikle az" dediyse de Wilde iki yıllık ağır hapis cezasına çarptırıldı.

Bunun üzerine sokaklarda sevinç gösterileri yapıldı. Bir kadın, yazarın zarif saç modeline gönderme yaparak, "O düzgün saçlarına uğurlar ola!" deyince mahkeme salonunda kahkahalar yükseldi. *The Daily Telegraph* aynı hissiyatı daha yumuşak bir dille ifade etmişti: "Oscar Wilde'dan usanmıştık artık... Zira kendisi hiç kimsenin beceremeyeceği bir ahlaki hasara sebep oldu." *The London Evening News* de aynı görüşteydi: "İngiltere, Oscar Wilde ve onun gibilere uzun süre katlandı... Hastalıklı zihninin doğal sonucu olan menfur ahlaksızlıklarından dolayı Wilde'a verilen cezanın faydalı bir ikaz olmasını umuyoruz."

Oscar Wilde'ın itibarını bir anda fena şekilde yitirmesi hâlâ şaşkınlıkla karşılanmaktadır. Tutuklanmasının ardından kefaletinin destekçileri tarafından ödenmesine rağmen bir an bile huzur bulamadı. Bosie ile birlikte bir Londra oteline kayıt yaptırıp (muhtemelen takma adlarla) akşam yemeğine oturacakları sırada otel sahibi koşarak yemek odasına girip bir an

önce orayı terk etmelerini söyledi. O gece geç vakitte başka bir otelde, konuklar Wilde'ın orada kalmasına izin verilmesi halinde otelin altını üstüne getirme tehdidini savurdular. Sonunda Wilde annesi ve erkek kardeşinin kaldığı eve gitti, onlara kalmak için yalvardı ve sonra eşiğe yığılıp kaldı. Kafası karışık, bunalımlı ve hasta bir halde, geriye kalan dostlarının ve karısının ülkeden kaçma önerisini reddetti. Neden böyle yaptığına dair elimizde "belki"lerden başka bir şey yok. Eğer kaçarsa annesinin onunla bir daha asla konuşmayacağı tehdidini almıştı belki. Belki "Avrupa'da" gizli saklı kaçak bir hayat yaşamaktan korkuyordu. Ne olursa olsun hapisten çıktıktan sonra Fransa ve İtalya çevresinde iki yıl takıldı ve 1900 yılında Paris'te köhne bir otel odasında öldü.

Wilde davaları[146] İngiltere'deki yeni "eşcinsel" imajının oturmasına katkıda bulundu: fiyakalı, kadınsı ve dekadan. Bir İngiliz yargıcın sonradan ifade edeceği gibi eşcinseller "sanki bedenlerinde bazı gariplikler taşıyorlarmış gibi, özel ve sıra dışı bir sınıfın alametifarikasıyla damgalıdırlar". Wilde gibiler "İngiliz yaşamının sağlıklı, erkekçe ve yalın idealleri" için tehdit oluşturduğundan onları ortadan kaldırmaktan başka seçenek yoktu. Wilde'ın tutuklanması üzerine bir gazete şöyle diyordu: "Pencereleri açın. İçeriye temiz hava girsin!" Özgürlük kapılarını eşcinsellere kapatan Labouchere Değişikliği 1967'ye kadar yürürlükte kalacaktı.[147]

Fransa'da insanları ve özellikle eşcinselleri cinsel alışkanlıklarına göre sınıflandırma hareketi İngiltere'deki kadar güçlüydü. Livata Fransız Devrimi'nden sonra suç olmaktan çıkarılmıştı ama bu durum, genel ahlaksızlık yasaları uyarınca, sürekli avlanan erkeklere pek huzur getirmemişti. Bir polis müfettişi eşcinseller için ayrıntılı bir sınıflandırma geliştirdi: Para veya şantaj için seks yapan kadınsı *périlleuse* [tehlikeliler]; geleneksel işlerde çalışan *travailleuse* [işçiler]; umumi yerlerde cinsel partner arayan ama bunu yapmaktan utanç duyan her sınıftan erkek *honteuse* [utananlar]; ayrıca umumi helaların havasını seven yarı zamanlı *amateur* [amatörler] ve *renifleur* ("koklayanlar"). 1850'lerde polis sadece bir ayda Les Halles tuvaletlerinde iki yüzden fazla kişiyi tutukladı.

İngiltere'de olduğu gibi Fransa'da da halk özellikle alt sınıftan genç erkeklere musallat olan üst sınıftan adamlara öfke duyuyordu. Böyle bir adam tutuklandığında orta sınıf galeyana geliyor, üstün ahlakı savunan

gazetelerin satışları patlıyordu. Nitekim bu tür vakaların birinde, 1876'da adı kötüye çıkmış bir Paris tuvaletinde "le Comte de Germiny" [Germiny Kontu] diye tanınan asil ve zengin avukat Charles-Eugène Le Bègue de Germiny, on sekiz yaşında bir işçi oğlan olan Edmond-Pierre Chouard'la yakalandı. Germiny vakası o günlerin en sansasyonel olayı oldu, öyle ki kontun adı popüler dilde eşcinsellikle eşanlamlı hale geldi: "Germinisme."

Basın açısından dava gayet iyi başlayıp adilane devam etti. Dört polis görevlisi Germiny'yi zapt edip hem ahlaksızlıktan hem de tutuklanmaya mukavemetten suçlamada bulundu. Vücudundaki bereler, sonradan umumi tuvaletlerdeki "ahlaksız manzaraları" kamu yararına araştırdığına dair şu sözlerini mesnetsiz bıraktı: "Civarda dolaşırken bu yerlerde ahlaksızlıklarıyla yöre sakinlerini ayağa kaldıranların neler yaptıklarını gözlemek geliverdi aklıma." Söylediğine göre, içeri girdiğinde aralarında Chouard'ın da olduğu bazı kişileri "şüpheli vaziyette" görmüştü ve polis gelene kadar Chouard'ı sadece "gözlemlemişti". Tutuklanmaya mukavemete gelince oralı bir kabadayının şantaj suçlamasıyla karşı karşıya olduğunu sanıp onunla kavgaya tutuştuğunu söyledi.

Hiç kimse, özellikle önüne aleyhinde başka kanıtlar getirilince, bu hikayeye bir an bile inanmadı. Aslında polis tuvalete girdiğinde Germiny, Chouard ile "edepsiz temas"a geçmişti bile. Davadan önce verdiği imzalı ifadesinde çoğu şeyi kabul etmişti. Chouard, Germiny'nin cinsel saldırgan olduğunu ve ancak "tuvaletini yaptıktan" sonra pantolonunu kapatırken fark edebildiği ihtiyar adamın hamlelerine karşı koyduğunu söyledi. Halk ve basın için mesele kimin ilk hamleyi yaptığından ziyade bir sınıfın diğer sınıftan haksızca faydalanmasıydı. Basın Chouard'ın "neredeyse çocuksu çehresini", yaşı ilerlemiş, nüfuzlu davalının aristokratik duruşuyla karşılaştırıyordu. Önceki zibidiliklerine rağmen Chouard masum bir gençti, Germiny ise orta yaşlarında kart bir zampara.

Mahkeme en azından kısmen fikir birliğine vardı. Paris mahkemeleriyle önemli bağlantılarına rağmen Germiny iki ay hapis ve iki yüz franklık para cezasına çarptırıldı; o zamanki ölçütlere göre ağır bir cezaydı bu. Chouard ise on beş günlük hapis ve on altı franklık para cezası aldı. (Chouard hapisten çıktıktan sadece birkaç hafta sonra polisin "serseri" suçlular listesine geçti ve altı ay sonra başka bir adamla "edepsiz temas" suçundan Champs-Elysées'te tutuklandı.)[148]

Germiny ile Wilde tanışsalardı muhtemelen birbirlerinden nefret ederlerdi. Birisi yönetici sınıfın gururlu bir üyesi ve gerçek bir aristokrat, diğeriyse saygın toplumu ve onun değerlerini her fırsatta aşağılayan, haddinden fazla bohem biriydi. Öte yandan eşcinsel stereotipler dünyasında her ikisi de kilit noktalarda benzeşiyorlardı. İkisi de kaba saba genç delikanlılara karşı cinsel ilgi duyan mevki sahibi erkeklerdi. Wilde, Queensberry'nin kendisine yönelttiği suçlamanın mesnetsiz olduğuna "bir centilmen olarak şerefi üstüne yemin edebileceğini" avukatına söylediğinde kendi sonunu hazırlamıştı. Germiny'yi ise felaket, ahlak zabıtası kılığında buldu ama adı kötüye çıkmış bir umumi helaya aynı akşam altı kez girerek ilgi çekmesi avukatın kendi ahmaklığıydı.

1903'te Fransız üst tabakasının eşcinsel stereotipi belirgin biçimde kadınsı bir çehreye büründü. Aynı yılın Temmuz ayında gazeteler "mükemmel ailelerden" gelen iki erkekle ilgili haberlerle doluydu. Bu erkekler lüks bir Paris dairesinde okul çocuklarını kötü yola düşürüp "satanik ayinler" ve "sefahat âlemleri" yapmakla suçlanıyordu. Aslında Baron Jacques d'Adelswärd-Fersen ve Kont Albert Hamelin de Warren şeytana tapmaktan ziyade estetik merakları olan kimselerdi ama bu durum onları halkın gözünde ve mahkemede kurtaramadı. Onların "Kara Ayinler"i dekadan Fransız edebiyatının garip şekillerde yeniden sahnelenmesinden öteye geçmiyordu. D'Adelswärd-Fersen "Baudelaire'de okuduğu şeyi sahneye koymak istediğini" belirtti. Nitekim bir keresinde yakılan tütsüler, çalınan flütler ve sadece toga giymiş genç erkekler eşliğinde Baudelaire'in *Âşıkların Ölümü* şiirini sahnelemişti. Mahkeme sırasında bir gazetenin yaptığı habere göre "Aslında bu içler acısı ve düpedüz iğrenç dava bunca şöhreti hak etmiyor... [sanıkların] estetik *tableaux vivants* [canlı tablosu]... nonoş bir kuaförün mide bulandırıcı zevkinden daha sanatsal değil."

Sanatsal olsun ya da olmasın bu sahneler büyük bir ilgi uyandırıyor ve gazete satışlarını artırıyordu. Sanıkların "doğasının" her unsuru, hafif boyanmış dalgalı saçlarından, süslü elbise ve takı merakına, psikolojilerinin edebiyatla "bozulmasına" kadar ayrıntılı şekilde inceleniyordu. Mahkeme daha önce Wilde davasında olduğu gibi halkın eşcinsellere yönelik düşmanlığını dışa vurmasına izin verdi. Ne var ki bu sanıklar Wilde'ın sanatsal dehasının yakınından bile geçemezlerdi. Zira Wilde en azından bir süre başarılı bir halk figürü ve saygın bir yazar olmuştu. Oysa d'Adelswärd-Fersen ve de Warren kendilerinden daha yaratıcı olanlara öykünmekten

başka bir şey yapmayan küçük düşmüş, gülünç ve marjinal aristokratlardı sadece. Mahkeme bilirkişilerince onlar ya akıl hastası veya çok yanlış tercihler yapmış kimselerdi ve her iki durumda da suçluydular. “Yasalarımız ortaçağda olduğu gibi günahı cezalandırmamıza artık izin vermese bile yine de bir daha suç işlemesinler diye suçluları cezalandırabiliriz,” diyordu savcı. Livata artık suç değildi ama livatacı olmayı uluorta belli etmeye izin verilmiyordu.

Yargıç her iki sanığa da altı ay hapis ve elli frank para cezası verdi. De Warren daha sonra ortadan kayboldu ama d’Adelswärd-Fersen kendini vurmaya kalkınca tekrar gündeme geldi. Daha sonra kendi isteğiyle genç İtalyan sevgilisiyle birlikte Capri’ye sürgün edildi ve orada kendi villasında bolca afyon çekip şiir yazdı ve Fransa’nın ilk eşcinsel edebiyat dergisi olan *Akademos*’u finanse etti. 1923’te uyuşturucu müptelalığının ve mahkeme sırasında yargıcın dediği gibi “çok sağlıksız bir edebiyatın” kurbanı olarak kalp krizinden öldü.

Wilde’ın yaşadığı sıkıntılar d’Adelswärd-Fersen ve de Warren’ın Fransa’da sert muamele görmesine katkıda bulundu. Ayrıca onların eğilimlerinin kötü alışkanlıkların azdırdığı doğuştan gelen sorunlardan kaynaklandığı yönündeki ürpertici görüşün de akıbetlerinin böyle olmasında etkisi vardı. D’Adelswärd-Fersen’in soyundaki “kusurları” (delilik, epilepsi) araştıran bir akıl hastalıkları uzmanı onların mahkemesinde şöyle demişti: “Kimi kalıtsal faktörlerden dolayı sorumluluğunun azaldığını kabul etmeliyiz. Bu nedenle bir ölçüde müsamaha gösterebiliriz.” Wilde’a verilen iki yıllık ağır hapis cezasıyla kıyaslandığında baron hak ettiği cezayı bulmuş gibi görünüyor, ama eşcinselliğe yönelik ikircikli tutum, özellikle de bunun bir “yaşam tercihi” mi yoksa doğuştan gelen bir özellik mi olduğu meselesi günümüze kadar gündemde kalmıştır.[149]

TEŞEKKÜRLER

Bu kitabı yazıp yayımlamak hatırı sayılır ölçüde yardımı gerektirdi ve ben her alanda bu yardımı aldım. Araştırma alanında, UCLA araştırma ve hukuk kütüphanelerine şükran borçluyum. İncelemelerimde sabırlı ve cömert yardımlar sundular. Online hizmetleri milyonlarca sayfalık materyale ulaşmaya imkan tanıyor ama hiçbir şey insanın yaratıcı düşüncesiyle boy ölçüşemez. UCLA kütüphanecileri işlerinin en iyileri.

Bu kitabı yazdığım sırada Fransa'daki Paris Amerikan Kütüphanesi'ne sığındım. Burası bir yazarın arayıp da bulamayacağı harika bir yer. Amerikalı bağışçılar sağolsun, ALP koleksiyonu şaşırtıcı ölçüde derinlikli ve orada çok faydalı keşifler yaptım. Keza New York Üniversitesi kütüphaneleri de araştırma materyallerim için diğer bir önemli kaynak oldu. Oğlum Lawrence'a NYU'dan Paris'e, bana düzenli olarak kitap gönderdiği için teşekkür ediyorum. Son olarak Sorbonne ve Université Paris II-Panthéon-Assas'teki kütüphaneler fevkalade faydalı oldular.

Araştırma sürecinde her türden karakterle yakın arkadaşlık kurdum. Anlattığım hikayelerde geçen kahramanlara yakınlaştım. Onlardan bazıları binlerce yıl önce bu dünyadan göçmüş olsalar da benim kapalı dünyamda canlıydılar. Onların yaşamlarını anlamamda anahtar rolü parlak tarihçiler oynadı. Zira bu tarihçilerin ufuk açıcı görüşleri ve nefis yazıları bana hem tevazu hem de ilham aşıladı. Sözünü ettiğim devler arasında ilk aklıma gelen isimler şunlar: Peter Bardaglio, John Boswell, James A. Brundage, Vern L. Bullough, Eva Cantarella, David Cohen, Louis Crompton, Joan E. DeJean, Catharine Edwards, Brigitte Erickson, Lynn Hunt, Paula Findlen, Debra Hamel, Helen Lefkowitz, Isabel V. Hull, Ruth Mazo Karras, Rebecca Langlands, Thomas A. J. McGinn, Mary E. Odem, Holt N. Parker, Julie Peakman, Sarah B. Pomeroy, Martha T. Roth, Catherine Rider, Aline Rouselle, Guido Ruggiero, Ariadne Staples, Lawrence Stone ve John J. Winkler.

Bu kitabın ortaya çıkmasında Marc Cooper ve Kenneth Starr'a minnet borçluyum. Güney California Üniversitesi'ndeki bu iki mümtaz şahıs, kitap yazma konusunda bana cesaret verdiler. Bu minvalde heyecan verici bir

hukuk tarihi yazma konusundaki teşviklerinden ötürü bilhassa Karl Fleming’e teşekkür ediyorum.

Bu kitabı yazmaya başladıktan sonra çeşitli kişilerin geribildirimlerinden ve önerilerinden faydalandım. Listenin başında Charles Fleming, Bill Groshelle, Adam Kaufman, Tony de Toro ve Rick Wirick geliyor. Taslaklarımı okudukları ve yüksekten atıp tutmalarıma sabır, nezaket ve anlayışla tahammül ettikleri için hepsine teşekkür ederim. Her ikisi de başarılı yazarlar olan Charles ve Rick’e yayınevlerine, ajanslara ve benzerlerine kitabımı eşsiz bir gayretle tanıttıkları için şükranlarımı sunuyorum. Umarım bir gün bana özveriyle destek olan kişilere vefa borcumu ödeyebilirim.

Metnin edisyonu için kendisine başvurduğum Mitchell Albert olmasaydı, bu kitap bu hale gelmezdi. Frankfurt’ta içtiğimiz ilk gece bana bir yazımı uluslararası PEN dergisinde yayımlamamı önerdi. O yazımın edisyonunu öylesine güzel yaptı ki, bütün kitabımın edisyonunu yapmasını istedim. Ondan sonra yapı, üslup, ton ve odak noktası konularında son sözün sahibi olarak Mitch’e güvendim. Desteğinden dolayı ona ne kadar teşekkür etsem azdır. Ayrıca Mitch beni usta resim avcısı Jennifer Jeffries’le tanıştırdı.

Elinizdeki kitap sonradan avukatım ve dostum olan Laura Mazer’in sarsılmaz ve akıllıca desteğiyle Counterport’ta yayımlandı. Laura sayesinde tanıştığım editörler Jack Shoemaker ve Charlie Winton, usta redaktör Matthew Grace ve Counterpoint’in diğer görevlilerinin bilgece kılavuzluğuna şükranlarımı sunuyorum.

Kendilerini canı gönülden sevdiğim diğer dostlarımın da kitabımın ortaya çıkmasında payı büyüktür. Avrupa’dakiler: Glenn Burney, Valérie Latour-Burney, Laurence ve François Brunet, Dominique Schneider, Sabine Haudepin, John Johnson ve François Prieur, Florence Eclanchet, Marilyn Palik, Stephane Moisset, Jean ve Frantisek Deak, Pierre Coret, Ingrid ve Vincent Callies ve başka pek çok kişi. Amerika’dakiler: Jack Kaufman, Julie Singer, Paula ve Phil Glosserman, Marion Solomon, JoEllen Brainin-Rodriguez, Josh becker, Pam Becker, Curtis Kaufman, Helen Wu, Alan Zafran, Susan Utell, Amy Ziering ve Gil Kofman. Bu liste devam ediyor. Bu insanların hepsi bana sonsuz bir destek sundu. Hepsi de gerçek anlamda dostlar.

Çocuklarım Lawrence, Claire ve Gillian ile sevgili eşim ve yaşama sevincim Jennifer’ın sevgisini hissetmediğim tek bir günüm bile olmadı.

KAYNAKÇA

Abbott, Elizabeth. *A History of Celibacy*. New York: Scribner, 2000.

Abrams, Kerry. “Polygamy, Prostitution, and the Federalization of Immigration Law.” *Columbia Law Review* 105 (2005): 641-716.

Aeschines, *Against Timarchus*, çev. Charles Darwin Adams. Cambridge: Harvard University Press; London: William Heinemann Ltd., 1919.

Albert, Nicole. “Books on Trial: Prosecutions for Representing Sapphism in Fin-de-Siècle France.” *Disorder in the Court: Trials and Sexual Conflict at the Turn of the Century*, (der.) George Robb ve Nancy Erber, 119-139. New York: New York University Press, 1999.

Allen, Danielle S. “Punishment in Ancient Athens.” Athenian Law in Its Democratic Context (Center for Hellenic Studies On-Line Discussion Series), (der.) Adriaan Lanni. Yeni basımı: *Dēmos: Classical Athenian Democracy*, (der.) C. W. Blackwell. 5 Ocak 2012’de The Stoa’da erişildi: A Consortium for Electronic Publication in the Humanties (A. Mahoney ve R. Scaife, der.), http://www.stoa.org/projects/demos/punishment.pdf.

Ambrose. “Ambrose to Theodosius I 390 [Letter 51]”, *Medieval Sourcebook*. Internet History Sourcebooks Project, 29 Ağustos 2011 tarihli erişim, www.ford- ham.edu/halsall/source/ambrose-let51.asp.

Ankarloo, Bengt, ve Stuart Clark. *The Athlone History of Witchcraft and Magic in Europe*. Londra: Athlone Press, 1999.

Antiphon, *Against the Stepmother*. Editör Gregory R. Crane ve K. J. Maidmont. Perseus Digital Project, Tufts University, 3 Eylül 2011 tarihli erişim, www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0020&redirect=true.

Aristofanes, *Acharnians*. Editör Gregory R. Crane. Perseus Digital Project, Tufts University, 3 Eylül 2011 tarihli erişim, www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0240%3Acard%3D1.

Aristofanes, *Clouds*. Editörler Gregory R. Crane ve William James Hickie.Perseus Digital Project, Tufts University, 3 Eylül 2011 tarihli erişim,www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc= Perseus%3Atext%3A1999.01.0241%3Acard%3D1.

Aristoteles, *Politics*. Editörler Gregory R. Crane ve K. J. Maidmont. Perseus DigitalProject, Tufts University, 3 Eylül 2011 tarihli erişim, www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3atext%3a1999.01.0058.

Arnaoutoglou, Ilias. *Ancient Greek Laws: A Sourcebook*. Londra: Routledge, 1998.

Arnot, Margaret L., ve Cornelie Usborne. *Gender and Crime in Modern Europe*. Londra: UCL Press, 1999.

Augustinus, *The City of God*. çev. Marcus Dods. Edinburgh: T&T Clark,1871.

Baines, Paul ve Pat Rogers. *Edmund Curll, Bookseller*. Oxford: Clarendon Press, 2007.

Bardaglio, Peter W. “Rape and the Law in the Old South: ‘Calculated to Excite Indignation in Every Heart.’” *The Journal of Southern History* 60 (1994): 749-772.

——. *Reconstructing the Household: Families, Sex, and the Law in the Nineteenth-Century South*. Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1995.

Bauman, Richard A. *Political Trials in Ancient Greece*. Londra: Routledge, 1990.

Beard, Mary. “The Sexual Status of Vestal Virgins.” *The Journal of Roman Studies* 70 (1980): 12-27.

Bingham, Caroline. “Seventeenth Century Attitudes Toward Deviant Sex.” *Journal of Interdisciplinary History* 1 (1971): 447-68.

Blackstone, William. *Commentaries on the Laws of England*. 4. Kitap, 15. Bölüm: “Of Offenses Against the Persons of Individuals”, 29 Ağustos 2011 tarihli erişim,

http://ebooks.adelaide.edu.au/b/blackstone/william/comment/book4.15.html #nr4.15.36.

Blasius, Mark, ve Shane Phelan (der.). *We Are Everywhere: A Historical Sourcebook of Gay and Lesbian Politics*. New York: Routledge, 1997.

Bloch, Iwan. *Sex Life in England*. New York: Panurge Press, 1934.

Block, Sharon. *Rape and Sexual Power in Early America*. Chapel Hill: University of North Carolina Press, 2006.

Blume, Fred H. *Annotated Justinian Code*. Book IX, Title IX. University of Wyoming, 29 Ağustos 2011 tarihli erişim, uwacadweb.uwyo.edu/blume&justinian/Book%209PDF/Book9-9.pdf.

Boes, Maria R. "On Trial for Sodomy in Early Modern Germany." *Sodomy in Early Modern Europe*, (der.) Tom Betteridge, 227-45. New York: Manchester University Press, 2002.

Boswell, John. *Christianity, Social Tolerance, and Homosexuality: Gay People in Western Europe from the Beginning of the Christian Era to the Fourteenth Century*. Chicago: University of Chicago Press, 1980.

——. *Same-Sex Unions in Premodern Europe*. New York: Vintage Books, 1995.

Bremmer, Jan N. "Greek Pederasty and Modern Homosexuality." *From Sappho to de Sade: Moments in the History of Sexuality*, (der.) Jan N. Bremmer, 1-14. Londra: Routledge, 1991.

Bristow, Edward J. *Vice and Vigilance: Purity Movements in Britain Since 1700*. Dublin: Gill and Macmillan, 1977.

Brongersma, Edward. "The Thera Inscriptions: Ritual or Slander?" *Journal of Homosexuality* 20 (1990): 31-40.

Brundage, James A. "Implied Consent to Intercourse." *Consent and Coercion to Sex and Marriage in Ancient and Medieval Societies*, (der.) Angeliki E. Laiou, 245-56. Washington, DC: Dumbarton Oaks Research Library and Collection, 1993.

——. *Law, Sex, and Christian Society in Medieval Europe*. Chicago: University of Chicago Press, 1987.

——. "Playing by the Rules: Sexual Behavior and Legal Norms in Medieval Europe." *Desire and Discipline: Sex and Sexuality in the Premodern West*, (der.) Jacqueline Murray ve Konrad Eisenbichler, 25-41. Toronto: University of Toronto Press, 1996.

——. *Sex, Law, and Marriage in the Middle Ages*. Aldershot, UK: Variorum, 1993.

Bullough, Vern L. *"Jus Primae Noctis or Droit du Seigneur." The Journal of Sex Research* 28 (1991): 163-66.

——. "Masturbation: A Historical Overview." *Journal of Psychology & Human Sexuality* 14 (2002): 17-33.

——. *Sexual Variance in Society and History*. New York: Wiley, 1976.

Bullough, Vern L., ve James A. Brundage. *Sexual Practices & the Medieval Church*. Buffalo, NY: Prometheus Books, 1982.

Bullough, Vern L., ve Bonnie Bullough. *Sexual Attitudes: Myths & Realities*. Amherst, NY: Prometheus Books, 1995.

——. *Women and Prostitution: A Social History*. New York: Prometheus Books, 1987.

Burg, B.R. *Boys at Sea: Sodomy, Indecency, and Courts Martial in Nelson's Navy*. Basingstoke, UK: Palgrave Macmillan, 2007.

——. *Gay Warriors: A Documentary History from the Ancient World to the Present*. New York: New York University Press, 2002.

——. "Ho Hum, Another Work of the Devil." *Journal of Homosexuality* 6 (1981): 69-78.

——. *Sodomy and the Pirate Tradition: English Sea Rovers in the Seventeenth-Century Caribbean*. New York: New York University Press, 1995.

Burkert, Walter. *Ancient Mystery Cults*. Cambridge: Harvard University Press, 1987.

Burnard, Trevor. "Sexual Life of an Eighteenth-Century Jamaican Slave Overseer." *Sex and Sexuality in Early America*, (der.) Merril D. Smith, 163-189. New York: New York University Press, 1998.

Burrows, Simon. *Blackmail, Scandal, and Revolution: London's French Libellistes*, 1758-92. Manchester: Manchester University Press, 2006.

Burton, Antoinette. "Conjugality on Trial: The Rukhmabai Case and the Debate on Child-Marriage in Late-Victorian Britain." *Disorder in the Court: Trials and Sexual Conflict at the Turn of the Century*, (der.) George Robb ve Nancy Erber, 33-56. New York: New York University Press, 1999. Cantarella, Eva. *Bisexuality in the Ancient World*. New Haven: Yale University Press, 1992.

——. "Gender, Sexuality, and the Law." *The Cambridge Companion to Ancient Greek Law*, (der.) Michael Gagarin ve David Cohen. 236-53. New York: Cambridge University Press, 2007.

Carey, C. "Return of the Radish, or Just When You Thought It Was Safe to Go Back into the Kitchen." *Liverpool Classical Monthly* 18 (1993): 53-55.

Carson, Anne. "Putting Her in Her Place: Woman, Dirt, and Desire." *Before Sexuality: The Construction of Erotic Experience in the Ancient Greek World*, Edit. David M. Halperin, John J. Winkler ve Froma I. Zeitlin, 135-69. Princeton: Princeton University Press, 1990.

Carter, John Marshall. *Rape in Medieval England: An Historical and Sociological Study*. Lanham, MD: University Press of America, 1985.

Cassius Dio. *Roman History*. çev. Earnest Cary. Cambridge: Harvard University, 1927.

Cave, Alfred A. *Lethal Encounters: Englishmen and Indians in Colonial America*. Santa Barbara, CA: Praeger, 2011.

Clark, Anna. *Desire: A History of European Sexuality*. New York: Routledge, 2008.

Cohen, David. *Law, Sexuality, and Society: The Enforcement of Morals in Classical Athens*. Cambridge: Cambridge University Press, 1991.

Comstock, Anthony. *Traps for the Young*. New York: Funk & Wagnalls, 1883

Coon, Lynda L. *Sacred Fictions: Holy Women and Hagiography in Late Antiquity*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1997.

Cooper, Jerold S. "Virginity in Ancient Mesopotamia." *Sex and Gender in the Ancient Near East: Proceedings of the 47th Rencontre Assyriologique Internationale*, Helsinki, 2-6 Temmuz 2001, (der.) Simo Parpola ve Robert M. Whiting, 94-112. Helsinki: Neo-Assyrian Text Corpus Project, 2002.

Copley, A.R.H. *Sexual Moralities in France, 1780-1980: New Ideas on the Family, Divorce, and Homosexuality: An Essay on Moral Change*. Londra: Routledge, 1989.

Coward, D.A. "Attitudes to Homosexuality in Eighteenth-Century France." *Journal of European Studies* 10 (1980): 231-55.

Crompton, Louis. "Homosexuals and the Death Penalty in Colonial America." *Journal of Homosexuality* 1 (1976): 277-93.

——. "The Myth of Lesbian Impunity: Capital Laws from 1270-1791." *Journal of Homosexuality* 6 (1981): 11-25.

——. *Homosexuality and Civilization*. Cambridge: Belknap Press of Harvard University Press, 2003

Davidson, N.S. "Sodomy in Early Modern Venice." *Sodomy in Early Modern Europe*, (der.) Tom Betteridge, 65-81. New York: Manchester University Press, 2002.

Deacon, Richard. *Matthew Hopkins: Witch Finder General*. Londra: F. Muller, 1976.

DeJean, Joan E. *The Reinvention of Obscenity: Sex, Lies, and Tabloids in Early Modern France*. Chicago: University of Chicago Press, 2002.

Dekkers, Midas. *Dearest Pet: On Bestiality*. Londra: Verso, 1994.

DeMeo, James. “The Geography of Male and Female Genital Mutilations.” *Sexual Mutilations: A Human Tragedy*, (der.) George C. Denniston ve Marylin Fayre Milos, 1-16. New York: Plenum Press, 1997.

Demosthenes, *Against Neaera*. Edit. Gregory R. Crane. Perseus Digital Project, Tufts University, 3 Eylül 2011 tarihli erişim, www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0080%3Aspeech%3D59.

Demosthenes, *Apollodorus Against Stephanus* 2. Edit. Gregory R. Crane. Perseus Digital Project, Tufts University, 3 Eylül 2011 tarihli erişim, www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0078%3Aspeech%3D46.

Dionysos of Haricarnassus, *Roman Antiquities*. çev. Earnest Carey. Cambridge: Harvard University Press, 1937.

Donoghue, Eddie. *Black Women/White Men: The Sexual Exploitation of Female Slaves in the Danish West Indies*. Trenton, NJ: Africa World Press, 2002.

Douglas, Mary. *Leviticus as Literature*. Oxford: Oxford University Press, 2000.

Driver, Godfrey Rolles ve Sör John Charles Mills. *The Assyrian Laws*. Oxford: Clarendon Press, 1935.

Dupont, Florence. *Daily Life in Ancient Rome*. Oxford: Blackwell, 1993.

Dynes, Wayne R. ve Stephen Donaldson. *History of Homosexuality in Europe and America*. New York: Garland Publishing, 1992.

Ebing, R. von. *Psychopathia Sexualis, with Especial Reference to Contrary Sexual Instinct: A Medico-Legal Study*. çev. Charles Gilbert Chaddock. Philadelphia: F.A. Davis, 1892.

Edwards, Catharine. *The Politics of Immorality in Ancient Rome*. Cambridge: Cambridge University Press, 1993.

——. “Unspeakable Professions: Public Performance and Prostitution in Ancient Rome.” *Roman Sexualities*, (der.) Judith P. Hallett ve Marilyn B.

Skinner, 66-95. Princeton: Princeton University Press, 1997.

Elbl, Ivana. “Men Without Wives: Sexual Arrangements in the Early Portuguese Expansion in West Africa.” *Desire and Discipline: Sex and Sexuality in the Premodern West*, (der.) Jacqueline Murray ve Konrad Eisenbichler, 61-86. Toronto: University of Toronto Press, 1996.

Epstein, A.L. *Urbanization and Kinship: The Domestic Domain of the Copperbelt of Zambia 1950-1956*. Londra: Academic Press, 1981.

Epstein, Isidore. *Babylonian Talmud*. Tractate Niddah and Tractate Keritoth. Brooklyn: Socino Press, 1961.

Erber, Nancy. “Queer Follies: Effeminacy and Aestheticism in Fin-de-Siècle France, the Case of Baron d’Adelsward Ferson and Count de Warren.” *Disorder in the Court: Trials and Sexual Conflict at the Turn of the Century*, (der.) George Robb ve Nancy Erber, 186-208. New York: New York University Press, 1999.

Ericksson, Brigitte. “A Lesbian Execution in Germany, 1721: The Trial Records”, *Journal of Homosexuality* 6 (1981): 27-40.

Eskridge, William N. “A History of Same-Sex Marriage.” *Virginia Law Review 79*, (1993): 1419-1513.

Evans, E.P. *The Criminal Prosecution and Capital Punishment of Animals*. Londra: Faber, 1906.

Faderman, Lillian. *Surpassing the Love of Men: Romantic Friendship and Love Between Women from the Renaissance to the Present*. New York: Morrow, 1981.

Findlen, Paula. “Humanism, Politics and Pornography in Renaissance Italy.” *The Invention of Pornography: Obscenity and the Origins of Modernity, 1500- 1800*, (der.) Lynn Hunt, 49-108. New York: Zone Books, 1993.

Finkelstein, J.J. “Sex Offenses in Sumerian Laws.” *Journal of the American Oriental Society* 86, (1966): 355-72.

Fisher, Trevor. *Scandal: The Sexual Politics of Late Victorian Britain*. Stroud: Alan Sutton, 1995.

Fissell, Mary Elizabeth. *Vernacular Bodies: The Politics of Reproduction in Early Modern England*. Oxford: Oxford University Press, 2004.

Flaherty, David. “Law and the Enforcement of Morals in Early America.” *American Law and the Constitutional Order: Historical perspectives*, (der.) Lawrence M. Friedman ve Harry N. Scheiber, 53-66. Cambridge: Harvard University Press, 1988.

Flavius Josephus, *Antiquities of the Jews*. Edit. Gregory R. Crane ve William Whiston. Perseus Digital Project, Tufts University, 3 Etlül 2011 tarihli erişim, www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=J.+AJ+18&fromdoc=Perseus%3Atext%3A1999.01.014.

Forret, Jeff. *Race Relations at the Margins: Slaves and Poor Whites in the Antebellum Southern Countryside*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, 2006.

Foucault, Michel. *Cinselliğin Tarihi*, çev. Hülya Uğur Tanrıöver, Ayrıntı Yayınları, 2012.

——. *Foucault Live* (*Interviews*, 1961-1984). Edit. Sylvère Lotringer. New York:

Semiotext(e), 1996.

Frymer-Kensky, Tikva Simone. “Virginity in the Bible.” *Gender and Law in the Hebrew Bible and the Ancient Near East*, (der.) Victor Harold Matthews, Bernard M. Levinson ve Tikva Simone Frymer-Kensky, 79-96. Sheffield, UK: Sheffield Academic Press, 1998.

Fudenberg, Drew ve David K. Levine. *Steady State Learning and the Code of Hammurabi*. Cambridge: Harvard University, Harvard Institute of Economic Research, 2004.

Galpaz-Feller, Pnina. “Private Lives and Public Censure: Adultery in Ancient Egypt and Biblical Israel.” *Near Eastern Archaeology 67* (2004): 152-61.

Gent, Frank J. *The Trial of the Bideford Witches*. Bideford, UK: Edward Gaskell Lazarus Press, 2002.

Gibbon, Edward. *The History of the Decline and Fall of the Roman Empire*: Vol. II. New York: Harper & Brothers, 1840.

Guicciardi, Jean-Pierre, "Between the Licit and the Illicit: The Sexuality of the King." çev. Michael Murray. *'Tis Nature's Fault: Unauthorized Sexuality During the Enlightenment*, (der.) Robert Purks Maccubbin, 88-97. Cambridge: Cambridge University Press, 1987.

Gibson, McGuire. "Nippur-Sacred City to Enlil, Supreme God of Sumer and Akkad." *Al-Rafidan* 14 (1993), 29 Ağustos 2011 tarihli erişim, http://oi.uchicago.edu/research/projects/nip/nsc.html).

Goldberg, Jonathan. *Sodometries: Renaissance Texts, Modern Sexualities*. Stanford: Stanford University Press, 1992.

Graham-Murray, James. *A History of Morals*. Londra: Library 33 Ltd., 1966.

Gravdal, Kathryn. *Ravishing Maidens: Writing Rape in Medieval French Literature and Law*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1991.

Grazia, Edward de. *Girls Lean Back Everywhere: The Law of Obscenity and the Assault on Genius*. New York: Vintage Books, 1993.

Greenberg, David F. *The Construction of Homosexuality*. Chicago: University of Chicago Press, 1988.

Greengus, Samuel. "A Textbook Case of Adultery in Ancient Mesopotamia." *Hebrew Union College Annual* 40 (1969): 37-39.

Gross, Ariela J. "Litigating Whiteness: Trials of Racial Determination in the Nineteenth-Century South." *Yale Law Journal* 108 (1998): 109-88.

Gruen, Erich Stephen. *Studies in Greek Culture and Roman Policy*. Berkeley:University of California Press, 1996.

Habinek, Thomas N. ve Alessandro Schiesaro. *The Roman Cultural Revolution*. Cambridge: Cambridge University Press, 1997.

Hamel, Debra. *Trying Neaira: The True Story of a Courtesan's Scandalous Life in Ancient Greece*. New Haven: Yale University Press, 2003.

Hayman, Ronald. *Marquis de Sade: The Genius of Passion*. Londra: Tauris Parke Paperbacks, 2003.

Hearne, Thomas, Anthony à Wood ve John Leland. *The Lives of Those Eminent Antiquaries John Leland, Thomas Hearne, and Anthony à Wood: With an Authentick Account of Their Respective Writings and Publications*. çev. William Huddesford ve Thomas Warton. Oxford: Clarendon Press, 1772.

Heimpel, Wolfgang. *Letters to the King of Mari: A New Translation*. Winona Lake, IN: Eisenbrauns, 2003.

Helmholz, R.H. *Marriage Litigation in Medieval England*. Londra: Cambridge University Press, 1974.

Henriques, Fernando. *Prostitution in Europe and the New World*. Londra: MacGibbon & Kee, 1963.

Henry, Madeleine Mary. *Prisoner of History: Aspasia of Miletus and Her Biographical Tradition*. New York: Oxford University Press, 1995.

Herdt, Gilbert. *Sambia Sexual Culture: Essays from the Field*. Chicago: University of Chicago Press, 1999.

Herodotos, *The Histories: Book I*. çev. Aubrey de Sélincourt. Londra: Penguin, 1954.

——. *The Histories: Book II*. çev. Aubrey de Sélincourt. Londra: Penguin, 1954.

Herrup, Cynthia B. “The Patriarch at Home: The Trial of the 2nd Earl of Castlehaven for Rape and Sodomy.” *History Workshop Journal* 41 (1996): 1-18.

Higginbotham, A. Leon ve Barbara K. Kopytoff. “Racial Purity and Interracial Sex in the Law of Colonial and Antebellum Virginia.” *Georgetown Law Journal* 77 (1989): 1967-2028.

Hitchcock, Tim. “Redefining Sex in Eighteenth-Century England.” *History Workshop Journal* 41 (1996): 72-90.

——. *English Sexualities, 1700-1800*. New York: St. Martin’s Press, 1997.

Hjerrild, Bodil. *Studies in Zoroastrian Family Law: A Comparative Analysis*. Copenhagen: Museum Tusculanum Press, 2003.

Hodges, Frederick M. “The Ideal Prepuce in Ancient Greece and Rome: Male Genital Aesthetics and Their Relation to Lipodermos, Circumcision, Foreskin Restoration, and Kynodesme.” *The Bulletin of the History of Medicine 75* (2001): 375-405.

Horne, Alistair. *Seven Ages of Paris*. New York: A. A. Knopf, 2002.

Horowitz, Helen Lefkowitz. *Rereading Sex: Battles Over Sexual Knowledge and Suppression in Nineteenth-Century America*. New York: Knopf, 2002.

Hull, Isabel V. *Sexuality, State, and Civil Society in Germany, 1700-1815*. Ithaca, NY: Cornell University Press, 1996.

Hunt, Alan. *Governing Morals: A Social History of Moral Regulation*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999.

Hunt, Lynn. *Politics, Culture, and Class in the French Revolution*. Berkeley: University of California Press, 1984.

——. “Pornography and the French Revolution.” *The Invention of Pornography: Obscenity and the Origins of Modernity, 1500-1800*, (der.) Lynn Hunt, 301-39. New York: Zone Books, 1993.

Hussey, Andrew. *Paris: The Secret History*. New York: Bloomsbury, 2007.

Hyde, H. Montgomery. *A History of Pornography*. New York: Farrar, Straus and Giroux, 1965.

——, *The Trials of Oscar Wilde*: Regina (Wilde) v. Queensberry, Regina v. Wilde and Taylor. Londra: Hodge, 1948.

"Inbred Obscurity: Improving Incest Laws in the Shadow of the 'Sexual Family,'" *Harvard Law Review* 119 (2006): 2464-85.

Ingram, Martin. *Church Courts, Sex, and Marriage in England, 1570-1640*. Cambridge: Cambridge University Press, 1987.

Isaeus, *On the Estate of Menecles*. Edit. Gregory R. Crane. Perseus Digital Project, Tufts University, 3 Eylül 2011 tarihli erişim, www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0142%3Aspeech%3D2%3Asection%3Dhypothesis.

——. *On the Estate of Philoktemon*. Edit. Gregory R. Crane. Perseus Digital Project, Tufts University, 3 Eylül 2011 tarihli erişim, www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0142%3Aspeech%3D6%3Asection%3D21.

Jackson, Bernard S. (der.), *Essays in Jewish and Comparative Legal History*. Leiden, Netherlands: Brill, 1975.

Jacobson, Thorkild. *Toward the Image of Tammuz and Other Essays on Mesopotamian History and Culture*. Edit. W. L. Moran. Cambridge: Harvard University Press.

James I, *Daemonologie*. 1597. Erişim: www.gutenberg.org/catalog/world/readfile?fk_files=845529.

Johnson, Janet H. "The Legal Status of Women in Ancient Egypt." *Mistress of the House, Mistress of Heaven: Women of Ancient Egypt*. Edit. Anne

K. Capel ve Glenn Markoe, 175-86. New York: Hudson Hills Press in Association with the Cincinnati Art Museum, 1996.

Jones, Colin. "Prostitution and the Ruling Class in Eighteenth-Century Montpellier." *History Workshop* 6 (1978): 7-28.

Jordan, Mark D. *The Invention of Sodomy in Christian Theology*. Chicago: University of Chicago Press, 1997.

Ju_ek, Karin J. “Sexual Morality and the Meaning of Prostitution in Fin-de-Siècle Vienna.” *From Sappho to de Sade: Moments in the History of Sexuality*, Edit. Jan Bremmer, 123-43. Londra: Routledge, 1991.

Juvenalis, *Sixth Satire*. çev. G. G. Ramsay. Internet Ancient History Sourcebook, 8 Eylül 2011 tarihli erişim, www.fordham.edu/halsall/ancient/juvenal-satvi.asp.

Kadri, Sadakat. *The Trial: A History, from Socrates to O.J. Simpson*. New York: Random House, 2005.

Kapparis, Konstantinos A. *Apollodoros ‘Against Neaira’ (D. 59)*. Berlin: W. de Gruyter, 1999.

Karant-Nunn, Susan C. ve Merry E. Wiesner-Hanks (der.), *Luther on Women: A Sourcebook*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003.

Karras, Ruth Mazo. *Common Women: Prostitution and Sexuality in Medieval England*. New York: Oxford University Press, 1996.

——. *Sexuality in Medieval Europe: Doing Unto Others*. New York: Routledge, 2005.

Karras, Ruth Mazo ve David Lorenzo Boyd. “’Ut Cum Muliere’: A Male Transvestite Prostitute in Fourteenth-Century London.” *Premodern*

Sexualities, (der.) Louise Olga Fradenburg ve Carla Freccero, 99-116.

New York: Routledge, 1996.

Kebric, Robert B. *Greek People*. Mountain View, CA: Mayfield Publishing, 1989.

Keeler, Christine ve Robert Meadley. *Sex Scandals*. Londra: Xanadu, 1985.

Kendrick, Walter M. *The Secret Museum: Pornography in Modern Culture*. Berkeley: University of California Press, 1996.

Kermode, Jennifer ve Garthine Walker (der.), *Women, Crime and the Courts in Early Modern England*. Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1994.

Keuls, Eva C. *The Reign of the Phallus: Sexual Politics in Ancient Athens*. New York: Harper & Row, 1985.

Klaits, Joseph. *Servants of Satan: The Age of the Witch Hunts*. Bloomington: Indiana University Press, 1985.

Knappman, Edward W. (der.), *Great World Trials*. Detroit: Gale Research, 1997.

Kraemer, Ross Shepard. *Her Share of the Blessings: Women's Religions among Pagans, Jews, and Christians in the Greco-Roman World*. New York: Oxford University Press, 1992.

Krafft-Ebing, Richard. *Pyschopathia Sexualis*. çev. Charles Gilbert Chaddock. Londra: F. A. Davis Company, 1894.

Kramer, Heinrich ve James Sprenger. *Malleus Maleficarum*. çev. Montague Summers, 8 Eylül 2011 tarihli erişim, www.malleusmaleficarum.org.

Lacey, Robert ve Danny Danziger. *The Year 1000: What Life Was Like at the Turn of the First Millennium: An Englishman's World*. Boston: Little, Brown, 1999.

Lactantius. *The Divine Institutes*. çev. William Fletcher. Christian Bookshelf, 29 Ağustos 2011 tarihli erişim, http://christianbookshelf.org/lactantius/ the_divine_institutes/index.html.

Ladenson, Elisabeth. *Dirt for Art's Sake: Books on Trial from Madame Bovary to Lolita*. Ithaca: Cornell University Press, 2007.

Ladurie, Emmanuel. *The Peasants of Languedoc*. çev. John Day. Urbana: University of Illinois Press, 1976.

Langlands, Rebecca. *Sexual Morality in Ancient Rome*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.

Largent, Mark A. *Breeding Contempt: The History of Coerced Sterilization in the United States*. New Brunswick, NJ: Rutgers University Press, 2008.

Lavrin, Asunción. “Sexuality in Colonial Mexico: A Church Dilemma.” *Sexuality and Marriage in Colonial Latin America*, (der.) Asunción Lavrin, 47-95. Lincoln: University of Nebraska Press, 1989.

Lea, Henry Charles. *A History of the Inquisition in the Middle Ages*. New York: Harper & Brothers, 1888.

Lefkowitz, Mary R. ve Maureen B. Fant. *Women's Life in Greece and Rome: A Source Book in Translation*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2005.

Levack, Brian P. *Witchcraft Sourcebook*. Londra: Routledge, 2003.

——. *The Witch-Hunt in Early Modern Europe*. Londra: Longman, 1987.

Levins, Hoag. *American Sex Machines: The Hidden History of Sex at the U.S. Patent Office*. Holbrook, MA: Adams Media, 1996.

Lévi-Strauss, Claude. *The Elementary Structures of Kinship*. Boston: Beacon Press, 1969.

Livy. *The History of Rome*. Edit. Rev. Canon Roberts. New York: E.P. Dutton, 1912.

Luibhéid, Eithne. *Entry Denied: Controlling Sexuality at the Border*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2002.

Luther, Martin. *The Familiar Discourses of Dr. Martin Luther*. çev. Henry Bell. Londra: Baldwin, Craddock and Joy, 1818.

Lysias, *Against Simon*. Edit. Gregory R. Crane. Perseus Digital Project, Tufts University, 3 Eylül 2011 tarihli erişim, www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc= Perseus%3Atext%3A1999.01.0154%3Aspeech%3D3.

——. *On the Murder of Eratosthenes*. Edit. Gregory R. Crane. Perseus DigitalProject, Tufts University, 3 Eylül 2011 tarihli erişim, www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3atext%3a1999.01.0154%3aspeech%3d1.

——. *On a Wound by Premeditation*. Edit. Gregory R. Crane. Perseus DigitalProject, Tufts University, 3 Eylül 2011 tarihli erişim,

www.perseus.tufts.edu/hopper/text?
doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0154%3Aspeech%3D4.

MacDowell, Douglas M. *The Law in Classical Athens*. Ithaca, NY: Cornell University Press, 1978.

——. *Spartan Law*. Edinburgh: Scottish Academic Press, 1986.

MacMullen, Ramsay. *Changes in the Roman Empire: Essays in the Ordinary*.

Princeton, NJ: Princeton University Press, 1990.

Manniche, Lise. *Sexual Life in Ancient Egypt*. Londra: KPI, 1987.

Manzione, Carol Kazmierczak. "Sex in Tudor London: Abusing Their Bodies with Each Other." *Desire and Discipline: Sex and Sexuality in the Premodern West*, (der.) Jacqueline Murray ve Konrad Eisenbichler, 87-100. Toronto: University of Toronto Press, 1996.

Maple, Eric. *The Dark World of Witches*. New York: A.S. Barnes, 1964.

Masters, Robert E.L. *Forbidden Sexual Behavior and Morality: An Objective Re-examination of Perverse Sex Practices in Different Cultures*. New York: Julian Press, 1962.

Maxwell-Stewart, P.G. "'Wild, Filthie, Execrabill, Detestabill, and Unnatural Sin': Bestiality in Early Modern Scotland." *Sodomy in Early Modern Europe*, Edit. Tom Betteridge, 82-93. New York: Manchester University Press, 2002.

McCord, Brian, "'Charming and Wholesome Literature': Fanny Hill and the Legal 'Production of Production.'" *Launching Fanny Hill: Essays on the Novel and Its Influences*, (der.) Patsy S. Fowler ve Alan Jackson, 267-83. New York: AMS Press, 2003.

McCormick, Ian. *Secret Sexualities: A Sourcebook of 17th and 18th Century Writing*. Londra: Routledge, 1997.

McGinn, Thomas A.J. *Prostitution, Sexuality, and the Law in Ancient Rome*. New York: Oxford University Press, 1998.

Meadow, Rosalyn M. ve Lillie Weiss. *Women's Conflicts about Eating and Sexuality: The Relationship Between Food and Sex*. New York: Haworth Press, 1992.

Merrick, Jeffrey. "Sexual Politics and Public Order in Late Eighteenth-Century France: The Mémoires secrets and the Correspondance secrète." *Journal of the History of Sexuality* 1 (1990): 68-84.

——. *Order and Disorder Under the Ancien Régime*. Cambridge: Cambridge Scholars Press, 2007.

Middleton, Russell. "Brother-Sister and Father-Daughter Marriage in Ancient Egypt", *American Sociological Review 27* (1962): 603-11.

Midelfort, H.C. Erik. *Witch Hunting in Southwestern Germany, 1562-1684: The Social and Intellectual Foundations*. Stanford: Stanford University Press, 1972.

Millot, Michel ve Jean L'Ange. *The School of Venus*. Çeviri ve giriş Donald Thomas. Londra: Granada Publishing Ltd., 1972.

Mohrmann, Doug C. "Making Sense of Sex: A Study of Leviticus 18." *Journal for the Study of the Old Testament 29* (2004): 57-79.

Montaigne, Michel de. *Complete Works: Essays, Travel Journal, Letters*. çev.Donald M. Frame. Stanford: Stanford University Press, 1957.

Monter, E. William. "Sodomy and Heresy in Early Modern Switzerland." *Journal of Homosexuality 6* (1980): 41-55.

——. "Sodomy: The Fateful Accident." *History of Homosexuality in Europe and America*, (der.) Wayne R. Dynes ve Stephen Donaldson, 192-216. New

York: Garland Publishing, 1992.

Moran, Rachel, "Love with a Proper Stranger: What Anti-Miscegenation Laws Can Tell Us About the Meaning of Race, Sex, and Marriage." *Hofstra law Review* 34 (2004): 1663-79.

Morone, James A. *Hellfire Nation: The Politics of Sin in American History*. New Haven: Yale University Press, 2003.

Naphy, William G. *Sex Crimes: From Renaissance to Enlightenment*. Stroud, Gloucestershire, UK: Tempus, 2004.

Nethaway, Rowland. “Government Census Methods Promote Enduring Racial Myths.” *Los Angeles Daily Journal*, 20 Mart 2007.

Noordam, D.J. “Sodomy in the Dutch Republic, 1600-1725.” *Journal of Homosexuality* 16 (1988): 207-28.

Norton, Rictor. *A History of Homophobia*. “The Destruction of Sodom and Gomorrah.” 15 Nisan 2002. 29 Ağustos 2011 tarihli erişim, http://rictornorton.co.uk/homopho2.htm.

——. *Mother Clap’s Molly House: The Gay Subculture in England*. Londra: Chalfont Press, 2006.

Oaks, Robert F. “‘Things Fearful to Name’: Sodomy and Buggery in Seventeenth-Century New England.” *Journal of Social History 12*, (1978): 268-81.

Odem, Mary E. *Delinquent Daughters: Protecting and Policing Adolescent Female Sexuality in the United States, 1885-1920*. Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1995.

Olyan, Saul M. “‘And with a Male You Shall Not Lie the Lying down of a Woman’: On the Meaning and Significance of Leviticus 18:22 and 20:13.” *Journal of the History of Sexuality 5*, (1994): 179-206.

Ovidius. *Metamorphoses*. Edit. Gregory R. Crane ve Brooks More. Perseus Digital Project, Tufts University, 3 Eylül 2011 tarihli erişim, www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3atext%3a1999.02.0028.

Parker, Graham. “Is a Duck an Animal? An Exploration of Bestiality as a Crime.” *Criminal Justice History*, (der.) Louis Knafla, 95-109. Westport, CT: Meckler, 1987.

Parker, Holt N. “The Teratogenic Grid.” *Roman Sexualities*, (der.) Judith P. Hallett ve Marilyn B. Skinner, 47-65. Princeton: Princeton University Press, 1997.

——. “Why Were the Vestals Virgins? Or the Chastity of Women and the Safety of the Roman State.” *American Journal of Philology* 25 (2004): 563-601.

Paul the Deacon. *History of the Langobards*, (der.) William Dudley Foulke. Philadelphia: Department of History, University of Pennsylvania, 1907.

Payer, Pierre J. *Sex and the Penitentials: The Development of a Sexual Code*, 550-1150. Toronto: University of Toronto Press, 1984.

Peakman, Julie. *Lascivious Bodies: A Sexual History of the Eighteenth Century*. Londra: Atlantic Books, 2004.

Peniston, William. “A Public Offense Against Decency: The Trial of the Count de Germiny and the ‘Moral Order’ of the Third Republic.” *Disorder in the Court: Trials and Sexual Conflict at the Turn of the Century*, (der.) George Robb ve Nancy Erber, 12-32. New York: New York University Press, 1999.

Pepys, Samuel. *The Diary of Samuel Pepys*. Google Books, 29 Ağustos 2011 tarihli erişim, http://books.google.com/books?id=9Yyb5Hw2ILgC&pg=PA14&dq=sameul+pepys+lewd+book&ei=EQT8S9DrI47ezQTW4eilCg&cd=1#v=onepage&q=villainy&f=false.

——. Samuel Pepys *Diary* 1663 Extracts, 29 Ağustos 2011 tarihli erişim, www.pepys.info/1663/1663.html.

Perrin, Bernadotte, çev. *Plutarch's Lives*. Londra: W. Heinemann, 1914.

Pinkus, Philip. *Grub St. Stripped Bare: The Scandalous Lives & Pornographic Works of the Original Grub St. Writers*... Hamden, CT: Archon Books, 1968.

Platon, *Laws*. Edit. Gregory R. Crane. Perseus Digital Project, Tufts University, 3 Eylül 2011 tarihli erişim, www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0166%3Abook%3D1%3Asection%3D624a.

——. *Symposium*. Edit. Gregory R. Crane. Perseus Digital Project, Tufts University, 3 Eylül 2011 tarihli erişim, www.perseus.tufts.edu/hopper/text?

doc=Perseus%3atext%3a1999.04.0090%3atext%3dintro.

Plutarkhos, *Life of Alkibiades*. çev. Ian Scott-Kilvert. Londra: Penguin, 1960.

——. *Life of Lycurgas*. çev. John Drydon. Internet Classics Archive, M.I.T., 3 Eylül 2011 tarihli erişim, http://classics.mit.edu/Plutarch/lycurgus.html.

——. *Life of Numa*. çev. Bernadotte Perrin. Cambridge: Harvard University Press, 1914.

——. *Life of Pelopidas*. çev. John Drydon. Internet Classics Archive, M.I.T., 3 Eylül 2011 tarihli erişim, http://classics.mit.edu/Plutarch/pelopida.html.

——. *Life of Pericles*. çev. Ian Scott-Kilvert. Londra: Penguin, 1960.

——. *The Roman Questions*. çev. Frank Cole Babbitt. Cambridge: Harvard University Press, 1936.

Poliakov, Leon. *The History of Anti-Semitism*: Volume I. New York: Vanguard Press, 1965.

Pomeroy, Sarah B. *Goddesses, Whores, Wives, and Slaves: Women in Classical Antiquity*. New York: Schocken Books, 1975.

Poos, L.R. "Sex, Lies and the Church Courts of Pre-Reformation England." *The Journal of Interdisciplinary History* 25 (1995): 585-607.

Porter, Roy. "'The Secrets of Generation Display'd': Aristotle's Masterpiece in Eighteenth-Century England." *'Tis Nature's Fault: Unauthorized Sexuality During the Enlightenment*, (der.) Robert Purks Maccubbin, 1-21. Cambridge: Cambridge University Press, 1987.

——. "Mixed Feelings: The Enlightenment and Sexuality in Eighteenth-Century England." *Sexuality in Eighteenth-Century Britain*, (der.) Paul-Gabriel Boucé, 1-27. Totowa, NJ: Manchester University Press, 1982.

Posner, Richard A. *Sex and Reason*. Cambridge: Harvard University Press, 1992.

Posner, Richard A. ve Katharine B. Silbaugh, *A Guide to America's Sex Laws*.Chicago: University of Chicago Press, 1996.

Potts, Malcolm ve Roger Valentine Short. *Ever Since Adam and Eve: The Evolution of Human Sexuality*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999.

Power, Patrick C. *Sex and Marriage in Ancient Ireland*. Dublin: Mercier Press Ltd., 1976.

Ranke-Heinemann, Uta. *Eunuchs for Heaven: The Catholic Church and Sexuality*. Londra: A. Deutsch, 1990.

Rémy, Nicolas. *Demonolatry*. çev. E. A. Ashwin ve (der.) Montague Summers. Kessinger Publishing, 1972.

Rey, Michael. "Police and Sodomy in Eighteenth-Century Paris: From Sin to Disorder." *The Pursuit of Sodomy: Male Homosexuality in Renaissance and Enlightenment Europe*, (der.) Kent Gerard ve Gert Hekma, 129-46. New York: Harrington Park Press, 1989.

Reynolds, J.B. "Sex Morals and the Law in Ancient Egypt and Babylon." *Journal of the American Institute of Criminal Law and Criminology 5* (1914): 20-31.

Richards, Jeffrey. *Sex, Dissidence, and Damnation: Minority Groups in the Middle Ages*. Londra: Routledge, 1994.

Rider, Catherine. *Magic and Impotence in the Middle Ages*. New York: Oxford University Press, 2006.

Robbins, Rossell Hope. *The Encyclopedia of Witchcraft and Demonology*. New York: Crown Publishers, 1959.

Roberts, M.J.D. "The Society for the Suppression of Vice and its Early Critics, 1802-1812." *The Historical Journal 26* (1983): 159-76.

——. *Making English Morals: Voluntary Association and Moral Reform in England, 1787-1886*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004.

Robertson, Stephen. "Age of Consent Laws." *Children and Youth in History*, Item #230, 29 Ağustos 2011 tarihli erişim,

www.chnm.gmu.edu/cyh/

teaching-modules/230.

Robinson, O.F. *Ancient Rome: City Planning and Administration*. New York:

Routledge, 1994.

——. *The Criminal Law of Ancient Rome*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1995.

——. *Penal Practice and Penal Policy in Ancient Rome*. Londra: Routledge, 2007.

Roodenburg, Herman. "Venus Minsieke Gasthuis: Sexual Beliefs in Eighteen-Century Holland." *From Sappho to De Sade: Moments in the History of Sexuality*, (der.) Jan Bremmer, 84-107. Londra: Routledge, 1991.

Roper, Lyndal. "Luther: Sex, Marriage and Motherhood." *History Today* 33 (1983): 33-38.

——. "Witchcraft and the Western Imagination." *Transactions of the Royal Historical Society* 16 (2006): 117-41.

Roth, Martha T. "A Case Study From Mesopotamia." *Gender and Law in the Hebrew Bible and the Ancient Near East*, (der.) Victor Harold Matthews, Bernard M. Levinson ve Tikva Simone Frymer-Kensky, 173-85. Sheffield, UK: Sheffield Academic Press, 1998.

——. *Law Collections from Mesopotamia and Asia Minor*. Atlanta: Scholars Press, 1997.

——. "'She Will Die by the Iron Dagger': Adultery and Neo-Babylonian Marriage."

Journal of the Economic and Social History of the Orient 31 (1988): 186-206.

——. "The Slave and the Scoundrel CBS 10467: A Sumerian Morality Tale?" *Journal of the American Oriental Society* 103 (1983): 275-82.

Rothman, Joshua D. *Notorious in the Neighborhood: Sex and Families Across the Color Line in Virginia, 1787-1861*. Chapel Hill: University of North Carolina Press, 2003.

Rousseau, Jean-Jacques. *İtiraflar*, çev. Serkan Özburun, Kaknüs Yayınları, 2008.

Rousselle, Aline. *Porneia: On Desire and the Body in Antiquity*. Oxford: Blackwell, 1988.

Ruggiero, Guido. *The Boundaries of Eros: Sex Crime and Sexuality in Renaissance Venice*. New York: Oxford University Press, 1985.

Ryan, Rebecca M. “The Sex Right: A Legal History of the Marital Rape Exemption.” *Law & Social Inquiry* 20 (1996): 941-99.

Saggs, H.W.F. *Civilization Before Greece and Rome*. New Haven: Yale University Press, 1989.

Sanger, William W. *The History of Prostitution*. New York: Arno Press, 1972.

Sassoon, John. *Ancient Laws and Modern Problems: The Balance Between Justice and a Legal System*. Bristol, UK: Intellect Books, 2005.

Sayre, Gordon. “Native American Sexuality in the Eyes of the Beholder 1535- 1710.” *Sex and Sexuality in Early America*, (der.) Merril D. Smith, 35-54. New York: New York University Press, 1998.

Scheidel, Walter. “Brother-Sister and Parent-Child Marriage in Pre-ModernSocieties.” Stanford University, 3 Eylül 2011 tarihli erişim, www.stanford. edu/~scheidel/incest.htm.

Scott, George Ryley. *The History of Torture Throughout the Ages*. Londra: Torchstream Books, 1951.

Shaw, Ian (der.), *The Oxford History of Ancient Egypt*. Oxford: Oxford University Press, 2000.

Simpson, Anthony E. “Vulnerability and the Age of Female Consent: Legal Innovation and Its Effect on Prosecution for Rape in Eighteenth-Century London.” *Sexual Underworlds of the Enlightenment*, (der.) G. S.

Rousseau ve Roy Porter, 180-205. Manchester: Manchester University Press, 1987.

Sissa, Giulia. “Sexual Bodybuilding: Aeschines Against Timarchus.” *Constructions of the Classical Body*, (der.) James I. Porter, 147-68. Ann Arbor: University of Michigan Press, 1999.

Smith, J.M. Powis. *The Origin and History of Hebrew Law*. Chicago: University of Chicago Press, 2005.

Smith, Page. *Daughters of the Promised Land: Women in American History*. Boston: Little, Brown, 1970.

Spear, Jennifer M. “Colonial Intimacies: Legislating Sex in French Louisiana.” *The William and Mary Quarterly* 60 (2003): 75-98.

Staples, Ariadne. *From Good Goddess to Vestal Virgins: Sex and Category in Roman Religion.* Londra: Routledge, 1998.

Steakley, James D. “Sodomy in Enlightenment Prussia.” *Journal of Homosexuality* 16 (1988): 163-75.

Stengers, Jean ve Anne van Neck. *Masturbation: The History of a Great Terror*. New York: Palgrave, 2001.

Stephens, Walter. *Demon Lovers: Witchcraft, Sex, and the Crİsis of Belief*. Chicago: University of Chicago Press, 2003.

Stone, Lawrence. *The Family, Sex and Marriage in England, 1500-1800*. New York: Harper & Row, 1977.

——. “Libertine Sexuality in Post-Restoration England: Group Sex and Flagellation among the Middling Sort in Norwich in 1706-1707.” *Journal of the History of Sexuality* 2 (1992): 511-26.

Suetonius. *The Lives of the Twelve Caesars*. 8 Eylül 2011 tarihli erişim, http://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Roman/Texts/Suetonius/12Caesars/home.html.

Sweet, Frank W. *Legal History of the Color Line: The Rise and Triumph of the One-Drop Rule*. Palm Coast, FL: Backintyme, 2005.

Tacitus. *The Annals*. çev. Alfred John Church ve William Jackson Brodribb. New York: Modern Library, 2003.

Takács, Sarolta A. *Vestal Virgins, Sibyls, and Matrons: Women in Roman Religion*. Austin: University of Texas Press, 2008.

Talese, Gay. *Thy Neighbor's Wife*. Garden City, NY: Doubleday, 1980.

Talvacchia, Bette. *Taking Positions: On the Erotic in Renaissance Culture*. Princeton: Princeton University Press, 1999.

Tannahill, Reay. *Sex in History*. New York: Stein and Day, 1980.

Taylor, Gary. *Castration: An Abbreviated History of Western Manhood*. New York: Routledge, 2000.

Taylor, Timothy. *The Prehistory of Sex: Four Million Years of Human Sexual Culture*. Londra: Fourth Estate, 1997.

Tetlow, Elisabeth Meier. *Women, Crime, and Punishment in Ancient Law and Society: The Ancient Near East*. New York: Continuum, 2004.

Thomas, Donald. *A Long Time Burning: The History of Literary Censorship in England*. New York: Praeger, 1969.

——. *Henry Fielding*. New York: St. Martin's Press, 1991.

Thomas, Hugh. *The Slave Trade: The Story of the Atlantic Slave Trade, 1440-1870*. New York: Simon & Schuster, 1997.

Thornhill, Nancy Wilmsen (der.), *The Natural History of Inbreeding and Outbreeding: Theoretical and Empirical Perspectives*. Chicago: University of Chicago Press, 1993.

Thucydides, *The Peloponnesian War*. çev. Rex Warner. Londra: Penguin, 1972.

Thür, Gerhard. "The Role of the Witness in Athenian Law." *The Cambridge Companion to Ancient Greek Law*, (der.) Michael Gagarin ve David Cohen. Cambridge: Cambridge University Press, 2005, 146-69.

Todd, S.C. *A Commentary on Lysias, Speeches 1-11*. Oxford: Oxford University Press, 2007.

Trachtenberg, Joshua. *The Devil and the Jews: The Medieval Conception of the Jew and Its Relation to Modern Anti-Semitism*. Philadelphia: Jewish Publication Society of America, 1943.

Trexler, Richard C. *Sex and Conquest: Gendered Violence, Political Order, and the European Conquest of the Americas*. Ithaca, NY: Cornell University Press, 1995.

Trumbach, Randolph. *Heterosexuality and the Third Gender in Enlightenment London*. Chicago: University of Chicago Press, 1998.

Tulchin, Allan A. "Same-Sex Couples Creating Households in Old Regime France: The Uses of the Affrèrement." *Journal of Modern History 79* (2007): 613-47.

Ulrich, Laurel. *A Midwife's Tale: The Life of Martha Ballard, Based on Her Diary, 1785-1812*. New York: Vintage Books, 1991.

Valerius Maximus. "Husbands' Punishments of Wives in Early Rome." *Women's Life in Greece and Rome: A Sourcebook in Translation*, (der.) Mary R. Lefkowitz ve Maureen B. Fant, 96. Baltimore: John Hopkins University Press, 2005.

Van den Berghe, Pierre L. "Human Inbreeding Avoidance: Culture in Nature". *Behavioral and Brain Sciences 6* (1983): 91-102. Van der Meer, Theo. "The Persecutions of Sodomites in Eighteenth-Century Amsterdam: Changing Perceptions of Sodomy." *Journal of Homosexuality* 16 (1988): 271-76.

Van der Veer, Peter. *Imperial Encounters: Religion and Modernity in India and Britain*. Princeton, NJ: Princeton University Press, 2001.

VerSteeg, Russ. *Law in Ancient Egypt*. Durham, NC: Carolina Academic Press,2002.

Vignali, Antonio. *La Cazzaria: The Book of the Prick*. çev. Ian FrederickMoulton. New York: Routledge, 2003.

Wagner, Peter. "The Pornographer in the Courtroom: Trial Reports About Cases of Sexual Crimes and Delinquencies as a Genre of Eighteenth-

Century Erotica.” *Sexuality in Eighteenth-Century Britain*, (der.) Paul-Gabriel Boucé, 120- 40. Totowa, NJ: Manchester University Press, 1982.

Waithe, Mary Ellen. *A History of Women Philosophers: Volume I: Ancient Women Philosophers*, 600 BC-500 AD. Dordrecht, Hollanda: M. Nijhoff, 1987.

Waldron, Kathy. “The Sinners and the Bishop in Colonial Venezuela: The Visita of Bishop Mariano Martí, 1771-1784.” *Sexuality and Marriage in Colonial Latin America*, (der.) Asunción Lavrin, 156-77. Lincoln: University of Nebraska Press, 1989.

Walkowitz, Judith R. *Prostitution and Victorian Society: Women, Class, and the State*. Cambridge: Cambridge University Press, 1980.

Walsh, P.G. “Making a Drama out of a Crİsis: Livy on the Bacchanalia.” *Greece & Rome 43* (1996): 188-203.

Walters, Jonathan. “Invading the Roman Body: Manliness and Impenetrability in Roman Thought.” *Roman Sexualities*, (der.) Judith P. Hallett ve Marilyn B. Skinner, 29-43. Princeton: Princeton University Press, 1997.

Washburn, Daniel. “The Thessalonian Affair in Fifth-Century Histories.” *Violence in Late Antiquity: Perceptions and Practices*, (der.) H. A. Drake, 215-24. Aldershot, UK: Ashgate, 2006.

Weeks, Jeffrey. *Sex, Politics and Society: The Regulation of Sexuality Since 1800*. Londra: Longman, 1989.

Wemple, Suzanne F. “Consent and Dissent to Sexual Intercourse in GermanicSocieties from the Fifth to the Tenth Century.” *Consent and Coercion to Sex and Marriage in Ancient and Medieval Societies*, (der.) Angeliki E. Laiou, 227-43. Washington, DC: Dumbarton Oaks Research Library and Collection, 1993.

Wenham, Gordon J. *The Book of Leviticus*. Grand Rapids, MI: W. B. Eerdmans, 1979.

Westbrook, Raymond. “The Female Slave.” *Gender and Law in the Hebrew Bible and the Ancient Near East*, (der.) Victor Harold Matthews,

Bernard M. Levinson ve Tikva Simone Kensky, 214-38. Sheffield, UK: Sheffield Academic Press, 1998.

——, *A History of Ancient Near Eastern Law*, Vol. II. Boston: Brill, 2003.

Wildfang, Robin Lorsch. *Rome's Vestal Virgins: A Study of Rome's Vestal Priestesses in the Late Republic and Early Empire*. Londra: Routledge, 2006.

Williams, Stephen ve Gerard Friell. *Theodosius: The Empire at Bay*. Londra: Batsford, 1994.

Wilmont, John. *The Works of John Wilmot, Earl of Rochester*. Edit. Harold Love. Oxford: Oxford University Press, 1999.

Winkler, John J. *The Constraints of Desire: The Anthropology of Sex and Gender in Ancient Greece*. New York: Routledge, 1990.

——. "Laying Down the Law: The Oversight of Men's Behavior in Classical Athens." *The Construction of Erotic Experience in the Ancient Greek World*, (der.) David M. Halperin, John J. Winkler ve Froma I. Zeitlin, 171-209. Princeton: Princeton University Press, 1990.

Wood, Stephanie. "Sexual Violation in the Conquest of the Americas." *Sex and Sexuality in Early America*, (der.) Merril D. Smith, 9-34. New York: New York University Press, 1998.

Woodson, Carter G. "The Beginnings of Miscegenation of the Whites and Blacks." *Interracialism: Black-White Intermarriage in American History, Literature, and Law*, (der.) Werner Sollers, 42-54. Oxford: Oxford University Press, 2000.

Wright, Thomas. *Oscar's Books*. Londra: Chatto and Windus, 2008.

Wrightson, Keith ve David Levine. *Poverty and Piety in an English Village: Terling, 1525-1700*. Oxford: Clarendon Press, 1995.

Zabel, William D. "Interracial Marriage and the Law." *Interracialism: Black- White Intermarriage in American History, Literature, and Law*, (der.) Werner Sollers, 54-61. Oxford: Oxford University Press, 2000.

[*1] 1993 yılında, Bill Clinton başkanlığındaki ABD senatosunda kabul edilen ve eşcinsel askerlerin cinsel kimliklerini saklamalarını öngören yasa. -edn

[*2] Tarihçiler tarafından Antik Yunan'ın sonu olarak görülür ve Atina'nın demokrasiden oligarşik sisteme geçişiyle özdeşleştirilir. -edn

[*3] Latincedeki *phallus* sözcüğünden türemiştir. *Phallus*, penis demektir ve “fallokrasi”, erkek egemen zihniyetin kendini erk olarak görmesinin tek sebebinin sahip olduğu cinsel organ olmasına işaret eder. -edn

[*4] Cato the Elder olarak da bilinen Marcus Porcius Cato. Vergi denetçiliği yapması ve tutumluluğu nedeniyle birçok mite ilham kaynağı olmuştur. -edn

[*5] 1919–1933 yılları arası Birleşik Devletler’de alkollü içki üretimi, dağıtımı ve tüketiminin yasaklandığı dönem. Dönemin dinci grupları alkol karşıtı eylemler yapmış ve senato Başkan Woodrow Wilson’un itirazına rağmen bu yasağı getirmiştir ancak yasak ters tepmiş ve önceki dönemden daha çok içki üretilip tüketilmiştir. -edn

[*6] Gayri ahlakilik nedeniyle yapılan sansür. -çn

[1]Epstein, *Urbanization and Kinship*, 86-89.

[2] Gettysburg Koleji Öğrenci Kılavuzu, 30 Eylül 2011, http://web.archive.org/web/20060904040430; http://www.gettysburg.edu/about/offices/college_life/srr/whps/0607handbook.pdf. (2010 versiyonu biraz farklıdır.)

[3] Antioch Cinsel Suçları Önleme Politikası, 30 Eylül 2011, http://antiochmedia.org/mirror/antiwarp/www.antioch-college.edu/Campus/sopp/index.html.

[4] “Justice Department Covers Partially Nude Statues”, *USA Today*, 29 Ocak 2002.

[5] Herdt, *Sambia Sexual Culture*, 58-59; “Convicted Child Molester Gets 800 Years”, Associated Press, 9 Şubat 2007.

[6]Jacobson, *Toward the Image of Tammuz*, 196-202 (ayrıca bkz. Gibson, “Nippur”; *Middle Assyrian Law [MAL]* 40, belirtildiği kaynaklar: Roth ve diğerleri, *Law Collections* ve *Driver ve Miles*, *Assyrian Laws*); Roth, “Case Study from Mesopotamia”, 177-78.

2003 yılının Mart ayında ABD ve müttefik askerleri Irak’ı işgal ettiğinde, Nippur arkeolojik höyüğü Basra ile Bağdat şehirleri arasındaki savaş bölgesinde bulunuyordu. Nippur’da yapılan meşakkatli çalışmalardan sonra bulunan Sümer belgelerinin yüzde 80’i neredeyse yok olmuştu. ABD işgalinden saatler sonra Nippur höyüğü, karaborsada satmak için değerli şeyler arayan yağmacıların akınına uğradı. Bu açgözlü çapulculuğun hem Irak’ın mirasına hem de ortak tarihimize dair anlayışımıza verdiği zarar tarif edilemez. Kaç tane Nin-Dada sonsuza dek susturuldu? Kaç tane meclis unutuldu? Hangi katillerle, âşıklarla, zina işleyenlerle, tanrılarla ve çocuklarla bir daha asla karşılaşmayacağız? Bunu asla bilemeyeceğiz ve yapılmış olan arkeolojik çalışmayla ve savaştan sonra kalan yıkıntılarla yetineceğiz. Antik Yakındoğu’ya dair resmimiz bir çocuğun çiziktirdiği resme benziyor. Temeller var ama güvenilir ayrıntı çok az.

[7] Taylor, *Prehistory of Sex*, 1-3; ayrıca bkz. “Iceman’s Final Meal”, BBC News, 16 Eylül 2002. *Laws of Ur-Nammu (LU)* No. 7, belirtildiği kaynak: Roth ve diğerleri, *Law Collections*: “Eğer genç bir adamın karısı kendi isteğiyle bir adama yanaşıp onunla cinsel ilişkiye girerse kadın öldürülür, adam serbest bırakılır.” Saggs, *Civilization*, 156; *MAL* 8, belirtildiği kaynak: *Ancient History Sourcebook*, www.fordham.edu/halsall/ancient/1075assyriancode.asp; Asur hukuku ile İbrani hukuku arasındaki diğer benzerlikler için bkz. Smith, *Origin and History*, 245; Beşinci Kitap 15:12, 15:18; Sassoon, *Ancient Laws*, 31.

[8]Platon, *Yasalar*, 783a; Smith, *Daughters*, 3-6, 353; Tannahill, *Sex in History*, 24, 41-46, 66; Roth ve diğerleri, *Law Collections*, 200.

[9]Bkz. Levililer 15:19-30, 18:19; Ezekiel 18:6; Wenham, *Book of Leviticus*, 279; Epstein, Tractate Niddah, 5a-5b, 26-27, 174 (re: âdet dönemindeki karısıyla seks yapan koca yakalandı); Epstein, Tractate Keritoth, 2b, 1 (re: ölüm cezası); Ruggiero, Boundaries of Eros, 33-35; Tannahill, *Sex in History*, 352.

[10] Tannahill, *Sex in History*, 27-29; Thornhill, *Natural History*; Van den Berghe, “Human Inbreeding Avoidance”; Lévi-Strauss, *Elementary Structure of Kinship*, 12; *Laws of Hammurabi (LH)*, Roth ve diğerleri, *Law Collections*, 154-58; Tetlow, *Women, Crime, and Punishment*, 61. Kızlarıyla seks yapan Babil erkekleri saldırgan olsalar bile daha yumuşak bir muamele görüyorlardı. Sadece sürgün ediliyorlardı. Scheidel, “Brother-Sister and Parent-Child Marriages”; Pomeroy, *Goddesses*, 217-20; Middleton, “Brother-Sister and Father-Daughter Marriage”, 604; Shaw, *Oxford History of Ancient Egypt*, 226-28; Hjerrild, *Studies in Zoroastrian Family Law*, 167, 183, 194-97, 203. Perslerde ensestin yüceltilmesi, doğurgan olmadığı için “tiksintiyle” bakılan livata “günahını” yok edecek kadar ileri gitmiyordu. Ayrıca akrabaların evlilik teklifini geri çeviren Pers erkekleri kefaret ödüyorlardı. Kefaretin süresi, gelinin damatla evlenmeyi beklerken gördüğü âdet dönemlerinin sayısının toplamıyla hesaplanıyordu: “Günahın büyüklüğünü belirlemek için âdet dönemi sayısı ve zamanın uzunluğu hesaplanmalıdır.” “Inbred Obscurity”, 2464, 2469; Posner ve Silbaugh, *Guide to America’s Sex Laws*, 10. bölüm; ayrıca bkz. “Inbred Obscurity”, 2469-70.

[11]Johnson, “The Legal Status of Women”; Cooper, “Virginity”; Tetlow, *Women, Crime, and Punishment*, 12; LU 6, 8, *MAL* 55, 56-59, *Laws of Lipit-Ishtar* 33, Roth ve diğerleri, *Law Collections*; Frymer-Kensky, “Virginity in the Bible”, 81, 86-89; Yaradılış Kitabı 34:25-31; Beşinci Kitap 22:13-21.

[12]Tetlow, *Women, Crime, and Punishment*, 36, 69, 140, 144; *MAL* 22, Middle Assyrian Palace Decrees, LH 141-43, Laws of Eshunna 28, Roth ve diğerleri, *Law Collections*; Wenham, *Book of Leviticus*, 258; Roth, “Iron Dagger”, 205-6; Roth, “Slave and the Scoundrel”, 282; Greengus, “Textbook Case”, 37-39; Jackson, *Essays*, 60-61. Hammurabi yasalarına göre zina yapan kadın ve sevgilisi boğulsunlar diye suya atılırlar; aldatılan koca karısının yaşamasına izin verirse, kadının sevgilisi de ölümden kurtulur (bkz. *LH* 129, Roth ve diğerleri, *Law Collections*).

[13]*LH* 132-33, 141-43, *MAL* 13, 24, Roth ve diğerleri, *Law Collections*; Tetlow, *Women, Crime, and Punishment*, 66; Reynolds, “Sex Morals”, 27-28; Heimpel, *Letters*, 386; Tetlow, *Women, Crime, and Punishment*, 137; Roth, “Iron Dagger”, 186-87; Herodotos, *Book II*, 111; Galpaz-Feller, “Private Lives and Public Censure”, 155-56; VerSteeg, *Law*, 173-74.

[14]Tetlow, *Women, Crime, and Punishment*, 140; *MAL* 2, *Hittite Laws (HL)* 187-88, 199-200, LU 8, LE 51-52, LH 119, 127, 146, 171, 193-94, *MAL* 12, *HL* 197, Roth ve diğerleri, *Law Collections*; Herodotos, *Book II*, 148-49; Bir adamın karısına tecavüz edemeyeceği görüşü aslında oldukça modern bir görüştür. 1957'de hukuk bilgini Rollin M. Perkins bu konuda ABD hukukunu şöyle özetledi: "Bir erkek yasal karısının rızası olmadan zorla onunla cinsel ilişkiye geçse bile tecavüz etmiş sayılmaz." "Evlilik tecavüzü muafiyeti" sonunda 1980'de, California'da yürürlükten kaldırıldı. Bkz. Ryan, "Sex Right", 941-42; Finkelstein, "Sex Offenses", 359-60; ayrıca bkz. Westbrook, "The Female Slave", 215, 222-23; Westbrook, *History of Ancient Near Eastern Law*, 1033.

[15]*MAL* 14, LH 109, *MAL* 40-41 Roth ve diğerleri, *Law Collections*; Driver and Miles, *Assyrian Laws*, 44; Herodotos Mısır'daki Thebes şehrinde "bir kadının geceyi her zaman Thebesli Zeus'un tapınağında geçirdiğini ve erkeklerle cinsel ilişkiye girmesinin yasak olduğunu" yazar, Herodotos, *Book I*, 82, 199; Herodotos, *Book II*, 126, 179; ayrıca bkz. Westbrook, *History of Ancient Near Eastern Law*, 854 (re: arınma kurallarının ihlali olarak tapınaklarda seks); Lise Manniche, *Sexual Life*, 13-15; Johnson, "The Legal Status of Women", 175; Tannahill, *Sex in History*, 61, 99; Graham-Murray, *History of Morals*, 12.

[16]Graham-Murray, *History of Morals*, 21; Vern L. Bullough, *Sexual Variance*, 53, 56. Kadınların doğurganlığını korumaya yönelik yasalar vardı ama bu yasalar anneleri değil, çocukları korumaya yönelikti. Hamile kadına şiddet uygulayıp çocuğunu düşürten erkek cezalandırılırdı (bkz. *LH* 209-14 Roth ve diğerleri, *Law Collections*). Babil'de üst sınıftan hamile bir kadın saldırı esnasında ölürse, bunun cezası saldırganın kızının öldürülmesiydi. Asur'da kürtaj yapan kadın kazığa oturtulurdu ve şayet kadın kürtaj yaptırırken ölürse, cesedine çivi çakılırdı. (*MAL* 53 Roth ve diğerleri, *Law Collections*); Greengus, "Textbook Case", 37 (re: antic Sümer ve Babil'de erkek eşcinselliğinin suç olduğuna dair delil yetersizliği); *MAL* 19-20 Roth ve diğerleri, *Law Collections*; ayrıca bkz. Olyan, "And with a Male", 194.

[17] Levililer’in ne zaman yazıldığı konusunda alimler arasında fikir ayrılığı vardır. Bazıları onun Musa zamanında yazıldığını söylerken, çoğunluk yaklaşık bin yıl sonra yazıldığını belirtmektedir. Bkz. Wenham, *Book of Leviticus*, 8-13, 250, 252; Levililer 11: 42-44, 18:1, 18: 25,20:22.

[18]DeMeo, “The Geography of Male and Female Genital Mutilations”, 3-5, 18-20, 45-47, 73-74; ayrıca bkz. Bullough, *Sexual Variance*, 59-60; Karass, *Sexuality*, 74-75; Hodges (Strabo’yu belirtir), “Ideal Prepuce”, 385-89.

[19]Levililer 18:23, 20:15-16. Ayrıca bkz. Olyan, “And with a Male”, 21-29.

[20]Levililer 15:16-18; 18:6-18, 23-28; 20:11-12, 15-16; Levililer 18:6-18, 20:11-12; ayrıca bkz. Wenham, *Book of Leviticus*, 253-56; Mohrmann, “Making Sense”, 68-70; Tannahill, *Sex in History*, 74; Stengers and van Neck, *Masturbation*, 21-22; Jackson, *Essays*, 60-61.

[21]Brundage, *Law, Sex, and Christian Society*, 56; Beşinci Kitap 22:28-29; İkinci Kitap 22:16-17; Frymer-Kensky, “Virginity in the Bible”, 91-93; 5:12-32.

[22]Olyan, “And with a Male”, 199-202.

[23] Douglas, *Leviticus*, 236.

[24] Levililer 18:22; 20:13; Olyan, “And with a Male”, 193-94, 199-202; Douglas, *Leviticus*, 236; Norton, “Destruction of Sodom and Gomorrah”; Tannahill, *Sex in History*, 154-55. Lut helak olan şehrinin cehennem ateşinden kurtulmuş olabilir ama hikaye yine de onun ve ailesi için kötü bitiyor. Karısı yanan şehirlere dönüp bakarken bir tuz sütununa çevriliyor. Kızları onu mağaraya kadar takip edip oraya sığınıyorlar ama çok geçmeden bekaretlerinden kurtulmaya karar veriyorlar. Peş peşe iki gecede babalarını sarhoş edip onunla seks yapıyorlar. Bkz. Yaradılış Kitabı 19:30-38.

MS 1. yüzyılda yazan İskenderiyeli Philo’ya göre “Livatacılar sadece kadınlara yönelik çılgınca şehvetle komşularının evliliklerini bozmakla kalmıyorlardı, ayrıca aktif partnerin pasif partnerle paylaştığı seksin doğasına saygı göstermeksizin erkek erkeğe ilişkiye giriliyordu ve çocuk yapmaya karar verdiklerinde kısır bir meniden dışında hiçbir şey üretemediklerini fark ediyorlardı... Erkek doğasına sahip olduğu halde kadın rolü oynayan erkekleri benimsediler.” Sodom ve Gomora hikayesine sonradan yapılan göndermeler bu anlatıyı pekiştirdi ve livata tanımını genişletti. Bkz. Brundage, *Law, Sex, and Christian Society*, 122, 532-33; Jordan, *Invention of Sodomy*, 163 (“Başlangıçtan beri ‘livata’ya herkes keyfince anlam vermiştir.”); Ruggiero, *Boundaries of Eros*, 111, 140, 189; Hull, *Sexuality*, 67; Blackstone, *Commentaries*, 215-16; *Parris v. State*, 190 So. 2d 564-565, (Ala. Ct. App., 1966); ayrıca bkz. *People v. Santiago Vasquez*, 95 P. R. R. 581, 584-85 (P.R. Sup. Ct., 1967); *State v. Stokes*, 163 S. E. 2d 771-774 (N.C. Sup. Ct., 1968).

[25]Genel olarak bkz. Antiphon, *Against the Stepmother*; Hamel, *Trying Neaira*, 5, 151-52; Demosthenes, *Against Neaera*, 21-22; Allen, “Punishment in Ancient Athens.”

[26]Kapparis, *Apollodoros*, 14; Aline Rousselle, *Porneia*, 30. Bazı dinsel pratikler, sözgelimi cinsel organ şeklinde, phalli ve cunni adlarında pastaları kadınlara yedirerek üreme sürecinde erkeklere yardım etmeye çalışıyordu; bkz. Kraemer, *Her Share*, 27. Ayrıca kadınların gebelikten tamamen erkeklerin sorumlu olduğu yönündeki görüşü her zaman paylaşmadığına dair kanıtlar da mevcuttur. Harika bir denemesinde tarihçi John J. Winkler, Yunan kadınların sönük penis sembolleriyle dalga geçtiği dinsel törenleri inceler. Winkler'e göre bu alay, erkeklerin gebelikte bütün gücün kendilerine ait olduğuna dair yanlış kanılarından kadınların duydukları rahatsızlığı ifade etmektedir; bkz. Winkler, *Constraints*, 205; Carson, "Putting Her in Her Place", 149-50, 156; Kapparis, *Apollodoros*, 16, Atinalı evli kadınların ev dışındaki bir dizi görevini sıralar; Plutarkhos, *Life of Alkibiades*; Pomeroy, *Goddesses*, 65, 90.

[27]Hamel, Trying *Neaira*, 10. Toplanan içki ve akşamın eğlenceleri erkeklerin para harcamaya hazır olduklarını garanti ettiğinde “flüt çalan kızlar” genellikle sempozyumun sonunda seks için açık artırmaya çıkarılır. Lysias, *On a Wound by Premeditation*; ayrıca bkz. Stephen Todd, *Commentary on Lysias*. Atina mahkemelerinde kölelere ancak işkence altında ifade verme izni tanınırdı. Bkz. Thür, “Role of the Witness”, 151. Ayrıca bkz. Antiphon, *Against the Stepmother*, 10; (yalan söylemeye hazır olanların suçlamalarını “hakikatle sonuçlandırma”nın tek yolu olarak kölelere işkence yapmak).

[28]Cohen, *Law, Sexuality*, 80-81, 141; Thucydides, *Peloponnesian War*, 2:40; Carson, *Putting Her in Her Place*, 156; Thür, "Role of the Witness", 151; Demosthenes, *Apollodorus Against Stephanus* 2, 46:16; ayrıca bkz. Isaeus, *On the Estate of Menecles*, 20; Pomeroy, *Goddesses*, 86.

[29]MacDowell, *Law in Classical Athens*, 124-25; Lysias, *On the Murder of Eratosthenes*; Keuls, *Reign of the Phallus*, 5; Demosthenes, *Against Neaera*, 87: “Zina yapan karısını yakalayan adamın onunla birlikte yaşamaya devam etmesi yasadışıdır ve eğer yaşarsa, vatandaşlık haklarını yitirir; zina yaparken yakalanan kadının dini törenlere katılması yasadışıdır, şayet katılırsa, ölüm cezası ve cezadan muafiyet dışında her türlü cezayı alabilir.” Dikkat ederseniz Girit’te zina yaparken yakalanan kadınların durumu Atina’dakilerden daha iyidir; bkz. Arnaoutoglou, *Ancient Greek Laws*, 24-25; Cantarella, “Gender, Sexuality and the Law”, 240; Cohen, *Law, Sexuality*, 124.

[30]Cary, “Return of the Radish”; ayrıca bkz. Hamel, *Trying Neaira*, 68-70; Aristofanes, *Clouds*, 1079-85. Sparta hukuku çocuk yapamayan vatandaşları cezalandırırken, çok çocuk yapanları ödüllendiriyordu. Evlenmeyen erkekler yazın yapılan bazı atletizm oyunlarından men ediliyor ve garip olan kışın agora etrafında çıplak dolaştırılıyor ve yasaya karşı geldiği için hak ettiği muameleyi gördüğünü şarkıyla söylemeye zorlanıyordu. Bkz. Plutarkhos, *Life of Lycurgus*. Aristoteles üç oğlu olan erkeklerin askerlikten, dört oğlu olanlarınsa ek olarak vergiden muaf tutulduğunu nakleder. (Aristoteles, *Politics*, 1270b 1-4). Ayrıca bkz. MacDowell, *Spartan Law*, 76; Pomeroy, *Goddesses*, 36.

[31]*Lawrence v. Texas*, 539 U.S. 558 (2003); Platon, *Symposium*, 182(a), 189(c)-(e), 190(b), 191(b), 192; Erkekle kadını birleştiren ve çeşitli cinsel eğilimlere dinsel temel oluşturan mitolojilere, biseksüel tanrılara sahip olan başka Yunan kültlerinde rastlanmaktadır. Bunların en ünlüsü Hermes ile Afrodit'in çocuğu olan Hermaphoditus'un hikayesidir. Hermes başka şeylerin yanı sıra sınırların ve gezginlerin tanrısıydı. Atina'da sınır işaretleri, en ayırt edici özelliği büyük, dik bir fallus olan heykellerin bulunduğu sütunlardı. Afrodit en çok aşk, şehvet ve seksle ilişkilendirilen tanrıçaydı Hermaphroditus su perileri tarafından büyütülmüş yakışıklı bir oğlandı ve su perisi Salmacis'in arzuladığı kişiydi. Fakat onu reddetti ama su perisi pes etmeyip kendini ona doladı ve bir daha ayrılmasınlar diye bedenlerini birleştirmesi için diğer tanrıları çağırdı. Çağrısı kabul edildi ve biseksüel varlıklar oldular. Ovidius, *Metamorphoses*, IV, 317-88; Oscar Wilde davası metni, Blasius and Phelan, *We Are Everywhere*, 111.

[32]Cohen, *Law, Sexuality*, 193, Aristoteles'i belirtiyor; Cantarella, *Bisexuality*, 4-7, 33; Jan Bremmer, "Greek Pederasty", 4; Plutarkhos'a göre "[Yetişkin] sevgililer oğlanların iyi ya da kötü şöhretini paylaşıyordu. Bir keresinde bir kavgada oğlanın teki iğrenç bir çığlık atınca sevgilisi görevli erkekler tarafından cezalandırıldı". Plutarkhos, *Life of Lycurgus*, 18.8; Brongersma, "Thera Inscriptions"; Aeschines, *Against Timarchus*, 12, 139; Cohen, *Law, Sexuality*, 176. Atina kuralları erkekleri okuldan men ettikten yaklaşık bin sekiz yüzyıl sonra Rönesans Venedik'i yetişkinlerin okuldaki oğlanlara erişmesini yasaklayan bir yasa çıkardı ama bu yasa sadece suç teşkil edenleri değil, tüm erkek erkeğe cinsel ilişkileri önleme amacı taşıyordu. Bkz. Ruggiero, *Boundaries of Eros*, 138.

[33]Aeschines, *Against Timarchus*; Winkler, “Laying Down the Law”, 225; Sissa, “Sexual Bodybuilding”, 156.

[34] Platon, *Symposium*, 183e-185c; Cohen, *Law, Sexuality*, 183-84, 197-200; Yunanlar genellikle bir erkeğin cinsel onur kazanmasını bir başkasının kaybetmesiyle koşutluyorlardı: "İnsanlar bizzat kendilerinin bir şeyden mahrum olduğunu zannetiklerinden, bir başkasına onur payesi vermeyi hoş görmezler." Winkler, "Laying Down the Law", 178, s. 15 (anonim bir Yunan kaynaktan alıntı); Cantarella, *Bisexuality*, 2, 213; Bremmer, *Greek Pederastry*, 9; Keuls, *Reign of the Phallus*, 291-92.

[35]Aeschines, *Against Timarchus*, 133; Burg, *Gay Warriors*, 5; Plutarkhos, *Life of Pelopidas*.

[36]Demosthenes, *Against Neaera*, 122; istenmeyen bebeklerin, özellikle kızların teşhiri Yunanistan'da yaygındı. Terk edilen bebekler, birisi onların özgür olduğunu kanıtlamadığı sürece direkt köle oluyordu. Bkz. Pomeroy, *Goddesses*, 140-41; Philentairos, *Huntress*, referans kaynağı: Hamel, *Trying Neaira*, 71-72; Keuls, *Reign of the Phallus*, 195-96; Kapparis, *Apollodoros*, 7; Isaeus, *On the Estate of Philoktemon*, 21.

[37] Demostenes, *Against Neaera*, 18, 21-22, 30-33, 54, 67-69. Tarihçi Debra Hamel, Neaera'yı Nikarete'den satın alan iki adamın, onu bir geneleve vermek yerine ona kendi özgürlüğünü satarak daha iyi bir anlaşma yaptıklarını söyler. Yaşı biraz geçkin bir fahişe kendinden istenen parayı temin etmek için onun geçimini umursamayan binlerce adama hizmet etmek zorunda kalacaktı. Bu nedenle anlayışlı bir genelev işletmecisi iki bin drahmiden daha az bir para teklif edecekti elbette. Hamel, *Trying Neaira*, 34.

[38] Perikles'in boşanmadan önce veya sonra Aspasia ile karşılaşarak ona aşık olup olmadığı konusu tartışmalıdır. Bkz. Pomeroy, *Goddesses*, 90; Kebric, Greek People, 150; Henry, *Prisoner of History*, 60; Plutarkhos, *Life of Pericles*, 24, 32; Lysias, *Against Simon*, 6; Waithe, *History of Women Philosophers*, 60, 75, 80; Aristofanes, *Acharnians*, 524-34; Bauman, *Political Trials*, 38.

[39]Livy, *History of Rome*, 39. kitap, 8. bölüm (erişim için www.fordham.edu/halsall/ancient/romrelig2.asp). Ayrıca bkz. Gruen, *Studies*, 40-51, 72; Burkert, *Ancient Mystery Cults*, 52; Walsh, “Making a Drama”, 191; Kraemer, *Her Share*, 42. Ne Dionysos ne de onun ilişkileri Romalılara yabancıydı. Dionysos’un Afrodit’ten olan oğlu Priapus’un daimi ereksiyon halindeki anatomik açıdan şehvetli resimlerine, Roma topraklarının her yerinde rastlamak mümkündü. Pompeii’deki bir Priapus heykeli, onu, kocaman organını yüklü miktarda altınla tartarken gösterir. Ayrıca bkz. Robinson, *Penal Practice*, 29; *Takács*, *Vestal Virgins*, 97, 306.

[40]Livy, *History of Rome*, 39. kitap, 6. bölüm, 42-44 (erişim için http://mcadams.posc.mu.edu/txt/ah/Livy/Livy39.html); Kraemer, *Her Share*, 55-56; ayrıca bkz. Pomeroy, *Goddesses*, 150-51, 177-79.

[41] Valerius Maximus, “Women’s Life”; ayrıca bkz. Langlands, *Sexual Morality*, 11.

[42]Juvenalis, *Sixth Satire*; Araidne Staples, *Good Goddess*, 59, 103; Valerius Maximus, “Women’s Life”; Langlands, *Sexual Morality*, 97ff.; Livy, *History of Rome*, 1. kitap, 58. bölüm (erişim için www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Liv.+3+58&fromdoc=Perseus:text:1999.02.0153; Livy, *History of Rome*, 3. kitap, 48. bölüm (erişim için www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Liv.+3+48&fromdoc=Perseus:text:1999.02.0153); Tacitus, *Annals*, 3.34; Parker, “Vestals”, 589.

[43]Parker, “Vestals”, 568; Pomeroy, *Goddesses*, 211; Plutarkhos, *Roman Questions*, 96; Plutarkhos, *Life of Numa*, 10. Görünüşe bakılırsa çoğu vesta bakiresi kutsal görevlerini yerine getirdikten sonra evliliği yolunda gitmezken, gerekli görülen otuz yıldan daha uzun kalıyordu. Ayrıca bkz. Wildfang, *Vestal Virgins*, 6-60. Ayrıca bkz. Halikarnaslı Dionysos, *Roman Antiquities*, 2. kitap, 66. bölüm: “Ve ateşi Vesta için kutsal görürler çünkü dünya olarak evrende merkezi bir yer teşkil eden tanrıça, semavi ateşi kendinden yakar.” Vesta bakireleri tarım ve bereket törenleri gibi bekaretle uyuşmaz görünen başka ritüellere de katılırlardı. Bu ritüeller arasında bir vesta bakiresinin hamile bir inekten alınan cenini yaktığı Fordicidia ayinleri de vardı; çocuk sahibi oldukları yıllarda iffetleri “birikmiş, potansiyel yaratıcı gücü” onlara kazandırırdı. Ayrıca bkz. Beard, “Sexual Status”, 13; Robinson, *Ancient Rome*, 124; Livy, History of Rome, 2. kitap, 42. bölüm (erişim için www.perseus.tufts.edu/hop-per/text?doc=liv.%202.42&lang=original); Cassius Dio, *Roman History*, 26. kitap, 87. bölüm.

[44] McGinn, *Prostitution*, 24-25; Staples, *Good Goddess*, 110; Pomeroy, *Goddesses*, 208-9; Lactantius, *Divine Institutes*, 1. kitap, 20. bölüm.

[45]Flavius Josephus, *Jewish Antiquities*, 18.65-80; Edwards, “Unspeakable Professions”, 73; McGinn, *Prostitution*, 62-63, 168-69, 217-18; Cassius Dio, *Roman History*, 60.31.1; Seneca, *De Beneficiis*. 6.32.1; Edwards, *Politics of Immorality*, 61-62; Suetonius, *Lives*, *Tiberius*, 35; Habinek ve Schiesaro, *Roman Cultural Revolution*, 29; Tacitus, *Annals*, 2.85.

[46]Cassius Dio, *Roman History*, 56.25.7-8; Suetonius, *Lives*, *Nero*, 27 ve *Caligula*, 40; Cantarella, *Bisexuality*, 174; Brundage, *Law, Sex, and Christian Society*, 105, 121; Robinson, *Penal Practice*, 165-66.

[47]Tannahill, *Sex in History*, 125ff.; Dupont, *Daily Life*, 114-18; McGinn, *Prostitution*, 72-73, 146, 171, 192; Suetonius, *Lives, Augustus*, 65-69; Cassius Dio, *Roman History*, 54.16; Rousselle, Porneia, 85-88; Edwards, “Unspeakable Professions”, 75; Parker, “Teratogenic Grid”, 50-51; Blume, *Annotated Justinian Code*; Suetonius, *Lives*, *Tiberius*, 44-45; Brundage, *Law, Sex, and Christian Society*, 99-119.

[48]Cantarella, *Bisexuality*, 180; Washburn, “Thessalonian Affair”, 216-19; Williams ve Friell, *Theodosius*, 67-68; Ambrose, “Letter to Theodosius”; Gibbon, *Decline and Fall*, 174-75.

[49]Cantarella, *Bisexuality*, 150.

[50]Parker, “Teratogenic Grid”, 47ff.; Cantarella, *Bisexuality*, 104ff., 160-61, 175, 183-84; Walters, “Invading the Roman Body”, 30; Crompton, *Homosexuality and Civilization*, 131, 144ff.; MacMullen, *Changes*, 182; *Bowers v. Hardwick*, 478 US 186, 197 (1986) (Burger, C. J., *anlaşması*). Daha sonra Lawrence v. Texas, 539 US 558 ile 2003’te çoğu ABD livata yasası Yüksek Mahkeme tarafından lağvedildi.

[51]Bkz. Brundage, *Law, Sex, and Christian Society*, 70-80; Boswell, *Christianity*, 114-27; Tannahill, *Sex in History*, 136-37.

[52]Brundage, *Law, Sex, and Christian Society*, 59ff.; Boswell, *Christianity*, 114; Bullough, *Sexual Variance*, 175-76; I Corinthians: 6-7; Brundage, *Sex, Law, and Marriage*, 196.

[53]Brundage, *Law, Sex, and Christian Society*, 64, 86-87; Bullough ve Brundage, *Sexual Practices*, 2-8, 24; Karras, *Sexuality*, 37-42; Ranke-Heinemann, *Eunuchs for Heaven*, 118; Henriques, *Prostitution*, 20-21; Taylor, *Castration*, 190-91; Coon, *Sacred Fictions*, 9.

[54]Ceza kılavuzları konusunda genel olarak bkz. Payer, *Sex and the Penitentials*; Brundage, *Law, Sex, and Christian Society*, 112, 150-77, 598-601; Tannahill, *Sex in History*, 144; Ranke-Heinemann, *Eunuchs for Heaven*, 118-30, 139; Richards, *Sex, Dissidence*, 28-31; Brundage, *Law, Sex, and Christian Society*, 81-92, 204; Wemple, “Consent and Dissent”, 240; Bullough, “Jus Primae Noctis”, 164; Boswell, *Christianity, Social Tolerance*, 181.

[55]Bullough ve Brundage, *Sexual Practices*, 141-46; Gravdal, *Ravishing Maidens*, 7; Robinson, *Criminal Law*, 72-73; Ruggiero, *Boundaries of Eros*, 156; Brundage, *Law, Sex, and Christian Society*, 119, 148, 164-65; Wemple, "Consent and Dissent", 230, 233, 240; Payer, *Sex and the Penitentials*, 42, 117; Karras, *Sexuality*, 51; Carter, *Rape in Medieval England*, 155; Power, *Sex and Marriage*, 19, 46; Lacey and Danny Danziger, *Year 1000*, 172; Paul the Deacon, *History of the Langobards*, 182-83. Henry Aldridge'in tecavüz ve hamilelik hakkındaki görüşleri için bkz. "In Wake of Aldridge's Comments, Group Works to Stop Reelection", *The Virginian Pilot*, 6 Temmuz 1995.

[56]Brundage, *Law, Sex, and Christian Society*, 241, 283, 312, 359, 505-6 (bir 15. yüzyıl İtalyan şehri, erkeklerin eşlerine “evlilik sevgisiyle” davranmasını isteyen, aksi takdirde kadının çeyizinin yarısını kaybetme cezasını veren bir yasayı kabul etmişti.); Karras, *Sexuality*, 48, 75; Helmholz, *Litigation*, 67-68; Brundage, “Implied Consent”, 248-52.

[57]Karras, *Sexuality*, 86, 127; Bullough, “Jus Primae Noctis.”

[58] Carter, *Rape in Medieval England*, 36-38, 85, 105, 142-47, 155; Brundage, *Sex, Law, and Marriage*, 73-74; Ruggiero, *Boundaries of Eros*, 92-95. İngiltere'de tecavüz suç sayılmıyordu. 15. yüzyılda yaşamış bir İtalyan gezgininin anlattığına göre Northumberland'de erkekler ve çocuklar müstahkem kulelerde uyurken, kadınlarını İskoç haydutlarına av olmaya terk etmişlerdi. Erkekler kadınların başına gelebilecek en kötü şeyin tecavüz olduğunu düşünüyorlar ve tecavüzü de yanlış bulmuyorlardı. Bkz. Stone, *Family*, *Sex and Marriage*, 604-5.

[59]Brundage, *Law, Sex, and Christian Society*, 235-41, 457, 563-64; Karras, *Sexuality*, 71, 157; Ruggiero, *Boundaries of Eros*, 146-47; Rider, *Magic and Impotence in the Middle Ages*, 43-44, 79; Brundage, “Playing by the Rules”, 23-41; Brundage, *Sex, Law, and Marriage*, 407-23.

[60] Brundage, *Sex, Law, and Marriage*, 827; Brundage, *Law, Sex, and Christian Society*, 465; Karras, *Sexuality in Medieval Europe*, 104; Ruggiero, *Boundaries of Eros*, 72-83; Henriques, *Prostitution*, 38; Wemple, “Consent and Dissent”, 239. Ortaçağda Napoli şehrinde fuhuş ticaretindeki anlaşmazlıkları çözen özel bir Fahişeler Mahkemesi vardı. Bu mahkeme muhtemelen fahişeleri suistimalden korumak amacıyla kurulmuştu ama çok geçmeden resmi bir haraç makinesine dönüştü. Mahkeme görevlileri masum kızları sokaktan toplayıp ne suç işlediklerine bakmadan hapse atıyorlardı. Kızlar, birileri kefaletlerini ödeyip salıverilene kadar hapiste tutuluyordu. Mahkeme ayrıca seçkin kimselere de şantaj yapıyordu. Bkz. Sanger, *History of Prostitution*, 160-61; Henriques, *Prostitution*, 54-55.

[61]Boswell, *Same-Sex Unions*, 253, 279-89; Boswell, *Christianity*, 169-70; Cantarella, *Bisexuality*, 184; Payer, *Sex and the Penitentials*, 135-39; Brundage, *Law, Sex, and Christian Society*, 121-22, 398-99, 473, 533; Hussey, *Paris*, 76-78; Burg, *Gay Warriors*, 68-69.

[62]Trachtenberg, *Devil and the Jews*, 44, 48-52, 100-5, 175, 187, 213; Klaits, *Servants of Satan*, 20; Brundage, *Law, Sex, and Christian Society*, 399, 473, 534; Boswell, *Christianity*, 15-17, 277-93; Brundage, *Sex, Law, and Marriage*, 39.

[63]Ruggiero, *Boundaries of Eros*, 111-13, 134.

[64]Davidson, “Sodomy in Early Modern Venice”, 67.

[65]Karras, *Sexuality in Medieval Europe*, 132-38; Boes, “On Trial for Sodomy”, 27-45; Davidson, “Sodomy in Early Modern Venice”, 65-81, Ruggiero, *Boundaries of Eros*, 111-22; Monter, “Sodomy: The Fateful Accident”, 192-216.

[66]Brundage, *Law, Sex, and Christian Society*, 400; Crompton, “Myth”, 11-25; Karras, *Sexuality in Medieval Europe*, 110-11, 143; Karras ve Boyd, “Ut Cum Muliere”, 101-16; Montaigne, *Complete Works*, 1059; Ruggiero, *Boundaries of Eros*, 136, 195; Crompton, *Homosexuality & Civilization*, 246-47.

[67]Boswell, *Christianity*, 230-32, 298-300; Karras, *Sexuality in Medieval Europe*, 7-10; Foucault, *History of Sexuality*, 43.

[68]Genel olarak bkz., Tulchin, “Same-Sex Couples”, 613-47; Boswell, *Same-Sex Unions*, 182-85, 190-91, 240-65; Eskridge, “History of Same-Sex Marriage”, 1419-1513; Montaigne, *Complete Works*, 1165; Ladurie, *Peasants of Languedoc*, 35.

[69]Stone, Family, *Sex and Marriage*, 530-31, 539, 559; ayrıca bkz. Wilmont’ın II. Charles üzerine “doğaçlamaları”, John Wilmont, *Works*, 86.

[70]Martin Luther, *Familiar Discourses*, 256; Hull, *Sexuality*, 20-25; Klaits, *Servants of Satan*, 79-81; Brundage, *Law, Sex, and Christian Society*, 207, 536, 554-57, 563-69, 571, 587; Roper, “Luther”; Karant-Nunn and Wiesner-Hanks, *Luther*, 157; Posner, *Sex and Reason*, 51; Tannahill, *Sex in History*, 334.

[71]Stone, Family, *Sex, and Marriage*, 98-99, 144-45, 519, 631; Martin Ingram, *Church Courts, Sex and Marriage in England*, 69, 161, 212, 254-55, 294, 315; Wrightson and Levine, *Poverty and Piety*, 110ff.; Kermode and Walker, Women, *Crime and the Courts*, 33.

[72]Stone, *Family, Sex, and Marriage*, 147, 520, 634-35; Ingram, *Church Courts*, 261-67; Wrightson and Levine, *Poverty and Piety*, 126ff.; Fissell, *Vernacular Bodies*, 191; Manzione, *Sex in Tudor London*, 96.

[73]Ingram, *Church Courts*, 165, 295-96, 302, 313-15; Poos, “Sex, Lies”, 602-4; Kermode and Walker, *Women, Crime and the Courts*, 32, 35, 57-58, 61-62; Stone, *Family, Sex and Marriage*, 93-94, 143-46, 623; Wrightston and Levine, *Poverty and Piety*, 110ff.; Ingram, *Church Courts*, 163-65.

[74]Hull, *Sexuality*, 16-17, 25-28, 41-43, 66-71, 79, 81, 95-98, 104-5; ayrıca bkz. gayrimeşru ilişki, zina, küfre vb. karşı 20 Eylül 1635 tarihli Bavyera kararı: Bayerisches Hauptstaatsarchiv, München, General Registratur Faszikel 321 Nummer 7, Hull, *Sexuality*, 96; Hunt, Governing Morals, 1; Ingram, *Church Courts*, 151; Stone, *Family, Sex and Marriage*, 631-33; Burg, *Boys at Sea*, 2-3.

[75]DeJean, *Reinvention of Obscenity*, 4, 9, 124-25; ayrıca bkz. Donald Thomas, Millot ve L'Ange'a giriş, *School of Venus*; "Sexy 'Venus' May Be Oldest Figurine Yet Discovered", Reuters, 13 Mayıs 2009; Bullough ve Bullough, *Sexual Attitudes*, 183-85. "klasiklere mastürbasyon yapmak" şeklindeki sevimli ifadesi için Paula Findlen'a teşekkür ederim; bkz. Findlen, "Humanism, Politics", 52, 57, 81, 95-98; Talvacchia, Taking Positions (*Arentino's Postures* kitabındaki çizimlerin kaynağına dalıyor); Vignali, *La Cazzaria*.

[76]DeJean, *Reinvention of Obscenity*, 39-41, 41-56, 62-63, 78; Rousseau, *İtiraflarım* –ilginç olan nokta, Rousseau okurken mastürbasyon yapan erkeklerden değil, kadınlardan söz ediyor; Donald Thomas, Millot ve L'Ange'e giriş, *The School of Venus*, 57; Hunt, *Governing Morals*, 113, 116-17; Millot ve L'Ange, 11, 14, 22-23; 62-63; Pepys, *Diary*, 9 Şubat 1669.

[77]Millot ve L’Ange, 16; Stone, *Family, Sex and Marriage*, 538; Hearne, Wood, and Leland, *Lives*, 187-88; Donald Thomas, Millot ve L’Ange’a giriş, *The School of Venus*, 50-51.

[78]Stone, Family, *Sex and Marriage*, 492-93, 559-60; Greenberg, *Construction of Homosexuality*, 327-28; Pepys, *Diary*, 1 Temmuz 1663; Bingham, “Seventeenth-Century Attitudes”; Burg, “Ho Hum”, 69-73. Oğlancılık (buggery) terimi Bulgaristan’da doğmuş Buggre mezhebinden zındıkların ayyuka çıkan eşcinsel davranışlarını tarif etmek için hakaret maksadıyla kullanılan bir terim olarak ortaçağ Avrupa’sında ortaya çıkmıştır. Söz konusu mezhebin *bogomil* diye adlandırılan takipçileri yayılınca *buggre* ismini aldılar. Bkz. New Oxford American Dictionary, 2. baskı.; Cynthia Herrup, “Patriarch at Home.” Aynı cinsle seks zındıklığı, hayvanlarla seksi veya büyücülüğü de içerdiğinde hukuk ölüm cezasını vermeye eğilim gösterdiyse de Avrupa’nın bazı yerlerinde düpedüz eşcinsel-livata infazları hâlâ çok azdı. Bkz. Boes, “On Trial for Sodomy”, 27; Monter, “Sodomy and Heresy”, 41-55; Crompton, *Homosexuality and Civilization.*

[79]Crompton, “Myth”, 18; Boes, “On Trial for Sodomy”, 33-35; Crompton, *Homosexuality and Civilization*, 324; Monter, “Sodomy and Heresy”, 43-47; Masters, *Forbidden Sexual Behavior*, 37-39; Kadri, *The Trial*, 167-68; Maxwell-Stuart “Wild, Filthie”, 83-87, 92; Evans, *Criminal Prosecution*.

[80]Klaits, *Servants of Satan*, 52-53, 57-59, 128, 138-39; Levack, *Witch-Hunt*; Midelfort, *Witch Hunting*, 22-24; Kadri, *The Trial*, 123; Robbins, *Encyclopedia of Witchcraft*, 289-90, 374, 464, 467; Levack, *Witchcraft Sourcebook*, 107-8, 199, 290; Stephens, *Demon Lovers*, 5, 101-2, 281; Roper, "Witchcraft", 136-37; Rémy ve Summers, *Demonolatry*, 6. bölüm; Masters, *Forbidden Sexual Behavior*, 50.

[81]Trachtenberg, *Devil and the Jews*, 45-47; Poliakov, *History of Anti-Semitism*, 142, 152-53. De Lancre'ın sebt ayinleriyle ilgili tasvirleri zorlu bir okuma eylemini gerektirecek kadar uzun. Yüzlerce sayfayı bulan mide bulandırıcı yazılar aynı anda birbirleriyle ve iblislerle seks yapan cadıları ve kocaman şeytani penislerden alınan hazları, ensesti, çocuk yamyamlığını, eşcinselliği ve zehir terkiplerini içeriyor. Bkz. Klaits, *Servants of Satan*, 33, 52-53, 57, 72-73, Kramer and Sprenger, *Malleus*, Part 1, Question I, Part II, Question VII, Part III, Questions VII, XIII, XV; Robbins, *Encyclopedia of Witchcraft*, 492-94; ayrıca bkz. Fudenberg ve Levine, *Steady State Learning*, oyun kuramını su sınavlarına uyarlıyor; I. James, *Daemonologie*; Levack, *Witchcraft Sourcebook*, 82-83, 100.

[82]Scott, *History of Torture*, 97; Deacon, *Matthew Hopkins*, 110; Maple, *Dark World of Witches*, 100; Kramer ve Sprenger, *Malleus*, Part II, Questions XIII-XV, Part III, Section XV; Klaits, *Servants of Satan*, 134, 141; Stephens, *Demon Lovers*, 6; Rémy and Summers, *Demonolatry*, 161-65; Lea, *History of the Inquisition*, 227. bölüm; Ankarloo and Stuart Clark, *Athlone History of Witchcraft*, 2, 57; Gent, *Trial of the Bideford Witches*, 7.

[83]Rothman, *Notorious in the Neighborhood*, 149-63; Higginbotham ve Kopytoff, “Racial Purity”, 1967-2028; Bardaglio, “Rape and Law”, 749-72; Block, *Rape and Sexual Power*, 183. Bir Virginia davasında, Sukie adında köle bir kadın kaynayan kazanı göstererek sahibinin hamlelerine başarıyla karşı koydu ama çok geçmeden sahibi ondan kurtuldu: “*Ole Marsa her zaman Sukie’ye sahip olmaya çalıştı. Kadın bir gün sabun yaparken adam ona yanaşınca, adamı kaynayan sabun kazanına itti... Adam az kalsın ölecekti... Marsa bir daha köle kızları rahatsız etmedi. Fakat birkaç gün sonra Sukie açık artırmaya çıkarıldı.* (Rachel F. Moran, “Love with a Proper Stranger”, 1665.)

[84]Wood, “Sexual Violation”, 9; Sayre, “Native American Sexuality”, 38-39; Burnard, “Sexual Life”, 163-89.

[85]Wood, “Sexual Violation”, 11-19; Cave, *Lethal Encounters*, s. 39; Sayre, “Native American Sexuality”, 39.

[86]Trexler, Sex and Conquest, 1, 40, 47, 65, 82, 146; Goldberg, *Sodometries*, 179-82, 193-202.

[87]Brundage, Law, *Sex, and Christian Society*, 518; Elbl, “Men Without Wives.”

[88]Sayre, “Native American Sexuality”, 40-41; Spear, “Colonial Intimacies”, 75-98.

[89]Spear, “Colonial Intimacies”, 91-98; Donoghue, *Black Women/White Men*, 7; Lavrin, “Sexuality in Colonial Mexico”, 47-95; Waldron, “Sinners and the Bishop”, 157-77.

[90]Brent Staples, “On Race and the Census: Struggling with Categories That No Longer Apply”, *The New York Times*, 5 Şubat 2007; Rowland Nethaway, “Government Census Methods Promote Enduring Racial Myths”, *Los Angeles Daily Journal*, 20 Mart 2007; Woodson, “Beginnings of Miscegenation”, 44.

[91]Bardaglio, *Reconstructing the Household*, 51-53; Woodson, “Beginnings of Miscegenation”, 45-48; Higginbotham ve Kopytoff, “Racial Purity”, 1989, 1991, 1996.

[92]Higginbotham ve Kopytoff, “Racial Purity”, 1996, 2024; Woodson, “Beginnings of Miscegenation”, 51-58; Zabel, “Interracial Marriage and the Law”, 56-57 (Florida, birisini ancak “büyük-büyükannesi zenci”yse, “Zenci” olarak nitelendiriyordu).

[93]Sweet, *Legal History*, 154-55. Ayrıca bkz. Rothman, *Notorious in the Neighborhood*, 38-46. Jefferson'ın Sally Hemmings'ten çocuk sahibi olup olmadığı büyük bir tartışma yarattı. Rothman onların aslında çocuk sahibi olduklarını savunuyor ama meselenin her iki tarafında da makul tezler var.

[94]Ariela J. Gross, “Litigating Whiteness”, 112, 126, 133, 138, 167, 170-75.

[95]Bardaglio, *Reconstructing the Household*, 52; Higginbotham ve Kopytoff, “Racial Purity”, 1982-83.

[96]Rothman, *Notorious in the Neighborhood*, 168-71, 177; Bardaglio, *Reconstructing the Household*, 63; Forret, *Race Relations at the Margins*, 209; Virginia Yüksek Mahkemesi'nin alıntı kaynağı için bkz. *Naim v. Naim*, 197 Va. 80, 84, 87 S.E.2d 749, 752 (1956). Naim davasında Çinli bir erkek ve beyaz bir kadın vardı ve bu çift Kuzey Carolina'da yasal bir evlilik yapıp karı koca olarak yaşamak üzere Virginia'ya döndü. Louisiana sulh mahkemesinin 2009 tarihli alıntısı için bkz. "Louisiana: Calls for Resignation." *The New York Times*, 17 Ekim 2009.

[97]Foucault, *Foucault Live*, 331; Wood, “Sexual Violation in the Conquest of the Americas”, 16, 24, 33.

[98]Elbl, “Men Without Wives”, 68-69; Wood, “Sexual Violation”, 23; Donoghue, *Black Women/White Men*, 13, 61-66, 69, 97-99; Burnard, “Sexual Life”, 166-67, 177-78; Thomas, *Slave Trade*, 418.

[99]Bardaglio, “Rape and the Law”, 752-53, 769-70; Bardaglio, *Reconstructing the Household*, 64, 193-94; Block, *Rape and Sexual Power*, 163-64, 176-77, 194, 203; Higginbotham ve Kopytoff, “Racial Purity”, 2008-18.

[100]Oaks, “Things Fearful to Name”, 268-81; Crompton, “Homosexuals and the Death Penalty”, 277-93.

[101]Oaks, “Things Fearful to Name”, 273-76; Burg, *Sodomy and the Pirate Tradition*, 107-78, 122-34, 144-46; Burg, *Gay Warriors*, 103-14; Dynes ve Donaldson, *History of Homosexuality*, 134-42.

[102]Posner, *Sex and Reason*, 51-52; Peakman, *Lascivious Bodies*, 11ff.; Bullough ve Bullough, *Women and Prostitution*, 175; Porter, “Mixed Feelings”, 9. Ayrıca bkz. Hunt, *Politics, Culture, and Class*, 63-66 (Notre Dame’da yapılan “Akıl Festivali”ni anlatıyor).

[103]Bullough, “Masturbation”, 28-30; Stengers ve van Neck, “Masturbation”, 65-69, 75-77, 87-89; Hull, *Sexuality*, 258-80; Levins, *American Sex Machines*, 11-41. Mastürbasyon karşıtı kampanyaların hedef aldığı kızlar mesane enfeksiyonları, idrar tutamama, cinsel ilişkiye histerik özlem ve yanaklarla dudakların solması konularında uyarılıyorlardı.

[104]Porter, “Secrets of Generation Display’d”, 1-9; Clark, *Desire*, 102-7; Roodenburg, “Venus Minsieke Gasthuis”, 84-107; Hitchcock, “Redefining Sex”, 82.

[105]Dava tutanakları için bkz. *Miss Marianne Woods and Miss Jane Pirie Against Dame Helen Cumming Gordon* (Arno Press, 1975). Ayrıca bkz. Lillian Faderman, *Surpassing the Love of Men*, 147-54.

[106]Hamilton vakası hem gazetelerde yer aldı hem de Henry Fielding'in yazdığı şu kitapçıkta işlendi: *The Female Husband: or, The Surprising History of Mrs. Mary, alias Mr. George Hamilton Who Was Convicted of Having Married a Young Woman of Wells and Lived with Her as Her Husband*, *Taken from Her Own Mouth Since Her Confinement*. Fielding'in genel olarak olabildiğince sansasyonel etki yaratabilmek için olguların çoğunu süslediğine inanılmaktadır. Bkz. Norton, *Mother Clap's*, 407-9; Thomas, *Henry Fielding*, 253-57.

[107]Peakman, *Lascivious Bodies*, 175ff.; McCormick, *Secret Sexualities*, 229ff.

[108]Crompton, “Myth”, on sekizinci Kutsal Roma İmparatoru V. Charles’ın anayasasının 116. Maddesi der ki: “Eğer birisi bir hayvanla, ya da erkek erkeğe veya kadın kadına bir pislik işlerse yakılarak ölümle cezalandırılır.” Bkz. Ericksson, “Lesbian Execution”, 27-40.

[109]Clark, Desire, 134-35; Noordam, “Sodomy in the Dutch Republic”, 207-28; Norton, *Mother Clap’s*, 86-87; Bristow, *Vice and Vigilance*, 12-13; Bloch, *Sex Life in England*, 129.

[110]Hunt, *Governing Morals*, 34-38, 48-51; Bristow, *Vice and Vigilance*, 17-21, 30-31; Norton, *Mother Clap's*, 62-63, 68, 88, 98-99, 105.

[111]Van der Meer, “Persecutions of Sodomites”, 271-76; Noordam, “Sodomy in the Dutch Republic”, 207-28; Steakley, “Sodomy in Enlightenment Prussia”, 165-66.

[112]Coward, “Attitudes to Homosexuality”, 235-43; Copley, *Sexual Moralities in France*, 18-24; Merrick, *Order and Disorder*, 295-96, 307-8, 322; Rey, “Police and Sodomy”, 134-35, 141-42.

[113]Naphy, *Sex Crimes*, 66-67; Trumbach, *Heterosexuality*, 210-13; Simpson, “Vulnerability and the Age of Female Consent”, 192-94; Hyde, *History of Pornography*, 148; Ulrich, *Midwife’s Tale*, 118-27.

[114]Stone, “Libertine Sexuality”, 513-19; Peakman, *Lascivious Bodies*, 237, 246- 50; Rousseau, *İtiraflarım*, 10-11; Hyde, *History of Pornography*, 127.

[115]Dekkers, *Dearest Pet*, 10-11; Parker, “Is a Duck an Animal?”, 103-4; Evans,

Criminal Prosecution, 150-51; Peakman, Lascivious Bodies, 255-61; Hayman, Marquis de Sade, 151; Copley, *Sexual Moralities in France*, 34, 55-56. 2009’da Amerikalı bir adam aynı ata karşı ikinci kez cinsel suç işleyince üç yıllık hapis cezasına çarptırıldı. Hayvanın sahibi şüphelenmişti, “çünkü atı garip davranıyor ve enfeksiyon kapıyordu. Kadın ahırda bir şeylerin döndüğünü ve atın bölmesinde biriken pisliği fark etti.” Suçlu kamerayla yakalandı. Bkz. “SC Man Gets 3 Years in Prison for Sex with Horse”, *Associated Press*, 4 Kasım 2009; ayrıca bkz. Masters, *Forbidden Sexual Behavior*, 16, 130.

[116]Hunt, “Pornography and the French Revolution”; Clark, *Desire*, 107; Hitchcock, *English Sexualities*, 14-15; Potts ve Short, *Ever Since Adam and Eve*, 79; Wagner, “Pornographer in the Courtroom”, 120-140; Pinkus, *Grub St*., 54-55.

[117]Wagner, “The Pornographer in the Courtroom”, 129; Hunt, “Pornography and the French Revolution”, 303; Hyde, *A History of Pornography*, 156-62; Paul Baines ve Pat Rogers, *Edmund Curll*, 157-68; Norton, *Mother Clap's*, 92-99; Pinkus, *Grub St*., 81.

[118]Bkz. *Memoirs v. Massachusetts*, 383 US 413 (1966). *Fanny Hill*'in ilk versiyonu "Ganymede" adında genç bir erkeğin Hampton Sarayı'ndaki "iğrenç" livatacılığı hakkında uzun bir pasajı içeriyordu ama bu pasaj kitaptan çıkarıldı. Bkz. Norton, *Mother Clap's*, 177-78; ayrıca bkz. McCord, "Charming and Wholesome Literature", 275-77; Bloch, *Sex Life in England*, 316-17; Hyde, *History of Pornography*, 97-100; Hitchcock, *English Sexualities*, 20; Kendrick, *Secret Museum*, 209-11; Grazia, *Girls Lean Back Everywhere*, 436-43.

[119]Merrick, *Order and Disorder*, 21-33.

[120]Guicciardi, “Between the Licit and the Illicit”, 89-93; Merrick, *Order and Disorder*, 39; Bullough ve Bullough, *Women and Prostitution*, 165-66; Merrick, “Sexual Politics”, 77-79.

[121]Burrows, *Blackmail, Scandal, and Revolution*, 3, 10-17, 27, 71, 90, 98-101, 219; Hunt, “Pornography and the French Revolution”, 301, 312-15, 324-15; Merrick, Order and Disorder, 39; Merrick, “Sexual Politics”, 81; Crawford, European Sexualities, 225-66.

[122]Burrows, *Blackmail, Scandal, and Revolution*, 33-36, 152, 158-62; Hunt, “Pornography and the French Revolution”, 324; Stengers ve van Neck, *Masturbation*, 83-84. Kolye ilkin XV. Louis tarafından Madam du Barry için sipariş edilmişti ama kolye tamamlanmadan kral öldü. La Motte tasarıma başladığı sırada XVI. Louis onu Marie Antoinette’e sundu ama kraliçe kabul etmedi.

[123]Hayman, *Marquis de Sade*, 150-51; Copley, *Sexual Moralities in France*, 31-34, 45.

[124]Bullough ve Bullough, *Women and Prostitution*, 166-75; Flaherty, "Law and the Enforcement of Morals in Early America", 63; Peakman, *Lascivious Bodies*, 14, 16, 19; Hitchcock, *English Sexualities*, 71, 93-94, 105-7; Jones, "Prostitution and the Ruling Class", 7-28.

[125]Robertson, “Age of Consent Laws”; Morone, *Hellfire Nation*, 247. 1880’e gelene kadar hiçbir eyalet reşit olma yaşını on üçten daha büyük tutmamıştı. Odem, *Delinquent Daughters*, 9, 68-69.

[126]Samantha Jane Gailey'in büyük jüri önünde tanıklığı, *People v. Polanski*, A-334,139, 24 Mart 1977.

[127]Fisher, *Scandal*, 33-34, 53-57, 63; Weeks, *Sex, Politics and Society*, 88-89; Hunt, *Governing Morals*, 165-66; Morone, *Hellfire Nation*, 248; Roberts, *Making English Morals*, 267.

[128]Roberts, *Making English Morals*, 267-68; Fisher, *Scandal*, 60-89; Hunt, *Governing Morals*, 167-68; Morone, *Hellfire Nation*, 247; Bullough ve Bullough, *Sexual Attitudes*, 215-16; Hyde, *History of Pornography*, 148.

[129] *Barton v. Bee Line*, 238 A.D. 501, 265 N.Y.S. 284 (1933).

[130]*Braun v. Heidrich*, 62 N.D. 85, 241 N.W. 599 (1932). *Fordham Law Review* dergisindeki künyesiz yazıya da bakınız. Bu yazı ırza geçmeye teşebbüse karşı saldırgan korumacılığın “[bir kızın] fiilen suça teşvik edilmesine veya gönüllü rızasına pekala yol açabileceği ve ayrıca ‘yasal zorbalığa’ çok verimli bir alan oluşturabileceği” yönündeki endişeyi dile getirmektedir. *Fordham Law Review 7* (1938): 275.

[131]Arnot ve Usborne, *Gender and Crime*, 233.

[132]Burton, “Conjugality on Trial”, 33-56; Van der Veer, *Imperial Encounter*, 96.

[133]Morone, *Hellfire Nation*, 258ff.; Walkowitz, *Prostitution and Victorian Society*, 71-89; Clark, *Desire*, 132-33; Arnot ve Usborne, *Gender and Crime in Modern Europe*, 155-58; Bullough ve Bullough, *Women and Prostitution*, 188-94; Jusek, “Sexual Morality”, 123-42.

[134]Walkowitz, *Prostitution and Victorian Society*, 71-89, 104-12; Fisher, *Scandal*, 15-26, 42, 55-58; Bullough, *Women and Prostitution*, 95-96; Arnot ve Usborne, *Gender and Crime in Modern Europe*, 160.

[135]Bullough, *Women and Prostitution*, 217-24; Henriques, *Prostitution*, 268-70, 283-84; Horowitz, *Rereading Sex*, 125-27, 135, 147-49; Morone, *Hellfire Nation*, 258-59; *San Francisco Chronicle*, 5 Aralık 1869.

[136]Luibhéid, *Entry Denied*, 13, 35-38, 47-50; Abrams, “Polygamy, Prostitution”; Morone, *Hellfire Nation*, 261-67.

[137]Largent, *Breeding Contempt*, 1-27, 31-32, 65; “Whipping and Castration and Punishments for Crime”, *Yale Law Journal 8* (1899): 371-86; Stengers ve van Neck, *Masturbation*, 111-14; Block, *Rape and Sexual Power*, 143-52.

[138]Roberts, “Society for the Suppression of Vice”, 159-76; Hunt, *Governing Morals*, 70-73; Bristow, *Vice and Vigilance*, 42-48; Hyde, *History of Pornography*, 167-72; Thomas, *Long Time Burning*, 190; *R. v. Hicklin* (1868), LR 3 QB 360. (Hicklin, kitapçıkların imha edilmesini emreden sulh hakimiydi.)

[139]Genel olarak bkz. Elizabeth Ladenson, *Dirt for Art's Sake*, 11, 17-77.

[140]Oyun yazarı George Bernard Shaw, *Bay Warren'in Mesleği* adlı oyununa Comstock'un saldırması üzerine "Comstockery" terimini ortaya attı. Ayrıca bkz. Grazia, *Girls Lean Back Everywhere*, 4-6; Horowitz, *Rereading Sex*, 104-5, 317-18, 368-74; Comstock, *Traps for the Young*, 2, 28; Talese, *Thy Neighbor's Wife*, 43; Morone, *Hellfire Nation*, 230-31, 241; Meadow ve Weiss, *Women's Conflicts*, 113-14; Abbott, *History of Celibacy*, 204.

[141]Morone, *Hellfire Nation*, 228-40; Horowitz, *Rereading Sex*, 381-87, 405-18, 432-34; Grazia, *Girls Lean Back Everywhere*, 1-5.

[142]Genel olarak bkz. Albert, “Books on Trial”, 119-39.

[143]Bkz. *London Times* gazetesinin Boulton ve Park'ın hukuksal süreciyle ilgili yazıları, www.victorianlondon.org; ayrıca bkz. Weeks, *Sex, Politics and Society*, 101. Bu kitaba göre Fransa'da Dr. Tardieu, eşcinselliğin fiziksel belirtilerini teşhis eden kayda değer bir çalışma yapmıştı ama gerek savcının gerekse savunmanın avukatları, Britanya'nın Manş Denizi'nin öte yakasındaki şehvet düşkünü komşusunda yapılan araştırmalara ihtiyatlı yaklaşıyordu. Başsavcı "bu ülkede bu konuda çok az bilgi veya kavrayışın olmasını" hayırlı bulurken, "bu konuda yeni bulunan Fransız edebiyatı hazinelerine -iyi ki Britanya cerrahlarının kütüphanelerinde henüz yer almıyorlar-" bel bağlamanın yanlış olduğunu savunuyordu; Fisher, *Scandal*, 141-42.

[144]“Homoseksüel” sözcüğü 1869’da Macar Károly Mária Kertbeny tarafından bir kitapçıkta eşcinsel yönelimi savunmak üzere ortaya atılmıştır. Bkz. Bullough ve Bullough, *Sexual Attitudes*, 229-35; Weeks, *Sex, Politics and Society*, 101-5. Fransa’da 1857’de Dr. Tardieu mastürbasyon, “oğlancılık” eğiliminin kanıtı sayıldığından genel ahlaksızlıktan tutuklanan bütün erkeklerde mastürbasyonun belirtilerini aramasını salık vermişti polise. Copley, *Sexual Moralities in France*, 106; Fisher, *Scandal*, 138-46; Wright, *Oscar’s Books*, 218-20; Keeler ve Meadley, *Sex Scandals*, 193-224.

[145]Bkz. Arnot ve Usborne, *Gender and Crime*, 233; Fisher, *Scandal*, 150; Wright, *Oscar's Books*, 223-39; Knappman, *Great World Trials*, 155.

[146]Wilde davaları hakkında, ayrıca bkz. Hyde, *Trials of Oscar Wilde*.

[147]Weeks, *Oscar's Books*, 103; Krafft-Ebing, *Psychopathia Sexualis*, 255ff.; Wright, *Oscar's Books*, 238-39.

[148]Clark, *Desire*, 137; Copley, *Sexual Moralities in France*, 102-3; William Peniston, “A Public Offense Against Decency”, 12-32.

[149]Nancy Erber, “Queer Follies”, 186-208.